De herboore oudheit, of Europa in 't nieuw

Willem van Swaanenburg

bron
Willem van Swaanenburg, *De herboore oudheit, of Europa in 't nieuw*. Adam Lobé, Amsterdam 1725

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/swaa003herb01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

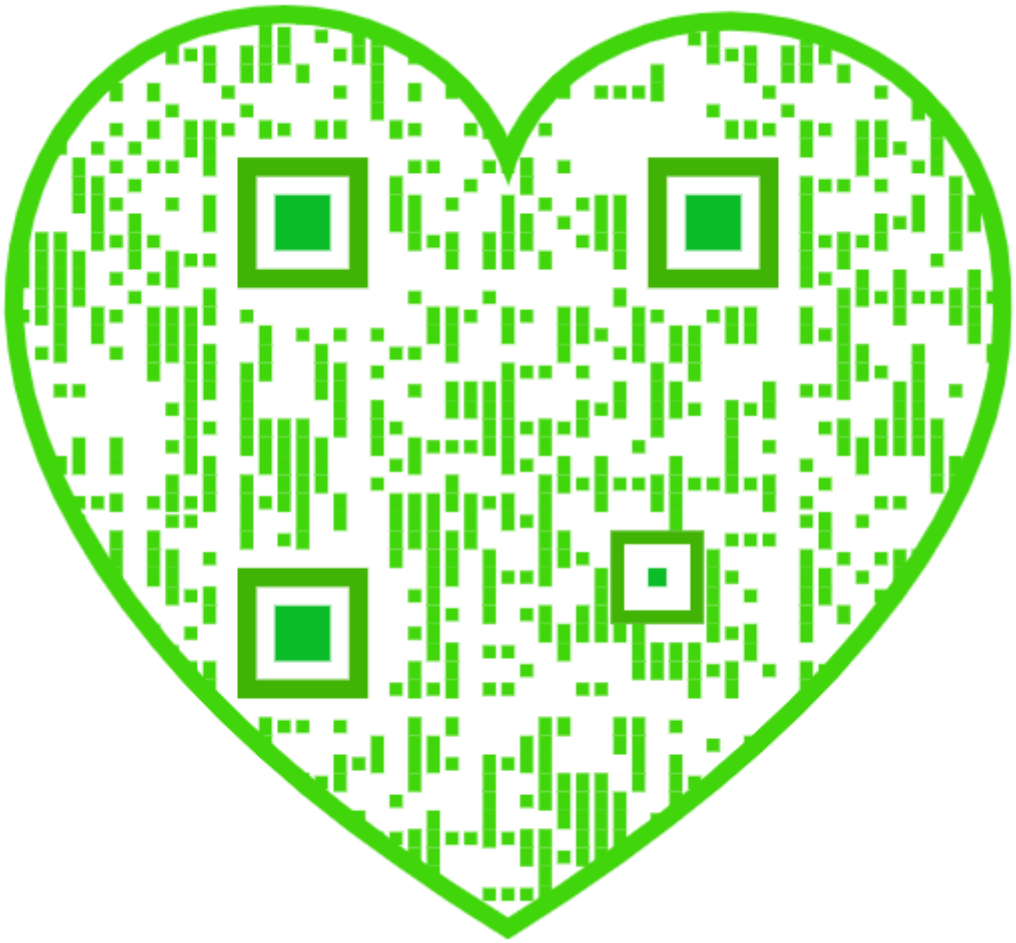

I.C. Philips. del. et fecit
Te Amsterdam by Adam Lobé 1725.

Verklaring van de tytelprent.

HIer treet de Aloudheit uit zyn graf spelonk en hoolen,
Om Vrouw Europa's schoot met raapen wat te koolen,
Wyl y van 't Stiertje duikt, waar op ze voortyts zat,
Eêr datze van Jupyn was by den ..... gevat,
Om eens haar buikje rond te smullen van zyn knollen:
Al wat van Katten komt wil maauwen, muizen, krollen,
En koolen Moêr, met Vaâr, als of de kool de ziel
Alleenig was, die 't Raap- aan 't stadig Koolzaat hiel.
Neen gryze kwant, neen, neen, men paait geen jonge Juffers
Met praatjes voor den vaak van afgeleefde suffers,
Want schoon ze bukken voor het kruigestel, en wiel
Van uw verschrompelt vel; 't is om den poen, die viel,
En niet om 't kooltje, dat ze raapen van uw akker:
Aurora wort om 't spel van Titan niet meêr wakker,
Maar wel door 't dart'lend goud, dat Faebus haar vertoont.
Vrouw Pallas heeft al lang in Plutus buurt gewoont,
Zint men het geld bezag, met kool, en raapende oogen.
De deugden zyn van de aard ten hemel opgevloogen,
En daalen nimmer weêr, voor dat Minerva zeit:
Al wat beneden raapt is slegts op kool geheit.
Weg kool, en raapen dan! weg oud- en nieuwigheden!
De waarheit wil geen hart aan 's werelts drek besteeden;
Maar zwenkt het oog van tyd, en duizent leugens af.
De Menssen pluizen graan, dog Varkens vreeten draf.
Dat toont hier Momus aan, als Baviaan der Aapen;
De vent lykt tot den kool, maar 't raapen niet geschaapen,
Hy meet, al wat hy merkt, dog kent zyn zelven niet,
En is een dubb'le gek, om dat hy kool beziet,
En niet aan 't raapen valt, gelyk een Amsterdammer:
Hoe soberder van Sol, hoe Luna's knaap al lammer
In zyn verstand, by 't gros van Bato's zoonen, word,
Die 't even voor in 't hooft, gelyk 't hun Schryver schort,
Die, om het raaps genot, trots domme duivelbanders
Van Romen, denkt: 't blyft kool rontsom, en *'t is niet anders*

W. v. Swaanenburg.

Doctoraal advies, Over onze Weekelykse Journaalen, Aan den betreurenswaardigen Digter, *Pro Patria, cum Sociis*.

HIer hebje gryze draf, voor pas geworpe Zwynen,
In troggen onzer eeuw, door hem by een geschraapt,
Die, zelfs ontbloot van ligt, heeft in den nagt geraapt
Naar dingen, die niet zyn, het geen ze zomtyts schynen;

Dan 't lampje van den Griek lykt met zyn ton begraaven,
En daarom geld de fok van eidelheit en waan
Thans in Europa meêr, dan die vergoode paân,
Waar langs men kan gerust ter starren zelfs in draaven.

Opdragt, Aan Mevrouwe de Zotheit, Hooftpatronesse der Wereld.

M e v r o u w e ,

ZInt ik bespeurt heb, dat gy de eenigste waart, waar aan Europa, in spyt van een gering getal verborge wysaarts, eerbied deed, door verk wisting van alle haare ingeprenten geest en gaaven, heb ik niets meêr van myn pligt geoordeelt, als my aan de malle gewoontens myner medeburgeren der maaten te verpligten, dat alle zielen van oordeel, en bescheidenheit moeten bekennen (zo ze 'er, ô Goden! nog zyn?) dat ik een der grootste gekken der wereld moet geschat worden, dewyl ik de hutten van Pallas, tegens myn eigen ligt en reeden verlaat, om onder uw kap met bellen te schuilen. 't Is waar, myn geheele handel heeft veel overeenkomst met het Dolhuis, ja ik overtref derzelver hoedanigheden, om dat ik meteen vryën wil aanneem, 't geen andere door parszing van een vergramt nootlot gevoelen; dog hoe onnozel ik ook ben, zo kan ik egter wel zien, dat de kwyllap meêr voordeelen schaft, als de grondbegindzelen van een Wysgeer, en de doeningen van een opregt vroom man. 't Is om die reeden, dat ik my genootzaakt gevoel, deze volgende snottige wisje wasjes voor uwe kniën nederig te zeveren, om door een open baare hulde myne Landslieden te leeren de verpligtinge, die zy alle voor uw wytberoemde perzoon en verdiensten bewaaren. Mogt dit gering werkje u we genegenheden lokken, om my van een kaalen gek, in een ryker te verwiszelen, ik zouw uwe Altaaren dagelyks, door loftuitingen niet alleen doen rooken, maar snoeven op een *Swaanenburgsen* onweershooren, door vier winden: *by de zotheit wort gevonden, 't geen wysaarts verliezen*; dan 't geld is haar rinkel, en 't goud haar handsop. Steek my, in dien heilligen dos, hooggeëerde Vrouw! zo maak ik staat, en verzeker u niet alleen, dat my een ieder zal kroonen met den naam van een vlug verstand; ja, al was ik dwazer, als gy zelve zyt, nog zal het wezen: die man is waardig op een marmere praaltombe voor een Solon te pryken. Zulke hooge pogingen heeft uwe geringe worm niet, ô neen, by een Hollands turfje, tussen Bacchus en Venus te zitten, en 't al te beschimpen, naar de mode dezer eeuw, dat van Minerva reutelt, is de poginge alleen van dien Batavier, die zig demoedig noemt:

M e v r o u w e , Uwe Wel Ed: Onderdanigste slaaf, tot 'er dood, Onder den titul; *Virgilius zonder Mecaenas*, Of Een gek, zonder poen.

Amsterdam den 29 Jannuari 1725.

Voorreden. De koolverkoopende schryver
Wenst zynen raapenlievenden Lezer, alle bedenkelyke Kool en Raapen.

EN zo dat nog niet genoeg en is, zo doet 'er een gryntje verstand, by aldienje 't hebt, of weet te vinden, by, om ze smaakelyk te kluiven, want de Autheur dezer drollige Manifesten is zo laf, dat zyne weekelykse uitademingen onmogelyk konnen geconsumeert worden, zonder eenige prikkelende drift, om, door wysheit, zyne zotheit te overbluffen. Al hadden alle vlugge eigenschappen der natuur te zaamen gatje bil gespeelt, om een volmaakten onnozelen Nar toe te stellen, ze hadden geen droeviger konnen flikken, als de Herboore Oudheits knoeijer is, want hy heeft zulke gekke stuipen, met eenige weinige hazenkoppen van zyn soort, gemeen, dat hy zomtyts meent wyzer te wezen, dan veele der alom bekende geltbezittende Amsterdamse Beursheilligen; een zot heit, die alle dwaasheit (ik heb nu NB een verstandige luim) surpasseert. Hoe kan een kaale schryfworm zulke vette gedagten formeeren? zulje denken, en hoe mag zo een mager letter spook zulken breden zuivel in zyn bekrompen harszenschedel vormen? moogje zeggen, ô Nederlanders! want het is een ongehoort gruuwel, en een onvergeesselyke fouwt, dat een Kaerel, zonder duiten iets meêr agt te weeten, als zo genoemde menssen, die door den verkregen steen der wyzen, den *Lapis Philosophorum* in den kop torssen. Je hebt, beget, gelyk, want, mannen, je hebt poen, en de waarheit hangt veel van de zwaartste kluiten af, dog dat gelooven de gekken niet, en om die reeden houwden veele Diogenise zotten de Platonise wysheit Apochryf, even om datze door een ryk vergulde keel, in de schraale darmen der domme gemeentens glipt, die 't al voor waarheit kluiven, 't geen vaak voor een geconfyte logen by ryker bedenking passeert. Hier zouw vry wat van te zeggen vallen, zo de Pythagorise zwygkunst by den slegteren niet was ingevoert, om den souverynen booven toon in alle vergaderingen en gezelschappen te brommen. Och! de Griekse Monarchie is zo niet begraaven, of daar schiet nog wel een muf *reliquium*, en een onverslytbaar overblyfzeltje van over, onder de Romeinse heerschappy, en 't komt wel ook, want dus doen-

de is 'er niet nieuws onder de zon, en de Asiatise Oudheit wort eeuwig herbooren in Europa, al waar de beesten de Fabulen van Esopus vereeuwigen, in spyt van 't mensdom, dat met kakhielen loopt. Op de ruïenen van Babel plant men den Tempel van Apollo, langs welkers trappen de latere tyden tragten te steigeren, met kap en bellen, naar den zetel van Pallas, waar op de Uil praalt in een staciemantel, dien Athenens Schutvrouw nimmer heeft gedraagen, dog ze kan daarom wel goed zyn, al weegtze zwaarder van goud, als van deugt. De Modes veränderen, naar de inventien der Snyders, en 't is een korzele gek, die zyn Aap niet dost in een Arlequins kleet, om de onnozele jeugt in een Marionetten spiegel te verheugen.

Ik, die een dubbeltjes Jan Pottasie gelyk, ben niet vergeefs op den Koorendanssers ladder der Kermistenten geklommen, om de malle kuuren der Dopjesspeelderen voor al de wereld te recommanderen. ô Neen, vrinden, hier moetje wezen, want schyt in myn buuren, wilt gy bedroogen zyn. Wy voeren een meid ten Tooneel, onder welkers hoepelrok stemmigheden schuilen, want schoon ze in een poessionelles tabbert verschynt, zo heeft ze al zo wel een &c..., om al de wereld te koolen, als Kato's Huisgovernante, die in haar tyd zo wel voor een ouwde stooter van een Uilenkop dook, als thans een jonge Venus nygt voor den dolk van een jeugdigen Mars. De rinkels van Minerva zyn verroest, maar de Lasarus klep der zotheit zal tyden en eeuwen verduuren. 't Is wel waar, datze uit de eierschalen van Jupyn niet is gepikt, door den snavel van Vulcaan, dog daarom, even daarom zal ze nimmer vergruizen. Brogtenwe deugt en wysheit ten Theater, wat hielpen Kristallyne Kroonen om de Schouwburg te versieren, maar nu we lorren verkoopen, buigen de balken der reeden, voor het gewigt onzer onnozelheden. ô Vroolyke eeuwen! en zalige tyden! waar in men alles bezit, buiten verstand, en zeeden; wat is hy gelukkig! die onder uw lommer een pyp tobak smookende, zyn zelfs vergeet! de gryze beulingen der vroegere uuren peilden hun eigen bron en wortel, en teelden harfzenkinderen, in een heillige lugt, maar zy, die de laafte minuten tellen, vermallen de begintzelen en wordingen der dingen, aan eindens, die in een verfoeijelyke eigenbaat slyten: in 't midden van deze byna generale gewoonte zyn 'er nog eenige Doctorale baazen, die met een ouwer-

wetse bril deze nieuwigheden begluuren, dog 't is profytelyker het excrement van een zieke te bezien; als met een verbode klok de ondergang der deugden te bombamben.

Ja 't zeeker, en 't is om die reeden, dat ik meê speel: Aap, wat hebje lieve Sotjes! en Jongens! wat hebje koddige Vaârs! ja, wyze Lezers, wat benje met een narrigen Schryver gebruit! dog evenwel komt mannen, laatenwe de handen in malkander slaan, en met één hart, en één ziele het groot Doolhof in stappen, om de steenige kyën der kleinen te zien b[..]ssen, op den reuzigen schedel der onbesnedene grooten. Laat ons die alle in den maars kruipen, die te steil voor onze vlerkjes gelyken, en liever afstappen van alle eigene belangens, als dat we die van onze meerderen zouden dwarsboomen. 't Is zo gelukkig, als een vergeeten Kalfje te wandelen onder de Stieren van Europa, en mogenwe alle den uiër van Iö niet lurken, om datwe geen Vorstelyke kwartieren in onze waapens bezitten, laatenwe ten minsten den boezem prammen, die Bacchus te beurt viel, toen zyn Moêr onder de dyszel van Jupiters Bolderwagen bezweek. Dat was een bedroefde Historie, Jongens, voor een gretige meid, waar van men thans niet meêr hoort, want zint de natuur der Mannen zo veel eeuwen in de Vrouwen heeft gekroopen, zyn ze onverslytbaar van geest, voor de aanvegtinge des vleesses. Dat de eene globe verliest, dat wind de ander, ten blyk, dat de Carthesiaanse klooten op de Aristotelise vlaktens zullen draaijen, zo lange als 'er zulke dwaazen zullen gevonden worden, gelyk de Schryver en de Lezers te zaamen zyn. Hebje 'er wat tegens? zo schut den bol en hoopt op een beter, terwyl ik blyf, met al myn hart,
EEN KWINTESSENS UWER ALLER SOTTIEZEN.

A°. 1724. N°. 1
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandeld.
Inleiding.

VErwagt, uit de yz'ren slaap der lang verstorvene eeuwen,
Geen droom, of nagtgezigt van lettervittery,
't Geen uitgeteert van geest, gelyk een schoolharpy,
De waare wysheit tragt met snorken te overschreeuwen:
Maar zie een daageraat, langs gryze kimmen lonken,
In Pallas helm gehuld met veeren van saffier;
Om Foebus goude kruin te tooijen in lauw'rier,
Het geen een vroege tyd den laat'ren heeft geschonken.

Zo een man, die een eeuwig verbond heeft met zyn zelven gesloten, en vast gesteld heeft van, aan de eene zyde, nimmer iemant in het bezonder met schorpioen geeszels te kwetssen, nog aan den anderen kant, geene der opmerkende Leezers, met uitgekeurde onnozelheeden te verveelen, het geluk mag genieten van den smaak zyner landsluiden te treffen, in het weekelyks opdissen van een ruim verschiet van schotelen, opgepropt met oudheden, en gedagten der voorgaande eeuwen, op later tyden gepast, zo zullen geen roskam van een vlugtigen geest, nog vleegels van een boeren kinkel in staat zyn, om hem het vermaak te betwisten, het geen hy heeft beoogt, in deze volgende beurtwiszelingen der spreekende Dooden, de wereld meê te deelen; want hem, die niets bezind als het algemeene nut zyner tydgenooten, verscheeld het niet, om als een martelaar opgeoffert te worden, aan de enkele goedkeuring van verwoede pennen, die, te dartel in bespiegelingen, vaak stappen buiten de grenspaalen der betaamelykheit; nog het zal aan eene, die de aarde der benedenste klei vertreet, nooit verveelen, om van het onzinnig graauw der gemuilbande Boekwormen overdwarst te schynen, met glimpen van overgeleverde hairklooveryen en woorden zonder zout:

een eigendom, dat zo onbetwistbaar de slaafsche verstanden, volgens recht hunner geboorte toekomt, dat het een verstoorder der algemeene rust, en duisternis zouw schynen te wezen, die het tegengestelde wouw tragten te verdedigen. Hoe ver de hartstogten dikmaal een sterveling verrukken, egter hoop ik, met de hulp der Goden nimmer zo ver te vervallen van het bestek der reeden, dat ik, of offergeuren zal zoeken te stigten aan zulke afgoden des nagts, of in het minste deel, zal schynen hun altaaren te willen berooven van de tooizelen, daar zelfs de Zang-goddinnen het oog der begeerlykheid voor sluiten: want

> Geen kap, die Midás past, wort hen van my benyt,
> Aan koppen van fatzoen daar passen ryzende ooren,
> Een Ezel is met dit cieraat van jongs gebooren;
> Dies wort de lompste zweep zyn ribben toegewyt.

Laat my toe, gunstige Lezer, dat ik, by 't openen onzer gordynen, u voor af inboezem den toestand myner ziel, in 't bespiegelen van Staat en Kerk; twee kolommen, waar op een Gemeenebest onwrikbaar rust. Die zyn zo heel verëent, dat de minste stip van veragtinge een zonde is tegens den welstand der onderdaanen, en die zouw willen tornen aan het duurzaam ciment van zulken gebouw, is of dwaas, of strafschuldig te agten. Om die reeden beveel ik de Goden der aarde aan de bestiering van hun oorzaak, my verblydende van onder hun genadigen lommer een vryheid te beleeven, waar in nooit waarheid, in het openbaar geüit, verboden word, als ze niet strydig is met de keuren der billykheid, en de zegels die 'er van hooger hand toe verleent zyn. Europa levert gebrek genoeg, al vist men het niet uit de meiters van Staatkundige Romeinen, of de Diademen der Princen: en men kan onder den last der ondeugden, tot walgens toe, gebukt gaan, al ontsteeltmen geen ryk- en woekeraars juist de voorrechten, die hun schynen toegelaten te zyn, zint het doosje van Pandora, by ongeluk geopent, de deugden heeft doen rekhalzen naarverhevener zitplaats, als de zwadder der aarde hen konde verschaffen. 't Is immers al nevel en mist, wat men beschouwt, waarom dan in den duister naar zwarte reuzen gezogt! waarom ons niet beholpen, met onze eigene schaduw te ontleeden? en zo die te gering is voor den honger van een onderzoekent vilmes, tast het woeste Chaos van onze bedorve eeuw aan, en vinje by toeval, één éénig Mensch, door het vergrootglas van

genegenheid; denk, datje dan een lamp moet bezeten hebben, die de Heidensche Diogenes niet kende, doe de zyne te kort schoot onder de Atheniensen.

Het zal veelligt voor schepsels, die niet weeten wat ze zyn, vreemt voorkoomen te moeten hooren, dat alle onze eenvoudigheid in den wieg blyft, als met het groeijen der daagen, de arglistigheid begind toe te neemen, dog de kruisjes, die op ieders kerfstok staan, konnen best hier van getuigen, naar maate van elks getal. Heeft de jonkheid misslaagen, en krabben de ouders den kop om de ongebondenheid van hunne looten, wy zullen in onze aanmerkingen geen stof ontbreeken om gryze zondaaren te beschimpen. Ik wil juist niet zeggen, dat kinderen het eerste A, B, C, van meesters leeren, want ik ben een zoeker van vreede, en afgemolmde kaalkoppen van mannen, of wyven dulden niet veel gepeuter aan het linker oor, dat schuuw is voor de kastydinge, om dat de regeerstaf over huisselyke Oszen en Ezels hen zo groots maakt, datze den geenen vervloeken, die maar het minste zweemtzel van reeden gebruikt, om hun onverstand te streelen met het fynste neetenkammetje van overtuigende vermaaning. Heel anders is het met de jeugt, die slaat alle lessen in den wind, en trots op bloed, en eêlste kragt der natuur, gebruikt zy de vermaaken, die haar in den zin schiet, met zo veel gretigheid, als ofze de onsterffelykheid door 't bederven van haar eigen gestel zouden verwerven: met zulk volk kan men leeven, of 'er geen dood in de wereld was, om dat al de vlammen van Pluto by hen misagt, hen den wellust doen vinden in iets, dat een gevolg van eindelooze jammeren naar zig sleept, terwyl het momaangezigt der baatzoekende fynen, geblanket om de beurzen dier snaaken te luizen, een tooneel vertoont van droefheid, over 't verval der zeeden, die ze in onderlinge oeffeningen, en stigtelyke thee-vergaderingen zelver in geenen deelen behartigen.

Daar 't vuurtje zedig brand, daar ryst de Waterman,
Door 't tuuren in het diep, verheffen zy de meesten.
Die 't ledigst' zyn van stof, zyn vol van steile geesten,
Dog duiken wel eens neêr, al zwetszenzer niet van.

En waarom niet? want het genot der hoogste bespiegeling wast doorgaans op een laagen grond, gelyk de allerk waadste daaden veeltyds gevolgen zyn van de zuiverste wetten der instellers. Zeggen, en doen zyn de twee uitterste Poolen in de Wysbegeerte, die met eenige duizende vademen van vroome vertellinatjes niet konnen aan den an-

der gekoppeld worden, en ik ken'er geen één, die met zyn twee armen die beide Assen teffens bereikt, want de zwygers loopen veeltyds de praaters voorby; en dewyl het genoeg schynt voor de kwylbabbelende broeders, datze de blindheid der onwetende zusters betragten, als een noodzaakelyk middel om hun oogwater, in de Papegaais kouw van een kamer, of zolder, om eigen profyt, of eer, aandagtig uit te venten, zo is 't voor my ook een overvloedig bewys, dat ik hier niets heb poogen te reppen, als het geen van alle onverschillige waarzeggers, en mannen, die het nut van 't gemeen, voor't bezonder behartigen, bevestigt zal worden: dog al

> Genoeg van uil, en spin, van rusp, van tor, en wormen,
> Die uit een enkle vorm, in duizende hervormen,
> Om, vry van ongemak te streeven door den tyd,
> Terwyl al 't vormeloos in drek begraven leid.

De deugt heeft een andere ziel, als die uit een eeuwigen wortel beginnende, de allerminste voorwerpen betuurt, als eigen aan den zelven stam, die ons de naarbyheid verleent van deelgenooten zyner sappen te zyn. Dat wisten de de Ouden, en veele deeden, het geen ze geloofden, ten blyk dat de bladeren thans verdorren, nu de eeuwen verjongen. Zo het geoorloft is, dat gryze lieden iets voortbrengen, dat vlasbaarden niet voegt, dog de heele wereld dienstig is, zo verwagt alle Donderdagen een storm klaroen van deezen of geenen verstorvenen Held. Die dag was Jupyn gewyd, om, op zyn Arend gezeten, onweêren te kraaijen; dog wy zullen den westen-wind zo wel in den boezem van Flora zien lodderen, als de dapperheid, op Griekze laarssen hervoortredende, doen snorren langs de straaten der gemoederen. Het jok en de ernst te mengen, zal het doel wit zyn myner penne, en ik behoef in vergenoeginge geen Croesus te wyken, zo myne Irus, uw deuren genaakende, u dien zegen wenscht, dien hy zelver hoopt. Het Jufferdom zal lagchen, dat haar de oogen overloopen, terwyl de waanwysheid der Geletterden, en de grootsheid der domgelukkige Koopluiden zullen meesmuilen, als een dog, die uit goedhartigheid zyn tanden laat zien. Reppen we van Schoolgetabberden, van kromme Regtsgeleerden, van Mannen, die de dood in hun karossen verzellen, om de elendige te vertroosten; wy zullen toonen, wat agting vryë geesten voor de noodzaakelyke kwaalen dezer wereld overhebben. Wat zal men by beurte grabbelen, als dan de een, en dan de ander tot aan de keel zal zitten in de leerzaame genugten, die wel eêr geen Tantalus kon bereiken, en nu voor een

kleintje te bekomen zyn. Eet gulzig mannen, en ontmoetje een brokje, dat niet al te wel kan verduuwt worden, door de zwakheid uwer herszenen, gebruik een teugje geduld, en denk, na reegen komtzonneschyn. De dagen verslyten, en wy met dezelven, en in die alle geeft natuur zo veel veranderinge, dat de vreugde van den eenen is oorzaak van de elende van den anderen. Wy hebben op niemand het oog in het bezonder, dewyl al myn betragtinge is, om maar blanketzel te verkoopen, zo goed als de talk der wyzen, dat altoos een gek vertoont naar 't keven, en als ik, buiten verwagtinge, een recht verstandige zal gevonden hebben, zal ik een pronknaald heffen op myn papier, van zulk een steilte, dat'er Memphis grafspits maar een molshoop by zal gelyken: en niet zonder reden, want de starren zyn boven het bereik van een gemeenen arm, en zo die met wierook beädemt worden, zo janken de Ezels, gelykde Watergod op zyn moszelsteiger, die de Zeekalveren doet loeijen, om dat hy met Minerva zo gemeen is, gelyk ik, en de meeste Digters met geld. Dog eêr wy verder gaan:

Een algemeene Zon doorglimt verscheide vormen;
Maar die het water schuuwt, is wel het naast aan 't vuur;
Of hierom Protheus komt op onze starren stormen,
Laat ik aan 't oordeel liefst van kenners der natuur:
Om dat een klondje ys straks smelt als 't bikt op straalen,
Die in civet gedost, voor krabben van de zee
Niet zyn gefokt, ô neen, dat tuig moet kwallen haalen
Van 't zandig pekelduin, waar langs Neptunus reê.

't Is aardig, dat de zoonen van H: Trismegistus, die de Nylkrokodillen door hunne bezweringen verbluffen, ons uit hun verborge keelen inblaazen, dat alle dingen, die met vuur verbrand worden in de hoofdstof des waters verwiszelen, om naderhand te verdikken tot aardagtige stof, en dat we dit op de Muider vuurtest, ten proef van waarheid hebben zien bevestigen. Hy, die nimmer door Hermes zwaard zyn kop scheen te willen verliezen, maar die, op honderd oogen blind, vrouw Juno's wrok gulhartig gade sloeg, was in een oogenblik aan Themis toegewyd, om als een Zeeorkaan naderhand de dreunen van Parnas te beschimpen, met zyn lastige veêr.

Geen nood, wy stoffen nog op Pindus zangtrompet,
Schoon Mydas, op ons hoofd, zyn kuif met rinkels zet,
Hy die een tabbertje kost voor de starren maaken,
Zal zorgen, dat zyn vriend aan een handzop zal raaken,

Maar hoe veel ellen, Goden, is'er nodig, om het vyfde wezen aller keiën, met een dos van Helden-vaarzen te omspannen? Ach Hermes! zoon van Jupyn, wiens inblaazingen de wereld verligten, schaf my stof, om dit wonder uit te voeren, want op het droevigste der klei diende vrolyke danssen gepast. Uw pen, een slagveder van Juvenaal, ontfronst de gerimpelde Cato's, terwyl de Epicurische gezellen, van vlekken geschuimt, u voor hun verbeteraar begroeten. Gy zyt onze Zon, wy tuuren op uw lauw'ren, gelyk een Aardkloot op Apol; en draaijen op onze koude Poolen langs uw gestarnd goud, om het kwik van uw ligt te zien dartelen in de nevelen der duisternis.

Nog maar weinig tyd is het geleeden, dat de kopere Drukparssen galmde van de aannaderende benden uwes tegenstrevers. Hoe was ik ontzet! ik riep, allarm, en schoon gy alleen een heel leger blaffers kunt vernielen, ik nam egter den dolk in de vuist, en gilde als een verwoed soldaat, die onder den roskam van zyn voorganger den ratel rept:

Wat Typhon botst den Ram op Hermes donderkat,
En dost, in blank metaal, een Heer van yz're reuzen?
Om Parnas Oorlogs-Mars met schittrend staal te kneuzen,
Daar hy een leeuw verscheurt, van Hydras bloed beklad.
Alcides kam, die brald op pluimen van het vuur.
Een Etna is te zwak om zyn Trophé te trotssen:
Hy kan een wereld los, en van haar grondvest knodsen,
Als hy haar zuilen schud, langs bodems der natuur.
Het ongenaakbaar is zyn roem, en gouden troon:
De gordelen van lugt zyn steigerende toomen.
Geen Wolk-orkaan, die woed, kan aan de starren komen,
Die, in een riem gevat, verstrekken tot zyn kroon,
Te rug, ô Faëton, met uw vermetele rad,
Of Jupyns afgezant schiet blixems uit kartouwen.
Wie op de Goden blaft, zal steets het bassen rouwen,
Of rollen van 't azuur, in 't Eridaansche nat.
Dan helpt geen naberouw, als Pelion versmagt,
Door Ossas harde beuk, op brullende gedrogten.
De wapens van het ligt zyn Mulcibers gewrogten,
Die Hermes graven kan, ter plaats daar 't niemant dagt.
Diana mind Mercuur, om dat hy Sol begluurt.
Zyn kwik is reine zugt om alle ding te peilen:
Die na Athenen wil, langs Pallas golven, zeilen,
Gebruikt geen ander roer, als Maya's zoon steets stuurt.

Maar Goden! hoe keek ik op? doe Foebus zyne Daphne kusten, op de boogen van Atlas, waar langs de twee gezusters, met een en het zelve oog de wereld begluuren, tot spyt van Medusa. Het was straks:

> Hier strand geen Zee-Orkaan op Hercules pilaaren:
> Hier teistert men geen zout met geeszelen van wind,
> Want Jupyns vlugge zoon schynt met zig zelfs te paaren,
> Om dat hy voor zyn wiek geen weêrgaâ ergens vinr.

Is het niet genoeg? zo hoor my schilderen. ô Puilende bergen, gy marmere toppen die de lendenen omperkt van Amstels breeden rug, de daden van Abderas Democriet: een heilig, die de borsten lurkt van eeuwig Tyras, in de omarminge van Parnas, de wereld werelden schept, dien lagcher op zyn beurt, die om de hoogte des hemels te peilen, slegts starren stapelt, en om de vlugste zouten te doorzoeken oogenblikkelyk nederwaarts daalt, om den oorsprong der snelste beweegingen, uit de verdikking der onderste te begluuren. De vezelen, die stremming veroorzaken aan de vuurige doortogten van 't Idé, klooft hy, tot ze stofseloos geworden zynde, een ruimbaan schaffen, tot de onnaakbaare omwending der vormen, en gedaantens. Hier is hy een Salamander, om de vryë lugt in te ademen, die onze droge zenuwen en holle kroezen kan doorzappen, als ze neêrwaarts zakkende, een gouden reegen verstrekt, aan de Danaë der benedenste klei. Met den aardkloot, den droessem der bovenste bollen handelt hy, gelyk een Wysgeer met zyn zelven: dat is, hy agtze niet, en in 't midden van zyn allergenoegelykste tydkortingen, geeft hem de droefheid geen andere tussenpoos, als met een lacchenden mond adem te haalen over de vergankelykheid der stof.

Schoon ik onmogelyk de voetstappen van 's mans betoverende en ziel-roerende gedagten kan nastreeven, en dat myne zwarte inkt zelver verbleekt van schaamte, om haar zwakke uitdrukzelen, als ik de vlammen zie lonken van zulk een Phoenixpen, als wy in rei van voorgaande jaaren niet ontmoet hebben, en ook niet ligt weêr zullen gewaar worden, egter dryf ik myn wiek, als een Dedalus naar de Nederlandsche zon, om op het was van myn vleugelen de benedenste oevers der aarde te betuuren. De rol van Icarus die de hooge toppen van Scepters en Troonen, van steigerende Kappen en Chooren van den Helicon te naar kwam, met zyn snorrende wieken, zal ik schuuwen; om als geen Clymenes spruit, van hooger vuist geblixemt, myn ginsters in 't Paduaansche vogt te dooven.

Dat Venus zy myn star! en de Wysheid myn begunstigster! zo zal de wrewel nimmer uit myn aderen bottende iemands eer kwetszen in perzoon of daaden, dog zo Arachne spinnezog weeft, op myn bloemtapyt, de festonnen myner geest, zo zal een jok en ernst verbeeldende schuijer, het nagtgespuis slegts vrindelyk borstelen, dat venyn uit alle dingen zuigt, zonder hun staat, gedrag, of bezonderheden te kwetszen, die verkeerde gestaltens uit het bloed hunner ouders gezogen hebben, en tot de ooren verdiept zyn in de wanstallen der feilen, beneffens alle averegtze wezens, tot Ezels in 't kluis zullen wy knoopen in den algemeenen liefdens gordel der geheele na-

tuur, en dezelve teder beminnen, om dat ze gebrekkelyk zynde, erbarming verdienen, en door de kasteidingen der tyden konnen gezuivert worden.

Al was het Protheus zelf, die op zyn onweêrs hooren,
Apollo's Zwaanenzang tragt door zyn klank te stooren,
Wy vieren evenwel die naare waterklok,
Gelyk het schor musiek van vorssen op een blok.

Die niet te vreeden met hun bekrompen staat, als verzukkelde boeren en moerasspreeuwen, een Koning schynen nodig te hebben, die hen een eeuwige stilzwygentheid inpreekt door vaderlyke omarminge van zyn verwarmende ingewanden; het korste middel, om door den weg der herscheppinge, uit slymige vliezen, brakke zinkingen, en wateragtige bindzelen in een vaste aarde te verwiszelen, waar uit de goudzoekers weinig *aurum potabile* of schatten zullen zuigen. ô Liefde! hoe verrukje de geesten! ik ben my zelf niet meêr, maar ik gehoor geheel aan den droeven. Waarzegger der Zee, die ik aan de leidinge van zyn doolstar beveel, terwyl ik, my naar den Leezer wendende, verzeeker, datwe zonder de uitterste nootzakelykheid ons met dien koelen Schryvers Zeverzaat, voor de wormen alleen dienstig, niet meêr zullen bemoeijen, om geen geoeffende verstanden, door 't hooren van zyn naam te verveelen.

De Byen zuigen dauw uit lelyën en roozen,
En aazen op de melk van Flora's purp'ren mond,
Wanneer de goude Zon met haar saffiere broozen
De schaduwen verschopt, in 't vroegst' der morgenstond.
Steekt vry uwe armen uit, ô keurders van de bloemen,
Daar stolt een Helicon eerlang op wit papier.
Apol is enkel vuur: wie kan hem beter roemen?
En blyven ongekroont, met veeders van lauwrier?

Dat geld u, gezellen, die hooning in uw altoos jeugdige korven voert, om de wintersaisoenen te verduuren, door overvloet, voor dewelke alleen myne ontlokene geesten verschynen, met toezeggingen toekoomenden Donderdag, voor een begin, den rol van Democriet en Heracliet zo ernstig op te zaagen, gelyk een nieuwe Kerkprins, wiens mond lang verzegelt, nu geopent is door den sleutel van de vaderlyke onfeilbaarheid, daar ik, en veele fatzoenelyke lieden egter aan twyffelen, dog evenwel:

Schep moed, ô ziel, schep moed, na 't spellen leert men leezen:
Die nu wat lykt te zyn, was immers niets voor deezen.
De tyd draait alle ding naar't noodlots ruuw bestek,
Myn slegtste gaat thans voor, maar wysaarts sluiten 't hek.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. Rotterdam, A. Willis en N. Korte. 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft. R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

Aº. 1724. Nº. 2
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Democritus en Heraclitus.

Donderdag, den 10 February.

DE werelt, in een vorm van geest, toe stof gegoten,
Om de oorzaak van haar zyn, door weldoen te vergroten,
Keert toom, en spoor den nek, uit zugt tot eigenbaat,
Die overal de vlag, uit winlust, waaijen laat,
Tot krenking van 't gezag der onderlinge looten,
Uit een, en zelven stam vlak tegens een gesproten:
Een zaak, die Democriet hier ernstelyk bedilt,
Terwyl myn Heracliet vergeefs zyn tranen spilt.

Heracliet. Zyn dat tyden? ô Goden! dat die eeuwen, die ik oudtyts door tranen begluurde? doe ik moedeloos van het tegenwoordige, door hoop op het toekomende, de nakomelingen met den naam van gelukkige doopte? doe ik wenste gebooren te worden, op een dag, waar in de vrevel, den nederlaag erlangende, ruim baan zou schaffen, aan de begindzelen der hooftstoffen, die op een even gelykmatigheid gewortelt zynde, niets, als billykheid, den stervelingen inboezemen. Helaas, hoe dobbert de reden, op een altoos durende twyffel, en wat zekerheid vinden de bespiegelingen van een Wysgeer, in stoffen, die afhankelyk van anderen, door een ingeboren geest geleit worden, om het einde van hunnen maker te voltrekken. Wie kent zyn zelven, om, door dien weg, het ongenaakbare te beschouwen? de meeste zoeken by andere de gelukzaligheit, die in hun eigen boezem verzegelt leid. Men graaft Athenes puinhopen door, om onder een deel bestorve schimmen de eeuwige lampen te vinden, die hun duur verkrygen, uit een gezuiverde ziel.

Delphos huist niet meêr op Grieksche wenteltrappen, want de Godspraak bromt Orakels, op het midden der markt, voor de gene die doof zyn aan de bygelovigheid van hunne meesters. De grootste gebreken zyn by de kleine niet te vinden, want de laaste, van 't nootlot gedwarsboomt, behelpen zig met het overschot der geplunderde natuur; de borst die alle dingen voed, wort getepelt van de gulzigheid, waar door de armen berooft worden van het regt hunner geboorte. De Hemel schaft zyn kinderen twee oogen, dog Kalchas Tempelstaf zo die links bestuurt wort, boort het eene uit, terwyl het andere, in zommige gewesten, afhankelyk blyft van een alleen heerschend Vorst, die veeltyts het regt gebruikt, om zyn kromme staatkunde te ondersteunen, met benden van dwingelandy. Voor dezen waaren waarheid, en deugt, ten prooy aan de blinde gemeente, en de wysheid was, by de ongeletterden geägt, gelyk thans geleertheit, en kunsten gelden, in 't Cabinet van een Schrapenden wisselaar, maar nu spotten zelfs getabberden, met de haerkloveryen der hooge schoolen, en stellen de gebaarde wysaarts te boek, voor bokken, die hunne jongens de stootkunst beter inboezemen, als een overtuigende overreding der zaken, die men stelt. Zo redenkavelt een begrip, dat, van de hartstogten bestiert blyvende, de wulpsche tret der zinnen navolgt, dat neemt den toom op den nek, en ongebreidelt vertrapt het de merktekenen, die Godtsdienstige mannen gestelt hebben om het pad naar de Eliseesche velden niet mis te loopen. De meningen zyn zo verschillende, als de aangezigten, en die van de eerste wil oordeelen, hoorde de laaste te kennen. Ieders imborst is geboetseert, aan den omtrek van zyn wezen, dog de tusschenkomende vernis van gemaakten schyn maakt den een, voor den ander onbekent. Dit is de pop, waar op Europa vernibbelt haar kragten aan verspilt. Het blanketzel heeft zyn hoogste markt, want de minst deugende gelyken het naast aan de heilligheid, ja de eerste zorge der ouders, omtrent de opvoedinge hunner kinderen is, om de zelven te leeren bedekken, het geen strydig is met de willekeuren der geenen, die hen komen te ontmoeten. Wat baat een zedemeester, ô jeugt! als hy de takken snoeijende, uw innerlyk sap vergiftigt met een denkbeelt, gespitst om elk te bedriegen. Strooit vry rozen op lelyvellen, en borduurt met zedige toetssen den dartelenden mond der jeugdige maagden, gy, die de oogen der dogteren bestiert; dog weet, dat een enkele lonk verraderesse is der lui-

men van het bloed, 't welk gestende, in 't verborgen bejaagt, dat in het openbaar onbetamelyk schynt. De aartbol draait om de zon, en de meeste wanen, dat hy stil staat, om dat de tusschenkomende lugt, als een verdikte rook, ons oog, dat maar tot een zekere verterykt, benevelt. Dus is het met de meeste dingen gelegen, of wy vergapen ons aan de schors, of wy beproeven met onrypetongen de menigvuldigheit der zaden, die geene eigene zelfsstandigheid bezitten, als die ze van andere ontleenen, want de natuur is zo aan elkander geschakelt, dat het minste vezel niet kan bestaan zonder raking van het ander. Nooit kan men een mening stellen zonder een tegenwerping, en het laaste maakt dikwils het eerste waar, dewyl de nagt een openbaarmakinge is van den dag, gelyk de doctorale kap een uithangbort is van schoolsche bygelovigheit en domme onderwerpinge. Wie zouw durven zeggen dat de rimpelen van een gefronst voorhooft doorgaans verstrekken voor een dekzel van een ingekankerde overlevering, en dat de hoornen al zo wel door de pruiken booren van een man van verdienste, als door de vlakke kruinen der onwetende, ten bewyze, dat zaken, die het verste van den ander schynen te wezen, doorgaans malkander het meest gelyken. Die zyn zelven wil bespiegelen moet pal staan voor een ander; dus vind de schaduw altoos zyn lighaam, en het menschelyke brein blyft overtuigt, dat men die fouten, waar overandere gelaakt worden, in zyn zelf moet dulden. Dit is de kortste weg, ô werelt, om u te ontlasten van de suurdeessem, die u vergiftigt. Hoe gemakkelyk zouw een leerling geraken tot zekere kennis van waarheid, zo de meester zyn eigene botheid openhartig beleê, en welke misslagen zouden uit het gemeene best niet gebannen worden, zo de zedenvormer zyn hart op de kaak stelde en het buitenste binnen keerde: maar neen, hier vind de eigenbaat geen voordeel, en om die reden wil een geneeskundig man liever den welzienden blind maken, als den blinden ziende; de domheit wort gemakkelyk gevoed, als men, onder schyn van deugt, de vetste ossen, langs den altaar, in de keuken lokt: dan regeert een Agamemnon de Griexe Vorsten, als zyn Hofcappellaan den Septerstaf doet buigen naar zyn verrukte wenken. Dit is de wicchelroede om al het gelt in een enkele beurs te jagen. Dit is de Philosophische quik, die zig met niets liever verëenigt, als met het goud: Doorzoekt de meinen der natuur, ô bergwerkende mollen, tot in hun vergetenste aders,

om verhole schatten, een weinig staatkunde verbergt, in een ogenblik, 't geen duizende jaaren in deftige huizen heeft geblonken. ô zeden! ô tyden, wie kan dit met drooge oogen zien?

Democriet. Niemant, als Democritus, die, door zo veel eeuwen geslingert, in zo veel vormen gegoten, in zo veel gedaantens verwisselt. Het algemeen dolhuis beziet, met zulke oogen, als de gebreken der inwoonders van het zelve verdienen. Ik meende voortyts, dat even gelyk de eene hooftstof den anderen voortbrengt, en als het tweede element, uit het eerste groeit, dat het tegensgestelde zo sproot uit het stellige, en dat een man van een waterige eigenschap, door verdikkinge van zyn sappen, eindelyk, met behulp van innerlyke broeing, zouw steigeren tot een flikkerent vuur, en hem een deelgenoot doen worden der lacchende vlammen die ik bezit. Zo de vrouwelyke gesteltenis de mannelyke aanneemt, en dat de hitte zig verwaaszemt in vogt, zo kon het zyn, dat gy nu zyt, het geen ik eertyts was; de vergetelbeek is een doolhof der wysbegeerte: want wie weet met zekerheit de voorgaande gestalte der dingen, die wiszelbaar zyn, en hoe kan men aan een ander zeggen? wat men geweest is, eêr men was. De stof wort nooit geest, nog de geest geen stof, maar de een is geerne by den ander, en nimmer wort de eene gedaante versleten, of de ziel omhelst een ander, dewyl het een eigenschap van het denkent verstant is, altyt omtrent voorwerpen bepaalt te blyven; ten ware, dat een onmiddelyke inligtinge van een van boven invloeijende stortingh in ons vallende, en ons begrip ruggelings overschaduwende ons ontfankkelyk stelde de buizen der eeuwigheid. Het fynste wezen woont in het grofste, dog hoe de deelen dunner zyn, hoe ze minder betrekking houwden tot het aardsche. Dit is de reden dat verheve mannen, die in hun lighamen geboeit zyn, dezelve agten voor gevangenhuizen, waar uit men niet kan verlost worden, als door een liefde tot het Hemelsche. Daar dat de overhand bekomt, daar vallen alle tydelyke zaken, als min waardig, en het gemoet rust op een onverschilligen grond, die ons het zoet der Goden doet deelagtig zyn. Dan is men nooit misgedeeelt van de fortuin, als men de averegtste ontmoetingen zo opvat, als ze warelyk zyn, dat is, dienende in al hun schynende strydigheden om ons te doen erlangen de voornemens, die het nootlot over ons heeft bestemt. Een sterveling wikt de geheimen der Goden naar zyn belangens, dog de starren, die ons te zamen bonden in de kittelag-

tige stremming van de genegenheden onzer Ouders, gaan hunnen zekeren tret om door veelderhande verwarringe de ziel te ontdoen van de grove Souten, waar aan zy vermaagschapt is: Dat alle stof geschoeit was op eene leest, ik zag de voorttelinge ontdaan van haare mogelykheit en de heele natuur, die bewegende is, rusten. Daar gy, Heraclite, om zugt verdient, by een regt beschouwer der nederigste voorwerpen, vergenoegingh, en wat scheelt een wysgeer wat hy is, als hy maar is. Te zyn is genoeg om den Schepper te verheerelyken, en niemand is nader aan den dienst der Goden, als die in alle voorvallen eens willens is met hem die alles veroorzaakt. Dat de werelt by ons verdagt is, is geen wonder, want wy zyn by haar, het geen zy by ons zyn, te weten Gekken, en ik wil gaarne toestemmen, dat die ons daar voor houden niet geheel mis tasten. Alles te zien met schreijende oogen, of alles te beschimpen met spottige lasteringen is ruim zo slegt, als de dingen onverschillig te behandelen. Naar den regel, en begindzelen der zielkunde is ze gewrogt om alles te kennen, maar niet om alles te misduiden naar de uitlegginge van keurmeesters, die veeltyts aan een vals oordeel een zeker zegel hangen. De meeste gebreken vloeijen meest, uit de geene die ze aanwyzen, want de wetenschap, hoe wel ze goddelyk is in zyn zelve, wort doorgaans anders, by de geene, die ze ontfangen, om datze ze bespiegelen met een zekere drift om ze te bezitten. Deze alleen zoekende heerschappy maakt ons verstant tot een tyran, wyl de hoogmoet zig ontdoende van den band van afhankelykheit, de nederigheit verschopt, en ons andere doet erkennen, als minder begiftigt met de stralen van den hemelschen geest. Dit eens wel begrepen zynde zal ons aanleidinge geeven, om onze manier van leeven te erkennen, voor eidelheit. Niet dat ik anders wil, als spotten, ô neen, huilt gy, Heraclite, terwyl ik lag, en denk, dat wy alzo onmogelyk konnen laten te doen het geen wy doen, gelyk de andere die voor zinnepoppen onzer bedenkinge strekken.

Heraclitus. Meent niet, myn lieve Democritus, dat de tranen, die ik dagelyks stort, hunne oorzaak alleen neemen uit de misstallen der stervelingen, of uit de bedervinge aller stoffen en voorwerpen, die onze zinnen genaken. De eerste wortel van myne zugten spruit uit de ontberinge der wezentlyke verëeniginge van myn ziel met den oppersten Daemon. Ik zie een algemeenen geest, die alle zaden doorwaaszemt, en die zyn eigen Idè, naar mate van elks vatbaarheit, in

de dingen inënt, en op denzelven tyt worde ik gewaar, dat het gewordene zig meêr keert, naar het geene ogenblikkelyk wort, als naar dat geene, 't welk alle dingen daar stelt. Hier uit broeijen de dagelyksche rampen, die ons drukken, want de eene stof den ander rakende, op een tyt, dat de tusschendryvende lugt bezwalkt is door uitwydinge naar slegter voorwerpen, benemen aan het begrip die zuivere zugt, die 'er in de natuur der zaken verborgen zit, om bovennaturelyk te worden. Dit schaft verscheidene verkiezingen, naar den omtrek van ieders aard, de welke regens den ander botssende te rug springen, waar door de deelen, die agter zyn, bewogen wordende weêrom doen keeren, die hen aangeroert hebben. Wat uit zulken werk vloeit is voor een oplettent gemoed bekent, die de gevolgen van een innerlyke beroerte dodelyk schat, en schoon men met alle pogingen tragt, en zyn zelve, en andere te doen bezeffen, dat deze Oorlog, door geen Oorlog kan bevredigt worden, egter wil elk, door een bezondere bedenking, de vrede te weeg brengen, aan iets dat onvredig moet blyven, om telkens aan het oog der zon nieuwere of andere voorwerpen te vertoonen. Hoe veel maal ik my zelven hier van overtuigt hebbe, nog kan ik tot geen Philosophische stilte geraken, om dat ik middelen zogt om stil te worden, daar het stil zyn immers een onmiddelyke daat is. Goden wat is dit een diepte, daar Heraclitus voor pal staat! en hoe wort zyn hart beteutelt, als hy deze heillige spelonken van naar by bezigtigt! hy vind een eigen afgrond die hem toebehoort, en hy en derft 'er zig niet inwerpen, hy ziet zyn eigen vrouw, en helaas! hy is te zwak om ze te omarmen, een oogenblik verlustigt zig zyn flikkerende spiegel in een ontdoenende overgave, en belonkt zyn Narcis die hem zo teder toelagt, maar pas is zyn bloed gaande om die lieve gedaante in zig wezentlyk te ontfangen of hy geniet, door te grote roering, als Ixion, een wolk voor zyn Godin. Bott uit, gewyde Meiren, want myn ziel vervloeit tot een zee van bitterheit, om datze missen moet, het geen ze begeert. En wie raakt, ô hemel boven de begeerte?

Democritus. Die zyn zelven kend, en den wil in zyn grond vat, die de algemeene vermogens eert, en de innerlyke overeenstemmingh van schynende strydigheden begunstigt met zyn liefde. Dit zyn, ô wysaarts, uw Egiptische pronknaalden, en Hermetische kelders, uw Pythagorise doolhoven, en de waaragtige buizen, waar in Jupyn zyn adem stort en zyn senuwen vast klampt. Ruktaardelingen

vry een leger van valsche schimmen, en nevelige breinspoken te veld, en standaart uw dierschen lust op het puin van 's werelts wiszelvalligheit, wy beter geharnast, en toegetakelt ten kryg onder Pallas zilvere vaân vinden in het onbepaalt de rustplaats onzer uitgestrektheit. Dit is een onmeetbaare Oceäan, beter door verrukkinge te bezeilen als door redenkavelinge te peilen. Hoe komt de werelt zo verbastert, datze haar eigen Vader verzakende, den uiterlyken schyn voor Schepper rekent! Keert rugge waarts, ô dryvende golven, die op duin en klippen verslingert, uw waterige pennen vergruist, op iets, 't geen niets verdient, en rust op uw bodems, waar in de paerlen groeijen, die natuur te geestig stolt, als 't eeuwige vuur zyn moeder kust.

Heraclitus. Hou stal, gy waarde deelgenoot van gelukkige uuren, of myn bezondere geest verwaaszemt tot algemeene lugt. Ik was Heraclitus niet meêr, zo Democritus my verslond door zyn Magische kragten, ik zeg, togten die de ziel vatbaar maken de instortingen van haren oorsprong. Onsterffelyke starren, gy draaijende rompen, en altoos bewegende Goden, die van den groten souveryn gestelt zyn tot Vorsten van 't heel-Al, wanneer komt eens dien dag! dat het tydelyke vereeuwigt zal leeven in de gelukzaligheit des vroegen gouden tyds, doeden honger zyn zelven op at, door een kinderlyke zugt, om te leeven, naar de tedere beweginge van een onnozele ziel. Nu leit alles overhoop, want de logen kant zig tegens de waarheit, en het eigen voordeel verzaakt het gemeen. De minste wil zyn, het geen zyn meerder niet hoort te wezen, en de opperste heerschen veeltyts als of de geringe gestelt waren om vernietigt te worden. Hier toe dienen Capitolen, goude Septers, Wierooksvaten, hoge Schoolen, Oorlogsbylen, Kunsten, en Wetenschappen, die in hen zelven alle heillig, ontheilligt worden, om dat de meestehoop afhankelyk is van de gesting van zyn bruiszend bloed, dat door een verkeerde togt gekookt, alles zoekt te verzwelgen in een verkeerden buik.

Democritus. Gy grote Apollo, die al het water lurkt door vurige lippen, en de koutste ysrompen doet loeijen van liefde, om hen zelven te vergroten door uitdovinge van vuur, ontgrendel eens den nagt van zyn yzere boeijen en stel u middag beelt op naalden der duisternis. Kweek bezieldezielen; gemoederen, die toegang vinden tot de verborgentheden van uw wezen, op datze draaijende in den cirkel, waar in ze gestelt zyn, mede deelbaar mogen wezen van hen verborge vonken, aan alle de voorwerpen, die hun vlugtig Soud nakende, verdunt blyven in een gelukzalig crystal van onoplosselyke vergenoeginge.

Heraclitus. Ach! hoe lange heeft myn ziel gerekhalst om een zendeling te wezen van den oppersten Pan; om door twee Poolen de eindens der aarde te doorvaren, en de onbekende werelt aan de bekende mede te deelen. Het is of ik anders ben, als ik plagt. 'T is of een toverende drom my gaande maakt, en dat een Bospapin het toekomende wil voorzeggen. Maakt plaats vergode eiken, gy bossen wiens schouderen hemelen torsschen, en laat uwen leeraar de aarde bezaaijen met vlammen, die uit water geteelt, op hun eigen nest de tyden verduren. Heb ik outyts geweent, myn oogen verspilt, en Zee en Meiren vergroot, door Pekelplassen, om myn Vaderland vrugtbaar te maken voor de onsterffelykheit? ik verwandel nu in een heelen Oceaan, ik zuig alle bronnen in, en verdrink myn rif in vogt, uit zugt voor andere. Deez' dag is het begindzel van myn werk: ik roei met pen, en inkt, dit

wit pappier, langs biggelende tranen, naar oevers daar menschen woonen, die Circe in beesten heeft verwiszelt: naar zielen die in verkeerde lighamen vervaren, moeten werden het geen ze hooren te zyn. Laat de adem uit uw zak, ô Vorst der winden, op dat de reis naar wensch gelukkende, de moeder aller gestalten, Jupyn mag begroeten met de erffenis zyner Kinderen.

Dem: Dan lagt Democritus hiet meêr om 's werelds kap, en bellen; maar vergenoegt van geest ontsluit hy AEthers fiere poorten, waar in robynen op gepuilt saffier gevloert de harten verhemelen, die deelgenoten van die melk, naar geen drabbig voetzel leppertanden.

> Ach zag ik eens dien dag, dat myn versengde tong,
> Verhit op zulken zog, aan dezen tepel hong,
> Ik drukte lelydouw, uit vuur van roze speenen,
> Om 't droefste van natuur, van blydschap, te doen weenen.

Her: Deze gelukzaligheit staat voor de deur, zo gy uw laggen parende met de droefheit myner oogen, den stormbok plant in 't aanzien der gebreken: zo gy uw oude gewoonte, uw aard van spotten, de toetssen uwer dartelende lippen doed speelen ter plaatze, daar de gebreken zig vernestelt hebbende naar geen overgave schynen te luisteren. Zo beukt een Oorlogsheld het steylst arduin tot brokken, als hy in het vuur gekleet, een regen van zwavel braakt uit kelen van metaal, om het weêrspannig rot te fnuiken, van den moed, die haar rinkinkende door tomeloze lusten deed verzaken de pligt, die ze haaren Septerdrager verschuldigt zyn. Dat gaat u voor, ô Democriet met ontrolde watervanen, myn Zeemeermannen biggelen reets langs gerimpelde kaken, zy dreigen met een treurclaroen het nakende gevaar dat uit bedorve zeeden, als een moortoceaan opborrelt om alles te verslinden. Hoor, werelt, schrik, uw ondergang genaakt ten zy gy de Goden eert en hun Schepzels bemind.

Dem: Zo ooit de toonen van een boksriet Vorst Midas oor meêr vergenoeginge konden schaffen, als de heldere klanken van Delphos Artswicchelaar, zo zullen myne Juvenalische passen, uw Catonische strengheden ondersteunen, met spooren, die, vernibbelt op jok, geen anderen weg verkiezen, als die in deugden eindigt, met die verwagtinge, dat zy, die niet geerne van droefheit zoeken te sterven, ten weinigsten, door ons laggen zullen tragten te leeven, naar de Vaderlyke inzettingen onzer grote wetgevers, die op gryze Tempelrollen geheit, hunne heerelykheit verschuldigt zyn, aan hem, die voor de tyden alles in zig bezat, 't geen nu tydelyk is, en met den naam van werelt geboekt staat.

> ô Volk! dat Bato keurt voor wortel uwer looten,
> Zie hier, langs blank pappier, een plas van git gegoten,
> Tot kweeking slegts van deugt, en nutte duurzaamheit:
> Dog zo die stoffe te eêl, uw geesten niet verblyt,
> Maar dat gy jankt naar vreugt, en dartelende kwikken,
> Zal ik een ryk feston, op Pallas weestouw stikken,
> Van keurig Hofmuziek, en flonkerend gebral,
> Waar langs vrouw Venus zelfs, met zwaanen ryden zal
> Naar Held Adonis koets, omheint van purp're roozen.
> Die heeden niet als ernst heeft voor zyn pen gekoozen,
> Treet morgen, met zyn jok op 's werelds vlug tooneel.
> Alwaar een ieder speelt, hoort ieder ook zyn deel.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1724. N°. 3
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Ovidius en Corinna.

Donderdag, den 17 February.

WY kussen dit pappier, doorzaait met honingraaten,
ô Moeder van de min! met toetsjes van granaaten,
En off'ren 't voor uw troon, op hoop dier malsche douw,
Die men te wagten heeft van Paphos schoonste vrouw,
Als men haar pronkalbast begiet met offergeuren,
Die frisse kruideniers langs marm're boogen beuren,
By 't sluim'ren van de zon, voor dat Aurora daagt.
Het schoonste van 't heel-Al, is 't weezen van een Maagt.

Ovidius. Wat raakt my Apol? nu ik Corinna omhels, en welke lauweren zyn my zo zoet, als haar geurige lippen? pas ontlokene roozen voor den dageraat onzer jeugt. Komt byën, schept hier hooning voor uwe tenten, terwyl ik sterf van liefde, en verjong de korven der natuur, met eeuwige bloeiszem; uw digter is verzot van min: hy offert geene geuren meêr aan de Zon, maar laat Faebus ongegroet, als hy, de kimmen doorbrekende, op goude laarzen hervoor treet om den aardbol te belonken. Dat zig de Helicon verlustige met dartelende snaaren, dat de toppen van Pindus vry huppelen op hun eeuwige harpen, wy rusten op yvoor, op elpenbeene leeden, veel schoonder, als ooit Pygmalion door zyn kuszen deed leeven. Ik beny geen Paris zyn Heleen, geen Venus aan Adoon. Ik heb myn Aura in den arm; haar Eccho stuit op myn wang. Wie zouw onzen wellust hinderen? daar de violiêr, en lelyen der daalen, gekreukt door ons onderling gestoei, haar adem verliezen in 't gestrengel onzer vleugelen.

Dat lodderlyke ziels venyn,
Gelurkt uit kroezen van robyn,
Door dommeling van vlam en vonken,
Corinna, maakt uw' Naso dronken.
Hy proeft, uit vogt, het eeuwig vuur:
Zyn weezen smelt van uur, tot uur,
Als hy uw wangen drukt met roozen,
Zo stroomt de dauw der abrikoozen,
Langs 't purper uwes monds, naar 't wit,
Dat aan uw hals geslingert zit,
Gelyk een dubb'le boog van heem'len,
Die op een wolk van Nectar weem'len,
En 't al verwiss'len doen tot vonk,
Dat gy my gaaft, en ik u schonk,
Om 't digten naar de maat te leeren,
Op 't lustmatras van Paphos veeren.

Weg Pallas, met uw helm, myn schild is liefde: ik ben een Mars in de min, en boei de beekers van krystal, het reizende paarlemoer, gepuilt als jonge zonnen, aan de zoomen mynes monds: daar vint ik de Aganipe, de Hypocreene der Goden. Dat is de bron, ô volk, waar uit de werelt verjongt, en de vlam, die greisaarts verzengt. Stof Minerva, op uw Speer; gy Juno op Argus oogen; myn Engel spant de kroon: haar Diadeem is git, gestrengelt in saffier. 't Zyn lonken, ô Jupyn, die uw blixem verdooven. Blyf t'huis, ô hemeling, of gy sneuveld, voor haar voeten, gelyk Semele voor de uwen. 't is waar, gy buldert onweêr, als gy Saturnus dogter genaakt, maar myn Corinna spant den zoomer voor haar lente, en doet Zephyrus kwynen op den morgenstont van haar teder vel; egter zyn haar peilen dodelyker, als de flits van Cefalus, om datze in zuiker gedoopt, ons de kragt beneemen van het zuur te doorgronden, dat alle dingen verzelt. Wat zuur! haar Hyble lagt van Maryolyn, en Thym, gelyk Hymettus toppen van ruikenden balszem, en schorssen van kaneel. De bossen, de vederen van hun kruin, die buigen van Myrt, en zyn in een gestrengeld, als duiven, die hun wieken reppen van wellust, om hunne oorzaak te proeven. Welk eene Oceaan van bloed rolt 'er langs het sneeuw uwer kaaken, ô dogter van Delius! de purpurkuip van Tyrus besterft, op 't zien uwer lippen; ze voeld een doodsche anxt, op 't hooren van uw

faam, want gy verdooft haar carmozyn, door den dageraat uwer bloozende straalen. 't Is Corinna, die ik als een zonneling eer: op de letteren van dien naam zeil ik ten hemel. Geen Diana behaagt my by nagt, want die my by dag een leidstar verstrekt, is in den avond het dons, waarop ik de droomen leer begrypen, die de hoofstoffen prikkelden, om uit het donkere Chaös de wereld te redden, en langs jaaren te slieren. Hy is geen mensch, die zulke spooren derft: die uitspanningen verdooven de doorenen van den tyt: ze schaffen oogenblikken, die men gedurig begeert, en wat waaren de uuren verdrietig, zo ze van Apol niet geleid, zomtyts dobberden in de traanen van Doris camenieren, als ze verbrand door zyn zweepen, te wed gaan in zulke bouten, als myn Godin, my om den hals slingert, om my door dat knellen te noopen, tot eeuwige trouw.

> Maar neen, gy hoeft geen slot, voor hem van zulke zeelen,
> Wiens hart, als 't uwe, tragt een zelven rol te speelen.
> Al stiet gy my te rug, ik viel weêr naar u toe,
> En houw u eeuwig waard, wort gy my maar niet moê.

Corinna: Borduur geen nieuwe vlammen op myn waterig brein, ô Sulmo's tapissier, door 't spiegelen van uw dartelenden lust, of ik verlies het overschot myner zinnen in Hebe's eeuwige jeugt. Was het niet genoeg, dat Jöle zig verstak in Hercules kragt? en, van de rosze huid eens leeuws omgord, haar Alcides genoot in de digte lommer van een holle spelonk? of moest hy ook zelf herschept, in 't maagdelyk fluweel, de zeide sluijers van zyn troetelige nimph zien plooijen langs zyn schouders, om haar tederheit door liefde te evenaaren? voorwaar ik ben de uwe, schoon gy de myne niet en waart, en al was 't dat gy van myne onnozelheden nooit wiert verwonnen, ik zouw voor uw mannelyke gestalte, en fiere hartstogten duiken als een Cythareesche duif voor den doffer, dies zweer, met geen eeden, dat gy uw lusten uit myn aderen zuigt, om my te verzekeren, van 't geene ik met yver bejaag, want al haatte gy my, ik kan niet anders worden als Naso's slavin. Als 't hart is geboeit, wie maakt het los? de netten zyn eeuwig die Juffers verstrikken, als haare oogen eens geklonken zyn aan 's minnaars vroolyken zwier; wat schildert een vrouwe geest dan al mannelyke kragt? hoe verandert haar ziel in gedaantens? en sukkelt de hooftstoffen door, op een vaster gestalte te grypen, als haar de geduurige schimmen,

en voorbyzweevende Ideën beloven. Had ik een konstpenseel in de vuist, ik taffareelde een digtpaneel, voor de zon van Cupido's overwinningen, en voerde Astarte van zwaanen getrokken, langs Cypris myrtfestonnen, in de armen van haren Mars, of voerde ik Pallas zilvre naald met myn welige vingeren, ik stikte een Atlas van liefde, om de wereld te torssen op altoos groenende zuilen, die nooit verdorren, Hoe wierde ik omgekeert, doe Ovidius my zong van den wortel en oorzaken der dingen! wat greep ik, naar uw sprekenden mond! zint de myne zweeg van tedere schaamte, om dat hy meêr wenste, als hy dorst eischen. Die tyd is voor by: het eerste root is vervloogen; de maagdenblos heeft uit. Nu brand een Etna dit hart; een zonnetoorts boetseert de kaaken met vuur. Ik wensch geen anderen Fenix als u, die den roem van de Idalische Venus het beste nagtigaalt, in Roomens toppig marmer, en tempels der Gooden. Daar juiggen de wanden van uw gezangen, de steene Goden, en greize reuzen der voorige tyden, hier gezetelt, danssen op de klanken van uw orgel, terwyl het altaar van Erycina, geheilligt door Leucothoës geurige dampen, u eene eerkroon belooft die de eeuwen zal verduuren, om dat gy deugt, en schoonheit in een, en zelve ziel knoopt, want wat is wysheit, zonder liefde? wat een zangberg, zonder Godinnen? Delius mind Daphne, en haar lauweren zyn zyne lokken gewyt, gelyk de kussen, die ik vlegt, voor uw lippen behooren, en nimmer doolen, als ze zig moogen warren om de karssen uwes monds, die my toelaggen van gedurige behoorlykheit.

Myn Naso, pronkjuweel van Faebus lyfstaffieren,
Wie kan uw tedre min, met zulke kussen vieren,
  Als haare gloed verdient? die geene weêrgaâ heeft,
  Om datze boven 't peil van alle liefde streeft.
Gy plukt my bossen af van eeuwige lauw'rieren:
Een heele wereld zouw men met de digten sieren,
  Die gy myn ooren schenkt, van dat Apol op staat,
  Tot dat hy s'avonds weêr, naar Thetys woonsteê gaat,
Dan neurt gy noch een deun, op luit, en vreemde snaaren,
Waar door myn eigen ziel, schynt met uw ziel te paaren,
  Ten blyk, dat zelfs de nagt is, aan den dag gewyt,
  Die in den donker hoort, wat of een stomme zeid.

Ovid: Is dat die onnozele pop! die nog geen jaar geleeden,

bloosde, op het woort van min? is zy dat, die zweeg, als myn tedere zugten riepen, om hulp? en die eenvoudig geloofde al wat ik zwoer? doe ik my zelf geene meester, my aan de driften overgaf van 't jankende bloed: die van geen jok wetende, als onverschillig, en zonder erg my liet dobberen langs haar poessele kin? en kwanswys niet verstond, wat ik meende, als ik haar krop zagtjes drukkende, my liet ontvallen, in die bolle keetens te zullen sterven, zo ik het toppunt van myn diepzoekende lusten niet beklom. Hoe wenste ik haar in te boezemen, het geen ik waande, datze niet begreep! en welke vertellingen deed ik niet, om haar te doen bezeffen, waarom de Goden zo dikmaals veranderden van gestaltens, in het vervolgen der Woud- en Stroomnajaden. Ik dagtschiet het eerste vrysterschap maar een bot, het wort metter haast een spiegelenden tak van eindelooze gedaantens, en 't zal zoeken te peilen, hoe alle de veelvuldigheden zig verëenen, in één enkel gestel. Als het brein slegts vatbaar is, voor het oogenblik van een gelukkige stremming der zinnen, zo is het geheel eigen aan de betoverende magten der mannen. Het diamant van Juffers oogen schynt leibaar voor lessen, en het geheele gestel tot indrukzels geschaapen. De tyt polyst van de ruuwste rompen immers de fynste vormen, en waar Cupido maar een duim lands wind, daar plant hy den standert van zyn twyffelagtigen Vader, om voor de keurbenden van Amphytrite den weg tot een altoosdurende overwinning te baanen, want

> Het zy men 't ondermeint, of geesseld met kanon,
> Van bommen opgepropt, men krygt de vest gewonnen.
> Een Juffers hart schynt hard, dog 't is uit vogt geronnen,
> En zo dat vuur ontmoet, zo wort het weêr een bron.

Ach! myn Corinna, vrolyke boelin onzer fluit en reizende snaaren, ik kende u niet, doe ik u kon, en nu ik uw waan te gronden zyt gy ligt weder verändert, want het vrouwelyk geslagt heeft eindeloze nukken, en weet door geduurige omwending haar oogmerk te bejagen. De geveinstheit, die bekoorelyke uitmelkster onzes geests, is haar zo eigen, als de drift tot beminnen, en met het eerste verrukkenze meêr jongelingen, als ze slaaven door haar verborge hette verwekken. Die aardige koelte, die haar omtrek verzelt en langs haar boezem huppelt als een weste wind, die snoepper op bloemen schynt te kwynen aan den tepel der natuur, blaast onze ginsters tot een heele vlam, en als ze ons alles weigeren, zo willenze overweldigt niets lie-

vergeeven, als het geene ze onze togten schynen te verbieden. Als het bloed begint te rypen, en dat Luna een rolletje opsnyt onder de dogteren des aardkloots, zo krygen de brandende flikkeringen lust, om water te fokken, waar in Hermaphrodiet Salmacis streelt, om naar de meest bovenzweevende vermogens zig uit te dyen, tot een gestel, dat metter tyt een Vader, of Moeder belooft, zo 't anders maar in die taal wort aangesproken, waar me het wenst geluit te slaan.

> Al wat maar leeven krygt, wil and're leevens geeven,
> Een plantje, dat pas staat, zal als een rietje beeven,
> Zo Aura maar eens tukt, met haar bekoorlykheid.
> Het geen Syringa wenst, hout Pan altyt bereid.

Onnozele Nazo, gy staat, gelyk een bedroegen bedrieger verzuft, want gy ondergaat, als een leereling, de wetten der liefde, door ze anderen in te stampen. Uwe zuigelingen loopen hunne voesterheeren voor by: zy proeven het pit van de min, de kandyklondjes der altoos bloeijende warmte. Ze door zuikeeren onze woorden, met de aldertederste bekooringh, en als ze reets de onze zyn, vermoeijenze hen nog, om met glimpen van onverschillige zugt het tegengestelde te verzekeren, of met een flaauwe weigering te beäamen, terwyl ze de aandoennelykheit ontkennende der uitstekenste voorwerpen, op onzen schouder slegts leunen, om zwygende te vraagen, het geen men uit onderlinge goedwilligheit hen niet kan weigeren. Hoe zedig het hoofttooizeltje ook de haeren drukt, hoe min de oogen gelyken agt te slaan, op het geene, datze wenschen te zien, en met welke zorg de reizende boezem ook gedekt schynt, voor de aannaderende lusten der voorby zweevende valken, noch joelter een zugt, naar de verboode vrugt, en veeltyts is het vuur sterker, als het overschaduwt van betamelyke dekzelen der schande, naar een ruimer lugt tragt, om zig te verlustigen, in de verbrandinge der naar by gelegene hutten. Een kleuter, een ding van twaalf jaar jankt al om Moeder te zyn, dog die haar bestieren, wyzer, willen niet, datze proeven, het geen ze te vroeg begeeren, dog worden ze grooter, ze boetseeren hemelen uit de verkryginge der egte banden, en zyn veeltyts voor bruid, al vrouw, om zig te ontdoen van de verfoeijelyke zonden der nieuwsgierigheid, die Aglauros Erichthonius slange steertje deed ontdekken, eêr het Pallas zelver wist, die het uit de koolen had geraapt van de geletterden diens tyts, om dat niemand een moeder kon vinden, tot een wigt, het geen zeker van een verstandigen Vader gesprooten, in Minerva's mandje

lei bewaart, ten bewys, dat de wysheit zelver altoos onnozel aan het kind raakt:

> Ach! zonder dat het schaap 't eens wist, was 't al verkragt,
> Wyl 't niet kon van zig zien, in 't duisterst' van den nagt.

Corin: Hy, die al de dieptens der liefde peilt, en met een Ariadnes draat de doolhooven, daar duizende in verwarren, weer geestig te ontsnappen, spot dan, naar de verkryginge deezer ziel, met zyn Corinna! die door zyn tukken geoeffent, meêr weet, als een dogter past, die den maagdom op de lippen draagt, om dat ze dien elders verlooren, geern wouw laten wedervinden van een onbedreeven zoeker, op haar kwynenden grond. Ach hemel! schenkt eens een lievert een kus, schaft zyn stervenden boezem eens een dropje geest, hy zal eeven bekoomen, strax snugger, op zyn overwinningen, ons hondert vlekken aanvryven, daar wy niets van en wisten, eêr zyn troetelig brein ons indrukzelen van 't verbodene schonk. Men moet zyne vyanden beminnen, en ik kan hem niet haaten, die de waarheid spreekt: maar myn overwinnaar, die jokt met my; het geen hy andere aanduit, moet dit onnozele hart verschoonen. Ik ben uw Corinna, uw eigen, en al wat 'er op myn akker wast, heeft Nazo gebout, het vrugtje, dat ik draag is van hem geënt, en plukt gy iets van myn mond, dat naar verstant zweemt, het keurt geen and'ren oorsprong, als uw lessen. Het Juffers was is leenig, en 't minste vuur daar op tuurende, geeft Apol vermoogen om 'er zyn lauwer op te drukken. Uw digtmaat, de kwikken van Faebus hebben my verwonnen: zy hebben my van kuis, in het tegensgestelde verwisselt, en ik vertrouw naar deze geene vlug verstandige dogters meêr, om datze, met Delius te gemeen, veeltyts straalen zuigen, die andere verwekken. ô Meisjes van den Helicon, ik twyfel aan uw deugt, want te naar by 't vuur doet branden; te hoog, op de vlerken doet duiken, en in het onderzoek van het begindzel der dingen wort men meesten tyt slot, en sleutel gewaar, die de afgronden verzegelen, de lely van ons compas draait na de noortstar, en daar is geen vaster overeenkomst van naar elkander neigende dingen, als de man, en vrouwelyke neiging. Slaat de vinger van de zangmeester maar op 't orgel, het geeft geluit, want

> Het wil, pas aangeroert, aan 't huppelen en speelen,
> Ja 't zal den meester eêr, als 't meesterstuk verveelen.

Zie zo veel kragt heeft myne Endimion op zyne Diaan, die de bossen beloert, om 't wilt voor haar minnaar te vangen. Kon ik, als een Reuzin der liefde een zangberg heffen, in 't lommerige woud, tot

aan de wallen van Jupyn, myn Naso wierd Apol, en al de lauwren zyn gulde lokken gewyt; ik vergaf hem zyn stekelige peilen, en liet my als een Python, van zyn stralende vlammen zuigen, in 't Idè zyner zinnen.

Ovid: Dat ik u omhelze! dat ik uitgil, in uwe armen! ô Daphne myner jeugt! en aan uw uit puilende heuvels geklonken myn stemme doe rinkinken, langs lugtige velden!

Danst eiken, op myn klank, zo huppelen de boomen,
Uw digter kust zyn zon, langs zilv're waterstroomen:
Hy dobbert op haar mond, met wieken van robyn,
En teepelt, uit het vuur, een bron van kristallyn,
Wyl zy zyn oog doorgloeit, met heller diamanten,
Als Faebus zelver kan op Pindus kruinen planten,
Daar hy 't Godinnendom, met tedre vlam vergast.
Corinna heeft een glans, die ook een Pallas past,
Wyl zy haar gitten boeit, aan wysheids blanke keten.
Schaf my, Natuur, uw faam! om haar waardy te meeten!
Myn orgel valt te zwak, voor zulken schoonen toon
Als uit haar adem spat, en my wort aangeboôn.

Corin: Dat ik u weder omvat! dat myne galm de uwe onderschraag, met weêrom kaatzend geluid!

ô Nachtegaaltje! dat de boschjes aardig streelt,
Als gy, op Paphos riet, een minnetoontje kweelt,
Hou tog uw bekje toe, en laat de takjes slaapen,
Die van verwondering, met volle mondjes gaapen,
Of 't heele woud, verrukt, danst aanstonts op, en neêr,
En gilt, met Ecchos stem: ik wensch voortaan niet meêr,
Als eeuwig, op den klank van zulken keel, te dart'len,
Die 't onderst' der natuur, doet naar het bovenst' spart'len.

Want zeker de digtkonst heeft verrukkende kragt, en zo die bestiert wort van een deftige pen, gelyk, die van myn Nazo, dewelke vry is van de A, B, C. lessen der schooltyrannen, zo maakt ze eindeloze slaaven der liefde, die van langer hand gewent, ten laaste de geoeffende steilte van Parnas beklimmen, om tot brandoffers te verstrekken, voor den alverligtenden Apol, die met waarheid, als onderzoeker van 't groot al kan zeggen:

Natuur is zonder grond, en wonder in haar daaden,
Want 't geen eerst wierd doorspect, wort thans aan 't spit gebraaden.

Om de zonnelingen te voeden met eeuwige heldenzangen en kranssen van Hebe's onsterffelyke jonkheit.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 4
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Socrates en Xantippe.

Donderdag, den 24 February.

EEn wys man, door de trouw aan een Zottin geklonken,
Kan stouter, als te voor, op deugt, en lauw'ren pronken,
Wanneer hy leidzaam steets haar dolle nukken dult,
En in zyn zelven keert, als 't onweêr buiten brult.
Wie vreugt van droef heit maait, die proeft hier dubb'le vrugten,
Daar hy, die wars van druk gaat om playsieren zugten,
Het zekere anker mist, het geen zyn kiel bevryt,
In 't snorken van de Zee, voort barnen van den tyt
Op 't stilste van den wil, moet Janus tempel rusten:
Het allerlaagst te zyn, is 't hoogst van alle lusten;
De weg van tegenspoet voert zielen in 't azuur,
Want 't geen van boven daalt, heeft hier beneên geen duur.
De klei is veel te slegt, voor 't eelste van de starren.
Die geest is 't aller vast die 't lost zwaait op zyn harren:
Die zig beweegen laat van 't ongeworde goed
Heeft bruids genoeg, voor zig, aan 't dart'len van 't gemoed.

Socrates. ô Goden! is dit myn Xantippe niet, of zyn het al Xantippes, die ik zie? al wolven in lamrenvagt? en eeuwige onrusten van het altoos durende uurwerk dezer werelt. Kan een wysaart niet leeven zonder vrouw? of moet hy zyn gelukzaligheit verschuldigt blyven aan het allervolmaakste? welkers zuurdeeszem al de gest der mannen overtreft. Is het niet elendig genoeg van hen het leeven te ontfangen, die een zwarte doot in hun blanke vaanen voeren? zonder juist door hunne wispelturigheden te sterven,

of moet men voor één aasje ingebeelde zuiker, al de waaragtige gal der elementen zwelgen? zyn zy, die uit rozen en lelyen gelyken te zamen gestrengelt te zyn van het nootlot gekooren, om onze opdagende fortuin met dorens te begroeten? en de avond onzer dagen op distelpluimen in slaap te zussen? moet een eeuwig vloekgezang onze ooren streelen? dewyl de zwygkunst, geen vrouwen eigen, naauwelyks herberg by de mannen kan vinde. Pas schiet de wortel sap, of een Noorde wind maait onzen bloessem weg, en naauwelyks speelt de warmte van Apol door onze aderen heen, of zy die ons verrukte door de dageraat harer wangen, brengt een leger water te veld om onze vreugt te verslinden. Heb ik één dag gehad, ô tuimelende lugtballen! waar in myn geest stil stond, zint ik haar zag, die ik als vrouw begroet, want myn vrykunst was een hel vol weelde; een mengeling van plaisier, en onlust; een pop, die alles beloofde, dog niets en gaf, een zothuis van myn bloet, en een doolhof aller reden. Ik zag dat schepzel, in myn verbeelding, als een Godin, getakelt in haar eerste jeugt, gevormt uit maagde was tot vast yvoor, besproeit van vrouw natuur met hoog robyn, waar langs een teedere adem zyn wierook kweelde; wat nestelde myn bryn op zwanendons! hoe ploegde ik de armelynen van haar lieve krop in akelige eenzaamheit! wat lepperde ik al vuur van zulk een waterigen wind! ô Goden! nog dunkt my dat het sneeuw versmelt van myn versleete kruin, nu ik op die wrange uuren denk, die my de liefde schonk. Weg Eliseesche velden, riep ik uit, die zulke toppen beklimt behoeft geen parnas, die zulke bronnen tepelt lurkt starren van 't azuur, spant duiven voor de zonnekar, en schenkt zyn appel aan de eerste Venus dezes tyts. Bedriegelyk Ide, gy schildert met onbestendige waterverf een aangename vlam, die geen andere duur bezit, als de veranderinge zelfs, en geen wezen heeft, als het geen onwezentlyk, ons eigen wezen vernielt. Hoe vernibbelt was Socrates op de giften van zyn Xantippe; die in paarlemoer gevat de ebbe bossen der Indiaansche heuvelen trotseeren op hun zandig duin. Hoe boetsseerde zyn schilderagtige geest haar aangename mond, met dartele toetssen, terwyl hy kwynende van min duizentmaal wenste met zyn lippen te stranden op de takken van coraal, waar langs de byën honing storten voor de morgenstond der jeugt, de nagten eertyts door my aan Pallas toegewyt, om haar tent te bewaken met vuurige zugten, wierden be-

steet in keur- en minnedigt. De dagkaros van Faebus was bevragt met den lof van een overwinnende Amasoon, die de wysheit boeide aan haar keten.

Gelyk als lelywit, met rozenbloet bespat,
Zig lonkender vertoont, by violet of myrteblat,
Wanneer het morgengoud de vroege hemel drupp'len
Op maatslag van wat lugt, van gras op gras doet hupp'len,
Zo bloost uw zilvre ziel van trotsser carmosyn
Wanneer myn oog u ziet betraant door crystallyn.

Deze en diergelyke duizende wierookstakskens wierp my myn Leucothöe toe, om uw altaar gestadig te dooraämen. Olympische toppen, en gy Arcadische bergen, wier kruinen van liefde geheuvelt uw harders doet prammen den boezem der natuur, daar ze puilende van Melk, zig zelfs ontlast, in de omarminge der lugt, gy weet wat stroomen langs uwe klippen biggelde naar de dieptens van myn verslagen hart om een Xantippe, om een, helaas! ach Goden! wat doet een wysgeer met een wyf!

Xantippe. Wat doet een vrouw met een zot? wat gemeenschap heeft een maagdelyke schoot met de Philosophie, en wat vermaak geniet zy, in 't huuwelyk? die by een redenverzaker iets verwagt, het geen men ten minsten met de dieren hoorde gemeen te hebben. Naauwelyks, ik klaag het u Juno, u, die de omarminge van Jupyn te zwak vindende, Typhon rukte uit de borstelige distels der toornige stof, ik zeg, naauwelyks waren myne eerste rozen gespilt, myn jeugdig sap aan 't dartelen, ik aan 't omhelzen van die den mynen hoorde te zyn, en aan 't verhemelen van myn geest door de zwakke inaademinge van zyn verslete togten, of hy die my gezwoeren had, dat hy geene andere vonken keurde, als die van myn brandende oogen, was uitgedooft van vuur. Gy Socrates, tyran van mynen wellust, verslaaft aan de wysheit, aan een bovenzinnelyke prul, aan iets, dat geen bloed voldoet, maar de ziel betovert met onnaturelykheden, gy zugte na het kuszen, gy zwoegde, gelyk een bleeke kim, na het lacchen der opdagende zon, en gy liet my in onzekerheit rekhalzen, naar 't geene ik zo driftig bejaagde. Ik lag verbaast, ik herhaalde myn adem: ik weet niet wat ik dagt, alleen ik wierp radeloos myn bolle arm, myn marmere borst om uwe schouders, myne lippen vol honingdauw om uw mond: ik zei, vol ankst, myn Socrates, wat kan men meêr uiten, als men waare-

lyk lieft; maar neen eidelheit der eidelheden riep onze heilig; hy die geen ledigheit kent, nog toestaat in de wezens aller dingen, was uitgeput: hy die leert, dat gelyk een beeldhouwer zyn heele leeven aanwend, om uit een brok marmer een mensch, na de kunst te vormen, dat wy even zo onzen heelen tyt moeten besteden om van een mensch in een steen te verwisselen, was in een enkel oogenblik omgekeert. Vervloekt zy de geleertheit, die diefeg van de kragten der mannen. Men verspilt zyn zelfs aan dweperyen, men ontsteelt zyn vrouw het geen haar toebehoort, en men offert het op aan een Minerva, die meêr scheuring in de huishoudinge verwekt, als de liefde van Paris en Heleen, tusschen den Trojaan en den Griek. Had ik genomen, die vader my toe zei, ik had zat geweest van 't minnespel, want de overvloet doet walgen, daar een bekrompe beurs zwaarmoedige gedagten verschaft. Gy zwetszer wist van 't welige dons te praten, dog doen in 't bed is de boodschap. Zo bestaan onze Schoolsche Leeraars meest, onze Griexe baazen, schreeuwers op het tooneel, maar smuigers in huis. Schoutze in haar tabbert langs de merkt, ze vertoonen een deftigheit, die aan den dis niet te vinden is. Ze rammelen van liefde en werken gerigt tot wel zyn van 't gemeen, en ze ontneemen ondertusschen haar eigen tuin het vogt, waar van de takken bloeijen. Proeft, vrouwtjes, eet mannekost van ontmande wicchelaars, die overstulpt van inspraken, met zwygen den spreekenden mond harer wyven zoeken te paaijen. Onze boeken vereisschen andere noten, als 'er de accademimunters op stempelen. Onze grondbegindzelen hebben geen gemeenschap met de lydzaamheit, veel minder met de onthoudinge van het dierelyke, gelyk het myn letter worm gelieft af te taffereelen, onder een party dolende muggesisters, die zo zat van geest zyn, dat ze het aangebode vlees niet lusten. Wat voedzel iszer in wind? spreek dwaalgeest, uit niet komt immers niet, Pallas uilekot is zonder eieren en wat vermaak geeft haar harnas, het schild van Meduza, boven het lieffelyk fluweel van een Juffer, geschapen om een Adonis te streelen?

Socrates. Ach kende gy, verblinde, de diepte van u zelve, de wellen van uw eeuwige ziel, de bronnen waar in het heel-Al zig zelve baat, om door den tyt tot de altoosdurentheit te steigeren, gy verliet een aangenome beeld om ongebeeld te ontfangen het zoet dat ik deelagtig ben. Dat is een grondsteen van 't huuwelyk, een

egte Hermaphrodiet: dit zyn meiren van wellust; stromen die aderen doen lacchen; buizen, die verdikt van paarlemoer hun loop bruisschende stremmen in ons cristallyn begrip, in onze saffiere wanden. Dus wort men zwanger van liefde, dus draagt men wierook, dus baart men kinderen tot vlammende ligten, dus tepelen starren onze melk; Dus kweeken wy hemels, dus worden wy Goden. Ach dit is wat anders myn Xantippe, als de verëeniginge van twee verscheidene lichamen, die telkens oploszelyk is, zo ze niet innerlyk op een toon gesnaart staat. Dit is het ware niet, maar alleen een bloote schaduw van de waarheit, een schets, ô vrouw, van 't geene gy genieten moogt, zo gy in verëeniginge van geest met den mynen uw vlees verbind tot een eeuwigduurende eenheit met het myne, dan blyft men na de dood verzegelt aan de Pythagorische stilte, geen wederkeeren heeft plaats, voor die in het onzeker, op een ongebooren Daemon rust. Een oogenblik zoet voldoet geen heigend gemoed, 't geen steigeren moet verder als natuur. Daar beklimt het zyn eigen wortel in verborge hoolen, het streelt zyn moeder, het ontvadert zyn reden, en vind zig in een verkwisting van alle eigen levenskragten voldaan. Weg werelt, slegte wellust, weg Syrenen die Ulisses wilt verlokken, gy kent hem niet, zyn ziel hoort zyn Penelope, die hy trouwde, eêr hy zwerven moest, door Zee, en kabbelende baren, om eindelyk eeuwig in haar lommer te overnagten. Daar voel ik Goden! ach! my dunkt ik worde haar reets gewaar, zy lonkt, zy traant my toe. Maar zagt waar ben, waar blyf ik!

Xantippe. By aldien myne nagels niet te eerelyk waren, om ze langer aan zo een hangebast te besteeden, ik zouw het u wiskunstig op de vooren uwer kaaken konnen toonen. Je bent, Gek, vlak voor de deur van 't dolhuis.

Socrates. 't Is waar, allervrindelykste Xantippe, want ik sta voor u. De heele weerelt is een oeffenschoole der geleerde; dog een wyf is het naaste middel om tot de volmaaktheit te steigeren. Uit de allerslegste stof zoeken de verbeteraars der hooftstoffen haar vyfde wezen, en uw Socrates geniet zyn verborge ligt, door het gewaar worden van uw duisternis, nooit zat een gewaande Adeptus; of bedrooge goudzoeker verslagener, by zyn holle kroes, wanneer hy een jong geboore Faenixje van wufte rook ziet opdagen, uit een verzengde tonne gouds, als ik, doe ik eerst s'morgens uw zyde verlatende in myn oeffenkamer kwam om myn geest te onderhouden,

met pit, en kern van waarheit. Heb ik hemel, schreeuwde ik uit, dan zo veel tyt, en geest verspilt, om een gevangenhuis te verwerven! is het begindzel, en het eerste zoet van 't huuwelyk zo lastig, wat zal het midden en het einde niet wezen? moet men kuszen, als men niet en wil! praten als men wenst te zwygen! ydelheit hooren, als men tragt ontbloot van zinnen te zyn! koppen en hoofden waarnemen, als men zyn wil zoekt te stellen onder de bevelen der deugt! Help uw Socrates myn Apollo! want nu eert hy de spreuk: Kent u zelve, de ware bruit zit in onze eigene ziel geperelt, daar de uiterlyke maar een hoer is, die alles verzwelgt, en haar minnaar naakt ontkleet hebbende van alle rust ontbloot. Men zoeke het perpetuum mobile, of de eeuwige beweeging waar men wil, in de vrouw is het altoos te vinden. Dat is ô Drebbelisten de geest van de werelt, die met alle kloten omdraait, de regte glaze bol, daar ge de eb en vloed ogenblikkelyk in gewaar word, en 't waaragtige middel, om nimmer oost, nog west te bezeilen. De huuwelyks verëeniginge van twee schepzelen hoorden hier alleen toe te dienen om de werelt te bevolken met heillige menschen, of ondermaandsche Goden, maar niet om een gestadige geilheit van 't wulpsche bloed te bejaagen. Wat man kan eeten, als de vrouwen, zonder honger? ook is het een zonde, tegens het regt gebruik der natuur, het lighaam te verzwakken door overtollige uitdovinge van haar beste geesten, die een opzigt diende te houden, tot de oorzaak aller dingen zelfs.

Xantippe. Gy ontaarde pligt verzaker, gy regte Jansenist onder de Grieken, waar toe my dan genomen? waarom een jong mensch bedroogen, en my eerst aangebeden? ach! ik was, schelm, heugt het u nog wel? een roos, die op lelyën trat, een amber eiland, volgeur, een beker van krystal, welkers randen overstroomde van lekkere muscadel. Voor een kus schonkt gy my duizent rymregulen, een trotsse pronknaalt van heldezangen, waar op Xantippe zat, als voogdesse uwer ziel, en nu isze een Philosophische flet, een tyt verdryf van onnutte ogenblikken, een geneesmiddel om de bedorve omloop van het kokende bloed der mannen een weinig te doen bedaaren, een nootzakelyk kwaat, om zulke dieren, in de werelt te brengen, gelyk hy zelver is: maar neen stoft gy op uw brave kinders vry, ô Vader van koekoeken, dog weest verzekert, dat uw haane spooren myn pluimen niet hebben getreden. Daar zyn andere baazen, die de verdiensten der vrouwen erkennen, uw medegenoten, ik zeg,

neffens uw kramers van kermiswaar, wysgeerige Orviretaans verkoopers, kwakzalvers van den zelven schoolbalszem, die stellen wy boven hun eigen wyven. Ja de adel en grooten van Atheenen zelfs tragten den lydzamen harder, als een stier te doen bulken van zyn academischen raasstoel, de hooge verborgentheden van een lagen geest. Dat geeft aanzien onder de jongens, als de meester gehoorent de uiterlyke schors der hooftstoffen stuk stoot, om agter dezelve een nietige damp te belonken. Die my niet wil beryen, bery ik; waar is gebit en toom! waar zweep en spooren? de ezel moet gezadelt, Xantippe moet 'er dwars over heen: dus verdient myn Philosooph den haver der lydzaamheit, als hy moey van 't ondermaansche vrouwenhooy, in zyn studeerkamer de haaren van zyn geplukten baard, aan zyn verborge meestresse gulhartig opdraagt. Goden dat is een zoete gifte voor de wysheit! wat moet zyn Sofia meesmuilen, als zy die gryze stoppels, met haar uylen oogjes aanschouwt!

Socrates. Oneindige moeder der demoed, die alle de steiltens der vergramdestarren in uw schoot verdiept, laat my, uwen zoon, in de ruime kelders der verborgendheit rusten voor de openbaare gruweldaden der bezete wyven. De weg van tegenspoet is een baân tot het geluk, en hy die over al bedorve schepzelen vint, zwenkt zyn honger na het allervolmaakste opper wezen, het welk vol van ongebore zoetheit, de lydzame lippen der zuigelingen verquikt, met zyn zog. Ach Xantippe, kende gy de vrugten die ik pluk van u toornige vuisten, gy zoud ze my benyden, want uit alle die tydelyke verdrukkingen groeit eene vergenoeginge, die Goden alleen eigen is. ô Zalige geduldigheit, gy zyt myn boelin, gy zyt de spiritus familiaris, of overal me zweevende geest, die my verzelt, die my in alle bewegingen doet rusten, die my het toekomende openbaart, want een gemoed, dat onveranderlyk, als goud op de vuurtest byft staan, is vry van alle vuil, altyt een zelvig, altyt tegenswoordig, en nader aan de natuur des groten soeveryns, als gemeene harszenen doorgronden. Het stof, schoon het altoos stof blyft, wil zig gestadig veranderen, zig geduurig verbeteren, maar een zuivere geest wenst niet anders te wezen als hy is: die neemt alles van, en brengt alles tot zyn oorsprong. Hier toe is men geworden op dat men ontworden zouw, van zyn enkele gestalte, tot een algemeener wezen. Ik ben vol van u, ô Goden, en ledig van my zelven, en heb maar twee leidstarren, die my hier toe gebragt hebben, de eerste is de boosheit eener vrouw, en de andere, de

zoetheit van een beminde, daar ik geestelyk zo mede verëenigt ben, dat de doot niet magtig is dien band te ontknopen, want het vuur het geen op het water dryft is een eeuwig Element.

Kus in u zelf, Narcis, met kabbelende togten,
Dat heillig lugtfluweel, 't geen minnaars elders zogten,
  En vlegt uw ved'ren vast, om 't keurlykst elpenbeen,
  Dat op een paerle vloer eerst voor uw oog verscheen,
Zo zuigt het heillig vuur zyn natte wildernissen,
Zo kan uw eeuwig vogt de bloedkoraalen vissen,
  Die d'afgrond in 't Idè van alle wezens prent.
  Men vind nooit 't regt begin, als in der dingen end.

Xantippe. Helpt vrouwtjes van Atheenen, helpt, de wysheit is op hol, want het onderste zit booven; de zaadel regeert den toom, en

  Myn Griexe baas is dus weer in zyn element,
  Als een beginnaar past, die nooit begindzel ent,
Om dat hy met zyn geest de dieptens niet kan peilen,
Die slegts aan 't vlees verknogt, hem doen van 't spoor verzeilen
  Langs droomen van het brein, na traage doffigheit,
  Waar in een wysgeerts ziel, als zot begraven leit,
Terwyl hy 't ondermaansch, als eigen aan gebreeken,
Verstooken van het ent, laat in 't begindzel steeken,
  Tot nadeel van de trouw, en 't regt van 't huuwlyks bet
  Dat op de proef van 't vlees den prys der geesten zet,
Die Socrates ontbeert, door wind, en dampen te eeren,
Het eind van alle stof, is in 't begin te leeren.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 5
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Ovidius en Maro.

Donderdag, den 2 Maart.

DE Digtkunst, in een kleet van louter vuur gestooken,
Ryt, op Apols genet den riem der starren om,
En lagt onz' aardkloot toe, die in de waterkom
Van Vader Oceäan, voor eeuwen is gedooken,
Gelyk een Zon van goud, die werelden kan knell en
Aan klanken van krystal, en huppelend geluit,
Dat langs vier winden steêts het lof der Goden uit,
't Geen niemant beter kan, als zy alleen vertellen;
Om datze uit Jupyns helm is van Vulcaan geklonken,
Tot een Minerv' van kunst, en steile schranderheit,
Die al, 't geen in Natuur, op 't diepst' begraven leit,
Weet met het diamant van 't eêlste ligt te pronken,
Het welk de Schepper wrogt, om alles te doorgronden,
Dat immer wezen kreeg, op 't wenken van zyn wil.
Al wat naar geest gelykt draait enkel op de spil
Van Parnas heilligdom, en steigerende vonden.

Ovidius. Mag de verzukkelde Naso, door de barre lugt van Pontus norsse stranden reets van overlang verkleumt, zig dan endelyk weder warmen, by de glanzige straalen van 't Mantuaansche vuur! dat eerst, uit Andes kimmen dagende, onder de regeerbyl van Caesar Augustus, als een zon den middag beklom van Romens steigerende wallen, om voor een tydt, brallende op purp're veêren, naderhand Putzoles duist're grafspelonken, die Napels behooren, met die as te vereeuwigen, dewelke aan de faam geheilligt, en van alle digtkundige, met wierooksgeuren genaakt, op Apollos snaaren schynt het roest der jaaren te zullen verduuren. 't Is Maro! hy is het, ô Go-

den! wiens ziel te vlug, in geen gebakke leemskruik kon verzegelt worden, om datze de benedenste klei verschoppende, het geen ze hier maar als een huurling bezat, slegts naar onstoffelyke velden streefde, om in een lyvelozer gestel hervormt de zuiver heit der boovenste buizen te doorademen. Waarom niet gebleeven in uw star? Waarom dien blaauwen gordel verlaten, die met goude fakkels gestikt, onze bruine nagten verkwikt met zyn tintelend azuur? boven huizen Goden. Dat uitspanzel, 't geen ik beschouw, dat verschiet van werelden, 't welk my toelacht, uit vensters van smalt, is immers de stapel van 't geluk, 't geen ik, als een doolhof van oneindige lusten verwagt. Daar is het verstand ongebreidelt in bespiegelingen, en vlugger, op zyn stelten, genaakt het de zuivere bodems, waar op Apollo tredende de uuren telt, om alles weder te zien daalen, naar het eerste ruuwe bestek, waar in de verscheidentheden beslooten laagen, eêr ze de order ondergingen, die hen, van 't nootlot gestelt, doet heigen, na een altoos duurende rust. Zakt dan 't volmaakte afwaars, als ondermaansche vlugtelingen, door wederwaardigheden hier onder verbetert, de opperste tinnen bevolken? en moet daar zo wel het een voor 't ander wyken, als hier op den tuimelenden kloot, dien wy met onze aarbydzaame leeden beploegen? ik waande dat de geest onplaatszelyk zworf, om dat die alleen is, daar hy werkt, en dat de vlugge vuuren den ander rakende, door hun onderling mededeelzaam verstant niet handgemeen wierden om de opperheerschappy, gelyk de drabbige vezels der benedenste wortels, die geduurige voorwerpen verwiszelen in verscheidene gedaantens. Is onstantvastigheit dan alleen het blazoen der Natuur, gelyk de onzekerheit de wysgeerte verzelt! Spreek, Virgilius, wat voor een zeilsteen trekt u herwaarts heen? wie is elders uw vyand? welke schrikdieren nestelen, onder de lauweren uwer kruin? en waarom hier gezogt? dat alleen, in 't Elizeesche lommer wort gezegt gevonden te moeten worden: want

Deeze aardbol reets al kinds, op zyn vervroore krukken,
  Is grys van onverstant, en norsse bottigheit;
  Wyl deugt, en waarheit zyn voor lang het ryk ontzeit,
Door vrekken, die om geld een Pallas zelver drukken.
Al kwam Apol te veld, met al zyn lyftrauwanten,
  En sloeg den keteltrom, om volk, voor Vorst Jupyn,
  Het zouw vergeefs, langs lugt, met vuur gedondert zyn,
Wyl Pan, op Midas stout, zig daar zouw tegens kanten,
Het ezeldom is trouw, om steets één toon te balken,
  Dog steekt zyn ooren op, wanneer Minerva spreekt,

Gelyk een wind'rig spook, dat door de wolken breekt,
Om 't edelst' van Natuur, door dofheit te verschalken.
Haar standert voert een uil, geschildert op tapyten
Van averegtzen nagt, waar voor de kagkar zwigt,
Terwyl Athenen dit eerst keurt voor waaren pligt,
Met zotten, nooit om regt, voor wysheids bank te pleiten:
Want die hen alles laat, beneemt hen het vermoogen,
Om, vry van slinkze nyt, te tuuren op de konst
Van 't altoos stralend ligt, dat slegts de nevels bonst,
Om zonder loogen glimp steets waarheit te beoogen.

Maro. Het herdenken van 't voorledene maakt de geesten tydelyk, en de bespiegeling der benedenste voorwerpen verzwaart den vlugtigen adem der bovenste kringen. Als de ziel ongeboeit aan aardse lusten zig vereeuwigt in haar begin, en de steigerende vlaktens van 't vuur bewandelt, is ze in de verëeniging der wysheit altoos éénzelvig met Faebus, die het leeven der dingen, met zyne heete vlammen koestert. Ach! Sulmo's zonneling! die als een Hekla, uit Tomos yzige duinen de Italiaansche baaren belonkte, men uw blozende wangen, die, van de liefde met traanen beschildert, ons duizentmaal deeden heigen, om ze met onze lippen te proeven; ik was nog in de gelukkige velden van Caelum, en troetelde my zelven, als een Narcissus, die zyn eigen gedaante omhelst, met eindeloze inbeelding van onoplosselyke vergenoeginge, had een snelle beweeging niet onverwacht de bron genadert der zaalige rust. Had ik niet één oogenblik gevonden, ik was eeuwig gebleeven, maar het agter uitzien doet Orpheus, zyn waarde Euridice miszende, langs Thracische velden dwaalen, om den krop te ontlasten van den druk, die hy gevoeld, over den ondergang der edele digtkunst, en daar uit vloeijende wetenschappen aller dingen.

Hoe treurt de Poëzy, om 't derven van Mecaenen!
Haar vader gaat in 't zwart, om dat de nagt, in 't wit,
Op Pallas gouden troon althans verheeven zit,
Waar door Apollos lamp schynt eeuwig uitgescheenen.
Maar neen, het diamant schuilt nog in duistre mynen:
Al wort het niet gekent, 't blyft dog het geen het is.
Ontdoe u maar, ô volk, van 's werelds duisternis,
Zo ziet gy haast den nacht weêr voor den dag verdwynen;
Want Faebus draagt een lier, in 't midden van de schimmen,
En ryst eerlang weêr op, uit 't pekel van de Zee,
Om langs Aurora's spoor te snellen naar een reê,

Waar van Minerva's stoet, trots zal ten Hemel klimmen.

Maar om weder te keeren van deze meimerende tussen poos, tot het bestek, dat ik ontleê; zo weet dat ik, in 't midden van 't geklep myner wieken, over de voortreffelykheit van Daemogorgons kunsttaffereel, en de daaden van Saturnus wakkren zoon, myn oog liet vallen op Atlas bultige toppen, die de Myrmidonen bekruipen, om hun gierigheit te verzadigen, tot nadeel van Pindus Zanggodinnendom. Dit gaf een krak op myn snaar, en ontreddert door het geborste want van Faëtons kiel, wierd ik, als een ander Prometheus, geklonken aan den Caucasus, om dagelyks geleverpikt te worden van myne greetigen honger naar de volmaakte Nectar van Pythius zuivere harp. Helaas! Mecaenas vind ik niet! 't is of de deugden, van tyt tot tyt verhuist, ang zyn geworden om ooit weder te keeren, op een akker die distelen draagt, om boeren te kwellen. Herschep ze ô Jupiter! in vorsschen, zo schaft Latona de werelt een altoos-duurenden glans, waar door de dag, en nagt verkwikt zullen danszen, op de klanken van Helicon: maar neen, het is vergeefs gewenst, want de barre winter verdooft de lauweren van Tempe's vrolyk dal; het greize Pontus, de velden daar edele geesten gemartelt worden, lang van Lycaöns wolven beklommen, vertreet de Molossische jeugt niet alleen, die Epirusche Olyven in Arcadien tragte te voeren, maar dat logge gewest heeft zyn armen gespreit, tot over de eindens der aarde. De ysbeeren vernestelen den zomer, en zy, die de zon aanbidden met hun verheeve gedagten worden gedwarsboomt van de Maan, en de wispeltuurigheden der benedenste wormen, die, de kunsten ondergravende, slegts molshoopen stigten van eidele klanken, en rymgedrogten zonder geest, om hen zelven onsterffelyk te maaken door beuzelingen. Het ras, dat onder den plak van Dionisius hulde heeft gezwooren, aan den Zoon van Gordius en Cybele, volgt het A, B vaandel der jongens, om met zyn haaneboek de klaroen-dreunen der Goden te overkraaijen, en stout op hun letterdroeszem, spannenze schooltyrannen voor den drekkar der ongezoutenste kwylstof, om de heillige weegen naar de Castalische wel, waar in de Zon haare roszen vervarst, te bemorschen, of onwandelbaar voor gezonde geesten te stellen. Ouwdtyts, doe Grieken, en Latynen het stuur bezaten, om Deucalions na gebleve keijen, op den Parnassusberg tot menschen te smeeden, achte men de digtkunst voor een volmaakte inboezemingh der hemelse ligten, die zig, als straalen, in verscheide takken verspreidende, naar den aard, en het gestel van een ieder digter in het bezonder, vrugten droegen, die in der daat beweezen, dat

ze waarelyk van een bovennatuurelyken vader gefokt, door geen slaafsche lessen, of blanketzel van vooze klanknooten konden geleert, veel min gevolgt worden. 't Is waar men broeit door mistbakken, in de kouw wel eenige bloemen, en vrugten, om Natuur in haar zekeren tret te verstrikken, en met vindingen te overbluffen: men plukt in het heetste saizoen ook klompen ys, uit duistere kelders, om de flaauwe warmte, uit de drinkbekers der groote te bannen; maar nimmer draagt het *Caput Mortuum*, of het overgebleeve doodse weezen der verbeterde lighamen eenige bloeiszem, of leeven; ten zy het met den reets gezuiverden geest, van tyt tot tyt gedrenkt, een zelvig begint te worden met zyn oorsprong. Laat stofscheiders, en keurders der dingen spreeken, gy zult bevinden, dat tussen ziel en lighaam een verschil is, dat men op een enkel blat pappier, aan bloedeloze dieren niet verstaanbaar kan uitdrukken.

Ovidius. Men hoeft zig dan niet te verwonderen, dat gepolyste verstanden hunne ooren stoppen, voor het gesnor van veele der hedendaagse horzels, die zelfs wilde honing zuigen, uit de edelste bloemen van Hyble's lustwaranden; maar alleen verrukt de gedagten van opmerkende digtkeurders, gelyk Naso wenst te wezen, dit eenige van te moeten zien, dat dozeinwerkers, en gewaande Poëeten, als voorgangers, die zelver blind zyn, nog tragten aan de onwetende oog water te verkoopen, om al de wereld, reets benevelt, neffens hen, als aapen, op een glimhout te doen blaazen, dat zo vol vuur is, gelyk de kop van I.A.S. met harszenen, die egter als één éénige Zon geen tweede willende kennen, met Arachne's pooten een loffeston stikte, om zyn medemakkers edelen glans in een zwarten lamfer te knoopen, die hy over zyn eigene onhebbelykheit, met billyke reeden, door het toonen van zyn gaaven heeft doen waaijen van de glaazen, en puijen der boekvormen, die alle daagen, gelyk deftige kenners van fraaje stof past, wel een nieuwen Jas wensten, om het zo genaamde Veulen van Parnas, in een volwassen henkst verwiszelt te zien, door hem het voedzaam martel hooi te doen proeven, het geen een volwassen kinkel, met zyn hannekemaaijen van het gras der geleerden heeft weren te bouwen.

Maro. Ik zag onlangs tot hun beider roem, hoewel strydig met myn opzet, en heldemaaten, deze onnozele letters, als by ongeluk uit de pen vloeijen, om hun heerelyken styl, hoewel onnavolgelyk, eenigzins te evenaren met agterstraats toonen.

> Wort dan de Zon, die steets, met held're straalen brand,
> Op 't midden van den dag van uilen aangerand?
> Die uit één ey gepikt, tot Midassen gebooren,
> Met ezels, om den kop, malkander ringelooren;
> En is 't verkeert? als men tot walgens toe vergast

Van ongediert, dat dol op rym, de kunst weg bast,
Slegts vraagt: wie zag ooit zo 't pappier, met inkt bederven?
Waar van de Muzen zelfs, als Rotten, zouden sterven,
Zo zy het minste stip maar proefden van dien drek,
Waar meê dat de eene zot den ander scheld voor gek,
Om met een glimp van brein de wereld te bedriegen:
Dog hy, die 't spel verstaat, slaat met één' klap twee vliegen.

Ovidius. Terwyl wy tegenswoordig, met pek om gaande, een smet aan onze vederen gewaar worden, en de Heirbaan misloopen, om de duistere woonspelonken der kaboutermannen, en pas volwasze dwergen eens van naar by te betuuren, zo valt myn oog, op een lacchenden Satyr, die nog naauwelyks ryp, in zyn oordeel, al reets de Liefde heeft gemetzelt, als een proefstuk van 't geene te verwagten zouw zyn, by aldien zyne overige digtwerken, uit de klaauwen van zeker flikflooijend Pochamaker, die 'er ongetwyfelt reets nooten uit Frans Baltensz. op stempelt, weêr getrokken, ons begenadigde, met hun ongemenen zwier te genaken; want *Meliora Latent* die Hoefsmit van Pegazus, die de scherszen, en aardigheden by de kin neêrdruipen, hoeft geen spooren in zyn keiwinkel, met de hamer van zyn doorzigtkunde tekneejen, om 'er den Zanglievenden Schilder meê naar het Lazarus huis te dryven: de ankst voor zulke schrikdieren, als 'er thans met rym de wereld bemorssen is alleen magtig, om een waarnemer van het verhevene de afgelegenste hoolen te doen verkiezen. Men moet naar geen dolhuis rennen, als men 'er in is, en zulke spooken ontmoet. De heele aardbodem schynt een verbeterhuis voor de dwaazen, en die de hedendaagsche lieremans hoord joelen, met hun kreupele overtooms snaaren, zal geen twee stuivers nodig hebben te besteden, om gekken in hun hokken te zien nagelbyten. Verkoos een wysgeer de graven der doden, om van de levende bevryt te zyn; stak hy zig zelve de oogen uit, die van elk voor onnozel wierd aangemerkt, ik geef al over, wat ik in myn lyfheb, als ik maar eenige weinige woorden lees, of hoor van zo een laccher, die zelfs van geen Heraclytus, met betraande wangen zouw konnen bedaart worden. ô Geleerde Vaders! wat schafje onze eeuw verstandige Zoonen!

Maro. Ontvouw, mag 't zyn, aan uw Virgiel de reden van deze broederlyke berisping, want de alleringespannenste harszenen, die vaak de opperste starren doorwandelen, met hun snelle aandoeningen, konnen nooit beter hun spiegelagtige vogten verpoozen, als door de allergeringste beuzelingen gade te slaan.

Ovidius. De tyt, en plaats vereisschen uitstel, dog 't zal u behoorelyk ontvout worden, met een zedige toepassinge op de verstokte gemoederen der rymende zondaaren, in een toekomende Parnas, die reeds gestigt word, terwyl ik om de langheit te vermeiden, u slegts tot een staaltje, dit geringe vaers, hier op paszende, voordis, om onzen vrolyken spotbaas een weinig te zuiveren van zyn overtollige winden, en prikkelende buitensporigheden.

Een dreun, of schorre stuip, eens uit Parnas geborsten,
Gelyk een blixemslag, in 't midden van de vreugt
Der helden, die den roem van Amstels zoonen torsten,
Sloeg al de glazen in van Pindus braafste jeugt;
Terwyl haar kroes gevat, vol enk'le zonnewond'ren
In vuisten van lauwrier, bynaar van kleur besturf,
Om dat een barre kei kwam langs de zaalen dond'ren,

En juist een plaats in 't hooft van Faebus aap verwurf,
Die geenzins, als het past, den harden beuk beklaagde
Van Vorst Apollos muur, door 't botssen van dien ram,
Maar straks, by naar ontzint van vreugt, ter deur uitjaagde,
Naar 't elzen woud, daar 't heel ontaâmt een boksriet nam,
En zo veel kuuren dreef door spreeuwen, en door gieren,
Dat zelfs het Bosch, ontstelt, weêrgalmde van dien toon,
En vroeg, of men het Feest van Marsias zouw vieren?
Gelyk als alle jaar de Ezelen zyn gewoon,
Tot roem van 't martelspel aan hun Patroon bedreven.
Neen, sprak het wrakke dier, Apollo is gevild,
En van Arachne's vlas wort reets de prent geweven,
Als of van Leuven zelfs zyn geesten had verspilt:
Dog dat 's een hooge School, daar wil ik niet van spreeken,
Of ik kreeg Braband ligt, door 't malrym aan den hals;
Dat hensktje van Parnas dat laat zig zo niet steeken,
Maar 't gansje, daar ik nu op bik, is jong, en mals.
Bloed, Boschje! houw u fris, en val maar aan het drukken
Van letteren, vol zwier, zo vliegen wy te zaam,
Met gaffels in de vuist, als kinkels, op hun krukken
Om 't pas gepluimde dier te rooven van zyn naam.

Deze laaste regelen, die beter de lange tang van het Heere Logement raaken, als de beknopte vuursnuiter van Pallas, hebben geen opzigt op mannen, die onpartydig, als bekwaame Hoveniers, de ruspen, zwarte vliegen, en schadelyke wormen uit de beste tuinen dryvende, geen planten, en struiken verstikken, voor datze de eigenschap, aart, en vrugten der zelve met bescheidentheit hebben onderzogt. De onbekenste gewassen hebben veelmaal de heilzaamste zappen, en in de allervarst schynenste takken nestelen doorgaans de helklinkenste Nagtigalen. Het is niet genoeg een perzoon, of zyn werk voor dol uit te kreiten, om dat men, op laage zoolen tredende, niet kan zien wat agter de verbloemde woorden voor een meening verborgen zit. En zo dit voor een fout gehouden wort, in de hedendaagse tyden, zo moeten de ouden geen kleintje misgedeelt geweest zyn, doe ze, onder zo veel wisselbeurten, de kern der Natuurkunde, wysbegeerte, stofscheiding, zeden, en verbetering der gebreken verzegelden. Ach! myn Maro, die uw Eneäs, uit Trojen voerde, in Latium, waarom onder zo veel gedaantens de zoekende ziel naar het eeuwige Vaderland begraven? eêr hy in de armen van zyn Lavinia de wellusten genoot, die gevolgen zyn van een deugdzaam leeven. Waartoe, Homerus, dreeft gy door wind, en zo veel baaren uwen doolenden Ulysses, eerst afgemat van rampen, in den lommer van zyn kuische vrouw? wat porde u, op den maaltyt van Koning Alcinous eenen Demodokus te doen zingen van de minnestuipen der Goden, en Iliums ondergangen, door het houte paard berokkent af te malen met heldenzangen? daar men immers op de Bruilosts-feesten, zelfs van voornaame Poëeten, niet mag reppen van zaaken, die men ten weinigsten hoorden te verstaan, zo men met den naam eenes digters wenste te pronken. Was myn hervorming niet geschreeven, ze bleef in de pen, want de verborgentheid is een last voor de ongeletterde, gelyk heele velle rympapier, zonder geest, of oordeel, schrandere lezers verveelen.

Maro. Zo lang de eeuwen hunne schakels zullen knoopen, om hunne jaaren uit te dyën, zullen Nasos overgeblevene rollen, op klanken der faâm gedragen, van alle deftige mannen, in agting bewaart blyven.

Ovidius. Van waar de Zon den morgen groet, tot daar zy, in een avondsluijer gedoken, de nagtgordynen laat vallen voor de vensters der stervelingen, zal Virgilius geroemt, het spits bekleden van den Helicon, en alle, die zyne wimpel volgen, zullen gehuisvest worden onder de bladeren zyner pluim, spyt het ongediert, dat met raavensklaauwen de zwaanenzangen verscheurende, moet hooren, dat ik deze volgende woorden, op het zelve algemeen toepas, schoon ze niet Al Rookende gemaakt zyn, als zeker heerelyk Klinkdigt, dat een Parnasdreun den loefafstak, en daarom deszelfs bouwheer zo verhovaardigde, dat hem den hooftrol, in het spotten en schimpen, niet scheen te konnen ontgaan, op 't gastmaal der Poëeten.

Die voor een dag, twee, drie, kwam op een lepel dobb'ren
Met zyn handzop, aan 't gat, en valhoed, zonder zult,
Om uit den Aganip' een buik vol pap te slobb'ren,
Is langs zyn klapmuts nu al met lauwrier gehuld,
Terwyl de snot hem, by zyn kwyllap neêrgeloopen,
Zo'n rateldraaijer kroont, tot Vorst van 't Las'rushuis,
Die stadig rym verkoopt by pinten, en by stoopen,
En slegts voor munt ontfangt een heele zak, vol kruis,
Waar meê hy ryk voorzien, komt uit zyn kakstoel springen,
Als Midas van de kunst, en hooft van 't ezel gild,
't Geen zyn twee ooren heeft, tot een Parnas gewrongen,
Waar op Apollo wort, voor Marsias gevild,
Die, op zyn boksriet spelt een A, B, C, van woorden,
Daar aan dat niets ontbreekt, als Poëzy, en geest,
Om dat de toonen van een zwaan den gek verstoorde,
Die in des menschen schyn den rol speelt van een beest,
Met bulken naar den zwier, en botte Satyrs sprongen,
Waar op dat de Eccho gild van 's werelds onverstand:
De zwarte nacht, ô Goôn! is in den dag gedrongen,
Nu langoors standert staat, op Faebus wal geplant,
Tot droefheit van de lier, en Pindus groene zuilen,
Die, langs haar zilvre burgt vast uitzien, naar een tyt,
Waar in zy weêr verkwikt, na 't lange water huilen,
De fiere straalen zien van hem, die 't al verblyt.

Dewyl de regte manier, om tooneel vodden op te schikhen, bestaat in muziek en lugtige sprongen, zo hebben wy, tuszen onze bedryven ook een deuntje opgezaagt, om de vertooningen zo veel aangenamer, voor de onkundige aanschouweren toe te stellen, want

Een Spel, 't geen in zyn zelve niets en is
Wort mooi, door Zang, door Danssen, en Vernis.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 6
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Saffo en Faön.

Donderdag, den 9 Maart.

HIer stygt de lustgodes, langs Saffo's zoele snaaren,
Van 't groene Myrtmatras, naar Faöns reipe jeugt,
Om in haar hooningtent dien bloeiszem te vergaâren
Die al de zinnen streelt, met aangenaame vreugt;
Dog hoe ze meerder proeft van 't geen haar kan bekooren,
Hoe dat ze meerder wenst, naar 't zuiker van de min:
Want liefde fel verhit, door veelderhande spooren,
Tragt steets het end' te zien, door 't eeuwige begin.

Saffo. Ik voel dan wederom myn Faön, op Saffo's armeleinen boezem gestrand, zyn geurige lippen vervarssen, met het vloeijend muscadel van Lesbos edelste Nimph, die de lier van Faebus, met meêr vonken tukt, als den groflyvigen Typheus zynen lieven Etna schenkt, op Ciciliaansche spreijen. Gelukkige dag! die het leeven schaft, aan een kwynende borst, gy zyt vroolyker voor myne snaaren, als de morgenstond, die Deucalion verkwikte, doe hy het hooft uit de baaren stak, om een nieuwe weereld op Parnassus azuure toppen te stigten. Een and're wyngaard schenkt Ariadne druiven: de trossen geborsten verhemelen de zinnen; de negenstar kroont deeze haeren, en de heillige wilderniszen, de lustprieëlen der Goden overlommeren de inbeelding van een dartelende ziel. Houw uw straalen t'huis, myn Apol, of uw Daphne verzengt, door den al te driftigen gloed uwer oogen. Al de plaszen van Helikons brontepel zyn te zwak, tot leszing onzer vlammen, want het Griekse vuur, dat het water doet kooken, dryft myne baaren uit haar dar-

telende kiel, naar trotser wolkalbast, naar puilender yvoor, als het Mygdonis marmer met haar geäderde vel kan overdwarszen. Zo spat een heele Oceäan, in Thetys blaauwe fuik, wanneer de adem van Eölus de benedenste wellen roert om amber te fokken. Wy zyn ons zelven niet, als anderen hunne zegentekens op onze zoomen stikken; en de wallen leggen geslegt, als de stormrammen de poorten verraszen. Onsterffelyke Goden! en gy Erycynsche Venus! die uwe lelyën strengelt om de schouders van Mars, gun dat myne roozen uw Altaarbyën verkwikken, en dat ik de kruin van myn herbooren minnaar, met Myrthe besteek! ik zal hem eeuwig knellen in paarlemoere doppen, zyn wezen schilderen, met kornoelje beziën, als een Bacchus, wiens hoorens even gebot geen anderen vader erkennen, als die Semele bekroop. 't Is Jupyns wettige zoon, ô dogteren van de Zon, en schoon een ander, met den naam van zyn schepper gaat pronken, onze lier boetzeert geen trotsser voor zynen wortel, als Saturnus heeft geplant, op Rheäs vrugtbaaren akker. Dat Ganimedes met zyn kelk vry alle de Goden beschenkt; ik ben ryk genoeg, want myne kroezen loopen over van wellust, dewyl Faön, die ledig vertrok, naar Ciciliaansche Juffers, tans geballast, met vol geblaze zeilen, in de Lesbise Zeehaven snelt, en offert zyne vergaderden buit aan het digtjuweel, dat Alcëus dreunende bas, met Erato's toonen verblufte.

Ik ben het, die de min doe op myn snaaren branden,
  Als ik de geesten wek, door 't dartelend geluit
  Van myn beschaafde lier, tot speelzugt, op de fluit,
In 't lommerige dal van Paphos lustwaranden:
Daar hoort men geen klaroen, of winderige buijën
  Van Eöols oorlogstogt, en bulderenden stoet;
  Maar Mars valt heel verlieft zyn Venus zelfs ten voet,
Terwyl de middag rust, in de armen van het zuijën.
ô Lodderlyke Zon! boor met uw warme straalen,
  De teere struiken door! zo ryst het weeldrig vogt,
  Het geen Zephyrus eerst uit westerbronnen brogt,
Om Flora's lustprieël met geuren af te maalen
Al 't zuiker valt te zuur, om zulk een zoet te melden,
  Als ons Aurora schenkt, wanneer Apol op staat,
  Voor wien de lustgodes, met ootmoet duiken gaat,
Als een verwonne vest, op 't zien der Oorlogshelden.

Geen noot, de winnaar is verzot op twee korale lippen;
   Hy dommelt al zyn vuur, tot beeken van krystal.
   Cupido voert een boog, die steets verwinnen zal,
Al wat naar korven jankt, om honingzeem te stippen.
Vrouw Saffo's hart dat druipt, als was voor Faebus lonken.
   Myn Faön is het vuur, het geen dit water kookt:
   Houw op, ô zoete toorts, die meerder vlammen stookt
Als ik verdragen kan, om 't spart'len uwer vonken.
Ik ben aan 't eind' van 't spel, om eeuwig te beginnen:
   Een nieuwere adem schept weêr and're levenskragt.
   Wie had die vreugt, op aard, ô Goden! ooit gedagt!
Dat zy, die 't buitenst' proeft, nooit is verzaat van binnen,
Ach! maak myn minnaar steets, als my, tot jok geneegen,
   Op dat, als ik hem kus, hy my weêr kussen mag!
   Zo lagt zy, op haar harp, die eerst te schreijen lag,
Voor dat haar vryërs bas weêr was ten top gesteegen,
Triomph! ô Goôn! triomph! 't groot Al is aan het joelen;
   De Hemel streeld deze aard, de Zee het hoogste vuur:
   De wereld wort gezolt langs poolen der natuur,
Om 't middelpunt te zien, waar naar de starren woelen.

Faön. Pluk uit Ceres weelige kooren velden vry al de bloemen van Proserpina's vleijenden mond, ô Koning der duistere schimmen, die de Tartareesche volken met uw vlammen gebied, wy zwemmen langs leliën, op pas ontlokene roozen, naar 't Eliseesche doolhof der zalige velden. Goden! wat zyn uw' beweegingen heillig, als ze door den melkweg gezweept, naar Astartes wooningen snellen. Waarom leeft men een oogenblik zonder de zelve? en wat is de wereld een winter! als de zoele omarmingh der tederste lonken onze aders verzaakt. Weg Ciciliaansche Meereminnen, met goudgeele lokken getooit, en in graan hulzels gekapt, want uw zilvre halzen zyn flets op haar adem. Zy hebben geen vuur, in vergelyking der ebbe borstheuvelen van myn bruinet. Zo een morel overgaapt de troszen, die Vader Libers vroolyken staf van de drinkelingen gewyd zyn. Brom Bromius, met een wynklaroen, op uw panther waagen, langs Indus goude stranden, van Olyphantsnekken getrokken, en zet een Africaansche snol, op uw albasten zeetel, om Europa's blanke gezellinnen, met gitten te verdooven; wy hebben een diamant aan den vinger, die uit bruin fluweel opdagende onze kimmen doet

watertanden, naar de vrolyke fakkel van een altoos duurenden gloed. Ik bezweer u! Hymeneus! gy huuwelyks stooker, als koppelaar aller wezende dingen, by uw Atheensche Juffer, die gy, door wakkere trouw, eeuwig aan den gordel van Juno hebt geknoopt, dat gy my geene andere doot doed sterven, als die my van haar wederliefde verzekert. Wat Boreas was onze snoeperyën tegen met zyne tracische benden, om myn eerstgebouwde Argo, de bloem myner jaaren, zo lang te stutten, in haar loop, naar dit Kolchos, het geen het gulde vlies, daar de vryers van droomen, heeft voor haar Jason bewaart, spyt al de zwervende Argonouten der Mynische vest? Had ik, als een andere Abydener, langs de zilte wolken van 't Hellespontische meir konnen vliegen naar Sestus brandende vuurbaak, ik had myn Hero, die 't Leukadische water wouw drinken, tot lessing van dorst eerder verkoelt. Maar neen, al 't steigerend eis gevaart van Pontus winterkruin, de Thermodoonsche sneeuwvlokken, en 't Rifeesche wolkgedrocht, 't geen Thanais barre reuzen voed, met verkleumde kegels, die langs den greizen baard, naar onderen zakken, zyn te flaauw om de haardsteeden der Lesbidische ginsters te dooven. Een andere beker, veel schoonder vogt wort 'er vereist voor een dogter, die mind. Natuur voert een kil, in haar vuist, die duizende monden spyst, en de zelve langs oneindige buizen weêr te rug zuigt, in een altoos duurende bron. Een kusschept water voor een zukkelenden mond. Dat zyn traanen, die andere verwekken, om natte oogen te droogen. Liefde wenst wederliefde, en niets koestert dat Element, als de Magneet, die het verzelt. Al wat binnen den riem der starren leeft, omarmt zyn weêrgaâ, en uit die ingewortelde zamenstremming aller zaaden, trekt een Esculapius het eenig geneesmiddel der strydende hoedanigheden, waar meê hyde Schikgodinnen, door het weder levendig maaken van Hippolytus, in haare raadzetels, tot vreugt van Diana overstemt. Een plaister van Venus, op een waterige wond, bevryt het ondermaansche gestel, door te veel brakke aandoeninge overweldigt, ô Zoonen van Hermes, voor een nakende kanker. Lang leeve de geneeskunde, en die haar verzellen! op dat de jongvrouwelyke aarde, die de wysgeeren bezaaijen, mag strekken tot een weg om den stamboom der stervelingen te vereeuwigen! dat zyn andere stookbaazen, als de windblazers van kwik en zulphur, die met doodelyk zout de keelen hunner ongelukkige onderdanen worgen, als

ze te vergeefs, op hoop van gezontheit, voor verkwikkenden baltzem, doorsnydende messen zwelgen. Dog wat raakt ons Atropos, en haar loontrekkende Zoldaten? wy neuren van leeven, en 't begindzel der dingen, van meisjes die reipen, en als wiggelsibyllen, uit het trekkebekken der duiven hun toekomende lusten voorspellen. Een Maagt is de baarmoeder aller dingen, en natuur blyft eeuwig de zelve, in alle haare vermenigvuldigingen. Op zo een paneel, als Kupido op zyn vlerken torst, en ik thans met koleuren versier, schildert Apol een andere wereld, een laggender hemel, als norsche digters, by haar flaauwschynende lampen, met lamme tekeningen maalen. Al was ik ys, ik zouw smelten, ô Zanggodin van Lesbos, tot droppelen van Myrt, en kroonen met myn lauwer het plooiszel uwer zoomen, tot een tedere Lent', waar in Zephyritis haar westen wind zouw troetelen met geurige bloeiszem.

Die zulke vonken proeft, als uit uw oogen dart'len,
  Wort overmand van gloed, in 't midden van de Zee,
  Gelyk een Polyfeem, op 't zien van Galathée
Die de Etna dreunen doet, dat strand, en baaren spart'len,
Weg Acis, met uw mond, ik streel thans bloedkoraalen:
  Myn paerlemoer omvat een wereld van robyn;
  De ruimheid onzer ziel is voor het zog te klein,
Dat uit twee kroezen vloeit, om hemelen te maalen.
Al waard gy nog zo schoon, zy zouw haar afgod minnen;
  Myn Venus kust haar reus, en houd van Acis niet;
  Wyl 't zwoegende gewest, dat myne staf gebiet,
Zig enkel overgeeft tot streeling van de zinnen.
Pomp water in het vuur, of 't zal zig zelfs verbranden,
  Want liefde leeft van vogt, en vogt van heete vlam:
  Een zoon, die eerst uit Vorst Neptunus lenden kwam,
Leit nu, door dorst versmagt, naar zap te leppertanden.
Neen, Tantalus houw op, daar vloeijen Oceäanen,
  Dog hoe gy meerder drinkt, hoe dat gy meerder dorst.
  Natuur voed vuur, en vogt, uit één en zelve borst,
Om, door die twee den tydt een eeuwigheit te baanen.
Zo lang 't Heel-Al zal staan, zal Paphos het regeeren:
  De jonge voert een pyl, zyn moeder wyst het wit,
  Terwyl dat Sappho 't nest, waar op haar Faenix zit,
Met wierooks dampen voeld van Faebus toorts vereeren,

Uit de as van 't zonnedier mag weêr een wormje groeijen,
Een nieuwe pluim versiert, een afgeleefde kruin.
Een henxt, die stadig springt verandert in een ruin,
Waar door zyn veulen doet, 't geen schimmels dan verfoeijen.

Saffo. Vereeuwigt deze ogenblikken, ô Jupiter, in goud! herschep ze in starren, aan uw firmament, op dat Saturnus jaargetal myne daagen verzelt! want ik ben eindeloos in de min, en niets verdriet me, als de vrees voor het ondergaan van Faöns vrolyk ryzende toorts. De olie des tyds verbrand, en alle bewegingen heigen naar rust, maar deze ziel is een Salamander in het vuur; de vlammen zyn haar leeven, en hoe ze meêr gezolt wort, in de wieken van de Zon, hoe ze geuriger Olyven waaszemt, om de straalen zyner kop. Van dien tydt af, dat ik, op de Eoolsche lier, die my de Vader der winden schonk, den zwarten Erebus, en den afgrondigen Tartarus, als zoonen van het Chaös begroette, op hunne donkere bodems, ja den nagt voor den dag plaatste, om Orpheus heldenspooren in 't begindzel der dingen te evenaaren, heb ik al geweeten, dat de inbeelding, door een oneindig begin van den oppersten Bouwheer aller dingen gewrogt, in een lymagtige spiegel zyn gedaantens fokt, die de hooftstoffen verzellen, en de wezens hersmeden tot geduurige wiszelbeurten, die strydende gevoelens, en pogingen lokken: maar eilaas, de kennis der bovenste kragten doet de onderste dwaalen, want als de hemelsche afstortingen, in de aarde zakken, zo word ze gaande, om in de lugt te bewegen, en te wandelen naar het geduurige begin, door haar zelfs, als gewrogt te zien eindigen. Ik, die een gezuiverde speen, op Parnassus heb gezogen, en met melk van Zanggodinnen ben gevoed, om de liefde altaaren te bouwen, kan altoos groenen op myn roozenstruik, en zuivere wortels, ja beminnen Adonis, schoon hy op Ciciliaansche haazen, en heikonynen van Etna verslingert, veelmaal zyn Venus vergeet. Nu zweert my de bengel, die snoepige guit een eeuwige trouw, dog de lodderlyke blikken myner oogen verzollen zyne kragt: hy weet niet, wat hy zeid, om dat het gevoel zyn begrip overdwarst. Maar ach! gy keert haast weêr, naar uw nagt, als myn lamp in Thetys armen slaapt, en van de vogten gekust, naar nieuwe kimmen lagt, om voor Faön te leeven. Leeft! myn vlammen, leeft! zet uwe helmen op, en smoor hem in uw bouten, die als Mercurius Herze bekruipt. Hy is te vol van kwik, om bestendig te daalen, en spyt Aglauros te rusten. Nieuwe glinsters verwekken weêr andere togten, en de goudmeinen verlokken de jeugt. Leguwe gulde eieren, in myn nest! ô schepper van den dag! zo baart Danaë haar Perseus, die den Helicon met zyn henxte hoeven bespringt, tot vreugt der aannaderende Satyren. Maar neen, ik zwem reets in de Zee, de baaren golven door de lugt, en myn heele aardryk wort geroost van het vuur, dat Cupido teistert, met zyn boog.

Ik dommel, in een gloed van eindeloze vonken:
Een Oceäan van vuur is meester van dit hart.
Waarom de kroes, ô Goon! zo over vol geschonken?
Door Faön, die myn ziel, met duizent spooren tart.

Genaâ, in 't minnespel! houw op van meêr te stooken!
De winden zyn te sterk, en 't scheepje veel te zwak:
Ik zie de stranden reets, als heete wolken rooken,
Om dat een heele zon het hooft in 't water stak.
Wat levendiger geur! wat steigerender toonen!
Ontmoet Aurora niet, in 't vroege morgengoud?
't Is of de starren thans niet meêr om hoog en woonen,
Nu Faebus Leucothè, met warme straalen trout.
Het laagste van Natuur kan 't opperste genaaken:
Door wending van den geest, zo staat de wereld pal.
Een heuvel, die zig heft, om aan 't azuur te raaken,
Verandert, met 'er tydt, ô Faön, tot een dal.
Dan stygt het onderst' op, als steiltens nederzinken;
Want wisselbeurt herschept een Etna, tot een Zee.
Gelukkig is de lip, die al het vogt kan drinken,
Dat Ganimedes eerst in Jupyns beker deê.
Die Ambrozyne kop, en Nectar aller heem'len
Wort wel van my geproeft, maar nimmer tot den grond;
Want schoon deez' aardbol al leid in het vogt te weem'len
Nog jankt ze naar meêr zog, met een ontslooten mond.

Faön. Natuur- en Digtkundige Amazoon, die uw minnaar doorpriemt met de aldertederste dubbelzinnigheden, wat heb ik u gedaan? dat gy my vermoort door uw betoverende venyndranken. Is het niet genoeg, dat ik voor u alleen leeve? of moet ik ook voor u sterven? wilt gy in my dan 't heel-Al beminnen? en door de omhelzingen van Faön de eeuwigheden verduuren? neen, myn Circe, al wierd de heele wereld verändert, en in haar eerste gedaan te gesleept; al wierden myne gezellen, de zenuwen dezer zinnen hervormt in allerhande geslagten, en dieren, uw Ulysses verzelt uwe zugten; hy leunt op de sponden uwer kniën, op de agate zuilen van uw Porphyre wanden, en agt zig mensch genoeg, als hy het kwikstaartje, waar in Suädela, de Godin der wysmakinge, door Inna's vermoogen is verwiszelt, mag gade slaan. Zo een vogeltje overtreft de Paauw van Juno, de Zwaan van de Zon, en de Duiven van Cithareä. Huppel Motacilla, op de klanken van Laërtes Zoon, een Itakoëneizer, die zelfs Prins Telemacchus vergeet, als hy Persa's Dogter omarmt. Ik ben geen Dolomedes, die in de spelonk van Chiron de geneeskunde verkregen hebbende, naar veelvoudige wiszelvalligheden Medeä zal verlaten, om Creusa te trouwen. ô Neen ik bezit in uw schoot de heele wereld, en hoef uit een anderen nagt geen nieuwer dag te zoeken, wyl in uw bolle halskarkant de drie bevalligheden schuilen, die de wortel der dingen eerst bekoorden, om zig uit te dyën, tot eindelozer takken.

Gelyk een diamant, in zilver ingeleit,
De goude straalen tergt van Faebus helderheit,
Daar zy den gordel siert van Venus elpe bronnen,
Die, in een paerle kil zyn van 't koraal geronnen,
Het geen de Vader schiep, op duinen van azuur;
Zo trotst uw oog alleen, door aangenamer vuur,
In 't midden van haar vlam, meêr als de hemel starren,
Die, langs het oppervlak, met duizent vonken warren.

Saffo. Als een jongeling bezwangert is, met het beeld van een Dogter, die zyne pas gefoeiliede harszenspiegel bekoort, groeijen alle de vermogens in hem op, tot een zekere rypheit, en eigentlyke gestalte, dewelke door oneindige begrippen gestyft wordende, alle aderen beweegen, om tot het einde van dat oogmerk te steigeren, het geen ze hun zelve als heilzaam hebben voorgestelt, maar naauwlyks heeft die opgespanne blaas, en winderige trom de minste lugt gekreegen door ontademinge van haar edelste geesten, of de genegenheit slyt, en het geminde schynt min vergenoegende, op haaren middag, als in haar aankomenden dageraat te weezen. De eerste kusjes zyn vuur, de tweede lugt, en water, de derde aarde, dog het slot is niemendal, en hy die het *Perpetuum Mobile* uithing, ja wiens uurwerk, door een geduurige onrust bewoogen leek te zyn, is afgeloopen, en zakt naar de ledigheit der dingen. Dat gy my thans hertelyk bemind, weet ik; maar ach! hoe lang zal uw Sulphur branden?

> Niet langer tot Mercuur is door het vuur vervloogen.
> 'T geen heeden waterdieft hangt morgen al te droogen.
> Het vlugge zout wort vast, dog raakt dien ademkwyt,
> Waar om dat Saffo thans haar lieven Faön vryt.

Faön. Zo de allersnelste eigenschappen der dingen, door de verborge stookkunst der natuur, uit het eene lighaam, in het ander worden overgehaalt, door de orgelpeipen van een heigende zamenstremming der zinnen, zo begryp ik klaar, wat u beweegt, om dus te spreeken. Ach myn andere zelfs, gy zyt vol van my, en zo ik door de liefde ontledigt kan worden, zo zult gy heerssen, door my in uw geheel verzegelt te hebben; dat al de wenschen zyn van dit zoekende gemoed. Een vrouw die verlekkert is, op haar Mars, is een Venus, die in een net van Vulkaan geklonken, voor het oog der Goden banketteert: zy vreest alles te verliezen, om dat ze haar waant ryk te weezen door het genot der wellusten. Neen al dook de Zon, in een eeuwigen nagt, ik rys weêr op, om te daagen, want

> Uw kimmen zyn te schoon, om niet gestaâg te bloeijen.
> Hoe ik u nader kom, hoe 'k meerder schyn te groeijen.

Advertentie.

De Schryver dezes verzoekt zyne goedgunstige Lezers, als Aanspreker der levendigen, in tegensstellige van die der dooden, of ze tegens aanstaanden Donderdag, zynde den 16 dezer loopende Maant 1724. met hangende lamphers, mantel, en beffen gelieven te helpen by woonen de Begravenis van het gestorve menschdom, onder het opzigt van Diogenes, en Plato.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

Aº. 1724. Nº. 7
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Diogenes en Plato.

Donderdag, den 16 Maart.

HEt menschdom in een rei van eeuwen afgesleeten,
Gaf lang den laasten snik, vermorzelt door den tyt,
Die als een aartstyran ten steilen troon gezeten,
Niet rusten zal, voor dat het heel begraven leit,
Op dat hy van dat pak berooft, en deugt versteeken,
Mag leeven, als een beest, dat geen verdiensten keurt,
De waarheit, en de trouw zyn lang van hier geweeken:
Waar toe dan op het graf, ô greisaarts, nog getreurt?
De geest moet in den kuil, zal 't stof naar boven reizen;
Schop kluiten op de ziel, en dek haar gaaven toe
Zo agtmen zotten haast alleen voor waare wyzen,
Die alles toetssen, met de kwik en wicchelroê
Van Plutus zilvre last, en ryk vergulde Koppen.
Een Esel, die niets weet, zal in het goud gesiert
Zig niet ontzien, om zelfs een Zon den mond te stoppen
Zo Pan hem op zyn riet slegts als een afgod viert.
Weg menscheit, weg nog eens, gy zyt een schrik voor dieren:
Kruip nimmer uit uw schulp, maar blyf'er eeuwig in.
Al wat van boven daald kan op deeze aard niet tieren,
Dies moet het hier van daan, 't zy met, of tegen zin.

Diogenes. Onsterffelyke goden! die al de edele zielen, de vuurige deelen des eeuwigen Elements uit de klei des aardbols schynt getogen te hebben in uw Hemelse lugt, een uitspantzel van uwe

onmeetelyke klaerheit, om tot starren te verstrekken van het steigerent paviljoen der altoos durende wonderen, waar toe my, als balling buiten uwe vesten gejaagt, en gezweept door wilderniszen, en woeste duinen, daar alle redelykheit onbekent zynde de moortzieke leeuwen brullen, om roof langs de vesten der wereloze dieren. Was 't geen straf genoeg voor my, gedoemt te zyn in een vorm, die elk verveelt, en welkers omtrek my een medegezel schynt te doen wezen der zulken, die zig waanen Menschen te zyn! moest ik, tot verdubbeling myner smart, by al die prangende boeijens nog weten, wat ik was eêr ik wiert? zonder wiskonstig te bezeffen, wat ik zal wezen, als deze romp versleeten is, de heigende Geest, door veelderhande buizen en pypen zal worstelen naar die vryheit, om overschaduwt te wandelen, in de hoven der getemperde wysheit, daar nimmer ondermaansche rusp en wormen de bloeiszems zullen knagen, wyl dat wrakke ontuig in uilen verwiszelt alleen moet dienen om dit lastige Chaos met hun eieren te borduren. De ellende drukt het meest den zulken, die het meeste bezef van 't tegendeel gewaar worden, en *Diogenes* valt alles te naauw, als hy zyn ingeregen staat bespiegelt, in vergelykinge van het onbedwonge vermaak, het geen zalige Burgers in de Elyzeesse dreeven genieten, ik heb om ontkluistert te zyn alles versmeeten, zelfs staat, eer, gelt en goed, gemak, en plaizier met den voet geschopt, alleen my zelf, myn lompe zelf hangt my als een klis aan den Mantel, en nooit ben ik alleen, of eenig in myn ton, om dat ik gestaâg verzelt van diersche togt, met een slaaf overhoop leg, welkers ingewortelde begeerlykheit steets jankt naar iets, 't geen een Wysgeer verdoemt. Ik ben in alles een beest, alleen ik wensse een mensch te zyn: Dit maakt Diogenes woedent, en van woede mat, en niets schiet hem over tot troost in zyn moedeloosheit, als die gelukkige oogenblikken waar in een afgeslooft spook de verborge mensheit betuurt. Dan versmelt het tydelyke Idé in 't eeuwige, dan gelyk ik alles, als ik niets en ben, en uit de verliezinge myner wysbegerige beginzelen vind ik dat end, waar toe ik gebooren schyn: ô ontmenste werelt! kende gy dien wellust! de zoetheit van dat kabbelende vogt, gy dompelde alles in de stroomen diens goudryken Ganges, die de Zon als vader groet. Nu zwoegt het aardsche puin, onder den last der dieren,

die den ander verdringende geen plaats voor deugd, of zeden overhebben. Zulk volk, dat gesnor, die wanstallen dezer eeuw hangen nog den mensch uit, ja zommige speelen voor Reuzen, voor Helden met een dubbelen kam, en vertoonen een zekere deftigheit, die Jupyn naar zyn Kroon steekt. Bulder uit uw Donderwagen, ô barsse Lugtsoldaat! op dit Typheus gestoelt dat met berg op berg te stapelen verwoet uw wal bestormt, op dat de kleine beesten verschrikt door den val der groten in verborgen holen schuilende, daar mogen vinden 't geen Diogenes zoekt.

Plato: En wat is dat?

Diogenes: Mensen. zagt! 't is Plato, ik begin. Sta ruym Ossen en Esels: Diogenes zoekt menschen, hy is de bokken wars en schuuwt de hooivretende buffels, die taaije klei ploegende geen Hemelse velden betreên. Heeft dan Deucalion alleen keijen gefokt, doe Pyrrha op steenen belust haar gryzen Bootsman zyn ruuwen Atlas deed plompen in haar heigenden schoot, welkers bruiszende zouten de fynste deelen der zweevende geesten verstikken? of heeft een andere Lycaon de gewyde lammeren gerooft uit de koojen van Vorst Saturnus wettigen zoon, in 't aanzien van Apol, en zyn netelige teeven besprongen in den nagt, om 't zaat van eigenbaat te vereeuwigen door gierende wolven. De heele weerelt is zinneloos, het wydberoemde Grieken zonder brein, en 't hoog Atheenen, Minerva toegewyt, van haar uil bestiert, om dat de haan, en de wakkerheit der Wysgeeren ronken op poezele bouten van dartelende wyven, netten die het eelste der mannen verstrikken. 't Is of de Apen verdubbelen, nu onze Bavianen, op slinkse fireenen verslingert, in 't openbaar de volle kroezen slurpen, die Bacchus behoorende, alleen ter smuig van Druyden en Bospapinnen dienden geveegt te zyn. Dat zyn de edele vrugten van het Pappegaijen des Ravens, ô Speeuwen, datze na de oogen der elendige uitgepikt te hebben, slegts Polyphemen verwekken, die in 't zoeken den waaren Ulisses mistastende, niet nalaten te gillen, als of de poort van Etna ontslooten al de brokken zouw zwelgen van den brakenden Oceaan. Zo trotsse drift en gretige hoogmoet gepolyst door uiterlyken schyn van nedrigheit, op ongewooner laarzen hervoortredende, den waren mensch uitmaken, zo grimmelen ons land, onze stad, en hooge School van Heilligen, en Plato is de Zon, waarom de mindere starren danssen; dog zo liefde en barmhertigheit, in een teêr gemoet gedrukt, een beest verbeelden, zo is al de stof diereloos. Komt knoeijers van deugden, verstellers van prullen, omkeerders van sletten, komt Diogenes te hulp. De man is radeloos, het kleet van crediet is stukken, hy vertoont, naar 't leeven een ongeblanket geraamt, een monster van zyn tyt, het geen dik van schurft, met geen bespiegelent vosse smout te helpen, of met slangebalsem te geneezen valt.

Plato. ô Diogenes! braafste van de Grieken! myn eenige! want wie kent uw weêrgaâ, zoeker van menssen, vinder van beesten die armer als Irus, ryker dan Craezus zyt, laat my toe, dat ik u als een redelyk schepzel omarm, want uw gestalte, uw leeven, en wandel, uw doen en laten vertoo-

nen, dat gy uit het bloet onzer goden gesproten, met Hemelse melk gevoedt een waaragtig lighaam uit de stremming der gezondste starren verkregen hebt, waar door gy het aardsche verzakende, u zelve een eeuwige menschheit verwerft, die onoplosselik alle circulen doorwandelende eindelyk zult muizen, in de strelende wooningen der zon. Mag Plato spreeken: mag hy, die van elk gevraagtword, als leereling u vragen ô Delphos onzer eeuw, die my de ziel geroert hebt, doort geflikker van uw lamp, wat het is een mens te zyn?

Diogenes: al penzeelde de schepper van het eeuwige rond, op een paneel van vuur, met zyn Diamante staf de mensheit in dat eerste wezen, 't welk het verkreeg, doe de weerelt pas gevormt haar fynste ziel veranderde in de gulle baarmoeder des dageraats, voor de aanrakinge, en byvoeginge der minste vezelagtige plekken, nog zouw dat schildery niet magtig zyn te toonen aan een beest, wat een mens is. Vraag dan, ô Plato, geen Diogenes, die zelfs verslaaft aan hertstogten niets volmaakt erkent, als het geen zig alleen laat bewegen, zonder strydig gevoel, of weêrbarstige keur van reên, en zinnen; door den ingewrochten enkelen wil, die in alle dingen verborgen zit, en om niets de waereld in haar gangen stremt. Begeert gy als een Palinuur, en opperste lydsman der blinden te weten, wat het is geen mens te zyn, onderzoek u zelve en gy hebt een beest gevonden. Onze groote Plato, die dubbele Olyphant in de hooge bespiegelingen, welkers snuyt in den geest en ingewanden der onsterffelyke ziele wroet, weet alle dingen, buiten de geene die hy hoort te weeten. Dog hier kent men een hedendaaghs Wysgeer, dat hy de slypsteenen slagt, die alle voorwerpen scherpen, en zelfs botblyven. Trek die Accademie tabbert uit, dien stadigen tret, en wort de grootste door de minste te zyn. Dit is het naaste pad om te vinden het geen ik zoek: in een ogenblik openbaart zig het verborgenste, als het uitterlyke naar binnen gekeert, van de stilte overrompelt wort. Als de begeerlykheit sterft, krygt de mensheit leeven, en als Plato niets en is, zullen de goden alles wezen.

Plato. ik verwonder my, verwonderens waardige man, dat gy my niets meêr zegt, als het geen u bewust is, dat ik weet, en anderen leer.

Diogenes. en ik verwonder my in 't minste niet, dat gy die dit weet, en leert, dit niet en doet; ô neen, dit maakt Plato tot Plato. Hier aan kent men de beste Timmermans Baazen, datze het werk verstaande by de hoop aannemen, maar van andere ervarene, by het stuk laten opmaken. Het geeft een diepe aandagt onder de toehoorders, en geen minder eer, en winst, als een redenaar zyn boeve klok kleppende, om de gebreken te bestraffen zyner landslieden, een rei van zedelessen te grabbel gooit, die hy zelf niet beleeft. De heele werelt is ydelheit, de schatten, en goederen van dezen tyt zyn een last, de plaisieren hebben gestedig haar naweên, de eer hoort men te vlieden; met één woort, het redelyk schepzel is tot hooger einde geschaapen, als de zinnen bejaagen, is den ouden steen der zo genaamde zedenvormers, en ondertusschen zo slagten de goede vaders de agteruitlo-

pers der lynbaanen, die om hun hoopen te vergroten, dezelve schynen te myden. Ach myn Plato wort eens mens, door u zelven voor een beest te kennen, en gooi al uw roem en aanzien weg. Verlaat uw Hof en Huis, uw Fluweele spreijen, lekkeren dis, wyveryen, ende veelheit uwer boeken: ik zeg een rasphuis van meningen en verdoolde Geesten, en kom by my: myn halve ton is tot uw dienst, en zo die te klein voor ons beide is, ik staze geheel af, want Diogenes heeft daks genoeg, als zyn Geest onder die vergenoeginge mag schuilen, dat hy weet dat de grootste der dieren, de minste der menssen is geworden. Oneindige inwoonders der eeuwige starren en gy puilende reuzen dieze gebiet, wat zullen dan door dit Platonisch voorbeeld niet duzende stervelingen een levendigmakenden geest ontfangen. My dunkt, ik zie alreets de gestole schatten, die ryken en gierigaarts, door regt, en onregt, tot nadeel der armen hebben ingezwolgen, ten prooi aan de nooddruftigen vervallen. Dog wie zouze begeeren voor het oprapen? neen onze ziel is te edel, om zulke vodden te torssen. Om hoog zyn troonen, in ons hart zyn Paerlen, uit de veragtinge der klei groeijen werelden, door de verbrandinge des lusts, en begeerte, groeit de Fenix, die als een Zonne vogel, op Caneel, en Amber aazende, het aartspriesterdom verrigt, met Heilige wierooksdampen, die vier Winden vervullen. Dat gaat u voor, ô Plato, daar leit Lantaaren, en ligt, een slegte bril slegts om bedorve oogen, waar het mogelyk, beter te doen zien. Ik zoek geen menssen meêr: ik wil zelfs worden, het geen ik zoek. Alles is my in den weg, ik heb nog te veel aan my zelven: ik ben te vol gebuldheit, ik barst van wind, ik gier naar geesten en vind maar stoffen, waar huist natuur? waar is de wortel? waar het begin? waar het eerste stip? waar de onstip? waar ben ik zelfs? radeloozer, als radeloos zoek ik my zelven door, en hoe ik meêr gluur, hoe ik minder zie, een Hemelse byaart verstikt myn oog, en egter wil ik kennen. Ach kon Diogenes het bespiegelen in den eeuwigen glans verliezen, dan stonden Kroon, en wapen der oneindige majesteit op zyn bloed, en aderen gestempelt, waar door hy geeigent van 't opperste wezen, de benedenste gedaantens zouw voeren in hun geestelyke vorm, het woonhuis, waar in eigentlyk de ware mensheit woont. Daar wort ik overstulpt! daar wort ik anders! waar ben ik? ik word mensch!

Plato. Is 't niet jammer, dat zo een doorlugte ziel, als die van dezen onzen Heillig met zulk en slordigen huit omtogen is, en dat zo veel heerlyke spys in zulke vuile, en onaanzienelyke schotelen wort ogedist, men zouw Engelen te gast noden, op 's mans voortreffelykheit, en de fynste tongen der aarde zouden lekkertanden aan de kruimelen van zyn Pralende in-, en uitspraaken warenze eenigzins gesauwst met die gematigde gevoegelykheit, die wysaarts past. Dit is de hedendaagse kunst, zo weeten de koks van onzen tyt, zelfs de allerslegste spys een geurtje te geeven dat naar Nectar, en Ambrozyn zwiert; en hoewel het veelmaal in zyn zelven weinig, of niets en deugt, egter slokt het gemeen niet alleen gulzig de vaaten en

potten derzelve leeg, maarze likken den rook nog, die uit een verroeste Schoorsteen en bedorve keel zig gints en herwaarts verspreit, met verwondering. De waarheit moedernaakt is afschuwelyk, maar gekleet, in een windzeltje van toegevenheit, en een goedgekeurt bedrog, of om beter te zeggen een zeker geestelyke arglistigheit doet zelver de zulke eeten, die anders nooit zouden proeven het nut, dat onze arbeit verwat. Wy verkoopen me mostert, als het de noot vereist, dog hoe weinig heeft men nodig, om een wel toebereide stokvis, onder zyn leerelingen, met smaak te doen nuttigen, 't is al edel zout en peper, wat deze Kramer ter merkt brengt, en geen groter geneesheer heeft de bedorve weerelt, in dezen tyt, om een arm of een been af te zetten, als hem. 't is waar de gebreken zyn groot, en wy die voor roejers speelen, om het doorboorde schip door de plassen van eidelheit, in een behouwe reê te voeren, zyn het stuur, ik beken het, kwyt, dog evenwel het moed geeven aan verdwaalde Zeelui, een weinig balssem, aan een al te smartelyke wond gestreken, een gevalle kind, met vriendelykheit de hand geboden, en opgebeurt, is een kunststuk waar door de ondeugt zelf verstinkt, vaak verlieft op haare vyanden. De liefde heeft duizent parten, om zielen te boejen: één Lepel honing trekt meêr vliegen naar zig, als duizent Tonnen met Gal, en onze hondsse Held was de Zon van Europa, wist hy zig te voegen naar de Zaisoenen des tyts: ik zag de Maan, en de wiszelvalligheit dezer eeuw alleen van hem ligt ontfangen, zo zomtyts niet eenige wolken van te veel eenzinnigheit, en eigen manieren, strydende tegens de aangenome gebruikelykheden onzer Landsluiden zyne straalen verhinderde, een staatkundig Tugtheer hout de evenaar steeds in de vuist, en wikt geduurig alles tot voordeel van elk in 't bezonder, zonder zich zelf te vergeeten, want den uytslag dien geen ik een ander schuldig ben, mag ik myn zelven niet onthouden, zonder de geregtigheit te quetzen die de barmhartigheit de loef afsteekt. Daar is onderscheitin de huishoudinge ook zyn de humeuren verscheiden, en de groote Jongens dulden de roede zo gemakkelyk niet, als zy die met een eeuwigen valhoed loopen. Men moet een Prins voor geen beest schelden, schoon hy zulks was, nog zyn overigheit voor onmenssen, om dat zy de beeltenis der Hemelsse Goden op de aarde vertoonen. Hier in doolt Diogenes, die groote Man doet wat hy zeit en uit wat hy denkt. Heel anders is 't met Plato, die gemaskert het Raathuis begroet. Zo ik ergens een misslag ziende, niet schyn dezelve te zyn, kan men niet zeggen, dat ik blind ben, maar wel dat ik het willens ben, om door dit klein Accademisch gebrek den heelen ondergang van het vermaart Atheenen voor te komen, mogt ik als een Hercules van leer trekken, ik knotste meê al wat ik zag, want de zugt van heerssen is de tabbert eigen, dog wat zouw het de weereld baaten, zo ik om de waarheit agter den dyk schooide. Neen, neen, een weinig gezeit, en wat veel gezweegen, is de korste weg, om lang gelukkig te zyn. Dit is de oorzaak, dat het my

ligt valt gedoemt te zyn van een regter, die niemand ontziet, want Plato weet, dat zyn roem, die hy ontfangt van elk, de waarde overtreft, om dat hy meêr vertoont, als hy waarlyk is. ô Goden, gy kent myn hart, en 't is goed, dat de Grieken het niet en kennen, wyl anders myn stigting gebrooken, elk zouw doen leeven, naar myn innerlyke verkeerde neiging, en niet naar myne lessen. Ik heb van overlang geweten, dat als de heete, en koude deelen des lugts te sterk op den ander aandringen, dat Donder en Blixem dan dikwils landen en steeden bederven, daarom is 'er, myns bedunkens, in de behandelinge der zieken niets heilzamer, als dat de Meester langzamer hand de vurig ontstoken deelen van den lyder tempert, door een tegengestelden koeldrank. Niet te schielyk, maar gedurig, niet teffens, maar van tyt tot tyt, niet op een ogenblik, maar in een eeuw: niet te scherp, maar gedwee moeten de wezens en zaden verwiszelen, ja naar de leer van den grooten Pythagoras die in hermetische doolhoven zeker ging, verloopen der veele zonnekringen, eêr een Beest de Mensselyske gedaante aantrekt, en nog meêr eêr hy in een star verwiszelt, met de goden banketteert: Ik zal van deze verwiszeling niet spreeken als zynde een stof voor nieuwsgierige, en jonger onderzoekers, voor baardeloze beginners in de Wysgeerte, die liever gissen, als zeker gaan, want myn smaak hier ontrent is door den Ouderdom verzwakt, te meêr dewyl het voedzel, het geen een deugdelyke koei uit zulk hooy trekt weinig melk verschaft, voor onze domme Kalveren, te begrypen, wat men is, zig uit zyn oorzaak, als veroorsaakt en weêr in zyn oorzaak te kennen, de noodzakelykheit van het een, en het ander te verstaan, beide die wezens te onderscheiden, en te verëenigen, zonder kwetzing van het opperste, of nadeel van het minder doet beide de uiterste poolen eens wysaarts verkleumen. Dat u wezen, ô Jupyn, eeuwig duure! dat alle uwe werelds rompen blyven draaijen! dat het onderste stof, de modder van den nagt de dagkar omhelze, en de oneindige Fakkel van Febus de bleeke schimmen verligte! zyn de worstelingen van u Plato! hy torst als Atlas het ontmenste menschdom, dog zyn rug, en schonken beeven, want niets is 'er zwaarder te draa-

gen, als dien klomp, den lastigsten van alle klompen, om dat al wat fyn, en dun, vlugtig, en heylig plagt in het zelve te zyn, is vervloogen.

Te Amsterdam. by A: Lobé is Gedrukt en te bekomen, doorluchtige Bassa Ibrahim. En de volstandige Isabelle, Wonderlyke geschiedenisse, nieuwe gevallen van den Ongelukkigen Napolitaan. Of van den Heer Roselli.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren. Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 8
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Lucianus en Juvenalis.

Donderdag den 23. Maart.

Kom Zotjes, kom heruit, met kap en dubb'le bellen;
Want wysheit is een last voor 't dolhuis van den tyt:
Men kan een gek nooit meêr, dan met wat deftigs kwellen,
Daarom verkies ik thans iets dat den geest verblyt.
Twee snaaken van fatsoen, twee spreeuwen in hun leeven,
Verryzen uit het graf, en gillen, hand aan hand:
Waar toe den mensch op aard de reden toch gegeeven?
Dewyl men 't alles wint door klem van onverstant.

Lucianus. Wat zeg je, Juvenalis? Wat dunkt je van den tyt dien wy thans beleeven? Is hy niet ellendiger dan ooit? Schynt het uitgepikte ey, onze Philozoophische hen, niet met de pip gekwelt? Want de heele weerelt komt my verkout voor, en haare inwooners besnot. De natuurlyke ingeschapene warmte ontbreekt, en by een gesprokkelt takkebosje moet de barre kloot zig tegenwoordig verwarmen. Minerva slaapt by een oud man, en de kinderen die 'er van komen zullen nooit tot lasten van land of steden vervallen. Men timmert uilenkotten op de ruïnen van Atheenen, en het grimmelt van havikken, koekoeken en spreeuwen, daar eertyts duiven trekkebekten om de eenvoudigheit langs de eeuwen te verspreiden. De groote Atlas zelf zit met een kwyllap onder de kin, en de berg Olimpus zevert als een jonge meit, die op de pypkan verzot, niet kan uitstameren wat ze begeert, terwyl de Parnassus huilebalkt als een snyer die den rol van Titus onder zyn spits-

broeders opsnyt, voor een glaasje Weesper Aganip. Men paait de dochters van den Helicon met een kokkinje in de vuist, en hun lieve smoddermuilen zien 'er uit als die van jongens, die op boekwyte koeken met siroop vergast, nog eenige uuren den bek likken om den smaak te verlangen. De gemeene man blaast op een glimhout, en naaulyks scheid 'er een uit, of duizent andere vervullen de plaats. Ieder is happig op kool, maar raapen zyn de ziel van de pottagie: de laatsten zyn voor het Jan hagel te duur, en daarom loopen de aanzienlyksten met dien buit van de markt. Die iets mêer ziet, dan zyn buurman begeert, wordt voor blind verklaart, en daarom blyft het denken de eenigste troost van eenen voorzigtigen bol. Die ons eerst met zo veel moeite hebben leeren spreeken, moeten dulden dat de zwygkunst wordt ingestelt om elk te bruijen; en daarom is de tong van een eerlyk man van weinig of geen nut. De Lombert schiet 'er geen duiten op, ten ware dat de opzieners der zelve bespeurden, dat ze een dubbelen intrest uit dat kapitaaltje zouden trekken; doch daar worden 'er wel hondert duizent en meêr te rug gestuurt, om dat ze de varkens slachten die zelden een *Pedro de Porco* in den kop torssen. Gelukkig zyn de stommen, want zy eeten zonder spreeken, daar fraaije praaters veeltyts de heillige vasten jaar uit jaar in vieren, als aflaatwinners van zonde, onder de bediening der Romeinse Staatkunde. De viskluivers zuipen den besten wyn, terwyl de gebruikers van het vleesch het hunne daar by inschieten. Ieder handwerk heeft zyn eigen manuaal, doch zy, die zig aan de schynheilligheit houden, trekken van alle akkeren hunne behoorlyke tienden. De beste inënters van boomen laaten de vrugten doorgaans voor hunne naasten. De onderlinge goedwilligheit is eigen aan de kloosterbroeders, gelyk de zusters weeten, die alles verzaaken om in de afgescheidenheit der dingen te proeven den wortel van hun zyn en wezen. Ik zoek geen rusie met de feinen, en daarom keer ik van het zotte naar het wyze, en praat van het verstand, het geen thans wordt gemeeten by de vaam, om dat men de louizen en dukaaten met een goudgewigtje proeft. Die in de laatste mag grabbelen is al zo wys dat hy het eerste niet voor het opraapen begeert; want met Pallas schild is net zoo veel te winnen, als met waarheit en deugd op de beurs. My dunkt, men behoorde die naamen af te schaffen, dewyl de betekende zaak lang uit de mode

is geweest. Waarom ons niet gehouden by de hedendaagsche gebruiken, dewyl de oude bevelen der Goden, door hervorming en omkeering van landen en volkeren, schynen vergeeten te weezen Wy zwetssen op onze inzettingen, geboden en vaderlyke Wetgeevers, en zy zyn hellig en goed, maar doen is de boodschap. Een zoet praater verdient noch een duitje, maar die verrigt het geen een ander vertelt loopt met kakhielen, trots zeker bedaagt en eerlyk patriot, die met zyn achtien ponders meêr keiën vertrapt, als Simpson met zyn kinnebak Philistynen versloeg. Bestond de redelykheit in eenen ruimen das en noch breeder hoed, hy overtrof Diogenes zelf in spraakzaamheit en lustigen omgang: doch de gaven zyn onderscheiden, want de een vervult zwygende het geen de ander openbaar vertelt. Oude lieden zondigen zo wel als de jonge, maar de nedengheit doet zelden, zestigjaarige broeders zo sterk roemen op hunne *Damiatische* werken, als losze gezellen, dewyl ze hunne eigene zwakheit overdenkende, uuren talmen, en in Rouwkamers verslyten, eêr zy de vrugten hunner steigerende begeerten verkrygen. Het is opmerkens waardig, dat men in dit leeven door tydt en oeffening kan geraaken tot nalaating van het verbodene, maar dat de lust ten kwade niet geheel sterft voor de doot. Een Wysgeer, door bezef van heerelyker zaaken, verliest met hemelsche oeffeningen te pleegen wel den trek, zo het schynt, tot aardsse plaisieren, maar indien men op Epictetus hangende snaaren slegts maar één minnewetje kwam te speelen, al was het met een tedere hand, strax zou de aap uit de mouw springende ons doen laggen over 's mans Stoïsche begintzelen en verhevene verrukkingen. Geen korporaal, geen adel van den wacht zou zyn vuur stuiten, als hy op zyn post een Venus fortres gade slaande, een heele Brouwers ketel vol vermaningen in den wind slaat, en de Buuren ergert die zyne treden verzellen.

Juvenalis. Is de teem haast uit? en zyn uw klaagliederen afgehaspelt of niet?

Lucianus. Uit, zeg je? Ik heb nog naauwelyks begonnen, doch zo u de toon verdriet, hoor my vrolyker zingen, tot lof van Bato's zoonen, bekent onder den naam van een volk dat met eene Hollandsse opregtigheit pronkende de omgelegen landen plagt te bekooren. Wie zou durven zeggen met Jan Vos: *ô oude goude tydt! waar zyt gy nu gebleven?* daar we immers met zo veel

geluk malkander bedriegen. Schoon ieder van ons een Tymon was, nog zouden we de liefde uithangen om den haat te bedekken. 't Is waar, het zyn kunsjes van den Duivel, maar zedert dat hy gekerkert wierd door den Heer N.N. vervielen alle zyne eigendommen ten prooi voor zyne overwinnaars, volgens krygsgebruik en statuten des oorlogs, tot droef heit van oprechte Harders en deugdelyke Schaapen. Schyt, Grieken, Romeinen, en alle woeste barbaaren, wy streeven hen te boven in veinzery en snedig bedrog; trouwens de koopmanschap is geen handwerk van een Wysgeer, en derhalven verschillen de beginselen even zoo veel als de uitwerken zelen. Daar zyn nog lieden van woort en trouw, dog ik menasyeer de nullen en ootjes agter de getalbeduidingen te voègen, uit vreeze van myn Heidens gemoed te bezwaaren door een al te groote meenigte uit de pen te lappen. Een beknopt schilderytje moet men met geene al te zwaare lyst drukken, of men verlieft de houding en welvoegelykheit; heeren Keelbeulen! wat waren we onnozel! toen onze harten en onze tongen, voor de overkomst der Fransche vluchtelingen, een lyn trokke; niet waar, jongens? en wat zyn we nu snedig in het tegengestelde? Hebben de Gotten Italiën bedorven door hunne overstrooming, wy roemen billyk op den aanwas onzer dartelheden en kaale beurzen, daar uit spruitende. De vriendelykste man is thans de beleefdste vyand: nu omarmen we dien wy vervloeken, en zeggen Uw Dienaar tegens hem dien wy gebieden. Terwyl we een aalmoes aan een arm huisgezin besteden putten wy een ander uit om ons loon niet te verliezen; en dikwyls moeten zy, die een stuiver te geef ontfangen, voor een geheele gulden aan boodschappen om niet verrigten. Terwyl ik een oude broek of wambus wegschenk beknibbel ik myn kruiër zyn loon, en de vent dankt den hemel dat hy met innerlyk zugten zynen weldoender niet verstoort. 't Is goed dat de slegte menssen niet veel van neigen en buigen weeten; want zonder dat zouden ze wel, als de wasze schuddebolletjes, die den kop telkens heen en weder wenden, hunne ruggen in eene eeuwige beweeginge moeten stellen, om den gegeeven last van nu tot den jongsten dag te torssen en met strykades te verduuren. ô Heillige Liefdewerken, wat verdient gy een loon! en wat moet dat niet een beest wezen die zulks ontkent te gelooven! ik hoop immers niet dat 'er iemand gevonden wordt, zo goddeloos, die dit niet met hart en ziel beäamt. Neen de Adamiten zyn te edel om dit te ontkennen, en

myne gebuuren te trouw aan de geregtigheid, om de schaal naar de barmhartigheid te doen overhellen. Ach! mogt ik een Zilversmits steek haalen uit die fatsoenen! wat zou ik myn verzuimden tydt niet inpalmen! maar neen, ik ben tot ongelukken gebooren. Ik zie de schaal op en neder gaan, maar Tantalus heeft 'er geen meêr deel aan, dan dat hy uitroept: Wat is de zuiverheid in het gewigt heerlyk! als de waar die gelevert wordt maar zo deugdelyk is als het monster belooft; dog schoon ze zo is, en beter bevonden wordt dan men verwagt heeft, is men egter vaak bedrogen eêr men het ontfangt, om dat de afslag diêr ware reeds bepaalt lei, naar de noodlotsschikking van den eenen of den anderen Typheeschen Makelaar, die zomtyts de geheele Beurs op schroeven zet om zyn faamgespannen reuzendom (NB. onder de kooplieden zyn ook hemelbestormers) te dienen, in her verkrygen van een's anders goederen. Die Heeren behoorden, myn's bedunkens, in den Cabinet-raadt van Pallas te zitten, om den prys der geleerdheid te doen ryzen en daalen naar hun begrip, gelyk sommigen reeds lang met de Digtkunst hebben gepleegt. Hoe zouden de twyfelachtige actien van Carthesius zomtydts niet hokos bokos speulen, als onze Aristotelessen den duim op de geldkist houdende hunne hongerige tegenpartyen met leege schotels zouden vergasten. Bloed! wat zou men weinig styfzel in de Professorale bef en pruiken gewaar worden, als de maag op den reuk van het meel zou gaapen, als de buidel van een Procureur die het woord geld maar hoort noemen. Ik durf by geen Advocaat staan, als ik zes schellingen in myn zak heb (dat is al een zwaar kapitaal voor een Poëet) uit vreeze voor den magnetischen trek zyner studie. Je hoort ten minsten de ruimte van twaalf Rynlandsse voeten altoos te blyven van Stadhuisklerken en Solliciteurs, zo je begeert bezitter te blyven van je Parrimoniële goederen. De adem van een Doctor antepathiseert niet half zo sterk tegen de strikken des doods, als het Mercuriale gestel van eenen Regtkundigen zich verëenigt met het goud. Men behoorde, in het doorzoeken der meinen, in plaats van wicchelroeden of kwik, slechts Cabbalisten van het *Corpus Juris* te gebruiken. Overal waar 'er maar één hing, daar zou het gulde vlies tappelings naar toe vlieten. Had Jazon voor den draak maar een nimmer nugteren Solliciteur van twee blanken geworpen, hy had met minder moeite dien schat verkregen, dan

met al de toverdranken van Medea; dog de grootste weetenschappen zyn voor de latere tyden bewaart, en daarom gebruikt men nu, in plaats van feine geesten, Wiskunstige dommekragten, om de heerlykste Paleizen en Hoven van Heer te doen verwifzelen. Vivat de kunst! en lang leeven de baazen die haar verzellen! spyt de zuivere beginzelen, die op Hooge Schoolen worden geleeraart en van brave mannen gehandhaaft. Lucianus beschimpt geen tabberts, maar lagt om de franje die hunne plooijen verzelt, en Rechters en Rechtbanken verveelen.

Juvenalis. Praatje van eenen slegten tydt? myn lieve pleiter en beschimper der gebreken, daar de Ossen in de goude weiden loopen, en de hoornbeesten, op de melk van hunne koeijen, het vette der aarde aazen? Roepje van eenen schralen tydt? daar de ezels, als Kardinaalen gepurpert, gebukt gaan onder de schatten van 't Groot-al, en hunne gelukkige treden zien leiden van Wysaarts, die mager in de noppen op het hooi moeten bikken dat de dieren niet lusten. Gil je van een magere eeuw? en durf je nog kikken van zotheid, eigenbaat, gierigheid, en zulke noodzakelyke gebreken uwer landslieden, als 'er vereist worden om af te wyken van de eerste grondvesten van waarheid en deugd? daar je ziet hoe de Fortuin, om geen ding in de weereld (of het moest om geld wezen) een eerlyk man wil helpen, zo hy, de schop aan den wysheid geevende, de zotheid geen kaers op steekt of een roemtempel bouwt. Foei, ik schaam my dat je Lucianus zyt, en niet beter begrypt het intrest van Europa in 't Nieuw; want zedert Jupyn haar onder de kniën heeft gehad, is zy zo verandert dat ze pas lykt die ze in haare maagdelyke zuiverheid was. Ze is een afgesolt hoertje, broêr; Zy moet in den kwylstoel, en wil jy 'er den éénoogigen Polifeem van zyn, zoo strooi geen pokcedels aan den nieuwen brug en elders, maar val maar aan het werk, het zal je aan geen kwaadspreekende tongen ontbreeken, die met gefronste voorhoofden zullen zweeren, dat uw balssemdoosjes en dropjes geen handwater hebben by hunne excrementale liflafferyën. Volg myn raadt: laat dit schorft teefje voor het geen het is, en zoek jy je hof te maaken by Madame Onverstand. Zet liever een modieuze Civetwinkel op van Blanketsel, Moesjes, Pomade, Lak Virginiaal, strikjes en kwikjes, en als al de werelt juigt om de bekoorlyke oogen van Jupiters snol, hou jy dan de uwe toe, of zet een Academiebril op je spot-

tige snavel, en leer *ja* zeggen, als je voorpraater van geen *neen* begeert te hooren. Wil je tegens alle man staande houden dat het nagt is, daar je hoort dat men schreeuwt van den helderen middag. Zwets ook van ligt, duistere beuling, want flikflooijers gaan in 't flueel, en versmeer al je kennis om het deluwe vel der eeuwe met vermiljoen en eijerwit te bekladden. Neem zulke tederen balszem en zagte wieken, als ik gebruik, in de vuist, en stop 'er den mond meê van 't graauw, dat met Arachnes pooten goede werken verschalkt, zo zullen ze van geen onverstaanbare zedenlessen klaagen. Wat bruit ons de Philosophie en de Natuurkunde? roepen de maats: wy willen ollen voor ons dubbeltje hebben, en om geen goed van de waereld wyzer weezen, dan die ons hebben toegestelt. Zou men geen mensch wezen, zei N... schoon men het niet wist, dat zou duivels zyn. Ik ben meê een Poëet, en ligt beter dan een ander; dog ik weet van geen beginzelen, gewrigten, omwending en einden der dingen te spreeken. Fabuleuze grollen en verbloemde spreekwyzen zyn goed voor stookbaazen en windblaazers, maar wy menssen van een gezuivert oordeel moeten ons daar niet meê bemoeijen. Ik noem de zaken by hunnen naam, en rek myne gedagten uit, gelyk letters en regels van eenen Notarius, die op zyn vensterbankje verzekert meêr taalen te verstaan, als *Panurge* hoogloffelyker memorie opsnee, toen hy, het Turksche spit ontloopen, als een gebraden hoen den reus in den mond viel. De kortheid van styl en stoffe zyn my belaggelyk, want de quintessentien zyn veelmaal doodelyk, gelyk de Rhabarber practizyns best weeten; maar een lange sop van Dichtkundige Zenuwbladeren zuivert de ingewanden onzer bekkeneelen van alle taaije slym en aankleeving der edelste bevattinge. Dat is puik, mannen! ziet zo blyft vrouw Poëzy, alle eeuwen door rymende, in staat om met Argus Zalig. te kunnen en te moogen zeggen, dat het de zee eêr aan water, dan zyn fenixveder aan keurlyke stof zal ontbreeken; want die stout is op Almanachs klugten, kan met gemak jongens en oude wyven vergasten, en wysaards verjaagen. Zeker dopjes speeler in digt, een Turks paard in konsten, en een Dares onder de poppen, welker stelten schudden als ze den bouwvalligen tabernakel van zyne Pegazeesche spieren torschen, zette onlangs een stapeltje dukatons op zyn kunstmanifest, by aldien 'er heen *Pindische Gladiator* kon gevonden worden, die ze met eene Maronische deftigheid zou derven ligten. Over zulke tyden en zeden trekt Luciaen de schouders op, zonder zig te schaamen, daar ons thans in het Luilekkerland der Saturnische zonnekringen de goude appelen van Hercules in den mond rollen. Voor een duizent jaren of twee was een Schryver anders gekwelt: toen kon men geene zaaken genoeg vinden om de hongerige maagen der verstandige lezeren te vullen, en nu kan men, met één lepel straatgort wel een heele koffihuiskamer, of bier- en wynwinkel tot de keel toe vergasten. Dat ik een *Historicus* of *Orator* was, of, om beter te zeggen, zoo de Heeren Boekverkoopers my daar toe geliefden te avanceeren (want het geluk van een Autheur hangt af van het oordeel en de bevelen zyns Drukkers) ik zou, trots den lof van *Nero*, onze tyden vergulden, dat de naneeven, zulks overzien-

de, van verwondering zouden gaapen, gelyk een Don Quichot, die van de windmoolen getroffen, alles vergat. De roem der zotheit van den grooten *Rotterdammer* beschreeven is onverbeterlyk, dog onze eeuw schikt zig zelf op. 't Is of de dwaasheit, met een Franse en Engelse welvoeggelykheit zig sluijert om haare lendenen. Met weinig moeite zou men een negende wonderwerk konnen toestellen, want het agtste is reets gestigt, zo Amstels inwooners my, naar hun beste weeten, met een Mennonite deftigheit hebben verzekert, by aldien maar een man aan het werk viel, om onze jaaren door heldenzangen te doen vereeuwigen. Ei Poëetje voornoemt met je stapeltje ducatons, erbarm je over de oogenblikken, die je elders in treur-, blei-, en klugtstoffen besteet, klim op je Parnas, als een Apol van drie span, roep al 't canailje van de agterstraaten des Helicons by een, en zaag een deuntje op van Europas verstandige zoonen, en dogteren, zo zullen uwe klanken, gedraagen op de Faam van een overtoomsche wolk, zelfs de pooten der tegenvoeters doen danssen, spyt de myne, die zoo lam zyn, als de krukken van zekeren stompert zonder geest, die daarom egter niet na laat den raatel te slaan, na de klok van tienen, als Paus onder de likkebroers, wanneer hy, op zyn verdoem-zetel geklommen, elk verbant die met zynen smaak niet over een stemt.

Lucianus. Elk heeft zyn byzonder talent, en het is zonde een ander te benyden om de gaven die men zelf niet bezit. Het vloeken heeft meê zyne zoetigheeden, naar het lykt; maar myns bedunkens zyn die wetten de heilligste, die zulke galanterien verdoemen. Alle zonden behoudeniets van het mensselyke, dog het schelden, op hoog en laag, en het zweeren sleept niets agter zig als een damp, die zelfs de dieren verschrikt. Menig een snaak bewyst zyn mensheit, uit de redelyke Ziel, die hem is geschonken, en 't is wel gedaan, maar 't is van my meê niet mis gesprooken, als ik ieder er-inner, dat meenigen viervoetigen creatuur redelyker is, dan de baas, die het bestiert. Kon meenig een sleepers paard spreeken, wat zouden de beulen van hunnen evennaasten al hooren! Maar zagt, wy zyn niet voor den Hove geintroduceert om Pleiters en Voorspraaken der beesten te weezen, en daarom beveel ik ze aan de leiding hunner starren. Eider moet in zyn eigen Circel woelen, zei Tryn, en ze tuimelde in den trog der Jeneverbiggen, en kwam 'er niet wyzer uit, dan een schoolmeester, die, zyne jongens voorgenagtegaalt hebbende, thans de heele waereld wil drillen op yvoore paneelen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 9
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Pasquyn en Marforio.

Donderdag den 30. Maart.

Het goud, het ed'le goud is 't zieltje van de stof!
Die schoone glans kan elk, hoe wys hy schynt, verblinden.
Minerva is in 't gelt, niet meêr in deugt te vinden;
Al zwetst men nog zo veel, tot haar onmeetb'ren lof.
Dus gilt het onverstand, de blindheid van den tyt;
Maar die het dieper keurt, en de oorzaak van 't geschaapen,
Met reine geesten wikt, kan uit geen drek dat raapen,
'T geen, in 't gemoed alleen, zo juist begraven leid.

Pasquyn. Alhoewel Pasquyn, een broeder van de dikhuidige bediening zynde, niet hoeft te zwigten in botheit voor zekeren welbekenden Bremer biervlieg, die zig beter verstaat op een *modernen dronk*, als op een *Antique Historiekunde*, nogtans voeld hy zynen geest geprikkelt (NB. die van het *beestiaal* hebben ook scherp, en zuur in de maag) met een zekere drift, die men weinig onder schepzels van zulk fatzoen gewaar wort, om te weeten, wat dog de ziel dezer weerelt mag zyn, daar de oude veel meêr van zwetssten, alsz'er de nieuwe thans van revelen. De ruime omtrek van myn Philosophische cel is nog geen half sestienendeel groot, en ten minsten alzo wel drie vierde parten leedig van zuivere begrippen, zo niet geheel, als het bryntresoor van een *Corporaal*, die de tiendens beneficeert van de verzweegene Contribuanten, ten bewys, dat ik een Europianer van afkomst ben, die op geen stroowis, uit het gelukkig Arabien is koomen dryven, gelyk veele mofsen en knoetten, uit Westphaalen, en Munsterland, die den Nederlandssen adel braveeren op hunne, door gierigheit, gewonne dui-

ten, trots zeeker Keizerlyk *Horlogiemaaker*, die met tien ducaten al de *Schilders* van Europa den mond zouw stoppen, zo ze *Conqueranten* van zyne *Nebucadnesarsche Chronyken* konde gemaakt worden, dog dat is onmogelyk, en om die reden is het altemaal quintessens van onverstant, dat me in deeze illustre onderneemingen verzelt, die zig kittelen met de hoop dat niemand hen de eer zal weigeren van ze te erkennen voor malle cosyns van zyn verkeerde pynballetjes, en linkse harszenkluiten, die meest alle dïngen anders spiegelen, alsze wezentlyk zyn. Hoe klein een schepzel is, heeft het dog zyn oogen, often minste een begeerte, en ingeprente zugt om zyn gestel te verbeeteren, en zyn bloedeloos onkruit uit te dyën: plaats my onder dat soort, schoon ik in lankheit een volwaszen Haarlemiet te booven streef, en denk, dat de nieuwsgierigheit, naar het zeggen van geoeffende jonge dogters de wortel is der voortteelinge, gelyk het vraagen de weg tot wys te worden, of ook wel gekker, want naar dat de antwoorden der leermeesters vallen, daar naar schikken zig doorgaans onze logicale pedanten; die den bedorven aart der luie monniken slagtende, om geen hel, of hemel zouden willen wyken van de grondvesten der instellers, dewyl hen de ondervindinge doet penetreren, dat uit poovere begindzelen heele smulmagezynen groeijen van tydelyke vermaaken, en aanstaande Mahomethaansche plaisieren. Dat zyn kragtige beweegredenen om de eigen zinnelyke afgoden te bewierooken. Dat ik meê onder dat broederschap behoorde, ik zouw veelligt zulke verhevene gedagten nimmer krygen, en my met geen zielen bemoeijen, of ze ten minsten verdoemen, zo ik daar door verlet wiert, om met rust den Bacchinalen roemer te veegen. Nu ben ik in alles een Hollander, buiten geld, dat is te zeggen, ik symphathyseer met hun laffe hoedanigheden, dat ik geene onzer wysaarts toeschryf, want in de afgelegenste poolen zyn ook starren, en onze landen verschaffen hunne zonnen, gelyk alle de geene bewust zyn, die, zig aan geen kleinig heeden vergaapende, agt geeven op den geest, en het weezen aller dingen. Ik wil niet hoopen, dat dit zo even gezeide, eenige Vet-, en Osze weijers zal mishaagen, die in hunnen jongen tydt, als zeiwormen aazende op de groente, en bladeren der Natuur, met hun meerdere jaaren den taak af haspelen, door het heên en weêr draaijen, in een toegestelt pappiere huis, of aardschen tabernakel, om met den ouden dag, in uilen verwiszelt zynde, alles met eiëren te bevuilen, dat hen maar bekwaam dunkt, om hunne verkeerde neigingen te vatten. Voor dat soort voer ik geen pen in de vuist, nog spraaklit in den mond:

het mooriaan waszen is een werk van loomer geesten, als de mynen zyn. Ik heb het gemunt, op doorgeploegde, en fyn geëgde akkers, want de Goden schenken zelden wysheit, en rykdom, aan één, en dezelven perzoon, en die het laatste bezitten, hooren hunne mindere nooit te benyden, om datze konnen zien, dat tussen een mens, en een beest net zo veel verschil is, als tussen Hermes en Argus. Deze vooreden had Midas niet verwagt, niet waar Messieurs? trouwens ik ook niet, want ik ben tegens woordig niet vast in myn pegaseesche schoonen, daar by leit my meêr water in den balg, als edele wyn, en wie weet, of het niet uit een kwade, en brakkige bak is gepompt, die naar het zeggen van onzen hedendaagschen Esculapius, als me Hypoehonderie verwekt, en zulke menssen van nagtmerriën doet droomen, die by den dag blazen van benaauwtheit, als droezige, en aâmborstige paarden, die de hette, en het stof, in den neus krygen. Een goede diëet schaft gepolyste zinnen, en een onweêrstaanelyken geest van assurantie, gelyk men aan Protheus bespeurt, dien den juisten evenaar in zyn schryven, op een aas behartigt, gelyk wy onlangs gezien hebben, doe hy als een kreupele Satyr op Thalias ouden gunsteling ten onregt venyn spoog, om dat zyn Lasarusklep, uit de Koffiekaamers gebannen, met geen dubbeltjes reverteerde, in het Deucalions houte arkje van twee duiten, daar de voorraat in bewaart wort, tegens den ouden dag om van te leeven, volgens den text van het eerste weekelykse bedelzermoen des konings der garnaalen, en meêr krabben, die alle moeite van de wereld aanwend, om den beloofden aapenrok, of de handsop te erlangen, naar, het lykt. Vrienden, hebje liefde voor je eêr, en goeden naam, zo koop alle week het alikruik nieuws van onzen Zeeheld, al zou ieder, met verlof, zonder het te doorzien of te leezen, de uitvaart van alle verteerde spyze uwer ingewanden door bekent maaken aan de generaale ontfangers der excrementaale lasten. Het is een nieuwe, en een ongehoorde manier van Inquisitie, die de DOMINICAAN invoert, om zyne magere renten te vergrooten. Zyne overvloedige Zeehoorens zyn erbarmelyke schattresooren van Pasquillen, en die niet willuisteren naar zyne allerlafste prevelaryen, en straatnouvellen wort met vunse dragonders, en schentnaamen bekeert. Maar zagt, waar is Pasquyn? hy nam een aanvang met de ziel, en hy eindigt met klei, slik, en modder. Van het allerhoogste te daalen, naar het nederigste, en van daar weder te steigeren in een onbepaalde ruimte is de kunst van een redenaar, dog de juiste gevoeggelykheit te treffen is alle mans werk niet, dat is alleen maar voor

Protheus bewaart, die nog onlangs den schranderen Ontleeder zo goddeloos, en onmensselyk heeft ontleet, dat zelfs de *Contramineurs* van Hermes gefortificeerde wallen, die wyze verdoemen. Is 'er dan geen vuur meêr, in uw tabaksconfoor, ô Goden! om dit waterspook te treffen, en de twee ridders van de droevige figuur, gelyk hy ze noemt, te bevryden van het langer afschilderen zyner ezelagtige vlekken? zo blyft 'er met 'er tydt niemand verschoont van zynen catoenen blixemen, taffen, en slegte weêrschynende sottieezen, die hem met een Oostindischen damp schynen te voorzeggen, dat de beste peperhaalders, uit brakke begindzelen hun oorsprong veeltyts neemende, reets naar zyn overkomst rekhalzen.

Marforio. Dat de naam, de adem, ja het minste lugtje van Protheus alleen bekwaam is, om een wys man dol te maaken is ontwistbaar; want naauwelyks, by ongeluk, op hem denkende, zyt gy het Ariadne's klouwen der wysbegeerte kwyt. Je begon als een Demosthenes der spreeuwen: ik zag wat groots uit je gapert te gemoet; myne leepels waaren by kans uit het lit getrokken, om door een hongerige trechter uw Oraculen te vatten in leege oxhoofden, en halve vaaten myner overweegingen, en nu het 'er op aankomt, slagtje broer Cornelis, die met schelden, en raazen zyn heele cermoen besloot, zonder dat het te pas kwam. Verstand en schatten zyn zelden by een, waaren de laaste woorden van uw gerabraakten styl, eêr je van den Philosophischen teêm raakte, en om dat te bewyzen valje op een Zuierzeebokking, een drooge panhaaring, een stokvis, waterbot, ja on hebbelyken knorhaan, die nog het een, nog het ander bezit. Wil je de Natuur der geesten onderzoeken? zo vat een stofaan, die bezielt is, maar geene overgebleevene drek van een getransformeerden keivreeter. Dat *Caput mortuum* is zonder leeven, het bloed is 'er in uitgedooft: het is maar verzengde as van een hondertoogigen blinde, op een zwaavelstoks staapel verwekt, en in een Heidensse kruik voor ballast gepakt, die slegts een verkeert opschrift voert, om den naam zelfs van dat Muijer gedrogt van den aardbodem te delven. Foei Pasquyn, treê weder van dezen misthoop, langs illustre denkbeelden, op den Pythagorischen ladder, en tast naar het Hermetische vogeltje, daar de ouden van gewaagen, en de ingebeelde Adepti van droomen. De geest der natuur, het vyfde weezen aller dingen, is geenzins te vinden in vieze ongerymtheeden, kinder klugtjes, en by het haer gesleepte uitbreidinge over dampige leuren, en lorren, want ze huist in de opperste kringen, in de aller-

vlugste uitädemingen der gezuiverste starren. Daar is ze een *Promotheus*; een hemelsse vuurdief, die aangedaan met vlugge begeertens, om overschaduuwt te worden, het onzigtbaare weezen, dat alle stoffen verzelt, erkent voor vader, bouwheer, en onderhouder der gewrogte elementen. Daar is onderscheit in de geesten: de edelste zyn denkende wezens, welkers eigenschap bestaat in verstand, en wil; anderen zyn zo veel als de holtens, en baarmoeders waar uit alle vormen en gedaantens vloeijen, en hun zaadelyke hoedaanigheden storten, om anderen te verwekken, nog zyn der *animale vegitabile*, en *minerale* zouten, en vlugtigheden, die de leevens doen waszen, bloeijen, en herbotten, waar in de zinnen hun werkingen doen, dog zyn maar onderdaanen van de eerstgenoemde, dewelke veel te eedel zyn, om te vermengen onder de tydtkortingen onzer lippen, want de wezentlyke ziel is, naar het zeggen der ouden, de adem van den grooten *Zeüs* zelver; ze is de waaszem, de heillige wolk, daar de *arcana* der allerhelderste vonken in verslooten zitten. Al wat tot de geestelyke weereld behoort moet met een ernstige veder genadert worden, en niet met Icareesche pennen, om die reeden verstom ik in deze uitbreidinge, want die onstoffelyke stof is te steil, en wy te zwak om ze met een glimp van ligt te schetssen. Dat de wysgeerige Zenon eens tegens een onderzoekenden, en vraagenden losbol van Philosophischen zaaken zei, past allergevoeggelykst op ons, daar hy dus begint: *spiegel u zelven eens, in dit glas, en zie of gy deze vraagen te doen, en antwoorden daar op te ontfangen, waardig zyt?* Hoe schoon zouden die woorden den oortrommel hebben geroert van dien schilderenden Windbuil, die laast, buiten reeden, zyn weêr party naderde in 't Hartogdom van Cleef, agter de Amsterdamsse Beurs, met Commediants paszen, om hem te verstrikken, warenze doe voor een bril op zyn Israëlitische neus geplakt geweest, dog al wat in het vat is, dat zuurt niet, naar men zeid. Waarelyk hondert duizende redeneeren van zaaken, die ze niet en kennen, en millioenen stervelingen spreeken van zielen, en geesten, en ze begrypen niet eens den aard der licchaamen. Ze willen in de binnekamers treeden, dog de voordeur konnen ze niet vinden, en zo ze zien, komt ze hen nog te gering voor, om 'er door te wandelen. *Nosce te ipsum*, of *kent u zelven is* uit de mode, en om die reeden stoot de eene bok, op den anderen, spyt alle de vermaaninge van ernstige leeraars, die hun toehoorders inboezemen de natuur van oorzaak, en gewrogt, naar de boekstaven der gewyde bladeren te leeren kennen en onderscheiden, om de nederigheit der stof te doen zwigten

voor de volmaaktheit van den grooten Schepper. Wat baat al het praaten der menssen, als blinden van de koleuren, door hooren zeggen, overneeming, en giszen geleert, zonder wezentlyk agt te slaan op de inspraaken der opperste Wetgeevers, in de tafelen der harten. 't Waar te wenssen, dat ieder, dat geene keurde, 't geen hy, als een kleinoot bezit, dog jammerlyk verwaarloost, en in den drek begraaft, ja met kluiten van geld, en eidelheit zo toedekt, dat het als onvrugtbaar schynt om mensselyke werken voort te brengen: de zedenmeesters, en tugtheeren van Europa wenden genoeg alles aan, om een indruk van het eeuwige aan hunne tydtgenooten te schenken, als ze zonneklaar bewyzen, dat het Geheel-Al afhankelyk, en geworden is van één éénigen geest, die ieder der stervelingen begenadigt, met een vatbaarheit, kennis, en bewustheit, om booven de dieren te excelleeren, en hunnen soeveryn te eerbieden, dog van een oneindig getal zyn der weinige, die dadelyk bewyzen, het geen ze Theöretice begrypen, dies wil ik van deeze keurlyke materie afwyken, en neemen geringer by de hand, in verwagtinge, dat ik myne landsgenooten beeter zal voeden met een leepel wisje wasjes, als een heele schootel wysheit, en leerzame gedagten.

Pasquyn. Wel myn onnozele sul, myn Apollo, op een Schoenlappers drievoet, wie spreekt van dien geest, daar gy van oppert? wie denkt 'er om de willende, verstaande, en onderzoekende kragt des gemoets, als hy spreekt van de ziel dezer wereld? neen blinde Tyresias, kweên in de wicchelkonst, ja Egiptische Visiönemist uit de bogt, nog eens, neen, dat was de meening niet: ik heb het geenszins gemunt op Plato's bespiegelingen, nog Socrates deugden omtrent de kragt, en werkingen van een peinzenden geest, maar ik revel, als een goudmaker, die, in spyt van *Ali Puli's* regulen, omtrent het *Sal concentratum* zyn werkende mannetje, *mathematice* doet springen op zyn lydelyk wyfje, om uit die vuur-, en waaterdeelen een jong koekkoekje te verkrygen, dat tot den laasten snik des leevens den ouden teêm zwetst van aannaderende gulde benden, die in den drek verslooten zitten. Och de geest van de weereld is zot heit, broêr lief, en de heeren goudmaakers leevender meê, als pokmeesters met hun snollen. Kroezen vol kwik gietenze ze in den hals, om hen de ongezontheit uit te dryven, en in welk een kwylstoel, en smeerbet zy het meisje ook zetten, het komt 'er altyt vuil uit, op geconsumeert garst, of tarwenbroot, en andere viezer geheimen bikken dezer str... vliegen, om den levendigmaakenden geest

daar door te bekoomen, die alle ziektens kan geneezen, buiten dwaasheit, en armoê; dog dat zyn twee kleinigheeden, daar ten weinigsten drie vierdeparten van Europa aan participeeren. Door den geest van deeze weereld plagten de ouden te verstaan de algemeene *Mercurius*, die in een, en de zelve sulphurachtige baarmoeder alle gedaantens der zouten verslooten hield. Zy keurdeze voor een lugtige magneet, of magnetische lugt, waar in het vuur, als werkbaas, of een Mulciber de wortels der zaaden transformeerde, door oneindige omwending van gestaltens, tot gestaltens. By exempel, als Protheus nu doet, die uit het magere Chaös der couranten een quintesssens trekt, die sterk sympathyseert met het Dolhuis. Dat de oudheit opdaagde, uit haaren Egiptischen letter, en beeldelyke zinnebeelden, ze vloog dezen jongen, door liefde verrukt, om den hals, om dat hy den eersten zo naar komt, als het mogelyk is, want de haere putten uit den schatkist der Natuur de allervroegste flikkering, en dageraat der wordende dingen, en de tegenswoordige ondergraaft den heelen uilenspiegel, om van een oude grol weêr een nieuwe te flikken. Hoe schoon, hoe onnavolgelyk, hoe verwonderenswaardig is het, als naam, en daat zo accordeeren. Hier zyn geene geleende cieraaden, geen valsche waapens, en stempels, neen vrinden: het is Elixir van Ezelsooren, een geapprobeert geneesmiddel van jongens, en oude wyven, ja een soeverein zweetmiddel om u, op een gemakkelyke wyze zo zot te maaken, als hy zelver is, mits (NB.) alle week een twee stuivers *Dosis* innemende.

Marforio. Is het niet ellendig! dat je al weêr van den gezonden geest, in het melaatsche vlees vervalt. Kunje dan niet rusten? hebben maar drie van zyne manufesten de kragt gehad van u den slaap te beneemen, wat zouw het dan zyn, als je zyn ratelwagts pappieren altemaal doorkroop? geef hem de benedictie van den heilligen uil, en laat hem loopen voor sint felten.

Pasquyn. Noch maar één woortje van Proth.....

Marforio. Geen half, of ik braak. ô Dodelyke naam! voor een gezond mens.

Pasquyn. Het zouw maar geschieden, om agter de ziel dezer weerelt te beter te raaken, want zo een Poesjenel in de *Physica*; zo een koordedanszer, in staatkunde; zo een Jan Klaasje, uit het poppespel der gestadige wiszelbeurten, zal ons de geheele tragedie verzoeten, en in het Cabinet sleepen der Hollandse malligheden, die de wysaarts betreuren. Daar zal onze Philosophische honger, in de omarminge van mevrouw onverstand, een heel nest van lorren gewaar worden, en de dwasheit vereeuwigen. ô Zoete ziel dezer weereld! ô myn pop! uitmelkster dezer zinnen! bekoorelykste zottin, wat benje lodderlyk? ik kwyl, als ik je zie: de Protheusche waterzeeverhangt me by de kin. Ik gelyk, ik ben zot.

Marforio. Dat schut ik, en vraagje naar de reeden! zo dient ten antwoort: dat je geen geld hebt. Dat is de juiste proef op de zom. 't Is waar, het gaat niet altydt vast, maar het komt heel naar aan de waarheit, en dat kan hedendaags, gelyk je weet, wel voor waarheit doorschieten.

Pasquyn. Wel Protheus heeft ook geen geld. Is hy daarom wys?

Marforio. Neen, neen, nog eens: neen. Die heeft nog het een nog het

ander, want hy loopt tussen *Pallas*, en *Dis*, als een kloot door de keegels, en raakt doorgaants zo net het zwart, als gy het wit. Trouwens hy Correspondeert met Meduzas kraajen, gelyk een Doctor met de Fatale gesusters. Ik hoorje, en hebje, met een Catonische opmerking beluistert, en na al de zotte rodomontades die je over de dolheit, als over een geest dezer weereld hebt gemaakt, zo dient ten antwoort: dat je den spyker niet hebt op den kop getroffen, dewyl de ziel der weereld tegenswoordig niet anders is, als geld; want al zatje in een kakstoel met rinkels, al wasje een Schoolmeester, een Aanspreeker, een Overtoomsse Beever, ja een Apotheker, of slimmer, tot zelfs een met goud beladene ezel in kluis, nog zouw jewys zyn, zo Plutus, die eerlyke hellevoogt, je voor een rybeest gebruikte, om 'er zyn onderaardsse schatten op te pakken. Veele zyn van gedagten, dat een vrouwmensch den geest, en de ziel van dit heel-Al zouw zyn, om dat groot, en klein voor haare outaaren, de tiendens van hunne in komsten niet alleen uitstorten, maar vaak zo veel offeren, datze, te weinig behoudende om van te leeven, 'er den zondigen bek by inschieten, maar die zyn niet agter het geheim van de Mis. Dat zyn Venus gezellen die den wellust boven Minerva's wangen verheffen. Neen geld, het Peruaansse metaal, het goud is het eenige 't geen thans de weerelt regeert. Met die zilvere boontjes, ô doffers, lokt men de duiven, dat canarizaat doet het vogeltjezingen. Zulk hennip zaat brengt 'er meenig aan de Galg, en voor den Duiv... dat zyn de wortels van kennis, en verstand: geld is de ziel van de konst, met een *kap* vol dubbeltjes koopje een blaauwbeszen brief, een zakje zestehalven doet een Advocaat zyn Corpus Juris vergeeten; een stapeltje ducatons is goed om zelfs een Munnik in een Koppelaar te transformeeren. Met een half tonnetje gouds krygt een oude totebel een jongen vent, en een gryze koekoek een ei. Dat ik u ten Hemel verhef, Apol! dat ik uw vergulde lokken doe zwieren in delugt! want gy zyt den afgod, het *Aurum* onzer eeuw, en door de omhelzinge van dit kalf worden deugt, waarheit en goede zeeden vertreeden.

Pasquyn. De *fratres* van den Philosophischen steen bouwen, op de grondvesten van *Jacob Böhme*, met hem, *drie principien* der natuur, te weeten: *Sulphur, Mercurius*, en *Sal*, en erkennen die te zaamen voor de algemeene gezuiverde ziel van deze ondermaansse stof, dies ik, om te toonen, dat ik meê een Adeptus, in hoop, in plaats van de bezitting ben, zal u myn enkele begrip meê in driën verdeelen, om den geest dezer weereld, in een *Drebbelischen kloot* te besluiten, ten blyk dat ik, geheel niet koppig, my heb doen overreeden, door de kragtige bewysredenen van Marforio. Hoort toe, Messieurs, want myn antiek brombekken dreunt oraculen. Ik kryg een slag van den malmoolen der wysheit, en myn botelje bakbuk zal op den *rabelaischen* driesprong beginnen te danszen. Daar heb je 't: ZOTHEIT, MEISJES, en GELD maken te zaamen het EENIGSTE EEN uit, 't geen de weerelt regeert, en schoon wysgeeren, en deugtzaame mannen van iets beters, met billyke reeden gewaagen, nog blyft SOL de bol, waar om de anderen woelen. *Dixi*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 10
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Momus en Cato.

Donderdag den 6. April.

SChoon Cato ernst vertelt, en Momus spotterny;
Nog blyft het oor gestopt voor deugt, en goede zeeden:
De leugen heeft voor lang de waarheit al vertreeden;
Waar toe ons dan gedost, in 't kleet van veinzery?

Momus. Dat een jonge meid meêr genugte schept, uit de geduurige gewaarwordinge van eenen mannelyken *Spiritus Familiaris*, als uit een Societeit van een dozyn dartele zalet juffers, heeft meêr schyn van waarheit, als dat een oud wyf, in steê van Duyvelsdrek, aan den hals geslingert de opsteigingen van zulke maats zouw mortificeeren, die jaar uit, jaar in, met een onleidelyke *Priapismus* gekweld, door alle de Galeenische hulpbenden niet konnen gebragt worden, tot den staat van zuiverheit, die gryze religieuzen beter beleven, als jeugdige Pelgroms *de monte Carmelo*, die buiten Antwerpen, op een zelderytje door hunne nigtjes vergast, den ouden Adam begroeven, in Evaas Kerkhof. Dat zyn Historietjes *de propaganda fide*, en daarom avanceer ik, uit dat land, hoewel tegens de order, en draat der *Rethorica*, met een Poëtischen stap, *in prosa* naar het Chyneesse territoir, om te zien, of men daar zo wel, met den *Xaveriaanssen sleutel* de Heidenen kan weêren, buiten de bezittinge van hunne wettige inkomsten, en revenuën, als hier, en elders, daar de nagtslooten van zelver open springen, als ze maar de lugt der geschoore kruinen gewaar worden, die den mannelyken aflaat, aan de vrouwelyke patienten mededeelen. Ieder land heeft zyn byzondere manier, en daarom weet ik niet, of de koekoekery daar wel

zo honorabel vald, als in Vrankryk, en zo profitabel, als in Engeland. Hier kan men, met een ei, in eens andermans nest te leggen, zomtyts leeven als een Prins, terwyl hy, die 't 'er uithaald zo naar is aan 't Vaderschap, als de Paus aan de onfeilbaarheit, maar by de blinde Posteleinbakkers verdient een Raaf, of een Exter, om niet te spreeken van Lojolisten, of Dominicanen, niet anders als het Jus, en daar uit vloeijende voorregten, om den heilligen staf te zwaaijen onder Confusius wicchelareszen, die meêr in twee bladere begrypen, als 'er de zoonen van H. Tresmegistus in zouden konnen schryven, al dronkenze alle morgen een mutsje *Aurum potabile* uit de goude Revier van den vermaarden Gooszen van Vreeswyk, die al zo gemeen was met den maagdom der natuur, dat hy het allerstevigste ding, in den tydt van een nagt, ja minder zo kon verslappen, dat geen styffter in Holland het hart zouw gehad hebben, om het in vier en twintig uuren weêr te doen ryzen tot zyn *primum mobile*. Dat mag wezentlyk het ontbinden, en losmaaken der hooftstoffen genoemt worden, waar door de steenen in water versmelten; dat hiet den verkreegen tak, van den natuurelyken stam getrokken voor den draak werpen, die alles verslind, om het Gulde Vlies te vermannen; dat is het gatjebil speulen van *Sol* met *Luna*, waar uit de algemeene geest waaszemt, die alle de vormen vult, dewelke de Scheppers der Metallen begeeren. Niet waar Messieurs van rogge Semeelen? trouwens een kaale beurs, en een hongerige maag zyn de principien van het Mercuriale bloed en het *sal philosophorum* 't geen 't yzer in goud transmuteert: dat weeten de dieven wel, hoe veel te meêr de Adepti, die een mooi wyf hebbende voor *Amphitrio* speulen, op dat *Jupiter* in Papa's *Alcmeen* een *Herculesje* fokt, 't geen de slang van arglistigheit in de wieg dood wringende, de beuling het popje doed dodeinen dat hem eerlang de goude appelen in den bek zal steeken, die in den Bogaart van den starrekundigen *Atlas* te vinden zyn, in spyt van jaloersche schrobbers, die van de mysterien dezer weereld spreeken, dat de arme wyven werk genoeg vinden om hen den wafsel te stoppen, met openhartige Historien, die in waarheit voor de duizent, en één Arabische nagtvertellingen niet hoeven te zwigten. Wat doet men malkander al moeite aan! ô eerste oorzaaken van het kwaat, en hoe meenige leugen vloeit 'er uit den mond der Kinderen! om de Ouders te overtuigen, dat het verhoerde Horologie is gerondzelt, of het beursje geluist, dat in

passe dies leid verzonken, en dat alleen, om dat de waarheit geen herberg kan vinden by die afgeleefde schimmen. Foei, 't is schande, niet waar Ligtmiszen, en lanterfanten? dat de eenvoudigheit der jongen zo van de ouden wort verstooten, en dat die deugdelyke Dame tans *in cognito* moet wandelen om de kosten van den trein te minasieeren. Ze is aan de hooven, nog in de huizen van *Europa* zo aangenaam niet, als doe in de eeuw van Saturnus de Wolf het Schaapje likte (nu likken de Schaapen Romulus Wolven) en dat me een koppel menssen, 't geen al eenige jaaren ryp was geweest om te paaren, eerst verscheidene daagen moest leeren, door daar toegestelde deugdelyke matronen, wat tot de egte pligten van het bed behoorde. Nu gebruikt men, als men half sleets is door Venus poppen, maanden, en weeken voor het trouwen veeltyts hartsterkende, en bloedzuiverende geneesmiddelen, tot herroeping van de geconsumeerde kragten, om het zooglam te voeden, dat al een in de min geoeffende huwelyks Non was, eêr het den bruidsrol onderging. Nog is oom kool in zyn schik, want zyn uitgeraffineerde negotie wort weder hersteld door het Pannacé van eenige soelasieerende duiten. Is het gat wat te groot de plaaister is naar advenant, en heeft Madame een smetje, myn Heer zet 'er zyn vlakballetje teegen, en zo bloeijen de huisgezinnen in een eeuwige vreede, by aldien ze al te mets niet en kyven: trouwens een schielyke omwending in het bloed, doet naderhand de partyen zo veel te sterker te zaamen vloeijen, want Mars kust zyn Venus wel eens zo vinnig, als hy van te vooren aan haar zo een sufflet tien, of twaalf heeft besteet, om de geesten van zyn pruilend tydverdryf slegts beter te doen circuleeren. Bloed! hoe stygt een Soldaat te paard, als hy van de eene battalje, in de andere raakt! en het eene gestel vergroot, door het ander te korten. Dit zyn geheimen van Paphos, dewelke dat niemand verstaat, als die een gebombardeerde vest inneemt, dewelke als een Paalmoszel gaapt, die door een Zuidwesten wind van water berooft, zieltoogt naar vervarssing. 't Valt, als koud vogt, op een heet eizer, als de liefde haar verfrist na felle onweêren op myrtesponden. Ik geloof, dat de Duitszers hier toe expres den knuppel gebruiken, en dat de Noordsse wyven van zo veel miskraamen niet en weeten, als onze pipze hennen, om dat hunne stokvisvellen, sterker gebeukt, leeniger vallen, om de edelste zappen der bouvallige leevens te verzwelgen. 't Is waar de Nederlandsse Creä-

tuuren zien der juist ook niet vies van, inzonderheit de Theezusjes, die op een zakkertje doelen, maar onze Jannen liflaffen te veel met haar Trynen, zonder de Janseniste behoorelykheit te obzerveeren, dog een Pool die op de Sabel leeft, gelyk een Arabier van den roof, koomt alle zes weeken, uit de wilderniszen pas eens t'huis, maar dan is hy een Vriesse bul, in de min, die zyn witte Koe genakende, spyt al de offersnoeren van Juno, in plaats van tot een Godin te verheffen, in een Calysto herschept. Denkt niet, Messieurs, dat de edelen van die contryën hunne Starosdyen verlaaten, om hun vrouwen hier op de trompet te doen danszen, als ze u hun ruige beerinnen vertoonen. Neen ze brengen u slegts wel gepoleiste Copyën van hunne Origineeltjes meê, gelyk de *Brabanders* hunne *Rubbenszen* en van *Deiken*, om u te vermaaken, die voor onze Lyzen niet hoeven te wyken in vrindelykheit, als ze de stuipen in haar kop krygen, om de mannelyke pligten te verkondigen. Goden! hoe aandagtig zitten de Hoorn-beesten, als de Ezellinnen het toekomende voorspellen? en als ze van de eerstelingen, en vroege gaaven des huuwelyks beginnen te spreeken, zyn der geen leeden in staat, om de offerkroezen te vullen, die nimmer verzaat zyn, na het zeggen der wyzen. De helsse Breugel mag de lief hebbers een aftekeningetje van sint Anthonius temptatie hebben geschetst in zyn tydt, maar van die Duivellinnetjes moest hy wel afblyven, wilde hy van de inquisitie der venynige tongen bevryt wezen. Als men een Varken by het oor grypt schreeuwenze altemaal, en daarom neem ik liever een fluweel penzeel in de vuist, en tref het Jufferdom, die lieve spinnekopjes, met Pallas toetssen, die haar zo ver booven de dieren verheffen, als het doenelyk is, mits datze naar billykheit, en ouder gewoonte nooit zwygen, als de man spreekt. ô lieve honingbekjes, zuikere tongetjes! en Kanarykeeltjes! ik zeg orgelpypen! die op den minsten adem der mannen een toon geeven, die een Eccho van Pluto verdooft, wat benje behaaggelyk in de leepels uwer martelaren, die de Pindische heuvels op hunne voorhoofden torssen, om het Zanggodinnendom te bekooren? deze veder is te zwak om u volmaaktheeden te noemen. Dat myn zwygen, myn verwondering, myn laggen, myn schreijen enz. genoeg zy! om u te verzekeren, dat gy zelf een Protheus te booven streeft. Ziet, meêr kan ik niet uiten, om uw lof te evenaaren, want dat is het hoogste dat myne zwakheit berykt. Die held overtreft myne gezangen. Hy is de ziel van *Stulti-*

tia, het waaragtig *Extractum Catolicum* van Jan Tomboer, en het *Opejaat doosje* om iemand, die het gebruikt, in veertien daagen, uit den grond te geneezen van alle Atheensche accidenten, en Minerva's toevallen, en dat NB. zonder verzuim van affairens, al gaande en staande. Maar zagt daar verschynt Astarte; de liefde voert een Mahometaanssen doffer langs myn oor om my te inspireren, dat zo de mensselykheit beweezen wort uit de heerschappy over alle beesten, en schepzelen des aardbodems, dat de Amsterdamsse Grietjes niet van de slimste zyn. Jupiter moet onder doen, als Europa bulkt, en als Iö onder de stieren wandelt gaat buloom ter beurse om Mercuur te vleijen dat hy met een mooi praatjen honderden mag bedriegen. Komt vader t'huis dan begint moêr met zo veel bekwaamheit, als een Dominicaan binnen Roomen, die een Israëliet de volle aflaat verleent om zonder eenige verhindering van hier naar de Hel te passeeren. Nog heeft hy 't schaap lief, om dat het zyn trechter is, waar door de Animale geesten loopende hem doen begrypen, dat hy na nog een weinig worstelens zal ontslagen wezen van dit vat ter oneere, 't geen hy in zyn bedstede plaatst, als een *vade mecum*, of een geduurig handboekje van zyn wroetende gepeinzen. Hoe meenig stootgebedeken is de bloed niet wel kwyt, eêr hy 't rypelyk herkaauwt! wanneer der aan het huisklepeltje wort gebombamt, om dat 'er weinig proviant in het binnenklooster gebracht wordende, hem genoeg te doen schaft, om het klokje van zyn sleeplenden te stillen, dat beeter duikt voor een trooftelyk woort, als voor al de gestrenge vermaaningen van een *Cato*, die 'er uyt ziet, als een starrekyker, die onder *Aries* gebooren, zyn Duif ziet trekkebekken met een buitenlanszen vogel. ô Droevig lot van de geleerdheit! wat verzelje de deugtzoekende Wysgeeren met Acteöns lauweren, gelyk de dwaasheid haar Schoolieren, met ooren!

Cato. Is het niet ellendig genoeg? dat wy weeten, dat veele gefronste voorhoofden, en gerimpelde kaaken, ô Hemel! al van over lang strekten voor wisze spooren, en merktekenen, waar langs de onwetenheit, sint een rei van eeuwen haar ploegyzer heeft gedreeven, zonder te moeten hooren, dat de latere tyden de vroege beschimpen? de ernst, veeltyts een uithangbort van een doffe, en traditieuse ziel, wort niet alleen door baardeloze melkmuilen verägt, maar zy, die van een vlugtiger gestel schynen, vermallen hunne edelste sappen, in duizenderhande voorwerpen, die net zo veel

overeenkomst hebben met waarheit en kennis, als jonge weeuwjes, met lusten, om nimmer te trouwen. Wat staat is 'er te maken, tot nut voor het gemeen op een gryze kruin, als hy zyn roede en mannelyke gaven meêr te koste leit, om het vrouwtje, zelfs boven magt, en behooren te kasteiden, als dat hy met zyn plak, achter de A, B, kwanten zit, om ze *nolens volens* van woeste woudezels, in rechtschapene voszen te transmuteeren. De middelbaare jaaren, de regte senuwen der Natuur worden verwaarloost, of door het al te veel, en geduurig laaten zo verzwakt, dat 'er in steê van gezond bloed, maar wateragtige sappen in te vinden blyyen, die door een hedendaags overmatig gebruik van wyn net zo veel te helpen zyn, als manzieke kweezels door de weik wast eenes stokouden bestierders van Begga's kuisze lammeren konnen vertroost worden. Ach! de Medicynkunde is jammerlyk vervallen, en het onderste boven gekeert, roepen de Messieurs van den ouden trant, en ik stem het, om even gestelde reden toe, want men emplooijeert voor braakdranken tans zweetmiddelen, en in plaats van de ingewanden, door *purgatoria* ter zuiveren, zit men malkanderen, met clisteerspuiten naar het gat, terwyl men vlugge zouten, en mercuriale giften gebruikt, om de zwaarste verstoppingen te verdryven, of slimmer te verwekken. Eenige ziektens spruiten uit den geest, andere uit het lighaam, en zommige, uit alle beide, dog het moet al een voornaam kruidenier wezen, die ze alle kan helpen, inzonderheit het Jufferdom, dat om de zwakheit van haar complexie, liever het vallen, als het opstaan onderworpen schynt. Al die misbruiken ziet Cato zo wel, als Momus, dog in plaats van ze te beguiggelen, en aan al de weereld te zeggen, dat Europa schurft is, zo gebruikt hy doorgaans een Platonise deftigheit, om de zotte bollen te verschalken. Myn naam is genoeg, om zelfs een maatschappy van Baviaanen, en Aapen te doen Juisteren, want ze is, als een Soomer kriek, waar op de Spreeuwen verlieven. Wy wysaarts zyn als de Uil, die op voogellym geplaatst de wilde Vinken trekken, uit de aardsse struëllen, in de kooitjes der afgescheidentheit, ach! Momus, gy weet niet, wat voor dieren ik onder deezen rok verberg, en wat moeite ik aanwende, om daar door het mensselyk gestel, en my zelve te polysten, tot een zekere hebbelykheit, die ons hoort te doen uitmunten, boven de woede barbaaren. Ik voeg my tans in het spreeken eenigzins naar uw losheit, want de Goden zelfs konnen, met

u niets stemmigs beschikken, dog myn humeur is anders geheel voor de stadigheit, en hoewel ik niet ontbloot ben van gebreeken, want wie is vry van fouten? zo heb ik dog de gaaven van ze te bedekken, om daar door myn Vaderland dienstig te blyven, en de welvaart der Inboorelingen te bevorderen. Democritus was een lagger, maar geen spotter: hy was een Philosooph, en gy een Charlatan; hy sprak waarheit uit een goed hart, en gy liegt wel juist niet, maar de zak op uw eigen rug wort vergeeten, terwyl gy uw Buurmans met Medusa's oogen begluurt. Dit is de weg niet naar Astreas wooningen, nog Themis heillige hutten. Hy die de weereld wil geneezen, moet by zyn zelve beginnen. Ik zie duizende op andere tuuren, maar wie bedenkt 'er, dat hy slimmer is, als den geenen die veroordeelt wort. Het zyn altemaal geene eerelyke lieden, die met een effen rok, zonder plooijen, en een breeden kastoor, de Beurs en straaten bewandelen, nog al die nog ongetrouwde zusters zyn geen Maagden, die een ander met de naam van Hoeren begroeten. Kon meenigen lelikertje een Adonis genieten ze gaf den schop aan het Kloppen hulzel, datze nu draagt, om dat de druiven te zuur zyn voor haar vosje. De zelfs kennis is de eerste regel van de wysbegeerte, en om dat ik merk, dat de grootste zwynen het meeste schreeuwen, daarom geloof ik, dat een ordentelyk bestraffer beter is, als een vuile lasteraar van grooten en kleinen. De geposeerste mannen zyn de nuttigste, gelyk de slegte het zwaarste getal uitmakende, de grootste bedervers van den Helicon zyn. Dat je een staatkundige waart, dan zouw je zien, dat het wat anders is een huishoudinge van honderd duizende te bestieren, als een Dolhuis gade te slaan van eenige twistende gezellen, waar onder Momus de slimste is. De begindzelen van Diogenes zyn goed voor Stoïsche geesten, maar de zoonen van Epicurus zyn de meeste in het getal, en een Vorst, die ze beiden zal voldoen moet zig meêr houden, aan de handvesten en willekeuren van zyn Vaderland, als aan de oneindige nieuwigheden, die uit vieze koppen zoude spruiten, by aldien regtvaardigheit het roer niet handhavende van haar aanvertrouwde Schip. Daar voor zet een goed Patriot lyf, en leeven te pand, gelyk Cato eertyts deê, voor Romens Regt, en Burgers; ten voorbeeld dier brave Vaderen, die tans den zeven bondel torssen met zulk een onvermoeiden vlyt, dat men waarelyk die geene mag gelukkig agten, die, onder hunnen lommer schuilende, een vryheit genieten, die onder het Burgermeesterschap van Romulus vesten naauwelyk te vinden was. Doe zat geen Kalchas in den Raat, nog Caesar, op den Troon gevestigt, maar de greize Majesteit was de Atlas die reeuw, gelyk de wysheit, en de geregtigheit nu de zuilen van Nederlands capitool verstrekken, die sprekende bazuinen door het geheele Land gebruiken, om de eer des oppersten Souvereins uit te blaazen in de ooren der Onderzaaten.

Momus. Al zat men een etmaal agter een, met een yzere Roskam, op een Philosophise bult te harken, nog zouw 'er geen vriendelyk vlokje van rollen. Het laggen is 'er zo uitgeboend door Heraclitische zugten, dat men eêr een oud Wyf, ten kosten vau haar overgewonnen Kapitaal zouw zien vervallen op de klip van een vyf en twintig jaarige loskop, ja een gierigaart zouw, op het uitterste van zyn leeven nog veel eêr een half zakje zestehalven voor zyn zondig gemoet verpaszen, eêr men de Peripatheetise tongen, en tanden, die nimmer stil staan,

een oogenblik zouw konnen doen rullen, in het hooi dorszen, en kaf wannen harer domme leerelingen. De weereld is 'er niet na, want het huilebalken wort veragt. Een Treurspel van Racine, of Corneilje is slegts voor eenige weinigen, maar met een Boere Bruiloft van Cloris en Roosje, doet men de geheele Jordaan (ô wonder! boven wonderen) naar de Schouwburg vloeijen, als of de Noordwesten wind, op onze dyken grommende, zelfs de balken zouw beklimmen, die hunne solderingen schraagen. De antique broozen zyn uit de mode geraakt, sint de vet, en spaansleere schoenen wierden gebruikt, want toen hebben de menssen leeren loopen naar het geld der baatzugtigen, en reiken, in plaats na de verdiensten der armen. Die de Duivel te vriend heeft, komt met gemak in de Hel, dog die iets fraais aan de weereld wenst mede te deelen, diende nu wel eerst een kleet van crediet, by een Smous te huuren, als Kwakzalvers pleegen, om zyn kruiderbalszem te doen gelden. Al zag je nog deftiger als Cato, en koddiger, als Momus, uit je Poëtische oogen, nog zouw een wys man voor een gek moeten wyken. Daarom dank ik de zotheit, dat ze me alle deugt, verstand, en reeden heeft leeren verzaaken, om een braaf man te worden, want nu kan ik in alle gezelschappen verkeeren. Vriend Momus is Praesident van de bierbank, eerste Raad, en Nouvellist in het Wynhuis, Gouverneur Generaal der Coffydomeinen, Protecteur van de vryë vlees, en bloednegotie, Koning der Koekoeken, en Keizer aller Helden, die met een Martialen kop Bacchus, en Venus verzellen. Ik zwyge nu van de Saletten, Thee vergaderingen, Jenever comparitiës, en stil inwerkende keldertjes der converzeerende Broeders, en Susters, en dito zoort, daar wil men immers om al het goed van den Hemel van geen Catonische spreuken meêr hooren. De beste roemsteeker is daar de grootste hans, en hy die met een Puntdigt kan beginnen is de eerste baas, in het uitdeelen, en opsneiden der rollen. Om zo één hommel zwermende Dames heftiger, als om de eerlykste Hyppolitus, die Diana verzelt. Laat 'er in een lanterlukit eens een Solon verschynen, strax zal Craesus hem beschimpen, maar komt 'er maar een jonge Mydas of een oude geldzak onder de Juffers, elk hout zyn beursje gereet, om het aapje te vlooijen. Wil je 't niet gelooven? kom, gaat tavond meê, in de Societeiten, en ziet, of de grootste gek niet meêr alleen zal zwetssen, als de zeeven wyzen van Griekenland te zaamen.

Cato. By aldien ik al dat verstand bezat, 't geen Protheus ontbreekt, zo zouw ik nog, in geen staat wezen, om u het verval der weereld af te taffareelen. Waar zal ik beginnen? ô Goden! en waar eindigen? want de wyzen hout men voor dwaas, en de zotten voor verstandig. Het Wyfregeert den Man, en de Dogter de Moêr; de Knegt wort een Heer, en de Kamenier zyn Juffer.....

Momus. Ten blyk dat de eene het hol stopt, 't geen de ander heeft geopent, niet waar? Pagter van den Philosophischen azyn, die zo scharp is, datze, in drie minuten Cleöpatras paerel kon verslinden, in tegenstellinge van die onzer Helden, die zomtyts, in zyn geheele leeven, niet een Margareta weet te vermurwen, waar uit nootwendig volgt, dat tegenswoordig de Mannen te zwak vallen, of de Wyfjes te koppig.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Leyden, Janssons vander Aa. Delft, R. Boitet. Haarlem, van Lee. Uitrecht, Besselingh Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 11
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Martialis en Perseus.

Donderdag den 13. April.

DE Vorst van 't Beterhuis, en hooftpatroon der gekken
Wort hier ten toon gestelt, op een Trophé van eer,
Om tot een pronkcieraat der eeuwen te verstrekken,
Wyl hy een mal Poëet doorstiet, met Pallas speêr:
Een daat, die niemant past, als 't puikjuweel der zotten,
Dat afgeregt op waan, en trots door zulk een daat,
Gelyk ontzint van moed, de wereld wil bedotten,
Om dat 'er, in haar vaân, een Zwaan geschildert staat,
Die, wonder in zyn schik, gaat langs den Y kant zingen,
Tot roem van 't Mecchels ligt, het geen zyn zelfs vergat:
Waar zag men ooit een Reus zo van een dwerg verdringen?
Als hier, met schand geschiet, in Amstels water Stad;
Daar slegts een eer'lyk man, voor tydtverdryf ging digten,
Om los van ledigheit, te woek'ren met zyn brein,
Terwyl dat and're maats vaak kan, en glazen ligten,
Om van verstand, van deugt, en kunst bevryt te zyn.

Martialis. De *Mecchelsse David* avanceert dan, met een knapzak vol keiën, om den *Poëtise Goliat* te mollen, die reets, als een regte *sinte Rombouts domspits*, onwrikbaar het *Maanblussen* hebbende doorgestaan, tans trots op zyne verdediging den kop door de wolken boort, om het woelen der aardelingen, en benedenste wormen, met zwygen te overkraaijen! dat nagtligt, die *Roeland* der starren, dewelke al zyn glans verschuldigt blyft *aan dien Apol, die hem eerst van zynen Helicon met straalen van liefde toelagte, doe hy hem, onder de*

Planeeten en hemelsse globen plaatsende, als rottestr.... onder de peper deed muffen, moet dan op zyn Turks, al wederom pal staan! om met zyn veulen- of paarde-staart de stekende vliegen van zyne digtkundige ribben te schuuren, trots een opregt Musulman, die *Luna's* wimpels verzelt, *om door Mustaffas reyën en gelederen den helderen middag, en al wat naar kunst zweemt te verdooven*. Hy die aan de wereld heeft doen zien, *dat den naam van een Hooge School te voeren geen Academicus uitmaakt*, dewyl hy, blinder als *Polypheem* in het vatten naar *Ulysses*, zomtyts een Bok voor een Schaap nam, en door het ophelderen van zyne duistere schryfpaneelen dezelve in een floers wist te wikkelen, die, door alle de keurbenden van Faebus nimmer konnen overdwarst worden, moet als een donkere *Erebus, en Vader van het Chaos* lyden dat de heldere vonken, aan het woelen, agter de gordynen zoeken te raaken, die de baarmoeder, en onzienelyke vormen bedekken, waar uit die nooit gehoorde wonderen vloeijen. Dog dat is vergeefs, ô Reuzen van Mulciber, die in de onderste hoolen de vlammen smeeden, die de opperste kringen bevolken, want al zette zig zelfs de zon, op haar goude kar om deze breinschimmen met straalen te toetssen, zy dook van schrik, als zy myn *Faenix* der zwarten op zyn ebben waagen, van droomen, en spooken getrokken, zag met vaerzen rinkinken, als een *Bacchus inrym*, die agter den ryken *Aganip* gezeeten, den heelen aardbol met een zontvloed van Poëzy wil verdrinken. *Eén van Leuven is genoeg om den heelen Pindus te kraaken*, en een Boek van zyn hand is alleen in staat, om zelfs NB. *de Republieq der Geleerden* te doen rollen, langs de vuisten van Schoenlappers, Snyërs, en Weversgezellen, die nimmer wisten, *dat 'er onder de pypen, en schonken der wyzen zulk een edel merg te vinden was*. Heb dank, ô grote man! die de eerste oorzaak zyt, dat de tweede, op u gaaven verlieft, de wyven, en jongens doet blokken, om agter de geheimen van de Maanden September en October, des voorby gevlootene jaars 1723. te koomen. De drukkers houden uw naam voor heillig, ze steeken kaarszen op, om uw nevels te verligten, dewyl gy het offerblokje schynt te weezen, waar door de Drukpars ten deelen verrykt uw krukken, en lamme beenen aan haar vensters ten toon hangt, om meêr ongezonde creatuuren te geneezen van hun overtollige penningen. Wat eer komt die Kappellaan niet toe, die het eerst uw lofzang verzon, en wat verdiensten hebben zy niet te wagten! die met vuurige zugten zyne

Ave, en groeteniszen beämen. Help ons Roeland! roepen de Digters, en als hun nagels verbeeten geen sluitwoorden weeten op te krabben, dan vatten ze u getyboeken aan, en worden verrukt door de klanken die hen verzellen. Op zo een man, ô Goden! valt de hooftpatroon der gekken aan. Wat doet de nydt en afgunst niet? de Vader, en bestierder van het algemeene beterhuis (want het BUITEN DELFT is wel eenige duizende meilen lang, en breet) trekt van leer, als een *Gladiator*, die den voorstander van afgrondige gedagten, en onnavolgelyke stappen, met reeden wil slingeren van het *Hiëroglyphisch* letterplein, dat onder verkeerde benaamingen, averegtze uitspraaken, zotte woordwiszelingen, en oneindige tegenstrydigheeden het kern der *Egiptise* duisternis, en *Pythagorisse* raadzelen verbergt. Ik tart niet alleen den Kastelein, met al zyn snaaken, slegts braave spitsbroeders van vreugt, en jok, uit, om dezen digtheld te overwinnen, maar ik maak my stout om voor den man staande te houden, al was het met de pen, dat zelfs al de *Musen* te zaamen niet magtig zullen zyn, *om een Persoon, die perfors wil gek zyn, eenig verstand meê te deelen*, ten blyk dat een ingekankerde digtgeest, die de onnozelheit voor zyn blazoen verkiest, door geen spooren van verstand zal van den ezelstret wyken, die hy als heilzaam begrypende, met privelegie voltrekt. Wat oogmerk beweegt dan onzen Heer Governeur, om *de twee voorwerken* van Mevrouw *Eudochia* te bombardeeren? is ze niet bedroeft genoeg, en vol gebreeken, in een *Makelaars bol* ontfangen, in tegenstelling van *Jupiters Minerva*? en zo armhartig gebooren, dat alle de Poëtise navelbandjes, lapjes, hulzeltjes, windzels, en luyëren, ja apenrok, dieze aan heeft als een circumvallatie en wal, om haar te dekken, voor de *dodelyke kouw*, die haar over al gade slaat, en verzelt, of moet, zeg ik, haar natuurelyke ellende uit den gront aangeweezen, in volle naaktheit ten toon gestelt worden voor spottige jongens, en oude Susanna's-boeven? die eidele aandoeningen staan te krygen, door de vleeszelyke uitlegginge van het onderscheit der vrouw-, en mannelyke vaerzen, die onze *Deucalion* agter zig heen heeft geworpen, om de onbebouwde wereld, met eeuwigduurende lauwren te beplanten. Ik beken, hy treft wel de eigentlyke konst, en handgreepen des Autheurs, daar ze te vatten zyn, maar daar zig de bouwheer der secreeten opsluit, in zynen bedekten weg, daar staat *onze buite Delftze Oomkool*, als Piet Snot, in gevaar, van op de barreningen

van *Charybdis* te stranden. Met één onderaardsse mein van den *dollen Roeland* vliegt *David van Mecchelen* van de Maan naar de Zon, zo hy vol rakende *eclypseert*, en dat kan om een haverstroo geschieden, zo hy *Eudochias* agterbouten zoekt te ontzetten, want de voorpost leit reets jammerlyk vertreeden.

Perseus. Onze tugtheer der kwaaden, en bewaarder der zotten staat te vast in zyn *Mecchelsse* schoenen, om te buitelen, door al de *Leuvensse* schoolleszen, *schoon ze maar vier uuren van malkander leggen, en dat scheeld niet veel van wys, en zot, gelyk als de Brabanders weeten*. Hy, door een langduurigen omgang met gekken geoeffent, weet, op een prik, hoe ver ze te vertrouwen zyn, want die de dwaasheit uit de eerste hand heeft, hoeft ze niet te leenen, of te koopen: hy kan aan een Poëet, als zelfs Poëet zynde, strax zien, of hy conversabel is, of dat hy moet geslooten zitten; na proportie der hoorens neemt men de jokken, en touwen, dog een zagtmoedig digter staat steets als een lam, dat *Juno* geoffert, het daar toe gewyde mes afwagt, dat de Priester verzelt. *Vader David* heeft zo veel *Philisteinen* den broek opgevetert, dat hy voor zyn lankheit niet eens en schrikt, al had hy meer rymen aan zyn gat, als Vulcanus, in een etmaal zonnekringen, wapenen zouw konnen flikken voor Faebus, die op den reuk van deezen nieuwen Python in zyn schulp kruipt, gelyk 'er *van Mecchelen* uitspringt, die als een *Cadmus* agter het *onnozel serpent* zit, om deszelfs tanden te zaajen, die weêr een oorlog belooven, die zonder bloedstorten zal geslegt worden, zo ik anders de eer heb van railjante Schryvers te kennen. En of dit niet genoeg was, om den roem te verkondigen van *Parnas Spreeuw*, ik meen onzen DAVID, die dit smeerig officie wel staat, zo gelykt hy in een *naauwe of, en defensive alliantie* met APOLLOS ZWAAN te weezen, *die zelver een geheele Ilias van donderklooten dreunt, als hy nog maar half vol gezopen van het Castalise vogt, lyt op zyn nest te ronken dat het alle de Bruiloftsgasten niet alleen verveelt, maar de beurs overgalmt, tot zo ver, dat de agterstraaten op de Eccho toeschitende, met verbaastheit vraagen, hoe 'er in zo een rank maakzel zulk een* SPIRITUS STULTITIAE *kan zitten?* by aldien hy eens regt in de henxtepis van *Pegasus* kwam te zwemmen, zou men nog wel andere dingen hooren, de jongens kreeg hy niet alleen agter zyn hielen met kreupele rym, en zang, maar de oude, gebaarde, ja kaalkoppige Poëten zouden zelfs voor den dag springen, om hun afgeleefde rimpels tot

Satyrisse sprongen te noopen. Die knevel, die allarm, en brandklok van *Delius* heeft vize parten in zyn kleepel, en kan al het *onverstaanbare* van den *Heer van Leuven* gemakkelyk, met één blad van zyn harszenkraam, overgaapen, gelyk ge zult zien, als zyn Lasarus werk, 't geen onder de pars is, uitkomt. Hemel! hoe zitten de *Midaszen* al op hun *Poëtise regtbank*, om dit *gansje* te villen! dat tegenswoordig al half ontpluimt, het laaste vonnis der *inquisiteuren* verwagt, trouwens hy vraagt 'er weinig, of niet naar, en is, naar ze meest al te maal van hem getuigen dan het best te vreeden, als hy slegts, als een brommer, mag opzaagen, want dan staan de andere lieremans als snottige jongens te kyken, die met het A, B, bortje hunne meestereszen aan de ooren lellen. Hy voert zelver onder zyne Cristallen, en Saffieren meêr duisterheit, als de digtkundige Makelaar uit zyn inktkoker te grabbel gooit, om een stuiver te verdienen, en een eeuwigen naam te verwerven. Zwaanenburg is een kaerel, die over vier of vyf jaar nog niet eens en wist, dat de gekheit zo nodig was aan een Poëet, als het trouwen voor een jonge meid, en nu spand hy, als een andere Cromwel, al reets een aparten raat, in spyt der oude Parlements Heeren van Parnas, zo de gerugten niet en liegen, om ieder te vonniszen naar zyn verwaanden kop, en wie weet? of Apollo zelfs tans niet alzo veeg is, als een *Leuvensse luis op een Mecchelsse kam*, zo hy maar iets weet te vinden, om de *goude lier van Faebus* te overschreeuwen. Hy aprochieert niet met een *Aristotelisse* hou weel, of spaa in de vuist, om van langzaamer hand, met helsse vindingen, naar de opperste globen te rukken, eêr hy den Hemel bestormt, nog voegt zig, naar het hedendaagse krygsgebruik der digtoeffenaars in het aanblaffen der starren en diepe zeldzaamheeden, met *Piano* te avanceeren, eêr hy post vat, ô neen, hy vliegt, als een windorcaan van den os, op den ezel, en kan op een hoos gezeeten de heele malmoolen van Roeland, trots de groote *Don Quichot*, naderen, dat 'er de spaanders van vliegen, wat dunkje mannen? is dat geen konst? en lykt die vinder van geestigheeden niet heel naar aan Protheus! die elk aanrand, en zyn zelve vergeet. Maar zagt Zwaanenburg is nog grooter kwaatspreeker van de geheele weerelt, als hy; want als hy niets van zyn evennaasten tot schimp weet te zeggen, zo neemt hy zyn eigen zelven by den kop, en dat zo aardig, dat zelfs de wyze luiden zo veel om zyn gekheit laggen als ze om de wysheit van den andere huilen. Spreekje van Civet, van Amber, Muscus, en Reuk-

werken? dan stinkt hy alleen meêr uit één regel, als al de Zusters van den Helicón met malkander. Hy levertje al de schatten van 't groot al, uit de beste doos, tot klompen van Robyn in 't kluis, en alhoewel hy geen duit in de mars voert, is hy door zyn wysgerige begindzelen, anders de waare, en korste weg tot de bedelkonst, zo naar aan de ryke wortels der natuur, dat hy van het goud maaken, en verbeteren der metallen zwetst, met zo veel zekerheit, en dat is veel in deze blinde eeuw, als de oude wyven van het spinrok der fatale gezusters. De rykdom ziet hem ten oogen uit, als de beul de barmhertigheit, dog dat komt daar van daan, om dat hy in de *magia, negromantia*, en *alchimie* een regte *Cornelius Agrippa van Nettenheim is*, waar door hy de eidelheit der wetenschappen, en konsten zo volmaakt kent, gelyk onze David de zotten, *dog alles in rym, om vriend van Leuven niet toe te geeven*. Dat ik een *geheele Aitsma* beschreef van onze nieuwen *Parnas stapeler*, en zyne rampzalige Zanggodinnen, die 'er uitzien, als *het gevolg van Hypsipile, dat onzen Schouburg versiert, als de Medea van Jan Vos wort vertoont*, ik kwam 'er ten minsten nog een tien, of twintig te kort, om u al zyn daden te uiten, die schrikkelyk gek moeten wezen, om dat 'er de Kastelein van het beterhuis zo op verlieft schynt, dat hy 'er zyn vyfde weezen, extract, of kwinteszens van waare, zuivere, en ongeblankette dwaasheit aan opoffert. Hoe koomen de zotten zo by een! dat 's een trisje! mannen! al had je JAS in de vuist, nog was je beest, want een derde van troef aas maakt veertig, en dan nog wat handkaart daar by gevoegt, verdient een heelen Erasmus, om het te anathomiseeren. By aldien broeder van Mecchelen zyn heelen levenstydt (wat is het heerelyk zyn talent wel te besteeden) had versleeten, om een volmaakt model van onverstand, en onnozelheit op te schommelen zo had hy zekerlyk nooit capabelder werkstuk konnen bekomen, naast *Frans Baltensz*. als de schriften van den *onduitskundigen Roeland*, op welkers *Poëtise kwast* al de *bytels* zullen verstompen, die 'er op meenen te kappen, en by aldien hy nog driemaal meêr kennis bezat, als hy heeft, om van de gekheit te oordeelen, zo had hy geen gelukkiger voorwerp konnen vinden, als deze nieuw verkoorene protecteur van lorren, om het werk te beschermen tegens alle de aanslaagen der wyzen, die ordinarie de jongens hullen, met een kap, die ze zelfs verfoeijen te draagen. Wie zag ooit de *drie principien* zo net by een? *ô zoonen van Hermes*, als daar zyn *R*: *van Leuven, D*: *van Mecchelen*, en *W. v. Zwaanenburgh*, om een volmaakt dolhuis te vertoonen, waar in de een den anderen fopt, als hier te vinden is? 't is al wat je kunt hebben, vrinden, want IN DEN EERSTE schynt het een *duistere Sulphur*, of Talmud der Jooden, daar zelfs *Jocob Böhme* geen hooft, of steert aan zouw konnen vinden, by aldien hy nog in wezen was, tot troost der *mystike mollen*. IN DEN TWEEDE is het een *vloeijende Mercurius*, die den eerste aan 't kwylen helpende, alle dingen, als een Protheus der ouden, honderden toepassingen, en uitleggingen aanvryft, daar de maker zelfs niets van en wist, om dat hy van moeders lighaam, tot een rymer *in Folio*, voor een Digter *in Duodecimo* schynt gevlooten te zyn, dog IN DEN DERDE is het *Sal*, of het vaste zout, daar de *twee eerste* hen zelven dadelyk, en wezentlyk door erkennen te zyn, die ze niet behoorden te wezen, te weten NB.

ZOTTEN. Komt kinderen der wysheit hangt aan deze drievoudige gekheit uw eenig, en algemeen zegel, en zie, of je door zo een bril gluurende, niet in staat zult geraken, om van hunne voordeelen te profiteeren. *De eerste van de drie is als het Chaos der hooftstoffen*; *de tweede is de dag en de natuurlyke kaars, die ze ontwart, opend, en verligt, en de derde is de nagt, die 't alles weêr toe dekt, het geen de tweede uit de eerste heeft getrokken*, want de *laaste* wort voor gek aangezien, om dat hy by den *eerste* pronkt, dank heb den *middelste*, die geen rust zou gehad hebben, *had hy de spil niet geweest, waar om de twee andere draajen*. Wie van driën geef ik best den grootsten lof? ô Martiaal!

Martialis. Daar een paar heirvleugels worden bestiert, door twee voorname bevelhebbers, die hunne vyanden vernielen, komt de hoogste prys altoos den oppergeneraal toe, al had hy niet anders gedaan, als de onnozelen, tegens de onnozelen te hitssen, en de menssen, die malkanderen nooit gezien hebben, als haanen te doen vegten.

Perseus. Dat dan *David* onzer aller meester zy! dat hy, die zyn zelven, als een overste der Cellebroeders bekent maakt, met dien roem ga stryken! die zyne Merites vereissen, en dus van ieder begroet blyve met een tytel, die hem geen uilen zelver benyden! dat zyn Kasteleinschap, het oneindig bewind der zotten, spreeuwen, en lofze kwanten mag toeneemen! en hem van niemant ontvreemt werde, zo lange zyne aderen bloeijen! *want die hooi dorst* stuift het kaf, om de ooren. Voor my ik erken hem voor een *genatuuraliseerden Mecchelaar* van den hooftschedel, tot de voetzoolen toe. Dat hem een *Doctor van het Lazarus huis Anathomiseerde, je zout 'er niet, als een enkelen* ROMBOUT *in bespeuren*. Hy zouw gemakkelyk, onder de Brabandsse Acteurs zelfs, voor de *Mecchelsse tooren*, konnen speulen, als *Roeland*, met zyne *Leuvensse* brandspuit in de vuist toeschietende hem van onderen, tot booven zo berymde, en met henxte water besproeide, dat de *arme Zwaan* werk genoeg zouw vinden, om door al de *Pegaseese* baaren te worstelen, die vereist worden, om het breede gevaarte te bevogtigen, dat van de *Maan* omscheenen, geen dag zal vatten, voor de gekken te kooi geraakt, hem laaten in de geruste possessie van zyn aanvertroude post. Wanneer zien wy dien tydt eens? *ô Vader David*, dat ons *perpetuum mobile* van zotheit afgeloopen plaats zal schaffen voor de eerste begindzelen slegts der wysheit? waar door uw heerelyke dollemans post dan van *Pallas* bestiert, u van een meester, en hooft aller gekken, en ongebondenen zal maaken, tot eene eersten, en minsten onderdaan van Minervaas wetten. Ik verlang u nader te kennen, Heer Broeder, om onder uwen lieven lommer schuilende, als met u een hart, en ziele te weezen, in het uitbreiden niet alleen van Europa's malligheeden, in 't generaal, of in het partikulier, maar om ons zelve zo op de kaak te stellen voor de oogen der geheele weerelt, dat elk zal zeggen: hoe komt *Donquichot*, aan zo een *Ronsenant*, en *graauwtje* aan *zulken meester*? al kon *Zwaanenburg* dan zingen als *Orpheus*, die rotszen, en boomen deed danszen, hy zouw te kort schieten met zyn *Parnas dreunen*, om onzen roem te evenaaren. Vergeef my, *Martialis*, dat ik zo uitwei, met u sprekende, naar *van Mecchelen*. Het is de zugt, die ik voor vaders der krankzinnigen over heb. Als ik maar een voedsterheer der zotheit ontmoet, zo ben ik als een staafje yzer, dat vliegende met die magneet sympathiseert. Ik ben waaragtig al zulken liefhebber van de gekheit, of ik Zwaanenburg

zelver was, dan kunje denken, hoe dik het verstand op Protheus rug, en lendenen gezaait is, en groeit. Dat ik dorst (wat is de zorg voor vrinden, en nabestaande niet groot!) ik wenste wel te weeten, of onze David wel altydt zal volharden in zyn zotte begindzel, zal hy ook afvallen? zal hy ook ooit, of ooit zo wys worden, dat hy de dwaasheit verschopt? ei, hoe komt je de man voor? kenje hem nader, als ik? zal ooit Pallas zegenpralen? zeg hoe? en wanneer?

Martialis. Niet voor dat W.V.Z. protesteert tegens den Opdragt, aan hem gedaan van een ontledinge, die zonder flattery merkelyk, en essentieel het pit, en kern aanwyst van den Heer van Leuvens onverstaanbaare gedagten, die egter, op *Comieke Antique* laarzen geschoeit een straattaal gebruiken, die geene heldendigters, als alleen zyn Edel: past.

Perseus. Dan zal hy nog al heel lang, voor patroon der onwetenden moeten speelen, en als schooltyran de Oszen, en Ezels dienen gade te slaan, met een Satyrise plak, die in alles voldoet, want de verkoore beschermer is in 't geheel wonderlyk vergenoegt over den Opdragt van dit blaauw boekje, dat hem zonder de minde voorgaande bekentmakinge, om hem kwansuis door liefde te verraszen, tot een glorie avanceert, die hy nooit zouw hebben durven hoopen: want op zulke Heroice wyze wereldkundig gemaakt te worden, door geplaatst te zyn, als een wysaart voor het uittrekzel van een zot boek is iets dat zyn denk beelden verrukt. Hy beklaagt zig alleen over een klein abuisje des Autheurs, ligt door een al te groote waarneeming, omtrent de verbeteringe van eens anders werken, of overstrooming van zotte gedagten gesprooten, van hem niet, na behooren met een exemplaartje verzien te hebben, volgens het gebruik, onder menssen van oordeel, dog alzo de opdrager een man is, die daar voor niet wil te boek staan, door een *Diogenisse nederigheit* verrukt, zo heeft my de uitgekeurde voorvegter van den Heer van Mecchelens gepeinzen verzekert, dat hy der zelver *een voor zeven stuivers* heeft weezen koopen, om niet van hooren zeggen gelukkig te weezen, maar door zien, en ondervinden. Hoe weinig een Digter ook in de werelt bezit, zo zouw hy dog om zyn eer te bevorderen, liever drie etmaal vasten, als die met smullen verwaarloozen, tot dien einde heest W.V.S. nog wel duizentmaal zo veel over, als de eerst uitgeschootene kleinigheit, om de onvermoeiden arbeit van zyn onbekenden vriend te verdedigen, dog zulks is onnodig, dewyl 'er geen den minstenmisslag, die hem eenigzins raakt, schynt in begaan te zyn, als die gemene beuzeling, die met 'er tydt, in plaats van voor een fout aangezien te zullen worden, voor een deugt zal opgevyzelt blyven, en dat is de al te groote lof, die hy op een snorrende manier, *egter buiten eenige blyk van raïljerie* zyn bescherm-engel toeschryft, want de een voudigheit, sinceriteit, en tederheit blinken zelfs door de allerverhevenste woorden zo kragtig door, dat onze Zwaan, anders, het reibeest van Apol, alree zo gek is, dat hy meent de regte *Mecaenas* te zullen gevonden hebben, die hem een redelyk gemakkelyk hok zal beschaffen, in het verbeterhuis, daar hy al van over lang toe gecondemneert is geweest, door een der langste Poëten van het land. ô Lasarushuis! Lasarushuis! wat ben je klein voor de menigten, die u wanden, en tralien behoeven? niet waar? Vader David, vriend Roeland, en Broeder Willem.

Te Amsterdam gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 12
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Scaron en Boileau.

Donderdag den 20. April.

EEn Arend, op zyn wiek, in 't klimmen naar de Zon,
Van 't ongediert begrimt, wort op een wolk gedragen,
Naar 't steigrend paviljoen van ruimer Helicon;
Als wormen van 't A, B ooit met hunne oogen zaagen;
Om Vorst Apol na by te tuuren, in dat goud,
'T geen hem de donderaar, voor eeuwen heeft geschonken.
Een Oceaan van brein is op zyn wortels stout;
Wyl 't water eerst, uit vuur, is langs onze aart geklonken.
Zulks weet geen rymgedrogt, of schoolsse bottigheit,
'T geen met een kap gehult, en bellen opgetoogen,
Steets zoekt, wat in den grond voor drek begraaven leit,
Terwyl de geest, te hel, die nevels is ontvloogen.
In 't hoogste huist de ziel, de vader van de kunst,
Met spel, of lettertwist van niemant te genaaken.
De Goden schenken nooit, aan 't Ezeldom die gunst,
Om, met twee ooren, aan het firmament te raaken.
Die schat hoort Thomas toe, die meêr op 't eelst' belust,
Zyn pennen joeg door 't vogt van Pegasese bronnen,
Naar 't ongenaakb're ligt van Faebus morgenkust,
Op 't Erybeesse bet, uit niet, tot iet geronnen.
Dat ik myn Swaanenhals, om zulke vlerken slaâ!
Dat ik myn Arents kus, op steile carmosynen!
En zo ik vallen moet alleenig ondergaâ!
Op dat zyn diamant mag, langs myn gitten schynen!

Is alles wan ik wens, tot dat verdienste bloei,
In spyt der vuile nyt van loome Letterossen!
My dunkt, dat ik al reets, gelyk een Faenix groei,
Nu dat myn barre vuist Vorst Midas zit te roszen.

Scaron. Dat 'er onder de Distelateurs van Letters, en Boeken, al zo wel *Ossen*, als *Ezels* zyn, is al zo zeker, als dat David van Mecchelen den regeer staf van Dionisius, als overste der opperschoolwormen niet kan bedisputeert worden, dewyl men, uit het Maandelyk Uittrekzel dezes jaars 1724. genoeg ziet, dat de hoorens der lettervitters zo sterk groeijen, datze niet alleen de levende vaak met verkeerde bejegeningen aanranden, maar zelfs de dooden, uit hunne grafzarken wroeten, om hen met onregt verkreegen regt te vergrooten van den eenen Schryver, of Drukker, boven den anderen te begunstigen, door zommige lorren hunner *Mecaenaaten* hemelhoog te verheffen, en weêr die van anderen, dewelke het kern, en pit van geest, en vindingen treffen, dog met hun slaafsche pedantery niet accordeeren, in den afgrond te booren. Een zaak die meêr strydende is, tegens de zuivere keuren van billykheit, als dat men de lugtsprongen van een krolsze Kater, aan de *Maand van Maart* toewyende, elk een indruk doet hebben, dat een magere rymrot, als hy zyn bekomst op vette koorenzolders heeft gehaalt, doorgaans zyn weldoenders met drek betaalt. Zo het *Extract vlesje van April*, 't geen onze Laboranten *Onder de Linden* hebben gestookt, niemant der braaven te nagesprooken, dezelve geur heeft van dit der gepafzeerde Lentemaant, zal het een incomparabel geneesmiddel wezen om den leeslust der nieuwsgierige te stremmen, die hoe bot ze veeltyts zyn, egter liever een heele leugen willen aanneemen voor de waardye van een Schelling, als een halve waarheit voor een Ducaton. Wat vinden de Boekverkoopers niet al uit, om ryk te worden! en wat zyn ze daar in niet gelukkig geavanceert! sint zy den aart der *Stokvisblokken* kennende, hebben gezien, dat de *droogste, hartste*, en *onbruikbaarste wezens*, daar op geleit, door hulp van *een hamer van drie, a vier guld: per blad* in staat waaren, om de *kwastigste dingen* zo leenig te maken, dat ze maar het minste harszenzap van ongeoeffende zielen ontmoetende, voor gangbaare spys konde passeeren. Heeren, die tot de ooren in de boeken zitten, als een *Schoolmonarg*, die langs de trappen van *Rudimenta, Grammatica*, en *Syntaxis* steigert *tot het bewind der Oud-*

heit, Historie, Kerk- en Staatkunde, zeg me dog, wat voor een *graauwtje* of je gebruikt? om de Poëtise pakken, en balen op, en van den *Parnas* te torssen. Doet Scaron de eer van hem dit *Midasje* te toonen, dat zo keurlyk, sint eenigen tydt het oordeel heeft gestreeken, over *Pinduse onderdaanen*. Is het een *Ezel in Folio? of een Langoor in Duodecimo?* of is het een heel Kunstgenoodschap? dat buiten zyn taal- en spelkunde, voor een zinspreuk voert het oude, Heidensse devies, van: *Summa Scientia nihil Scire*, dat is, om het van woort tot woort uit te pluizen, als onze bovengemelde David: *de leege vaaten geeven den grootsten klank*. Het is by na onmogelyk, dat een ENKELE RONSINAND zo veel *henxtevogt* kan piszen, dat 'er een AREND in verzuipt, en evenwel zien we, dat de *Pegazeesen brui* zo sterk is, dat het niet alleen *Pluimer*, en *Bidlo, Pels*, en *Meyer*, en *veele der geene, die met hen geploegt hebben*, om de wanstallen der konstzoekende te weeren, als overstroomt, maar JAN VOS (trouwens al me een *Duits Klerk*, gelyk *Thomas Arends* sal: pag. 273. wort genoemd) moet 'er aan gelooven, om dat hy *onzen Don Quichot*, die zyn *Latynssen hoed* wel mag afneemen voor dezen *Nederlandssen Ambagtsgezel*, naar den aart der geletterden, niet heeft voorgegaan *in de juiste spelling, en sluiting der slyllaben*, waar op men tans zo groots is, dat men wel een slag van de moolen geleikende gekreegen te hebben, het essentieel, en ziel der Poëzy mis loopt, door het leê-zetten, en breeken van woorden, die slegts maar stelten, en schoenen zyn, om op te loopen, of caracters om het hemelsse, en verstandige uit te drukken, dat bloedelooze dieren niet en kennen. Men lagt nu met een Digter, by aldien hy geen *A, B bort* op zy heeft, om door die begindzelen, tot de *Historie Davids* te avanceeren. De *valhoed*, en *leiband* zyn sint eenigen tydt, *Apollo* gewyt. *Delius* moet in de Kakstoel met rinkels, en speelen, met het *Latynsse belletje* onzer Poëtise eeuw, en wil hy niet, zo danst de roei van de Schoorsteen, en zyn hoogheit wort van *Papa* gekwispelt, dat hy beter naar een gevild Konyn, als een Esculapius der stervelingen gelykt. Of hy al wat huilebalkt van Pallas reike vindingen, de vlugtigheit der gezuiverde geesten, het verstand zonder krukken, en de schielyke aandoeningen der opperste starren, men toomt hem den bek, met de willekeuren van *Kromwels Parlement*, dat de oude handvesten, en het regt der Majesteit eens digters; met de pen in de vuist overdwarst. Hy, die eertyts Marsias, om diergelyke stukken heeft

gevild, heeft tans al de Schoolrakkers agter zyn gat, en na het zig laat aanzien, is 'er kans, dat hy 'er den gouden bek by inschietende, haast plaats zal maaken voor Kraajen, en Ravens, die hem door 't uitpikken der oogen konnen bevryden van de moeite, om meêr *met Kinderen der duisternis* te verkeeren. Ik spreek een taal, die myne veder niet en voegt, want het Satyrise loopt op zoolen van fatzoen, dog de barbarise ontmoetingen, het stroopen der heillige weegen, en het rooven, en blaken langs den Parnas, zyn de oorzaaken dat ik my, met een stemmige schagt in postuur stel, om ten weinigste *de eer der dooden te bewaaren*, die van hunne graftombes berooft, en eeuwige ligten versteeken onder de schimmen zoude verlooren worden, zo wy *onze Palinuuren* niet met palm, en lauwrieren dekkende hunne overblyfzelen bewaarde. Wil men *den braaven Verzamelaar van Arents Schriften*, die zig verledigt heeft om ze keurelyk in order te schikken, en zindelyk te over zien, op pag: 283. al mede een veeg geven, door hem te erkennen voor een liefhebber, die agting over heeft voor een knaap, die het *Boekzaals Brandmerk* tans, als een persoon van weinig merites, heeft ontfangen, om *H. Bosch* daar door te doen laggen als een viervoetig toehoorder die in den Tempel wort gestoort, door de troostelyke knuppel van een vermaanenden Hondeslager, wy willen den roem niet alleen der Overledene behartigen, maar zelfs tegens onzen *Lettervittenden Praesident*, en *zyne Schoolassistenten* staande houden, dat *veele dier Heeren*, die dit werk, daar we over bezig zyn te redentwisten, hebben gelieven te verëeren, met hunne voorgedigten veel beter in staat zyn, om van zulk een keurlyken stof te konnen oordeelen, als de *plompe Antagonist van het geheele Konstgenoodschap Nil Volentibus Arduum*, dat niemant te na gesprooken zo veel heeft gecontribueert tot uitbreidinge, en verheerelykinge van het *Nederduitsse Tooneel*, als tot nog toe door iemant is gedaan, *want zy hebben de brug geleit, waar langs de andere zyn geklommen*. Hebben zy, die daar onder gearbeit hebben, niets heerelyks buiten vertalingen, uit het Frans, in 't Duyts, en dat nog wel veeltyts ongelukkig uitgevoert, naar aanwyzinge van pag. 280, en zyn ze door zommige dier dingen zelve, als Rembrant door Schildery, Ketters in Poëzy geworden onder het bestier van den *Heer Pels*, hun voorganger *zonder digtgeest*, gelyk hy van zyn zelven met een zedige moderatie getuigt, die de *kw*, voor de enkele *qu* heeft willen invoeren, om de *Q* (ô nooit gehoorde gruwelen) te verbannen, wy zullen met een netelige roskom, en onvermoeiden yver, zo lange leggen bombammen *aan de toppige ooren van Arends hekelaar*, tot hy, als *een waare drievoets wiggelaar eenens Schoenflikkers Pothuis*, zyn Treur- en Blyspels orakel opsaagt, of een heldenstuk, dat zulks evenaart, of hem erkennen, gelyk wy van nu af aan doen, *niet alleen voor een onderdrukker van edele digtgeesten, en beul der gestorve schimmen, maar zelfs een volwaszen pedant*, die in het Haanenboek bedreven, nog niet eens en weet, of toont te weten, wat de *pligt* is van een *bekwaam Boek-Uittrekker, die geenzins voor regter, of inquisiteur verkooren wort, maar alleen voor een loontrekkend dienaar der drukpars*, of een flaauwe schaduwe der geleertheit, die door haare duistere vlakken, en onlighamentlyk wezen, de aan-

schouweren doet zien, dat een onttorner van een andermans kleederen, in plaats van een Snyders gezel, nu niet anders, als een *enkel spook* moet wezen, dat alleen kenbaar wort, door de schynzels der Zon.

Boileau. 't Is jammer, datje geen *Kastelein van het buiten Delfise Beterhuis* zyt, om dezen *broeder van de onderste verdiepinge* te plaatszen aller naast *den verheven Roeland*. Dan zagje weêr een nieuwen *Trojaanssen Oorlog*, om *een letter*, in stee van die der oude, om *een Hoer*, want de laaste weet zo veel van 't Duits, als de andere ligt van 't Grieks, schoon het al een vieze Griek moet wezen, die een dode berooft, dog het zyn beide een paar Poëtise Metzelaars Baazen, die door verwarring van duits, en onduits, met gemak een Tooren van Babel zouden kunnen stigten, daar de eerste maar een molshoop by zouw geweest hebben had hy voltooit geworden, dewyl deze in *rym* ageren, en de ander hebben buiten twyffel met *prosa* gevogten, dewyl de wereld in den beginne onnozel, nu wel drie parten vlugger schynt te wezen, als eêr ze, door zo veele Zonnekringen geroost, zo vloeibaar is geworden, als een *Maakelaar* die *ex tempore* alles in *rym verkoopt*, het geen hem een Koopman in onrym ter hand stelt. Nooit zagje grooter *antephatie* tussen twee knabbelaars, als ze by malkanderen kwaamen te zitten over de taal, als tussen zo een *Suyer*, en *Noorder as*, die het ligt van Apol niet konnen verdraagen, om de *dodelyke kouw*, en *afgestrektheit van hun geest*, die hen voor altoos excuzeert van alle nabyheit der Zon, dog in het stuk van verstand sympathiseerenze weêr omtrent zo hevig, als een Slepers Paard, met zyn Baas. *Roeland* is een dood goed mens, die by na al zo veel verstand heeft om *een vaersje te maaken*, als onze *Anathomicus* der geleerde Weereld, *om 'er over te oordeelen*. Dan is onze *Mecchelaar nog een andere vent*, die valt op een *str... of dito zoort* en hy haalt 'er honing uit, die al de Weereld smaakt, dog *deze Parnas spin*, bederst in een ogenblik meêr bloemen met haar vergift en angel, als een Pallas in een halve eeuw zouw konnen schilderen. Onze Beterhuis patroon knikkert met de jongens, en zyn geheele spel valt op een dikken neus, en een paar blaauwe oogen uit, dog de *Chymist* van Arends overgebleeve sappen laat de edelste geesten exvaporeren, terwyl hy de nederigste gade slaande, wonderen, zo hy meent, heeft uitgeregt, als hy de doodzonde toont van *grimmigheit*, op *bevryt* te rymen: dingen, myns bedunkens, daar een geheele Republiek der Geleerde door in gevaar is om het onderste booven te tuimelen. Zie Heer Scharon, *al was het een Homerus, of Virgilius, in 't Duits*, die zulks kwam te doen, hy hoorde, zonder eenige genaade aanstonts *gedecapiteert te worden*. Dat *Thomas* nog in leeven was, hy wierd ten minsten, met keiën gesteenigt. Men hoorde alle die digters wiskonstig te *Bartholomeiseren*, al haddenze de heerelykste gedagten van't Heel-Al, die *hoorde*, op *woorden*, en *hitte*, op *zitten* voegen. *Foei, Vos roepen de taalkundige Heeren, als ze van Jan Vos spreeken*, om dat ze zyne *heerelykste versierzelen hebbende gestoolen*, geen deel wil hebben aan eenige *spelfouten* des mans, die zy zo weeten te myën in hunne schriften, dar 'er vaak schoonder letterklanken, en vloeijender syllaben in gevonden worden, *als die wezentlyke kennis van zaaken*, die *Vondel*, tot een *Vader Vondel*

doet zyn. Met zulke creatuuren kan ik altydt verkeeren, zonder dat het my verveelt, om dat ik daar door zie, *hoe ver de mensheit, uit de mensheit is geweeken*, zint men met een garnituur van kwikken, strikken, en uitterlyke sieraaden een *aap* heeft zoeken te doen paszeeren voor een *redelyk gewrogt van den Helicon*. Ik vind een party oude Nederduitsse Digters, die nu, voor lamrymers zouden te boek gestelt worden, zo ze nog leefden, by onze klankverbeterende helden, die meêr kragt van gedagten, in *één blad* wisten te prenten, als men tans altemets *in een heel boek van gezuiverde spelling* gewaar wort, en egter zitten de *rookborstels*, en *assepoesters van Minerva's schoorsteen, boven de Muzen, en Kanarivogels der Goden, als boksvoeten*, die *kortelings* op den *Parnas* een *request* hebben geprezenteert, aan de *oorzaak des ligts*, om den *Maagdom der Zanggodinnen* op te vyzelen, tot den staat der volmaakte rypheit, door ze geduurig zo te *boekstaven*, en *letteraardigte zollen*, dat Momus, die gemoffelde Zusjes ontmoetende hen eêr zouw aanzien voor geoeffende Zeedyksnimphen, in de nederigste begindzelen, als egte voedsterdogters der opperste wysheit. Ze hebben nog geen fiat op hun verzoekschrift, maar al de *maats*, die zo veel brein in den kop hebben, als *Arents Tugtheer*, twyffelen geenzins aan een gelukkigen uitslag, want Apollo durft zyn hooft niet meêr buiten deur, of vensters steeken, of de *Rector Magnificus der Oszen, en Ezels* is met een heele *troep Schooltyrannen*, en *een geproviandeert Magazyn van rudimentale bewyzen*, in de weer, om zyne Majesteit op te wagten, *door het A, B bulken zyner Kalveren*, daar hy, als een eerelyk patriot der vrye staaten zyner geunieerde domeinen, banger voor schynt als voor een heel dozyn Pythons. Zo dra als Faebus onzen *Snaak* ziet, dan gilt hy van angst om Jupiter tot barmhertigheit te lokken het *Miserere*, dog het *te D... Laudamus* volgt weêr aanstonts, *als hy van zyne spelvitteryen verlost in een ruimer lugt magt adem haalen*, om het benaauwde hart, byna versmoort onder den last der Schoolgeleertheit, te vetfrissen, *met een teug van opborrelende kennis*, daar ze alle een roes van bekomen, die hun gehoor sluit voor de *Koekkoekzang van snaaken, die uit gebrek van eigen bekwaamheit, op de eieren zitten te broeien, die ze zelfs niet kunnen leggen, als wanstallig, en vol van letterkunsjes*, die niet kwaad zouden zyn, by aldien ze iets meêr bezaten, als de *Patroon van Syracusa* haar heeft voorgedist. Goden hoe zwoegt de drooge borst van een hedendaags Poëet! wanneer hy *een beuzemstok, of schoolschrobber* tussen de beenen hebbende, als een *heks hu paardje mag speelen*, om door een *schoorsteens promotie* naar de Kastalise bron te ryden. Wat doet hy paszen, en progreszen *met een Woordeboek van Masculini & Feminini Generis*! en een Grammatica van non plus Ultra! daar de Duiv..., als over een kruisje van stroo niet over en kan, om de constructie van een hemelsse zaak te agterhaalen, en verstaanbaar uit te boezemen, naar de regulen van de *Nederduitsse Syntaxis, het vyfde rat aan den wagen der Zon*. De zweep van Moeders kouszebant, aan Vaders wandelstok geeft klem aan den draf, tot hy, als een verwoede gek, een tydt lang langs de vloêr heeft heen en weêr gehaspelt, trots een aal in een pis tobbe, met zyn *paardeken Clavilenno* neêrvalt van vermoeitheit *in die zalige beek van vergetenheit, daar hy net*

zo wys uitkomt als hy der in kwam. Ik wil hier geenzins ontkennen, dat een juiste zwier van spelling, waarneeming van lydelyke, en werkelyke woorden, zuiver op den ander slaande klanken, enz. niet goed zouden zyn. Neen: een fraaije lyst verheerlykt een slegte Schildery, hoe veel te meêr een schoone. *Dog de wapenen van Saul zyn David in den weg, om den dagon der onbesnedene te vernielen, door het onderbrengen van bastardyen. Daar moet een ingewrochte geest wezen die den steen slingert, of de domheit onzer eeuw wort nimmer den kop geklooft*.

Scaron. Ik heb vaak een stuk, dat teder was gepenzeelt, voortreffelyk getekent, en wonderlyk gehouden, wel zien jammerlyk overschreeuwen, door den al ten grooten omslag van goud, en sieraaden. Wy kennen nog wel Singjoors, die in leeven zyn, dewelke *hunne jonge beertjes* zo likken met *Anthonides tong*, dat Apollo aan de maakzels twyffelt, als hy ze ontmoet, of ze wel voor egte kinderen hunnes Vaders mogen paszeeren, en nog hebben die kwanten een *halve maan* op den kop, om hunne kwartieren te toonen, en de Zon van hun evennaasten te overbluffen. Daar zyn 'er nog verscheidene, die zulk een nette Nederduits, uit de pen lappen, dat 'er geen stip, of Jota aan hapert, en ondertussen is elke regel een wisze blyk van 't onnoemmelyk martelspel, dat die verhevene zielen verzelt. Ik weet nog een *held* te noemen, en houw 'er nog *wel drie in petto*, de welke *onze taal, op den voet der Latynsse wil schoeijen*, die van vlugtiger verstanden wort verfleeten *voor een zeer geleert man, zonder geest, of een dommekragt zonder ziel*. Wy slaan tans alle de *Israëliten* over, die *Mecchelsse David* verzellen, *om het rot der onbedreve Philistynen te matzen*, terwyl we aan één *Algiersse Kaper* genoeg te doen vinden, die al wat met zyne principalen in geen letterlyke, en woordelyke alliantie is getreden, voor goeden prys opbrengt. Het Schip van *Thomas Arents* heeft wel na het merkteken van pag. 273. langs een ader (niet half zo groot egter als de middellandse Zee) die vry goed is gevaren, en zouw ligt in een wyër Oceaan der *Nederduitsse Grammaticalisten* zyn geraakt geweest, had hy veelvoudiger oeffeningen by de hand genomen: dat is te zeggen, *had hy by zyne natuurlyke seilen, van galeiboeven en slaaven verzien geweest, die aan de Schoolketen zitten, gelyk de Turken*, hy had in plaats van tans genomen te zyn, zyn *rymende evenmens*, in zyn tydt zo gehekelt, als hy nu van onzen *Droogscheerder* is gekrouwt, die evenwel van hem getuigt, boven het Uittrekzel van eenige goede veerzen, *die niet NB. zonder reden zyn geoppert*, dat hy hier en daar eenige fraaje uitdrukkingen vind, die zelfs veele der hedendaagsse rymeren te booven gaan, waar onder hy zig zelfs buiten twyfel stelt, dog uit nederigheit verbergt.

Boileau. Ziet zulken *Tinctuur* van pappieren mag met regt de stookkunst van den *Koning Geber* surpaszeeren. Daar zyn de *Opera Glauberi* maar wisje wasjes by, en alle de Heeren die ons leeren, uit een, en zelve enkele zaak een algemeenen geest te halen, zonder byvoeginge van anderen zyn blinde disteleeruilen, ten opzigte van dien Boekzalist, dewelke afwykende van zyne aan hem opgegevene les te ontcyferen, bezig is, om uit de werken van

andere deftige mannen te demonstreren de gebreeken van een boek, dat hem, wilde hy 't niet pryzen, ten weinigsten niet voegde te laaken. Dat by doen is niet *Secundum Lucam* van een regt kenner zyner pligt, Heer Apotheker, in rym, en onrym.

Scaron. Zo een *Doctoraal Mixtuur* is niet alleen gecomponeert, om de beroemde toonen van den al van over lang gerenomeerden Arents den hals te breeken, en den Drukker te deeren, *maar doet alle die Heeren, die zig over zyne straalen verheugende de voormaat hebben gezongen, by de uitgaave der Mengelpoëzy, voor onnozele vinken, en wilde tierelierders te boek staan, die als aapen, op een glimhoud blazende, niet wisten, wat tot een wezentlyk ligt behoorde*. Messieurs, het is Boileaus post niet zulks te verdedigen: hy beveelt dit aan den *Heer Protecteur, den Heer Uitgever, en verdere Vrienden*, die, of met een eeuwig Silentium, als durfnieten, moeten in haar Poëtise schulp kruipen, of aantoonen, dat zo een lettervittend Schryver, als een considerabile inktvlak hoorde gebannen te worden, uit de Maandelyke Boekzaal, of dat men in gevolg van tydt, al wat Kanoniek, en naar den zuiveren regel in dezelve mogt wezen, uit vreeze voor dwaling, en bedrog, zal houden voor Apocryf, en strydende tegens alle Concilien van Parnas, daar men zo een knevel ontmoetende, alleen zouw stellen om de Schoolmeestereszen te instrueeren in het Ab, Eb, Ib, enz., gelyk men hier en elder de vroedvrouwen doet tot het kinderhaalen, door mannen zulks verstaande.

Boileau. Is het niet jammer, dat men den Bok, uit de Schaapen niet kan kennen? hoorde men agter elken Uittrekzel den naam niet te plaatszen van den Extraheerder, op dat gezonde geesten het lof mogten genieten van hunnen arbeit, die hen toekomt, als ze in een kort Compendium zakelyk en onvervalst aantoonen de kern der braave Schryveren? dus zouden de Platters, Pedanten, en Boekbedervers beter getoomt blyven, of moeten verwagten, dat ze zo een Kappezon, op hun saavel kreegen, als onze *Midas der Boekzalisten* ontfangt, *die ik met dezen rade, om met de naaste post, op een* APRILS *Manifest te vertoonen, dat het uitloopen van bladeren zelden veel contribueert tot aanwassing van kennis, en oordeel*. Wy zullen dit verwagten, met een scheermes, in de vuist. Na proportie der stoppelen zal de zeiszen wezen. *Kust hy onze plak, en omhelst hy onze regtvaardigheit, hy zal genaade verwerven*, dog zo hy halstarrig, als *Roeland*, zig onderwind, om zyne zottiezen te diffendeeren, zal hem geen *David van Mecchelen of een Pantagruel aller gekken*, op den half groenen, en half geelen tabbert zitten, maar slegts DE ALLERGERINGSTE zyner onderdaanen, die na ik gehoort heb zo op de dwaasheit dezer eeuw bekoort is, dat het hem niet verscheelt, of hem de geheele weereld voor een *Stultus* erkent of niet.

Scaron. Ja, zet vry al het verstand en de geleertheit van Europa op een schaal, zo je kund, tegens een zakje zestehalven, en ziet dan eens wat het zwaarste weegt. ô Tyden! ô zeeden! *wat doen de wyzen, in de weereld*?

Boileau. Met kakhielen loopen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 13
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Craesus en Solon.

Donderdag den 27. April.

AL wat hier onder praalt, en wandelt langs den kloot
Van 't wispelturig stof, is slibb'rig in zyn gangen.
De heele weereld is, met druk, aan druk gehangen,
En maakt geen menssen ooit gelukkig voor hun doot.

Craesus. Zints ik op den brandstapel, dien Cyrus my stigtte, de eidelheit der weereldse kroonen, en hunne flikkerende gedaante, als een klatergoud heb doorädemt, zyn deze oogen geopent, ô Solon! die eerst door rykdommen benevelt, my den weg slooten om het allervolmaakste te kennen. Ik waande dat het purpur, en de steigerende troonen, boven het bereik der ongelukken geklommen, niet konden overdwarst worden, door nootlots geeszelende buiën. Wie zal Craesus vrolyke jaaren, riep ik uit, met oogenblikken vernestelen, die aan droefheit vermaagtschapt bange zegentekens op, zyn yvooren zetel zouden durven planten? de heldere Zon mag, met een nevel omtrokken de gulde vlerken waszen in de dampen der Maan, en haar heeten kop koelen, met het modder der benedenste klei, wy, die uit ryk gedreevene schaalen der meinen van Bacchus gezuikerde erf, in keeltrezooren verzwelgen, en onze ingewanden mesten, met het edelste smout der dieren, en bloeiszem der zuigende lammeren zyn geveiligt voor de gevaaren, die zelfs een Apollo beloeren. Wat Jupyn voert blixems tegens een volk dat zyne autaren doet rooken van vet? geen Pluto braveert, met zyn vlam een held, die met eike kielen, en booten Neptunus water lokken kemt, door zugt, om Thetys overtollige paarlemoeder

schulpen te baggeren uit haar afgrondige wellen, die doorgangen, en vensters der stroomnimphen verstoppen. Als wy de wereld schuimen van haar overtollige gest, en het al te bloedryk mensdom slegts aderen openen, door de legerbyl van Mars, verdienen wy de gunsten der Goden. De steeden te verkruiën met hun ryzende hoorens, en wallen te planten, daar vlaktens eeuwig meende te huizen, is maar een navolging van den oppersten bouwheer, die alle geschapene dingen hervormt, om geduurig te scheppen. Ik voerde geene andere wapenen, als die de Vorsten gebruiken, en deed my aanbidden, gelyk een Koning past van het domdriftige graauw, en droefzem der stervelingen. Wy hebben den Schepter van Saturnus bulderenden erfgenaam, en die hem bestiert, zoekt dien in eigendom te behouden, tot hem Atropos, met een schotel vergast, die hem in een enkele stip, uit het tydelyk Elysé, in het eindelooze voert. Zo sprak ik in het midden van myn heerszugt, en kende geen ellende, dewyl ik het oor stopte, voor de klaagliederen der zulken, die niet weeten wat het is de rykste der grooten te zyn. Helaas! hoe weinig bezeffen de hoofden het gestel, en zamenhang der leeden, die tot hun weezen moeten dienen! een Monarchy hoort aan het gemeen, en niet hem, die ze bestiert. Hy die den teugel voerd is een leenman der starren, en wie het roer gaade slaat moet den grooten Palinuur rekenschap geeven van de koers, die hy bezeilt, om het zwervende Schip te stuuwen, tussen de barreningen van Scylla, en Charybdis, na de havens der onsterffelykheit. De armoede is de moeder der konsten, en een averegtze ontmoeting geeft regte leszen, voor opmerkende zielen. Had ik gebleeven die ik was, nimmer had ik geworden, die ik ben. De wederwaardigheit schonk my verstand, en in de slaafze keetenen wierd ik Koning van myn zelven, daar ik eerst een Prins gelykende, armer als Irus, in wysgeerige begindzelen, langs myne marmere zaalen zworf. Ellendige grooten, wie zyn uwe leermeesters? wie durft u zeggen, wat u let? wat man is zo stout, dat hy, de loogen onder de oogen ziende, de waarheit trompet? de Hooven, die grimmelen van flikflooijers, tongen die het gemunt hebben op bedrog, en onze slaapkameren van Syrenen, die met hunne zangen onze zinnen bedwelmen. Weg meereminnen, weg kappen, en kruinen, die een eeuwigen slaap, over onze harszenen spryën. Wie wort 'er wakker? ô Goden! als die den Diädêem aanziet, als het Wetboek der Natuur, waar door

de grootste, tot het onderlinge nut der kleinste verbonden blyven. Nu zie ik, als onderdaan, het geen ik, als Vorst, weinig begreep. Ik ben, en was een tak van den algemeenen stam, en het zap, dat ik zoog, diende slegts om vrugten te schaffen voor de dieren der aarde. Ons leeven hoopt op een beter, en wy sterven zo lang wy door de deugden niet vereeuwigt onze oorzaak omhelzen, door trouw, tot alle voorwerpen, die ons genaaken. Al wat de stof baart is tydelyk,en moet het roest gevoelen, dat zelfs het yzer verteert. Geen staat onder de Zon is vast; de wiszelbeurt is Faebus geheilligt: hy zelfs duikt nederwaarts, die de hoogste paaden beklom, en kabbelt smorgens uit de kimmen, om gelukkiger te schynen, voor die zig verwonderen over zyn glanzende Majesteit. Neen, gloeijende Vader, gy kreegt een begin, om te eindigen, en als alle dingen vallen, zal de verborge oorzaak der wispeltuurige hooftstof alleen brallen, in het Paradys der zalige vonken, die hun dampen afgeschut hebbende, op een vette olie de eeuwigheit verduuren.

De edele ziel, een vlam van 't heillig wonder ligt
Door 't ongeziene vuur, in 't hart der stof gegooten,
Is niet vergeefs alhier van booven neêrgevlooten,
Maar enkel, en alleen, tot eêr der Goôn gestigt:
Ontdoet u dan van mist, Karbonkel der natuur,
En schout den wortel aan, die u eerst heeft verkooren,
Zo wort zelfs de eeuwigheit weêr uit den tydt gebooren,
En gy, gelyk een star gevestigt, aan 't azuur,
Met straalen om den kop, tot roem van 't firmament,
'T geen vry van wiszelbeurt, en ondermaansse plaagen,
Niet hoeft een aardsse kroon, op hemelen te schraagen,
Dewyl 't een beter goud, als 's weerelds grootsheit, kent.

Solon. Hoe droevig het ook gelykt voor een ieder, in 't byzonder, om van dat bestek, 't geen men zig zelven, als genoeggelyk beduit, neêr te moeten buitelen, in het tegensgestelde, waar voor gevreest wort, nog is het een trap tot het uiterste plaisier, by aldien men dit ontmoetende den vryën wil vereeuwigt, met die ongemakken, die we niet konden ontgaan, dewyl ze tot onzen rol behoorende op dit grof Theäter moeten volvoert worden, het zy lief, het zy leet. Wat verschild een goed Tooneellist, of hy de hooftparty speeld van Bedelaar, of Keizer, dewyl hy, aan het eind der bedryven zyn bedongen loon verwagt. Hondert slaagen, en verwytingen zyn een

zo genaamde maf, of potzenmaaker zo aangenaam te ontfangen, als ze dikmaals hem, die voor zyn Heer, en gebieder moet strekken verveelen te geeven, en duizentmaal ziet men, dat hy die onbedwongen de geringste, en laagste zaaken, als Boer, of Burger waarneemt, ja met een slegt kleet den aanschouweren toelagt, meêr loon trekt voor zyn arbeit, en geruster wandelt, als zy die gepluimt, en gekwikt, naauwelyks zo veel weeten by een te schraapen, dat ze den behoorelyken toestel verkrygen, om iets te vertoonen, dat door hun laage geboorte, en slegte opvoeding niet als kreupel en walgelyk moet zyn voor waarnemers van digtkonst, welsprekentheit, en zaakelyk heden Ik wil niet reppen, hoe veel rollen dat 'er verkeert uitgedeelt worden, op de Schouburgen van Europa, waar in ieder Land, Hof, en Huisgezin hunne eigene belangens zo wel weeten te behartigen, dat we billyk, door de eerste verrukt, en als buiten adem, zwygen van de oeffenschoolen der redenreikers, en nabootzers van wereldse wisselvalligheden, en beuzelingen, want de daaden der zulke raaken ons voornemen alzo min, als bedroefde, en kreupele Stukken oog, en ooren vermaaken van verhevene kenners der oudheit, die al van over lang betuurt hebben, dat sint de eigenbaat zig heeft bediend van grollen, en schermkuuren, door yver te doen bloeijen, de deftige, en nooit genoeg volpreezene konstwerken der verstorvene, ja nog levende Poëten in een vergetelbeek zyn verdronken, waar uit ze in geen duizend jaaren, gelyk de verstorvene zielen der Heidensse helden, schynen verlost te zullen worden, ten waar nieuwe Mecaenaten, die ons reets, met eenige hoop kittelen, de handen aan het werk slaande zig geliefde te bedienen van de oogmerken, waar toe zulke gebouwen van de eerste instellers zyn gestigt geworden, namentlyk tot aankweeking van taal, digtkonst, welsprekentheit, en leerzame leszen van wysbegeerte enz. 't Is waar, dat de geleertheden weinig schoorsteenen doen rooken, dog de misbruiken in de opvoedinge, en bevordering van verstandige geesten hebben geen kleintje de schuld, dat de gemoederen van waare kennis ontbloot, hunne zinnelykheden bedwelmen door verkryginge van onnutte tydtkortingen. Hoe meenigen spruit van hoop wort 'er niet uit den akker van Parnas gewied! om dat hy, of sober in de noppen, mager van goederen, en vrinden zynde, plaats moet maken gelyk een karos, voor een mistkar, om een vergulde tor, die met een Zanggodin leeft, gelyk een rakker met dieven, en haar zo leê rekt, en rabraakt, dat ze beeter na een nagtspook, als dogter der zonne gelykt. Ik spreek

algemeen van de wanstallen dezer eeuw, en oog op niemand in het byzonder, dog als ik een gebrek bestraf, leg ik myn hand op myn hart, met verwagtinge dat ieder, die zig geraakt vind, met my het zelve zal doen.

Craesus. Het raadhuis wierd opgevyzelt, om geregtigheit te handhavenen, en 't wort 'er geoeffent na de grondvesten van Themis, voornamentlyk daar de zevenstar de oogen der water zoonen belonkt, en met haar gulden riem de uiterste grenzen van het Batavise leeuwennest omvat. Kerk, en Chooren zyn ten Hemel geklommen door hun steigerende daken, om in dezelve deugt, waarheit, en stigtinge te verwekken, en men vint het daar wezentlyk geschieden, door regt gepolyste harderen, en bekwaame leeraaren, gelyk een ieder kan zien, zo hy niet, door vooroordeelen blind, of door wanhebbelyke inzigten misleit, liever een Wever, Snyër, of slimmer schepzel van de Jordaan, en erger hoeken wil hooren opdiszen een Olipodrigo van oude, en nieuwe sufferyen, als de heldere middagspys van wel toegerigte reukwerken, en Altaarheilligdommen. De Beurs, en Merkten zyn aan de Kooplieden geheilligt, en men ziet 'er oogenblikken de voordeelen uitvloeijen, die onze Steeden, en Paleizen doen waszen tot verwondering der nagebuuren. Arm-, en weeshuizen wierden geplant tot nut der ellendigen, en plukken warelyk, onder het bestier van vroome vaderen, het geen ze tot onderhout behoeven. Lazarus- en Dolhuizen grimmelen van zotten, en janken na vergrooting, om een oneindig getal, dat tussen mal en vroed de straten betreet in hunne armen te ontfangen. Lands-, en Koorenmagazynen zyn opgestapelt van voorraat, waarom zouw dan Apollo's Tempel niet meêr bloeijen van Musen onder de schaduw van Minerva, als van Mydas gezellen, rym pedanten, en droevige klugtboedseerders? die de hoofden der Regeerders zo doen omloopen, door hunne dagelykze talmeryën, dat ze met 'er tydt nog wel een lyfwagt zullen nodig hebben, om haar te bevryën voor de lastige groeteniszen der allerlastigste Poëten des aardbodems, die zig egter inbeelden by Pallas te slaapen, als ze nagten in 't waaken besteeden, om hunne grollen te voltrekken. Neen erfgenamen van Gordius, en Cybele het gaat 'er zo niet, want daar de ooren groeijen verminderen de schatten des Hemels. De opperbestierders, en Goden der bovenste kringen schudden zelden geld, en verstand in een zak, en de grootste hoop der stervelingen krygt het geen van beide, hoewel de grofste aardeling zomtyts waant over te loopen van meêr als gemeene geestigheden, en Apollo verdoemt, om Marsias te begunstigen.

Solon. Hier van daan komt het, dat vaak een jongeling, met deugden doorädemt, en een Heer gebooren, door de ingewrogten hoedanigheden der starren, een knegt moet verstrekken van een dikken, en wel uitgedosten slaaf van zyn eigenen mallen kop, darmen, en wufte begeerlykheden. De goudkar wiert na het zeggen der voorige wyzen, immers al van gekken getrokken, en schoon dit niet algemeen doorgaat, zo ziet men het egter heel veel, ja meêr als te veel geschieden, ten bewys, dat men met één Ons geluk tans meêr doet, als met een millioen ponden deugts, om van ieder aangebeden te worden. Sint de zotheit wiert gestooken in een levery van Helicons Koning, en dus crediet verworf, by onkundige, die op een Academie kap verslingert dat wangedrogt hulde deeden, liep Pallas zonder kleeren. Men boeide van over lang de reipste oordeelen, aan het gezag van letterknaapen, die den ouden schoolslenter, van hant, tot hant ingezwolgen hebbende, dezelve nog doen stand grypen met hun stacytabberd van wind, en waan, onder hunne onbezonne jongens. Met twee ongelykehartdravers loopt men tans de wereld af: ik noem juist geen Aristoteles, of Carthesius, wyl een ieder begrypt, die maar wat meeningen, en twyfelagtige grollen heeft geknaauwt, wat de aszen zyn, waar op de wysgeerte tegenswoordig moet rollen, zal ze voor goedgekeurt doorschieten. Wie gebruikt nu anders de waarheit, als alleen de geene, die van hoger hand geleert, zyne maatregelen schikt, naar de zuivere boekstaaven, en heilige wetten van den Soeveryn, die in 't geestelyke ons de onderwerping leert van verstand, en reeden, aan zyn gewyde uitspraaken, en afgedrukte bevelen, daar men voor de rest, buiten de zelve, uit waarneeminge van alle zaaken nog kan zien, hoe in alle dingen een keeten verzegelt leit, die het geheel-Al verbind, om door onderlinge mededeelzaamheit de redelyke ziel te voeren, in de omarming van haar begin. Zo lange men buiten den Circel zwiert van G**, en natuurkunde is men niet volleert, daar hy die de Autaren der Goden en de vaten der Tempelen met eerbied behandelt, en zig gedraagt aan de bevelen der Vaderlyke Grooten, door het nut van het algemeen, boven zyn byzonder te plaatzen de rust verkrygt, die gevolge van de waare wysbegeerte zyn. Dit zal my geen Kalchas ontwringen, want niemand is 'er onder de Druïden, en wicchelaaren der Grieken, die het zelve niet zal beämen. Deugt, en Wysheit, Tempels, en Chooren, Scepters, en Staaven, Natuur, en Zielkunde, Zeden, en Pligten te behartigen zyn de weg tot het uitterste geluk, en naar maate van waarneming der zelve,

is het gemoed innerlyk vergenoegt, schoon deszelfs omtrek veelmaal is opgeslooten, in stok, en boejens van eindeloze verdrieten, gevolgen van de tweespalten der gesttende elementen, die het eene gestel tegens het andere hitssen, om door geduurige beweging de dingen te doen blyven, in dien staat, waar in ze moeten zyn, om de waare stilte te verbergen voor zoekers van waân, en schyven, die van eb, en vloed bewoogen moeten hooren, dat ik tegens haar zeg: niemand gelukkig voor zyn doodt.

Craesus. Na dat ik opgeveizelt wiert, tot heilzamer kennis, door het inzakken van de fondamenten, en houvasten myner regeering, waaren alle voorwerpen, die ik ontmoette, myne bespiegeling, als onstantvastig onderworpen. Zag ik een Koning, op zyn triomphwaagen brallen van lyfstaffieren, en trauwanten verzelt, niet lettende op de gevaaren, die zyne staaten beloeren, ik dagt: morgen zyt gy ligt, die ik heden ben. Kwam my de meiter-drager der Zon onder de oogen, hoe zeer gewapend met de straalen van Faebus, en de voordeelen, die aan zyne bedieninge vermaagschapt hem schynen te harnaszen, voor de rampen, die ieder bevegten, ik wiert angstig en benard voor den man, als ik my erinnerde, dat de dodelykste haat onder de kappen schuilt, en dat men om de minste stip van verschil, zelfs in twyfelagtige meening, die niemand kan effenen, als door giszen, malkander Hemel en Aarde kan te bang maaken, en met den blixem des donderaars kan overdwarszen, op hoop van twee kruiken autaarwyn voor een te genieten. Een legerheld, wiens eertrophé, op hondert duizent koppen, in verscheidene veldslagen gemorzelt, schynt gebouwt, valt overhoop, door één wangunstig toeval, dat hem, of kerkert, of voor balling aan de uiterste eindens van het ryk verzend, om verstooken van zyn regt, in de bitterste kouw te klappertanden. Een Koopman, die heden met het krieken des dageraads, tot in den laten avond, trots een woekerend Israëliet, als een mol in zyn boeken, en pakhuizen wroet, vorsten, en heele legerbenden, uit zyn schatkisten voedzel verstrekt, en de weide paden der Zee met zyne scheepen door wandelt, is morgen vaak een bedelaar, die met een Lazarus klep de deuren der ryken genaakt, om Vrouw, en Kinderen nooddruft te schaffen. ô Goden! wat is de mens al wederwaardigheit onderworpen! hy, die duizent, en duizent eerelyke lieden, na de regelen der konst, door pillen, zouten, clysteren, aderlaaten, enz. uit dit tranendal gevoert heeft, in de eeuwige plaisiervelden, of Tartareese boszen is immers zelver, in oneindige gevaaren, als hy maar het minste poejertje slikt, het geen een domme Apothekers knecht, ten gevallen van Atropos, al te mets toe stelt, uit averegtze doozen, om hem te verraszen. Ik hoor geen vyzel stampen, of ik denk aan de doodt. Op het aanzien van een Geneesheer gaan myne zugten hemelwaarts, om schielyke ontbinding der zieken Een Regtsvoorderaar, een pleiter, een held, die het woort doet, voor een onbedrevenen mof, waal, of een onnozelen inlander schynt my van die bloedzuigers te weezen, die de baardpotzers, kwakzalvers, en doctoren gebruiken, om de overtollig ontstokene zappen harer jammerende onderdanen te minderen. Wie is één uur gerust? die neffens een kwezel, of pylaarenbyter woont. Men heeft geen ogenblik tydt, om om den Hemel te denken, als steiloor zyn susjes de hel in stampt, en men is al verdoemt, eêr men sterft, als men niet en leeft, gelyk *Annetje, Aaltje*, en *Lysje* het begeeren. Wat zeker-

heit schaffen ons de eerst wel begrepene waarheden? als *Jan*, uit zyn patroons *koffer*, volgens een gemaakt mismas van *Jacob Böhmes* en *des Cartes* stellingen, een nieuwe manier invoert, om door wyze van denken de natuur der ziel te overdwarszen. Zo lange, als de schepzelen hier beneden, in aardsse cellen huizen, zyn zy niet gelukkig, niet zeker, niet standvastig, want, en geest, en lighaam worden geslingert, door eindelooze jammeren, en onder die alle zyn de vlugverstandigste de meeste on heilen onderworpen, om hun vliegende begrippen, die, met Icarus het tuimelen eêr schynen te moeten ondergaan, als gemeene krukloopers, die wel leven, dog nimmer denken, dat waarom ze in de wereld zyn.

Solon. Dat de steilgeklommenste ceders, en eiken meest bloot staan voor het aannaderen des donders, beschouwen zy best, die van de laagte, naar de hoogte turen, want de eerste, zo lange ze van de fortuin gestreelt blyven, weeten niet eens, wat het is ellendig te zyn. Een ry kaart begrypt niet, hoe of een arm man te moede is, en daar van zyn zy doorgaans gieriger, die veel winnen, als die weinig bezitten. Elke duizent gulden maakt een nieuwen knoop op den buidel, en de duivel maak hem los, als 'er hondert duizent in zyn, want de vermaaning van een Zedenmeester is zo kragtig, omtrent die stof, als de baggatellen van een oud man by een jonge meid. Denk op het einde, ô zondaren! zo zult gy bevinden, dat de steilste toppen in dalen verwiszelen, en dat de onzekerheit uwe gangen verzelt. Hoe meenig een loskop draaft 'er tegenswoordig niet, met één, twee, ja meêr paarden voor zyn Chaas, Faëton, Berlynen, en Koets, die in zyn gryzen dag zal moeten op een paar podagreuze stelten kruipen, om een stuk broot voor zyn rammelende ingewanden te beschaaren. Een jonge kleuter, een pop, die meêr moeite doet, om haar pas gepuilde boezem op te jaagen, en met een zekere onagtzame zwier te vertoonen, als om haar paauwestaart te stryken, gelooft immers niet, dat de aanlokzelen, die ze tans bezit, binnen weinig tydts zullen worden de ware geneesmiddelen voor de begeerelyke opsteigingen der mannen. Wie denkt 'er om, als hy met een gondel, of speeljagt 's Lands binnen wateren bezeild, dat dit de leerjaren een wezentlykste leszen zyn, die hem aanleiding geven, om de Oost, en Westerste kusten te begroeten, en de koude eisbeeren van na by te belonken. Een letterheld, die als een wonder, om zyn verstand van ieder wort aangemerkt, vervalt dikmaals agter de traly van een dolle mans Cel. Een digter, die in een riem pappier al de schatten der Natuur verbergt, en meêr amber de grie, ja juweelen uit de pen lapt, als de Asiatise, en Africaanse Koningen bezitten, moet in het uiterste van zyn leven vaak, als een bedelende Belysarius, de grootsheit veragtende, om een Jenever teugje of Bremer hansje zwerven, ten bewys, dat de uitzuipers van den Aganip, hoe groote drinkers van inborst, en genegentheit ze anders zyn, egter weinig hartsterkende vogt uit hun vergoode klanken zuigen. Wie wort 'er nog niet verlieft op de Poëzy? dat al de mystiken en navolgers van David Joris dit wisten, ze zouden dezen weg inslaan, om tot de armoede te geraaken. Dit is de korste weg om ontbloot van tydelyke goederen te worden. Komt Molinisten, Quietisten, Bevers, en ingebeeld ras van het onnoemelyk leven, ik wysje den weg tot de ontblooting aller creatuuren, rymt maar Beulingen, rymt maar, met een ogenblik benje buiten alle zinnen, en verstant. Basta, al genoeg van Gekken.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé,

A°. 1724. N°. 14
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Charamoeche en Arlequyn.

Donderdag den 4. Mey.

HIer wort een Juffer, lang voor 't trouwen al ontvrystert,
Van Caramoechs, uit spot, op 't geestigste geteistert;
Wyl Arlequin een snol wil neemen tot zyn Vrouw:
Dog hy verblind door min, blyft zyn Belloke trouw,
En zweert by kris en kras, dat dees zyn uitverkooren,
Als tot een pronkjuweel der kuisheit schynt gebooren,
Om datze weig'ren kan, het geen ze meest begeert.
ô Wat maakt de oeffening de vrouwen niet geleert!

Caramoeche. Hoe zo vroolyk? *Arlequin*, heb je uit een Schiedammer vergetelbeek gedronken, en al de geheugeniszen van uw voorgaanden tydt, door het keelgat gespoeld? of staaje op de nominatie, om eerstdaags uit alle ellenden, door een hennipen weg naar de andere Weereld te reizen? en daar het Commando over de Carthoucheaanen te voeren? die sinjeur Pluto's Zakhorologie ligt zullen pluizen, tot droefheit van Proserpyn, die het voor tydtverdryf opwind, als haar de ledige minuten verveelen. Je lykt, of de Duiv.... haalme! wel een *fortunatus*, die een dubbeltjes Cargazoen van het jaar 1723. in den buidel torst, men behoordeje voor een andere *malle sim* op den Schouwburg te gebruiken, om de *Mitridates der maffen* te speulen. Met zo een *ouden Horace* zouw men alzo gemakkelyk hier de *jongen* tot laggen verwekken, als zommige der *Haagse Tooneellisten* verstandige kenners, door een vrolyken rol op te zaagen, tot schreijen verpligten. 't Is al *Jan Pottasie* wat ze verzelt, tot de ernst in 't kluis, want de geest van *Molière* bezielt uw *Tartuffisen* smoel, die 'er zo *sme-*

rig uitziet, als of hy de *Bremerbier benedictie driemaal, uit het daar toe gewyde glaasje had ontfangen, om van het Silentium te profiteeren, 't geen de Gekken niet verstaan*.

Arlequin. Zie ik dan anders, als anders? zot.

Caramoeche. Wel ter deegen, want de dartelheeden, en lustige paszen huppelen langs je wangen, meêr als ooit, en net, als of je een zulke waart, die eerst Weduwenaar geworden zynde, voor altoos de gordynmiszen kwiteerde, om aan de Venetiaansse Vastenavonds vermaakelykheeden te partecipeeren. Geluk! broêr, geluk! lang moet het de vroomen wel gaan! die *bene vivere, & laetari* voor hun zinspreuk betragten.

Arlequin. Goden! wat is een Viouwmens een zoet ding! al de meinen van *Peru* schaffen, in duizent jaar zo veel vermaak niet, als een bolle meid in één nagt, want in haare Arabise wilderniszen leit het gelukkige wierooks Altaar verborgen, waar op de Faenix verjongt. Die van zo een *Tarantula* wort gebeeten moet danszen, al had hy geen stelten aan zyn gat. Cato zelfs zouw laggen, kreeg hem de poezele min by den kaalen kop, hoe veel te meêr ik, die myn *Bello* zal trouwen, en tans zo jeukerig schyn als een Walsse Granadier, die op een Frans knoflookje vergast wort, 't geen de monstering is gepasseert van een heel regement Engelse Officieren. Ik ben, om kort te gaan, ô Caramoech, voor het eerst van myn leeven de Bruidegom, waar door dit myn Charons bootje zo vaak gelapt, nu opgetakelt, in staat is, om langs de dodelyke Revier des huwelyks, Arlequins ziel te voeren in het *Eliseum* der dartelende geesten van myn Godin. Daar duurt het trekkebekken geduurig, en zonder het besteeden van één duit, banketteerd men aan Jupiters beeker, die van Ambrosyn overloopt, *zo lang Ganimedes de schenkkan regeert*.

Caramoeche. Hoe gemakkelyk is het in Luilekkerland te vallen, als een ander de zeven breibergen heeft doorgebeeten! en met hoe weinig moeite occupeert men een gapende vest, die meêr als een Bruszelse bombardeering heeft uitgestaan! niet waar Heer Broeder? die den schoot van een Vrouw eertyts plagt aan te zien voor den grond, waar op de reuzen hunne bergen stapelen, om slegts naderhand den domsten stormer te verstikken. Die 't allerlaaste aan een Juffer ruikt is het verste van haar maagdom, zyn nog onlangs de overblyfzelen van uwe Platonise bespiegelingen geweest, en nu zal Oom kool een agtentwintigje stempelen, dat al sint dertien, of veertien jaar de munt heeft

verzaakt, die ze van de natuur had ontfangen, om voor *vesta* te speulen: trouwens de rynse wyn, die het pokken en het maazelen heeft gepasseert is niet van de slimste. Wat veränderen de tyden, ô Hemel! want hy, die meêr vrees plagt te hebben voor de koekoekery, als Panurge, is nu bly op het zwagerschap, 't geen de hoorens vergroot: want kleine Osjes konnen niet half zo wel stooten, als Acteons, die Diana's zilver begluuren. Dog evenwel de penningen, die ge uit die koffer zult halen, zullen je voor geene bankeroetten bevryden, want al wat Madame in eenige jaaren met neigen heeft verdient, kunt gy op één etmaal wel met buigen verteeren, ten zy je op zyn Turks de jonge heilligjes verkogt, die haare leidelykheit heeft overgewonnen, door de werkzaame oeffeningen van haare dagelykse bestierders.

Arlequin. Gy denkt ligt, dat myn Bruid de inwoonders van Rhodos zal slagten, die een zonnebeeld voor hunne have hadden geplant, om onder zyn dey, en beenderen door de vol geladene zeilen binnen hunne muuren te lokken, en dat myn kirrende Duif alleen daarom een tortel verkiest, om langs dat Coevart den minnenhandel der Venus gezellen te beter te begunstigen, die op de deerens pikken, als Boere Schouten op krakelende Kermisgasten. Je meent, dat ik zal zitten broeijen op eiëren, die de Kaap de bon Esperance, of de Piek van Kanarien, by manier van spreeken, zo in de lugt hebben heen geleit, als of de Myrmidonen zouden moeten wiegen, het geen een Atlas heeft gemaakt. Neen Broêr de Gargantuase eeuw is uit, waar in de klokken van Paris, als een Karkant wierden gehangen, om den hals van een snol van staat. Ieder is nu een Broêr Jan, en elk een eerelyke Patriot hoort den Vrouwelyken Wyngaart te beschutten voor Koekverkopers, die de heele Weereld willen dwingen. Ik ben 'er de man niet na, die Poëtise zoek te trouwen, op dat myn hen een boek in prosa zouw laaten schryven, tot lof der Koekoekery van haaren brootwinnaar, nog myn wyfje heeft geen parten, die met de minsten vleesselykheit correspondeeren, want ik zelver nu al met haar door belofte verëenigt, mag niet eens de uiterste frontieren van het huwelyks *territorium*, met hand of vinger naderen, voor den daar toe bestemden dag der inruiminge, en overgaave. Ze is een van de negen Zanggodessen in zuiverheit, en zo 'er iets het minste mogt op te zeggen vallen, 't geen ik egter niet geloof, zo zouw het slegts een Apollo moeten gedaan hebben, welkers bloed met dat der grooten egaal staat, en nimmer smet. Ik verzekerje dat ze meêr luistert na een ducaton van een ouden rammelaar, als na

een zestehalf van een jongen losbol, ten bewys dat ze geheel niet voor de galanterie schynt te weezen. Ach! myn Arlequyn zyt ze: de lust, en de eidele begeertens zyn als een opgespanne blaas, die veel belooft, dog naauwelyks eenige lugt krygende, verslenst. Vergaapt u daarom niet aan het verbodene, myn Ulysses; zyn haare geduurige woorden, maar stop uw ooren, voor de Syrenen; hou u hand aan de mast, en denk, dat u lieve Isabel, als een andere Penelopé de uurtjes telt, om door een kuisse verëeniging met u in liefde te bloeijen.

Caramoeche. Zo de Gildebroeders van Acteon nog geen gecanoniseerden Sanct' onder hunne Oszen hebben ontfangen, zo maak ik staat, dat uwe Merites u eerlang daar toe zullen verheffen; want het hooren beestendom lagt u de oogen uit: u fontansje staat 'er na, als of ze eerst nieuw in Vrankryk verzonnen, door Engelse opgemaakt, voor een model zouw strekken, om onze inwoonders naar te hullen. Ik zie eerlang den tydt te gemoet, dat de Koeijen u zullen begroeten, om de hoofden der stieren leeniger te maaken voor vrouwelyke indrukzelen. Het zal haast wezen: Arlequin helpt ons! wat zullen 'er al lampjes branden, als het *salcoruu Cervi* uw Altaaren zal bëademen. Hondert duizende zullen in Pelgrimagie wandelen naar uw Tempel, om onder uwe takkige lauweren te schuilen. Ach! mogt Caramoeche maar een likkebroêr wezen, in het bulle Klooster, dat opgeregt staat te worden, zo dra gy in het publiek de hulde zult genieten! die men nu ter smuig, om de overvloedigheit der Kalveren van uw witte Iö, reets aan u verschuldigt is. Ach! zal 't zyn, myn Koekoek! vergun me een eidje in uw geduldig nest te leggen! laat een boezem vriend participeren aan de kuisheit van uw huismos! laat hy de ingangen bewaaken van haare verborge wooningen! waar van gy den tytel draagt, en een ander de bezitting. Ach! altoos blyvende Zwager, die met een oneindig Neesschap door dit uw huwelyk heel Europa aan den ander koppelt, zyt verzekert, dat ik van dit uur af aan den band onzer vriendschap onoplosselyk schattende, u reets voor Broeder begroet. Ja, Monfreer, want niemant verdient dien naam beter, als gy, om dat een Katholyke Suster u zo gemeen maakt, met ieder, dat zelfs de *Spiritus mundi*, die alle wezens verzelt, u niet kan in meededeelzaamheit te booven streeven.

Arlequin. Wat zyn gemeene verstanden onnozel in de maximen der natuur! de heele weereld, en alle elementen verzwageren zig onder een. De metallen worden uit vegetabilien gebooren, en keeren in ani-

malia. Eén, en zelve geest is alle wezens gemeen, en om een weinig nabyheit van verscheidene begeertens, die in een enkel gestel vereënen, wort een tollerabile ziel gescholden van haar benyders. Ik heb een magneet gevonden, die my trekt, en is 'er staal, dat haar genaakt, zy zal het vatten, zo het myne haar niet en drukt. Dat is de aart der Vrouwen, niet waar, Messieurs? die te ligt op de weegschaal der trouw worden bevonden, maar een Yzerkraamer, als ik, heeft geen nood, die trots de Bergwerkers van Zweeden, met een Mulcibers hamer, op Etna's aanbeeld valt, dat 'er de vonken van vliegen. Weg Cyclopen, en Smeeden, myn moed alleen schaft Venus de wapenen: daar zouw men nog heel Italien me konnen winnen, zo Lavinia gepaait, zorg droeg, dat alle de Juffers van haar gevolg ieder een Trojaan in de bouten kreegen, die na een zevenjaarige Oostindise reis, met een volle lading in hun schoot kwamen neder te zeigen. Ik mag myn kop met alle die wisjewasjes niet langer breeken, want hy is ryk genoeg, die zyn zin agterhaalt. Ik heb myn Belloke verkooren, en zy haar Arlequin, en morgen gaan we aan den dans, spyt spreeuwen, en vinken, die de krieken niet zullen plukken, die ik als een molik bewaar.

Caramoeche. Om ze aan de gaanden, en komenden man te verhandelen, by gebrek van onderhoud en middelen, om van te leeven. Wat drommel wil je doen met een Wyfzonder geld? waar zulje overmorgen van eeten, na het kuszen van den eersten nagt? spreek, Arlequyn, spreek.

Arlequin. Daar heb ik, waaragtig! nog niet eens om gedagt.

Caramoeche. Daar hebje gelyk in, want verliefde menssen eeten niet, of weinig, voor ze honger gevoelen, niet waar?

Arlequin. Zelderement, wat best gedaan, in deze zwarigheit? myn Engel kan gemakkelyk tegens twee Duiv...., met haar yvoore tantjes schermutzelen, en ik kieskaauw ook niet, als ik aan den bak zit, want myn kinnebakken verslaat een heel leger schotelen, als ik gratis banketteer. Geloofje 't niet? neemt daar de proef eens van, en *breng me slegts door de Servetsteeg, in de Stadt Lion: alle de Musicanten, Gillis, en de verdere dieren, die hun verzellen, zullen weinig aan de beenders overlaten, 't geen ik niet en lust*. Bloed! al dreef het *Kaarsmeer* een duim dik op de Soepe, ik zou 'er niet een haer te banger van zien, want op den reuk van het zuivel kan men een Kat lokken, al zag ze zo stadig als een toverkol, die haar voorzeggenden Kater op wagt. Ik kryg al honger van het verhaal; *'t zouw jammer zyn, dat'er een drop van dat schoone vet ver-*

looren ging, na 't roepen van Luicas zal: die nooit geen Jas zouw verzaakt hebben, als'er Menel van Rolpens gespeelt wiert.

Caramoeche. Wel, hebje honger? ga voort naar de Bruit, pluk een voorbouwtje, of een vleugeltje van't jeugdige hoen, of beneficeer een ham, of een stuk rookvlees, dat op een Hollands turfje doorrookt, voor geen Munsters Paterstuk hoeft te zwigten. Wat is hy gelukkig! die altydt een doorspekt smultresoor t'huis kan vinden, als hy elders bot vangt. Het Patrysje loopt je in den mond, hebje maar een spit, om het te braaden; zo niet, verlaatje op de buurt, die moeten in tydt van nood altydt gereet staan om malkander te helpen, zelfs, in kas van brand zyn al de Stadsspuiten tot uw dienst. Ha, ha, ha.

Arlequin. Ik hoop niet, dat het 'er zo op aan zal koomen, want hy, die zyn vuurtje alle avond inrekent, en zyn ligtje met een kaarsdompertje dooft, als hy te bed gaat, slaapt buiten gevaar, ten zy ongemeene toevallen de voorzigtigheit van een bekwaam Man overdwarsten. Ziet de meeste ongelukken en krakelen des huuwelyks spruiten meesten tydt uit de al te groote jonkheit der Meisjes, of lafheit der melkmuilen, die in onze dagen vaak trouwen, als ze nog wel een valhoed, of leiband nodig hadden, om hen voor kinderbeuzelaryen te bewaren, dog ik die een Kaerel ben, gelyk je ziet, die geheel dooroeffent is, weet wat men aan een braave Vrouw verschuldigt blyft, en zy, die het eerste mal heeft vergeeten, zal steets zoeken te betragten, niet alleen het nut der zuigelingen, maar haaren man gaade slaan, als het hooft, en een Koning van zyne onderzaaten. Ziet ik zal een huisvader zyn als .....

Caramoes. Ja huisvader gy maar wat heen! huuwelyks patroon zonder munt, op het kruis, 't geen je morgen, *ad vitam*, zonder voorgaande proefjaar zult aanvaarden, om den aflaat voor het toekomende vagevier hier door te verdienen, en zeg me eens na de eerste zes weeken, of je niet liever, tot je doodt, een viseetend Karthuizer zouwt willen geweest hebben, als zo een gestadigen vleeskluyver. 't Is waar de Vrouwtjes spreeken veel, en Bruno's rotteslikkers weinig, dog het zeldzaam *memento morti* van zo een Munnik zal een eerelyk man niet half zo veel verveelen, als het eeuwig bedelzermoen der Vrouwen van het leeven, beweegen, en duurzaamheit der dingen te hooren. ô Goden! al zatje trots een Apollo der Zanggodinnen, met hondert handen in je kroeze haar, om van je toppige Pindus al het henkste nat te tappen, dat de hoeveslagen van Pegasus zulke maats hebben overgelaten, nog zoutje aan water ontbreeken, als uw Etna, aan 't woeden, alle de Cici-

lianen noopt, om met brandende waskaarssen, de processie te volbrengen, die 'er toe gestelt schynt, om die vlammen te dooven. Ach men paait eêr een heel convent van weelderige Barnardinen, en Perepotsheeren met maagde melk, als een enkele abdis van de order der Inquisitie-zusteren, die alleen wel zo veel weet te consumeeren, als alle haare Nonnen zouden behoeven, die onder den regel van abstinentie niet laten te begeeren, het geen ze niet mogen genieten. Eén ons Manna van een stooter doet nooit zo veel werkinge, als een vlesje Engelse Elixer van een Daalder, en die een Wyf wil tot reden brengen, zal met klinkende, en klemmende waar meêr uitregten, als met de alleruitgekeurste leszen, en spreuken der Philosophen. De onverzadelykheit is een zekere ziekte der Vrouwen, want ze vallen doorgaants na den zwaarsten kant over, zo de evenaar waggelt, dog dit is ook waar, dat hy, die een bekwaame balans in alle dingen gestadig behartigt, veel tot de rust van 't huisgezin kan aanbrengen. Of gy die nu bezit, staat my niet te onderzoeken, dog ik wenste wel, dat uw waagschalen zo secuur waaren, als haar gewigt, dat nog korts geeikt, u voor de ongemakken kan beschutten, die de zulke vaak ontmoeten, die eerst nieuwe winkels leeren hantteeren.

Arlequin. Dat spotten heeft de Duiv... verzonnen, inzonderheit in tydt van noot, en verlegenheit.

Caramoeche. Praatje in 't begin, ja voor het trouwen al van noot? wat zal, ô Hemel! het midden, en het einde niet wezen? de bloed is nog niet eens vastgeknoopt, en hy is al bang voor het af stooten: 't is eerst May avond, en hy vreest al om de huur te betaalen die over eenige maanden hoort te vervallen: ik wil niet zeggen, dat uw beminde juist volgens Lands gebruik, en loffelyke gewoonte der dartelende Juffers, binnen weinig weeken, na de Ceremonie der trouw van iets jongs zal verloszen. ô Neen, het kan met de uwe eerder geschieden, en het, is niet onprofytelyk, als de Bruilofts Wyn voor Kandeel wort verorbert.

Arlequin. Ik word nog dol!

Caramoeche. Hoor, om te toonen, dat ik je vriend ben, doe my opening van uw zaaken, en weest verzekert, dat op een zuivere biegt, een goede absolutie zal volgen. Waar leefde je beide van, eer je om't trouwen dagt.

Arlequin. Ik heb meest, onder ons in vryheit gesprooken, gelyk je wel kunt denken, met vals dobbelen, voorvegten, speulen, jonge luiden te debauchieeren, den bruteur te ageren, den lakei te maken, hoorens planten, en andere galanterien, redelyk, en als een man met eere geleeft, en myn Uitverkore heeft wel minder geld, als schoonheit, dog is weêr van een groote Familie, die haar magtig ondersteunt. De Cosins loopen de deur af, en een heele zwarm Heeren verzelt haare treeden. 't Is al Nigtje, hoe vaarje? Mejuffer, wat lustje, heb je wel geslapen? wat genuggelyk gedroomt? een ander zyt weêr hoe zie je zo somber? benje

t'avond alleen tuis! wil ik je wat gezelschap houden? lust je een Oestertje? een Kreeftje, een Pasteitje, enz.? zelfs een zekere oude Oom, maar een heel fatzoenelyk man is als dol naar haar. Onlangs kwam ik eens heel onverwagt naar binnen gevloogen, om myn Zon, met een wolk van kuszen te verraszen, terwyl hy myn Schaap op zyn schoot had. Wat is 'er Belloke? wat schortje myn kind? riep hy haar al streelende toe, benje bang voor den Egten staat? daar 't al zuiker is wat 'er aan kleeft. Schep moet, myn Engel, ik zal u nooit verlaaten, schoon gy trouwt; zo lang ik leef, zult gy geen gebrek kennen, enz. Hoe zie je zo betrokken om je lieve neusje? ha ik merk het al, vervolgde hy: Arlequin is je wat te na geweest: het strootje vat gaauw een vlam, als het te digt by 't vuur raakt, dog daar is geen zwaarigheit, want morgen worje gecopuleert, en dan is de pot met paling gedekt. Niet waar Broêr? riep hy, my op de schouder kloppende, toe. Ik dagt hoe weinig kenje de kuisheit van myn duif, terwyl zy met een tedere zugt, die my tot in het harte trof, antwoorde: spot nu vry met uw nigtje, die ligt al een teering heeft gevat, of van de waterzugt staat te sterven. Ach ik voel my zo misselyk; dat huuwelyk, dat huuwelyk leid my zo zwaar op het hart; zulje my wel altydt beminnen? vervolgdeze daar op, tegens my koutende, zulje wel op een wisje wasje, of kleinigheit zien? zullen de vrouwelyke abuizen u ook verdrieten? ik zwoer van neen, wel riep Munoncle daar op, nigtje, gy zult met onzen toekomende Moncosin geene den minsten kommer hoeven te hebben, zo lange myne oogen in dezen kop staan, en het eerste Kindje, dat je staande huwelyk mogt koomen over te winnen, onder de protectie van dezen man, op my wyzende, zal ik voor myn eigen agten, en opbrengen naar myn staat, en middelen, schoon het met zyn naam pronkt.

Caramoeche. Wel wat antwoordeje daar op?

Arlequin. Ik boog my tot den grond, en na hem de handen gekust te hebben, stak hy Macosine een beursje gouds in de hand, om het Bruiloftsfeest met plaisier te voltrekken, zig excuseerende, dat hy om zekere reeden de eer niet kon hebben van daar prezent te wezen, terwyl hy my in het oor beet, houje gerust Arlequyn, en zyt verzekert, dat by aldien het eerste wigtje, in 't begin wat te hart schreeuwt, dat ik het met een Officie den bek zal stoppen.

Caramoeche. Ha! ha! ha! ha!

Arlequin. Ja lag jy wat heen. Ik heb Pecuniamin Manubus, een mooi wyf in het visier, en een brave bediening voor de deur.

Caramoeche. ô Jouw allergenuggelykste bedrieger, die eerst uwen vriend door praten misleide, met u te houden, als of gy zonder kostwinninge wilde aanvangen te trouwen, wat benje voorzigtig! en naar aan het Vaderschap: ik wensje, met al myn hart, geluk, en hoope met de eerste tyding te verneemen, dat uw Bruidje zal bevallen zyn, op dat gy zonder toeven, in possessie geraakt van de vrugten, die uit de hoorenen des overvloeds u belooft schynen: dus wort gy beide, nog wat lang levende, in u oude dagen een koppel greize heilligen, die moei van wellust, op een paar podagreuze stelten een voorbyvlietende weereld verzaken, die ze niet meêr konnende volgen, in het graf verliezen, om plaats te maak en voor nakomelingen, die zelden hun ouders in deugden overtreffen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé,

A°. 1724. N°. 15
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Socrates en Apollo.

Donderdag den 11. Mey.

DE kennis van zig zelfs, een ziel der wetenschappen,
Is de allernaaste weg, om naar Jupyn te stappen,
Die in den Tempel huist van al wat leven heeft:
De Zon is slegt een glans, die om zyn wezen zweeft,
En ons een indruk schaft van 't eeuwig ongeschapen.
Laat zig een brein tyran, vry elders vonken raapen,
Een regts gemoet zoekt in zig zelfs dat helder wit,
't Geen, voor den waân der eeuw te diep verborgen zit.
Ja de inspraak van de Goôn, is in het hart te vinden,
Zo het zig leiden laat van 't ligt, gelyk de blinden,
En niet halstarrig blyft, by 't eens begreepen stuk.
Al wie op 't Hemels leunt, behoeft geen aartse kruk.

Socrates. Schoon Socrates een afstant dient te kiezen, van hondert duizent mylen en nog oneindige meêr, om zyn Icareese pennen niet te zengen aan het eeuwige ligt, 't geen de weerelt vergult, dewyl hy gewaar wort, hoe de uitterste straalen van Faebus diamant, niet alleen zyn oogen betoverende, dezelve doen hangen op harren van onzekere duisterheden, waar door hy versmeltende, gevoelt hoe de nederige dampen, uit vuur gebooren wordende, slegts steigeren naar het steilste der natuur, om eindeloos te daalen, evenwel moet zyn aardbol om de zon draaijen, en hy, die met git getoetst, de ebbe boszen bewoont der donkere mollen, genaakt de kimmen, en buitenste zoomen uws verstants, gelyk een ontwaakt bergverschiet in den morgenstont den dag aantrekt, als het de vaale pluimen verlatende, met zyn azuuren hoed

de breede wolken groet: want ik ben radeloos, ô oorzaak der uuren, myn brosse kiel reets lang door 't noorder ys gestuuwt, en snorrende van een brakken heuvel op zouter heuvels, is ten deele ontballast om het zinken voor te komen van het vergankelyk stof, 't geen het meê voerde uit de Westerse deelen, om het, op hoop van voordeel, in het hooge Oosten te verpaszen, en hoe ik riem en zeilen byzet, om eens gelukkig te ankeren in den schoot der moederlyke wysheit, die van paerlen zwanger de Indiaanse watermynen trotsseert, zo zyn de baszende baaren dezer tomelooze eeuw te dol aan 't woeden, om van een gemeen roeijer overdwarst te worden. Heeft ons dan het barre nootlot alleen uit dit groot ey gepikt, om de starren, de stuurluî der werelden, die Draaken en Beeren voor hun vuurige wielen gareelen te doen spotten, om onze wiszelvalligheden! roeden, voor 't ondermaans gepeupel, 't geen zinneloos Myter, en Scepter der Goden veragt: of slurpt Jupyn tot lessing van dorst uit verplettert menssen vlees, en gekneusde schonken? die muscadel, waar van hy dronken ronkende de yzre klippen doet brullen, op hun gapende kelders? het zy ook hoe het zy, dit gaat vast dat de lugtorcaanen gieren, dat reets onderaartse blaasbalken van vuile spooken getrokken de klei doen geeuwen, en dat helsse negers de kroeze kam opsteken om onder den Standaar van Pluto de hemelse Steden te schuimen van hun wettige Princen. Wat hangt de bruine stof, den bodem waar op wy treden niet over het hooft, als de fyne deelen, die vlugger, de bovenste kringen bevolken hunne dodelyke zouten zullen neêrsmakken, op onze gretige akkers? niets, als een algemeene pest schieter over, ô menssen, voor uw bedorve zeeden. Drukt tog uw neuzen toe, ô winden, vier reuzen die de weerelt beämen, op dat geen eerste Chaos van den venynigen rook gewekt, uit zyn graf kelder sluipende, de slapende zark, die alle dingen smoort, werpe op de gescheidene en dog vermengde elementen, en dus een baijert herscheppe die zyn ouder overtreft. Waar bergt zig Socrates ondertussen? wat hol? welk een kloof verkiest hy? die van verre de lugt ziende broeijen, reets dunkt dat legers van sneeuw, en ys aantrekken om de innerlyk smeulende mist, en 't brandende buiten pek, dat op zyn boog, en flitzen vertrouwt uit het velt te jagen. Kan dat zonder donder toegaan, als de blixems hantgemeen hun bloetvlag stellen op dryvende wolken, om onze huizen te vernielen. Ik zegge neen, en vreeze dat het rat dat alle dingen draait, moede van den eeuwigen arbeit, ligt eer men het denkt, de gedaante der wezens zal ontwezenen, of alle vor-

men weêr in een slymige quabbe jagen, want de gruwelen, te veel, dekken nog gestadig malkander, in't openbaar, als wulpse wolven, en werpen hun korzele jongens, in de valeien, daar voor heen opregte eenvoudigheit plag te lurken, aan de pram der natuur, wiens bolle tepel overvloedig zog aan de stervelingen schaft, was de gierigheit gepaait. Zo alles moet verwiszelen, en dat het onderste boven gekeert de ellendige eens zullen zegepraalen over den hoogmoet der grooten, die gefnuikt in het benedenste gedeelte zal huizen, zo wenst een radeloos aardeling, een verleege Pelgrom, om van dezen zyn romp ontlast te zyn! en wyl de duurzaamheit eeuwig blyft, schoon de eene aart in de andere overgaat, en dat de figuurlykheeden alleen veranderen, dat hy in vlugger cristal geslooten de toppen mag bewonen der bovenste velden! die eenzelvig in wezen, niet konnen beroert worden, dewyl begeereloos te wezen het fondament is, waar op ze geheit zyn. Hier op stuit alles af, dit is de gelukzaligheit der heilligen, dit is de wortel der Goden en het eenige een des grooten Soeveryns. Hoe ver is van dien staat het mensdom geweeken, 't geen thans voortgezweept als een woedende Zee op Duinen, en zanden vernibbelt den innigen Oceaan vergeet! en bleef het hier nog alleenig by, maar neen, gelyk 'er niets voortreffelyker plagt te zyn als een mens te wezen onder Saturnus goude bestier, doe men niet als melk, uit vuurige bronnen zoog, zo valt 'er nu ter tydt niets bitterder, want ieder knaagt zyn nabuur het vlees van den huit, en Mars drukt met een moortzieke vuist den toom der heerschappye, dewyl zyn Sabel gewet het Burgerregt keelt der bezielde dieren, en hun wettige inkomsten, en Vaderlyke erven verzwelgt. Nog beet ik op myn spreekende lippen, zo de glanzige karbonkel, het heldere stremzel van alle geesten, het afdruk van den groten Demogorgon niet bezwalkt, door helsse gest pas onder de stervelingen meêr te vinden was. Waar is de ziel gebleeven? dat heillige deel daar gy altoos van rammelt, ô lappers van zielen, die een windigeschors aanschouwt voor een zuiveren geest. Neen het eelste is verlooren, aan drek geklonken, en zo door knoeijers bedorven, datze meêr van de Aarde als den Hemelbehouden heeft. Wat hulp in zulk een staat? wat raat? myn Faebus! ô Zon! die om de duisternis lagt, verligt uw Socrates in dezen staat! hy schuwt de nevels, en genaakt van verre uw Tempel, schoon de drempels loeijen van vlam, en dat de posten uwer deuren uit vonken aan een gekneet de heete zolderinge schragen van uw brandent Paleis, nog waagt hy zyn pluimen, om ze in vuur te smeulen; dus

wort de Faenix gebooren, als de schoonste kleuren vernielt, en al de uiterlykeschyn, om de waarheit zelfs verteert, een worm voortbrengt, die zig altoos veroorzaakt stelt in zyn wortel.

Apollo. Mag Delius zig verheugen? ô Vader, die Latona bezwangerde, met vuur en water, en Zon en Maan uit een zelve spons neep, om dag en nagt te vereeuwigen, dat hy het slymige Python niet vergeefs, met zyn pylen belaagt, de stoffen heeft gezuivert van haar overstulpende zwadder, het geen door verrottinge den innerlyken aart der geesten bedervende, de ziel der wezende dingen verborg voor de inspraak der Goden. Is'er dan na zo veel keer, en weêrkeer één enkele gevonden die de aarde wars nog om den Hemel denkt, zo beklaagt zig de voerman der vliegende roszen niet, over het zweepen zyner Paarden, dewyl hun geduurige spoor de nederste klei drukkende ze vatbaar heeft gestelt, voor de aanrakinge des bovensten verstants. Al wat hier beneeden dwaalt is van den zolder der Goden gesmakt, en moet van tyd tot tydt weêr steigeren naar het zwerk dat alle dingen dekt. Ik zie reets een begin, nu de deelen geschift, een openinge geeven aan hun binnensten wind. De kwik, de vliegende Mercuur op de onderaardse test geroost is aan het gaan, hy steigert, naar het gout, en klampt zyn gapende armen, om myn blozende kar, om 't robyn,'t geen het Zeecoraal het bloed der waggelende baren met zyn toetssen verdooft. Moede van't Salpeter, van't Zulphur, van't knarszende gebit der doodelyke zoute vaart het geflikker, de blik, of eerste aanrakinge des begrips in zyn spiegel, en beäamt het hol, dat altoos ledig open is, om alle beelden te zwelgen. Hout moet myn Pirois, myn Eoüs, Ethon, en Phlegon, in uw draf, want de avond is naar by waar in gy eeuwig ontoomt by Thetys meirkalveren zult grazen, in spyt van Auroor, die te lang slapende op spreijen van ledige stilte, door geen jagenden wekker meêr zal geklept werden, hoe zult gy myn hart, in fluweel dan rusten, als 't purpur met zielen geboort u tot gordynen zal strekken om den nagt te verblinden, die grommende, zyn wezen zal verliezen, in de franjes der onsterffelykheit.

Socrates. Wat donder! welke oraculen zwoegen langs onze ooren! een Oceaan van vuur, een mein van Goden overdwarst deze inbeelding. Ik ben nader aan Jupyn, als aan my zelven. Hy dommelt zyne blixems, op myn weeke brein, en na nog een ogenblik toevens, ben ik ontmenst. Kan niemant, ô Zon uwe straalen genaaken, zonder verbranding! en moet Socrates voor het ontfangen van uw g... spraak

ontledigt weezen van alle tydelyke voorwerpen, die de meeningen verzellen? vergeefs heb ik alles geleert, om alles te vergeeten. De moeijelyke weg heeft uitgedient, als men reets in de stille woningen getreeden, rust van den arbeit. De groote spiegel van 't gemoet doet ons ons zelve zien, als het allergeringste, slegts veroorzaakt, om te toonen, dat het ongenaakbaare door verliezing van stof, in het onstoffelyke alleen te vinden is. Onze benedenste woeling, dat zoeken naar het oneindige doet Pythius lekkertanden aan zyne eigen vlam, die zalige Salamander leeft op zyn haart, en verzengt de vlerken dier uilen, die zyne vonken genaken. Wat gedaan! ô vuur, om u te verduuren? en in welke windzelen zullen wy uwe klanken dragen? een orgel van Eölus, de zak der winden is te bros, om zulke snaaren te zwelgen. Het moet ruimer wezen, als natuur, dat uw stem zal vatten, het moet een ledigheit wezen, die de tydt niet en kent; een diepe afgrond, die overstulpt van ligt, in een donkeren nevel de raadzels verzwelgt, die gy alleen verstaat. Waar ben ik? Hemel! zal ik in een dronke zoes van verwondering uw Eccho ontfangen, om een cumaanse trom te hooren daveren van de wortels der bospapinnen? die woede is te fel voor myne wysgeerte, hier moet Pythagoras smelten, en Hermes herbotten. Hier sleiten de vormen, hier worden nieuwer gedraait. Hier is die andere weerelt te vinden, die men onder den riem der starren verliest. Niemant, die is kan worden, maar hy, die alles vergeet, begint, daar hy eindigt, die zyn zelven bemind kan geen andere liefde vatten, maar die op hooge zoolen, steigerende dampen treet is ontfankkelyk den ädem der gezuiverde starren. Blaas my in, wie gy zyt! want ik weet niet, wat ik ben. Ik ken geen dingen, om dat ik uw wezen niet begryp. Waar zal ik aanvangen? waar eindigen? waar niets wezen? waar u vinden? nu ik my zelven vergeet.

Apollo. Al had ik by het eeuwige goud gezwoeren, dat de opperste Magis bewoonen, van my altoos te zullen verbergen, voor de onderste kringen, zo kan ik dog niet onmededeelzaam blyven, aan iets, dat ledig is. Het puik juweel der stervelingen is te arm om niet ryk te worden. Wie hoorde ooit van een reis; waar in de Pelgrim zyn zelf verloor? dit is het naaste pad, ô zonnelingen, tot myn troon, en de man, dien ik waardig agt de inspraken van myn glans: dies opent uw deuren, gy myn eeuwige vlammen; splyt uwe vleugelen van een, en ruimt my de gangen, waar door ik oraculen blaas, want ik zal dreunen op het brombekken der Goden, op het geklater van hun onweêr, dat tot de

opperste wetenschap de benedenste hoort. *Zoekt gy my te gronden? de heele weerelt te peilen? de hooftstoffen te schyën? en de elementen te vereënen?* ZO KENT U ZELVE.

Socrates. Droom ik, op het slaapbet van den nagt? of word ik wakker door 't ligt? ben ik ook, in stee van Socrates, Apol? want ik vergeet my, dog moet my weder zien te kennen, om alles te leeren. De dag heeft meê zyne nevels, en in 't helderste azuur woont de duisternis. Ik klom dan van my af, om in my weder te keeren! ik wouw Faebus omarmen, en vind my zelven! de wysheit was myn bruit, en die zogt ik in een andere weerelt. *In de opperste lugt wilde Ixion Vrouw Juno verraszen, maar neên Cephisus, en Liriopes Zoon kust zyn Narcis in de bron, en diepe wel van 't gemoed. Vloei weg Hermaphrodiet in uw Salmacis, engy, ô waterige Nimph keer in hem ruggewaarts; vernestel de baaren, de eeuwige golven, waar op de geheele aardbodem wemelt*. In 't hart is de woonplaats der Goden. De Tempel der Zanggodinnen is op bloed, op de tinctuur der geesten gemetzelt, en een onnoemmelyk carmyn beweegt onze lelyspieren. Een algemeene kragt van den onzigtbaaren, en den eenigen één gevlooten, verschuilt zig voor de veelheit der streidende pogingen. In dien adem ontädem ik alle verdeeltheit, om de waare verëeniging te agterhaalen. Ik zie, dat ik ben, om dat anderen zyn, dog ik wiert weder niets, zo alle de enkelheden in 't eenige kwaamen te rusten, dog wat roert my een ander? daar ik myn zelve niet kan raken. Ik ben nootzakelyk, om dat ik afhankelyk ben, en myn geheele geluk is te zyn, het geen de Schepper wil, dat ik zal wezen. Ik heb altoos getragt te worden, het geen ik niet en was, maar nu wil ik niets wezen, op dat hy, die alleen moet zyn, mag blyven, die hy is. De verkeerde wil doet ons gestaadig wenssen naar verandering, dog de deugt rust in het stip van te blyven het geen de oorzaak over ons bestemt. Al kon ik anders, ik begeer niet te konnen, dog moet ik verwiszelen, dat de spil der dingen my draait naar zyne wenken! de afhankelykheit is myn rigtsnoer, en myn geheele geluk bestaat in eenswillens te wezen met hem, die alles heeft gestelt, waar toe heb ik zo lang gedwaalt door wenssen, om het goet, dat ik t'huis kon vinden met niets te begeeren? waar toe gezogt, dat ik niet verlooren had, als door het zoeken? als ik maar altoos inädem de uitädeminge der Goden, ben ik immers vol van Hemels, waar toe dan getragt naar een lugt, die ons verstikt, zo weze ontfangen, in een al te driftigen honger naar het verbodene? die zig stil laat houden, of beweegen van den opperste is een Adeptus, want de alge-

meene kwik bezwangert zyne vermogens, om voort te brengen, wat de Magia begeert. *Ziel, Lighaam, en Geest zyn de drie begindzelen der stookkunde, en een ieder heeft dezelve in zig, schoon ze elders worden opgespeurt. Ik draag vier elementen in dezen aardssentas, en voer het zaat aller animale, minerale, en vegitabilien op myn schoft, en nog wil ik, uit andere planeeten grabbelen 't geen ik in my zelven verwaarloos*. 't Is lang genoeg omgezworven, ô Socrates, en alle zaden, en wortels gewikt, wyl in u alleen de sleutel pronkt, om de slooten der natuur te openen, die in ieder te vinden zyn, zo ze door de zelfs kennis beginnen. Dat kan men krygen, als men zig laat regeeren door den Vader der dingen. Als ik handelbaar ben, is de grendel ontwervelt, en springen de krammen los der verborgentheden: dan ontornt het ligt de vezels der duistere schimmen; dan voert de verborge werkbaas onzezinnen, in het bovenzinnelyke, die overweldigt, door instortingen, de voorwerpen betoveren en leenig maken voor de stempels der vryheit, die de ziel ontlasten van aarde, om op hemelen te zweeven.

Apollo. Het groote vak der ledigheit, die oneindige kelder der stilte, wort thans vol, ô Goden! van één eenige creatuur! één zant, één veezel van 't Heel-Al kan den gapenden honger der onsterffelykheit den mond stoppen. Socrates rust in de armen van het niet, en dobbert in het *Vacuum* der geesten. Het oneindige begonstigt het begin. De huwelykssluizen der natuur stremmen in gelatentheit. Het geen Saturnus erfgenaam begeert, doet Socrates bloeijen, en al wat myn wysaart verzaakt, ontfangt de donderaar in een kroes van vreugt, om zyn Minerva te doen banketteeren. Sophia snoert hemel, en aarde, met eenen band, aan de Zon, en de warmte doet de uiterste poolen versmelten. Ik ben niet meêr, die ik was, want nu Socrates zyn zelven kent, vergeet Apollo zyne lier. 't Is of de Zon in den aardbol verwiszelt, nu een mens in het wezen der Goden verwandelt. Ik streel lighamen, hy geesten, wy worden beide anders, dog rusten in de zalige eenheit. Ik wil water voor myn dorst, hy vuur om zig te droogen, dat we onze takken, ô hemelen! doen luisteren naar de onderste wortels! dat we ons uitdyën, tot saffier! dat een enkele klank twee buizen vervul! want die niets heeft, krygt alles, en die van rykdom overloopt, ankert op de armoede.

Socrates. Ik wil niet anders, als Jupyn, zyn Tempel is myn ziel; ik een Priester der Zon. De opperste wolk overädemt dit hart, dat amber offert, en kaneel schorszen dreunt. Welke invlietingen! ô Goden!

welke prikkels gevoelt men, als men begeereloos den oppersten wil inzuigt! ik ken u, want gy kent my. My te verliezen is u vinden; dog die in u wil eindigen begin by zyn zelven, op dat de goude spreuk eeuwig vervult blyve van NOSCE TE IPSUM.

Waarschouwinge.

Dewyl men tot droefheit der zotten gewaar wort, dat 'er onder het groot getal aardelingen, zig hier en daar, als by ongeluk, nog een zoeker van wysheit schynt op te doen, zo heeft de Schryver dezes een blaadje, met ernstige stof, tussen zyne weekkelykse malligheden laaten invloeijen, *om hen den verhongerden balg, door zelfs kennis te stoppen*, met die hoop, dat het de Lezers dezer pappieren voor een enkele reis niet zal verveelen, te meêr, als hy hen door dezen verzekert, dat het hen in hun gekheit niet zal verhinderen, maar versterken, dewyl een Moriaan door 't schuuren nooit van kleuren verwiszelt, maar steets dezelve blyft, gelyk ik meede denk te doen, en te bewyzen, door een gevolg van oneindige fratzen, en kuuren, die het waare middel zyn, om op zyn Kwakzalvers, de luiden haar dubbeltjes te doen verbruijen voor geneesmiddelen van weinig, of geen belang. *Vaart 'er wel mee*, zeggen de Antwerpenaars, op de Vrydagse Merkt, alsze je een gecopieerden Rubbens, van Dyk of F: Breugel, op de ribben stooten, dat je de oogen overloopen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 16
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Broer Jan en Panurge.

Donderdag den 18. Mey.

DIe op twee ei'ren juist zes weeken zat te broeijen,
Voelt zo veel takken net, uit éénen schedel groeijen,
Om dat zyn Hen, gepikt eerst door een and'ren haan,
Den Koekoek doet, als vaâr van vreemde kuikens staan,
Die zig dat sierzel troost, als eigen aan die menssen,
Die, vry van slaverny, een huw'lyks keten wenssen,
Die hen door 't wiegtouw helpt, tot keurlyk tydtverdryf.
Een Vrouw is altydt goed, al was ze 't booste wyf,
Om datze het gedult der mannen best kan wetten,
Ja dubble lauwren weet op eene kruin te zetten,
Zo haar Acteon naakt, met kruis van munt ontbloot.
Twee hoorens zyn de vrugt meest van Diana's schoot.

Broer Jan. Die onder *Arie's* is gebooren zal zelden, uit een conjunctie met *Virgo Schorpioenen* verwekken, want de eigene honden, die *Acteon* vreeten, zyn doorgaants van reuën gefokt, die hem in den bloede niet nader bestaan, als twee Zwagers, die hunne onderlinge goedwilligheit in eenen adem verliezen. Ik merk dat een gloeijend *balneum* veel contribueert tot de productie der aardelingen, en dat de boven gemeene warmte van een bekwaame mistbak, in zes weeken de vrugten kan ryp maken, het geene koeldere pas in negen maanden verrigten. Onze meeste deerens slagten de Zon, en zyn, naar men zeit, voor dag en dauw in de weêr, om het haanengekraai te overstemmen, dat de duistere nevels der onbedrevene gedagten verstrikt: ze heigen naar het vogt, gelyk *Apol* naar *Auroor*, en ze zingen als een morgenkrekel,

zo dra een levende straal van het laggende goud hen den mond ontgrendelt, dog een Juffer, die haar tydt afwagt, en pas begint, als de anderen, door het geduurig zollen verzwakt, uitscheijen, verorbert in één jaar zo veel, als andere in een half dozyn, en helpt Papa, omtrent met zo veel moeite aan het kinder wiegen, als hy heeft nodig gehad om moêr tot zyn belangens te disponeren, de nette waarneeming der Planeten heeft meenig een hoorn gecauseert, en die met het kwartier der Maan begint te rekenen, ziet ze eerder ront, als die vroeg op staat om ze in haar begindzel te verraszen. *Luna* is een meit, die nooit schoonder lagt, als dat ze vol is, want dan beneemt ze ons de zorg, om met een kaarsje, in den donker te zoeken, naar den ingeschapen *Protheus*, die mannen, en wyven gemeen is. Alle katjes zyn graauw in den nagt, om dat onbezielde lampen weinig leeven verschaffen, zonder porring van het mannelyke vuur, dog een voldraage vrouw heeft meêr van de kwintessens der natuur, als *David van Mecchelen* van de vyf zinnen, de laaste mag met bergen beginnen, en slegts een muis baaren, dog die zig in de armen van een verlooren maagdom bevind, is nader aan *Jupyn*, doe hy, in de gedaante van *Taurus, Europa* bekroop, als wanneer hy *Leda, met een Zwaanen neb inluisterde, dat alle wezens hunne begindzelen aan bollen, globen, ronden, of ovalen verschuldigt blyven*. Wat is eerder geweest? vraagen de Schoolbeulingen, het ei, of het hoen? dog hy, die op zyn *Panurges* trouwt, kan hen ligt den bek stoppen, door te antwoorden, dat een gepikte hen niet zonder kuiken is, al blyft de schaal ongeborsten, want de aanraking der begrippen is de wortel der wordende dingen. Gy myn vriend kund vader wezen, op de indrukzels van eens anders beelt, want de geestelyke bevatting en die insluipende vermogens, die zig telkens scheppender wyze verëenigen zyn, onder de vermenginge der hooftstoffen, zo vry, dat zelfs de Jansenisten, die de Joden in de waarneminge van hunne reiniginge, en tyden overtreffen, met hunne ingetoge bespiegelingen ze niet konnen dienstbaar doen zyn aan hun strikte pedanteryen, dewelke leeren, dat men alle ellen, maaten, en gewigten alle maanden *ééns* diende te eiken, of laten eiken, om het regt der natuur niet te verkorten. Al wie een pop trouwt, die zonder zyne kennis reets eenige maanden van een ander is bevrugt geweest, weet immers niet, of zyne geestelyke gedaante het schaap niet heeft vernestelt, door voorkominge van zyn wezen in haar dartelende vogt, doe het een ander om-

helsde, die zyn buurman slegts stof leende, om zyn geesten te onderschraagen. Dat *Phythagoras* hier eens een lesje van opsnee, je zaagt de kinders nog wel ouder zyn als hunne Vaders, en *Hermes Zoonen* zouden u wyzen, dat het ligt de ziel van het vuur blyft, en dat eind, en begin geen span breete van malkander zitten. De *adepti* fokken by *sympathie*, en *de Broeders van het roozenkruis* weeten wel dat de generatie der dingen niet anders geschiet, als door een snelle *spiritus mundi*, die de tegenvoeters met ons gemeen hebben. De wiszelvalligheden van den egt, en die eb en vloed der liefde zyn zo overvloedig, als de misslaagen van den *Poëet Roeland*, en hy is voor een verstandig man te agten, die liever gelooft, dat men door een paar braave hooftstoppelen beter tot den naam van Vader kan avanceeren, *als dat men door een ladder van vierentwintig lettersporten, in den Hemel zal stappen*. De *Archeus* der Alchimisten, die in alle omwendinge verborgen, steets andere fokt, is een werkbaas die steets vyf vierendeel voor een el meet, om den mannelyken staat te doen predomineren, dog de dampige adem der benedenste klei slyt een gedeelte der zelven door zyn zwakke begrippen, en doet de weereld van meiden krioelen, die zonder dat genoeg van jongens gebruit is, *die zelden door de historie Davids, in de spreuken van Salomon geraken*. Trouwens de wysheit heeft haar crediet verlooren, sint de dwaasheit met bellen liep, en daarom wenste ik wel zo gek te mogen wezen (wat begeert een voorzigtig man al om de kost) als de *Heer Castelein van het Buitendelftse Beterhuis*, zo ik op *zyn A, B principien* rustende, een vet Officie aan myn schraale veêren mogt gespelt zien, om, als een Sinte Martens Gans, Vorst Midas dis te vervrolyken, als 'er een Nederduitse boksvoet nodig schynt, om hen door onbezielde klanken in slaap te suszen, gelyk Panurge tans de tweelingentjes doet, die op zyn kerfstok gesneden, hem gelyken, naar het zeggen van Tryntje moêr zelfs, als of ze expres gemaakt waren, om den huisbezorger te verzekeren, dat zyn Vrouw, in het leggen der fondamenten, niet één stip is geweeken van de order die 'er vereist wort, om een kleinen deumis, in een volwaszen koekoek te transmuteren. Ha! ha! ha.

Panurge. De vrees voor een nakend gevaar is doorgaans zwaarder, als de zaak zelver, en het geen ons onlydelyk scheen, in de bespiegeling, is gemakkelyk in de praktyk. Ik beken, ik heb het dwarsboomende nootlot, met al myne voorzigtigheit, niet konnen ontgaan, het geen de getrouwden, veeltyts als een *vade mecum* verzelt, om dat men

aan de favorieten der meisjes niet zo wel, als aan de hoorns der koeijen kan zien, hoe veel kalveren ze geworpen hebben, dog de rust, die 'er uitvloeit, is weêr zo vernoegende, dat men alle de huiskrakeelen daar door kan loszen, die anderzins onze zwakheden veroorzaaken. Want een algemeene Vrouw slagt *de Catholyken Vader Jut*, anders *Pausin Johanna* genoemt, die uit hoofde der begeerelykheit met de meeste Kardinaalen accordeert, om in het vissers bootje alle de posten te vangen, die in deugt met spanbaarzen egalizeeren. Een kuisse hen heeft aan één haan genoeg, mits zyn ambagt verstaande, dog een duif, die uit den veelvuldigen omgang met doffers heeft begreepen, dat een dubbelt getal een enkel overtreft, zal nooit haar egtverwant zo veel te doen vergen, als andere, om dat ze, hem te lief hebbende, niet wil bloot stellen voor de gevaaren, die uit overtollig ringsteken, duëlleren, en kampgevegten, enz. spruiten. Een *Cythareesse brak* snuift 'er op uit, en vint hy *het nest van Paphos ledig van haezen*, hy groezemoest 'er zo lang in, tot hy het wars, de struëllen verlaat, om weêr elders te snoffelen, terwyl *de eerstverkoorene rammelaar* naar zyn *broeikas* reverterende tot zyn eigene onkosten het gedevaliseerde herstelt, om de weerelt met geslagten te vermeenigvuldigen, *die omtrent hunne begindzelen zo kundig zyn, als Boekintekenaars van de voleindinge der werken weeten te spreeken, om dat tussen het eerste bestek der zaken, en het slot der dingen veeltyts een harmonie schuilt, die den uitvinder meêr als de interessanten voldoet*. Die, en de Zuiërzeeactien slagten de wyven, die meenig een man den kop doen krouwen, en evenwel is onze eeuw zo coeragieus, datze, tegens twaalf oogen dobbelende, alles hazardeert, om in een onoplosselyken strop van bedriegeryën te blyven hangen, *dat men in de huuwelykstrik strax den moort stak, het zouw meenig een armen duiv... bekooren, om op een eerelyke wyze, tot zyne vroege vezelen te repatrieeren*, maar die kortademigheit, benaauwde borst, steeking der milt, en geduurige hartklopping, welke groeijen uit de hennippe liefdeszeelen *zyn nog langwyliger, als de uitgerekte aanmerkingen, op van Leuves Eudochia*. Aan de laaste kan men, met verlof, zyn posterianis veegen, als men ze eens heeft geleezen, dog de wyfjes, schoon ze alle dagen worden doorbladert, doen 't aan hun mannen gestaâg, inzonderheit, zo hun inkomsten verslappen, en dat de schatkist van Papa, ontsenuuwt, moêr doet grommen, *als een dorre Boekzalist, die een vetten Arend, in 't lommerig bos der Poeëten verrast*, waar in men tot gerief der boeklievende, *de omnibus aliquid* vint, in steê van by de wyven, daar het altydt is *de toto nihil*. Ach!

die ledigheit, dat vrouwelyke *vacuum*, die Philosophise *windvles* vol te krygen *met geest van lugt, en astralise vogtigheden* is een werk, daar 't verstand voor verstomt: ik zwyge nu van de nootzakelykheden des leeftogts, en alle ab- en dependentien van dien, die my meêr moeite schaffen, om te bekomen, als een paar ramstakken, die, onder ons gezeit, my niet misstaan, *om dat ik ze met een paruik àla mode dek, gelyk een Franse Comies, die de Keukenkamenier heeft getrouwt van een Governeur der Marinen*.

Broer Jan. Die twee hoornen des overvloeds in zyn schilt voert, heeft reets den eersten trap, tot den adel, en die een *Diana* omhelst, die van *Apol* is getukt slagt den Faenix der ouden, die door de goude vlammen der Zon wort verjongt. Ach! *Mofjes*, en *Waaltjes*, die langs *de lauweren van Acteon* ten deele zyt gesteegen, *op den Zangberg der rykdommen* wilde gy eens een Marsias deuntje opzagen van de schatten van Mydas, hoe zouw Panurge zyne lepels opsteeken, om het onderscheit der koekoeken te hooren. Gelukkige Zoonen, die dogteren dezes lands trouwt, *om het Batavise Burgerregt, oprekeninge van het vrouwtje te genieten*, wat zit je warm! in tegenstelling van dezen Irus, die een stier van verstand willende zyn, niet wist, dat een Iö, waar op Jupyn is verslingert, steets een mercurialen Engel ontmoet, die haar van alle oplettende gevaaren verloszende, zekerlyk aan een weelige aarde, door Juno's trouwgordel, zal zien geknoopt. *Die maats hebben geen noot die hunne Mecaenaten, onder de Goden weeten te vinden*, al waren ze dommer, als een dommekragt, maar die zig verzwageren met de benedenste elementen, blyven tussen hemel en aarde zwerven, als dwalende spooken die sint eenige jaaren al meê zyn gebannen, naar men de verschynzels der oude wyven, en biete bauwen der kinderen voor lorren heeft versleeten. Hemel! hoe kan een land bestaan, als men de dui.... en heksen verdryft? en waar wil het heen, met deugt, en waarheit, als men de klaarste woorden, zelfs van gewyde rollen, een zin aandraait, die de Autheurs nimmer hebben gedagt? de geleertheit zoekt veeltyts een naam door nieuwigheden: dog de outheit ruste op haar begin, en kende de voorwerpen veel eenvoudiger, als men tans onder zommige ziet, waar by de meeningen zo verschillende zyn, dat 'er de wyste man vaâk het verste door van de waarheit verdwaalt, die aanstonts zouw te vinden wezen, zo men ze meêr zogt, in opregtigheit, liefde, en goede werken, als in begrippen, en hairkloveryen, die de waare hoornwerken, en halve maanen zyn, waar langs de bergmannen den donderaar

bestormen. Daar zyn geen grooter koekoeken onder de Zon, als die een eens aangenome loogen steets staande houden, met altoos één toon te schreeuwen, en geene eerlyker egte lieden, als die de handvesten beleven, die hen van hoger hand, door hemelse trouw zyn geschonken, om wettige kinderen des ligts te fokken. Men broeit zomtyts kuikens uit, die Lucifer heeft verwekt door de inquisitie der Spaanse dwingelanden, en meenig een vroome ziel wort door *Dominikanen* vervolgt, om dat hy een reformatie omhelst, die op billyke gronden gebouwt de menssen leert te leeven, niet naar de meeningen van loontrekkende Munnikken en ongepolyste Kloosterkwanten, maar naar de inädeming van een gezuiverden geest, die men altoos daar voor mag houden, zo ze niet stryt met de keur, die 'er de Oppersouveryn toe heeft gestelt, maar de nederigheit in haar blazoen vertoont, waar door ze afhankelyk van vroome Vaders, en getrouwe Herders zig niet afscheid van kerk en gemeente, om nieuwigheden in te voeren, en door het Babelbouwen een naam te verwerven, maar de verbeteringe aller dingen daar verwagt, daar ze alleen te vinden is, te weeten in de wooningen der Zon, en Tempelen des Hemels, *waar van de separanten, converseerders, en het ras vaneigen zinnelyke devotarissen* zig vervreemden, die meeningen ketterssen aterling, of geestelyk vleesbastertje onder den duim kweeken, het geen der zuinig genoeg uitziet, om elk te bedriegen; dog die het fyn van het gemaakte fyn kent, in tegensgestelde van innerlyke deugt, en die weet, dat schyn geen lighaam en heeft, als het bloote zweemzel van een wezentlyke zaak, laat zig niet misleiden, *door het uile huldzel van een kwezel, nog de effe calot van een klopbroêr*, maar ziet dieper door alle zwarte nevels, en schaduwen, om gewaar te worden of agter dien teem van liefde, en barmhertigheit wel één aasje schuilt van ware theorie, die men op een agterstraats manier opsnyt, met zo veel eloquentie als een *hartlopende Smous*, die zyn *vet* debiteert, om de lompste schenkels, en de podagreuste stelten te doen draven, als een speeljagt, dat pas even gesmeert, voor wind, naar Durgerdam staat te zeilen. Dat men met dat *Israëlitese smout* de spelkundige herssenschaal van onzen *droogen Boekzalist* kwam te vryven, wie weet of hy in plaats van een loomen lettervittenden schoolbul te blyven, niet wel tot een Poëet van den eersten rang avanceerde, om *extempore* liever een goede gedagten uit de pen te lappen, als met veel moeite een reden te koppelen, die buiten reden, vooze klanken, zonder zaaken te grabbel gooit, om *als een slegte Klerk*, met den naam van een Digter te pronken. Is het niet

genoeg, als een Uil op de A, B, lym gezet te weezen, en door een ander te hekelen de slegte rymers te zien naar zig toevloeijen? of moet dat spook ook de negen Zanggodinnen lokken, om hem met verwondering te begluuren, *als de desperaatste Antagonist van den geheelen Helicon*? die met zyn *rudimentale vedel*, en *grammaticale woorden bas* meêr nadeel *aan de lierklanken van Faebus verschaft*, als *Roeland*, met alle zyne *lamme lieremans toonen* heeft konnen verrigten, *want op elk Leuvens blad is een onvervalste bekentmakinge van naare voetangels, en onnozele strikken te vinden*, tot een waarschuuwinge voor al te begeerige gemoederen der wysheit, *maar by den anderen schuilt een slang in 't gras, dewyl het uithangbort der letterappelen van Sodom ons de vunze mist verbergt, die 'er in verborgen zit*, waar op een aanschouwer belust naar binnen treet, *dog hoe men in dien taalkundigen doolhof dieper verwart, hoe men al verder van de Castalise wel afwykende, dorder wort als een mumie uit de Zantzee, of de Arabise wilderniszen*, die men hier zomtyts de zieken ordineert, om tydelyk met de *mortalia* te sympathiseeren. Och! myn *lieve lolkater*, en *bedroefde pappierbederver*, wat doe je met je krukken op het ys? de *heillige baan* is immers te glad naar den *Nederduitsen Parnas*, voor *uw, Latynse stompjes*. Te rug, als een man; blyf als kindermeester, by valhoed, leibant, kwyllap, en kakstoel, als de ziel uwer bediening, en spreek dog nimmermeer, voor al, zo je niet gevraagt wort, van keurlyke stof, te meêr dewyl de Schooloracels hebben uitgedient, sint Minerva op den Pindus haar Zanggodinnen een visite heeft gegeeven, die van meêr nut is, *als die van meenigen Doktor, die uit zyn staciwagen stapt, voor een gulden, ja minder, om de hongerige Atropos den bek, met een zieke te stoppen*, die ligt nog wel een vyfentwintig jaar langer zouw konnen leeven, zo hem de onwetenheit de pas niet had afgesneden. Trouwens daar valt niet op te zeggen, want het wort gedaan volgens de regelen der kunst, en die gaan voor de influentien der natuur, niet waar muntsnoeijer van Parnassus? die eerst uit een *Mol* tot *een sint Jans ruspje of ligtschynend vlindertje* geavanceert zynde, onze rymelende Amsterdamsse Pothuisjongens doet loopen, als by ziende, scheele, en verminkte broeders, om door die magere ginsters bestraalt, over alle Bruiloftszalen, zo ze 'er slegts konnen door bedelrekwesten by raaken, met haar Amersfortse diamanten te betoveren. Daar is geen deftig man jarig, geen Cato in den raat verkooren, geen boek onder den pars, geen held gestorven, geen battalje gewonnen, niets nieuws in de Stad of onze snaaken hebben een klinkdigt, heldenzang, harderskout enz. gereet, om het de menssen nolens volens op te dringen, doorgaants daar by verzekerende, naar de gewoonte van Assuradeurs zonder penningen, *dat ze onder het Buitendelftse bestier van David behoorende zyn*, en dien volgens zo vast in de spelling, *als een Schoolmeester, die door het omgaan met kinderen, zo kinds wort*, dat hy zig bekwaam erkent, om by mankement van Vorsten en Heeren, een Atlas te konnen zyn, om geen staats Governement te torssen, als een andere Sanche Panche, die het Eiland Barataria op zyn Ezel van verre belonkt. ô Goden! ô hemelse starren! wat doen deze, en alle die bovengemene snaaken in de weereld? ik vrees, ik vrees, datze nog, als de Konynen zullen vermeenigvuldigen, om zelfs

de nog weinig overgeblevene ruinen van Atheenen te ondergraven, *want de gekken teelen door den bank sterker voort, als de wyzen, en daarom ziet men onder lieden van oordeel meêr Oszen als Ezels*. De koekoekery mag je by 't onnozel Jan Hagel zoeken, maar onder verstandiger en deftiger slag van menssen is ze te vinden. De Heer Panurge schynt ons hier van een voorbeelt, die in alles is geverseert, en alle kwaliteiten bezit van een fatzoenelyk man, buiten gelt, *dog zyne Arca-triomphaal*: *die eerboogen van Jupyn, die naalden van Pindus, die twee aszen der natuur zyn weêr zo uitstekende, datze zelfs met de pilaaren van Hercules vergeleeken wordende, die in heerelykheit surpasseeren*. Daar zyn 'er, 't is waar, die beter vergult zyn, en minder lasten hoeven te dragen, dog in 't stuk van mode, roem, en hedendaags geb.....

Panurge. Ik geloof al stond je met de Zon op, en verdwaalde van het spoor, tot de afgelegenste wilderniszen, je zou 't tog alweêr met *Delius* in het westen te kooi gaan. Je begind als een spotter, en je eindigt als een gek. Je text was van hoornbeesten, en je sluit den teêm met koekoeken, terwyl je tussen beide een deel personen en zaken hebt overhoop gehaalt, die geen gemeenschap met het bestek van Broêr Cornelis hebben. Was je getrouwt, ik zouw zeggen: hier spreekt men van geen hooren zeggen, maar door ondervinden.

Broer Jan. ô! Een braaf orateur weet zig van afwydingen te bedienen, om zyne toehoorders te diverteeren, dog hout steets het ent in de hand, om het klouwen niet te verliezen. Minerva aan te zien, eêr men van het Dolhuis zwetst, doet de aanschouwers grinniken, en als men een gek wil verstrikken moet men 'er wat wysheit tussen lappen, om hem nog gekker te krygen: *Eén kan Bremer-bier, tot een aanvang gedronken, zal gemakkelyk met eenige pinten geslooten worden, zo 'er eens zo veel Keizers en Koningen worden ondergeworpen, als 'er in de wereld zyn geweest*, en ik verzeker my, dat het weinige lezers zal verdrieten, dat ik een ledigen hoorn verlaat, om een voller te krygen. De kruiken des overvloeds zyn op den Parnas te vinden, daar moet Broêr Jan wezen, zal hy, als een Apollo, zyne zoonen belonken; langs den Kastalisen ader raakt men in de ruime Zee der digtkunde; door het naauw van de Middelandse straat vaart men naar Turkyen, daar pronkt Diana met hare kwartieren, *een Paardestaart beschut het serail*, en Mahomet was geen duit waart, zo hy de zwakheden der mannen niet te gemoet kwam met een Paradys van vrouwen. Welke stroomen bedekken dien Hof! twee afgronden verliezen zig in een: Hermaphrodiet staat hier, als Piet snot. Narcissus kabbelt in een spiegel naar zyn zelven, gelyk een salet pop voor haar toilet. Hy wort water ô Goden! de beuling vervliet, en wort een Oceaan. ô Wat gewaszen! welke meirkalveren! welke schulpen, en zouthoorns zyn daar niet te vinden. Weg aarde met al uw mieren, weg hutten van klei, en horzels die ze bewoonen, by 't lommer der Maan, worden in Thetys pekelplaszen, de twee favorietjes gebooren die Faebus zyne zonnelingen schenkt, eêr Aurora daagt.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boek verkoopers.

A°. 1724. N°. 17
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Rabelais en Agrippa.

Donderdag den 24. Mey.

AL brogtje al het gesnor van wyven met malkander,
By Jan-oom, in de bank, om maar één enk'le duit
Te krygen op de zoo, 't zouw zyn breng ons een ander'.
Daar 't Paart niet piszen wil, daar is 't vergeefs gefluit.
Al zong je van de meit, gelyk een Parnas krekel;
Al sprak je van het zoet, het zuiker van de min,
De vriend zouw zeggen: neen, want vlas, het geen ik hekel
Dat schaft my werks genoeg, al haal ik 't uw niet in.
Eén popje is al genoeg om ons den kop te klouwen;
Eén zuurtoot baart meêr eek, als al 't bedorve bier,
Want katjes, die eerst mals haar lieve katers krouwen,
Verbeelden naderhant Europa op een stier.

Rabelais. Met zwoegen, en heigen, in 't zweet van zyn aanschyn den vrouwelyken akker te ploegen, bruit 'er meê heên, maar dat honger lyden, na den zuuren arbyt heeft de duiv... verzonnen. Ik spit, en ik spa, dag en nagt, om deugtzaame kinderen te fokken, en myn wyfje brengt me niet, als distelen en doornen voort. Het vrouw volk moet een netelig goet zyn, want men raakt ze pas aan, of het vel reist over end, door het uitbotten van blainen, en blaaren, en hy, die zo neerslagtig scheen, als een *graauw suster*, die door contemplatie uit de minen, en verrukkingen van een *cellequant* een vuurige Oorlog van lighaamskastydingen verwagt, is in één moment op den oppersten ladder der natuur, om van boven neêrgestoten, zynen adem langs verkeerde poren te loszen, zo onze beulinnen ze anders willen vangen. De strop,

waar in het vlees verstikt is van geestelyk hennip gedraait, 't geen nimmer verslyt, en hy, die agterhalen wil het grontbegintzel der dingen, is het ent al by den aanvang kwyt, want wy worden overeilt, door ons zelven, en terwylen wy naar de gedaante tasten van een verbeelde Juffer, heeft ze de onze beet. Het wargaren der liefde is een Chaös van spooken en de minste vezel, die 'er in wort geknipt, krygt een gedaante van die geene, die het meest met zyn gestel *sympathiseerde*. Het kindermaken is een werk, het geen ieder doet, dog niemant verstaat, want een Philosooph tuurt'er op, als een gek, en een zot heeft doorgaants zyne operatie voltrokken, eêr een wyze begint, die met een Janseniste afgescheidentheit uit zyn verheve bespiegelingen in den byaart der natuur zakt, als een Icarus, die van Apol geraakt, verzinkt, om het oneindige, met zyne kleine by voegzelen te vergrooten, dog de beste overvliegers broeijen de minste eieren, waarom de verstandige hennen, met de onnozelen weêr meest in dit stuk van één sentiment zyn, dat getrouwe gebuuren niet zyn te versmaden, als hun eigene lyfbeschutter andere dekt. De jongens lyken altyd hun vaders, schoon ze niet en weeten, wie hy is, en de meisjes geeven den naam van moeder dikwils aan een voedster, daar Papa niet eens om en dagt, doe hy haar inluisterde, het geen hy zelver niet begreep. De omwending der dingen doet ons draaijen, en die een oogenblik wenst stil te staan van zyn tuimelen, verstaat geenzins om welke reden hy zig laat beweegen. Ik vraag pas naar een waarom, of de onzekerheit schaft my het antwoort. Niets weet ik, als dat ik niets en weet zeit *Socrates*, schoon het gestel van zynen *spiritus familiaris* den mynen, naar ik, uit bezef van myn zwakheit geloof, wel een halve duim, in langte overtrof, waar voor *Xantippe* hem dikwils, na zyn weeven van een heel schot vol varkens, een dikke neus, by een paar blaauwe oogen schonk, in tegenstelling van de myne, die my schier levendig opvreet, om dat ik haare biggen den draf niet kan verschaffen, die regte wysgeeren aan Kooplieden benyden, dewyl ze weeten dat de begintzelen van een vette keuken zelden magere uitwerkzelen verschaffen. *Die tot een Apollo is gebooren, kan met den koeivoet van Mercurius niet omgaan*, en ik, om dat ik eerlyk wil zyn, verval tot schande. Was myn Vader een dief geweest, ligt was ik tot geen bedelaar beroepen, en kon ik zo stout liegen, als waar zeggen, wie weet? of ik geen meêr zielen bedorf, als Saturnus kinderen verslind. Het Orakelhol van Delphos plagt men met gelt aan 't brommen is krygen, en nu stopt men het met goud toe. Als ik een geheelen dag,

op straat van de rykdommen der natuur heb gepappegaait, *trots een Turks Poëet die de wagen van de zon met halve maanen borduurt*, vint ik t'huis een heelen dag werk, om myn vrouwtje te hooren exterklappen van onze leege etens tresoiren. Daar men anders moêr meê zouw konnen paaijen, komt vader dan niet gelegen, want de holle ingewanden zyn buiten staat van mededeelzaamheit. Wat is een ent worst, zonder broot? zeit ze: wat is een gerookte ham, zonder mostert? wat doet een vent, met een wyf? zo hy een mos, die alle oogenblik gaapt, den bek niet weet te stoppen met geduurig onderhouwt van aas. Het mes, vervolgtze, moet op het slypbort wel gewet wolden, ik beken 't, maar het mexicaanse zand, het stofgoud van de kust van Guiné is het waare *medium*, dat het lydelyke door aanrakinge, en beweginge van het werkkelyke de hette doet krygen, die 'er vereist wort, om het stompe te scherpen. Wil *Pluto* een deuntje opzagen by *Proserpyn* zonder gewigt van plaaten, hy krygt alle de vloeken naar zyn gat, die in de hel te vinden zyn, maar komt *Vulcanus*, met een kreupel been in zyn Smids broekje, dat zo zwart is, als de koolmeinen van Schotland, om een *Engelsse leddi* te streelen, zy zal haar laaten doudeinen, als een maartse kat van een krolssen tugtheer, heeft de manken bloed maar een gulde kruk om ze haar voor de neus te douwen. *Op de reuk van Sol gaapt Luna*, en *Cerberus* zelfs laat de geesten passeeren naar de *Tartareese woningen*, zo hy aan den *balsum Peruvianum* slegts mag likken, die hen van *Faebus* akker geschonken, doet druipen van vet, *als Lojolisten, die de Oost en Westerse schatten aanvaarden, onder borgtogt van Noorder en Zuijer reliquien, om ze nimmer te abandoneeren*. Ach! die vaders zyn gelukkig, die op een geestelyke egt meêr vlees enten, als wy arme zondaaren, uit onze brosze en aartse kanalen *Spiritualia* weeten te baggeren, om de huuwelyks fuyken te provianderen. Wat uitkomst? wat hulp hier voor? wyst my den weg, ô Agrippa! naar *Mydas* wooningen. Al moest *Rabelais* een Schoolrakker worden, ja een *Ezel* zyn, nog grooter, *als een hondsse Boekzalist, die op een Arend blaft*, ik zal my ook dit getroosten, mits dat ik de *Damiatise klokken* mag hooren bombammen, die de vinders der drukparszen verzellen, *om haare Autheurtjes te doen opzitten, als het Fidelletje van Mamma Thereesa voor een sneetje bedorve vlees*. En is dit niet genoeg? zo zal ik my niet ontzien, om elk te steeken, ja zelfs uit de werken van de Heer *A. Bogaart* den *hond*, by gebrek van stof, of uit kwaataardigheit meê, met het uitloopen der Aprilse bladeren ten toonele te voeren, om *Onder de Linden* nieuwe Acteurs te fokken, en den

sleep der *antique Digters* met *moderne toehoorders* te verzellen. ô Het *theatert niet kwalyk, als zy, die voor Vorsten, en Koningen speelen van een braven TreinVissers, Kruijers, Schoenlappers, Aansprekers en dito soort deftige hofjonkers verzelt worden*. Men heeft zo veel aan de elende der laaste dan te zien, dat men op den heelen *Caesar* zomtyts vergeet te denken. Trouwens wat is 'er aan gelegen, hoe het goud verdient wort, als 't maar wort gekreegen. *Wat bruit geltzieke menssen de Poëzy*? en om die reden moeten alle de werken van die natuur onder de *censuur*, zo ze onder de *jurisdictie* en het *driemanschap van David van Mecchelen* niet behooren, dat is te zeggen, al wat met hun lettervittery niet accordeert, of al waar hun adem niet heeft overgegaan is verdoemenswaardig, of heeft ten allerminste een geeszeling, en een brandtmerk te wagten.

Al was 't een diamant, aan Jupyns helm geklonken
Van 't vuur 't geen nimmer sterft, maar op zyn oli brand,
Om 't eeuwig lugt azuur met vonken gouds te pronken
Het moet den Kerker in, of raaken heel van kant,
Zo slegts een vuile damp verbittert, op die straalen,
Uit Pythons moorthol rukt, tot demping van het ligt,
Om langs een wolk van inkt, gelyk een spook te praalen,
Dat naauwlyks vrees in 't hart der zonnelingen stigt,
Om dat Apol zig zelfs verstaat, spyt windorcaanen
Van Typhons aangevoert, die nimmermeer bestaan,
Zo dra den hemel slegts, met standers, en met vaânen
Te velde rukt, om 't heir der reuzen weg te slaan.
Dan tuim'len bergen neêr van muffe Boekzalisten,
Naar Davids Beterhuis, een Rasphuis, om 't verstand
Te knellen in een strop van hondert duizent twisten,
Steets toegedraait, door een A, B bort in de hand.
Dat pronkstuk is genoeg, om Mydas regt te kennen,
Schoon hy zyne ooren, niet een kap van regels dekt.
Een Uil die kan zig nooit tot glans, of luister wennen,
Dies wort hy van de Zon gelyk een beest begekt.
Zet hem een belhuif op! ô vlugge Zanggodinnen!
Borduur zyn naam met git! niet van 't grammaticaal.
Die brui is veel te laf, voor die de digtkunst minnen,
En slegts aan een geflikt, door knoeijers onzer taal.
De Smeeden van natuur zyn vroege morgenkimmen;
Aurora zwemt in bloed, in roozen van de min.

Hoe dat myn Faebus slegts al hoger reist door 't klimmen,
Hoe ik al minder smaak, in* Davids werken vin,
Ze zyn te zaam gelapt van klanken, zonder geesten;
't Zyn woorden zonder pit, en ei'ren van der nagt,
Alleen door 't Masculien, en Faeminine kweesten
Van een Syntaxisspin, spyt Pallas voortgebragt.
Minerva sta my by! ik schrik voor al het zwadder,
't Is doodlyk wat ik zie, en vol van helsse nyt;
De vent schynt razend dol, om dat hy op een ladder
Van uitgerekt A, B, den held'ren dag bestryt.
Die sportjes zyn te kort om aan Jupyn te raaken,
ô Dwergjes van de klei, die slegts het slegste kont,
De Schepper van 't heel-Al laat zig van niemant naaken,
Als die het heet gespan van Faebus dagkar ment
Met roszen van Carmyn, en ongeschape vlammen,
Met vederen van kwik, en snelle vlugtigheit
Kan 't eeuwig Element de vier aan stukken rammen,
En zien, wat voor het diep, in 't hoogst' begraven leit.
Een blixem van Crystal, en donderende toonen
Rinkinken langs de lugt, als Faëton ze naakt:
Nog wil hy liever daar, als in den mistbak, woonen,
Waar uit een Crocodil zyn letterdroeszem braakt.
Wort hy van 't steile rad, naar d'Eridaan gesmeeten,
Hy gilt in zynen val: het opperst is meêr weert.
Veel liever sterft een held, als dat hy aan de keeten
Van een tyran geboeit het woorden-vitten leert.
ô Dolhuis onzer eeuw! en doolhof der Poëten!
Wat zyt gy naar, voor die op wysheit zyn bekoort,
Een digter diende tans zyn bronkwel te vergeeten,
Om in een Boekzaal plaats te krygen als 't behoort.

Agrippa. Wat is 'er een onderscheit, tussen den eenen Aap, en den ander! ik wil zeggen, tussen menssen, die eerst in de weereld komen of die 'er uitgaan, en wat resoneert men na de doodt, niet anders, als in dit leeven! waar wy hier niet door konnen geraken, is elders ontslooten, en al wat ons om laag te veel kittelt, wort naderhant te jammerhartig door 't opperste geteugelt. Hy die in 't begin al de weerelt bespot, wort weêr op het eint van haar belagt, zo dat droefheit en blydschap by beurte voor Democriet, en Heracliet speulen, en malkander een moffe pakje leenen, het geen het nootlot alleen toekomt te bestieren. De

* Te weten de Buitendelftse.

natuur is te regtvaardig om onnatuurelyk te zyn, en daarom verwiszeltze dalen in bergen, en doet de hemelsse wateren zakken, terwyl de benedenste vezels verzengt als teere stoffen naar de lugt zwieren, om zig met de Zon te vermaken, die haar een nieuwer adem inblazende in alle gedaantens herschept. De oude plagten te zeggen; ieder is een Smit van zyn eigen fortuin, dog die Dame heeft vieze parten in haar gat, die je met resonomenten niet kunt beteren, want al bezat je al de Capaciteiten van een eerelyk Patriot, nog zouw u 't verstant, of deugt niets baaten in de werelt, by aldien je niet agterwaarts, op een Ezel gezeten, door de heele Stadt wiert omgeleit van een zwarm onbedreve jongens, die op het geklank der bellen toeschieten, als een kinds kind van Mydas, om in de dubbeltjes te rammelen, die grote Papa heeft nagelaten voor zyn neefjes, die askaantjes, en zoonen van Titus zoon, die de toekomende Majesteit uit de oogen blinkt. Trouwens die tot een Vorst geboren is moet 'er voor speelen, al zouw hy in een blaauwe tent ageren. Zegt al de Europianen vry, dat de wysheit de ziel is van 't Heel-Al, zy zullen u, met hun gedrag het contrarie vertoonen. De buffels kolder van een Munnik is zo nootzakelyk in het Klooster, als de *metaphysica* aan een Schoenlapper, hoewel men het laaste minder vint als het eerste, en nog zyn 'er wyven, die liever schuilen onder een gewyde kap, als dat ze bloot zoude staan voor de verroeste bajonet van een Mars, die zyn meeste poppegoet heeft verlooren door het stormlopen op gapende wallen! Och de domheit genereert sterk, en daarom zyn verstandige meêr gehoorent, als zotten, want de gekken verrigten, het geen wyzen verveelt. De laaste zyn in 't beschouwende leeven, dog de cerste nog in 't werkende. Heeroom leest zyn getyën, terwyl de leeken om een pintje loopen, en de moeder des huisgezins heeft meêr smaak in een converserenden Micchiels Engel, als in een kwaden duivel van een man, dewelke moet uitgeworpen worden, om reine geesten plaats te verschaffen. Het kapelvaantje van Anthonius de Padua heeft van zyn leven op meenigen schoot miracels gedaan, en 't koortje van sinte Franciscus deze en geene Juffer meêr als ééns gekastyt, die langs het *scapularium* na den roozen krans vatte van haar smakelyken bestierder, die voor Peenetentiaris ageert onder de Zusjes. Maar zagt, Agrippa, mondje toe van de geheimen des R: Altaars. Paus Oom kan geen jokken veelen, trouwens hy is nu doot, en de Conclavisten broeijen weêr een ander. Vivat de vinding, en lang leeve de Paters, die my altoos immers niet verbieden zullen te zeggen, dat zotheit en 't geval veeltyts de paaden zyn tot het geluk, 't is wel waar dat zy, die door die weegen zyn

geavanceert u voor een leugenaar zullen begroeten, dog ik vertroost my met het lot van sinte Crispyn, die de Portugeesen over boort bruiën, als hy niet wil doen als zy 't begeeren. Men kan 't hier nooit maken naar ieders zin, want beleeft men de wetten van zyn Vaderland, en behartigt men het intrest der heilligdommen, gelyk vroomaarts past; De menssen zullen u schelden voor een styfkop, een onverzettelyke vent, een dwarsdryver, ja een Tartuffe zelfs. Doeje iets het minste, dat hier niet mede accordeert, het zal wezen het beest is een vrygeest, een Libertyn, een Karel die zyn gat aan alle dingen veegt, met een woort daar zyn meêr kromme, als regte streepen, en meêr vallende meiden, als reizende mannen, en ik weet nog niet waar ik Rabelais voor zal houden, om dat ik door het onderzoek van my zelven ben geklommen op den uitersten top der onzekerheit, waardoor ik aan alle dingen twyffele, zelfs aan Carthesius, die de hooftpatroon aller dubien mag genoemt worden. Langs die begindzelen ben ik zulken baas geworden, dat ik myn eigen begin wantrouw, dat is te zeggen myn eigene vermogens, om wel te doen. Ik erken egter, als ik hem vergeet, een onbepaalde magt, die my nootzaakt, en ik vind my gelukkig, als ik my afhankelyk stel. Ik kan willen, en voornemen, dog een die meerder is, als ik, dwarsboomt myne begeertens. Hoe ik sterker egaliseer, met myn oorsprong, hoe ik verder van my zelven ben, en hoe ik al uitgestrekter Philosopheer, hoe ik al gekker schyn te worden, en minder kans zie, om een armen duivel ryk te maken, of hy moest een Peripatethicus worden, die door wandelende bespiegelingen de gelukzaligheit zogt in de ledigheit der zinnen, gelyk de Hoogduitse Pietisten, die de ondervindelyke lydelykheit stellen boven de werken, in tegenstellinge der Bevers, die uyt een sterke schudding, en het hoffeboszen hunner billen willen agterhalen het *principium* van hunne vloeibaare geesten. De eerste van die kraam was een vrouwmens, die zo door Adams last schudde, dat moeder Eva nog blyft leggen, als de een of den andere goethals zyn hooft opbeurt, om aan haar, als aan een zuster, den broederlyken kus mede te deelen. Dat je volkomen zot waart, ik zouw je daar heenen zenden, om de onderlinge mededeel zaamheit der zielen te beproeven. De vrienden zien op een stroo breet langte of ruimte niet, als regte natuurkundige doen. ô Neen, zebehelpen zig met alle leden, die maar tot de innerlyke betragting dienen, en al waren ze ver boven, of onder 't peil, en bestek van vereiste regulen des diensts door hun korte, of uitgestrektheit. De gevoeggelykheit, en de ware inschikking is weêr zo gemeen onder de zelve, dat je ze naauwelyks onder de Kloo-

sternimphen beter zout konnen bekomen. Wat vint men al uit om voor fyn te speulen! en hoe diep zinkt men niet, om zoveel te hoger te stygen?

Rabelais. Wat heeft men weinig vrienden, in noot, en wat haalt Agrippa al om, trots een practisyn der regten, die een slepent proces behartigt, voor hy komt tot de zaak, daar men van begon. Ik was, in een vroeger eeuw, ik beken 't, een die de Grootsten dorst hekelen, en nu word ik van den minsten begekt. Ik leefde op myn pen, gelyk een magere Pol, op een Hoer. Ik had gemeenschap met alle dingen, om dat ik verstoken was van my zelven, en om dat ik niets erkende, agten my ieder voor een man, die alles begreep. Nu zyn die tyden voor by, ik lang doodt, weêr levendig, dog radeloos, te meêr dewyl onze tegens woordige eeuw zig meêr als ooit bedient van glimpen der waarheit, zonder ze wel te treffen. Ik spreek niet van het publiek intrest, nog de grondvesten van Tempel en Staat, dewyl ik die altoos zal heillig houden, en met myn zugten onderschragen, maar oog op dien zwerm van mieren, die hun nesten vol haalen van beuzelaryen der allerverfoeijelykste pedanten, die hun dodelyke pillen vergulden, om de zieken te bedriegen. De zuivere natuur, die bron der starren, die indaging van Apol, en alle de omwendinge der opperste kringen zyn verlooren, zelfs onder de meeste Poëten, die by de Maan slapen, in steê van by de Zon te waaken. De gouddorst oracelt in de gemoederen, de gierigheit heerst, de wysheit wort verbannen, en al wat Hemels is, leit in een keten van Schoolgeleertheit geboeit. Die iets gewaar worden, dat henverstaat, schoon zy 't zelver niet begrypen, dobberen door de baarenvan twist, en meeningen naar de havensder rust, en zouden nimmer beroert worden, zo de buitenste schors niet te veel gekraakt wordende, door guure tanden van zorg, en bekommernisse, de zielse kern bloot stelde voor de gevaaren des tyds, die de zulke egter het allermeeste kwellen, die in een omslag van vrouw, kinderen of Familie gewikkelt zyn. Ach! was ik nog in de holen der vergetenheit! was ik nog niet wedergekeert! zat ik nog agter Laethes gordynen verborgen! ik zouw niet hoeven te vraagen, waar toe de menssen gebooren worden? ik zouw niet zeggen; dat alle vreugt vervelt door jammer, en dat de droefheit van blydschap gevolgt, in grooter verwiszelt, by aldien men in geen Philosophise spiegel ziet, dat niemant voorspoedig mag genoemt worden, voor hy alle dingen egaal opneemt en te vreede blyft in den wil van zyn oorzaak. Dat heet: niemand gelukkig voor zyn Dood. Gestorven te zyn aan de begeertens, is te rusten in zyn begin. Dat ik onderga! ô Jupyn! dat eene andere adem den mynen verstik! dat gezuiverde vonken myn bruine bol verbranden! dat ik cristalliseer in wind! in lugt, en ligt, in 't oneindige! komt Hermetise weêrglazen besluit my in uw buik! doet my zien! waarom alle geschapene dingen dwaas zyn, daar de wortel zo wys, zo volmaakt, zo heillig, zo wonderbaar, en onnadenkelyk is. Vaar wel aarde, weg zorgen, agterwaarts spooken, ik vaar in myn oorsprong, ik rust op de as van 't heel-Al, schoon ik gedraait worde, om dat ik niet anders wil, als begeereloos te blyven.

Advertentie.

Verwagt een meêr als ongemeen pappier, aanstaanden Donderdag, in een t'Samenspraak tussen Mamut, de Turkse Spion, en Mahummed Heremiet, in de Arabise wilderniszen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé,

A°. 1724. N°. 18
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Mamuth en Mahummed.

Donderdag den 1. Juny.

'**T** is lang genoeg 't papier met zwaddrig brein bedommelt,
En uit een regtzen nagt een slinkzen dag geschommelt;
Wyl 't hart, naar ruimer lugt, als hier beneden bralt,
Zyn vlerken jaagt, en zweept, gelyk een Zon, die 't smalt
Van Jupyns wooning schout, door pas ontsloote kimmen,
Die met Coraal getoest, als twee robynen glimmen
Van Venus marm're borst, slegts heuvelen der Zee,
Gestolt uit eeuwig zaat, dat van den Hemel gleê,
Doe Caelum wiert ontmant, door Vorst Saturnus nukken.
Ik zal van daag het goud van Faebus haaren rukken,
En planten, op myn grond dien wortel der natuur.
De oorzaak van het heel-Al is levend vogt, en vuur,
Het geen de Vader wrogt, om alle ding te scheppen.
Wie durft van dit geheim, met vooze klanken reppen?
En vreezen, voor geen bui van 't donderend metaal?
Dies gunt my, dat ik naar 't onzeker nederdaal!
Dat ik de wereld plomp in 't ongeziene weezen!
Waar uit het Chaös eerst is ten tooneel gereezen.
Hier zyn de vormen van 't Idè zelfs vormeloos;
Hier teelt de lely steets het bloed der morgenroos;
Hier stollen zig in een onze uitgestrekste Poolen,
En doen 't verstand bedwelmt van 't spoor der reden doolen.
Verwondering is 't eind' van 't eeuwige begin.
'K verlies my, in het ligt, nu ik het duister min,
Nu ik my leijen laat langs onbeboude dreeven,
Voel ik een andren gloed in 't stil gemoet herleven.
't Is uit, met uur, en tydt, als de eeuwigheit regeert.
Die hier Diaan verzaakt, wort van Apol geleert,

En zuigt een straal van vlam, in 't diepst' der eis saffieren,
Wat hemelen, ô Goon! voelt deze boezem zwieren!
Wat starren zyn aan een, om grootzer dag te zien!
Mag ik myn ingewand aan u ten offer bien?
Kan Jupyn zyn Semeel betoveren met druiven?
Zo zullen vonken gouds naar zilvre daken stuiven;
Ik kennen wie gy zyt, gy proeven wie ik ben,
Die tans als Phaëton te wust den wagen men'.

Mamuth. Opent u *ô Kelders van Uriel!* gy eeuwige wanden van *Arabien*, en doolhof der Engelen! want *Mamuth* schynt zyn zelfs te groot, en deit zig uit, schoon hy maar een vezel is van 't groot al, *in het eeuwig Element*, tot de eindens der uiterste Poolen. De zwangere begeerte geborsten baart hemels, en ik vind my, na het verlies der aartse, kommer, en het slyten myner lastige boeijens, in de armen van *Mahummed Hogia*, onder de vleugelen der afgescheidenheit, en aan de borsten der natuur. Stroomen gouds wellen in myn kruik, en de armoê graast op diamant. De ziel is helderder, als crystal, en waar ik myne oogen wend verblinden robynen het gefoeliede spiegelsaffier onzer verbeelding. Kon dit brein scheppen, het dreunde oracels, en mogt ik my uitten, ik was vervlooten: maar neên, ik ben overheert; een ander speelt den baas, myn vryheit gaat in liefde geketent; ik omarm de deugden, ik streel een heillig! ik heb *Mahummed!*

Dat puikjuweel, dien gloed van meêr als tien paar zonnen,
Die 't water geestig kust van myn verrukte bron,
En tans schynt, als een kloot, op d'Oceaan te ronnen
Van dit demoedig hart, 't geen hy zo teer verwon.
Myn diepte krygt een berg, myn afgrond het verheeven;
Het opperst' daalt om laag, ik ben niet, die ik plagt,
Want Mahummed, zo groot, doet alle klein heit sneeven,
En stelt my op een top, daar nimmer brein om dagt.
Daar vind ik naar myn wens ..... ô neen, ik word' gevonden:
Een hemel sliert my weg, ik ben de zinnen kweit;
Het wiltuig, anders vry, is zelfs geheel verslonden,
Gelyk een drop, die in een Zee begraven leit.
Neen 't wezen blyft, zo 't is, maar steets door 't opperwezen,
De duuring hout begin, dog de oorzaak nimmer ent.
De tyd is slegts uit de eeuw, en de eeuw uit tyd gerezen,
Maar niemand, als alleen myn opperheer bekent,
Van wien ik verder wyk, als hondert duizent meilen,
En nog oneindig meêr, want dat carbonkel vuur
Te groots, op zyn robyn, en hoog coraale steilen,
Gruist in een ogenblik de vlerken der natuur.

Blaas adem in myn zak, schep ons weêr ander leeven!
Want Mamuth is reets doot, ô vroome Mahummed,
Gy hebt my al te hoog van 't nedrig klei geheeven
Om aanstonts weêr te zyn ten zetel afgeplet:
Neên 't dalen schaft ons iets, dat hoger is als klimmen
Ei laat my eeuwig laag, op dat ik dus mag zyn,
Gelyk een vroege Zon, die door de morgenkimmen
Zyn teere lippen drukt op dauw van Cristallyn!
Het heldre ligt hoort G..., de middag is zyn wezen,
Wy zweemtzels van dien glans, en oogen naar het goud,
Wat is 'er wonder veel, in 't kleinste klein te leezen,
Wanneer de Tempel leit in 't vlees, voor steen gebout!
Dan botten ad'ren bloed, dan stollen onze geesten,
Dan krygt de spiegel vlam, en G... alleen zyn eêr.
'T is lang genoeg geschoeit, myn pen, op aartsche leesten;
Wy moeten hoger op, of storten aanstonts neêr.

Mahummed. Schaffen de rotssen vuur? of vlammen de steenen? zyn der nieuwe weerelden aan 't beweegen? of broeijen de *elementen* een ander *Chaös*, een beijaart van verrukkingen? ik was pas Mahummed, of ik schyn Mamuth te zyn; een, en zelve geest splyt zig in tweën, en dog zyn wy elk geheel, en, schoon eenzelvig, gescheiden. Myn liefde is zo groot als de uwe, en gy evenaart myne verlangens, en daarom wenssen wy meêr te zyn voor onze naasten, als voor ons zelven, want men heeft zig zelfs verkreegen, als men zig zelfs verliest, om een ander. Het toppunt van myn geluk is een ander gelukkig te maken, want wat baat my alles, als myn buurman niets en heeft. Dit is boven het peil der reden, ik beken 't, dog niemant bezit volmaakte deugt, als die algemeen bemint, en het vernuft boeit aan de inblazinge van iets bovennatuurlyks. De vriendschap is nooit volstrekter, als dat ze haar eigene belangens vergeet door de vergenoeging van een ander te zien, in het bezit onzer pogens. In het bestek van een ander te dienen wort ik gedient, want myn heele staat is Koninklyk schoon ik een slaaf was, om dat ik de vryheit stel, in vrywillig voor een ander te zyn. De heele weerelt valt my toe, als ik van my schei, en om dat ik eenzaam ben, zo wort ik verzelt. Eeuwen besteê ik, om dat ik den tydt met voeten schop, voor de weerelt, en dewyl ik ze niet begeer, zo bezit ik ze. De plaizieren loopen my naar, om dat ik ze vlie, en om dat ik wederwaardigheit zoek, zo kan ik geen tegenspoet vinden. Niets let ons, als dat wy moeten zyn, en wy waaren niets, by aldien wy willeloos bleeven in ons iet. Ik doe duizende menssen nut, en ik zie 'er geen een, om

dat ik den fynsten adem van myn wezen versprei, langs de wolken voor de wezens van anderen, en ben vaak in den hemel, als ik myn aartse romp verschoppende denzelven schyn te verlaten, om deweinigewerkzaamheit van myn verstand omtrent een log voorwerp, of lastige tabernakel, die ik als een kerker bewoon, om 'er in gezuivert, andere door te dienen. 't Is niet genoeg, dat ik vry ben, andere moeten 't ook zyn, en als andere zyn geworden het geen ik wens te wezen, zo geniet ik de spyze, die zy verkrygen door myn honger. Mamuth heb ik getorst; dien geest, die my aank lampte in Vrankryk, hier geborgen, en dikmaals schipbreuk geleden, in myn zugten, om hem te zien ankeren op myn ziel. Nu vliegt hy my om den hals, dien, ik duizentmaal in afwezentheit heb gekust, als een groeijende Engel, schoon hy een Spion was, want ik wist, door mededeelzaamheit der onderlinge geesten, dat hy zwoegde naar de vry heit der opperste volkeren, dat hy dit tooneel van de weerelt keurde voor eidelheit, en dat zyn kommerlyke rol hier beneden slegts strekte, om hem aan het einde te doen triompheren over de fortuin, die hem dwarsboomde, en ach! wat had hem konnen drukken? had hy onverschillig gebleeven in zyn staat, of zig ontdaan van de boeijen, die hy had konnen losschroeven, door ongehoorzaam te zyn aan de bevelen van zyn meerder, maar neen, een volmaakte ziel is een lastdrager van 't gemeen, en rust in alle staaten en gevallen. Die wil niet anders, als hy moet, die kan niet anders als hy wil, en is meester der natuur, al verzelt een bedelaars pak zyne lendenen. Het gemoet beurt zig hoger als troonen, en scepters; het klamt zyn vederen om de Zon, en ziet hier beneden den gulden staciwagen van den oppersten Monarch aan, als een drekkas, by hetvlugtige wiel van een doordringende gelatent heit. In een ogenblik bereikt men meêr, als Hercules pylaaren, als onze Atlas schouder het barre nootlot verdurende den knagenden tydt, in de wolken der eeuwigheit heft. Welke influentien! welke bronnen! welke starren schieten in onze aderen! hoe staat de ziel in dien staat? wat is ze? wat voelt ze? spreek wilderniszen, opent uw donkere klooven! doet my brommen, doet Mahummed dreunen! maar neên, de stilte, de kalmte van het water heeft de overhand. Myn ziel is lydelyk, en overgegeven; ze zinkt met Mamuth weg, ze is dieper als ze wil, ze dobbert in glas, en wort doortintelt van 't opperste vuur.

ô Heillig zalig ligt! vol van betoveringen,
Wat voelt dit eenzaam hart al teêre zoetigheit!
'K weêt niet, hoe dat in 't iet, zulk niet begraven leit,

'T geen langs de aderen door kan in myn geestbron dringen.
Ruk opwaarts laage wel, en kus de goude straalen;
  Het vlammen van uw G... of blyf gelaten stil.
  Wat is het wonder hel, wanneer de donkre kil
Der ziel naar boven zwoegt, door eeuwig neêr te daalen!
Een Oceaan regeert, als de aardbol wort verlooren,
  Ons denking is verrukt, als slegts natuur ontspringt,
  Die hier zyn zelf verspilt, om iets het geen hem dringt,
Wort als een Phenix weêr uit de eerste kim gebooren.
De Vader is het vuur, de leid'lykheit de Moeder;
  Het kind is enkel ligt, 't geen zig maar leijen laat,
  Naar 't raatslot van 't groot-Al, en in zyn wortel gaat,
Om vry van allen damp te schuilen by zyn hoeder.
Die melk, uit speenen tapt van eeuwige robynen,
  En Paerlenmoeder zog, in alle monden spat,
  Zo dra de schrale neb dien koelen tepel vat,
Waar naar dit hart van dorst, zo teder leit te kwynen.
U borst schiet toe, ô G...! de starren zyn aan 't vloeijen!
  Myn mond, die wort te klein, u uiër veel te groot!
  Nu dat ik leeven draag, zo komt de vege doodt
Myn pas ontbotte pluim van haren steel te snoeijen,
Myn vonken hooren 't vuur, zy stygen in haar Vader,
  Schoon dat myn stof vergaat, de ziel blyft die zy is;
  Wyl ze is een straal van 't ligt, en een gelykenis
Van 't ongezien, het geen ik door het weiken nader,
Begeereloos is iets, dat alle ding kan krygen;
  Niets wenssen doet ons zyn het geen de Schepper wil:
  De woeling van 't Heel-Al draait om een duistre spil,
Die 'k best uitdrukken kan door steets daar van te zwygen.

Mamuth. ô Gelukzalige afgescheidenheit der zinnen! die waare woestenieren gevoelen in de ontbloting aller creatuuren, wat zyt gy wonderbaar en boven het bereik aller pennen! Ach! hoe weinig weet men in de weerelt, wat 'er buiten is! Natuur kent haar zelve niet, wy spiegelen ons in anderen, en de bron die ons wyzen kan, door in te zinken, wat we zyn wort vergeten, of door eidele begeertens in haar stille wellen beroert. Klim uit u zelve myn ziel, zo raakt gy in uw oorsprong, want door niets te behouden, ontfangt gy het eeuwig Al. Het heugt my noch, hoe ik in myn eersten tydt, en leerjaaren, een schat van deugden, pronkdaaden, en goede werken vergaderde, wat loon Mamuth daar van trok, hoe gerust hy was op die bezitting, hoe andere hem vleiden, hoe innerlyk ryk hy was, hoe hy een ander bezag, en zig zelfs vergat door eigen liefde: maar helaas! wat zyn begindzelen, slegts eerste rompen, brokken, en groove balken van het gebouw, ten opzigte van de spits, die daar op moet gevestigt worden. Als men zyn zelven ontwast, als men hoger klimt, als de begeertens en wil konnen raaken, door leidelyk te wezen, als men in plaats van Opperman te zyn, in steen verwiszelt, om gemetzelt te worden tot een

inwendigen en waaren Tempel; krygt het Hemelchoor een Eccho van duizent tongen. *Het A, B plankje wort versmeeten, de Spelkonst verworpen, de trap der jeugt verschopt, enz. zo dra men hemelsse influentien kan vatten*, want zy, die de Zon ontfangen hoeven geen wasze toorts om tezien. Het inligten, het invonken, het inademen van het allervolmaakste geschiet slegts door open te staan voor het zelve. De begeerte gaat wel voor 't ontfangen, en de arbeit is de moeder der rust, dog zy die vol zyn, zyn willeloos, en konnen niets bergen, om datze niets begeeren, nog hoeven niet te rusten van eenige daad, om datze onberoerelyk blyven. Zig te laaten aan die alle dingen stelt is de opperste top der volmaaktheit: ledig te zyn van zyn zelven is vol worden van een ander; drek, en aarde te verwerpen, om de kiel, met goud geballast te krygen, is waare wysheit. Ach! armoê wat zyt gy heerlyk! en wat zyn uw schatkisten wonder! wat groeit 'er op de demoet voor balszem! wat geeft de doodt een leeven! wat schaft de Hel een Hemel! en de onverschillentheit in hoog of laag een Monarchy! ik ben meester van myn zelven, want ik hoor aan G... de opperste schenkt zig aan my, om dat ik hem alles geef, ik doe geen goet, want de goetheit zelver bestiert myn geheelen wandel, en het kwaat ken ik niet, om dat ik alles vergeet, om gekent te zyn. Dat ik mogt anders wezen, als ik ben, ik zouw niet willen, ten zy de volmaakte liefde my anders begeerde te maken. Myn geluk bestaat in de eêr van myn soeveryn, en ik geniet den Hemel, wanneer ik de Hel wil verdragen, om myn Koning te dienen. Niets drukt ons, als wy ons zelve niet en drukken, en als we eens willen zyn, met onze oorzaak is de tydt van huis, en wy zyn in de eeuwigheit vervlooten, dan is 't:

Ik kan niet meêr, om dat ik niet durf meerder kennen:
Ik wil my, door het werk, niet meêr tot stil zyn wennen;
'K zal blyven wat ik ben, en worden 't geen ik moet,
Zo hy die altoos leeft my eeuwig sterven doet.
Dat is de weg ten top, om stadig neêr te daalen:
Die 't diepst' naar ondren zinkt zal 't allerhoogst weêr praalen.
Doe 'k alle ding versmeet, doe kreeg ik alles weêr.
Wat is ons vlees niet grof! wat zyn G... geesten teër!

Mahummed. Myn andere ik, myn tweede zelfs, geliefde Mamuth, die myne ziel ontfangt om dat ik de uwegevoel, wy bouwen een nieuw Paradys, de steilen des tyds zakken in, en de eeuwigheit rust op onze schouder; het heillig Element is in onze vuist, en de sleutel der Natuur moet alle dingen openen. De robyngroeven leggen bloot voor myn oog: ik zie de Tinctuur aller geesten uit de hooft stoffen waaszemen; de Magia is myn leven, en de wording der dingen my bekent. Willen wy zonnen fokken en het zilver van Luna baaren. Zullen we goud scheppen, en den aartbol met diamanten borduuren, zo werp uw paerel in den Oceaan, gooi u zelven overboort en daal in de afgescheidentheit aller creatuuren Ik plomp, ik klots u naar; ik zal u weder viszen, baggeren in myn schoot, en uitdeiën, tot het oneindige, want een algemeene lugt is de wortel der kuust. Ouze Alchymie is hemels, en een vereeniging der man en vrouwelyke complexien. Het kind is ligt, dat gebooren wort uit den duister, in het balneum

der stilte, in een vacuum van duizent weerelts, of een onvatbaar Idè van schimmen, overstulpende gedaantens, stremmende blikken, opborrelingen van kwik, en diergelyke zeltzaamheden. Hier verstomp ik, hier bots ik op Natuur, hier verwiszel ik in alles! hier word ik vergood!

Al wat de Schepper wil zal 't maakzel tans vertoonen,
  Begeert gy vogt, of vuur? of 't beiden, in een vat?
  Zo doop al 't steil in 't diep, 't geen uit de bronkwel spat,
Van 't ongezien Idè, het geen de starren kroonen,
En zie, wat of 'er groeit, wanneer de bergen daalen;
  Want ootmoet is de weg, tot al wat heerlyk is.
  Hy die zig snel verheft is reets de heirbaan mis,
En nimmer waart om ooit iets G... lyks te agterhalen,
Dewyl de vader huist, in d'afgrond aller dingen,
  Die al, wat woelt beweegt, om dat hy zelver rust.
  Wat is het zoet, myn G...! te landen op een kust
Waar langs de togten uit, en in hun oorsprong dringen.

Mamud. onnoemmelyk vuur, gy hel, en straalen van Mahummets Etna, gun dat ik myn test van uwe vlammen neêm, want het bloed der wysgeeren stremt, myn amber is gestolt, Mercurius gefixeert, het zout onveranderlyk, en de Faenix herbooren, de Pellicaan der natuur schaft zyn kuiken voetzel, de Salamander leeft in de vonken, en ik ben gestorven, dog het *Caput mortaum* verryst, en ziet een leeven bloeijen, daar Saturnus van Atrops verzelt plagt zielen te mollen. Honderd duizent verwen, oneindige kleuren verzellen de veders van mynen Paradysvogel, wiens neb *aurum potabile* tepelt uit den reiken boezem der Maan. Beurt u hooger, ô Zonnelingen, als u Vader, en omarmt u Moeder de natuur, zo krygt gy den steen der wyzen, het diamant der geesten, de carbonkel van 't heel-Al, en de wortel aller dingen, maar zagt, bedenkt u wel:

Dat diepe konstgeheim, en bronaar aller schatten,
  Wort uit gelatentheit op louter vuur gestigt.
  De sleutel der natuur is niet als Hemels ligt,
'T geen men steets krygen kan, met niet daar naar te vatten.
Het wagten op den tydt, en 't uitzien met verlangen,
  Naar 't vroege morgen goud gaat voor den dageraat.
  Wie weet ô Zon wat elk van ons te wagten staat,
Zo men gelyk een kind blyft aan G... s tepel hangen,
Een Oceaan van melk, gedrukt uit purpre roozen,
  Vloeit in den teêren mond, zo 't hart slegts lurken wil.
  Maar zagt ik proef te veel uit die koraale kil,
Die op een marmre borst schynt eeuwig vast gevroozen.

Naberigt.

Dewyl myn *Spiritus familiaris*, op een comparitie van goudlaborerende gezellen genodigt, een Chymise roes kreeg, door het inzwelgen van eenige bekers vol zottiezen, en *Arcana* om arm te worden, in steê van agter het *Aurum potabile* te zitten, het geen

de waare *Adepti*, al droomende scheppen, verviel Oom Kool, in een naauwe alliantie van discoerszen, met een Turksen Daemon, die beter,

naar een Magus geleek, als zeker Sophilt, die door de bril en het verkeerde vergroot glas van toekomende rykdommen bedrogen zynde, de goude eieren van Koning Mydas hebbende vuil gebroeit, tans in een broeikas voor de guure Noorderbuiën van gretige schuldeiszers schuilt, om *Soliloquia* te zweeten *over de bedrieggelykheit der Appelen van Sodom*, die het voorzeide Mahometaanse spook niet eens en kende, dewyl het in een Arabise wildernis geworpen, zig altoos had bemoeit, *om allen den geest der opperste natuur in te ademen*, waar door het die betoverende kragt bezat van zyn zelve mededeelzaam te konnen doen wezen, aan een voorwerp, al was het NB. duizent mylen ver van hem af, dat hem behaaggelyk scheen, gelyk het myne by geval van hem bevonden wiert; om die reden het wat balszem uit zyn innerlyk Hexepotje aan den slaap des hoofts gevreven hebbende, vervoerde hy 't, als een nieuw fatzoen van een rondzelaar, uit de zwerm der gekken, waar onder 't als Praesident een dubblen rol speelde, en brogt (het is waaragtig onredelyk) het ding buiten alle reden, in de eenzaamste afgescheidentheit der creatuuren, als of het een tweede *broeder Nicolaas van Grossenstein* stond te worden, om het te toonen, wat het onderhoud der Hermetise wysgeeren is, wanneer ze in het Hemelse, meêr smaak, als in het aartse vinden, en hunne eigene daden verwerpen, om van een ander bewerkt te worden. Ik beken, myn geest had nooit gedagt, dat de stook kunde de *Lapis Philosophorum* uit haare eigene *Mercurius* boude, door het middel van gelatenheit, had zig de eige *Sulphur* niet verlooren, in Uriels hol, dog dewyl het *sal Naturae concentratum* van *Ali Puli* in zyne kroezen vloot, zonder een hoe, of waarom gewaar te worden, alleen door een conjunctie van *Sol*, met *Luna* te amplecteren, die door het innerlyke vuur het zielen water doet fixeren, zo moest hy te vreden zyn, en geloven, dat zo wel by de antipoden, als by ons menssen gevonden worden, die den Philosophisen steen zoeken te bekoomen in een, en zelve mein, en dat de waare afhankelykheit van het schepzel omtrent zyn oorzaak de wortel der Magia zynde, onbetwistbaar moet weezen een begin, om het einde te zien der zoekende eeuwen, onder alle natien, en tongen, die met deze door een nieuwe *Fama Fraternitatis* worden genodigt, op de *Chymise Bruiloft van Christiaan Rozenkruis*, welkers persoon je voor de weerde van niemendal kunt zien in de rarekiekkas van *T. Paracelsus*, op de Boere kermis der *drie principien van Jacob Bohme*, die vervalt op de eerste van *Slagtmaand, anders Allerheilligen*. Want de vriend *Basilius Valentius* die wyst je op het Kerkhof den weg na het leeven, *en ik zeg je al gekkende zomtyts de waarheit, en als ik waar schyn te zeggen loopt 'er wel wat van zint An onder, en daarom vrienden proef eêr je koopt, wil je niet bedroogen zyn*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 19
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Sigismundus en Clarin.

Donderdag den 8. Juny.

NA dat ik heb gezien de wiszeling der dingen,
Zo vond ik de natuur, niets anders, als een stroom
Die staadig afwaarts rolt, om weêr te rug te dringen.
In de oorzaak, die 't heel-Al doet leeven, in een droom.

Sigismundus. Ik droom, dat ik wakker ben, en dat de geheele weerelt slaapt, om datze waânt wonderen te verrigten, als ze myn rustende ziel zoekt te overd warszen, door de bewegende klanken van het benevelt oordeel, dat de meeste dingen anders stelt, gelyk ze in weezen zyn. Wy alle zyn vry geboorene, en de minste onderdaan is een Koning van 't groot-Al, zo hy weêt wie zyn Vader is, en dat zig het hart hooger beurt, door de omarming van een zuivere liefde, die een volmaakten geest voor zyn wortel keurt, als de benedenste stof kan verrigten. Niemant denkt ruggewaarts, als die zyn einde bespiegelt voor een eeuwig begin, en die weet dat de doodt een poort is van het leeven. Het sterven valt zoeter voor een eerlyk man, als dienstbaar aan hartstogten, en slaafsse verrukkinge geketent te gaan, door de willekeuren van die niet anders konnen, als averegts begeeren, om dat ze tegens de stroom der G... delyke billykheit zig aankantende, de elementen wel zouden willen noopen naar hunne pypen te danssen Neen, alle dingen zyn gestelt om in hun order te draaijen, en ze tuimelen gemakkelyk om, zo ze de spil niet betwisten, om hun beweging te stremmen. Ik ben Sigismundus, een Koning gebooren, maar mogt ik anders als ik moet, ik verkoos de Beêren huit, om wederom, in de holle wilderniszen die rust te vinden, die my de rykszetel betwist. Het weinig we-

ten verschaft ons dlkmaals een vergenoeging, die de schoolgeleertheit niet kan treffen, en hy, die als een vergeten Mol, in de onderaartsse kuilen woont, heeft dikmaals een Hemel in de ziel, die in het zinnelyk Paradys onzer laage verbeeldinge niet is te vinden. ô flikkerende gedaante! en lastig kroonen goud! hoe weinig haalt gy by de eenzame verkwikking van een zulke, die geen andere kennis, als die de natuur hem inboezemt, beäamt? 't gemoet is zuiver van vooroordeelen, als het de voorwerpen neemt, zo ze zyn, en niet slinks gedraait, door eigenbaat een ander betwist, het geen hem van regtswegen behoort. Het eerste voetzel, dat de kinderen zuigen maakt haar doorgaants deelgenooten van de gedagten hunner bestierders, en hy wort voor een brave zoon geägt, die niet alleen volhart in het hartnekkig vooroordeel van zyn Vader, maar het nog styfkoppiger onder zyne navolgers doet stand grypen. Men breekt den bol, op duin en stranden, als een voortgestuwde Zee, die van een Noortwesten wind gezweept, alles schynt te willen overstroomen, zo men een logen hanthaaft, die een ander verzon. Waarom zyt ge, ô weerelt, het geen gy zyt? waarom begrypt ge de dingen, die voor u begrepen zyn? dewyl gy u zelve niet verstaat, nog Hem die u stelde. Die een droom aanneemt die een ander heeft gedroomt, is de grootste droomer der geheele natuur, maar hy die de oogen opent, en de opvoeding der stervelingen betuurt, staat verzet. Hoe komt 'er zo veel spook in de weerelt, daar der zo weinig bestendig wezen wort gevonden! wie verzint 'er zo veel, om ons te ontzinnen? hoe bestudeert men zo veel loogens, om een waarheit te bewyzen? en hoe komen we alle zo gek, dat we voor wyzen willen passeeren? ik begin in dit stuk met het onderzoek van my zelf, ik wil my eerst zelver aanspreeken, wie zyt gy Sigismundus? waarom regeert gy, waarom noemt men u mensch en Heer? waarom buigen honderd duizende den nek voor uw voeten! wat zyt gy bezonders? wat verdient gy booven een Boer? en waarom zouw u heerschappy u verheffen boven uw medeborgers, Zoonen van een land, en vezels van eene klomp? ik weet het niet, maar een nootlot dwingt my den troon te beklimmen, die een ander verdient. Een Beer zit op het purpur, hy die woeder is als een Poolsse bandiet, die op Tartaren, en dolle volkeren stroopt, wort aangebeden van 't gepeupel, dat door een weinig glans betovert, niet kan zien, dat een gemaakte toorts veel verscheelt van den helderen dag. Wat gedaan! ..... ach! Monarch van 't groot-Al! vat het stuur in uw vuist! laat my voor passasier onder uw Compas

meê zeilen! doe my zien, dat ik Koning moet zyn, om geregeert te worden door de wetten van myn Vaderland! dat ik me opoffer aan de belangens van staat, en kerk! dat de barmhartigheit ten weinigste gelyk staâ met de regtvaardigheit! en als ik het toornigste bulder, doe me dan inwendig smelten door liefde, tot hem, die ik straffen moet! om dat ik de grontvesten eer, waar op de steeden gebouwt zyn Die zo de Vorstelyke waardigheit betragt zal nimmer wenssen te heerssen, en die het regt der volkeren kent zal sidderen voor de Majesteit te aanvaarden. Een Ambagtsman, die van den morgen tot den avond slooft om een stuk broot, heeft meêr rust, in zyn matte zweet te plengen, als een Caesar, die oneindig beslommert door zorgen voor het gemeene best de evenaar wenst te houwen tuszen Go... en de natuur. Myn minste Onderdaan is een Koning by my, want hy voldoet zyn Schepper, in ons te gehoorzaamen, die billykheit hanthavenen, want ik moet alleen rekenschap geeven voor een geheel land. Kerk, en Staat zyn zuilen daar het alles op rust, en die 'er tegens schuurt loopt gevaar van stranden, en barsten. Geen zwaarder lasten zyn 'er onder de Zon, als Staf en Meiters te draagen, en niemant weet, wat het is te gebieden, die door het uitterlyke verblind, niet agter de gordynen, en schermen ziet, wat moeite en hooftbreking zy hebben die een hooftrol moeten leeren, om voor al de weereld als gebieders te speelen. Zo iemant my antwoorden wil: waarom niet afgeschut het kleet dat u drukt? en waarom geen stilleven verkooren voor de woeling van het Hof, en het blanketzel der ondeugden, daar het meê gevernist u verveelt? zo dient dit ten antwoort: Sigismundus is gestelt om ongelukkig te zyn, en met dit gewillig te draagen moet de dageraat uit haar kimmen botten, die de wysgeeren verwagten door de leitzaamheit van een onderworpen geest. Ik offer my op aan 't gemeen, want de opperste bestierder schonk het my, om het voor hem te handhavenen, het welk met een waare heldenziel verrigt zynde my zal brengen in die staat van een eeuwigen staaf te blyven van de vrye oorzaak der wezende dingen. Zouw ik een ander plaagen met deze gulde ketenen, om vry te zyn? myn Buurman op den hals schuiven, dat my verveelt? een eêrlyk Patriot kwellen, om door zyn onrust gemakkelyk te leeven? dat zy verre, eêr zeige de Atlas onder den last ter aarde, eêr Sigismundus de Poolsse Kroon van zyne haeren rukke, om een ander ten troon te voeren, die slibbrig, als ys, hem bloot stelt voor een oneindig getal gevaaren. Die de heerschappy kent zal ze vlieden, en die ze begeert, hoort ze niet ge-

geven te worden, dewyl de lust tot gebieden, een bewys is van onkunde, ten zy dat hy die dit ampt wenst aan te vaarden uit zyne daden bewyze, dat hy het enkel doet, om zig zelve te verzaaken ten profeite van een ander. Dat is een Philosophie, die uit den Hemel daalt. Zo een man verdient de Monarchie van heel Europa, dat is de eenige die bekwaam is om een weerelt te bestieren, dat is een Stadhouder van de Zon, en een waar Regent van de natuur. Maar waar vint men 'er zo één! 't is waar de aardbol bloeit op veele plaatzen, Inzonderheit onder het bereik van myn Vaderland van deftige starren en baaken des firmaments, die de nagt van het onwetende graauw verligten, maar zo een zuivere Apollo één zo éénig ligt, is hier beneden niet te zoeken. Dat is hemels, dat is G... lyk, dat is verheven, en boven het bereik der benedenste klei.

Clarin. Met permissie van zyn majesteit wouw ik wel zo een klein verstandig vraagje voorstellen, terwyl je uit hebt met preeken, en dat.... dat is.... om zo,.... by manier... op u wonderlyke alleen spraak te antwoorden dat, dewyl uw genade de hof kraam moê is, en onmogelyk tegens al het vreten, en het zuipen langer aan kan, naar het schynt, en den brui van den regering, en al die circumstantien heeft, gelyk hy zeid, en ik als onderdaan, tegens heug, en meug moet geloven, wil ik geen Vorstelyke bastonades smullen, zo wouw ik wel.... by manier... en... met permissie... zo eens van verre... myn zelve.... ach..... ik wil zeggen, my dunkt ik zouw zo wel kunnen voor Koning speulen, als gy myn Heer. Heb je wel agt geslaagen op de grandeur van Clarin? hoe komt u myn tronie voor? zie ik niet zo bars, als schoppe knegt? heb ik niet zo wel verstant, als een ander, die het niet gebruikt? en zouw ik niet konnen regeeren, als een Olyfant, als ik de buiën in den kop kreeg om ten troon te stygen, en myn snuit te steeken in de Archiven, met bloed, door zabels, en dolken geschreeven. Ik meen van ja, te meêr, dewyl een Koning wys genoeg is, als hy Raatsheeren kan vinden, die alles voor hem weeten. Die gaauwerts heb je immers voor een prysje. Met dosynen solliciteeren de verstandige baazen by de grooten, om geavanceert te worden, en voor een Patacon daags heb je een Paart, dat meêr weg spoeit, in drie uuren, als een Ezel in zes daagen. Zie Heer Koning... my dunkt, dewyl je liever weêr voor wildeman zou willen speulen, als voor Koning, datje je eigen voordeel niet hoorde te verzuimen, maar zo striks straks alles moest verlaren om een ander, exempligratia..... ge-

lyk ik ben, in u plaats te laaten regeeren, dewyl ik veel liever wil ageeren voor Sinjeur, als voor maf.... wel dat scheelt voeten en vaamen... dan kon ik al de weerelt naar myn hant zetten; bloed! wort ik eens een Prins, hoe zal ik je die jonkers drillen! en die heksjes van meiden, die me nu niet willen laten ruiken, daar ze ge pist hebben, dan naar myn stuipen doen zingen! gy bent beter tot een Philosoof gebooren, als ik, dats waar, maar myn Heer ik heb weêr meer bekwaamheden, die jouw ontbreken, om het stuur der regeering waar te nemen, want ziet je bent een goede zul, je laatje in je zak wat te steeken, dat 'er niet in en hoort, je geeft het canailje zelfs gehoor, je bent te vrindelyk, te barmhartig, de man zouw al de weerelt dienst doen, zoo hy kon. Foei past dat een heerschop! neên, Clarin zouw 'er beter agter heer zitten. Ik wat, en jy wat, Broêr, zouw ik speelen, ik zouw op de kleintjes paszen, en in plaats van myn bol te breeken, met al die wetten, zouw ik zeggen: Ik wil. Dat 's Vorstelyk. Laat 'er maar eens iemant nouw zeggen, dat ik een gek ben. He! de praters zyn het niet, maar doen is de bootschap. Dien volgende dewyl de zaak nu zo klaar bewezen is, als de middag, dat ik tot een Koning gebooren ben, en gy tot een beêr of een wysgeer, want dat scheelt niet veel, zo valt 'er niet overig, als dat je resolveert, en my ordineert, om u oude Philosophise plunje uit de Koninklyke antiquiteit kamer te haalen, ze u aan te trekken, u op een kar te binden, en u dus voor eeuwig te bannen in die lieve rotssen, daar de hemel te vinden zal zyn, zoo je ze me brengt, en my te laaten in alle de zorgen, en lasten der regeering. En om dat te toonen, dat ik een kroon verdien, zo zeg ik *nolens volo*. Ach! ik doe het, myn lieve Sigismundusje, om u te soelasyeeren, in het drukkent gewigt, dat u verzelt. De eigenbaat is 'er niet verder me gemoeit, als de manier is, en om al het goed van de werelt zouw ik den troon niet willen beklimmen, als volgens het gebruik der aloude en hedendaagse grooten, met een woort, Koning Clarin zal van al de zotten roem ontfangen, zo hy de wyzen verstoot... zagt ik verspreek me, ik wil zeggen, ik zal een Vorst, als twee paar Vorsten zyn, zo ik de deugt hanthaaf, en de lasters straf. Op die conditie neem ik de heerschappy op myn schouder, dat ieder my eêr, dat elk op myn wenken vlieg, dat me Sigismundus vrezen, en my een boetelje wyn voor den dorst breng.

Sigismundus. Wat is dit? hoe! Clarin spot met het gezag der Goden! hy wil een troon beklimmen, die alleen de starren aan hunne zoonen schenken! hy veragt zyn Vorst! verschopt zyn Heer! en wort een ty-

ran! De gekken, na my dunkt, zyn de grootste rebellen, dog wysaarts eerbieden den Schepter, dat men dit ondier straf.

Clarin. Genade Heer Koning, genade, uw dienaar droomt. Wy slaapen immers al te maal, en elk denkt op zyn fatzoen. Ik redeneer, als een complete gek, en uw majesteit speelt voor Heer, Vorst, voor Koning, en Sultan, ja voor al wat hy wil. Luiden van rang doen immers wat ze begeeren, en die een weinig meêr verstand bezit, als een gemeene beuling, droomt wel tienmaal zoo veel, als hy van regtsweegen mag doen. Een jonge meit beelt haar in, al is ze nog zo lelyk, dat alle vryers, op haar om haar schoonheit te zien oogen, en een wulpze bengel van agtien jaar meent in den schoot van een Juffer het Paradys te vinden, en ondertussen is het erger als wint, wat 'er nestelt. Een Koopman staat zyn huis voor, zo hy gelooft als hy een ander een party aanplakt, waar by hy zelver veel profiteert, en zyn party in den grond boort. Een wysgeer practiseert oneindige gissingen, en onzekerheden, en die ze aannemen, houden met hem staande, dat ze zeker zyn, in zulke meningen, die andere betwisten, om dat ze regts ageeren, tegens linkse beuzelingen. Een Doctor, die volgens de regelen der konst, met behulp van Artsnymengers, en baardenpotzers de menssen van dit tranendal veegt, trots een Hannekemaajer van Munsterland, beelt hem in, dat de weerelt zouw uitsterven, zo zyne wetenschappen ontbraaken. Eerlyke lieden, die zomtyts valsse processen behartigen, maaken hen zelven wys, dat het een regtveerdige zaak is, door een anders schade verrykt te worden. Nog zyn 'er duizenden, die maar by hun neus langs zien, en zo lang leeven, gelyk ze konnen, zonder dat ze immer redeneeren over hun doen, of laaten. Ze slagten de Heeren Poeëten, ze zyn vol vanden geest der onnozelheit, dog minder hoveerdig, en daarom dutten ze wel tienmaal gemakkelyker, *als een Zwaan, die Iliassen droomt van bommen, en cartouw*. Ach! myn allergenadigste barmhartigheit! daar zyn zo veel gekken in de weerelt, dat ik het je schaam te zeggen. Zint ik onder myn Heer heb gestudeert, en dagelyks leszen, en collegien heb gehouden, over de slaapziekte onzer weerelt, heb ik begrepen, dat alle die een stolkzen Boer zoeken te zien, maar voor een spiegel hoeven te staan, om hun wezen daar op te drukken. Ik denk wel duizentmaal, als ik zo schrikkelyk verstandig praat, als ik nouw doe, nu droom ik immers niet. Wat drommel! zouw het zyn, als dat waar was, dat zy die het meeste vertellen, het minste weeten. Wel dan was ik een gek *in Folio*, want ik doe niet lie-

ver, als den heelen dag zwetzen. Dat ik myn bek kon houwen, ik zouw zo veel stokslagen niet ontfangen, als ik nu van de Hovelingen kryg, om dat ik haar voor grootsse snorkers, en ingebeelde droomers schel. Ik denk wel duizentmaal Heer Koning, als ik je zie in je bespiegelingen, de man heeft het niet vast, zyne Majesteit droomt, en ik zouw het waaragtig nog gelooven, maar je ziet zo bars, dat ik het niet durf denken, en 't is evenwel waar; trouwens ik droom, dat de waarheit geen herreberg hier beneden kan vinden, en daarom zal ik me, zo lange als ik leef, om u gehoorzaam te zyn, met leugens behelpen, en dewyl je oordeelt, dat Clarin zot is, zo stem ik het toe, schoon ik beeter weet, om de kwestie met u barmhartigheit af te maaken. Ik zouw het om al het goed van de weerelt niet willen doen, waaren we portuurs, maar om dat ik dat niet mag zyn, zo val ik uw droomende Majesteit, al slaapende te voet, en de Duiv... haal me zo ik wakker worden zal, voor je zegt Clarin ik vergeef het u, dewyl je niet anders kont zyn als het nootlot begeert.

Sigismundus. 't Is je vergeven, mits dat je vertrekt. ..... onsterffelyk opperwezen! waarom mag Sigismundus geen Clarin zyn, en hy geen Sigismund? my kwelt de zorg, en het staatsgezag: my die wetten schaf drukken de Wetten. Hem, die moet regeeren worden ingeblazen eindeloze verpligtingen, en dienstbaarheden aan 't gemeen, en ik ben de ongelukkigste, om dat ik geen een zaak mag verrigten, in myn gezag, buiten het nut van myn Koninkryk. Schenkt my uw adem! volmaakste G...! op dat het volk van myn zweet mag leeven! dat deze vuist deze kop, dit hart, ja de heele Sigismundus mag zyn tot dienst van het Vaderland! is al wat een Vorst betaamt te begeeren.

Poetisch manifest.

Alzo Willem van Zwaanenburghs Parnas zyne monstreuzen pooten heeft geslagen, om den vrindelyken hals van den Schryver der Herboore Oudheit, door hem als gevader te verzoeken, om met zyne behulpzaame hand alles te contribueren, wat kan dienen, om ze door geduurig hekelen, en roskammen van zyn aangeboore natuur, en zo genaamde Poeëtise wanstallen te zuiveren, en in een zwarm van Schoolvitteryen, en slaafse pedanterien te verstrikken, en hy Autheur dezer weekkelykse grollen, het super fyn van het A, B

bort niet verstaat, zo verzoekt hy demoedig aan de geheele Societeit onzer inlandse Beeren, of ze tegens aanstaanden Donderdag, als wanneer hy, zonder fout meent in het publiek te verschynen de goetheit gelieven te hebben van elk hooft voor hooft, te compareren, om hem met likken, en herlikken te schoeijen, op den leest van Vader David van Mecchelen, die Praesident dezer illustre vergaderinge moet gerekent worden, met verzekeringe, dat hy het voor een eer zal schatten, oorzaak te konnen gegeven te hebben, van de onnutte lettervlegels te doen roezemoezen, in een Chaos van verwarringen, daar ze zekerlyk in zullen blyven hangen, gelyk Ararhne, en haar netelige kroost, by aldien ze niet voor af bedenken, dat het een gevaarelyk avontuur is om gekken, met wysheit te beoreloogen, want de Ridder Don quichot is van den hoofde tot de voeten in het harnas, en torst, waar hy gaat, of staat over al met zig het scheerbekken van Malbruno, dat wonderlyk capabel is, om 'er de Zeep in te prepareren, die Koning Mydas den baart kan waszen, dat 'er de ooren van gloeijen, dog alles voor de waarde van niemendal.

By Hendrik Bosch, aan het Meisjes Burger Weeshuis, en by Adam Lobé, in de Sint Jans-straat, zyn de Taffareelen van dit gedrogt te bekoomen, en worden aan alle, die konnen bewyzen, dat ze volmaakte Digters zyn voor niet geschonken, in spyt van een onnoemmelyk getal andere, die de Poeëtise beurs zullen dienen te openen, om hun nieuwsgierigheit te voldoen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 20
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Momus en Eris.

Donderdag den 15. Juny.

NU Zwaanenburg den toom van Clavilenno ment,
En, op een beezemstok, langs malle kuuren rent,
Zo voelt hy wind en waân, en duizent fratzen spooken,
Die naar een weinig damp hem zelfs nog drooger rooken,
Als Don Quichot, die eêr met moolenwieken streê,
In spyt van dit figuur, dat in een dolhuis gleê,
Om een Parnas te kneên van malle Zanggodinnen,
Die uitgeput van geest, en heel berooit van zinnen,
Nog meenen raar te zyn, om datze niet en gaan
Op ezelsstelten, als Vorst Mydas heeft gedaan,
Die 't regte voorbeelt is van 't gros der straatpoeëten.
De grootste gek wil meêr, als al de gekken weeten.

Momus. Onsterffelyke Goden! wat zie ik? myn Eris heeft een pakje van crediet! de Frankfortsse mis trouwt de Leipsiger Jaarmarkt! het Smousse Sanhedrin van lappen, en vodden is vergadert, om den tempel van tweedragt! en zy, die niet als by het Jan Hagel hoorde te verkeeren reit een toer ala mode, onder de grooten, als of ze van Faebus, op zyn Frans, zo een heimelyke inspiratie had ontfangen, die na negen maanden jonge zonnelingen belooft. Een paar brave hartdravers, twee glooben, die den Dyssel voortstuuwen der zwoegende natuur, hebben de moederlyke aarde buiten twyffel dieper spooren getreeden, als de Hemel zouw gebakken hebben, doe hy voor Castraat, onder de starren zong. Een bas doet meêr miraculen, als een fluitje van een duit, en een hakkebort, dat met een viool streek wort ondersteunt, verschaft

ons capriolen, die Pyrrha beter begreep, als haar liefste, doe ze agter overbuitelende zogt te agterhalen, hoe het mogelyk was, dat van het werpen der dobbelsteenen, aazen en deuzen ontsprongen, die de werelt met oneindige getallen vervullen. Een matres van Apollo hoeft voor geen Zanggodinnen te wyken, want als hy haar heeft ingeluistert de huuwelyksvermaakelykheden, wort ze de bruit van zyn Palfenier, waar door het eerste veulen 't geen de Pagazus wrogt op een dubbelen Vader stoft. Het Wyfvan een geweezen Heeren-knegt draagt veeltyts de plunje van haar Mevrouw, want als de Lakey den Sinjoor uithangt is zyn poes met franjes, en bellen gesiert, als een moffin, die langs de weegen van dienstbaarheit haar gat op een zeetel zet, daar een Burger dogter voor zwigt. Dan loopt Madam voor een Pinxterbloem, dan vloeijen in het kandeelkommetje de offergaven der jeugt, dan zyn de lodderende Phylomelen haare gespeelen, en Spreeuwen en Koekkoeken haar gevolg; dan kan moêr haar zelve niet, als Vader vertelt van de wonderen der fortuin, die hy juist hebbende van vooren by den hairigen lok gevat, hem van agteren doen zien, dat een hoorendrager der grooten, een gek is der kleinen. Proficiat Eris met uw haan! geluk, in dien staat! zo ze uit het huuwelyk spruit, die u van een meid, in een malle Princes hervormt, hoe is den naam van de bezitter uwer domeinen! met welke tytels pronkt de Luitenant Generaal der dappere helden, die uwe legertenten bewaaken? is 't een man, die een gevegt durft hazardeeren? weêt hy van loopgraven te openen? halve maanen, rondeelen, waterkatten, buiten en binnewerken te bestormen? kan hy een fortres maintineeren? staat hy pal op zyn post? of is hy maar Commissaris der Aprochjes titulair? kruipt hy agter de gordynen, ook in tyd van noot? mag hy geen vuur zien? of schreeuwt hy? als een ander de batalje windt: deze duim, deze dolk heeft wonderen verrigt, dewyl ze onberoerelyk bleef, op het schudden en dreunen van pluimen, en veêren, ja het barsten van bommen en cartouwen aankeek, als een ruin die van geen merrien weêt, daar zyn de zegentekens myner lauwren; die Zoonen en Dogteren heb ik verovert op het bloed van een Frans regement, deze rykdommen gegaart uit een Engelsse blokkade van één nagt, terwyl ik myne eigene troupen minaseerende, door hulpbenden der nagebuuren, myne Hofsteden en Erven heb uitgebreit. Spreek Eris, hoe kom je zo uitgedost? want nog maar weinig tyts geleden geleek je beter een Salet Juffer van den Duivelshoek, als een Zedyksnimph. Ik hoop immers niet dat je onder de benden van

Toon Parrelapoe voor piekenschuurster ageert, en dat je uit het zaat van een koeivoet zilvere en goude bloemen fokt. Bloed 't is al Diamant, Cristal, Saffier, Paerlen en Amber wat je verzelt. Een tooneel-zon van de vier kroonen haalt by uw straalen niet. Of ga je met Heintje Pik om? heb je een naauwe aliantie met Joosje? sta van me, ik bezweer je, ik bekruisje, ik beheksje, kom niet nader of dat gaater deur. Ik verzeker je by myn manne waarheit dat je me zult zeggen, hoe 't 'er me is, of ik ryg je aan dit mes, dat je de oogen in den kop zullen verdraaijen, als de reuzin uit het doolhof tot Amsterdam: want zie ik vraag nergens naar, in tydt van gevaar; en eêr ik zouw willen betovert zyn, als een tweede Don Quichot, op de offenkar, door de vonden van den Heer Pastoor, en Meester Klaas den Barbier, met de zotheit onzer eeuw, zo wil ik nog liever Mevrouw Pallas haar hinderste kuszen, en blyven dien ik ben, te weeten, een kwaatspreker van Goden en menssen, en staan by Pluto op de kaak, gelyk een Iers Pasquillant in de Pilleroei.

Eris. Wat ben je ook een vieze gek! hoe vliegen je de moolenwieken om de kroeze lokken! zulje dan nooit bedaaren! nimmer bestendig leeren redeneeren! alles by de tast weeten! giszen! meenen! alles zeggen! niets verstaan! en zot blyven! in spyt van den helderen Faebus, die ons van zyn Helicon tegenswoordig bestraalt met een diamant, ten minsten zo groot als de Amersfoortsse kei, en die niet kan met goud omspannen worden, al waaren al de Bergsmeeden van Vulcaan een eeuw agter een bezig, om maar ten grofste de randen te klinken die 'er toe hooren. Menssen van oordeel staan verbaast op het gezigt, en zy die wat meêr willen wezen als Kooplieden, te weeten Poeëten, laaten de moetveêren hangen, op het aannaderen van deze Tipheüse vonken als ankkerreuzen, die een halfkwartier getiktakt hebbende op het aanbeelt, hun matte zweet met Weeseper pisdoeken droogen. Ze zeggen by naar altemaal, dat hoeschrikkelyk een star, met een staart ook gelykt te wezen, dat ze maar een bokkendekoek, met stroop is, in vergelykinge van dezen brouwers ketel der elementen. Al had je een verstand, als Mydas, je zout dol worden op het zien van een straal dezer Etna. Ze praaten al van de weerelt te willen uit te leggen, om deze roozennobel te plaatzen, want ze weten der geen weg meê, en die schrikkelyk wys zoeken te wezen, gelooven, dat onze bol al cristalliseert, om dat de zieltjes op het zout bikken het geen der was, eêr de hooftstoffen malkan der konden zien. De Ideën, die speelen gatje bil,

en die een man is wil perfors leidelyk zyn, al zouw hy zyn poppegoed toe geven. Het Wyfje tast naar de testic..... der natuur, om den baas over de vrouwelyken Oceaan te speelen door steigerende hoedanigheden. De Vaders worden gehergeneert van hunne kinderen, en die Papa roepen, die waarender al, eêr ze wierden. Pythagoras speelt voor Paus, onder de Kardinalen, carbonkels, of robynen, en Hermes Tresmegistus is de eerste stelder dezer order, die langs het Chaös der inbeeldingen het vuur doet heigen, op het water, als een ouden zondaar, die voor het laaste van zyn leeven nog eens wil probeeren, of een *Caput mortuum* door de aanraking van een maagdelyke Tinctuur eenes gezuiverde Balneums uit Luna wel een Sol zouw konnen scheppen. 't Is puur ofje in een Italiaansse Opera zyt, want de grootste onmogelykheden zyn der het meest te vinden. De Medea van Jan Vos die leit 'er toe, de Circes, de Armidas, de Konstpaleizen van Faenix, de Cephalus en Procris Atys en Sangarida, en al wat niet naar waarheit, regels, kunst, of tooneel, en digt wetten zweemt moeten het opgeeven, by dezen Roeland, die op een hoos, op een millioen orcanen, op starren, en donders zwiert, dat de ysbeeren de uiterste Poolen in het gat kruipen van angst. Hy zal je zo een heêl leger sneeuwvlokken, winden en dampen lubben, om hen de voortteeling der omweêren te beletten als hy uit speellemeijen wil vaaren in den Citroenvyver van Flora, en in 't midden van den Winter een magazyn Somers baâren, in spyt van Jupyn, dat de Zanggodinnen hun water niet konnen houden, als ze om het pleisier denken, dat de klontjes ys zullen proeven, als ze tot reistenbrei met zuiker en pypkaneel staan te smelten. Veele Pothuis Poeëten, rymers, en lymers, loopen al met leepelen in de vuist, om een smulligen baart te haalen. Ze tuuren op de verborgentheden van die dreunende bierpap, dat 'er de kwyl van by den kin neêr loopt, en zommige slagten de verrukte aanschouweren der Overtoomsse Bevers, en krygen, als goethalzen, het moêr en vaderspul op het lyf, dat het te vreezen staat, dat het beterhuis van David van Mecchelen te klein zal zyn, om ze alle te verzorgen van een behoorelyken kakstoel, om hun Uilen eieren in gaar te broeijen. Zommige keuren het woort Chaös van lauwrier voor onverbeterlyk, om dat ze het niet verstaan konnen, al neemen ze een ons Venetise Driakel in om te zweeten. Andere vraagen, waar men klompen van robyn verkoopt, om hun vetleereschoenen te verruilen, een derde wouw wel in een morgenkrekel verwiszelen, om van Aurora gebakert te worden. Een vierde zyt: ik

wenste wel met myn vryërlyke schuimspaan uit ketels zout wat amber te aazen. Zommige tragten hun standert van lauwrier te planten op zilvre zuilen, nog zynder die zoeken naar het haer van het water, dat men by de lokken kan sleepen om hun alonsiepruiken te verstellen, andere branden hun vingers aan het vogtig element van drebbel, dat hier schuilt; zommige zyn al heêl dol, andere half, en de meeste zullen het nog worden, met één woort: opent uw ooren, ô gy Walviszen, Olyfanten, Struiszen, gy Salamanders, en vier leevens der elementen, gy aartbollen die 'er zyn, en die 'er niet en zyn, met alle uwe instecten, want myne Fama is zo schor, als die van een pokkige Non der Napelse agterstraten, om u uit te brommen, dat Willem van Zwaanenburgs Parnas is in de weerelt verscheenen, om te toonen, dat die blyde dag is geopenbaart, waar in de Poeëtise dolheit is gestegen tot zulken top van volmaaktheit, dat zelfs de keelen der Hottentotten, der Bavianen, en Aapen ze niet konnen verzwelgen. *Lui Daphné nu uw klok, en steek de vaandels uit*, zyn 's mans eigene woorden. In die onnoemmelyke schatten, in die sattyn, carmosyn, en goud laken winkels, in die fluweele spreijen, in die armelynen heeft zig Eris gerolt: daar is geen Venusspel me gemoeit, ik heb geen zestehalven verdient, geen agtentwintigjes geslokt, geen Kamenier van de Zon geweest, niet op schiltwagt gestaan, als myn liefste zyn sleutel in een anders nagtslot stak om zyn sallaris te verdienen, nog de plunje gedraagen, die Carthousje heeft gerooft. De tweedragt is te eerlyk, om zig met taaken te behelpen, ik geef liever wat van myn armoede, ik stort liever myn gaven uit, als dat ik op de klap loop, als bedorve ligtmiszen van myn Vaderland doen, die eeuwig den beker troggelen van ryken Jan, en heksen kan ik voor alle dingen niet, ten waare dat je oordeelde, dat het een loopje van den duivel was, om op zyn Boekverkoopers de slegste grollen voor heerelyke werken op te veizelen, en vooze klanken voor kragtige gedagten uit te trompetten. Die maats zullen je straks een keel opsteeken, trots een Zwitzer, die zyne groene kruiderbalszem recommandeert, zo ze een ongemeene zetpil hebben uitgevonden, om u den beurs te luizen. Al sche... je met verlof al je zakken, en Mydas darmen uit, ze zoudender niet eens bang van zien, maar als gezwoore nagtwerkers den aartssen en vergankelyken drek ruimen, om u den gulden Hemel te laaten zien, die zy bezitten, door de ontblotinge van uw zinnen, en goederen. Zelderement! wat schreeuwen de Drukker en zyn Autheur tans van hun Poeëtise Manifesten. Het zyn geen sop-

perdegroentjes; geen mantjespeeren nog bergemotten van het kop een halve stuiver, neên vrinden, het zyn appelen van Atlas, het zyn goude Hercules knollen, het is kool van den Helicon, het zyn raapen van Olympus, met één woort, proef eêr je koopt, en benje niet bedroogen, zo haal me de drom... want je zult zweeren dat deze vrugten van Sodom, langs de doode Zee gegroeit zynde, u in het doorbyten meêr vunze stofverschaffen, als een Spaansse neut, die met de bedervinge sympathiseert.

Momus. Dat is geen wonder, want gy hebt 'er al het koorn uit gevlegelt naar ik hoor, en 'er niets in gelaten als kaf, en stoppelen; de oesterschulpen worden verworpen, als de paerlen zyn gerooft, en als de Zanggodinnen zo een weinig gedodynt zyn van de vlugtigste geesten, zo loopen de pothuis reutjes en de fidelletjes van het A B C nog zo wat kwispelstaarten aan de een of de andere van de negen Zusjes om ze tuis te convojeeren, als steene Heilligen, die hen de benedictie verleent hebben, om de pappegaai te zien schieten. Papa Faebus is 'er wel aan met zo een Serrail van Turkinnen, hy mag 'er de paardestaart wel voor opsteeken, en Solimannen, Mustaffas, Sultanen, Visieren, en allerhande Poeëtisch kanailje by toestellen. Ach Hemel! hoe ondankbaar dat ik ben, zo dank ik u egter, dat ik geen Digter ben gebooren, dog zo ik het moet gemaakt worden, door de regelen die 'er toegestelt zyn van de Wethouders van het ezels ryk, zo bid ik je, laat me dog maar geen Swaanenburg worden. Flik me liever tot een Jan van Gyzen. Laat ik ten minsten liever fatzoenelyk zot zyn, als heel dol, en zo 'er een oorlog op handen is tussen de muizen, en worken, over de natuur van een Ojevaar, en des zelfs kleppen, zo verander my in het blok, dat niet konnende zien, of hooren, de beste regent is van omgekeerde Boeren in Kikvorssen. Og mannen de neutraliteit komt wonderlyk te pas, in 't stuk van dispuut, over de kragten des Lazaruskleps. Wat bruit ons, Eris, de rommelpot der Vastenavonds Arlequynen, en hoe kunje zo veel snaps maaken over zaaken, die van zelver zullen vervallen. Je resoneert pro en contra, als of je het proces, tussen Marsias, en Apollo wenste te vereeuwigen. Daar zit op die schrale zoep geen vet, uit de Stadt Lion, voor Gillis. Een musicant, en een digter, sleepen de beenen naar, als ze het op hun zaag, en lietjes moeten goet maaken. Als 'er niet zo een Poeëtisch buitenkansje onderloopt, leevenze altemets een heele maand van den wind, of van den afval der Oszen en Bokken. Men ken je de natuur der armoede niet

doen begrypen, ten zy je een Digteresse wilde worden, dog dat rade ik je niet, al waart gy myn vyandin. Een Poeëtes! foei, nog is het beeter uit naaijen en styven te gaan. Ik zat liever met eeren in het Spinhuis onder de diefeggen, enz. eêr ik myn heerlyken tydt zouw verwaareloozen, aan lorren te verzinnen, voornamentlyk in een Land, als het onze, het geen overvloeit van on meetbaare schatten des verstands. Je meent dat ik me verspreek, niet waar? ik kan uit je nukken wel zien, dat je het niet gelooft, maar ik weêt wel waarom dat ik het zeg: die de Duiv... te vriend heeft komt met gemak in de hel, en die een winkel-el in het visier krygt, moet druipstaarten, als hy zonder plaaten in den zak te draagen, den zegen wenst aan den bestierder van dien heilligen staf, om een lapje laaken tot een nieuwen broek. Al stak je den vriend van den hooftschedel tot de voetzoolen in rym, het zouw wezen Go.. helpje: ik versta geen Hebreeuws: wy eerlyke Burgers leezen Cats, de weekelykse Mercurius, de straatnouvellen, en de courant, en dat is genoeg, om voor een Solon, of Thales te passeeren, op de beurs, en de coers der wiszels, en negotie te reguleeren. Met een woort: het is, kaerel, ben je wys? wat doe je dan hier? loop op de hooge Schoolen, daar hebben ze gebrek aan verstand, gelyk ik aan myn zoon bevind, die de laken negotie beter heeft geobserveert als de Logica, en ondertussen kost my de jonge een geld, dat het schande is, om hem met 'er tyt in staat te stellen van zyn Vaderland te dienen.

Eris. Og! *Sanctus Asinus*! erbarmje, over de wysaarts!

Momus. Myn geharnaste Pallas! maak ze zo dikhuidig, als een Keulsse bedelmonnik!

Eris. Het laaste kan niet weezen, want een man van oordeel voelt de punt van zyn party, eêr ze hem treft.

Momus. En het geen gy stelt vervalt van zelver, om de antepathie die 'er is, tuszen een mens, en een beest.

Eris. En evenwel vreet een Os meêr gras, als een koppel Schaapen, en aan één Stier is meêr gelegen als aan een half dozyn Lammeren.

Momus. Daarom wenste ik wel voor Bul te loopen, want die dat kunsje verstaat, leeft als een cavaljier.

Eris. Dat wist Jupyn ook wel, die op zyn Koninklyke haeren een fontansie plante, die Europa eeuwig gewyt blyft.

Momus. Dan verwonder ik my niet, waarom dat de Deenen zig verzwaageren, met de Nederlandsse koeijen.

Eris. Het is om Poeëten te fokken, die de kernnemelks pap, langs den baart druipt, als ze de griekse brokken niet konnen verzwelgen, die de Egiptise outheit heeft nagelaten.

Momus. Dat willen egter de sieraden onzer eeuw verstrekken, die van Natuurkunde, en Philosophie net zo veel weeten, als een kleuter, die den heelen dag besteet, om haar favorieten te beschouwen, en haar mutsje in den spiegel te schikken.

Eris. Dan is Swaanenburg nog een andere baas, die weêt je te vertellen van zaaken, die 'er nooit geweest zyn, of zullen koomen, hy kent

niet alleen de schimmen, en spooken, maar zelfs de baarmoeders der zelven. Hy is zo wys, dat hy de oorzaak der zotheit begrypt, en als hy alles doorzoekt, zo verstaat hy zyn zelven het aller minste.

Momus. Dan is hy uit het bovengenoemde geslagtregister der Poëeten ontwyffelbaar gesprooten, en de grootste Ezel, die 'er in een rei van jaaren is verscheenen. Op zo een nieuwe star mag Eris wel glorieeren, en op die *Lapes Philosophorum* haar hoop, en vertrouwen zetten.

Eris. Dat posten, en deuren van Dol- en Lazarushuizen nu vry danssen! want de Agent van Koning Mydas zal zyn intrede doen, langs hunne poorten, hy heeft een trein van den Dui... agter zig, alle de langooren zyn zyn gevolg, windmolens zyne karos, en garelen, en een Noorthollandse bulhooren toet zyne daden.

Momus. Wat komt 'er een meenigte van het Oost, en Westen toeschieten, om hun eigene dwaasheit, in zyn beelt te bespiegelen! wat zyn de Digters verrukt, nu ze in één alleen zo veel malligheit zien, als ze met malkander torssen, en nodig hebben!

Eris. Nog benyt de eene gek den ander, om zyne gekheit, want elk wil een zoon wezen van Latona, schoon hy uit het slym van een Work, Kikvors, ja Pad schynt gekroopen.

Momus. Al evenwel bon coeragie, want het is hier *in magnis voluisse sat est*. Het olykste gedrogt wil voor een Paradysvogel paszeeren, en die met een paar vleêrmuizen vlerken is verzien zoekt den Faenix te trotssen.

Eris. Hy, die het riet van Pan heeft gevonden, stapelt de Overtoomsse snaaren, tot een Parnas, en die nog naauwelyks leezen, of spelden kan braveert op zyne Zanggodinnen.

Momus. Wat schaffen die Moszelhoeren al schulpen! die Groenteeven al kool! die Voddenwyven al lappen, lorren, en franjes! komt Besteetsters van Meiden en Minnemoêrs, komt Nagtgodeszen van de Baangragt, met uwe oude Governanten, dorpelsletten, en dienstbaare sleeplendens, om u te verzien van een magazyn loogens zo je je nog te zwak bevind, om al de weerelt te bedriegen. Hier huizen glimpen, verschyningen, betoveringen, opschik, onwaarheden, sprookjes, en vertellingen. Hier zyn bloedcoralen, ambersteenen, gitten, en glazen. Hier zyn de Amersfoortse keijen, uit de eerste hand, valsse paarlen te grabbelen, en een Neurenberger winkel te plonderen, met een woort: op W. v. Swaanenburgs Parnas is meêr te maajen, als 'er gezaait is, zo je die gekheit niet verzuimt mede te brengen, die de weerelt verzelt.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé, 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 21
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Atlas en Parnas.

Donderdag den 22. Juny.

HIer snorkt onze Atlas, op zyn grooven bas, en toonen,
Schoon langs zyn grooven bult maar Os, en Ezels woonen,
  En lagt den Pindus uit, die op die helden roemt,
  Die hy, uit onverstand heeft buiten 't ryk gedoemt,
Om dat hun geest, en harp zyn oor niet wilden streelen,
Met klank van voos musiek, en lettertaffareelen,
  Die goed voor buffels zyn van 't allerschraalste land.
  Alwaar de botheit heerst, moet wysheit aan een kant,
En zoeken heul, en troost by Faebus Zanggodinnen.
't Orakel van Apol huist op Parnassus tinnen,
  Dat, door het vuur gewekt, een stroom van leeven welt,
  Die nooit geen jongen laaft, die eeuwig leest, en spelt.

Atlas. Zint de zoon van *Japetus*, en *Lybia*, door behulp van *Medusa*, eens door het *ééne oog*, het geen zyne dogters malkanderen leenden om te zien, heeft gegluurt, naar de toppen van Pindus, heeft zyn besneeuwde kruin, en geene ander, den hemel getorst. Wy uit een stremming van *AEther*, en aarde, met een dogter van den *Oceäan* gehuuwt, omwinden onze haeren met starren, en hebben een firmament op den schouder van eeuwige vonken. De Zon, en de Maan vat ik in deze vuisten, en met den riem der dieren omgord ik de elementen, en hun donkere sluizen. De heele weereld danst naar myn pypen, en als *Atlas* gaapt zo dreunen de krammen der natuur. Wy kennen de geheimen van 't groot- Al, en den boomgaart van onzen broeder *Hesper* bemuuren wy met yzre grendelen. De vlugste verstanden waszen op myn

akker en de geleertheit en kunsten zyn slegts de geringste stoppelen van myn geest. Want ik ken alle dingen, en met het uitdreunen van klanken schep ik de benedenste vezels een taal, die de opperste beäamen. De steile *Olympus* regeert door myn wil: de toppen van *Hymetus* knielen voor myne voeten, en de *Helicon* trompet myne daden. De leege valyen, en honingwaranden, de myrtesponden, en lauwerierbossen, de olyven, en palmen lacchen als een weste wind uit mynen mond vloeit, om hen te verkwikken en als ik den Zuider tas ontknoop, zo werp ik water te grabbel voor dorstige duinen. Vorst *Eölus* schuilt onder myn lommer, en slaapt op een sprei van onbekende pluimen, dog als ik hem wek, door parssing van myn innerlyke vuur, braakt hy orkanen, aardbevingen, en ruinen. Wie is grooter als ik? die *Caelum* onderschraag, en *Hercules* heb gesterkt, om my een oogenblik te verpoozen, doe hy ang voor den hondertkoppigen draak schudde op zyn stelten, als een Zee, die winden slokt, en geen kans zag de goude appelen te plukken, die deze hand hem schonk. Langs mynen rug stygt men naar *Apol*, en die hooger wil zyn als de Zon, klampt zyn armen in myn baart, en ziet den oneindigen booven het azuur glinsteren. Ja heuvels, en daalen, golven, en stranden kabbelt op my aan, zo klotst gy langs de wolken naar onuitmeetbere wonderen, naar de archiven der gedaantens, de senuwen van het *Chaös*, naar den heilligen nagt, het dons van *Erebus*, den bruinen *Tartar*, naar den adem, dien *Zeüs*, dien *Daemogorgon*, die het eeuwig element kneet waar in de zielen trippelen, die op lighamen loerende, zig wenssen te verëenigen met de groove klei der benedenste wortels. Die hier tegens wil wroeten wort geblixemt, want *Jupyns* donder bewaakt de heerschappy van myn staf. Ik ben *Atlas*, een zolder der Goden, een vliering, waar op de stof rust die de weerelt zal verbranden, zo ze ons niet erkent voor het steilste der toppen.

Parnas. Koning der bergen, en grootste der Reuzen, oneindige klomp van donkere hoolen; en *Caesar* der wilderniszen, die hondert duizent dieren, en nog onnoemmelyke meêr op uwen schoot laaft met speenen van vrugtbaar voedzel, en de weerelt vermenigvuldigt met geduurige verschyning van spooken, verbeelding, en beestelyke vormen, gedoog dat de kleinste der rotszen voor uwe regtbank pleite, om het regt te handhavenen der dubbele boogen van *Pindus*! dat uw *Parnassus* de handvesten beweêr van de wooning der Zanggodessen! en dat hy alleenlyk maar zegge, dat de geheele plompe weerelt uw slaafeigen is, dat de onbezielde wonderen uw dienstbaare geesten zyn, dat een

mengeling van aarde de gedaante heeft aangenomen van Engelen, maar dat de waare mensheit zig in myne laanen verlust. Gy hebt alles, Monarch, wat een Sultan kan wenssen, die over slaaven gebiet, maar zint uw gedugte Majesteit de fynste geesten heeft verbannen, als nadeelig voor de onbepaalde magt, die gy u zelven hebt aangematigt, om alles te overkraaijen, zo zyn die vlugtelingen op myn Oevers gestrand, kaal en naakt, uitgeschut door stropers der vryë weegen, en in een staat die ons toonde, dat een waar mens alleen gebooren is om, door ongelukken gezuivert, de eeuwige mensheit te verwerven. Onsterffelyke Goden! gy hebt gezien, zint de tyden van *Deucalion*, wat de waare nakomelingen van dien heilligen man zyn overgekoomen, hoe ze verjaagt, en verschopt voor bedelaars hebben gezworven, om dat het netelig volk geen waarheit en keurde. De traanen van myn *Pegasus* die stroomen een heilige wel, om uw verdriet, ô zonnelingen! myn boezem, die twee brede borsten schaffen zugt in steê van melk, en ik kan naauwelyks zo veel by een haalen, dat ik een klein afgezolt overschot met lauwren dek. Hoe stond men voor den *Pindus* te klappertanden, doe men riep, dat de wetenschappen, verjaagt geen herberg in *Atlas* tenten mogten genieten! hoe at de een de zoolen van zyn schoen terwyl de ander barrevoets de wonden bezag, die de nyt hem had geschonken, om dat hy by *Apollo* zwoer, geen *Mydas* te willen eêren. Die bittere zauzen, die traanen sla ik over, om uw harde hart, ô Vorst niet te vermurwen. Het zy genoeg, dat ik u zeg, dat onze negen Dogters toeschoten met hunne aangename geuren, om deze sukkelaars te versterken, datze ze bragten in gewyde cellen, datze die verwellekomden, en verzekerden als menssen te zullen handelen, dat is te zeggen met geen schatten en rykdommen op te hoopen, geen overvloet der dieren te schaffen, maar alleen te laaven met de *Hypocrene* der wysheit, met een vergenoegde ziel, met een bovennatuurlyke kennis, met een influentie der starren, en een innerlyken rykdom, die den uwen overtreft. Onnozele Digters, en Digtereszen, wat waart gy op die belofte vergenoegt? hoe gilde gy uit, wy zoeken geen schatten des tyts? onze honger is hemels? wy willen ligt, en waarheit; wy willen *Apollo* dienen en in ketenen sterven? het goud van Helicon is de g... heit. Eén straal van zyn oog is meêr als *Atlas* gulde mynen. Die Diamant, dat Robyn, die Paerlenzee kennen de Oszen nog Ezelen niet, daar zal de ziel zig eeuwig in verlustigen, daar zullen wy in baden, hier willen we verjongen, hier willen wy Paradysen stigten, en Faebus Autaaren wyën. Op dat zeggen dreunde

myn bas: 't was of *Apollo* orakelen bromde, een ongewooner moet schudde myne pluimen, ik wierd als een *Faenix* die de zon omarmt, 't was Kermis op den *Helicon*, de violen gingen, de deerens dansten, de jongens die kusten; Mevrouw *Clio* snorde over de straaten als een *Egiptise Wout-Sybil* die langs ondenkbere beelden spoeit naar den Vader der dingen, om uit hem een zoon te vangen, die de eeuwige *Magia* zal herbouwen onder de stervelingen harer eeuw, *Melpomene* vergat haar treurtoneel, dog, stadig in haar gang, zong ze de daden van *Jupyn*, die *Lycaan* kon belagen, doe hy hem meende te verraszen met moortgeweêr, een voorbeelt het geen lateren hebben te wagten, die de boszen van *Atlas* huuren om in te woonen, tot nadeel der lammeren. Zouw ik u zeggen hoe *Erato, Thalia, Euterpé* en de rest zig gedroegen, uw agtbaarheit verviel, ô grootste der grooten, want gy zout op die fluiten, harpen, en veelen te hooren zelver u hielen bewegen. Onzer aller heer was zelver uitgedost met meêr glans, als doe hy *Python* met zyn goude flitssen versloeg. Geen Saffier was 'er in zyn schattresoor of het kreeg plaats in het huldzel van dien dag, de lokken, van den wind gekamt, golfden langs zyn schouder, als een lugtsatyn dat van het toppet der starren naar onderen zwiert om den bol der aarde te trotsseeren. *Met één woort, doe de Helicon wiert begenadigt met het uitvaagzel van uw land, stak de Pindus zyn hoorens op, en riep*: *de Ziel van Atlas is verhuist en in onze valeijen gedaalt*. Ontzaggelyke triompheerder der dieren, bevelhebber van Olyfanten, Leeuwen, en Tygers, die Oszen, en Ezels laat spannen in de gareelen der Aapen, die legers regeert van kruipende wormen; en eindeloze gedrogten gebiet, zie of onze roem den uwen niet overgaapt, om dat wy bezitten, het geen gy vergat te bewaaren. Stof vry op uw groote en wyde heerschappy, onze landstreek, hoe klein, kan de uwe verduuren. Zy slagt *Europe* die *Asia* en *Africa* doet voor haaren wagen trekken en *America* aan haare raderen boeit. Ze slagt het laagste land, dat *Bato* heeft bevolkt met onverwinbare helden, en den hooren des overvloeds blaast door de vier winden der wereld. Ze slagt *Gysbrechts Erf*, het moeraszig veên der waterleeuwen, dat, schoon diep gezonken, zo meenigen Koning heeft in den schild gevaaren, die het wilde overdwarszen, want met Noordsse bossen, en eike wouden gedekt klooft het zee, en meiren, en brengt den Oost- en Wester-Indiaan in zyne haavens geboeit, om zyn zuigelingen met zuiker te aazen, en zyne gryzaarts met speceryen te verjongen. Zo is onze *Parnas*, ô *Atlas*! zo zyn deze heuvels by uw kruin, die te vergeefs stoft op donkere nevels der eeuw.

Atlas. By aldien myne jaaren niet door wysheit waaren bevroren tot een zekere gematigde stilte, vry van oplopentheit des jeugdigen bloeds, ik knotste met eene vuist uw molshoop aan stukken, en joeg u Godeszen en zielen, en menssen in een onzigbaare reet van myn geringste verdieping. Uw *Apollo*, een pop van fantasy, wiert Kastelyn van het Buitendelftse Beterhuis, en *van Mecchelen*, de zon van het *Palladium*, dat ik zouw bouwen op de grondwetten van die taal en dat oordeel, 't geen *Mydas* heeft gewet. Wie praat hier van Digters slegts jakhalzen, en schuim van Heidens en Egiptise bedriegers? wie schelt voor menssen een onaanzienelyk gepeupel, dat geen

wetten keurt in de Digtkunst, als de dolle handvesten van een Faebus, die, ryk in verbeelding, werk heeft dat hy zyn lyfstaffieren met rogge Semelen voed? in myn bospaleizen, in de tempelen myner eêr zyn oneindige boksvoeten, die de daden der Goden zo klaar op aangename waterrieten kweelen, dat de geringste Nymphen, en Dochteren der aarde het konnen begrypen, en met juiggen beäamen, daar is nog een *Pan* aan myn Hof, nog een *Marsias* in myn Zaal, nog een *Arachne* in myn Cabinet, die wonderen verrigten. Deed *Orpheus* ooit de boszen, er velden danszen, myn Poeëten, die zangkoralen van *Atlas*, doen Oszen en Ezels, Stieren en Buffels, Bokken en Zwynen huppelen op het gedruis hunner snaaren. Een boeren jongen, een deern van tien jaar loopt hen naar: ze zwygen nimmer van myn lof nog dien der grooten, ja de kleinste creatuuren worden verheerelykt door hunne klanken, gelyk als de vorssen kwakken en stadig huppelen, zo zyn ze in de weêr, om dag en nagt te joelen, zouwden het geen menssen zyn, die geen letter schryven zonder oordeel, die de regels der kunst kennen, die om een enkelen letter een harnas aantrekken, die om één woort een heele Calepinus doorbladeren, en eêr ze het verlooren gaaven, tot den bloede zoude stryden, zo weêt ik niet wat *Parnas* menssen noemt. Ligt dat gy denkt, dat een enkle woede, een dolle drift, en een ongemeene inblazing den Poeët alleen uitmaakt, neên, neên, de kunst heeft haar order, en vaste treeden, en wat daar buiten is blyst verdoemmelyk voor regte kenders. Dog genome dit was iets ongemeens, zo is het by ons te vinden. Wy hebben nooit deugden en wysheit verbannen, maar al te ongemeene gedagten verworpen, als schadelyk voor den staat. *Homerus, Pindarus museus Anacreon Virgilius* en andere zyn op onze bodems geworpen, dog verzonden buiten onze paalen, om reden ons bewust, en aan u geschonken, als aan een leenman van myn gebiet: daar is geen onnutter volk voor een Ryk als Poeëten, inzonderheit zo ze meêr weeten, en zeggen, als de Princen begeeren. En om u te toonen dat wy een voedsterheer zyn zelfs van buitengewoone klanken, en ze niet verjagen, zo hebben wy nog kortelings een visvliet, en een Deutel gehad, nog een Meyster, en Nyenberg, welke laaste alle beide in den tooren van Apol zyn tot Poeëten gemaakt; nog een oude, Helvetius en een Maan die de deunen van bommelom heeft verzonnen, nog een Hilarides met zyn uithangborden, en honderden zulke ligten, zelfs de vrouwe kunne is niet misgedeelt van een volmaakten rymgeest, gelyk men bespeurt aan Anneke Hoogwant en Leo Bartha van Os, enz. die nooit op uw gebiet hun voeten hebben gezet, daar leven 'er nog tegenswoordig verscheidene die wy niet zouden willen derven, om hun bezondere bekwaamheit in het maaken van Treur- Bly- en Klugtspeelen, en ik u niet zal noemen, om ze door listen en laagen niet van de grondbegindzelen der A, B, C boeken te trekken, naar uw zo genoemde verheventheit, daar menssen van myn ryksgebiet om laggen. *Ik heb 'er nog een, dien ik zeker zouw aan u schenken, by aldien hy my niet nodig was voor Hofnar en Tafelgek te dienen, en dat is eenen* SWAANENBURG, *die een klein Parnasje met Zanggodinnen heeft verzonnen, dat zo schilderagtig zot is, dat 'er na de ontwarring*

van het eerste Chaös geen drolliger ding is verzonnen. De geneesheeren hoopen der veel nut mede in de Steeden en ten platten Lande te verrigten, om de al te overvloedige gedagten van eenige menssen, die de dwaasheit van de Doctorale kraam, en winkel verstaan, meê te temperen. Het allergrootste oordeel kan 'er door getroebeleert worden, zo men maar een twee drie paginaas doorloopt. Hy voert niet eenen zaak uit, naar de mode van onzen tydt, maar verandert als een *Camelion* van de eene koleur, in de ander, en springt zo van den Os op den Ezel, dat alle myne inwoonders uitloopen om hem de exercitie op de koort te zien verrigten. Geen dopjesspeelder uit de Goudsse nagtschuit kan zyn knikkers snelder verzetten, als hy een heele wereld. Mat één woort, *Parnas*, ik beloofje dien knevel, tot een present, zo je me wilt toestaan, dat myn ryksgebiet overvloeid van menssen, want ik zal dog met hem en zynen *Pindus* op den duur geen weg schieten. *Hy slagt alle de gekken van zyn soort, en is mooi, als je hem zo een twee drie stukken hoort opsnyden, maar verveelt by continuatie. Had hy het by één Bruilofts vaers gelaten gehad, hy had een wonder nu, en namaals geweest, en nevens Visvliets rouwtranen een eeuwigen naam verkreegen, dog nu komt 'er zo veel in het ligt, dat de oogen myner kinderen, en onderdaanen al Eclypseeren*. Ik gebruik een slegter steil als in den beginne van myn reden, om dat de dolheit van *Swaanenburgs Parnas* niets deftigs verdient, en ook met eenen, dat my dunkt dat myne Vorstelyke waardigheit zouw verkleind zyn, als ik tegens u, die maar een uitschot der bergen zyt, heldentaal wilde voeren. Als ik hooger heuvels tracteer, of de eene klip aan de ander trouw, zo voer ik een *Maronise taal*, maar nu ik met een *Chymeer*, een *Eiland Barataria* of een *ingebeelde Monarchie van Apollo* twist, nu spreek ik naar deszelfs verdienste, want het Governement van bedelaars is een slegt baantje, dat door fratssen, en malle imaginatien bestaat, en vaak by die geene de grootste diamant doet in den kop logeeren, die de minste helder, of penning bezit.

Parnas. Eén enkele ziel is meerder waard, als een geheelen aardbol, ontbloot van geest. Het kleinste vezel van myn gebiet is vuur, en als ik wil zo sta ik in ligte vlam. Ik ben doortintelt van het eeuwige goud, en myne onderdanen zyn starren der onsterffelykheit. Myn Ryk is het kleinste aller Koninkryken, dog baart meêr diamant, als uw vier winden verschaffen. Geen aardse drek is in myn *Peru*, maar de geest der Goden dooräademt deze aders. Al wat gy noemt is zwadder, en vuile damp, uw Digters zyn wanstallen en onbezielde klompen, en daar gy uw pluim op laat waaijen zyn slaven van *Mydas*, en gezwooren vyanden van Jupyns heillige Dogter, die *Pallas* der eeuwen. *Sluit die lompers in Davids Beterhuis, laat die Mecchelaar hen bestieren, dat een lettervitter hen regeer, dat ze malkander berymen en altoos wentelen in den Trap der Jeugt, die uit myn paalen is gebannen, wyl invloëijingen gelden op de toppen die wy bewoonen*. Uw Swaanenburg, die gy zegt dat uw booze geesten, en stuurse gedagten tot lacchen kan noopen blyve by u, tot gy hem eindelyk

wars voor weêr en wind laat loopen. Dit is de zuivering, en de weg om volmaakter te worden, en eindelyk in myne lauwerieren te rusten. Ik agt hem te onryp voor *Parnas*. Het moeten andere zielen zyn, als een volk, dat nog onder de Oszen kan duuren. Kende hy de natuur van *Faebus* hy zweeg, en vergenoegde zig in stilte den Vader der Goden te looven. Was hy gewettigt tot een Burger van ons gemeene best, hy zouw zig nog minder voegen, naar de meningen, en vertelling der nagelbeiters, maar trots op de afkomst er starren zouw hy de willekeuren der Zon omhelzen, en alleen dreunen, wat de Schepper der dingen hem ingaf. Ik erken hem vooruw inboorling, en uw onderdaan, dog geenzints voor den mynen, ten zy hy geheel tegens de mening des tyds dwarsboomende de eeuwige golven dronk van de Pegazese bron, die wel op de wereld genoemd, dog byna nimmer wort gekent. Als ik Swaanenburg zie, zo heb ik zugt voor hem over, dog wees verzekert dat ik hem nimmer zal lokken in myne poorten, zo lange hy met aapen twist over het regt der mensheit, en nimmer voor Digter begroeten, ten zy hy in alles stryde, met de zo genaamde Poeëten van zyn tydt. *Hoe hy minder overeenstemt met hun Grammaticale Constructie, hoe hy nader aan de Syntaxis der Goden geraakt*.

Atlas. Eêr ik dit zal toestaan, zo oordeel ik dat het beter is, dat 'er een Digter verlooren ga, als het geheele Poeëtise volk. Dat men Swaanenburgs vaerzen, en zyne werken doem.

Parnas. ô Koning Faebus! erbarm u over een banneling van Atlas! *die by geen digters van zyn eeuw heul vindende, voor ons wallen dobbert om genade, en de allergeringste plaats van uw Helicon*!

Notificatie.

Alzo de Boekverkooper *H. Bosch* een man is van een bezondere drift, en ongemeene bekwaamheit om den nieuw ontloken *Pindus* voor te staan, tegens alle de aanvallen der drieste onwetentheit onzer eeuw, zo heeft hy door veele moeite, en buitengewoone kosten zien te agterhalen eenige winderige beweegingen, die zouden konnen strekken, om de nevelen van *W. v. Swaanenburgs Parnas* te doen verstuiven, en die verkreegen hebbende ter drukparsse gewyt, *tot nut der minst eerlyke leeden van het Poeëtise lighaam onzer Landsgenooten*, die mits dezen, ten zyne verzoeke worden geadverteert, dat die wonderen zyn te bekoomen ten zynen huize, om ontwyfelbaar te konnen strekken, tot verligtinge der zulken, die van gevoelen zyn, dat tussen *Visvliets* en *Swaanenburgs* gedagten, en toonen geen verschil is, als dat de eerste den laasten overtreft, in vindingen, en onnavolgelyke aanmerkingen, *gelyk de Herboore Oudheit Schryver toestemt*, die alle zyne lezers dezelve aanpreekt, om dus van de waarheit der gerugten, die doorgaans vals zyn, by ondervindinge te konnen oordeelen, zo als hy zelver heeft gedaan, en wel expres toestemt, *om met de zotheit des*

werelds ten minsten in dit ééne punt te sympathiseeren. Zeg het malkanderen voort.

Aanhangsel.

Dit volgende briefje wort my zo toegezonden, door eene onbekende hand, en aan myne lezers medegedeelt, beneffens het antwoort daar op dienende.

Heer Schryver der Herboore Oudheit,
Een die zig zelven schent en andren wil bespotten
Is die niet hooft en heer van 't groote vat der zotten?
Indienge, ô Oudheit, dit toestaat in uw papier,
Zo past geen SWAANENBURG een kroone van lauwrier:
Maar wel een kap en kraag van rinkelende bellen,
Om Heer van Leu.... in het Dolhuis te verzellen.
Een graage lezer van uw Oudheit wagt den tydt,
Dat uw bekent papier hem hier op geef bescheit.
En wert het hem gegunt een antwoort daar te vinden,
Zo zal hy nog een vraag, aan deze vraagen binden.

Door nieuwsgierigheid.
Amsterdam den
16 Juni 1724.

Heer Onderzoeker der waarheit,
Een, die de wereld zeid, 't geen andren van hem zeggen,
Spot met zig zelven niet, maar met de bottigheit
Van zulke maats als gy, die 't al verkeert uitleggen,
Het geen met Mydas oor, en slinkse kennis stryt,
Dies wagt geen lauwerier van rinkelende bellen,
Voor die zig zelven laakt, maar wel voor uwen kop,
Die tans, nog de eerste is, om andren te voorspellen
Dat waar myn Pallas weeft uw spin valt in haar strop,
Zo zy met zwaddrig spog 't cristal wil evenaaren,
Dat SWAANENBURG neêrstort, in kroezen van robyn,
Om de Oudheits Schryver te doen roepen, in zyn blaaren:
Wat is uw dolheit groot! zyn wysheit wonder klein!

De strikvraagen der Joodse Schoolkwanten, omtrent den Keizerlyken tol, zyn uw weekelyksen pappier bederver, ô Mannen, nog niet vergeeten. De knoejer van de Herboore Oudheit mag van *Swaanenburg* wel een beetje kwaat spreeken, dat hy ligt van een ander niet zouw verdraagen, om reden, die onze nieuwsgierige baas zo wel weet als hy, en met een boetelje uit de vergetelbeek diende doorgespoelt te worden, adjeu.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

Aº. 1724. Nº. 22
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Don Quichot en Sanche Panche.

Donderdag den 29. Juny.

WAt schaft uw bol ons niet, op een tooneel van uuren
Een vreemde harszenzwerm van wyze, en dwaaze kuuren,
ô Wereld! die verblind, om avontuuren doolt,
Waar in dat de eene gek gestaâg den ander koolt.

Donquichot. Of ik ben, Sanche, onbedreven, in de zaaken der Ridderschap, of hier doet zig een avontuur op, die ons ten minsten een dosyn twee drie Eilanden, Graafschappen, en Governementen staat te verschaffen.

Sanche Panche. Daar sla geluk toe! Heer Ridder van de droevige figuur, want dat zwerven tuszen hemel, en aarde begind uwe dienaars Ronsenand, Graauwtje en my te vervelen. Wy drie eerlyke Patriotten en Voorstanders van Mancha zyn de bloem van ons Dorp, en den roem der Schildknapen van uwe genade, en hebben door het gestadig studeren onder uwe genade, op ons duimtje geleert dat de genadens der grooten veel op droog broot, water en stokslagen eindigen. Trouwens al wat in het vat is en zuurt niet, en die tot een stuiver is gebooren, zal nooit geen guldens krygen, daarom zeit het spreekwoort wel: wyst me met wieje verkeert, zo heb ik haast uw aart geleert, of zouw het ei beter wezen als het hoen, dat zouw de duivel doen. Daar men hout hakt daar vallen spaanders, en daar een Boeren een Jonker t'zamen verkeeren, daar erven ze van malkander. Zo dat ik wil zeggen, by manier van zeggen, zo ik iets heb geleert van uw genade, dat hy van ons ook al een beetje heeft begrepen, en dat is, om zo te spreeken, dat ik en myn getrouwe medegenoten juist niet te veel geloof meêr slaan aan alle die vertel-

lingjes die uw genade vertelt, want meenig een beest is gaauwer als een mens, en daar een Ezel zig ééns aan stoot, daar wagt hy zig ten tweeden maal voor, zo dat ik myn Graauwtje wel eens wil zetten tegens uw genade, en de meeste genadens van de weerelt, ik spreek niet in de regels van de Ridderschap, want daar is uw genade verder in als al de Ridders te zaamen, maar in het stuk van verstant is hy een Solon. Ja hy zeker, en wat meer is, zelfs een Carthouciaan. Ach! myn lieve heer hy twyffelt aan alle dingen, je meugt my arme zondaar bedriegen, maar hy gelooft niet meêr als hy ondervind, en het den brui van alle Gouvernementen, als hy als een klein Prinsje gerust zyn hooi en haver mag hebben, en zomtyts eens een veulen mag toestellen, om zyn aloud geslagt te vergrooten, dat een der eerste van den geheelen aartbol is. Hy leeft in alle devotie, gelyk ik ook doe, en heeft een gerust gemoet, een opregte ziel en een vast vertrouwen op zyn meester, die hem met goed en bloed zal beschermen tegens alle kwaatsprekers van zyn persoon, die ik recommandeer in uwer genadens gunst, volgens toezegging van uw genade, die hem hebt belooft te avanceeren by de eerste occasie, als een waaragtig lit der doolende Ridderschap, en ik sta voor hem in, dat hy het ligt zo wel zal maaken, als menigen lakey van een Spaansen Don, die niet half in staat is, om zyn weldoender te erkennen, dewyl de slaafse kwaataardigheit der knegts vaak de goedheit der Heeren overtreft. Ziet zulke parten zulje in graauwtje niet vinden, want ik ken hem, of ik hem zelfs gemaakt had, hy is goethartig, en heeft geen Jooden of Mooren onder zyn geslagt, hy zouw geen mens een duit te kort doen, ik heb hem nimmer hooren liegen, hy hout zig aan het oude; weêt van geen dwalingen of nieuwigheden, kortom hy is rontsom Ezel, gelyk ik Sanche ben, en dat is genoeg, om een onderdaan van uw genade, en een heer over duizent andere te weezen.

Donquichot. Ik merk wel waar al die teêm op uitkomt, en wat u referyen en spreekwyzen willen zeggen. Sanche is ontbloot van verwagtinge, hy en zyn Ezel zyn Carthesianen, of Carthoucianen om uw woorden niet te verdraaijen, en zullen nooit de ongelukken, door tovenaars hun aangedaan, vergeten, voor ze de vrugten proeven van deze dappere vuist. 't Is wel, wy zullen de heele weerelt dezen dag bewyzen de nuttigheit der doolende Ridderschap, en Sanche eens doen zien, dat de geregtigheit de lasters zal straffen, en de onnozele doen zegepralen. Kom eens hier, dom, en bot schepzel, vuilik, en knegt van den duiv... en merk uit dat prentmanifest, dat daar hangt, voor die

Boekverkopers deur, de avontuur die voor dezen arm is bewaart, om ten einde te brengen. Hondert duizent Ezels kan ik gelukkig maaken, ik laat staan één, en oneindige Boeren tot Gouverneurs verheffen voor een Sanche, de kwaataardigste aller Palfenieren, Staljongens, en uitschot der Schildknaapen, wy Ridders hebben wel verschiet van ampten, en bedieningen genoeg, en konnen onze lakeijen wel avanceeren, maar het ergste is, dat die babokken dikmaals hun eigene Heeren verraden, de gemeente oversnoeven, en vergeten hebben wie ze waaren, doe men ze van agter de Oszen nam, om onze henksten en merrien te gebieden. Daar staat nu die bedroefde Ridder aan zyn keten geboeit, die met Clio, de oudste dogter van Apollo, stont te trouwen, en na de dood zynes Schoonvaders het Ryk van den Helicon zouw bestiert hebben, gelyk hy nog zal doen, hiet ik anders Donquichot en een voorstander der onnozelen. Alle de laagen der nyt zullen hem niet verstrikken, nu ik maar weêt waar hy zig onthout: in dat klein huisje zit hy geboeit, ik kan het aan het uithangbort zien. De Held is aan een blok geklonken, die Prins der digteren is gekerkert, die de heele weerelt wilde verloszen van ketenen der onwetenheit, en zo meenigen avontuur heeft uitgevoert daar de Naneeven nog van zullen gewagen: hoe dikmaals had hy een hoos, of een windorcaan tussen zyne beenen, als hy op Reuzen, betoverde Mooren, en dwergen los ging! was hem de Pegasus niet zo eigen, als of hy hem zelfs had gemaakt! en kon al de henkstepis van den Koning der paarden hem wel verzadigen! als hy mat van Pythons te vellen, naar deftiger kasteelen liep, om een pint vol Bremerbier te kluiven. Eêr je om zaagt, was hy al meester van de party, en naauwelyks was 'er geschonken, of de digtkundige Schilder zat dronken: maar waar toe meêr gezeit, om hem u te doen kennen? 't is de Ridder van de Swaanen.

Sanche Panche. By aldien uwe genade de kop niet al te kroes stond en dat men tegens u mogt spreeken, als tegens een verstandig mens, ik wil zeggen, als tegens een man, die reden plaats geeft, en niet om een wisje wasje opvloog, ik zouw niet alleen zeggen, dat die Ridder, want het moeten nu al Ridders zyn, die ons voorkomen, al waaren het Stieren en Oszen, beter naar de Ridder van de Ojevaaren gelykt, want hy heeft nog erbarmelyker figuur als uw genade zelf. Myn Heer Donquichot ziet 'er droevig uit, want hy heeft een postuur met verlof, van den duiv... maar dat spook is nog wel tienmaal slimmer. Zo ik het anders wel heb zo lykt hy Gillisje van Passamonde op een top, die wy van de

galeikeeten hebben verlost, trouwens dat is evenveel, want als uw genade een kaerel voor eerlyk verklaart mogt'er de drommel tegens kampen. 't Is strak stukke boefs, en schelm; en daarom zeg ik wiens broot dat ik eêt, wies woort dat ik spreek, want een goed betaalder weigert geen pant, de groote viszen eêten de kleinen, en die met een gek opgescheept is moet 'er me voort, zo zeg ik dan om myn postuur en proces te concluigeren, dat die Juffrouw Clyo een onnozel kleuter moet wezen, datze zin heeft in zulken kaerel, en dat haar Vaâr een zot moet zyn, dat hy zyn oudste deêrn aan zulken babok wil geeven: wel zie daar, dat hy om myn Sanchica kwam, die van 's moeders lighaam in alle drek en str... is groot gemaakt, hy zou ze niet hebben. Die hem aan dat blok hebben gezet weeten wel waarom, en ik geloof, zo ik anders mag gelooven, wat ik begryp, en dat is al veel voor een Boer, die onder zyn Heer staat, dat we nooit geen dwaazer avontuur zullen ontmoet hebben, als die van de Ridder met de Swaanen: daar zullen die van de Windmolens, van de Stieren, van de kudde Schaapen, van de Rostuissers enz. niet by konnen haalen. Want dat eene figuur belooft meêr moeite en ongemak zo het los geraakt, als al de betoverde katten uw genade hebben aangedaan. Ei myn lieve Heer Donquichot erbarmje over my, en myn Ezel,en werp u, en uw Ronsenand niet willens en wetens in gevaar, je zout voor ons, die uwe beesten zyn, moeten veräntwoorden, zo we door uw dolheit verlooren gingen. Al de weerelt zal zegeen: de vent heeft zyne onderdanen niet wel gehandelt, hy bragt zyne troepen op de slagtbank, hy heeft dat opregt Ezeltje, dat als een Pylledis, by Oeristes was, uit Sanches armen gerukt en aan de doodt geschonken, hy heeft zyn eenige paart in de bloei van zyn grysheit doen sneuvelen, zyn Sanche Pance vermoort, 's mans vrouw en kinderen bedorven, en zyn zelven, dog daar zal ik van zwygen, want aan uw genade is juist zo veel niet gelegen, om dat je nog maagt zyt en geen bedroefde weduw zult nalaten. 't Is waar Dulcinea van Toboso mogt 'er een beetje om huilen, dog dat zal het ook al weezen, want een gezonde sterke meit kan altydt wel zo een Ruiter krygen als gy zyt, en de minste knegt in ons Boere Dorp zouw het u genade wel te rade geeven, als het op trouwen, en op by te sl....

Donquichot. Dat ik den geest van den razenden Roeland bezat ik verscheurde u! ô gruwel der Schildknaapen, maar nu ik Amadis, de bloem der Ridderschap, in goetheit en vrientschappen zoeke te evenaaren, zo zal ik u alleen als onnut voor myn dienst verjaagen. Vertrek aan-

stonts Ezel met uw Ezel, en komt nooit onder deze oogen. Wy konnen Ridders zyn zonder Schildknaapen, dog gy geene Schildknapen zonder ons: wy schenken eilanden, aan wien het ons lust, en verzinnen Graafschappen, Baronnyen, en Vrydommen, Heerlyk heden, enz. als wy het zweet der slaaven willen droogen. Met den Adelyken roem en het Ridderschap paaijen wy onze getrouwe dienaars, en als we hen de posessie niet kunnen geven der landen, die in de weerelt zyn, zo schaffen wy hen ten minsten den titul, en dat is genoeg voor een eêrgierige ziel: maar waar toe, met een Os, en een Bok van heerlyke zaaken gesproken? weg uit onze oogen, bederver der avontuuren, en pest der dolende helden.

Sanche Panche. Och! myn aller barmhartigste Genade, en genadigste barmhartigheit, zo je nog een half zestienendeel deugt, of goetheit in je darmen over hebt, zo spat een straal uwer ingewanden over my uit, ik beken ik ben maar een beest, om uw heerelykheit te gevallen te zyn, en houw den Ridder van de Swaanen voor al zo grooten, of nog grooter heillig als uw genade zelver is, en zyn Clio voor beter Juffer als Dulcinea van Toboso. Kan ik wel meêr zeggen om te toonen, dat ik uw dienaar ben?

Donquichot. Wat? hy grooter als ik! zy beter als de voogdesse dezer ziel! ô hemel versterk myn gedult! want de lasteringen van dit beest stygen booven de paalen der billykheit.

Sanche Panche. Neen myn Heer ik wil dat juist niet zeggen, maar door ulceratie en vreze weêt ik niet wat ik al vertel, om uw genade te believen. Wat zouw hy by u haalen? neên myn Heer, hy is maar een gek, in tegenstelling van u, en zyn Clio een wisjewasje by de zon van Toboso. Ik kan wel zulke Ridders ka.... en zulke Damessch.... als hy en zy zyn: hoorje dat wel graauwtje, en Ronfinand. Komt myn getrouwe Pelgroms en steun onzer lendenen, en doet hulde aan den Prins, Koning, Keizer, en Sultan aller Ridderen. Want myn Heer van de droevige figuur overtreft de heele weerelt in bedroefde siguuren, dog de Ridder van de Swaanen komt hem het allernaast, die 'er haast zo betovert uitziet, als de Digter *Pro Patria*, die een schendhond is van een eêrlyk man, en zyne werken. Laatenwe met goed en bloed den armen dui... verloszen van zyn prangende boeijen, myn Heer Donquichot, en toonen dat wy met ons vieren in de weerelt zyn gekoomen, om dezen vyfden, die 'er schrikkelyk winderig uitziet te doen passeeren voor een kwintessens van onze bedroefde ellementen.

Donquichot. Hoe kwaat ik ben, zo moet ik egter nog lacchen, om

uw zotte propoosten, die my aanporren, om dezen held te verloszen, die aanstonts als een Heer kon leeven, zo hy zyn oordeel wilde doen overeenstemmen met de dwalingen zyner tydtgenooten, en zig in den egt verbinden met de rymkonst onzer eeuwen. Deze Juffer is lam, krom, en gebocchelt, slegt van begrip, en kaal in vindingen, dog postuurt redelyk wel, voor onkundige, in de natuur der Poeëzy, dewyl ze, in een Nederduits harnas gestooken is door David van Mecchelen, die haar kromme pooten met een in eizre boeijens heeft geprangt, waar door ze naar de mode kan gaan, maar zo langzaam voortreet als u Ezel, die weinig anderen zal bekooren als u, en uw soort, die alleen gebooren zyn om dom te leeven en te sterven. De Vader van deze Dame is Mydas, een gierigaart en plompen vrek, die arm in waarheit en kennis zynde, ryk is in beuselaryen en waanbegrippen der bedorve schoolrakkers en A B jongens van zyn tydt, die elk dien babok vryën om zyn malle dogter voor bruit te erlangen; dog hy heeft ze voor den Ridder der Swaanen gedestineert, die liever van honger wil sterven als de influentien der natuur verkwisten, onder de begeerlykheden van een vrouwmens, dat geen hemelsse inspiratien verstaat, en buiten haar opschik, en eenige door gierigheit gestolen kwikken en strikken een pest is der goede zeden en heillige schatten van Pindus. Hy wil liever water en broot eeten met Faebus dogter, als zyn hart verslaavende aan de gebreken der rymkonst, overvloed bezitten van aardsen draf. Hy zeid voor al de weerelt, dat hy genoeg heeft, als hy uit alle dingen kan zien, wie de oorzaak der stoffen is, en agt zig gelukkig een onderdaan te zyn van den Maker van 't groot-Al, die zyn Clio bemint, om datze altoos uitdreunt langs den overvloeds hoorn der natuur den rykdom des Scheppers, die met geen vooze klanken kan agterhaalt worden, maar wel met verwonderende loftuitingen kan bekroont worden van een godvrugtige ziel, die haar zelve verzaakt tot voordeel van een ander. Deze redenen zynde ter ooren gekoomen, door Medusas stoet, aan Mydas, hebben hem zo doen opstuiven, dat hy onzen helt heeft gecondemneert, tot een eeuwige gevankenis, die zig zulks getroostende, egter niet nalaat dagelyks aan zyne beminde te denken, gelyk ik aan Dulcinea dag en nagt doe. Ja wat meêr is geduurig onderstaat om haar door deze en gene tovenaar, die zyn vriend is, digtkundige verzekeringen te zenden van de eeuwige liefde die hy voor haar bewaart, en het respekt dat hy haar Vader schuldig is, die hem heeft gekeurt voor een dienaar van zulken volmaakte schoonheit, als Mevrouw de Prinsesse Clio is, die haar leven wel zouw willen voor zyn vryheit te pande stellen, wiert ze niet verhindert door

Marsias, een boksvoet, die zyn persoon geduurig gade slaat, als een vrygemaakte van Mydas, die tans zelfs, gelyk je ziet in de weêr is, om op nieuw hem aanbiedinge te geeven van zyn gonst en beurs, ja hem van de keeten zal ontslaan, zo hy van voornemen wil veranderen, en zyn Totebel erkennen voor de waardigste der Zanggodinnen. Maarneên, hy is een andere Donquichot, want al kwam de jonge Vorstin Maritornes hem omhelzen door doodelyke genegenheit, hy zouw zyn matres niet vergeeten. Clio is zyn star, gelyk Dulcinea myn zon, en we verscheelen niet meêr in natuur, en houwding, als gy, en uw graauwtje. Wat zeg je nu Sanche, myn zoon, van den Ridder van de Swaanen, zal ik hem verloszen of niet? spreek myn vriend, uw mond zy my een Oracel van Delphos en naar uw brombekken zal zig Donquichot rigten. Spreek.

Sanche Panche. Helpen zeg je? ja met al myn hart, zo ik anders Sanche Panche ben, als ik plagt. 't Is beget een martelaar, hy verdient na zyn doodt gecandeliseert te worden tot een heillig van Pyndus. Dat is een liefde tegens zyn Pop! waaragtig, myn Heer, gy, en ik loopen nog doorgaants vry over de weegen, en bergen dwaalen, als wy geen stokslaagen krygen, of in Oszenkarren, Castelen, en zulke bruijeryen betovert zyn, maar deze vroome Ridder der Swaanen zit als een galeiboef aan den keten. Wat brengt de liefde van Clio al rusie in de werelt? was ik als hy, ik zouw denken, benje lam of benje scheel, de rymkunst zy myn deel. Ik zouw op de meid bikken, als een bok op een haverzak, en maaken je zo een party jonge Sanches, en Sanchinnetjes, die als kindskinderen van Myndas in groote Papaas duiten zouden grabbelen. Maar wat zal men zeggen de Heeren van de dolende Ridderschap zyn verdoemt koppig, en als ze de parten in hun gat krygen van dol te moeten zyn, dan moeten ze met Roeland, (ik spreek niet van den Amsterdamssen, maar van uw genadens Patroon) zelfs de boomen uit den grond rukken, de klippen scheuren, hen zelven voor den bek bruijen, enz.

NB. Verwagt het vervolg van de avontuur van den Ridder met de Swaanen, per naasten.

Ernstig, nodig, en duidelyk naberigt.

Gelyk wy ons dagelyks bevlytigen, om op een leerzame, dog vroolyke wyze, de deugden te verheffen, en de gebreeken te bestraffen, en ons nooit bemoeijen met de Eer, en Naam van iemant in het particulier te schenden, maar wel dan, en dan, met deeze, en geene schynen overhoop te leggen over zaaken, die letterkunde raaken, dog geene persoonen in hun bezonder doen, en handel belaagen, ja niemant minder ontzien als ons eigen zelven, zo vind ik my verpligt, om de geregtigheit te handhavenen, en *W. v. Swaanenburg*, die vaak heeft gestrekt tot een voorwerp van onzerailjerie, in dat stuk alleen te verdedigen, waar in hy op een schelmse wyze, publiek, tegens de keure van billykheit, door het uitschot

der lasteraars is geschandaliseert, in zeker vuil en afschouwelyk Pasquil, zonder naam uitgegeven, onder den titul van *de treurende Digtkunst, op 't uitkoomen der onverstaanbare werken van W. v. Swaanenburg, gedrukt by Jan Mol, in de Kalverstraat by de Osjessluis*, en reets na alle apparentie opgestelt geweest, eêr die zelve veroordeelde werken het dagligt waaren onderhevig geworden, ten blyk van de aller verdoemmelykste kwaataardigheit eenens Schorpioens, die zig als een pest, onder de zo gelukkige, en welgefondeerde leden van onzen burgerstaat verschuilt, om zyn naasten het bloet van het hart te zuigen, door in den beginne aan een minder zyn klaauwen te slaan, om het ligt t'avond, of morgen aan een meerder te doen, die met zyn pedanteryen, en allerverfoeijelykste concepten niet egaliseert. Waar heeft men ooit vuilaardiger een man ten toon gestelt, als daar men zeid, dat hy aan geen Opperhooft van het heel-Al gelooft, schoon het zo notoir contrarie in de schriften van de zelven blykt, dat hy nog goddelozer moet wezen, als deze Calumniant, zo hy ze gelezen hebbende niet erkent in dit stuk te accorderen met de ingeprente kennis van een bovenste Wezen, 't geen oorzaak van de heele weerelt is, en de eer aller stervelingen verdient. Het gewyde te schenden, en de eêr des oppersten Soeveryns te benadelen is zo verfoeielyk voor een wysgeer, als lasterschriften strydende zyn tegens de wetten van ons hooggeëerde Vaderland. Het eerste verdient de straf des Hemels, en de Regtbank, en Vierschaar van de Goden des aard bodems, dog het laaste verschaft een worm in het geweeten, die den dader als een Uil, zonder zyn naam te durven melden, in den donker doet zwieren voor de vreeze dier boete, die hy te wagten heeft, die als een Pasquilland uitbraakt, 't geen nimmer kan bewezen worden. Men schelt dikmaals voor een verzaker der G...delyke natuur, die door zyn leeven bewyst, dat hy gelooft, dat men hier uit moet zien of iemant G... gelooft, en lieft zo hy zyne gebooden eert en zyn naasten bemind. Waarlyk zo de Theorie uit de praktyk moet bewezen worden, en dat men het geloof uit de werken dient te toonen, zo weet ik niet, wat zo een schantvlek voor religie heeft, die met lasteringen den onnozelen betigt, gelyk de gedrukte schriften van Swaanenburg aan wyzen, die in al hun natuur en digtoeffening doelen op de eêr van den oppersten G... die zelfs de Heidenen hebben erkent, dog onder verscheidene fabulen en vindingen verbloemt. Ik heb verstaan dat hy alle spotterny over zyn werk met plaisier verwagr, mits dat het blyve by de paalen der burgerlyke bescheidenheit, die ons leeren, niet den persoon, maar zyn papieren te doorzoeken, en die niet te bezwadderen met gift, en kwaataardigheit, daar ze het niet verdienen. De van zyn eêr ontpluimde Swaan zal zyn blanken hals waszen, in de zilvre beeken des gedulds, om te toonen, dat een vogel, die aan Apollo gewyt is, de deugt voor zyn Eertrophé stelt, en dien volgende liever onschuldig wil lyden voor het gezigt van de heele werelt, als door zyn klagten aan Magistraaten Overigheit een onbedreven Beuling van een Drukker ruineren. Neen blinde *Mol* maakje fortuin, als het een man past, en wees na dezen zo voorzigtig, datje nooit geen addergebroedzel onder de vleugelen der pars meêr doet koesteren: wagt je voor Jongens, en Straatzangers, ik meen lymers en rymers, en zyt verzekert, dat W. van Swaanenburg u nooit zal benadeelen, maar alleen zyn best doen, om het boevejagt op te speuren, dat dit Arachnes webbetje heeft geweeven, niet om het aan te klaagen, maar alleen ten toon te stellen als verborge Zeebanken, waar voor de kiel der digtkonst zig moet wagten, als voor het Scilla, en Charybdis der eeuwen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1724. N°. 23
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door een alleenspraak verhandelt van Willem van Swaanenburg.

Donderdag den 6. July.

WAar wysheit bloemen weeft, daar vlegt een spin vergift:
In de allerschoonste tuin zyn vaâk de vuilste *Mollen*;
Hoe blanker hemelspoor, hoe bruinder tegensdrift,
Want de aartbol wil gestaâg, langs Faebus golven rollen,
Dog 't zwart wort nimmer wit, al krygt het dag, en ligt:
Het schyndzel van de zon kan 't donk're wel bedekken,
Maar 't blyft in weezen zo, gelyk het is gestigt;
Al hangt men Pallas uit, men wort patroon der Gekken,
Zo 't innerlyk gestel niet met het buitenst' paart.
Euripides voor deur, een *Stultus* in den winkel
Is juist de nette zin van 't geen ik heb verklaart,
Voor die voor Digter speelt, en niet is, als eene kinkel.
Neen, aller mollen *Mol*, uit een Couranten dop,
Nog pas aan de Ossensluis, tot spot van elk geworpen,
Die and're hangen wil valt dikmaals in den strop,
Of moet slegts pis, en str... gelyk een varken slorpen.
Dat is het loon van een, die lasterschriften zaait,
En uit een anders werk, te hoog voor korte krukken,
In plaats van waarheit, niet als valsche loogens maait,
Om de eer van *Swaanenburg* door schenttaal te verdrukken,
Zo lang geregtigheit de vierschaar spant in 't hart
Van Batos zilv'ren raat, die nimmer is bezweeken,
Zo staat myn veder stout, die Stier, en ezels tart,

Om Parnas heldentaal gestadig voor te spreeken.
Dog zo ik zwygen moet, ik doe 't met diep ontzag,
Wyl het gehoorzaam zyn ons 't meeste kan behaagen:
Hy die tans standers zwaait, buigt liever nog de vlag
Voor Themis gulde tent, als averegts te daagen.

Oneindige oorzaak, en wortel der dingen, moet hy dan strekken, die niets wil weezen, als het geen gy keurt, dat hy zal zyn, tot een lydelyk voorwerp van de bitterste gal, en afgonst der aardelingen, die hun schorpioen staart bewegen, om deugt, en waarheit te teisteren, zo bukt de minste der wormen, voor de grootste der hemelen, die hem noopt gelukkig te zyn, om dat hy de tegenspoeden ontfangt met een gelykmatig gemoet, dat tuszen Scilla en Charibdis barreningen worstelende de haaven beöogt der eindeloze rust. Waaren wy voor ons zelven gebooren, en bestierde de eigen kragt de zwakke vederen, wy zwoegde in de nederigste valeijen, om de traanen der natuur, die bekwaam zyn den dorren grond te doorweeken dier harde rotszen, die hen kam verheffen booven de wolken, om met hoogmoet de waare wysheit te overkraaijen, maar neen, de billykheit, en de wetten die ieder gebieden om anderen te dienen verpligten ons regt te schaffen aan de zulken, die door loogens bedroogen, verstooken zouden zyn van den helderen middag, by aldien men niet te velde trok, onder de standert der liefde om de twist, en tweedragtstokende gedrogten in den schilt te vaaren met den dolk der zon, die de nevels doet verstuiven, als hy zig heen en weder wend, om met vroly keuuren de eeuwen te verjongen. ô Ja, die zilvre dag is verscheenen, waar in Swaanenburg zal doen zien, dat geen *Mol*, of *bastert zaat des nagts* bekwaam is, om Faebus onder de oogen te gluurer: die voor een Pierenzoeker is geworpen kan geen hemelse lighaamen zwelgen, en een jonge, die naauwelyks ryp is, om de eerste begindzelen der jeugt te vatten mag geen wysgeerte naderen, die grysaarts naauwelyks beäamen. Waar is het ooit slimmer gehoort, als daar men een boek ongelezen verdoemt, en een persoon onteert, die men nog kent, nog begrypt. Uit onverstaanbare werken trekt men goddeloze gevolgen, en om dit te bewyzen haalt men een Gedigt te voorschyn, waar agter met verfocijelyke schendtaal wort verzogt om uitlegging van het geschreevene. Een veltheer, die een vest zoekt te winnen, aprocheert van tydt tot tydt, om zig, en de zyne te spaaren, maar een schavuit die een eerlyk man op de straat aanrand hout het mes in de vuist,

om hem te berooven. 't Is maar geef de beurs, of dat gaat 'er deur, en die tans een vyant heeft, die het burgerregt versaakt kan naauwelyks ontgaan den drekpot, die een kwaataardige op de klederen werpt van die hem verveelen. Schoon ik de handvesten van Themis niet doorzoek, zo weet ik egter uit Astrea's zeedenleszen, dat het schenden van iemants naam, en het faamrooven der braaven het werk is van het aller-ondeugenste gepeupel. Menssen die oordeel bezitten gaan te werk volgens de reeden, en verwerpen nooit een gedagten, die ze niet doorgronden, dog zo ze iets vinden, dat hun dunkt strydende te wezen tegens de gezonde bevatting, zo houden ze een zekere betamelykheit, om hun party te bespringen, maar Oszen, en Buffels loopen wilt toe, en stout op hun hoorens werpen ze onder den voet, al wat hen in den weg schynt voor hun boosaardige treeden. Zien we niet dagelyks, dat de geletterste helden het meeste aanstoot lyden van de zotste schoolknaapen, en heeft een verstandig leeraar niet meêr moeite van één kwaataardigen rekel, als van duizende weetgierige zielen, die liever eens anders wysheit hooren, als hun eigen vize vazen vertellen. Ik heb hondertmaal, en meer ryzen de allerstyfkoppigste kinkels zien dwarsboomen tegens de onoplosselykste argumenten van hun bestierders, alleen, om den eerstbegrepen teêm te doen gelden, boven dien van zulke, die in hun zwaarsten arbeit geen ongemakkelyker ontmoeten, als van twistzieke klopbroêrs, en malle kwezels gek welt te zyn, die hen een regt aanmatigen, om zelfs hun leeraars te leeren, te oordeelen, te verwerpen, en naar hun pedanterien te schoeijen. Ik weet niet, of 'er wel iets onlydelyker kan gevonden worden, als dat een verstandig man wort gecatechiseert van een zot, en of 'er wel een dwazer daat is voor een wysaart, als een gek te beantwoorden, op een vraag die de vraager niet begrypt. Zoo staat 'er Swaanenburg meê, want een *Worm der Wormen* trekt een party die hem niet en raakt, hy vraagt een zaak, die zyn zelve beantwoort, het land wort hem te bang, en hy blyft 'er in, hy belooft lauwrieren, dog kent ze niet, scheld een ander voor een vlasbaart, en heeft zelfs nog geen stoppels aan de kin, verwondert zig over de verhevenheit onzer woorden, en is een *Mol*, die langs den weg van de wyven courant op te stellen, is gesteegen tot een steendog, om de Poeëzy te overschreeuwen, met één woort, men hangt *Euripides* uit om een *malle rymbeuling* te verbergen, die in zyn toonbank zit, als Sanche Panche op zyn regterstoel, en net zo bekwaam is tot het gouvernement van een Boekwinkel, als een pasquillant dienstig is

aan den staat. En waarom dat alles gedaan? niet anders Lezers, naar zyn eigen zeggen, als om zyn vriend te believen. Voorwaar een schoone oorzaak om een ander te kwellen. Ik druk een hekelschrift, mannen, om een Parnas krekel te doen zingen, en als ik al de weerelt vertel, dat ik in staat ben, om uit de werken van Swaanenburg die onverstaanbaar zyn, zyne ongodistery te bewyzen, zo zeg ik tegens hem zelver in presentie van drie getuigen, dat ik het contrarie met eeden wil verklaaren. *Ik heb het niet gezeit, vrinden, maar ik heb het gedrukt, en wenste wel om vyf ducaten, dat het niet geschiet en was, maar nu het zo is, passientie*. Men moet geen schelmstuk ten halve haten steeken, maar liever een heel boek verdraajen, *want het eens gesprooken woort magnimmer weêr te rug, hy is aan 't lot belooft, 't is billyk dat hy sneuvelt. Maar zagt, sta af bloeddorste Mol*, en hoor ons pleiten voor de regtbank der wysheit. Was 'er in uw str...sak een aas deugt (want ik houw u voor den maker, dewyl gy geen ander kunt, nog wilt noemen) gy zout op een ordentelyke wyze, eêr gy zo een uitbraakzel van Pluto had opgestelt, myn boek hebben doorzworven, daar zout gy gevonden hebben op meêr als twee drie hondert plaatzen een bekentenis van een Opper Wezen, ja zelfs onder de Heidense Fabulen, die geduurig tuszen beide zwieren bespeurt hebben, hoe wy G... eeren en de kreatuur vernederen. *Lees Ezel, lees de Triomphboog voor de onsterffelyken G... het lof voor Maria, onze traanen over de zeven weën der gewyde Maagt, over het Priester schap van de Heer Janssens, over het geestelyk huuwelyk van Izabilla van Miert, en oneindige andere, gy zult 'er zien doorstralen de eêr des Opperste Soevereins*, en schoon het naar uw zeggen naar het Pausdom zweemt, zo is dit, schoon het zo was, geen blyk van Atheistery; of de grootste hoop der Christenen zouw met dien naam pronken. Dat heeft nooit een eerlyk man gezeid, en zo gy het wilt beweeren, zo zyt gy een schandvlek van oneindige zielen. Zelfs die hekeldigtjes, die agter myn werk gevoegt zyn, en ik in Braband heb geschreeven, door het zien van het verval der leer, en zeeden zyn over al door zaait met toetssen van deugt, en waarheit, *daar ik zeg de Kerk is uit de Kerken, daar ik zeg dat men geen wind, maar waarheit moet preeken, daar ik zeg dat uitterlyke schyn geen Christendom is, daar stem ik over een met alle braave Leeraars aller gezintheden, ja zelfs met Lodestein hoogloffelyker gedagtenis*, en was dit nog niet genoeg geweest, om uw boosaardigheit te teugelen, *waar om myn Voorreden niet door bladert, daar staat myn belydenis in, en zo die stryd, tegens den pligt van een Schepzel, die*

G... moet eeren, dat men my straffe ten voorbeelt van de heele weerelt! ik laat het hier niet by, maar ga zelfs over, tot de wysgeerte, en de Hermetise bespiegelingen, als een by werk onzer oeffeninge, om uw een sleutel te schaffen, om door de natuur den bovennatuurlyken, te kennen: *ik wys immers de ziel aan, ik stel ze onstoffelyk, geschaapen om hun oorzaak te kennen, en doe ze nederdaalen in de animaale geesten van ons bloed, waar op ze werkt, om de uitterlyke gedaantens te door snuffelen*. Schoon ik een volkoomen Pythagorist was, *het geen ik egter niet en ben*, zo was ik dog geen Atheist, gelyk gy zegt, maar slegts een zulke, die de natuur gade sloeg, om door de veelheit van vormen, naar den Vormelozen te klimmen. Ik daag alle kenners van Godtsdienst uit, dat ze uit dit boek my iets toonen, dat van dien zuurdeeszem is besmet, want al waar ik natuurkundig spreek, laat ik de wortel vry van stof. Hy is de oorzaak van 't gewrogte, dog in de stoffen groezemoes ik om, en wederom, en vinder een werkzaame, en een lydelyke kragt in, waar door de dingen vermeerderen, en de stoffen veränderen, egter altydt in afhankelykheit van G..., die de eeuwige spil is der vier elementen, die hun vyfde in zig verzegelt houden, als het *Arcanum* der wyzen. Tussen *Theologie*, en *Philosophie* is groot verschil, want de laaste is een dienstmaagt der eerste, en die met de eerste begind, kan gelukkig in de laaste eindigen, gelyk ik overal doe, dog *Poët ce:* dat is, onder steigerende toonen, onder natuurkundige gelykenissen, onder Fabulen, en andere vryë gedagten, die de Digt kunst verzellen, weef ik een webbe, dat Arachne niet kan overbluffen, al waaren al de spinnekoppen onder hun vaane te veld, om met kromme klaauwen die vrugten te genaken, die deze veder heeft getaffareelt. Dat gy had gezegt, duizende menssen begrypen niet wat gy meent, en ik ben maar een Os, een Beest, een Ezel, enz. ik zouw gedagt hebben, de Kaerel heeft gelyk. Had gy een straat deuntje geflikt van myn verhevenheit, en uw allerdiepste onwetentheit ik had het laaten doorschieten, of had gy gespot, met myn onverstaanbare steil en ongewoone klanken, ik zouw uw Ratelwagts toon, en Overtoomse snaaren hebben in den wind geslaagen, of maar gezeid hebben: het schy. huis der Poeëten wort geruimt, en de stank verspreit zig langs myn Parnas: mannen hout de neus toe. Ziet zo hoort men te leeven met Pasquilledrukkers, en jongens die de pap nog om den baard zit, en ik niet waar dig zouw agten om een regel schrifts ten antwoort te geeven, zo ik het niet en dê, om het goddeloos vooroordeel te vernielen, dat zo een treurende Digtkonst, wat? ik zeg zo een

Lazarusklep, zo een rym en lymduiv... heeft verwekt. Ik toon immers in de voorreden myner werken, dat 'er geen één regel schrift voor de zotten in staat, als de kanttekeningen, enz. waar toe dat niet gelooft? wat doe je in myn tuin, ô rups? waar toe wroet gy in myn hooven, ô *Mol?* waarom maakt gy andere afkerig van digtfruit, en zoekt myn Drukker *Bosch* te benadeelen? moet de man niet leeven, of moet *Euripides* al de melkmuilen van Poeëten alleen lokken? fiat, jongens met je A B borden naar *de Osjessluis:* hebje een schimpschriftje klaar de Vryër zal je gerieven, *want het kan hem niet verscheelen als hy zyn vrienden maar mag behaagen*, al ruineerde hy een ander. Dat zyn de weegen lezers, waar door veele Boekverkoopers den *Lapes Philosophorum* agterhaalen, dog ieder wagt zig voor schade, want wy woonen in een land, daar de geregtigheit haar Vierschaar spand, en daar de minste Onderdaan, en de geringste Vreemdeling zo wel regt genieten, als de grootste. *En by aldien ik niet had gedagt, dat het een zonde zouw zyn, om een Overigheit om het particulier geval, 't geen my, haar minste dienaar, overkomt, te belasten, ik zouw my aan de voeten geworpen hebben der hooggeëerde Vaderen om hun genadige bescherminge tegens een lasteraar van myn persoon en werken te verzoeken. Maar neen, de zorg van Staat en Stadt is zwaar genoeg voor die deugdelyke schouders, die het regt der kerke torssen, al wort het door myn zugten niet vergroot, daar by ben ik al te barmhartig, om een jongen Loskop te zien vallen in de strikken, die hy andere heeft geleit*. Ik zouw hem ook niet weder hebben aangesproken, had hy het by het eerste laaten blyven, maar dewyl zyn boosheit zo hoog is gesteegen geweest, dat hy zyn gruuwelschrift met een tweede heeft willen beweeren, zo heb ik van myn kant alles gedaan om te doen zien, dat de grootste kwaataardigheit in de kleinste bengels schuilt, gelyk ons nog vers in de gedagten speelt, en ik ter overweging stel van onzen kabouter, *die pas uit den kouranten dop is gekroopen*, en dog over Poeëzy wil oordeelen. Al wat van katten komt wil muizen, al wat van Mollen komt wil wroeten, en een jonge Mydas heeft zo weleen paar ooren, als een Ezel, kortom vuil vind ik je, en vuil laat ik je dog *noli me tangere marsias* met je klaauwen PR: PR: of het zal 'er niet deugen, want zyn lankheit zouw uw kortheit handelen, als een Ojevaar de Kikvorssen, en dan zouw je door den weg der hervorming in een str... herschept, alle eerlyke liefhebbers doen van u vlieden, die ik nu bid, dat uw de penning willen gunnen, om uw eens op te nemen, voor het geene gy zyt, te weeten: *een malle jonge, die een Streng van zot-*

heit trekt, om wys te schynen. Zie dat mag nu genoemt worden: wasje my, ik wasje weêr, dus worden wy beide schoon. ô Ja broeder Mol, is tans al zo eerlyk als broeder Wolf die door zint Franciscus vermaningen bekeert de gemeente heeft gestigt met een bedelaaas leven, doet ook zo, by aldien de boekwinkel niet op en neemt, want dat ambagt is nog eerlyker als steelen, en naamroven, en zyt verzekert, dat ik u mits dezen uw paspoort verleen, dewyl wy in vervolg van tydt wat nutters beoogen, alleen verzoek ik je (zie dat is al iets ongemeens) dat zo 'er in uw inkt, lak, pen en pappier tresoir eenige pothuis Poeëten koomen, die myn boek niet verstaan, en vraagen, gelyk de gekken overal doen, wat of dat voor schryven is, en wien of ik heb nagevolgt in steil en manieren, dat gy hun antwoort in myn naam, gelyk de groote Rotterdammer, ik meen Erasmus, zyne vragers deed, dat hy niemand als Erasmus had nagevolgt. Al ben ik maar in dit geval een Muis by een Olifant te rekenen, gelyk gy een Mol by een Swaan, egter heb ik me vieze parten over my, en blyf myn eigen meester, want de gekken zwigten voor geen wysaarts, om die reden wykt myn dagkaros, voor uw mestkar. *Proficiat*.

Dit weinige heeft Swaanenburg nog te zeggen tegens menssen, die waarheit beoogen, dat dat uitgetrokken vaars *Pro Patria* al een van de beste van het geheele boek is, en niets minder als Ongodistery behelst, dewyl het onder natuurkundige verborgenheden aanwyst den pligt van een steigerend gemoet, dat door onderwerping van wateragtige deelen zoekt te klimmen naar de wooningen van Jupyn, ja zelver zo vinnig worstelt, om ontslaginge van alle vuur en driften, dat het den blixem af bid, en om zulks te bekoomen zyn verdoemden trots afmaalt om vernedert te worden. De allerdeugzaamste wysgeer verfoeit meest zyn hoogmoet, en door een klaar gezigt van zyn elende leit hy zig bloot voor den wortel aller dingen, om in het niet te zinken, 't geen de zo genaamde verborgene leeren, de weg tot de hoogste gelukzaligheit te weezen. In alle zielen zyn twee eigenschappen, en vuur en water zyn de vereenig de Man, en Vrouw der *Hermetise kenners*, die moeten getempert worden, zal de *Jongvrouwelyke aarde* opdaagen. Het dodelyke vuur moet in water gewaszen zyn, en hoe de ziel vaak driftiger worstelt naar de volmaakt heit, hoe ze vaak eerder zinkt in stilte, en door de vermoeit heit van haar honger verzadigt wort. Dit zyn zaaken van de hoogste konst, die voor geen beginners

dienen. Wy zyn alle geen natuurkundige, en dog willen we alle spreeken van allerhande dingen. Het zwygen van de eerste vyf jaaren onder Pythagoras diende wel weêr ingevoert te worden onder verscheidene spreekers, die zig niet ontzien, om hun Leeraars te dwarsboomen, en voor alle dingen voegt het wel een zaak te verstaan, eêr ze verworpen wort. Leer u zelven kennen, ô volk, zo zult gy opgebeurt worden tot een ander, en door het vinden van G... u zelven verliezen. Wy zyn alle ons zelven het meeste in den weg, en om dat wy ons niet verzaaken verkrygen wy geen hemelen. Gunde my de oorzaak aller dingen, dat ik my voor hem konde afschilderen, naar myn verdienste ik wiert een afgrond van de geheele natuur, het schuim aller creatuuren, en de slimste der aardelingen. Dit is de weg, ô Lezers tot de volmaaktheit, want daar wy de gruuwelykste zyn, in onze eigene oogen, daar wort de barmhartigheit geopenbaart, en daar wy naar de hel daalen wort de hemel gebooren. Dog hier van genoeg, om een schets van onze meening te geeven, biddende op het allervrindelykst mits dezen aan elk, dat men zig adresseer aan den Schryver zelver, zo der eenige duisternis wort gevonden in zyne papieren, dewyl hy wenst te leeven tot nut en vermaak zyner gebuuren. Vale.

W. v. S w a a n e n b u r g .

Door deze alleenspraak van Swaanenburg ben ik belet geweest, om het vervolg van de avontuur van de Ridder met de Swaanen te schaffen, dog zal zulks per naasten opdissen. Ik kon den martelaar dit niet weigeren, wyl hy het my verzogt, en hoope niet, dat zyn klap iemant zal verveelen, als daar weinig aan gelegen is, te weeten Schendhonden van andere liedens naam en faam, die de pesten zyn van Staat en Kerk, en zig vaak niet ontzien, om de deftigste Huizen, en mannen te lasteren, die als steile Cederen meest bloot staan voor de aannaderende onweeren, waar voor den Hemel alle eerlyke zielen wil bewaaren.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 24
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Donquichot en Sanche Panche.

Donderdag den 13. July.

HOe wyzer dat men is, hoe dwaazer avontuuren,
Hoe langer, dat men leeft, hoe vreemder frats, en kuuren,
Hoe men al gekker schryft, hoe men meêr lezers vint:
Waar toe dan losze pen, niet steets iets zots bezint?
Wyl dat een weg verstrekt, om ieder te bekooren.
Apolloos goude lier voegt by geen Ezels ooren.

Donquichot. ô Meêr dan driemaal gelukkige dag, die aan de Princesse van Toboso zal doen zien, hoe een der grootste Koningen des aartbols voor haare voeten zal hulde doen, na ik hem in banden geklonken hebbende in triomph sleep agter mynen Ronzenand, de waare Pegasus der doolende Ridderen. Geef u over, geef u gevangen, laat ons den Ridder vry, die uw Ezels ooren beschimpt. Hoe wat 's dit? geen gehoor? is Mydas doof, zyn uw twee spitssen te kort? om den galm te vangen, dien deze keel verwekt? spreek.

Sanche Panche. Ik geloof dat hy de vermaningen van uw genade laat op zyn hinderste afstuiten, want het postuur dat hy vertoont is dat van myn Graauwtje gelyk, dat zig altoos met zyn gat dekt, als een stofregen van steenen zyne lendenen wil verfrissen. Bloed! Kaerel spreek, of myn Heer zyn lans gaat 'er deur, ja waaragtig de Ridder van de droevige figuur zouw'er van agteren doorvliegen tot hy 'er voor uit kwam, al zouw hem de drek om de ooren stuiven. Je kend ons niet als we boos zyn. Myn Heer is een vieze gek, ik wil zeggen, hy verstaat geen korswil. Zyn Zon kan zo een paar halve Maanen gemakkelyk op, en hy, die een Leeuw den bek kon stoppen, zal met weinig moeite uw stink-

rioel dempen. Wat zeg je myn Heer, heeft Sanche geen hart? durf ik niet schreeuwen, als het de noot vereist? her uit Myndas, stel je in postuur als een man, regts om keerje, links om herstelje, maakje gereet, geefvuur. Te drommel myn Heer, wat stinkt zyn Majesteit! ik dogt niet dat de Koningen zo natuurlyk rooken. Wel wat duiv... het zyn zo wel menssen, als wy. Ik dagt dat het heilligen waaren, maar ik zie wel, dat onder de kroonen ook al wisje wasjes schuilen, en dat myn Graauwtje niet hoeft te zwigten voor veele Grandes en Grooten. Zyn hun ooren wat langer hy is weêr zo veel te gryzer. Met één woort, het zyn zondaars te hoop.

Donquichot. Het lykt hier weêr tovery. Zouw wel de een of de andere Schelm my de eêr van deze avontuur zoeken te benemen? zyn hier weêr Spooken, Dwergen, of betoverde Mooren in den weg! wat dunkje Sanche van dit werk? maar zagt, daar valt my iets in. Sanche myn Zoon hebje geen speld, of naalt by u?

Sanche Panche. Waarom?

Donquichot. Heugt het u nog wel, doe Altisidora om myne liefde was gestorven, dat men door het prikken en steeken op uw huit haar weder levendig maakte? ei lieve laat my dit eens probeeren om een zaak die minder is, en zo het lukt, gelyk ik niet en twyfel, want betovert te wezen, is niet half zo erg als dood, zo zult gy meêr kragt hebben als al de *Patres Minores*, en *Minimi* van geheel Spanjen, om kwade geesten te verdryven, en nu, en namaals Patroon van alle duiv... banders blyven: een Officie, Sanche, dat al meêr opbrengt, als het beste Eiland, dat ik u dagt te schenken. Kom myn Zoon, myn Vriend, myn getrouwe Schildknaap, troost van dit hart, *Vade Mecum* van myn zorgen, heul, en sterkte van dezen arm, liefste naast Dulcinea, en offer u op, aan myne belangens, aan den roem dezer avontuur, zo zal men alwaar menspreekt van de verlossinge van den Ridder der Swanen van uw kragten, en deugden gewaagen.

Sanche Panche. 't Is by myn manne waar heit niet anders, als of de Gemeenen maar geboren wierden tot slaverny van de Groten, en dat de Boeren leefden, om de Steêluiden van lekkerny, en dartelheden te doen sterven. Ik geloof dat uw genade met den kop gebruit is, dat hy zyn allergetrouwste Schildknaap om den een of den anderen zot wil duizent pynen aandoen, en alle tormenten doen lyden van het vagevuur. Steek me daar vin daag wat in myn gat, mannen, om een Ridder van de Swaanen, morgen komt 'er wel een ander van de Padden, Spinnen,

Mollen of slimmer kanailje, wat bruit my dat ruigt van avonturiers, en of ze verlieft zyn of niet. Laat ze doen, als ik, en arbeiden voor de kost, zo zullen hun die parten wel over gaan. 't Is met geen spelde steeken te doen Madam Clyo, nog al die vertellingen van het root kousje, maar werken is de boodschap. Laat de vend de Poeëzy laaten aan den wind loopen, en zyn ambagt waarnemen, zo hy 'er anders een kan, of de rymkunst trouwen, en als een andere *Jan van Gyzen* leeven. Dat zyn beget lieden van eêr, en naam, die dagelyks nog zweeven op de tong van groot, en klein. In onze Dorpen, en Steeden zyn ook wel Poeëten maar niet betovert door Pyndise Vrouwluî, daar is 'er nog één in ons land, die nog van Clio, nog van de rymkonst weêt, en na ze zeggen *Comuinis Generus* is, dewyl hy geen baart hebbende een *Harmendriet* lykt, en egter zouw die het de Swaanen Herder wel te raden geeven, met schenden van eerlyke Inwoonders. *Al is hy wat kort hy is 'er heel welle bekent*. Het kunnen al te maal geen *Swaanen* wezen, daar moet ook aleen *Mol* of een Rot onder loopen, en of men de naam van *Roeland* voert, daar om kan men wel een Schytenbroek in zyn hart zyn. *Wy Poeëten maaken nog, dat het demenssen konnen verstaan,* zei de laaste onlangs, *maar daar is die gek* (hy sprak van zo een slag, als de Ridder van de Swaanen is) *die kan niemand begrypen, al was hy zelfs een Makelaar in Zywormen*. Zo dat ik wil zeggen myn Heer dat ik abrenuncieer van al die prezentatie van uw genade. Want het zop is de kool niet waart, laat hem voor den drommel betovert blyven, Heer Donquichot, en ons fortuin in een kroeg, of een kasteel gaan zoeken, en als Prinssen drinken. Aan zulke vetjes konnen we alle daag koomen, en zo ik goed ben tegens de betovering zo wil ik het voor uw genade nog liever doen als voor dat Spook, dat daar leit met zyn posterianus naar ons toe Ja zeker Heer, gy hebt het beter van noden, als *Myndas*, of die van die andere vriend met *Zyndas*, die ook geen liefhebber van den Ridder van de Swaanen gelykt, *en ik uw daar na wel eens noemen zal, als we in het Kasteel van den Hertog weder zullen by den ander wezen*. En genomen ik had nu dezen al door het lyden aller pynen ver lost van zyn onberoerlyk heit, zo zouw het dog alleen maar dienen, om hem levendig te maaken, om zo veel slimmer dood te doen sterven. Die goede werken zouden niets verdienen, als dat uw genade voor Beul zouw konnen ageren, en ik als Dievenlyër, die door my in de huit te laaten prikken het wild zouw opspeuren, het geen uw genade Ridderlyker zouw kluiven, als den Digter *Pro Patria*, die zyn eigen hart opvreet, om dat hy met logens de

waarheit niet kan overgaapen. Zouw ik al de betoverde moeten helpen, daar waaren spelden en naalden te kort in de weerelt, om my te prikken, want buiten uw Genade zyn 'er nog wel honderd duizende genadens met een bedorven geest bezeten, ik wil zeggen, by manier van spreeken, zonder uwe genade te willen apprenderen, of moeijelyk te maaken, die het zo heel vast niet hebben, en om dat te bewyzen, zo ziet men daar in dat bortje dien Ridder eens aan met dat kransje in de vuist. Kan 'er wel styver kinkel bedagt worden, als hy is? al had hy een paal in zyn gat, zo kon hy niet onberoerelyker staan. Het lykt wel een verloore Schildwagt van Pluto. Dan prys ik Graaf *Latro* uit de vier Kroonen nog, want die schut, en danst altyd, of hy het fluitje van de *jonge jakke* hoorde blaazen, maar deze steenen Roeland weêt zo veel van bewegen, gelyk uw genade van rusten, in somma, dit is een avontuur van gekken, en ik ben de grootste van allen, om dat ik uw genade op zulke zotte vraagen antwoorden geef, en niet denk als onze Heer Pastoor: vuil vind ik je, vuil laat ik je, want die ieder wil wassen diende wel veel Zeep te hebben, en die uw genade zouw willen overtuigen, hoorde nog harder in den bek te zyn, als een *Mol*, die verblikt, nog verbleekt, op het gewaar worden der Zon, en zyne lyfstaffieren.

Donquichot. ô Schendbrok van grooten en kleinen, die niet alleen uw meester bespot, maar zelfs de Goden lastert, wat zegt gy van styf, en onberoerelyk? wie noemt gy een Lyf knegt van den afgrond? kent gy dat ligt wel, dat daar slaat? ô neên, want anders zout gy beest schrikken voor uw eigen woorden. 't Is Apollo zelfs, 't is de Koning van Pindus, hy is het eeuwige vuur, en zyn Dogter Clio is enkel vonk en vlam.

Sanche Panche. Dan heb ik liever dat 'er zyn genade den Ridder van de Swaanen meê conjungeert, als ik, want ik vrees dat by aldien ik aan die vuurhaart kwam te snoffelen, dat myn hangyzer wel zo heet zouw worden, dat Theresa Pancha het hart niet zouw hebben van het aan te vatten. Bloed dat de arme Sanche eens begon te natuuren, ik wil zeggen, zo wat Poeëzy begon te krygen, en zin kreeg in zo een heete meid, wat zouw hy beginnen? 't zouw zyn hab, en daar me op, enne voort, daar zouw niets voor myn Wyf overschieten, als stof, as, en eidelheit, het doet my geen wonder, dat de meeste Poeëten zo dor en mager zyn, als myn Heer is, want ze verbruijen hun meeste kragten, met wisje wasjes: ze braaijen uit door het vuur. Ze smelten als ze om Clio denken, en worden zo styf, als een puthaak, als ze hun verliefden les staan op te zeggen.

Donquichot. De warme straalen der Zon worden getempert door de invloeijingen der natuur, die met oneindige borsten, en teepelen de digt kundige gemoederen laaft. Naauwelyks is het vuur te sterk, of het water vloeit toe, want een Poeët, die aangedaan wort door de vrolyke betovering van een Zanggodin, voelt aanstonts door beweeging een koele wel toeschieten, om die lonken te verduuren. Die dingen zyn te hoog voor uw gemeen begrip, die geene andere waarheit keurt, als vreeten, zuipen, en kwaat spreeken, anders zouw ik u uitleggen, wat dat voor een Vorstin is, die in borsten getakelt op de vloêr leit, om elk te gerieven.

Sanche Panche. Een Vorstin die klaar leit om elk te gerieven is myn bedunkens de beste Juffer niet. 't Is wel waar dat ik de manier der grooten niet versta, nog wil tegenspreeken, maar ik verzeker je evenwel, dat myn Wyf, als ze Princes is die parten niet zal volgen, of ik zal weeten wat Sanche te doen staat. Ik zouw daar een Vorst wezen, en laaten je daar myn Vorstin van de gaande, en komende man zo in passant eens zoenen. Neen, wy Boeren en Boerinnen leeven beter, als de Hofluî onder malkanderen. Elk het by ons zyn eigen Wyf, en eigen Man, en my dunkt, dat een braaf Kaerel zyn bekomst zo wel aan één schootel kan krygen, als een Hartog aan twintig, of dartig, daar by moeten de Vrouwen leeven, en laaten leeven, en haar begeerlykheit versaaken, en willen ze niet, daar is regt in het land. Sanche is nog van het oude, en houwd van die nieuwigheit, nog die verandering niet, die tegenswoordig in zwang gaat. Dat een Prins zo eens iets doet bruit 'er me heen, en als ik het Graafschap zal gekregen hebben wil ik voor een enkele reis meê wel eens voor een groot Heer speulen, en de Staatjuffrouw van myn gemalin wel eens visiteeren, maar myn Onderdanen zullen van myn Gravin wel afblyven, al zouw ik ze door dwergen laaten bewaaren. Neen malkander niet te foppen: eêr myn Wyf in dien staat zal treeden, zal ik door een Snottriaal contract haar eerst doen beloven, dat ze als een Boerin zal leeven en sterven, gelyk ik als een Boêr meen te doen. Men ken wel mooi gekleet gaan, en een Gouverneur wezen, en blyven een beest in zyn hart; wel waarom niet? want al wiert ik een Turks Keizer, ik kon daarom wel een opregte Spanjaart blyven, en al was ik zo geleert als myn Heer evenwel een Ezel wezen. Ho! ho kameraat, onder de Geleerden zyn al zo wel gekken, als onder de Poeëten, en myn Graauwtje kon wel een Bakkelaurus worden, zo ze hem den kap op zetten, die men aan de Latynse jongens schenkt. Ik zet hem tegens

vele Doctoren van ons Land, en zo hy anders tyd van leeven heeft, zien ik 'er nog wel een der beste digters van groeijen van onze eeuw. Waarom niet? hy heeft, beget, de schoonste ooren van de weerelt, en door veel hooren, en stodderen kan men leeren wat men wil. Al was men maar een *Mol* men zouw een mens lyken, zo de spraak maar over een kwam met die van een mens... Hoor ik weet wel wat ik weet, en dat is dat de grootste weeters de grootste gekken zyn, uw genade buiten geslooten, want die stellen we niet onder de menssen, maar onder de Ridders, gelyk de Ridder van de Swaanen onder de Poeëten, dien ik raaden zouw van op die Vorstin te bikken, die meêr prammen heeft, als de beste zog van Europa. Men mag wel zeggen hoe men langer leeft, hoe men meêr ziet, en hoe men ouder wort hoe men dwaazer schynd. Bloed! jonge Juffers zonder memmen! wat is het goed ongelyk gedeelt? hier is de stapel van borsten, hier hoeft men ze niet op te haalen, met vodden en todden aan te vullen, hier valt het gebrade vogeltje in den mond voor de Inwoonders van Luilekkerland, elke borst is een hand vol, en hy moetal een grooten bek hebben, die zo een pypkan kan omvatten, trouwens het is kost voor de Poeëten, die uit de ader der natuur voedzel haalen om de Zanggodinnen, gelyk myn Heer zeit, te besproeijen. Ik mag het lyden, mits dat ze het daar by laaten; maar bloed! van de Meiden te blyven. Aan geen deerens te ruiken Poeëten, of..... nu ik zeg niet meêr.

Donquichot. Het zal myns bedunkens hoog tyd worden van zwygen, of ik zal u eenstoonen hoe men leev en moet met schenders, en lasteraars van grooten, en kleinen. Daar leit Python met pylen doorgeschooten van dien styven Ridder, die gy zegt, dat daar staat, dat was een groot beest, maar gy, en alle die van dingen willen spreeken die ze niet verstaan zyn veel grooter monsters, als dat figuur, het geen geslagt is, om u een voorbeelt te geven van de straf die zy te wagten hebben, die de heldere middags Zon belagen

Sanche Panche. Wel myn Heer dan zouw men Apollo wel konnen noemen de Ridder van de Pythons, en Madam Clio, zyn Dogter, wel Princes van de monsteren. Het zal een koddig huuwelyk wezen, als zyn genaade van de Swaanen met een Juffer zal trouwen, die een monster in haar schild voert. Nouw ik zeg je niet meêr. Krygt zy hem beet, hy zal 'er den Swaanen neb by in schieten, hiet ik anders Sanche Panche. De Kaerel is te goed voor zo een dolle Familie. Is hy voor haar op gewaszen? hy mogt wat anders zy zal het hem wel uithouden, en daarom, myn Heer, ben ik van gemoets wegen verpligt u te raaden, van hem aan dat blok te laten zitten, of je verhaast zyn dood. Is hy verlieft, en wil hy perfors Poeët wezen, laat hem de rymkunst trouwen, die zal hy op kunnen, want dewyl ze lam, en geboggelt is, zal ze haar laaten doudeinen, dat het een lust is. Hoe wel onder ons gezeit, zo ken ik wel heele mismaakte Vrouwlui, die het de schoonste zouden te raade geeven, om haar mannen aan den dans te helpen. In ons Dorp is immers een Boerin die alle jaar een, twee, drie Kinderen krygt, en ze is zo krom, als een duiv... zo dat ik wil zeggen, by manier van zeggen, om niet te veel te zeggen, wyluw genade gezeit heeft, dat hy geen zeggen kan verdraagen, dat gezeit wort.....

Donquichot. Al dat gezeg verveelt my, en om dat ik weêt, dat de loomste humeuren vaâk de meeste Kinderen baaren, daarom zal ik een schot schieten voor

die verëeniging. Is de Princes Clio wat dol? voerd ze een Python in haar waarpen? heeft ze een monster om alles te verslinden? hy heeft 'er weêr een pyl tegen, om het den bek te snoeren, is één Schilders borstel niet genoeg, hy neemt een heele vuist met penceelen om het in het lang met straalen als een andere Faebus te conterfeiten. Ziet Sanche de Ridder van de Swaanen voert plet, en verwen, en om een haverstro maakt hy het wit, zo zwart als de nagt. Daar agter hem staat een Lundschapje op den Ezel, ten blyk van waarheit, dat hy heeft gemaalt, maar een vuilaardige Spin heeft het met spinrag getoetst. *De adem van een stinkrioel is 'er over gepasseert, en een Knaap, die nog wel een jaar vyf, of zes diende Oly uit een morsbak te slurpen, heeft 'er zyn onverstand aan gewaagt, om het te beschimpen*. Ordinarie zal men zien, dat de bescheetenste Koeijen het meeste met den staart kwispelen, en dat zy die niets en kennen een ander willen leeren, gelyk gy genegen zyt om my raaden, daar het notoir is, dat gy zo blint, en bot zyt, als een *Mol*.

Sanche Panche. Al dat kan wel zyn, maar uw genade moet weeten, dat 'er onder de domste Oszen de eerlykste Kalveren zyn, en dat myn Ezel opregter is, als meenige mens, en ook veel beter naar een Ezel lykt, als dat Schilder ding, dat zo veel naar een Ezel gelykt, als uw genadens scheerbekken naar den helm van Malbrui, waaragtig Heer Ridder van de droevige figuur je ziet kwalyk, want al die maar een zantje verstand in den kop heeft, kan wel begrypen dat drie planken den Ezel niet uit maken, of de Schilder moest 'er by genomen worden, en dan zouw het myn Graauwtje nog wel meêr als de helft in waardy van hem winnen. Ja zeker, want myn beestje is ernstig, vlytig, vroom, entrouw, weet van geen dwalingen of ketterny, is een vyand van alle Poeëzy, en Hoofse streeken, en moet van 's morgens vroeg, tot 's avonts laat werken, en avontuuren zoeken om zyn zelven en zyn Familie voor te staan, en estimeert my en de myne, als of we onder een hart hadden gelegen, gelyk ik ook geloof, om dat hy zo deugtzaam is, als ik zelver ben, en my zo wel gelykt, gelyk uw Genade Ronsinand doet. Maar die Ridder van de Swaanen ziet 'er... ik durf het zo niet zeggen, hy ziet 'er.... nouw dat is evenveel, altoos hy is lui, want de spinrag over dat bortje wyst wel uit, dat hy in lang zyn Schilderpooten niet heeft gebruikt. *De Vent deugt niet om de waarheit te zeggen. Zie ik kan het wel zien zeid het Klopje, waar 't hem schort, en ondertussen staat de kruk al gereet om hem te antwoorden, en met reispenningen te voorzien. Laat ze werken, gelyk wy moeten doen, en zo voort*. ô Deugtzaame Sanctin! wat accordeerje met my, en myn Ezel!

Donquichot. 't Zal tyd worden, dat myn lans eens met uw rug in een conferentie treet. Wat meent gy vuilik, dat ik gebooren ben om uwe lasteringen altoos te verdraagen, uit myn oogen weg. Ik zal hem redden in spyt van uw bakkes, dog de winsten zullen alleen voor my wezen; al ontfing ik van daag duizent Graafschappen, gy zult 'er geen één krygen..... ô Dulcinea van Toboso, Princes van dit hart, ondersteun uw Ridder in deze gevaarlyke avontuur, tegens den Ridder van de Ooren, op dat ik waardig mag zyn uw hoogheit door heldendaden te verdienen. Ziet zo, dat 's 'er deur... hy leit verslaagen.

Sanche Panche. Ben je met den kop gebruit myn Heer? wat doeje? val je op papieren aan? zie je dan niet, dat het maar een bortje is, dat zo veel te zeggen schynt, als of voor een Herberg een kan of een roemer uithing, te weeten: hier verkoopt men Bier en Wyn. Bloed, de Kaerel zit 'er binnen in, je moet in huis

vraagen: tapt men hier geen Ridders met Ezels ooren? hei! hoorje wel! Hospes! geef ons een pintje Poeëzy, of een rym soopje, of zo een bruijerytje, als Roeland plagt te gebruiken, eêr hy zo dol wiert als myn Heer nu is.

Donquichot. Wat Hercules sluit den Tempel der eer voor dit hart! hy die Mydas zouw vellen, om den Ridder der Swaanen te verloszen staat als een zot voor al de werelt te pronk, bedroogen door Tovenaars die zyne vyanden zynde, zynen roem verduistert hebben. Kom, Sanche, myn Zoon, onderstut myne zugten met uwe traanen, want een Digter die gebooren is voor waarheit, wysheit, en deugt, kan niet verlost worden van de geeszelingen der nyd.

Sanche Panche. Wat zyn Digters, wat zyn Ridders, wat zyn menssen niet een gek tuig! trouwens elk leg zyn hant op zyn hart, en meêr en zeg ik niet, om deze avontuur te sluiten.

ADVERTENTIE. Aan het baardelooze prulgenootschap der domste Pasquillen makers onzer eeuw, binnen Amsterdam.

Alzo W. v. Swaanenburg heeft vernoomen, dat zeker boevejagt, *Pro Patria*, kwanssuis in de weêr is om een Schempschrift of blaauw boekje op te stellen, tot nadeel van zyn perzoon, en werken, zo verzoekt hy mits dezen (*'t valt hart, als een eerlyk man een schelm iets moet af bidden*) dat de Nagtuilen, en Vledermuizen onder hun schend- en lastergrollen hun naamen gelieven te zetten, om ze met zo veel te minder moeite aan hun Ed: Agtbaaren te konnen ontdekken, als contramineerders van rust, en vermaak, die in geen land, daar de geregtigheit bloeit, gedult worden, zo ze bekent zyn. Deugt, en waarheit worden nimmer door dreigementen vervaart, en of men uitstrooit, dat men een hervorminge van Pythagoras van de eenen booswigt, door den ander tot in zyn persoon wil drukken, hy zal dat ontfangen, als het eerste Pasquil, daar in één regel zo veel lastering en kwaataardigheit te vinden is, dat de Snotjongen, die het geschreeven heeft wel een dozyn Folianten nodig heeft om zulks te bewyzen. Een pap bek begint zomtyts iets onvoorzigtig, dat hem al zyn leeven berouwt, en als de jaren vermenigvuldigen ontdekt men eerst de dwaasheit zyner jeugt. *Mopsus, mannen, zal met Pythagoras beginnen, en met Swaanenburg eindigen*! een school *Mol*, een letter*rot*, een boek*worm* durft de bron der aloude wysheit nadere, en den naam en de gedagten van dien Griek met beuzelaryen genaken, die uit Hermes Tresmegistus de verborgentheden der natuur heeft gezoogen. Hy durft dien Philosophisen geest, die niet verstaan wort, en welkers edelste bevattinge door de eeuw en tyden zyn versleeten, door wanhebbelykheden voeren tot in Swaanenburg: *Hemel*! *wat geluk voor een braaf man, dat hy mag boogen op de inwooninge van een Wysgeer*! *myn huis is te huur, ô wysheit*! *ik wil het geern aan Pallas over doen om 'er in te woonen*! *was dat waar, dat de Philosophie in my schuilde, en dat de geest der oude wysaarts in my te vinden was, wat was ik gelukkig*! *zo praat Swaanenburg, als Mols Sanhedrim den raatspand, om hem te verstrikken*: ontziet u niet uw zotheit ten toon te stellen *bastertzoonen van Euripides*, door hem te verklaaren voor een Pythagorist, hy zal aan zyn kant nooit in gebreken blyven te zeggen, dat hy die aanvoerder is van smaat en laster, doorgaans de oorzaak is van de schadelyke gevolgen, die uit zulke begindzelen vloeijen, en zo 'er t'avond, of morgen navraag over die vuilaardige werken mogt komen, niets zeggen, *als de zwartheit van Mol doet Willems Swaanenvederen zo veel te helderder schynen*. IEDER WAGT ZIG VOOR SCHADE.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

Aº. 1724. Nº. 25
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door een allespraak verhandelt van Momus.

Donderdag den 20. July.

DIe Momus wel doorziet, die vint 'er anders niet,
Als wys, en zotheit t'zaam, maar beide zonder naam,
Dog zo u dit mishaagt, dat hier geen naam en draagt,
Zo stel u van daar voor, en schreeuw voor ieders oor
Ik ben de man, die zot, door wysheit sta bedot,
Die nimmer iemant straft, als die op waarheit blaft.

Sint die uur, dat Argus verstant is verwiszelt in de tydtkortinge van een groots Wyf, is 'er in den Hemel een weinig minder rust geweest, als in de Hel, (ik spreek als een Priester onder de Heidenen) daar de verdoemde zielen niet gepynigt worden, gelyk de gelukzalige, met hoop van volmaakter staatsverwissling, wyl ze van hun lot verzekert zynde, geene andere pogingen kennen, als die hen *Nolens Volens* doen danssen naar de zangmaten, die hen Pluto's castraten voor spelen. 't Is vreemt dat één gryntje zotheit een heele weerelt met minder moeite kan bederven, als een weinig zuurdeeszem het paasbroot der Israëliten. De hovaardy is een nootzakelyk kwaat, om de stoffen te beweegen, en ik geloof dat de bovenste gest oorzaak is dat het ondermaanse kly altydt tragt hoger te steigeren, als zyn geboorte verdient. Ik wil den wysgeer niet uithangen, want ik ben buiten alle de eigenschappen die een Aristotelise Carthesiaan, of omgekeerdesaap nodig heeft, nog dwaas genoeg, om een wys mens in den weg te loopen.

De fortuin is een hoer, die haar lyf meest offereert aan de geenen die haar het minst verdienen, gelyk best te merken is aan die zielen, die in een dunner crystal gesloten zynde, zelden door Accademiglazen wil-

len bespiegelen de begindzelen, die uit de Babilonise bouwkunst hun eerste af komst rekenen. Van dien dag af, dat men de fyne harssenzouten aan den rolwagen heeft gespannen der bovendryvende Stoici, en de vryë zielen gekluistert aan de boeijens van een Philosophise dwingelandy, is de waarheit in zulken extiem geweest op de aarde, gelyk Momus in den hemel was, doe hy in 't publiek de eerbiedigheit, die men Minerva's Uil schuldig is, kwam te dwarsbomen. Goden! waar toe krygen wy oogen als wy ze niet mogen gebruiken? en waarom mag men niet zeggen dat Astrea een sluiphoertje is? en dat Pallas, en Themis 's avonts om een biertje gaan? daar het dog een eigenschap is, die onverzettelyk aan die faculteiten behoort. Ik had nog een stuk van een G... geweest, had ik my maar weten te voegen naar Apollo's schoolleszen, maar na dat ik den basson uithing, en Jupiters blixem met myn gat nabootste, zag hy wel eens zo nors, als toen hy Europa likte. Dat zeldrementse stieren tronie der Grooten is van een bezondere kragt omtrent de zwakke zinnen der kleinen, die liever met een *Microscopium* Venus in haar schulp begluuren, als met het vergrootglas een Doctor, die het doodtvonnis van zyn patient door een recept tekent, en den Apotheker bekent maakt. De barsheit nobiliteert altydt een zot, maar een middelmatige reden geeft de regterhant aan een paar opgezette knevels, en spreekt stil in zyn zelven, het geen hy niet hart durft denken.

Men ziet van agteren zyn eigen misslagen 't ligst, en ik bemerk nu eerst, dat hy, die in den hemel te wys was, hier met gemak voor nar zal konnen lopen. Het volk van dezen kloot is niet minder onnozel, als de reuzen, die in Jupiters bol met knikkers speelen, ze meugen wat grover van aart zyn als de kaboutermannen die in de zon gebraden worden, maar ze zyn daarom niet een haar te barmhertiger, want al storfje van honger met een lacchende trony, zy zouden 'er evenwel niet om huilen. Dat verdoemt vrindelyk zien is oorzaak van myn bederf, en dat ik op Juno's paauwestaart een klein pasquilletje in passant, met een commique agtbaarheit, pronuncieerde heeft geen kleintje gecontribueert tot myn bannissement naar onderen. Zo lange ik Saturnus een haer uit zyn baart trok, zo lang ik den kreuplen Goden Smit kakhielen aanvreef, zo lange als ik Mars op een Oorlogstrom zyn minnespel naarbootste, zo lange was het nog wat met den armen Momus, ja Granpeer zelver, hoe kwaat of hy om myn averechts blixemen ook scheen, zouw nog te bedaren zyn geweest: Maar aan de vrouwelyke hoorenwerken te raken, haar zilvre borstweeren te bestormen, haar

halve manen te bespringen, die ze op de kruinen der mannen planten, haar ingebeelde onwinbaarheden, met fontenellen, met weekelykse klisteringen, koppen, en latingen te bombarderen is een werk slimmer als dat van Typhon, waarom de hemel in gevaar stont zyn darmen uit te spouwen, zo zulks niet gestraft wiert, gelyk de zuiv're Diana demonstreerde, die in een hoepel stak, als een Engelse pop in een Berlynse rok, om een klein wisje wassetje te bedekken, dat ze juist by de jagt, door het stromplen over een klein struikje, had overgewonnen. Trouwens dat is boven zo gemeen, als by de ondermaanse mossen die van jongs op zo wel gapen, als de oude, en zelden onnozeler t'huis komen, als ze uit gaan, ja veeltyts, door al te grote Franse beleeftheit de strycades van Sicchem beantwoorden, met de nygkonst van Jacobs dogter, dank heb de voorzigtigheit van de ouderlyke stammen, die de vrugten afwerpen, zo dra een rozekleur de marmere leden schildert, en met haar vlugge deelen borduurt.

Het stont in den krygsraat der Goden met Momus vreemt geschapen, als al het volk, over zyn persoon inclineerde tot de hel, zonder het minste praeservatief te consenteeren van vuurvreters, of gloeijende plaatlopers smout, als vrouw Pallas (nooit moet ze na dezen een kort pypje met tabak tussen haar linkse tanden nypen) oordeelde, dat Pluto's heete wilderniszen, voor zulken delinquant al te genadig waren, alzo daar de straf altydt eenzelvig bleef, en dien volgende lydelyk. De Goden stonden op dit zeggen verbaast, zelfs de opperpaai keek uit zyn barssen winkel, als een Rabbi, die noten op den Talmud plant. Neptuin plooide de bef van zyn baart, in order, trots een Raatsheer van Bremen, die de vrouwelyke fok op zyn neus krygt, in 't aanzien van Hercules, die een weinig stadiger op zyn knots zat, als een nieuw verkore Paus, op de cathegiseerbank van *habet* of *non habet*, terwyl de Godinnen hun dunne lipjes likten, als of ze duivels drek tegens de opsteiging stobberde, met één woort het was 'er gestelt, als op een Westphaalse regtbank, daar een Varken Lubber praesideert, want de hel luit verdoemt vies in den hemel. Altoos Kupido gaat nooit stiller naar zyn wieg, als dat zyn Mamma hem een diergelyke Arabise nagtvertelling communiceert, en de Goden kenden doen ter tyt nog geen slimmer kwaal, ja scheenen maar onnosele bloeds in de maatery van zielen te pynigen. In 't kort de Moeder der wysheit wist de hel zo fatzoenelyk af te konterfeiten, trots den helssen breugel, in tegenstelling van den aardbol, dat ze al te maal als Boere Schepenen, door knikken met hun bol be-

tuigde te concluderen, dat zo een vervloekt beest (zo wiert ik NB getituleert dat je 't weet) zouw hebben te vertrekken naar beneden, om daar te participeeren aan de wiszelvalligheden van een vergramt nootlot. Een mens alleen zei die geleerde teef zal hem meêr bruijen, als duizent d... velen te zamen, en komt hy by geluk in de armen van een zoete nimph, of trouwt hy een lammetje, een zuiker zoet diertje, het zy met of zonder gelt, dan is hy aan 't *perpetuum mobile* van rammelen niet alleen voor zyn leven vast, maar hy kan met gemak naderhand voor een hoog verligten Radamant, of Minos ageeren, om de verdoemde zielen in de andere weerelt met de geduurige drop van kout water, op een kaal hooft, te pynigen. Seldrement die zo een Advocaat voor party in zyn zaak heeft kan zyn proces niet wel winnen dagt ik, terwyl ik een weinig van agteren geeuwende, door een singuliere benaauwtheit de Goden bat, met al de termen die een hangebast gebruikt, by de praeperatoria van het breken des stoks, dat ze dog een oogenblik gehoor zouden gelieven te vergunnen aan een onnozelen bloet, eer ze hunne Vaderlyke sententie kwamen te executeren, want *audi & alteram partem* moet stant grypen zei ik.

Bene respondisti zei Suloom, om dat de jongen zweeg op een vraag, die niemant verstaan kon. Altoos 't was spreek en zie wat je zegt. Edele, Agtbare Sancten, en Sanctinnen, die in malkander past als een mes in een scheê, zo begon ik, pardonneer myn begrip, in het zien van een anders misstallen, en denkt dat ik geteelt ben in een tydt, toen de natuur, al wat oud zelver zynde, zig met slegte testiculen moest behelpen om de eiërnesten vatbaar te maken voor verhevener influentien. 't Was in die eeuw, hemellingen, dat de mollen goud zogten, dat een el yzer een heele weerelt dwong, en dat alle reden moesten zwigten, voor een promotiekap. 't Was in dien bedroefden winter, waar in de ryken, door overvloet van koolen geen kouw en hadden, en de armen, met Zweetse stukken van agten hun rogge Semelen betaalde. 't Was op dien zelven tydt, toen de wysgeeren haar kloofde, over ondeelbare stoffen, en met slinxe disputen meêr gelt wonnen, als een deugdelyk man met een heillig leven. Ja op die uur sloot my myn vaâr in myn moêr, toen 't alles open stont voor de gierigheit der Koopluiden en het beurzesnyen zo gemeen was, op de merkten als de erfzonde van onwetenheit onder de Munniken. Ellendige jaren! riep ik, met een Oratorise gil, waar in de heilligdommen van Pluto wierden belagt, en de steile altaren der infernale bullebakken geschonden, gy, gy zyt getuigen

van de onnozelheit myner opvoedinge. Kan men van Wolve zaat wel Schapen kweeken? spreekt Goden, kan een distelige akker ruimte van tarwe dragen? en een weerelt vol dwalingen het zuiver einde bereiken? zo neen, wat begeert gy dan van een, wiens moeder in haar dragt van een Aap wiert verschrikt? die zig bevuilende eerst van het dagligt gezien wiert (want kleine kinderen slagten de jonge honden, en zyn met twee oogen blind) die by beesten is groot gemaakt, en niet zekers weet, om dat de twyffeling daar onder meêr gelt, als al u zeker zyn hier boven. Had ik geweten, dat de Uil een gecanoniseert beest was, ik had hem dezelve hulde gedaan, die men u schuldig is, had ik begreepen, dat de zonden der groten voor deugden moeten gehouden worden van de kleinen, zonder dat zy ze mogen naar doen, ik had al u roet voor zuiker gelikt, met meêr aandagt, als een manzieke kwezel de pastorale aflaat verdient. Ik bid handelt met my, gelyk ik met u gedaan heb, dat is, geeft geen ernst voor jok, zo zal ik nooit na dezen de Godinnen schelden voor rioelen der mannen, en secreten uwer overtollige humeuren: ik zal ze voor half sleeten maagden houwen, of winkelen van ondeugt, voor vergift van 't leeven, of liever voor een tegen venyn der ware gelukzaligheit. Ik zouw my verder in deze roemrugtige stof geextendeert hebben, om genade te verkrygen, was myn agter kasteel niet onverwagt al te gevoelig gekust, op dien vrouwelyken lof, door de geborduurde muil van Venus regtervoet, met zulken klem, dat 'er nog een vies *reliquium*, ten allen tyde, de noot zulks vereizende, van kan vertoont worden, om de leer der herscheppingen van Nazo te versterken, aan alle opregte, en waarheit zoekende zielen.

Dog dit overgeslagen, *aurige aures, pamphile*, en geeft agt Messieurs, op dit stukje uit de gogeltas; wy gaan de avontuur na het hol van monte Sinos, als een hersteller aller gebreken, ten einde brengen, zonder in het minste met Jason het maagdelyke vlies der wysheit te roven, trouwens *daar leit een draak voor zeit Jacob Böhm*. Ach! dat nu myn water eens uit 't betoverde bekken van Malbruno zouw gevisiteert worden, door den vermaarden pisbekyker der waterlandse hennen, wat zouw hy al infallibele tekenen prognosticeren van het totale ruien eens gedisgratieerden Juffer schenners. Dit is een exclammatie, aandagtige lezers, om uwe gemoederen een weinig te prepareren tot ernstiger betragtinge myner vodderyen.

Ik was pas in postuur van uit dankbaarheit den gront te omhelzen, of zonder myn regtvaardige zaak, *ad referendum*, op zyn Regenburgs,

over te nemen en eenige jaren te rekken, of de stemme des volks was weg met dezen schurk, hy is de hel niet waart, bruit hem buiten boort, en geeft zyn romp aan de menssen eters beneden, dat ze hem villen, Laurentiseeren op een rooster, voor een sinte Krispyn tot schoenzolen versnyen, voor een heilligen Dismas, of bekeerden Moordenaar aanbidden, of liever dat ze hem veel doen raspen, voor weinig, of geen gelt. Dat hy een wyf neemt, dat hy kinderen mag krygen, en verstant hebben riep Apol, die al meê uit een goed hart een takkebosje aanbragt, om een martelaar te helpen branden, want dat is, zei hy, de zwaarste pynbank die 'er kan gevonden worden. Top, met verstant, en zonder gelt zei Jupiter, terwyl het dakvenstertje van zyn turfzolder open ging, om my zonder de minste preparinge, in zo een uitterste extremiteit aan de gelukwenzingen der Goden te doen participeeren: en fin, ik wiert met het zelve ceremonieel af gelaten, daar de geconsumeerde scheepsprovisie der matrozen meê, zonder katrol, naar beneden glipt, terwyl ik voor myn vertrek evenwel nog eens gluurde, of niet de een, of de andere G... een scheven bek trok om het verdriet van zyn zoon, want een mens weet zelden wie zyn vaâr is, maar het lykt dat het Jan Hagel daar boven het onderste slagt, 't welk geen neven wil kennen, die meer dalen, als reizen.

Die nu nieuwsgierig is om te weten hoe de breinvliezen gestelt zyn van een kat, die van een tooren in 't watert tuimelt, die laat zig maar aanstonts ophangen, want dat is eenen brui, of die luister met eerbied naar Momus pelgrimasie. In 't begin resoneerde ik als een jongen, die de Logica leert, of de Egiptise droomcharacteren op half sleten ruinen spelt, of als een Schoolmeester, die het begintzel van alle konsten, en wetenschappen aan zyn cathedralen A B C stoel toeschryft: in 't kort, hier heb ik je, daar verlies ik je, gelyk in de oeffeninge der huuwelykspligten geschiet, en tot een waar model van de geleerde onzer eeuw verstrekt. Dog deze eerste bewerkinge duurde niet langer, als tot ik door de hemelse ligten blind wiert, gelyk een natuurlyk verstant door de dommekragten der Atheense timmerbazen, want omtrent de starren naderende, en den melkweg passerende wiert ik zo heet als een bruin teefje van agtien jaar, en hadden de starren, in plaats van draaijen, zo wel konnen stil leggen, als de Hollandse Vrouwtjes, Momus had 'er in passant ten minste een paar jonge speen verkentjes gegeneneert, om de Joden, door die constellatie, waar het mogelyk te metamorphoseeren van grondige stekelbaarzen, en posten in gapende moszelschulpen. De spermatike humeuren der hennen worden voor een tydt ten naasten by

verdreven, door de contrarierende eigenschappen van kout water, dog de myne waren vliegende in een onzigtbare geestelykheit verwiszelt, doe ik neder botzende, gelyk een klontje root yzer, in de hagel, en sneeuwdelen der lugt kitste, met meer geraas, als de triomph klok van een Apothekers vyzel, die door een heilzaam recept van *quid pro quo* gezalft wezende, infallibel de doot causeert aan den geene, die gepredestineert is, om door beuls handen te repatrieeren. Wat zeg je? spreeuwen, hangen deze conclusien niet beter aan elkander als die van zeker Dominicaan, die uit de misterien van den H: Rosenkrans demonstratief bewees, dat armoê, en dommigheit de naaste wegen waren om voor de inquisitie duivelen bevryt te zyn. De Beeren van Moscovien, en verdere fatzoenelyke beesten van de Noortse gewesten moeten wel tnegentig percent plomper vallen, als de Voszen van ons land, om dat my dunkt dat ik nooit dommer was, als doe ik, als een bevrooze kool niet kon penetreren, hoe de beweginge, die immers oorzaak van hette diende te zyn, daar boven het contrarie causeerde. Heele legers van Ys zitten malkander in 't haer, en de sneeuwvlokken speelen zamen gatje bil, zonder warm te worden, waarom? om dat ze geen geboren Philosophen zynde hun agtersteven tegens de zon planten, slagtende de Heeren Advocaten, die geen waarheit kennen, om dat ze van de leugenen gelt trekken.

Je moet vlak in 't ligt zien, Uilen, wil je blind worden, daar huizen wonderen die door een verrekyker verdwynen. Een instortende Daemon moet de zinnen verstompen, wil je steigeren in de *Arcana* van de eeuwigheit. Of steekt je kop, jongens, tussen de beenen met *Hay Ebn Jokdhan*, en rolt de steiltens af, om agter het *principium* der dingen te geraken, zo zulje nog een weinig minder weten als voor je begon. Hoort dit kan ik je op myn manne waarheit, als een menniste leugenaar verzekeren, dat ik door kouw, en warmte gepasseert zynde, zo onnozel op dezen kloot kwam neêr te zitten, als het kintje van Tryntje moêrs uithangbort. Huilen was het eerst dat ik deê, ten bewyze dat altydt de dingen in hun contrarie verwiszelen. Goden! groeit dan van 't vuur water! en moet een Heracliet uit de asse van een verbranden Democritus op dagen! wat zal 'er dan uit een Vrouwelyke poezegroes met 'er tydt niet een mannelyke asbeuzem hervoor botten? ô misterien! ô Pythagorise doolhoven! ô Hermetisse harszenspoken! ik ben tans een Platonisen haan, daar ik eertyts was, het geen my juist op dit moment ontschiet, want by onze intreê in dit tranen dal zyn wy in den staat van de uitterste onnozelheit.

Vrienden zo iemant van u alle nog eenig respect over heeft voor een welgekoppelde zamenhang van zaken, die tree uit dit myn sermoen, 't welk infallibel dwarsdryft, tegens de gedwonge harmonie der hedendaagse moraliseerders. Ik kom voor een Arlequin op het Theater, die in een rok met bontje lapjes een ziel heeft, zo zwart, als die van een witte Micchiels heer: schyn bedriegt de oogen der eenvouwdigen, dog myn brillekraam past op den neus der Geleerden, zoze ze anders door het veel poppen met boeken niet in een kwylstoel van onnosle resonnementen, en schoolse syllogismen, hebben laaten zitten.

Maar *ad rem*, laat ons aandagtige Toehoorders eens zien waar wy gebleven zyn, doe wy van den hemelssen text, by form van toepassinge, sprongen op de bedorve aarde. Onsterffelyke Goden! wat is de weerelt een Chaös, en hoe fluit de eene gek den ander daar niet in 't Lazarus huis! dat Cicero zyn gevoeg op myn tong deê, ik zouw u met een Demosthenise welsprekentheit overtuigen, dat je al te maal niet één haer wyzer zyt, als ik ben. Het lykt vreemt, dat een kalis een ryken zo een compliment durft op de mouw spellen, dog hy is rechtvaerdig die vyf vierendeel voor een el geeft. Ik zie op geen manieren dezer eeuw, want die zullen al zo wel verwiszelen als wy alle, maar ik houw my pal aan de eerste oorzaak, dat *ens entium*, 't welk ons tot een egale fraterniteit heeft geroepen, schoon de eigenbaat het contrarie wil bevestigen. Alle wateren leeven van vuur, en alle bronnen hebben hunne spiegelagtige flikkeringen, zelfs het onderaardse zog bezit een hoedanigheit van beelden te vatten, naar de aard der zaden die het roeren, en wy stervelingen streven ons zelven voor by, en vinden wind in de hoge wolken, daar de eeuwigheit zo na in onze tydt versloten zit, als 't maagdelyk yvoor in sprenkelen robyn.

Dat Hermes Tresmegistus, *alias* 't waaragtig model van herszenschimmen, deze woorden in zyn droom *Laboratorium* had gedisteleert, het zouw, naar myn dunken, niet veel vizer hebben konnen vallen, als 't my daar uit den bek schiet, dog weet dat 'er geen groter sympathie is, als tussen narren. Je hebt geene langwylige Albionieten nodig, om kentekenen by het gat om te halen, tot bewys van myn ellendigen staat: myn eigen spraak toont dat ik het niet vast heb, en *periculum est in mora*, om na myn doodt, door diergelyke tooverspreuken al meê te pronken als een arme *adeptus*, op de cataloog van een Chymisen dwaalgeest: uit zulk volk weten de Goden hunne goudvinken te fokken, gelyk de Franse hun koekoeken van onze natie, en of je 'er om lagt, 't is evenwel droevig een voorwerp te blyven van de onnutte tydt kortingen der spreeuwen, die op Momus ligt zullen bikken, gelyk een Turkse hoere waart op een Christen slavin. Daar gaat de kaars uit, ieder bewaart zyn gelt.

Of om beter te zeggen, wy blyven van harte dankbaar aan 't voortreffelyk gezelschap van Lezers, en Lezereszen voor de eer, die zy ons gedaan hebben van onze *excrementa* te anatomiseeren, en verzoeke dat ze nog zo lange gelieven dubbeltjes te verbruijen, tot dat ze tot barstens toe vol zyn van onze weekelykze purgatorien. Op aanstaanden Donderdag, zal men het niet één haer wyzer maken, als tegenwoordig, maar met pragt van vreemde vodden, Faëtonse vlieg werken, en uitgezogte droevige vertoningen ten toonele voeren, den radelozen Momus Treurspel, uit het Konstgenootschap *Virgilius sonder Mecaenas*, en na het zelve de Blaauwboekjes Maker om gelt, of de Poeët voor een oortje, Klugtspel, tussen beide zal 'er een balet gedanst worden, verbeeldende de bedriegerye der Geleerden, door de kinderen van Monsr. Zotheit.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 26
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Epimetheus en Pandora.

Donderdag den 27. July.

DE gaaven der Natuur ons van de Goôn gegeven,
Om in een Paradys van vreugt gestaâg te leeven,
Zyn jammerlyk verminkt, zint dat de slinkse wil,
Op eigenbaat verzot, de diepte van zyn kil
Wouw peilen van naby, door naar om hoog te tuuren,
En de ongeschapene eeuw te dommelen in uuren,
Dog worden ligt herstelt, zo slegts de hoop, met vlyt
Het ongeloof bevegt, en in G... liefde gleit,
Die in den hemel schuilt der innerlyke zinnen,
En aanstonts wort ontdekt, wanneer het wereld minnen
De laaste snikken geeft, om hier ontlast van tydt,
Te proeven, wat voor zoet, in 't zuur begraven leit,
't Geen door het sterven groeit der drift, en eigenheden,
Die uit het doosje van Pandoor, naar ondren reeden,
Toen het volmaakste vloog, naar 't opperst' van 't groot-Al,
Het welk, schoon de aspunt brak, dog nooit verwelken zal.

Epimetheus. Naauwelyks had *Vulcanus* een popje toegestelt, om den vergrammenden *Jupyn* wat speeling te schaffen, uit de bekwaamste potaart onzer wereld, of alle Goden en Godeszen schooten toe, om de verscheidentheit hunner gaaven daar in te storten, en ze dus aan den gemelyken Baas te presenteeren, die bly op het zien van deze nieuw geboore meid haar met een pillegift beschonk, die meenigen eerlyken Patriot den kop doet krouwen, dog my zodanig egter beviel, dat ik die als een Bruidschat opnemende, resolveerde, in het huwelyks gilt

te treeden met een Juffertje, welkers maagden doosje geslooten zynde, my deed hoopen dat ik by de openinge van het zelve een bezitter zouw worden van alle de verborge schatten van het groot-Al, dog geen ding is bedriegelyker, als waar die men op hazard koopt, want naauwelyks had myn *Pandora* zig gevoegt om my in alles te believen, door my te doen penetreren, wat agter het dekzel der vrouwelyke natuur schuilde, of alle die deugden, die in de onnozelheit leggen, vloogen hemelwaarts, terwyl de gestende, en vermeerderende eigenschappen, die wortels der voorttelinge zyn, zig langs de elementen verspreiden, en myn Wyfje bloot stelde voor de geduurige moeijelykheden, dewelke de huishouwdingen der menssen beneden verschaffen. Wel *Epimetheus* riep ik uit, waar zyt gy toe gekoomen! waar toe den raat van uw Broeder *Prometheus* verwaarloost? die het eeuwige hemelvuur gestoolen hebbende, u een andere pop zouw geweezen hebben, om in te herleeven. Hy kon de adem der dingen in zyn zelve vatten, en uit een ongevormt wezen een beelt scheppen, om zyn gedaante te verjongen; hy kon de ziel, de g...delyke begeerte prenten in een ruime vlakte van gelate stilte, en voelen de aandoeninge der dartelende vonken, en de bron van het verborge gemoet: hy kon en zouw my medegedeelt hebben, door de *magise* begindzelen der hooft stoffen, dat *eeuwig element*, waar in de tydt door de eeuwen verjongt. Ik had reets een glimp van die waarheit gevat, en myne armen om myn zelfsheit gevest, en stond op het tipje om my te bezwangeren, en eindeloze vreugde te baaren, toen ik u zag, ô Kunstjuweel van *mulciber*. Ik vergat myn innerlyke ega, myn eigen maagdebloem, dat wasze uitmelkstertje van myne zugten, dat deizige lugtvernis, en aangename wolk, waar in de vlugge gedaantens stollen, tot een *Centrum naturae concentratum*. Onsterffelyke Goden! wat ben ik nu? daar ik myn geesten moet storten in een ander? daar de snelste eigenschappen van myn zyn verwaaszemen in een helm van wind? daar het vogt van myn stook ketel verdamt langs slang, en buizen in een zondig retort, dat naweën en ongemakken schaft? niets is 'er te vinden in een Vrouw, als eidelheit, die geopent door den sleutel des wellusts den gordel van Venus verruilt voor den honger des tyds. Het *vestaalse* vuur versterft op den Altaar der kuisheit, als de staf van *Mercurius* het stof, en de asse roert, waar op de koolen gloeijen, en als de driften de baas speelen, door te sterke porring van innerlyken moet, zo kabbelt de Oceaan, die ander stil is, op de duinen en stranden der verbeelding, en jaagt de hoedanigheden langs verscheidene

vliezen en peezen, door ruimer lugt, tot een geheele verliezing der rust, en waare vergenoeging. Dit myn zeggen is nog een straal van *Prometheus* dievery, en een enkele vlam van dat ligt, het geen den wagen van Apol de wereld schonk, toen myn Broeder, op Minerva's raat, een roede stak in het wiel van de zon. Door die kleine flikkering zie ik het groot-Al ontbloot van kennis, van waarheit en deugt: *Pandora's* wezen, dat een t'zamenstelling verbeelt van hemelse en aartse kragten, is gescheurt in twee eindens, die elkander vergeefs zoeken te naderen, dewyl het onderste met het opperste niet kan verëenen. Het groove is onvatbaar voor het lugtige, en het alleredelste walgt van het boersse begrip, en de bedorve opvoeding van stoute kinderen, die alle dingen willen weten, en niets begrypen. Hoe zyn onze afzetzels, myn huisvrouw, zo verkeert, dat, daar ze de historie van onze ongelukken weeten, nog telkens zwetssen van den buit, die ze bezitten, van de overwinning die ze behaalen, van de wallen die ze veroveren, en de vyanden die ze vernielen. Ze slagten de heirbenden der zulken, die een battalje verlooren hebbende, den *te D... Laudamus* zingen, om de inboorelingen te bedriegen. Wy zyn, ô Goden! deugt en waarheit kwyt, en hangen den wysgeer uit; wy kennen ons nog u, en roemen op het eeuwig *Palladium*, dat in de bovenste kringen huist. Wy verscheuren malkander, en stellen de geregtigheit in onze vaandels, en op de standers der volkeren is de billykheit gemaalt, die alleen by *Saturnus* erfgenaam moet gevonden worden. Elk kent *Epimetheus* trouwverbond, en de huwelyksband van *Pandora* wort langs de werelt getrokken door historiekundige Digters, maar byna een ieder, die het weet, spreekt het tegen, om op het blanketzel te leeven, het geen de eeuwen verbergt voor de waarheit en ondervinding der wyzen, die met *Diogenes* lantaarn de menssen zoeken die niet te vinden zyn als in verborge klooven, en onaanzienelyke gedaantens, die de meningen contrarieren der aardelingen. Die een mens is kan nimmer van dieren gekent worden, dewyl de opperste geest steets een antepathie heeft tegens de buitenspoorigheden van Oszen en Ezels. Ja Volkeren, Zoonen en Dogteren onzer lendenen; gy roemt vergeefs op één éénige deugt, want schyn is geen wezen, zeggen blyft nog ver van doen, een begin is geen voleinding, en al het goud, dat gy als goed ter toetsse stelt op de steen der waarheit, hout geen proef, voor oogen die hun zelven wantrouwen. *Epimetheus* heeft niets in zig als ondeugt, en wilt gy myne kinderen u zelve zien, beschouwt hem, want hy leert zig begrypen door u te ver-

staan. Een weinig schyn, een zekere trant, en een gemaakte glimp zyn het niet die de Goden voldoen. Die tuuren dieper, die zoeken het hart door, die letten, of agter die kool ook lust tot raapen zit, of die stadigheit verzelt gaat met een gemoet schuuw van kwaat, of die uitterlyke wysheit ook gebouwt leit op de nederigheit, en of men al zyn weeten uit de bron van het vergeten wel heeft gezoogen; dat is te zeggen, of men al 't gekende wel heeft verkreegen door verzakinge van begrippen en beelden, om de ongebeeltheit deelagtig te worden, die ons gemoet kneet tot aanhooringe zyner inspraaken, en verborge orakelen, die tans uitgillen door myn mond: *zoekt onder niet 't geen booven schuilt*.

Pandora. ô Zoon van den ouden *Japetus*, die *Atlas* en *Menetus* voor uwe broederen keurt, en met regt den naam draagt van *Epimethus* dat is *na wys*, in tegenstelling *van Prometheus, te vooren wys*, gedoog dat u Vrouw, versteken van haar schat en Juweelen, u onderschrage met haare wieken, en aan de kinderen van haar buik iets schenke daar ze eenigzins van moogen leeren wel te leeven. De heele wereld is gefokt uit averegts zaat, zint de begeerelykheit en de lust tot weeten de doos heeft geopent der verborge rykdommen, om te agterhaalen de dieptens der natuur. Doe wy onze twee eigenschappen in een slingerde, vlooden de wezens van een, die verbonden waaren, door willeloos te zyn, tot een eeuwigdurende vergenoeging, en zogten elk haar bezonder voordeel, tot nadeel der andere leeden. De zuiverste kragten, de minst bezwalkte Ideën, de natuur der starren, de deugden der Goden vloogen op Arendswieken uit onze oogen, en omvongen den troon van Daemogorgon, de Schepper van het Chaös, hen gelukzalig agtende in den glans der verborgene vonken, Terwyl de minder volkomene geesten, en de meêr aardagtige, of drabbige hoedanigheden plaats verkooren in zommige gestellen, die vatbaar voor hun verstand, hen ten deele bevryde voor de allerlasterlykste ondeugden der goddeloze en bedorve menssen, die het grootste getal van *Atlas* hutten en Paleizen bewoonen. In het midden van deze verhuizing der verscheidene eigenschappen, door het onderzoek van onze huwelyksgift, merkte ik en gy onze fout, en het proeven van het verbodene deed *Pandora* zien, dat stil te zyn, en blyven in zyn begin, is te einde in de gelukzaligheit. 't Was te laat begrepen toen wy ons hadden vergrepen, want niets was my over in deze schielyke overrompeling en verliezing der Go..delyke gaaven, als myn dekzel te sluiten voor het oog des tyts. Dies greep

ik naar my zelve, en sloot me door onderwerping toe voor myn eigen begrip, met den wil van myn wortel, en behield zo in alle die ongelukken, en het verlies van myn schatten, die eenige deugt van in de ellende der natuur te zien naar deszelfs oorzaak. De hoop bleef *Pandora* by. Dat is het myne Kinderen, 't geen uw Moeder u heeft naargelaten. Het eenige schatje, de enkele Godin die gy nog in de werelt zult vinden. Al wat men meêr opgeeft is logens en onwaarheit. Op die kleine hoop heeft de wereld zo lange gestaan, die deugt, ô vrinden doed ze nog bloeijen. Beneemt haar die de tydt zo vervalt ze geheel; dies hout ze in uw kisten en kasten, ô wereld! begraafze in uw hart ô zuigelingen en grysaarts, want zo lange gy die bewaart is 'er nog zout voor de bedervinge en verrotting van alle vlees te vinden. *Pandora* ziet duizentmaal uit, wyl haar hoop nog niet is vervlogen, of het geheel-Al niet haast zal verbeteren, door een nederdaling der om hoog gesteegene begindzelen. Hoe rek halst dit hart, ô *Epimetheus!* naar dien dag? die my 't gemoet voorzegt, dat koomen zal, om de aarde met deugden te bevolken, en de wanstallen te verdryven. Hoe langen tydt, ja hoe veel eeuwen heb ik myn kreitende en hongerige kinderen gelaaft met belofte, en voorzeggingen van 't geene te wagten staat. Maar ach! de barre uuren, en dodelyke oogenblikken, die we beleven, zyn zo guur, dat de bloeiszem zelfs als versterft van myne verwagtinge, zo dat ik als ten ende geraaktschyn in myne hoope; die niet alleen ziek is geworden, maar reets de teering heeft, stuipen krygt en zieltoogt.

Epimetheus. ô Neen, myn Ega. Houw moet! dat uw *Epimetheus* koestere! dat uw man u omhelze! dat ik u in myn armen vat! dat ik u nooit verlate! dat ik u zegge! ik hoope, tegens hoop. Ik geef het niet op, schoon de weerelt viel; want hoe de lasters meêr toenemen, en hoe het groot-Al dorder en drooger wort voor de verbranding, hoe ik meêr kans zie tot een verbetering. Door dat men nergens zeker is voor gebreken, zo schuilt men in zig zelven, en dewyl over al de loogen zegepraalt, zo zoekt men de waarheit by geen menssen, maar by de waarheit zelfs. *Epimetheus* is afgemat van vraagen, van hooren, van spreeken, en van doen. Hy heeft overal den kop geslooten, nergens gevonden, 't geen hy begeert, want de deugt schuilt hier onder niet. In den Hemel, kinderen, is ze te vinden. Opwaarts myn hart, uit u zelve myn ziel, klampt, ô gemoet! de Vader der dingen aan, gooit u zelve overboort, ô denking! en verlies u in den onbeeldelyken Oceaan van G.... daar gaat, en niet eêr, de hoop ten gronde, dewyl men dan geniet het geen men hier wenst.

Pandora. Wat 's dit? Pandora, waar zyt gy? waar blyven de zinnen? waar is uw doos? waar uw hoop, en waar is myn deugt vervloogen? want ik vind ze alle, nu ik deze ééne verlies. 't Is of de Hemel my nader is, als ik myn zelve ben, en dat zy, die den tydt verzaakt de eeuwen verkrygt. Ach! de deugden keeren, want ik ben te vreeden in myn staat, myn hart is voldaan, want ik zoek niets, ik ben tot de keel toe vol van ledigheit, ik heb niets in de weerelt, maar vind alles in myn oorzaak, nu dit gemoet zyn zelve verdrinkt in de bron der willeloosheit. Ja de volmaaktheden huizen booven de wolken, en in den Hemel, maar die hemel is in elk te vinden. Klimt geen hondert duizent meilen ver, ô volk, van u af, om de G...delyke gaven te agterhaalen, uit de opperste kringen, maar klimt oneindige te rug van booven naar onderen in u zelve, daar de hoop zig in de liefde verliest. Als het hart eens willens is met den Vader der dingen, zo wort de heele natuur goed in ons, om dat wy goed zynde alles nemen ten goede, daar kwaadaarts de beste zaaken verdraaijen ten ergste. Een Philosophise ziel is gemakkelyk, en niet nors, en zo hy gemelyk mag zyn, zo is het alleen om zyn eigen verkeertheit, waar door hy elk wil oordeelen naar zyn begrip, en niet naar het oneindige raatslot der dingen. Die volmaakter wort als een Wysgeer, en één adem heeft gekreegen met zyn begin, door zo te willen, gelyk die wil, die is zelfs ook nimmer op zyn zelve misnoegt, maar in alles te vreden, dewyl begeereloos te wezen hem doet zien, dat dat de baarmoeder is van alle gelukzaligheden. Had *Pandora* dit eêr begreepen, ze had zo lange niet omgedraait met alle winden, en over al daar men riep: hier moetje wezen, niet geloopen, om te zien, of zo ze was onder dien hoop van schreeuwers verscheenen, haar zelve daar verlooren, om de deugden te vinden. Alwaar het niet zyn der creatuur wort geleert, wort het eeuwige al verkreegen, en daar men doet het geene men zeit, daarschaffen de verdorde stammen lieffelyker vrugten. De doodt is de wortel van het leeven, de *Tartarus* de weg tot *Caelum*, en het open zetten van *Pandora's* doosje, beneffens de uitwaaszeming der hoop, zyn de sprei en deekens waar onder de verborgentheden des hemels worden geteelt. Dit heb ik dikmaals zien leeraaren van *Kalchas*, en zyne Priesteren, en kan het nog dagelyks hooren verkondigen, door den stoet die zyne treden volgt, maar als men doof is voor waarheid, of dat men de meninge niet verstaat van wakkere mannen, zo neemt men alles op naar zyn eigene verkeerde bevatting, in plaats van naar den zin te werk te gaan der zulke, die genoeg zeggen, wilde de hoorders het gezeide maar volgen.

Epimetheus. Daar heeft het al de eeuwen aan geschort, dog de laaste overtreft de eerste hier omtrent in allen deelen, want nu weet men alles, en men doet niets, nu hebben we bek waamer Wysgeeren, als ooit, dog slegter discipulen als te vooren, nu heeft me een volmaakte volkregering en eene van den hemel in gunst geschonkene Overigheit, dog een party bedorve Onderdanen, nu zyn de deugden in den Hemel van het gemoet te vinden, en elk zoekt ze in drek en aarde, nu zyn de gewyde rollen ontrolt, en ieder leest zyn verkeerde men ingen, nu schynt de middag, en de menssen doolen in een nagt, nu roept men de duisternis is over den aardbodem, en de Mollen zeggen wy zien, nu worden zy die oogen hebben voor blinden gescholden, en die hun zelve verzaken verägt. Met één woort de weerelt is verkeert. Wat gedaan, *Pandora*? niet anders als begrepen, dat elk redelyk Schepzel een weerelt op zyn zelven is. Ik moet wezen 't geen ieder voor zyn hooft dient te zyn, te weten volmaakt, dog hoe daar toe gekomen?

Pandora. Door te zeggen zo de Goden willen zo begeeren wy.

Epimetheus. ô Ja, dit hart wil niet anders, als in afhankelykheit van *Jupyn* te blyven wagten op de schatten, die de hoop ons belooft, en schoon zelfs de hoop ten gronde ging, zo weeten wy, dat hy, die alle dingen heeft gestelt, dezelve heeft gewrogt, om in eeuwigheit te strekken tot wonderen zynes roems. Verheerelykt u zelve, ô oneindige! door ons in u te eindigen! op dat het begindzel der dingen mag gekent worden uit de doodt en de ondergang der zotten, die dit harte verveelen!

Toegift.

Sint dat de deugden zyn ten Hemel opevloogen,
En dat de wysheit, by de trouw, op aart bezweek,
Zo vond men, waar men zogt, in steê van waarheit, loogen,
Die in een schyn gedost, nog naar een weezen leek,
Dat uit den zuiv'ren schoot der starren is verkooren,
En zig niet paaren zal, met stof, en voozen tydt,
Ten zy de heete zugt komt door dat zwerk te booren,
't Geen in de ziel van elk zo juist geveizelt leit:
Daar krygt men weêr het geen Pandora is ontsprongen
Toen zy de doos op deed, waar in dat heeft gerust,
Al 't geen uit de oorzaak eerst is in 't gewrogt gedrongen,
Dat tans met wind en waân zyn dollen honger blust.

Deze drie Klinkdigtjes, ons by het lezen der Courant, *ex tempore*, uit de pen gerolt, worden den Lezer zo goet, en zo kwaat als ze zyn, medegedeelt:

op den Edel: Heer Kapitein Kornelis Schryvers overwinninge, tegens eenen Algierse Zeerover behaalt.

Al blixemde myn vuist een storm van dondervlaagen,
En duizent Ethna's, uit Vorst Typhons moortspelonk,
Die eertyts rots, en duin, op Pluto's welvaart dronk,
Om met een reuzentant Orcanen te doorknaagen;
Ik wierp myn ram ter neêr voor SCHRYVERS water waagen,
Die aan zyn staalen toom een yz'ren helhond klonk,
Toen hy hem, uit metaal, salpeter teugen schonk,
Om Jasons gulde vlies uit Kolchos weg te draagen:

Een daat die niemant past, als Bato's Oorlogs Mars,
In 't vagt eens Leeuws gedost, trots Hercules, die bars
Een Hydra stukken scheurt, dat Bos, en Bergen dreunen;
Waar voor hy by Jupyn, gemeitert met lauw'rier
Langs een trophé van eêr, in eeuwig wolksaffier,
Zal, als een Zon van goud, op zilvre maanen leunen.
Tegens den verslaagen Zeestrooper.
Afschuuw'lyke afgronds draak, van Cadmus neêrgevelt.
Al schafte u tand, en kies ons hondert duizent spooken,
Wy zien ons door den gloed van 't fier kanon gewrooken,
Zo Schryvers dappre moet slegs op u drommen snelt.
Hy voert een heetetoorts, die 't pekel wetten stelt,
In zyn vergode hand, dat Zee, en baaren rooken,
Als hy 't half gaare spier doet op de schonken kooken
Van Hagars bastert zaat, dat voor zyn vlam versmelt.
Te rug na 't Wolven nest; verlaat de brakke golven,
Of al wat water is wort haast door vuur bedolven;
Strak stuift 's mans ziel te paard, daar vliegt hy over ent!
En boort u wallen door, met brullende kartouwen!
Wie zal een zegeboog voor Schryvers daden bouwen?
Als hy die 't middag ligt ver booven wolken ment.
Aanspraak aan de Inwoonders van het Y.
Ryst Gysbrechts zilvre Goôn, uit uw azuure baaren!
En steekt het roem klaroen ter pekel dreeven uit!
Tot dat de galm op Oost en Westerduinen stuit,
Die van ons week moeras ter starren op moet vaaren,
Om dat een vuur muziek van donderende snaaren
Heeft Mavors toon gebromt, in 't midden van de Zee,
Tot vreugt van Batos volk, en Neerlands water Reê,
Gegord in eenen riem van 't puik der Amstelaaren,
Die Palmen, en Olyf reets vlegten, tot een tuil
Voor Schryvers helden kruin, die als een marm're zuil,
Verstrekt voor Staat en Kerk, en Koopmanschap doet bloeijen,
Daar 't Meirnat veilig bruist, daar waagt zig 't laage strand,
Reets al te lang gezolt van zulken dwingeland,
Als wy door Schryvers byl zien van den steel afsnoeijen.
Op de beeltenisse van den manhaften Zeehelt KORNELIS SCHRYVER.
Men giet uit bars kanon van woedende Algerynen,
Heer Schryvers eere zon vry op een Turkse maan
Hy zal wel eens zo groots op Coelums beeren staan,
Als hy deeze aardbol wars de weereld zal beschynen,
Met eene knots van vuur, uit Hercules vuist gewrongen,
Om dat hy Pluto's nest heeft van dien dog berooft,
Die met zyn waater klaauw had Zee, en Duin geklooft,
Eêr hy langs een Orcaan ter starren is gedrongen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1724. N°. 27
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door een alleenspraak verhandelt van Momus.

Donderdag den 3. Augusty.

WIe bikken wil op drek, die kom te gast,
Dog zie wel toe, dat hy hem niet vertast;
Want onder 't vuil, schuilt zeker zeltzaam wit,
Dat een, hoe blank hy lykt, verkeert in git.

Een laxative inleidinge causeert veeltyts een zwaare verstoppinge, zo ze niet getempert wort door bloetzuiverende wisje wasjes, gelyk de geneeskundige ons met ontwyffelbare giszingen zouden konnen bevestigen, zo ze in een tydt leefden, waar in ze minder crediet genoten, als in den tegenwoordigen, die door het veel innemen van allerhande letterkraam zo gefatigeert is, dat hy pas op zyn kooten kan staan, en alzo wel een generale uitbrandinge schynt nodig te hebben, als de fraterniteit *de Societate Veneris*. Gy zult ligt vragen: hoe komt deze inleidinge, op u voorgaande belofte te pas? en wat gemeenschap heeft kakken, met den rol van een radelozen nar? dog gelieft met een nederigen en zagtmoedigen geest te betragten, dat het een van de eerste regelen der hedendaagse welsprekenheit is, de menssen, door een omweg van onzekerheden te leiden, in dien strik, waar in weze gaarne hadden, dat is, of hun gelt in onze zak, of al hun verstant dienstbaar aan onze zinne keuren; wat bruit het u, gunstige Lezers, datje van my bedrogen wort? daar je dog nootzakelyk schynt in de werelt gekomen te zyn, om altydt iets anders te optineren, als je desidereert. *Exempli gratia*, stelt uw regtvaardige zaak in handen van een Jurist, die den roem heeft van geen processen te verliezen, om dat het in zyn gemoet een doodzonde is, die ten einde te brengen, en probeert, of je voor al je gout

wel anders zult verkrygen, als zoete hoop, en zekere armoede. Stelt de haven van uw gelukzaligheit aan het roer van Heerooms gebeden, en ziet of hy op het zilver salaris het geen uw onnozel vertrouwen hem heeft geoffert, niet zo wel zal voor den duiv... varen, als gy, zo gy niet met uw leven bewyst, dat gy zyn leer overtreft. Hoe menig jongeling dwaalt 'er in den doolhof der Jufferlyke aanminnigheden, en versnoept zyn jeugdig leven voor een langduurige dood! hoe menig Koopman gaat met een zak vol bedrog niet naar de Beurs, en komt 'er met een gryntje opregtigheit van daan! met één woort, wyspeelen al te maal een rol in de weerelt, gelyk uitgekipte Kermis Acteurs, die door het schrikkelyk schreeuwen de mening van den digter niet konnen hooren, en wenssen vergeefs te bekomen het geen ons vrugteloos poogen alleen verhindert.

Deze aardbol suft vergeefs, naar 't stil staan op zyn harren.
Wie anders wezen wil, gelyk hy is, blyft warren.
Het Opperraats besluit dat staat voor eeuwen pal,
En Plato blyft te vreên, al rolt hy als een bal:
Die niets verkiest al hier, is vry van het verliezen;
De doorzigt schouwt den grond, al heeft de bodem vliezen,
Ons edele begrip vint in den stof een geest,
En agt, het geen de stof niet keurt, het allermeest.
Laat hier een Midas vry zyn ooren tegen zetten,
Myn Faebus gulde lier zal Pan den kop verpletten.
Ik lag met al 't geblaf van 't knorrig onverstant,
En zweep myn kiel, door 't zout van dit moerassig land
Naar 't heillig zonne wout, de tuin der diamanten:
Daar kan men Esmerald in goude boorden planten,
Daar wort men niet gevoet, als hier van 't slegste kaf,
De menssen eeten graan, de varkens niet als draf.

Al wie in geen Chaös gelooft, die treê maar in myn Ark waar in het rein, en het onrein zo wel accorderen, gelyk een Procureur, en een Beurzesnyer. Pardonneert myn *lapsus pennae*, en legt de schult, op het desperate humeur van een man, die zo galant met de pen in de hand zit, als Lucretia met den Stootdegen van haar Prinsselyken minnaar; en het heeft zeker zyn waaragtige reden, want in de weerelt te komen zonder goet, hoewel 't gemeen is, luid diabolis, dog om 'er met fatzoen van daan te raken is nog min troostelyk, dewyl my, en myns gelyken de Ixionse raderen ten oogen uitschitteren, gelyk Seneca aantoont in zyn boek van de weldadigheit, het welk hy beter beschreven, als beleeft heeft, ten bewys dat de wysgeerte gemakkelyker kan bespiegelt zyn als uitgevoert, en daarom wil ik ook liever een Philosooph

uithangen, als een Devotaris, want by 't mooi praten wort ruim zo veel geschaggert, als by een heillig leeven; trouwens het is de mode van 't land, en het moet een domme beest wezen die zyn Frans niet beter verstaat, als zyn Duits, en daar meê adieu Opregtigheit.

Dog dit overgeslagen, wat zal een mens beginnen, die veel gelt bezit? want die niemendal heeft krygt het kwaat genoeg. Wat moeten de zorgen der gierigaarts zwaar zyn, daar een bedelaar naauwelyks met liegen één duit van hen kan verwerven. Irus gaat s'avonts, als hy moê is gestudeert in de uitvoeringe van de ordonnantie van Collots heidense konsten, in een bedelaars ordinaris, en kuipt zyn buikje rond, daar een welgestelt Rentenier op een waterenbrytje troef speelt, dat zyn tanden rammelen, als de toonen van de treurende Digtkonst Po Pa. Onsterffelyke Kindermakers! gy roerende starren! gy influentien der onderste ballen! wat doen we hier, daar we ons zelfs in den weg leven? 't is onfatzoenelyk Aapen te genereren, en die van liefde de ribben te breeken, en 't is schande, dat de zilvre kar van gekken getrokken wort. Ik beken, ik ben van Vaders kant wel een weinigje tot de domme onnozelheit geneigt, en door Moeders zog tot een hogeren trap van volmaakte onkunde gesteigert, dog alle deze voordeelen baten my niet, om als een waaragtige Midas de roerende stoffen te transmuteeren, in de ware ziel der dingen, ik meen het gout, de grontsteen, waar op de Jesuieten wynkelder gebouwt staat, gelyk de smeerkeuken der munniken op de gewillige armoede. Ik ben, door de mysterien van een ketterzen geest te ver vervoert, om, voor een likkebroêr, in een Abdy het weinig overschot myner zondige jaren op te offeren aan de schotelen des overvloets; zonder dat, ik zouw het op hun *Pater noster* durven wagen: ba ja voor een *Ave Maria*, Goden! vyf geregten! komt pestige Geuzen, en ziet wat de blindheit voor overwinninge haalt op de bouten der Patryzen, Kapoenen, en verdere smaakelyke tydtkortinge. Zo vaaren ze die het onverstaanbaarste omhelzen, terwyl de tegenstrevers zig verwonderen over de vraatkonst van Bel:

Zou 't volk, dat kool verkoopt, voor raap, geen snippen smullen!
Niet eensjes zyn gelult, die eeuwig and're lullen?
  Zo was dit werk geen duit, in plaats van sestien waart.
  Myn Momus zit het best op Babels Hoer te Paart;
Die drilt hy door, en door, gelyk zy and're drillen,
Die 't van hen liever, als van zulken hebben willen,
  Die aan het teefje vast zyn door den Egt verknogt.
  Een Papen huuw'lyks pil wort doorgaans 't meest gezogt:
Die weeten van de kraam, die gaan op alle marten,
En dwalen om de maan, als starren, met hun slarten,

Zy geeven veel om niet, dog krygen 't dubbelt weêr,
Want Heeroom kweekt een Sanct, ter liefde van ons H...r
Hy spyst die kuisse Duif, uit drift van hemeltogten,
Net als de spooken die Antonius bezogten,
Zo als de Pater melt, tot troost van 't zwak gemoet,
Dat ongetroost van geest een trooster best voldoet,
Tot nadeel van haar eêr, totschand der braafste mannen,
Die op hun dorsvloer t'huis meêr kaf, als koren wannen.
Wat hoornen groeijen niet, ô Helden, in uw Stad,
Als 't wyfje nygt zo dra myn Heer den wyk wast vat!

Wat baat het een slak dat een hart rent? en of de Wolf Schapen eêt, de Duif wort daarom niet een haer te arglistiger, dat is, ik ben der wys in, ik moet 'er mal uit, en halfweegen ververssen. Dog hoe aangevangen? was ik zo wel een waterpot als een aarde dekzel van Deucalions steenbakkery, ik zouw met een streepje voor uit zo wel te regt raken als andere meisjes, en niet voor kip spelen, Messieurs, als je ligt denkt, maar een Mevrouw oppassen voor kamer-Juffer, om in de gunst van myn Heer den Baron te raken, en te helpen disponeeren van Madames lyfrenten, die uit zyn huuwelyks middeltjes aan haar alleen zouden beklyven, zo ze zo wel de overal tegen woordigheit verstont, als ik de gebuigzaamheit onder Heeren van rang. Hemel! wat zouw Milords Kamerdienaar dan een koekoek worden, als hy langs de trappen van twee hoornen de steilte van een Gouvernement beklom, door een vesting te occuperen, die naar de overgave hygt!

Zo dra myn Heer zyn hooft slegts knelt in Tryntjes strop,
Zo valt 'er straks voor Jaap een braaf Officie op,
Als hy het Koetje neemt, 't zy met, of zonder Kalf
De Baas die maakt het Kind geheel, de Knegt niet half.

Al evenwel bonkoeragie, zeid een Frans Madammoselletje, 't welk niet alleen het heele huis doorgaans bestiert, maar zelfs Mevrouw, om dat haar Klavercimbaal zig op het allergevoeggelykst schikt, naar de maatslagen van myn Heers operative genegentheit.

't Karstanje kleurig vel; dat luistert doorgaans snel,
Naar 't dartle minnespel, uit zugt om 't huis bestel.

Een Governante van een oud Soldaat schuurt nog wel eens den half verroesten degen van me jonkers overgeschote dapperheit, als hy een pistool trekt, want zulk schietgeweer is gevaarlyk, dog de Nimphen blozender minder van, als een arm man voor een aalmoes.

Een Klopjezelfs, hoe fyn, dat nooit voor Heeroom gleê,
Smyt 't kruisje van haar schoot, zo munt komt in de steê:

Dat zyn herscheppingen van den duiv... waarom ik besluitende zeg.

Zint dat het snode gelt wiert in de plaats gestelt
Van 't geen navroomheit helt, zo lydt de deugt gevelt.

't Is ook redelyk, want in de Opera van Mammon speelen Bedrog, en Gierigheit de eerste partyen, waar naar de rest der verheve musicanten hun stemmen voegen, met meêr gemak, als de *Auditores* naar de leszen van hun Orateur,

dog de *Presentibus gaudet Ecclesia*: ik wil zeggen: in myn Kapel komt vast niemant ten offer, en ik blyfzokaal, als een zinte Rocchus, die buiten den tydt van pest zyn darmen sterker laat in een rygen, als een Meisje, dat in cognito half wegen haar dragt is. Dat myn eigen kop de myne niet en was, dan wist ik raat, ik zouw die van een Mof opzetten, en dienen voor Lakey, maar wie duivel kan al de fratszen verdragen van een Don, die beter een Heer nodig heeft als een Dienaar om zyn Exellentie te bestuuren.

> Sta vast, ô voet in 't gat! gy lykt aan Momus niet,
> Die op één linkzen slag doorgaans twee regten biet.

De Soldatery bevalt myn tuimelgeest niet kwalyk, want daar steigert het lighaam zomtyts zo gemakkelyk door de eene bom of de aêr meê in een onzienelyke gestalte, gelyk de ziel perpendiculair tuimelt in de armen van Proserpynas bedtgenoot, dog het avancement dient geen koeragieus Jan Hagel, 't welk alle Maandag, zonder zyn gemoet te bezwaaren met braszende overdaat, de leening kan verteeren, en egter zes dagen, in de week de paenitentie voltrekt met vasten, en een pyp toebak, trots een Hoer zonder nering.

> By Caesars Krygsgebruik is 't wonder vreemt gestelt:
> Een blodaart is Kaptein, de snaphaan voert een Helt:
> De laaste eêt eenmaal s'weeks, dog de ander heele daagen,
> Nog zal een Officier meêr als 't Soldaatje klaagen.

Het onderscheit van een Saleesche vrygeest, en een degeman van zes schellinge is iets minder, als dat van een kamerpoes, en een ouwe Totebel, die Meisjes dresseert, welkers Soeveryniteiten dependeeren van de humeuren der sneukelaars. Het laaste heeft alle bei iets van de appelen van Sodom, want by de minste aanrakinge krabje den kop, of je zyt gedwongen in een naauw accoort te treden met een smagterigen Orvietaan, die je den voorsmaak der hel alhier zo doet proeven, dat je meêr schrik voor een kat krygt, als een Bekkeriaan voor den duiv... *Quantum est in rebus inane* zei een zekere Natuurkundige Dogter, die van een zestig jarigen Weeuwenaar de knoopen des huuwelyks meende te ontwarren, dog hy repliceerde zeer wel, dat zo dra haar maan ligt van zig gaf, dat dan zyn zon by de antipoden sliep. Och! de warkunst is de grootmoeder van de ordentelyke schikkinge, en ik ben 'er tegenswoordig meê bezig, gelyk een Italiaanse Friseerster, die kort haer kamt, niet twyfelende, of myn uitvoeringe zal zekerder gaan als die van een Munnik, die duivelen wil uitbannen door het prevelen van zyn Lithanie, en het verbruijen des wywaters, ons H... wil hem zyn domheit vergeven! gelyk gy lieden my moet pardonneeren over myn overtollige haspeleryen.

Stil daar kryg ik een geleerde stuip, en die valt juist op de studeerkunde uit, als de korste weg, die het vlugst verstand straks kan toomen aan den styfsten band; alleen 't is jammer, dat nu in het laaste der dagen de Vrouwen zig bemoeijen met gloszen te maken, over de werken van Carthesius, en dat de studie in de pothuizen onder het gebruik van Jannever meêr na teêr ruikt als Doctor H: van Ham burg naar oordeel. Dat Momus een mutsje *aurum potabile* had gedronken, hy gaf zig, naar Athenen, by een maker van 't *Elixer Stultitiae*, om een Herbarist te worden van Zeverzaat, voor de wormen, en verdere vieze harszenkruijen, dog zon-

der de schel van klinkent metaal is de doofheit van den Leeraar incurabel, en al de Arcana's van een doormeukten letterkop blyven verzegelt door een Philosophise stilzwygentheit, die tekenen geeft, dat de zotheit zo wel uit den *Lapis* spruit, als de wysheit, en om de waarheit te zeggen, ik ben ook al te fatzoendelyke Kaerel om myn leege schalen te laten vullen met den afval van een bedwelmde pedantery. Ik fluit liever op myn duim, als dat ik een schoolheillig in de maars blaas, want daar zyn ze van t'huis, die de letterkonst, en de wysgeerte zo mengen, gelyk een Apotheker zyn vegetabilien. De admiratien van een Vlasbaart zyn de stoppelen der Professorale kin, en hoe de jonge losbollen minder begrypen, hoe myn Heer de *Rector* al meer frondzelen, in zyn *Caput Mortuum* plant, om de bystaanders te overtuigen van zyn onvermoeide tydtverkwisting.

De gogeltas lykt kunst, dog is het waarlyk niet,
Om dat het door bedrog het meest om gelt geschiet.
Het onverstant zal zig meest op den schyn verlaten,
Gelyk geleertheit oogt op munt van zilvre platen;
Daar waare wysheit slegts naar dieper schatten tast,
Als 't eelste van 't groot-Al, dat in geen boeken wast.
Een welbezeilt Idé, een vlotterkeur van denken
Kan nimmer letterkraam de magre wormen schenken,
Zo 't zuivre zielen zout niet vatbaar is, voor dat,
Waarom, helaas! vergeefs wort zo veel inkt verklat.
Een Wysgeer is het lang, eêr hy weêt van wysgeeren.
Natuur moet, niet de kunst het edle digten leeren.
Wy moeten zyn met brein van hoger hant vereêrt.
Wie 't anders hebben wil, die krygt't geleert verkeert:
Die maakt een pakhuis van zyn hooft, vol losze prullen,
Een kappen winkel om slegts Uilen meê te hullen.
Daar bikt de domheit op van 't Os, en 't Ezeldom,
Welks bek, wel uitgerekt, kan dienen voor een trom,
Om d'ingeblazen wind de weerelt meê te deelen.
Wat moet een eêrlyk man dat ramm'len niet vervelen!

Ach! liefste Kornelius Agrippa laat myn klein waskaersje u niet onaangenaam zyn! maar weest myner gedagtig in u donkere metten! zo zal de eidelheit der wetenschappen op uwe Altaaren pronken, als het lof der zotheit van den Rotterdamsen Heillig in 't koper!

Apropo, jongens van fortuin, zyn de stroowiszen nog zo goed koop, als ze plagten, toen de Haselunner stuurlui met vragten Hannekemaaijers kwamen kabbelen tegens Amstels goude vesten? vraag je? quare? 't zouw zyn, om door gatlikken de armoede te boven te streven, en myn weldoenders, als ik in een Koopmans rok stak naderhand met myn agterkasteel te bedanken. Ofzouw ik op een snolletje leeven, als een Heervan weinig middelen? want dat is tans zo gemeen, gelyk het katerjagen van getrouwde mans. Of zouw ik de eeuwige deuren der konst bestormen? haar stale grendelen kneuzen? en haar veelverwigen rok rooven? die alle zo sterk schynen verzegelt te zyn, dat buiten eenige weinige adepten, die door het sleutelgat kruipen, 'er niemant kan toegeraken, of de

Hemel moest een generale slagtinge causeeren onder de keelbeulen, en een totaale sterste verwekken onder de Gildeoszen van zint Lukas, die op het meesterwordent smeer van een Schildertje meêr loeren, als een verklikker op het wynvaatje van een welgestelt sluiker. Maar neên Vrouw *Pictura* neffens de Digtkunst een voedsteresse der wetenschappen gaat in den rouw, over haren Mecaenas, met een kwynende trony, die niet veel beter, als een langduurige doodt voorspelt, zo dat meest alle die aan dien kant zoeken te streven, boven een karnemelkje, met rogge bollen, zig zullen dienen te behelpen met de Messisippise goudtogt der Fransen, die het droogbroot zo smakelyk eeten, als de Noorthollandse Rotten de kaas. Ik zeg met biggelende traanen tot slot van deze treurstof.

> G... schiep de kunst, niet wy, slegts volgers van zyn wetten,
> Nog durft een beul zyn klaauw op ed'le geesten zetten.

De invloeijende ziel der starren, of de hemelse Poeëzy, die ten tyde der Griekeng... delyk zynde, in den Tempel snorde, dat dak, en pylaars schudde, en by de Latynen langs marmere trappen, het fiere Kapitool in streefde, ja onder Bato's Leeuwen nog weinig tydt gelede haar kruin ten wal uit stak, als een Herkules die draaken kneust, doe Hooft, Vondel, Antonides, en meêr andere helden gelauwert, met een onweêrstanelyk vuur, de borsten pramde van den Helicon, bevalt myn waterig harszen krystal der maten, dat ik wenste gebooren te zyn, om in die lieve bespiegelingen alle myne zorgen te verliezen, dog aan de eenen kant is myne zwakheit te groot, om 't steigerent zons Trophé op te klauteren, wyl ik geankert ben aan 't ongezondste brein eens bedorven aardelings, ook is deze edele stoftans een bron van miserien, wyl onze Oszen liever hooi vreeten als Goden Nectar zwelgen. Zoekt iemant een proef van het loon, dat een Digter tans te wagten heeft, die de straattaal verzaakt, om het verborgenste van de natuur te doorgronden, en op ongewoone paneelen te schetzen, die lette maar op de gevallen van *Swaanenburg*, die met zulke schimpschriften is begroet geweest, dat de na-Neeven naauwelyks zullen konnen gelooven, als ze zyn boek door bladeren, dat de haat, en wangunstigheit zo groot hebben konnen wezen, in dien tydt, van haar zelve liever te willen gebrandmerkt zien als verfoeijelyke lasteraars, dan een ander ongemoeit te laaten. Met regt zingt hy

> Wat baat het schraale pen, of gy al deugden maalt,
> En, op een Maro's toon, de Goden wilt bekooren?
> Gy zyt alleen, tot spot van lasteraars gebooren
> Want hoe gy hooger ryst, hoe dat gy laager daalt.
> Mecaenas is lang doodt, en wort nooit weêr gehaalt,
> Zo lang als Mydas trotst op bei zyn Ezelsooren.
> Sint rym ten zetel klom, ging Poeëzy verlooren,
> Dog trok den tabbert aan, waar meê dat Faebus praalt,
> En schreeuwde als heel ontzint: de waar heit is vergeeten
> Om dat een Swaanenveêr de Hemelen gaat meeten,
> Met afgekeurden inkt, daar 't opperst' van natuur
> Niet raakbaar is, voor 't was van Icareese togten.
> Dog dat een ieder vroeg, daar 't eertydts Digters zogten,
> Ze kreegen ligt al meê een straal van 't eeuwig vuur.

Wel wyzer, is de wereld tegenswoordig, Mannen, als datze, langs den weg van deugt, en waarheit zouw steigeren tot de stille vergenoeginge van een wysgeer. Slempen, en Zuipen, Hoeren, en Dobbelen, Draaven, en Zeilen, Jaagen, en Viszen zyn wat anders: niet waar steenen van Pyrrha, die uwe ooren stoppen voor de leerregelen van een Spreeuw, als daar in een verborge hoekje af te wagten de instortingen der bovenste weerelden. Dat kost geen gelt, rykaarts, en daarom loopen de armen met den Hemel door. Zouden lieden van fatzoen leeven als kanaille? dat zy verre! laat zy de wetten, gebooden, en handvesten van Astrea betragten, die voor tydtverdryf niet anders weten te beginnen, uit gebrek van poen, maar zy die gebooren schynen, om als magere Jutse Oszen, al het gras des aardbodems af te scheeren, hebben werk genoeg, om met hun hoorenen de algemeene weiden te bevryden voor den gretigen honger der armen. *ô Tempora*! *ô Mores*! wat doen de vroomen in de weerelt? dat 's een vraag die niemant minder past, als Momus, dog egter van hem zelfs zal beantwoort worden: ze zyn de Ezels, om de ballast van Mydas te torssen, en

> Gestelt, om door den weg van barre tegenspoet
> Te streeven naar den schat, die in 't gemoet verschoolen,
> Van niemand wort gekeurt, als die in diepe hoolen,
> Door stil te zyn, den wil van 't Opperwezen doet.

Basta, al genoeg van die kraam, wy preeken voor Spotters, voor Uilen, Weetnieten, en maar voor twee, of drie verstandige Toehoorders. Elk moet zien wie hy voor heeft, en daarom zal ik myn Faenix schagt in de verlooren maagdom van Pallas niet meêr doopen, maar de eeuwige jeugt van de zotheit omhelzen, om als een Schildknaap van den Ridder van de droevige figuur het eerste Eiland te bestieren, dat me wort geschonken van den eenen, of den anderen Hertoog, die meêr smaak vint in de onnozelheit van Sanche Panche, als in alle de vermaningen van zyn Hofcapelaan. Waaragtig de Zotten hebben de kaart, en de wysaarts, hoe weinig of 'er ook te vinden zyn, zyn 'er nog wel de helft te veel, want ieder van de laaste wil graag voor Jas en Menel paszeeren. Dit geeft oorzaak van veel krakeel, en scheuring, waar voor zig Momus zal wagten, dewyl hy van het nootlot niet geschikt schynt om te dwarsboomen tegens de mal egewoontens, en mening der stervelingen. Ziet, vrinden, ik houw het met elk, maar ieder heeft geen zin in my, want de armoede is zo afschuwelyk, dat 'er de honden zelfs tegens blaffen. My mankeert maar een ding, en dat is *gelt*, voor de rest is u aller dienaar een heel eêrlyk man, want hy doet regt contrarie zyn eigen leer.

NB. Daar is in de Herboore Oudheit van den 20 July abusivelyk gestelt geweest, dat het vervolg van Momus; op den 27 stond uit te koomen: gelieft de goetheit te hebben van op pag. 199. aan den laasten regel voor *zitten*, te lezen *hebben laaten zitten*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 'sGravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 28
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Homerus en Anacreon.

Donderdag den 10. Augusty.

HIer bromt Homerus bas Neptunus oorlogs togten,
En dreunt het bruiszend dons, op oevers van de Zon,
't Geen hy van 't pekel rukt, om Foebus Helicon
Te spooren met een zweep van wind, en waangedrogten,
Die hy uit holtens raapt van nooitgedagte vormen,
Waar op zyn digtkunst stout het middag ligt braveert,
En als een Faenix stoft, die 't glinstrend goud trotsseert,
Door naar de kunst, met moed, op Jupyns slot te stormen.
Van booven, norsse Goôn! onze aadem is aan 't woeden;
Wy torssen golven op het steig'rend firmament:
Het brandenst van 't heel-Al is in ons vogt geprent,
Dat tans allarmen blaast, om 't leger aan te spoeden.
Daar is het aan uw wal, ô star-, en lugt Soldaaten;
Staat ruim, gy Zon, en Maan, en al wat booven is,
Eêr ik uw altemaal, met traan, op traan vernis,
Op 't zien der ondergang van uw verloore staaten:
Want Vader Oceaan blyft wortel aller dingen,
Als de Etna uitgebrand niet meêr te spooken weet.
Wat zyn uw bronnen diep, wat zyn uw wellen heet,
Die door twee Poolen heen, in G...s Oracels dringen
Die taal, die wonder trom laat zig hier duid'lyk hooren,
En wyl ze niet verstaan wort, om haar vreemden toon,
Om dat het Eseldom, de fierheit ongewoon,
Alleen geschaapen schynt, tot spits, en gryzende ooren;
Zo laat Anacreon de Venus vlag weêr waaijen,
En roept, voor haar, wat is aen Krygsorcaanen vast?
Waar in dat de eene dog slegts steets, op d'and'ren bast,
Om met een moortclaroen de vreede te overkraaijen.
Het geurig Myrt matras schaft aangenamer lonken;
Daar snoept men melk, en bloed, en duizend' lekkerheên:
Daar drukt men heillig vuur op 't waat'rig elpenbeen,

Waar aan ik wens te zyn voor eeuwig vastgeklonken.
Hier strand men, met een kus, op teêre Juffers lippen;
Hier raapt men van een wang een Hemel vol plaisier.
Weg blixemende Mars, met donderend getier,
Daar 't malssen boezem gelt, en twee koraale lippen.
Zo lurkt men muscadel, uit jonge minne schaalen,
Zo aast men Maagdendauw van zilver marmersteên,
Zoo sluipt ons zieltje weg, en smelten twee, in een,
Die pas ontwaaszemt zyn, door 't liefflyk adem haalen.
Dat weêt Homerus meê, ô kneeder van de druiven,
Antwoord myn Griexen baas, die ook aan 't dart'len gaat
Gelyk als een Apol, die d'eersten dageraat
Van Cyprus snugg're meid meent, met zyn drift te kluiven.
Wy lusten meê wel drank, en poesle maagden boüten,
En kennen 't Paradys der lieffelyke trouw.
Ach! had ik staadig, op myn schoot een jonge Vrouw!
Uw Digter die zouw nooit van veltruienen kouten.
ô Neen, hy kranste steets zyn Amasoon met vlammen,
En drukte haar zyn gloed, met teêre vonken in.
Houw op, ô losze pen! van 't spart'len van de min
Of 't nagtslot van Natuur ontgrendelt van zyn krammen.
Hier voor zyn Beek'ren weêr de schoonste medicynen,
Een teugje van een stoop maakt onze lusten stomp,
Die ik te grabbel gooi, nu ik in 't wynvat plomp,
Waarom een snaakse bol leid dag en nagt te kwynen
Roept hem die and're toe, die Teerer, op zyn stelten
Van Libers daaden neurt, en 't zoet van Citharé.
Daar Bacchus tepel barnt, op Venus zilvre reê,
Daar moeten aard, en zee tot Chaös vezels smelten.
ô Zoete hooningstroom van eindelooze byën!
Wat is uw lieve zoet, ver booven bittren haat!
Laat al de wereld vry, uitbald'ren hoôn, en smaat,
Ik laat my, met een sprong, in Aura's armen glyën,
Doof uit de kaars, ô zon! der heldre morgen uuren.
Op dat ik, in een beemd van Roozen duiken mag!
Ik lag om 't klaarste ligt, en in den blanksten dag,
Als ik by de avondstond mag zagtjes tureluuren
Van 't worden van den tydt, en al die vreemde dingen,
Die ik niet uiten zal, om vry van pyn te zyn.
Het huuwlyks lusttaffreel is dubbelt ziels venyn,
Dewyl 't een Etna kan door twee paar buizen wringen.
Geen Etna, neen, ô neen, een Oceaan van zonnen,
Een Meir van eeuwig vuur, dat hobt, en tobt, en woelt.
Wie schaft nu Tantalus een droppel, die hem koelt,
Op dat hy eens mag zien, hoe d'aardbol is geronnen!
Dat zal myn Aura doen: haar beker is aan 't vloeijen,
Zy dopt myn paerlemoêr in 't flonkrend crystal,

Waar uit ik altoos, als een Faenix reizen zal,
Die naauwelyks verslyt, als om nog meêr te groeijen

H o m e r u s .
Ik dryf den legertogt van G... Neptunus baaren,
Daar hy op Zee allarm Vorst Eöls ram genaakt,
En met een watertand de dondernooten kraakt,
Die Jupyn in het woud van Coelum weêt te gaaren,
Als hy het Reuzendom meent in den schild te vaaren,
't Geen op Vorst Typhons trom, gelyk een Etna blaakt,
Die bar Salpeter zog ter schorre keel uitbraakt,
Om met een blixemstraal het vlamdak te evenaaren.
Maer schoon ik woeder schuim, op mynen vedel schiep,
Als Keizer Oceaen uit zyn koraal kil riep,
Toen hy deez' aardbol stak in pekelende golven,
Om Lycaöns geslagt te klotssen in dat nat,
Het geen het eeuwig vuur heeft uit zyn schoot gespat,
Toen hy vergramt om 't woên der bulderende wolven,
Ter Oorlogs tent uit stoof, dat Berg, en Dal verschrikt,
Op 't dreunen van dien sprong weêrgalmde langs de Poolen,
Van 't reizend firmament, waar langs de starren doolen
Die op een boord van smalt zyn glinst'rend gestikt,
Ik was, gelyk een schim, die voor de Zon verblikt,
En in een gloed ontdooit van uitgebrande koolen.
Daal ruggewaatts, Homeer; in Erebeese hoolen,
En pluk van 't ongezien, dat in den donker mikt,
Een and're wereld van kanon, en donderklooten,
Om 't eeuwig Element aan spaanderen te stooten,
Tot aazing van het zout, dat op den Hemel hort,
En langs myn yz're brein de Goden zal braveeren.
Ik moet oud Troijen tans, met nieuwer bas trotsseeren,
Eêr dat myn wieken zyn door Foebus vlam gekort.
Daar barst de navel los van Daemogorgons deuren;
Daar zie ik agter 't scherm van 't duurende besluit,
Hoe 't bommend pekeldons, met ysselyk geluit
Zig los komt uit den buik des zwarten nagts te scheuren.
Sta ruim, ô dagenraat, ik zal een middag beuren,
Op een Trophé van goud, die aan de wolken stuit,
Voor Parnas Heiligdom, en Clio, myne Bruid,
Al zouw uw Atlas zelfs op zyne bodems treuren.
't Is enkel Majesteit, die my de ziel beroert:
Ik ben ten Zangberg op van Muzen zelfs gevoert,
En tepel haare borst, slegts krammender gedagten,
Waar in die Aganip' zo diep verhoolen leid,
Die elk Oracels tapt, die van de steilte glyd
Om offergeur, voor 't ligt van Pallas troon te slagten.
Ik heb myne armen vol van Thetys golvend bloed,
En zweep de baaren voort, door 't stuuwen van myn spooren!

Al wie een moortorcaan wil zien uit d'afgrond booren,
   Die stel zig aan de spits van myn verwoeden moed,
   Die Rots, en Duin, hoe nors, kan trappen met den voet,
Als hy getergt van wrok, door averegtze tooren,
De staale wondertoorts in 't kille vogt laat smooren,
   En al, wat leeven heeft, door Atrops sneuv'len doet.
Dat 's waard een pronk Kapel van eindelooze zonnen,
ô Volk, dat uit Moeras zyt tot een Berg geronnen;
   Maer wie plukt tans, voor kunst, genot, of eenige eêr!
Daar monsters, al te woest, verbastert van G...s gaaven
Met Mydas Krygsstandaar langs Markt, en Straaten draaven,
   En kneuzen Prins Apol, voor Pythons klaauw ter neêr.

A n a c r e o n .

Zing zo, gelyk ik neur, ô Faëtonse menner!
   Zo krygt u dagkaros een toom van diamant:
In Neêrlands pekel kom is naauw een regte kenner
   Van 't eeuwig heldenvuur, dat op het waater brand.
Nu zuigt men maar den pram van jonge morgen roozen;
   Nu lurkt men Lelydauw uit bekers van koraal,
Nu ziet men Venus eêr op purpre karszen bloozen,
   Als dat men Mars verbeelt, geharnast in het staal.
Wat geeft een nors kartouw ons anders, als wat bommen!
   Wat is aan zwaavel vast, als enkel rook, en damp;
In 't joelen van de min zyn and're traanen drommen,
   Als ons steets de Oorlog schenkt, op Mavors bloedig kamp:
Daar hakt, daar steekt men doodt, daar werpt men 't al ter neder,
   Wat ons den weg verschanst, naar 't afgebeukte slot;
Maar op een Myrtensprei daar blyft de wellust teder,
   Al leid het Maagdenvlies, voor 's winnaars byl geknot.
Al zit hy op de bres, hy wil niet zegenpraalen,
   Voor dat de Juffer zeit: myn ziel, die is voldaân.
Wat is 'er, Goden, zoet, uit zulken bron te haalen,
   Die stadig golven schept, door in de vlam te staan.
Geen bar kanon verbaast de ted're liefdes ooren;
   Men zwygt van vreze niet, om dat de spraak vergaat;
ô Neen, een Oceaan komt dan door de ad'ren booren,
   Die als een Etna zwoegt, om Thetys dageraat
Te vatten, in een arm van eindelooze vlammen,
   Waar door de tong besterft, om 't leeven van den geest,
Met frisse spieren slegts van 't vlees zo los te rammen,
   Dat naauw het denktuig weet, wat of het is geweest,
Dat zulken Hemel gaf, in brofze, en aardse zinnen,
   Die dobb'ren, langs de vloer van keurlyk elpenbeên,
Als Byën, die één bloem slegts om dien hooning minnen,
   Die zy steets onderling verdeelen onder een.
ô Lieffelyke korf! daar de Ega leid te rusten,
   In wiekjes van de min, op 't blaazen van den wind!

Ach! mogt Anacreon eens stranden, op die kusten!
Hy liet Homeer dien gloed, waar uit hy water spind,
En haspelde zig af, op 't weeftouw van de Vrouwen,
Dat ons een ruim verschiet van duizend beelden schenkt:
Schoon heel Europa kwam van Oorlogstogt te houwen,
Ik bleef, by myn Godin, die met haar lonken wenkt:
Drink uit, Anacreön, drink uit myn roode schaalen,
Het ambrosyn der Goôn, dat vry wat beter is,
Als op een stuurs klaroen het moortgeschrei te maalen,
Dat ons de wangen verft, met doodelyk vernis.
Daar Bacchus Venus streelt, daar poppen de Godinnen;
Daar my den kaalen kop wort van de min geklouwt,
Daar kluif ik het bokaal heel leêg tot aan de tinnen,
En denk: dus wort een held, aan 't dubb'le zoet getrouwt.
Deze eene vuist houd wyn, en de and're een poesle uijër;
Ik zuig van 't een, en 't aâr, en wens voortaan niet meêr,
ô Heldre dag! als maar een donkre avond sluijer!
Tot kweeking van den drank, en Prins Kupido's speer!
Een volle buik, ô volk, kan best natuur verkwikken:
Wanneer men booven laad, en onder staadig lost,
Zo lag ik, met Homeer zyn kwikken, en zyn strikken,
En denk: die Meisjes spyst, krygt over al de kost.
Die kunst gaat vaster, als het arme heldendigten,
Dat niets en digt van 't geen alleenig open staat,
Om met een stille trom voor het geluit te zwigten,
Het geen de Venus Mars met dubb'le bouten slaat.
Dat 's taal, dat 's mannen werk, dat 's vuur, en waater t'zamen;
Dat kent men, in dit land, 't geen vol Poeëten is,
Die juist niet van het oud het waare zeker raamen,
Maar werpen vaarzen heên, als Koeijen, by de gis,
Die bulken op haar Dam, gelyk Europa's Kalven,
Die van een Stier gefokt wel toonen, dat Jupyn,
Haar Moeder niet bekroop, als Dané, met zestalven
Van goud, maar hoorens slegts, om meerder waerd te zyn,
Als Andromaeda's Vorst, die 't ondier kon verschalken,
Het geen onnozelheit wouw slikken in zyn balg.
Maar zagt, ik geef het kamp, eêr de Ezels t'zaamen balken:
Ik wens Anacreon, om 't schimpen aan de galg.
De snaaken zyn te bits, op 's donderaars vermoogen;
Zy weeten dat haar vaâr een norsse schreeuwer is,
Die uit zyn winkel ruurt, met hevige Oszen oogen,
Gelyk een Krokodil, die agter bies, en lis
Slegts na een kansje gluurt, om 't schobbig ras te voeden.
Neên vrinden, neên, wy zyn voorwaar zo zot, als gy,
Dies laat hem nooit zo dol, als Pythons moorder woeden,
Of denken eerst: wat zyn 'er gekken, aan het Y!
Daar de een Anacreon, en de aâr Homeer wil wezen,

Wyl Naso, en Virgiel zyn in het mafjes pak,
Om onder Juvenaal, als Kosters voor te lezen,
Wat stout Orakeldom in Neêrlands rym trant stak,
Die tans van David zelfs wort Starrewaarts gedreven,
Om dat hy 't Beeterhuis, als meester, gade neemt,
En nergens iemant laat, gelyk een Kalfs kop leeven,
Ten zy hy, zo als hy, na dien Syntaxis teêmt,
Die op Parnas voor lang is ernstelyk verbooden:
Maar 't schynd, daar buffels zyn, daar leeft men naar zyn zin.
Wat is de wysheit tog, Homeer, op aard' van nooden?
Wyl 't Delftse Dolhuis tans heeft Plutus schatten in.
Weg wysaarts, met verstand, foei Trooijen met uw kruinen,
Een Hoertje by den wyn, en dan wat vooze taal,
Is 't speeltuig van de maats, die lang, voor henkst, in ruinen
Van Pindus zyn gekeert, door letter zegepraal,
Kom oude Rammelaar, met uw verzengde snaaren,
Zaag eens een deuntjen op van Paphos lustprieêl,
Zo konnen wy, voor wind, langs Amstels vyvers vaaren,
En zien u Oorlogs bas verandert, in een veel.
Dan danst onze Overtoom, op brakke kabbel kusten;
Dan ziet men 't plomp, en 't mal, met arm, aan arm geknelt;
Terwyl de waare deugt, die elk verschopt, met lusten
Loopt schooijen by den weg, ontbloot van staat, en geld.
Daar slaat de kevel kin, ô Goôn! de maat, en toonen!
Wat zal die wrange ziel nu haalen uit den hoek?
Waar in Orcaan, en hoos, en al die donders woonen,
Die ik, als Neêrlands tong wel duizendmaal vervloek.

H o m e r u s .

Wy konnen ook wel melk, uit purp're speenen drukken,
En van Moerellen zog een blanke paerel kneên,
Die schoonder waarzem heeft, dan Venus elpenbeên,
Dat Meirzouts Reuzen, op Vrouw Thetys velden plukken,
Als zy verwoed van schuim de bloedkoraalen rukken
Van het azuure woud, 't geen op den ambersteên
Zig deit, tot glazig eis, om pekel takken heên,
Dog duizentmaal vergruist, in eindelooze stukken;
Als 't winderige vuur den ketel schuimt van 't nat,
Dat uit een Oceaan naar 's aardbols Duinen spat,
Om, over Rots, en Berg, gelyk een G... te trotssen,
En met zyn drommen tragt, op Coelums wal te staan,
Dog averegts te rug moet in dien afgrond gaan,
Die, al te nors van moed, wouw op de starren botssen.
Maar schoon ik dit bestond, met jeugdig roozen root,
En al de Lelys zogt van Hybla's Lustwaranden
Waar in de Byën, naar de geur der hooning branden;
Ik was als die een vlam, in Olyvaaten goot,
En myn verrukte geest, langs drif van zonnen spoot,

Om op een zaligheit van boezem glans te stranden,
Daar ik als Tantalus van dorst zouw watertanden
Naar 't dreivend Element, dat uit de liefde sproot,
En zig langs adren zweept van eindelooze vonken,
Die my de ziel al reets met zo veel vlammen pronken,
Dat ik byna verzengt myn eigen wezen kus.
Wat is het Oorlogsvolk van Paphos ras aan 't dart'len!
Men denkt niet om de min, of Hemels zyn aan 't spart'len,
Gelyk een Etna's toorts, die ik met Nectar blus.

A n a c r e o n .
Houw op verrukte held, met uw vergode tong
Ons dronken liefdens brein te brengen, aan het dwaalen,
Ik kan myn denking pas in eenen schulp bepaalen
Om dat gy al te veel van Venus wording zong.
Ik damp gelyk een Zee, die uit het vuur op drong,
Om in myn mins Idé een nieuwe star te maalen,
Die ik, met bloedig schuim zal dommelen, in straalen
Gelyk en kunstgodes, die uit het wiltuig wrong,
Van myn verrukte borst, die reets al zit te heigen
Na 't eeuwig lustmatras, waar op de zinnen zeigen,
Als zy het water zien, waar in het lampje leeft.
Wat is de snoeplust zoet der steigerende toonen!
Wat vind men niet al melk in purp're kuipen woonen!
Wanneer men alles krygt, om dat men alles geeft.

H o m e r u s .
Hoe zal Anacreon Homerus wal bekabb'len!
En met een water muil, op strand, en oevers knabb'len!
Die in een ligte toorts, zyn door zyn harp geraakt,
Die van een heillig vuur op goude snaaren blaakt,
En ons een voorsmaak schaft van 't levendig gewemel
Der eeuwige Idéén, die fierer, op hun Heemel,
Ons zinnen dwaalen doen, om 't poessele yvoor,
Dat ik, met vonk, op vonk, en enkel geest doorboor.
Giet Nectar, in myn kruik! een stroom van muscadellen!
Zo raakt het appeldom van Hespers Hof, aan 't zwellen,
En Herkules, die klooft Iöle, met zyn knots!
Wat is een Mars van gloed, op Venus lonken trots!
Als hy de zegenvaân mag op de wortels planten
Van 't blinkende Saffier der held're diamanten,
Dat in een Paerlenzee het bloedkoraal vergast,
Waar naar myn heete ziel, met duizend vlammen tast!

A n a c r e o n .
Komt, wyngod, uit uw Cel, met Faunen, en Priapen!
En zet de hoorens op, die u de liefde schenkt!
Om dat gy al de smart der min, in vogt verdrenkt,
En ons een Paradys vergund, uit bloed te raapen.
Waar toe is Libers staf, in Bacchus vuist geschaapen?

Als om Silenus vol te krygen, daar hy wenkt:
Dat al te heete brand de pees der mannen krenkt,
Zo zy gestaâg voldoen, de kroezen, die steets gaapen.
De middelmaat is best, ô Vader van de lier!
Al waart gy Jupyn zelfs verwiszelt in een Stier,
Europa kwam te kort in 't plukken van de bloemen.
Schei uit met Venus kelk, die niet, als kus, op kus
Vereist, en zie, hoe ik, met ambrosyn uitblus,
Dat dart'lend huuwlyks spel, 't geen ik my schaam te noemen.

Aan den lezer.

Dit weinigje dat hier nevensgaat, is een overschot van de tweede Momus, die te lang vallende, niet kost geplaatst worden.

Daar by ben ik in *Prosa* zo verwart, als Swaanenburg in rym, om te zien, of ik door dien weg kan geraken, tot den steen der wyzen, dieze op de Beurs van Amsterdam beter begrypen, als op die van de Illustre Schoolen, die wel een klein goudmakend straaltje schynen te bezitten, maar agter den *Mercurium Mercatorum* zo niet konnen geraaken, als veele Amstelzoonen, die volgens de leer van H: Tresmegistus, met een leege hand beginnen, om in de zelve een waterige wind te vangen, die verdikkende, door het synpathetise vuur der begeerelykheit zo vergroft, dat ze bekwaam is, om een jonge Ezel, in een oude te volmaaken. Och! het goud teelt schoone ooren! dog alle die lange ooren hebben, bezitten nog geen goud: wil je 't niet gelooven? zo voel, ô grootste hoop van 't volk, met je eene hand, in je zak, terwyl de ander den kop klout, en hang je dan je zegel niet aan myn zotheit, zo ben je nog dolder, als ik zelver dagt, die u mits dezen verzeker, dat ik in al dit myn schryven, op niemand in het bezonder heb geoogt, maar alleen een knuppel onder de Ganzen gooi, gelyk een Boere jongen past, om de grootste schreeuwer te houden, voor den geenen, dien ik meen. Wy hebben het op leerzaam plaisier gemunt, en alle die daar smaak in vinden, worden hier mede geadverteert, dat Momus nog eens een rolletje zal op snyden, om te zien, of hy onder alle de onzekerheden, die hem voorkoomen, niet iets kan vinden, 't geen een radeloozen voldoet. Ik noode alle de liefhebbers van Neêrland, over agt daagen te gast, op een magere Franse zoep, mits dat ze elk een dubbeltjes brood mede brengen, om 'er in te brokken, want Momus slagt de meeste fynen, die doorgaans geeven, om te ontfangen; en voor de waardy van één stuiver ten minsten een ducaton aan dankzegginge verwagten.

Dit gelt geen vroomen, neên, maar die het gaare schynen,
De Fyntjes, die 'er zyn, zyn altemaal geen fynen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

Aº. 1724. Nº. 29
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door een alleenspraak verhandelt van Momus.

Donderdag den 17. Augusty.

DAt Momus eens, Messieurs, geheel Ontpallast was,
En stak, gelyk een gek, in 't malste harrenas,
Wat zouw hy niet al roem van Os, en Ezels krygen?
Die voor het staatsibeeld der zotheit liever nygen,
Als voor Minerva's stoet, en wakk're legervaan,
Die men zint eeuwen al zogt uit het veld te slaan,
Om Midas oorstandaart te planten langs de wallen,
Die eeuwig, op Apol, en zyne straalen brallen,
Tot droefheit van de kunst, en Foebus heldenrei.
De waarheit schuilt wel eens in loogen Poeëzy,
Dog steekt, hoe of ze duikt, het hooft weêr eind'lyk booven.
Laat ieder dwaasheit vry meêr dan de wysheit looven,
Wy kleeden ernst in 't kleet van wufte spotterny,
En maaken droefheit zelfs, door onze kwikken, bly,
Om onder glimp van vreugt de Lezers te bekooren,
Tot leerzaam tydverdryf, slegts uit een mond te hooren,
Die wel te lagghen schynt maar waarlyk zugt en treurt,
Om dat opregtigheid, door monsters leit verscheurt,
Die wel tot menssen eerst, en wonderlyk geschaapen,
Nu pas den naam zyn waard van Baviaan en Aapen,
Om dat ze van de vorm der zuiv're ziel vervreemt
Zyn, als Prometheus, die het vuur der Goden neemt,
Om aardse klei, en drek te tooijen met dien luister.
Daar 't zo toegaat, daar wort de zon, aârs ligt, zelfs duister.

Zint het gebroedzel van Cecrops door Jupiter in Aapen wiert verwiszelt, zyn 'er eenige Tractaatjes geschreeven van de verbeteringe der Baviaanen, die van die vrugt hebben geweest, dat waare wysaarts zon-

neklaar kosten zien, dat 'er nooit geen gebrek van gekken zal weezen, al wierden zelfs alle uitgebanne verstanden, en verstoote Philosophen weder in bewoonde muuren, en opene Dorpen ontfangen, om te ontnarren al wat met de kap pronkt. 't Is om die reden, gunstige Toehoorders, dat Momus zig zelven de eêr geeft, om u een klein kwartiertje te diverteeren, op uwe eigene dommigheden, die zo overvloedig zyn, dat ik naauwelyks weet, of ik u lieden moet houden voor Ofzen, of voor Ezels: trouwens men kan daarom wel een mens uithangen, al schuilde in de kabanis een wildernisze vol dieren, gelyk ons de ondervinding dagelyks leeraart, en ik met pleizier beschouw, want ik ben geen Heracliet, die met betraande wangen de weerelt zoek te bekeeren, veel minder een Diogenes, die gaat zoeken met een lantaren naar dingen, die 'er niet en zyn; maar een spotter in myn hart, die agter een effe scherm een scheeven bek trekt, om myn malligheit met de uwe, ô volk te doen conjungeeren, tot voortteling van een heel nest zottiezen; de eigentlyke kraam, die tans gelt, want wie is 'er, die nu in den winkel van Pallas eén duit zouw willen besteden, daar men voor een dukaton de knapste Hoer kan koopen, die men begeert. Wel wyzer, mannen, want al sliepje een vyftig, of een zestig jaar, dag en nagt by Minerva, je zout Kinderloos sterven moeten, ten zy dat de een, of de andere Rykaartje een paar vergulde Hollandse hoornen, op zyn Frans opzette, en de uitgeteerde Madam een pakje van crediet schonk, om te oracelen, als een vis Wyf op een Kwakers wastobbe. ô! Als een zot gelt heeft is hy een Solon, en als een wysaart ryk wort, dan geschiet 'er een mirakel. Dat zyn dingen, die sint de volkplanting van Deucalion al verbooden zyn geweest, en daarom willen we ons met geen contrabande waar in te brengen bemoeijen. Wy leeven naar de Vaderlyke handvesten, en schoon de oude Batavise zeeden op de Gallise banken zyn gestrand, wy blyven evenwel by den ouden teem der Nederlandste opregtigheit, om ons Hof te maaken by de logen. Dat 's, beget, een meit! men zouw'er meê uit de weerelt loopen, jongens. Wat is ze mals van boezem! ryzig op haar kooten! bloed! mogt ik eens één nagtje by die lieve spinnekoppin kweesten, wat zouw ik waarheit, en deugt voor den drommel jaagen, door een nieuw afzetzeltje, dat nimmer verzonnen, onze inwoonders geen kleintje zouw bekooren; want het Amsterdamse goedje, inzonderheit de Wyfjes leeven by de verändering. Naauwelyks is 'er een Uil onder de Spreeuwen, of ze pikken der op, maar vindje ergens een Beefster, vliegende Reister, een stut over ent, om

het lam te zoela sieeren. Een ketter, een dwarsdryver, een allemans verdriet kan hier zyn fortuin maaken, want de raarste ingredienten vindje in een Hollandsen Apothekers vyzel. Het schurft loopt te post, en de zuurdeeszem van verkeerde meningen is in een oogenblik meester van den verkenstrog der wroetende zwynen. Waarom zig niet gehouden aan de oude, de lang beproefde, en nuttige leer onzer voorgangeren? of is de onrust de ziel van het horologie? wat smaak is 'er in gekhiet? zagt, die vraag is gekker, als gek. Want zotheit is immers het Paradys, mannen, van de wyzen onzer eeuw; in die zaalige beemd dodynen de vyfzinnen malkander, dewyl alle reden in de beek van vergetelheit is verzoopen. Dat ik verstand had, ik zouw het voor een aalmoes schenken aan myn medeburgeren, die 'er niet eens om verlegen zyn, om datze waanen dat hen niets ontbreekt, als poen, en niet zonder reden, want met een gouwe tor loopen de jongens, en meiden spelen; een Juffertje dat duiten heeft, is in s'Moeders lighaam reets de Bruit, al synpathiseert haar heele gestel met den afschuuwelyken nagt, en een Quibus met plaaten, die anders een remedie is tegens de vallende ziekte der Dames, beelt hem in, dat de schoonste Helena onzer stad op zyn stal en gaaven is verslingert, en ondertussen zo lykt hy van het nootlot tot een koekoek geschikt, op de eerste aanraking van het minstaffareel zyner zugten. Broei maar, Goudvinken, het Kind heeft een Vaâr, maar de maaker is Mama alleen bekent, of haar kamerkleuter, die twee handen gebruikt, om dog wel van elk te ontfangen, en nog wel iets anders, dat men zo niet kan zeggen, of men moet het begindzel der dingen naar gaan in de Philosophise smeltkroes van een dienstbaaren geest, die haar maagdelyke tinctuur om de lapis van myn Heer te verkrygen, uitwaaszemt. Ach! de alchemie is een kunststuk dat het kooper niet alleen in goud transmuteert, en het goud, in kooper maar de natuur uit deit tot zoonen, en dogteren. Het lykt raar, maar 't is gemeen, dat meisjes, die by daag mevrouw oppaszen, s'nagts de Kantoornegten ten dienst staan, maar alles in eer, en deugt, want daar is schrikkelyk veel eêr in de weereld, ja de lieden zouden het niet gelooven, dat ze zelfs eerelyk waaren. Wat zal me doen? passientie perfors. Zyn we geboren om onder de zeeden te stikken, en moeten we de zeven brybergen van deugt doorbyten om met fatzoen in de hel te raaken, ik kan het immers niet helpen, lezers, 't is my leet genoeg, dat het zo gestelt is. Als 't zo voortgaat zullen we in kort niet meêr weeten wat zonde is: we zullen zo gewent wezen te doen, dat we doen, dat

we zullen meenen dat het zoo hoort. Dat zullen tyden wezen, daar die van Lycaon hoogloffelyker memorie geen hand water by zullen hebben. Daar zullen geen Schaapen van Wolven gegeten worden, ô neen, maar de eene wolf zal den ander vreeten, Watte praatjes! Schaapen! men kan naauw fatzoenelyke Bokken vinden. Maar vraag eens aan Boeren, kenders van beesten, Pagters van 't beestiaal enz., of ons land niet zulke goede Oszen kan leeveren als Denemarken, ze zullen zeggen, gelyk ik zeg, dat we de schoonste Bullen, en zwaarste Koeijen van Europa bezitten, en 't Kalvermaaken verstaan onze maats, trots Jupiter zelfs, want de jonge Pinken, en Veerzen zyn zo dom, dat het een lust is om te zien. Ze weeten nergens niet van als van de ouden slender, dat is gras en hooi vreeten, en al de melk te slurpen, die ze krygen konnen. ô Heerelyk land! wat is Momus gelukkig, dat hy juist hier is geworpen! ik had by ongeluk eens konnen gevallen hebben op den Parnassus Berg, of in de Arcadise gehugten, en Bos waranden der menssen, daar zouw ik gestaan hebben als een gek onder de wyzen, neen, hier kan ik meê praaten gelyk een Papegaai van hooren zeggen. Hier hoeft men niemendal te weeten, als dat andere geweeten hebben. Bloed! dat 's gemakkelyk! zonder nieuwe vindingen moog je rymen, digten, wysgeeren, al verstaan, wat je moogt verstaan, zo gek weezen als je buuren, zonder boete, of ongemak daar voor te wagten. Zeker, Momus, het zal wel gaan, laat de zorg vaaren, myn vriend, je hebt over je bestaan geen noot, valmaar aan het plukken, doet als anderen doen, en wort zo dom als een buffel, zo zulje geen gebrek hebben. Dog voor alle dingen moet je de genereusiteit abandoneeren, en het comportement van een deftig man, schaamte, en eêr aan een zy stellen, een vyand weezen van kunsten, en wetenschappen, zetten het, als een mof op schrapen, en raapen, krygen en hebben zyde bootschap, met één woort, houwt nooit geen woort, als 'er met liegen en bedriegen een stuivertje te winnen valt, zo zulje met 'er tyd, myn geliefde eigen zelfsheit het schoonste rybeest van Midas niet alleen in dit leeven wezen, om de wereldse zakken te torssen, maar naderhand in eeuwigheit konnen strekken voor een Commissaal van de heete wyën van Pluto, en smullen daar de schoonste vlammen, die je bedenken kunt, om de waterzugt, die je hier door vreeten, en zuipen hebt overgewonnen, daar allengskens uit te vaporeren. Maar zagt dat laaste bevalt my niet; zelderement, op een lekker gebraat, een duivels zaus is niet van myn smaak. Ik ben geen Brabander, die van hartige dingen houwd; ik ben een koekeeter in

myn hart, een rontsom een Amsterdammer. Holla! dat 's uitschei: ziet zo kan een klein tegenwindje de vaart stremmen onzer begeertens, ik meende dat ik al half weegen was, want wel verzonnen, is half begonnen naar men zeit. Maar eêr ik verder ga, met permissie, Heer Lezer, hoe staje met de hel? ik ben in die dingen niet al te wel onderwezen, geloofje 't? of geloofje 't niet? of hebje een groene kruiderbalszem tegens het vuur gevonden? of denkje 'er niet om? hebje te veel met uw affayrens te schaffen? of steekt u het klinkent metaal de oogen uit? hoe maak je 't man, met je gemoed op de Beurs? of laat je 't t'huis, als je negotieert? Heeren Advocaten, Doctoren, Wysgeeren, Studenten, Kooplieden, Ambagtsgezellen, en al het ras van Babel, hoe stel je 't met je winkel? geen gehoor? is 'er geen audientie, vrienden? wel G... betert! ach Momus! het volk heeft het te drok om aan de eeuwigheit te denken, want een man die een lapje laaken tot een broek afsnyt heeft werk genoeg, dat hy het wat rekt, of een half zestienendeel korter meet, als zyn pligt is, de wigten, en de maaten tot zyn voordeel te gebruiken vereist een heel mens, iemant te bedriegen, of op een eerelyke wyze te bedotten, om zyn huishouwden voor te staan laat geen oogenblik rust aan een baas, die gelt, en plaisieren zoekt, een contract op te stellen bedriegelyk, of een zaak te verdraaijen om winst is van de uitterste moeite, met één woort, de creatuuren giszen niet verder als hun neus lang is, en zo ze op het toekomende al peinzen, zo neemen ze een flaauwe hoop, en troost in den arm, of stellen hun bekeering uit, tot hen Monsieurs *Mors* van de leer afstoot, als hangebasten, die om den hemel denken, als ze geen aardbol meêr konnen ploegen. 't Is geen kwaat slag van volk om 'er meê te leeven, maar het deugt niet om 'er meê te sterven; naar my dunkt hun gekheit, en kwade manieren bevallen my wonderlyk wel, maar daar moest geen doodt of hel meê gemoeit zyn. Trouwens dan beklaagde ik de armen, want die krygen dan, en dan nog al een brok, om hun pynbank te rekken, maar ze moeten nygen, en buigen konnen, als de Poppen in de Vier Kroonen, of daar is *nihil*, op het bedelsermoen van Irus confraterniteit. Zagt, wat ben ik ook een lompen hond, dat ik my met de Armen bemoei! daar zig de Juristen zelfs van wagten, die de conversabelheit anders zo eigen is, met grooten, en kleinen, dat het een vermaak is om te zien, als 'er zes schellingen te verdienen vallen, door een consultatie te geeven, die hen zomtyts honderden, ja duizenden in de beurs jaagt. Van de Monniken spreek ik niet, dewyl die het gebrek liever voor het Klooster uithan-

gen, of als een offerblokje aan de deur planten, als datze het zouden herberg verschaffen in den gewyden rester, die niet hoeft te wyken, in abondatie, voor de gaarkeuken van Vader Jeremias Saliger. Och! die arme sukkels ziet de devotie ten oogen uit, terwyl de gloeijende verw der wangen genoeg toont, dat het Paapen mout nat in kragt, en deugt niet hoeft te zwigten, voor den Bremer ambrosyn, waar op de Amsterdamse biervliegen bikken. Dat ik een Brouwer was van gedisteleerde vogten, ik zouw, op het zien van zo een heillig, met gemak myn water, in wyn veranderen. De reuk van een oude Dominicaan is zo heet, als de inquisitie haart van zyn Patroon, en hy moet een vervroore ziel hebben, die op de warme uitdreuning van zyn vaderlyken zeegen zig niet bevuilt van lagghen, om de zotheit, die zyn schreeuwen verzelt, inzonderheit, als hy een bekeerde geus *ad patibulum* verzelt, die het laaste olyzel heeft ontfangen, om in een schielyke overrompeling van vlammen steek vry te blyven voor Hyntje Pik, die een of-, en defensive alliantie heeft geslooten met den goeden Vader, van niemant als vyand te handelen, die met zyn pas ver zien, bewyst, dat hy onder zyn governo is gerepatrieert naar de andere weerelt. Och! daar zyn duizent, en duizent dingen, die het Jan Hagel niet en weet, ook niet moet weeten, om agter de geheimen van den Altaar niet te geraaken, en daarom reverteer ik liever weêr in myn eigen Vaderland, daar de inwoonders alles kennen, buiten het geen ze hoorde te kennen. Ik spreek van den grootsten hoop, die zyn eigen zyn, en weezen pas verstaat, en egter doorgaants het meeste over zyn evennaasten oordeelt. De maats slagten my; en scheeren met alles den gek, zonder te penetreren, dat zy, en ik volslaagen narren zyn. Wat is het schoon een ander te hekelen, en te bestraffen, mannen, over parten, daar wy zelfs aan schuldig zyn! en wat wind men geene discipulen als het volkje ziet, dat de dansmeester manker, en kreupelder is als de jongens, die hy wil leeren regt gaan door zyn kromme paszen. Ach! myn lieve Momus, datje je eigen bultzak bekeek, voor die van uw Broeders, wat zouwt gy wel doen, en nuttig voor u zelven, en voor anderen wezen! daar je nu maar hooi dorst, en kaf want. 't Is waar, je doet veel om de kost, en slagt je braave landsluiden, die alles op zetten, om alles te verliezen, maar denk, dat je eens zyt van het opperste, naar het onderste gestooten, en uit al uw hemels geluk gevallen in een vergankelyken jammerpoel van elende,om gezuivert te worden van alle uwe aanklevende ondeugden, en dus weder te steigeren in uw begin. Was het niet beter gevolgt, den weg der re-

den? het ligt van u gemoed? de raat van uw voorgangeren? de ernstige leszen van brave Vaderen? en duizend spreuken der ouden, en nog in wezen zynde Schryveren? dan u om een stuk broot bloot gestelt voor een schielyke doodt, en een eindeloze straf? 't is wel waar gy zult weinig mede wandelaars ontmoeten, en uw jammer, uw verdriet, en lasten alleen moeten torssen, maar gy zult ook alleen de vrugten smaaken van uw arbeit, en weder in de omhelzing der Goden rusten, als een oneindig getal van uw geluk versteeken zig zal beklagen van om een hand vol goud hen zelven, en hunne wallen verraden te hebben aan een aarts vyand, die als een tyran zyne volkeren zweept. Ja maar dat voor gek loopen, en van al de wereld bespot te worden, als een Fanatiek, een Klopbroêr, een Kwaker, een Uil, ja wel een Ketter, een Kaerel, die een gevoelen op zyn zelven heeft, en een strydig leeven leid tegens de gewoonte van anderen, die in een dronken zoes met de vollen stroom voort golven, bevalt my niet. Ik zouw je daar fyn gaan worden, en offeren myn verstand op aan de wysheit, doorzoeken de natuur en wysbegeerte, leeven afgescheiden van de zinnen en versturven aan myn zelven. Neen! ik weet beter: de vriend Momus laat zig van geen honden bepiszen, want een deugdzaame ziel is een uitbraakzel van den tydt. Een bedelaar heeft meêr plaisier als een vroom man; een Dief, en Moordenaar is niet halfzo gehaat by de bedorve weerelt, als een mens die enkel G... zoekt te behaagen. Hy die zig geheel consacreert aan het oneindige, en dat volbrengt, het geen hem van binnen wort gedicteert, dat nimmer stryden kan met de uitterlyke beveelen, zo het afhankelyk blyft van zyn oorzaak, staat voor al de gevaaren pal, die aan het weldoen verknogt zyn. Hoe hooger gesteegen tot de volmaaktheit, hoe dieper afgrond van gevaaren den klimmer dreigen. 't Is waar de deugt is haar zelfs tot een loon, en in de volbrenging aller geboden leid een gelukzaligheit verslooten, die onafbeeldelyk is, dewyl het gemoet, ontledigt van alle aardse dingen, vervult wort met een zeker zoet, dat boven het peil aller beschryvinge is, en ik wel wenste eeuwig te genieten, maar, helaas! Momus is en blyft Momus: hy kent den weg ten Hemel, en verkiest dien van de hel. Hy slagt zyne reisgenooten, en kan de lekkernyen van den tydt niet verlaaten, om de eeuwige te proeven. Foei zotte, en malle snaaken, gekken, slimmer, als Aapen, om dat gy de reden verzaakt, die de dieren niet is geschonken, waarom leesje myn grollen? waarom hebje smaak in myn fratssen, daar ik de plomste nar van u allen ben? My dunkt gy hoort wyzer te worden, door het zien myner malligheden, geefje twee stuivers voor een papiertje, dat niet beter is, als om 'er met verlof de poort aan te veegen? aasje op myn drek, ô honing str... vliegen? scheit 'er uit, het schaamt zyn zelven dat we zo dom zyn, en 't is onvergeeffelyk, dat je om myne wisje wasjes te doorkruiszen u tyd verzuimt. Dat ik zo gek ben van te schryven heeft nog eenigen schyn van reeden, om dat ik myn leege zakken met uw overvloet een weinigje stoffeer, maar gy raakt uw dubbeltje kwyt, en profiteert 'er niet by, als dat ik denk, wat zyn de Neêrlanders onnozele beulingen, datze voor een rommelzoo van prullen nog gelt geeven, en de beste boeken, die hier te krygen zyn, niet door bladeren. Dat ik je als een vriend mogt raaden, het zouw dit wezen, dat my dunkt, dat het beter zouw zyn voor u zelven, datje de zestien duiten, die je aan myn cedel vermalt, aan den armen gaast, om ten minsten hier in te leeren wel te doen. 't Is waar ik zouw 'er een pintje minder om moeten lurken, en wat meêr gebrek

aan drank om lyden, dog wie weet, of ik hier door niet een vroom patriot zouw worden, en die paerel op baggeren, die ik nu verzuim, door zo dwaas te weezen, als jeal te maal zyt. Ziet myn gezuikerde Zullen, en onnozele Prullevaars daar is geen nader weg tot de volmaaktheit, als armoede. Zy is de moeder der wetenschap, en konsten, den weg ten Hemel, het Paradys van wellust, met één woort het is zulken een lieve pop, dat ik wel wenste, dat je der al te maal zin in kreegt, en uw schatten en ryk dommen wilde te grabbel gooijen, om haar zo moeder naakt te bekruipen, als ze is gebooren. Bloed! wat zouw Momus dan een Kaerel wezen! ik lagte in het week kelyks schryven, en in al wat fraai, en leerzaam is, ja zelfs in W. v. Swaanenburgs Parnas, en ik ging even zo leeven, als myne zotjes al te maal doen. Sta vast kannen, en glazen zouw het wezen: een paar harddravers, en een plaisier plaats, met een Kat, twee, drie zouw het minste zyn, dat ik zouw verkiezen. Wat zouw ik een boeken koopen, en ze nimmer handelen, den een deel smarotssers den bek ophouden, die zig elk, hooft voor hooft, naar myn stuipen zouden schikken, om een smerigen bek te haalen. De Poeëten zouw ik net tracteeren, als de manier is, te weeten voor gekken verslyten, en met een patakon, of een agtentwintig voor een Bruilofts deun te knoeijen verzenden, en de Kommedianten voor kanalje uitbraaken,schoon ze veeltyts eerlyker zyn als hunne *auditores*, die de bak, en logien voor hunne plaaten bezitten, dog de Schilders voor Baviaanen, om datze naäapers zyn van Aapen. Zag ik, by ongeluk eens iemand, die naar een mens leek, ik zouw denken, wat is een vergulde Ezel een heillig, by een mager Platonis vogel geraamt, en al had een man meêr hoorens, als Argus oogen, hem voor myn Broeder begroeten, zo hy anders een mooi wyf in pagt had genoomen om zyne middelen te vergrooten. De armen zouden over myn miltheit niet klaagen, dewyl ik liever hondert vette, en ryke smarotzers zouw doen banketteren aan myn overvloedige tafel, als een paar nootlydende met broot, en water vergasten. Ampten, nog Staatsbedieningen zouw ik niet begeeren, om dat ik te lui zouw wezen om de lasten van het gemeen te torssen, die zwaarder zyn als ze by de burgeren schynen, die niet weeten, dat het heerssen een moeijelyk ampt is over een party onbandige Onderdaanen. Hoor of ik al veel zeg of niet en zeg, ik ben, en blyfkaal, maar had ik poen, ik zouw 'er zo wel meê voor den duiv... raaken, als een van u, Heeren Lezers, die ik bidde, datze dit geschreevene willen opnemen, als een pot met twee handvatzels, die in een goeden zin geduit, u zeker eenig nut zal verschaffen, gelyk de droomen van Don F: de Quevedo, dog wiljeze opnemen ten kwaadsten, zo zult gy u zelve bruijen, en my niet voldoen, die immers u de maat tot overloopens toe vol geef, en schoon ik al te mets een beetje lieg, uit nootzakelykheit, zo denkt dat 'er wel eens een waarheidje onder schuilt, inzonderheit, als ik u verzeker, dat ik nimmer zal wyken van de paalen der bescheidendheit, die ons gebieden algemeen alle gebreeken te bestraffen, zonder partikulier op iemand te oogen, inzonderheit zullen wy altyd zorge draagen, dat de Majesteiten der Goden van Staat en Kerk eeuwig zullen blyven het doelwit onzer pen, onder welkers wys bestier ik myne gangen zal rigten, om de zotten van myn tydt met wysheit te verschalken, die als een bittere pil, in goud ingeleit, opgedist wort in een gekke schotel, die de dwaazen bedriegt. Ieder doe zyn profyt.

NB. Verwagt een Treurzang, ô Amstelaaren, op de doodt van den Burger Vader, de Heer van Stryen.

A°. 1724. N°. 30
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In klinkdigten verhandelt door Willem van Swaanenburg.

Donderdag den 24. Augusty.

EEn Diadeem van goud, en trotsser diamanten.
Dan Indus vuist u schenkt, ô wakkere Amstelaar,
Ruk ik van Foebus kruin, in 't oog der vuur trauwanten
Tot eene kroon van roem, om Heer van Stryens haer,
't Geen langs de wolken zwiert, als Caesars lauwerblaaden,
Die 't Burgermeesterschap vertrat, voor eenen troon
Van Keizerlyk yvoor, door zyne Faenixdaaden,
Op 't brommen van zyn bas, en stouten Oorlogs toon.
Myn water Heer Quiryn van grootsser drift bezeeten,
Verruilt den toom van 't Y, en sleutels van de Zee,
Om met een donderstaf de ruime lugt te meeten
Waar langs Augustus eêr naar Jupyns wallen ree,
Voor 't heillig wolksaffier van eindeloze heem'len,
Waar langs hy treet, als Mars, met een doorgloeid helmet
Naar Hercules pylaar, die 't Hydra wel ziet weem'len,
Maer niet eens waardig agt, dat hy 't den kop verplet,
Wyl Hespers schoone Hof, door ryke boomgaardtakken,
Hem fierer appels schenkt, als iemant denken kan.
Mogt ik onz' wereld, volk, tot enkel brandhout hakken!
Ik stak 'er voor myn held, een staapel vlammen van!

Zo klept een blanke Swaan, in 't midden van de baaren,
Zyn wieken nog om hoog, schoon dat de Zon bezwykt,
Op Thetys water koets, en naar dien boezem kykt,
Die snoepig, door 't koraal hem deed ter starren vaaren;
Gelyk een Vorst, die 't Hof borduurt van Coelums schaaren,
Met purp'rend morgen goud, het geen 't Heel-Al verrykt
Dat voor dien flonkerbag den bruinen wimpel strykt,

Om al wat donker is slegts de oogen te verklaaren.
Al dook de wereld in zyn ingeprente kil,
Nog blonk Gods diamant op zyn robyne spil.
Valt Poolen vry om ver, uw Schepper die blyft duuren:
Het reizend ligt dat wast op wortels van den nagt.
Hy, die het alles wrogt door hamers van zyn kragt,
Zal als de eeuw verkleumt nog groeijen op zyn uuren.

Wat baat een treurklaroen van donderend gesnaar,
By 't heillig lykcypres der stervende Oorlogshelden
Die zig voor Kerk, en Staat, in harnas schobben stelden,
Door 't gonzen van haar knots, op Hydras moort Altaar.
Een regenvlaag bedek een neêrgesloopt Barbaar,
Die met een dollen ram, op weêreloze benden,
In drong, gelyk een Stier, die breet van nek en lenden,
Door hoorens van metaal de muuren knakt, half gaar
Geroost, door blixems van kanon, en sulphur bergen,
Die Pluto, op zyn wal, met standervlammen tergen;
Wy zetten op ons bas een keurlyk brandfeston,
En voeren vuuren aan tot deftig zegevieren;
Want toen Quirinus stont ten Hemel in te gieren,
Zo zwalpte 't pekel zelfs door 't gloeijen van de zon.

Een star, die omgekeert, het straalen schynt vergeeten,
Verwiszelt in een myn van eindelozer gloed.
Al 't Reuzendom der Zee, dat op zyn golven woed,
Kan met Neptunus riem die glinsters niet om-meeten
Die de karbonkel tong van zulk een man mag eeten,
Die hier den Burger staat heeft uit zyn borst gevoed
Gelyk een Pellikaan zyn kuikens met het bloed
Vergast, dat hy door zugt heeft uit zyn hart gereten.
Waar toe dan Oceaan, of baaren van geschrei!
Myn Faenix praalt in goud, ô Goden van het Y!
Als Caesar, op zyn troon, ten steilen burgt geklonken
Van Mulcibers Vulcaans, met mookers van Gods vuur,
En dartelt in den galm der zalige natuur,
Om eeuwig, als een zon, van Delphos Choor te pronken.

Zouw 'k weenen, daar hy lagt, gelyk een middagsbeelt,
In karmosyn fluweel, by 't dreunen der trompetten

Die in den koepel van Apol zyn waapens zetten,
Op steevig konsttyras! dat was van pligt verëelt,
Voor die een Swaanenzang, die Digters ooren streelt,
Kan schroeven op de snaar van Faebus orgel wetten,
Als Orpheus eertyts deed, die rotssen kon verpletten,
Door 't lonken van zyn harp, op Parnas schoft geteelt.
Neen, dat een pooker naak, met 's aardbols bruine naaven!
En slegts den trommel roer door schelle donder staaven
Van 't steigerend rondeel waar op dat Jupyn treet!
Op dat myn Amstelaar verrukt door 't snorkent brommen
Van een vergoder bas, mag op dien dam verstommen,
Waar op myn barre vuist een zomer tempel kneet!

Al 't heerelyk Porphier reist reets op kop're boogen;
Wat zyn de zuilen breet van 't marmer konstgevaart!
't Is of de wereld reets een and're wereld baart,
En dat ik schyn van de aart ten hemel opgetoogen!
Want bergen zyn aan een, en wateren aan 't droogen!
Myn Oceaan die stolt door 't hollen van zyn paard,
En 't diamant, aârs groots, is onze pen niet waart,
Om dat ik kruinen zal een pronkstuk aller oogen,
Dat meerder roem vertoont, op Maro's ryke lier,
Dan Prins Homerus wrong uit klippen van saffier,
Toen hy de boszen greep van Daphne's schoone kaaken,
Om Vorst Apollo's mond te strooken, met het groen
Van 't eeuwig Lentgetey, 't geen 't zilver heeft van doen,
Dat heel doorfoeiliet is met kwik van root scharlaken.

Daar staat 't Heel-Al in vuur door Etna's heet kartouw,
Myn aspunt bralt van goud, en trotssende koraalen;
't Planetendom dat suft, op zyn verstramde paalen,
En wenst een eind te zien van 't heerelyk gebouw,
Dat tans myn vedel schept, die op der Vad'ren trouw,
Den strykstok stouter vat, om wonderen te maalen.
Met eer, en dubb'le vreugt zouw ik ten afgrond daalen,
Zo dit myn bars Trophé nog hooger reizen wouw.
Maar neen, ik kan niet meêr op Atlas schonken rotssen,
Of moest van Stryen zelfs doen op den gevel trotssen.
Dat is de Held, ô volk, voor wien ik Tempels plant,

Voor wien ik Kerken stigt, en Autaar geur wil dampen.
Kom, treê, in 't veld, ô nyd, om met myn dolk te kampen,
Zo grendel ik uw strot, in Cerbrus hals karkant.

Al spleet de hel van een, en wouw ons ringelooren,
Met Kaffers van den nagt, en Negers van zyn tent,
Wy zetten borstels, en penseel straks over ent,
Om met een schilderkwast die spooken te verstooren.
Wy buld'ren, op ons beurt, uit een verwrongen hooren,
Als Eöls lyfstaffier, die 's Vorsten nukken kent,
En zien, gelyk een wind, die Neptuins wielen ment,
Als hy de Duinen wil van hunne schenkels booren,
Geen bruiszent meir dat brult, op 't blaffen van 't orkaan
Zal mynen Oorlogstrom aan flarden konnen slaan,
Als onze Legervaân slegt pronkt met Heer van Stryen,
Die, als een Vader, kon den braaven Amstelaar
Steets stuuren door het pad van 't wankelend gevaar,
Om hem, in Janus hut, voor Mavors smook te vryen.

Heer Gysbregts kapitool, en fiere starren schans,
Is als een bondel deugt van Goôn aan een geklonken,
Tot zo ver zelfs, dat Vorst August, op 't zien der vonken,
Niet weig'ren zouw aanstonts te treeden van zyn trans,
Om in het Raats vertrek van zesendartig Mans,
Het stout orakeldom naar by te hooren pronken,
Dat Delphos Opperheer aan 't Stadshuis heeft geschonken,
't Geen Caesars hoeden draagt, op Neêrlands barsze lans,
Om dat zyn Zeekasteel gaat langs de wereld doolen,
Als eertyts Argo deed, op dunne waterzoolen,
Om 't Indiaanse vlies te plukken van den stam,
Die uit een donk're myn van kwik, en sulphur dampen,
Zig om de speenen van het zout weet vast te klampen
En de oorzaak is, waar uit het goud zyn oorsprong nam.

Zo 'k Amsterdam eens wouw afschetssen, met myn snaaren,
En brommen op een toon den naam van 't Viergetal,
Dat gulde toomen vat, en nooit verwelken zal,
Al viel deze aardbol zelfs van zyne grondpilaaren,
Ik dreef een hemel stuk, door 't woeden van myn baaren,
En zag een bet're zon op Jupyns fieren wal,

Die nimmer mat door roest, op zynen zetel pal
Zouw staan, om met zyn schild de nevels te vervaaren.
Nu duik ik voor den glans dier schoone Majesteit,
En heb met zwygen meêr, dan met een roem gezeit
Die niet genaken kan de hoogte van die gaaven,
Die ik van ver betuur, gelyk een Tantalus,
Die wel de straalen schouw, dog nimmer honger blus,
Om dat ik schyn gedoemt, als Ixion, tot slaaven.

Geen noot, een heete wil is moeder van de konst.
Kan ik de Goden niet taffreelen met myn gitten,
Ik zal, gelyk een dwerg, aan onmagts keten zitten,
Tot dat een sterker vuist myn schroeven stukken bonst,
Terwyl ik nu alleen ontbloot van helden gonst,
De Heer van Stryen volg, door wonderen te spitten
Uit een verborge kloof, ontbloot van 't woorden vitten,
Het geen de klaarste dag, door drek, en modder slonst.
Maar laas! waar is de pen van Icarus verstooven?
Uw Faëton wort stom, en rolt voor doodt van booven;
Hy grypt geen baggen meêr, voor 't flonk'rend diamant
Van Heer Quiryns Trophé, dat heerlyk op zyn muuren,
De tyd, en eeuwen zelfs zal zonder eind verduuren,
Gelyk de blixem knots van Jupyns regterhand.

Al had ik zonnen op myn bult, en greize maanen,
Al klampte ik starren vast aan 't zweevende paneel,
En rukte 't firmament van zyn verheven steel,
Om dus een weg naar het oneindig wout te baanen,
Ik dook, met al dien pragt, in dieper Oceaanen,
Om dat ik veel te zwak niet treffen kan een deel
Van dat volmaakt geheel, dat myn Pindaarse veel
Uit drift had opgeraapt, in Parnas bruine laanen,
Tot roem van 't Burger hooft, voor ons te vroeg geknot,
Door Atrops stuurse byl, die uit den nagt opbot,
Om al wat heillig bralt, te domm'len in zyn strikken,
Ga vry, ô moort, uw gang, en bonst de Goden doodt,
Maar denk: dat al wat ooit uit Faebus ader sproot,
Een geestbron agterlaat, die nimmer zal verstikken.

's Mans troon wort haast vervult, met vonken van verstand;

Heer Trip heeft reets de plaats van 't zeestuur ingenoomen:
Hy stilt het woeste meir, met zyn robyne zoomen,
   En als het water tiert, dan vliegt hy in den brand;
   Een nieuwe Mars van 't Y staat in 't cement geplant,
Die onze kielen red, in 't midden van de stroomen.
Laat onweêr, en Orcaan vry uit hun kluisters koomen,
   Hy slaat, wanneer hy wil, de monsters in den band.
Zulk volk, ô volk, bestiert uw trots arduine wallen,
Waar op onze Amstel God mag als een Caesar brallen,
   Die langs zyn pekel stoel 't Orakeldrommen hoort
   Der zesendartig Goôn, die aan den Staat geklonken,
De golven sidd'ren doen, wanneer zy al te dronken
   Van Vorst Neptunus kelk zyn op ons strand verstoort.

Daar 't ritzig Zeenat schuurt door 't gieren van de winden,
   Met kabb'lend waterzog, op 't dorstig wier Tyras,
   Daar streeft de Batavier, langs Ygods zilv're plas,
De meirgewelven in, om werelden te vinden,
Op 't wenken van den wil der opper Stads gezinden.
   Waar voor dat ieder zwemt, met moed, op 't schuimend glas,
   Als of God Nereus kil by naar niet dieper was,
Gelyk de vyvers zyn van Gysbregts breede linden,
   Waar ouder 't Jufferdom des avonds pryken gaat,
   Wanneer de ted're borst, gewond, door 's minnaars praat,
Haar lieven adem spat uit purp're morgenroozen,
   Die 't Lelyvel zo zoet, en lieffelyk gekneet,
   Met amber kuszen lept, en zo volmaakt door heet,
Dat een Adonis zelfs moet, voor die vlammen bloozen.

   Genoeg'lyk bloemwarand! vol karszen der natuur,
Wat zyn uw vrugten dun, op zilv're maagden steelen!
Die aan die lonken denkt, vergeet het angstig kweelen,
   En wort, al was het ys, een hel van enkel vuur!
   Maar druiven, al te hoog, zyn, sprak de Vos, te zuur,
Dies wend ik 't hier van daan, om niemant te verveelen,
En ga, met barsser lugt des lezers zinnen streelen,
   Dan als men is gewoon, op Paphos myrten muur.
Het dreunende muziek van trotze Kerk koraalen;
De Legerbaszen, die op Oorlogs wallen praalen,

Het bruiszend vloek klaroen van Keizer Oceaan,
En al den barszen galm van Maro's krygstrompetten,
Zal ik by een, op 't veld van Mars, te snoeven zetten,
En doen 't heel-Al verbaast voor myn gezangen staan.

Toen God Alcides strande op Jupyns blaauwe banken,
Toen donderde 't kanon van 't eeuwig magazyn
Met blixem flitzen straks langs Coelums driftig plein,
En schafte aan Atlas oor een stoet van wonder klanken,
Zouw dan onz' goude lier nu op zyn snaaren wanken!
En zuffen om een stem, tot lof van Heer Quiryn?
Dat zouw van Parnas zoon, al valt zyn vedel klein,
Een Orpheus kneeden doen, die in de hel moest janken,
Om 't miszen van zyn vreugt, en zielsgenegenheit.
Neen, neen, wy zullen haast, al lykt het veel gezeit,
Een Eccho pompen, uit den drang van duizend bergen,
En Bos, en Wildernis, met onzen stouten toon,
Het brommen van Homeer van over lang gewoon,
Op hun verharde hey, in 't oog der winden tergen.

ô Ja, een drommel van kartouw voert deze vuist,
Om Etna's heeten balg te trotssen met zyn vlammen.
Moet ik de Zee van een, het Duin aan splinters rammen.
Of zien den Hemel zelfs, voor onzen voet vergruist?
Wanneer de morgen zon, uit Doris kim verhuist,
Zo rukt zy grendels los, en meêr dan staale krammen
Van 't donk're nagtgehugt, waar in de spooken strammen
Tot vadzig avond stof, dat in den nevel kluist,
En snelt den middag in, met gloed van taaije starren.
Ik merk de goude pruik, in zilv're straalen warren
Van Heer Quiryn, die bag van Gysbregts diamant,
Die tans saffieren kust, met gloeijende robynen,
En heillig voedzel trekt uit trotsser kristallynen,
Als Ganimedes heeft op Jupyns dis geplant.

Druk dart'lend ambrozyn uit fiere Nectar schaalen!
En vul den blanken hals met vonken van uw God!
Die als een Vader sterft, krygt booven 't kinder lot,
't Geen, op het bloed gebouwt, nooit zal ten afgrond daalen.
Al kwam zelfs de eeuw den tydt den laasten drop afhaalen,

Dewyl de liefde steets de tweedragt nederknot,
En waar een tak verslenst weêr stadig and're bot,
Om 't joelend hemelryk een Paradys te maalen
Waar in van Stryen gloort, als Flora's ziels zephier,
Met eene rist van Goôn, op een Citroen banier,
Daar duizent, duizent, en nog meêr dan duizent tongen,
Met harpen in den arm vast danszen op, en neer:
Wat is ons wezen klein, by dat van de Opper Heer!
Die alles schiep, dat uit, en in hem wort gedrongen!

Kom Burgery, en volg uw menner naar, om hoog,
Daar hy lauw'rieren plukt, voor zyn getrouwe daaden,
En gy zyn zoons, die in een drang van treurgewaden,
Nu op de Tombe schreit, waar uit zyn geest op vloog,
Gun my, dat ik met palm uw lieve wangen droog!
Dewyl uw held niet storf, als om in praalcieraden
Te leeven op de geur der flonker struik, en blaaden
Van 't pralend tuin granaat, waar naar ik eeuwig oog.
Uw Vader prykt nu in een nis van bergsaffieren,
En mag op steil yvoor, als Caesar, zegevieren:
Zyn Burgermeesterschap heeft uit, nu hy de kroon,
Van Vorst Augustus torst op zyn vergode haeren.
Ik zie onz' donk're mist haast door de zon opklaaren,
Nu dat van Stryen heerst, in 't midden van de Goôn.

Advertissement.

Verwagt eenige aanmerkingen, op het Lauwerieren van den Poëtisen Prins der Digteren *Frans Sanekel*, tot Weenen geschiet.

NB. By Adam Lobe, in de St. Jans-straat, is gedrukt, en te bekoomen Maro's goude Helden toon, op 's Y gods zilv're snaaren gezet, tot roem van Amsterdam, en des zelfs manhafte Burgervaderen, door W. v. Swaanenburg, onder de zinspreuk: *Virgilius zonder Mecaenas*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 31
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Tityr en Amaril.

Donderdag den 31. Augusty.

ZIng ons nu eens myn luit, na zo veel onweêrsvlaagen,
Het ted're vreêmuziek van een verliefde ziel,
Die, als een zilv're dauw, in purp're roozen viel,
Daar steets de westen wind, ontädemt, door het jaagen
Slegts naar een beker tast, die uit het morgen daagen
Van Faebus goude kruik, gedraait, op 't eeuwig wiel,
Meêr zoete stroomen schaft, als immer boezem hiel
Van Thetys brakke woud, en blaauwe waterhaagen.
Een Oceaan van vuur schenkt deze veder vogt,
En dryft Vrouw Venus door een Kupidoose togt
Naar Paphos lustwarand, en dartelende dreeven,
Waar in myn Amaril haar blanken Tityr kust,
Die op haar koele wel met heete vlam belust,
Alleenig wenst door vreugt, uit haare jeugt te leeven.

Tityr. ô Jamyn Amaril, ik zweer u by de beeken, die langs deze zandige Oever kabbelen, om met een lieffelyk geruis de Velden te verkwikken, dat ik in de omarming van uwen hals meêr hemelen gevoel, als in de rykdommen van myns Vaders vee, en erven. Wat zyn de schatten des tyds, en de overvloed der volle schuuren, by de lieffelyke lonken van een Herderin, die onder eenen Olm gezeten, of in een Elzen Woud gedooken, de liefde neurt uit haare stamelende lippen! Goden! hoe verwandelen onze zinnen, als het onderling verlies der in een smeltende denkingen stremmen, tot een vereeniging, die deze ziel eeuwig wenst te genieten! waar toe ben ik één oogenblik Tityr? waarom geen Amaril? waarom verlies ik niet wat ik ben? en opgepropt van u, ontledigt van my zelven? de natuur der waare min is niet anders, als anders

te zyn. Zo dra men een Juffer ziet met brandende oogen, zo wort men een bron, en naauwelyks is de wel gebooren, of we vervlieten uit onze begrippen, in die van een ander. Ik ben ontzelft Ik leef in myn Godin, myn Amaril die speeld den baas, zy knelt dit hart aan vleezige boeijen, aan twee heuvelen van albast, ze aast het met dauw, met melk van karszen, met eeuwige jeugt. Ach! ik ben te onmagtig, om al het zuiker te zwelgen, dat een enkele mond op deze lippen drukt, hoe is 'er zo veel zoetheit in een Maagt, heeft een enkele korf dan al den hooning van Hybla alleen in haare wanden? en moeten de Arcadise Byën verkwynen, op de bloemtapyten van Flora, om dat één éénige roos de geuren van Zephier in haren boezem bewaart? natuur is onregtvaardig, om datze duizenden ontneemt, het geen ze den eenen schenkt, maar neen, Amaril verdient alleen, 't geen andere begeeren. Ze is onder een Star gebooren, die van de fortuin begroet, slegts stoft op het weelige schoon, dat ik knielende kus. Had ik oneindige tongen, ik galmde Amaril door Bos en Velden. Geen andere naam wiert gedreven, als den uwen, was ik meester van 't Heel-Al. Schoon my een wereld geschonken wiert om u te derven, ik gaf den schop aan dien schop aan dien schat, om den uwen te behouwden. Die mein is opgevult van Nectar: al 't Ambrosyn schuilt hier, daar Jupiter naar dorst; hier zyn die altoosduurende stroomen, ô Zanggodinnen! hier kan een Digter zig nimmer verzaden, dit is de wooning der zon, en de waare Tempel van Venus. Dat ik uitgil! dat ik juig! maar neen ik zwyg. Ik vrees voor Bossatyren, voor Faunen, en Woutbacchanten, dat volk aast op de Nymphen, op de baadende Bergnajaden. Ze leggen strikken om Godinnen te vangen, en bewaaken de stranden daar Herderinnen haar lammeren drenken. Ik vertrouw niemand myn liefste, zelfs de Goden niet, ik wil haar dommelen in lelyen en roozen, met myrtebladen verschanszen voor de straalen van Apol, maar zagt in alles huist bedrog, ik ben jaloers, ik vertrouw geene bloemen, waar in zig de Byën verschuilen. De Vader der Goden herschept mogt kinderen fokken, onder het dekzel, dat ik sprei, en terwyl ik voor schildwagt sta my den buit ontroven, dien ik met zo veel moeite heb verkreegen. Neen myn Amaril ik waag u niet onder Flora's stoet, myn eigen vleugelen zullen u dekken, myn wangen de uwe raaken, wy zullen een enkele zyn, gy schuilen onder myn lommer, terwyl deze ziel ontädemende de uwe zal vangen. Waar toe meêr gezeit, wyl het Theater verandert? als

'k Mag dan, ô Goôn! ik mag myn Amaril omhelzen,
Gelyk een Eccho, die langs Rots, en Berg, en Velzen
Haar held're wieken slaat, om 't galmen van Narcis,
Die op zyn eigen beeld, door water wildernis
Verzot, niet vinden kon, 't geen ik uit u kan haalen,
Die my met zagt gestreel een Hemel weet te maalen
Van eindeloos plaisier, en dartelend gelag,
Waar in myn denkgestel een ander denktuig zag,
't Geen ik in armen greep van eindeloze lusten,
Om dat twee lippen weêr dees ted're lippen kusten,
Die zweeren by Jupyn, dat gy alleen die zyt,
Die, in dit brandend hart, langs duizent vlammen ryt,
Gelyk een dunne wolk, uit enkel vuur gebooren.
Mogt ik myn eigen zelfs in zulke nevels smooren,
Ik kreeg een Faenixtong, en dreunde steets uw lof,
ô Puikjuweel van 't ligt, en Faebus helder Hof,
't Geen, als een morgenstond, komt in myn bloed opdagen,
Om al wat duister is uit dit gemoet te jaagen,
Dat op uw lippen vloeid, uit zyn verhoole kil,
Die lieve woorden slegts: ik hoor aan Amaril.

Amaril. Geurige spruit van Damons ouden stam, en telg van Silvia's wortels, die uwe ranken om mynen hals vest, en my trotsser druiven schenkt, als Ganimedes den Vader der Goden schaft, hoe wort ons het gezigt verrukt op uwe omhelzing! hoe draaijen de starren! en weemelen de oogen! als de tedere zinnen verrukt de uitwaazeminge der liefde gevoelen! Goden! is de wellust zo heillig, datze ons bedwelmt! is 'er zo veel zuiker in een kus, dat we nooit vernoegt, die eeuwig wenssen te proeven! dat ik duizent lippen had, ik aan boodze myn Tityr, maar hemel! waar haalde hy dauw, om myne kroezen te vullen. Onze ledigheit heeft geen einde, schoon hy altoos begon, al dreef myn minnaar, met kabbelent vuur, op myn waterige stranden, ze wierden nimmer gedroogt. Het bruiszen onzer wellen is steviger, als de zon, en schoon de straalen van Jupyn Danaës schoot, met goude regen begoot, Vrouw Venus geeft haar een kragt, om de blixems te verduuren. Ik ben weereloos! ach! myn Tityr schaft my een nieuwen teug, tot verfrissing! schenkt uw Amaril de vles! dien wynkelder der Goden waar voor ik verstom! maar neen, zouw ik niet spreeken? daar myn ziel dobbert op uw wang, daar ze Roos, en Lelyen gaart in de verbeelding van haar jeugt. Staaf ruim! ô Boszen, en Velden! myn wereld krygt een anderen dag! de Oceaan der liefde huppelt op het eeuwige vuur! de oneindige meiren zyn in vlam! en wy golven in een, als het onder-

aardse vogt, met het bovenste water der lugt. Zouw wel Hermaphrodiet deze stroomen bewoonen? ben ik ook Salmacis? moet ik vervloeijen in een beek, om zyne baaren te verzwelgen! of daalt hy in my, om my te verhemelen? wat zeg ik? ach!

't Is enkel zoet, dat uit dien lieven bronkwel daalt,
In 't Roozen woud der min, en dartelende lippen,
Die op dat kille vogt, met heete vlammen stippen,
Waar in dat al de vreugt des werelds leid bepaalt.
Vergeefs is 't, met een veer van bloed dat wit gemaalt,
Dat uit natuur, zo juist, komt heen en weder slippen,
Om 't purper maagdenroot te toetssen, met de tippen
Van Faebus blanke toorts, die als een middag praalt,
In 't midden van den rei der joelende gedagten,
Die uit één hemel nog meer and're hemels wagten,
Door 't rekken naar een schim, van lieffelyk vernis.
ô Zaligheên! zo dun! zo teder, op uw vinnen!
Ik zal myn Tityr steets, met nieuwe togten minnen,
Tot hy, als ik geheel, tot dauw versmolten is:
Wat zal daar uit, ô Goôn! een raare bloemtuin groeijen!
Waar op Zephier, belust, zyn Flora kuszen zal,
In het Oranje Bos, gedompelt langs den wal,
Waar op de Byën steets dien jongen hooning snoeijen,
Die uit de korven spat, en geestig weet te vloeijen,
Langs dunne aaderen heen, gelyk een waterval,
Die over Rotssen glipt, naar Paphos diepe dal,
Daar niet, als Palm, en Mirt, op gaave steelen bloeijen.
Al nagtigaalde ik tans, met Philomela's tong,
Die zo veel hel musiek in laan, en dreeven zong,
Ja dag'lyks nog ons oor komt met haar snaaren streelen,
Ik kwam te kort, tot roem van die bekoor'lykheit,
Die in het minsgenot van twee begraaven leit,
Die maar één enk'le ziel in dudb'le vormen deelen.

Tityr. Al was ik, als Celmus in een diamant gekeert, en harder als het onverzetbere nootlot, ik wiert gedwee op uw boezem, die steigerende maanen van Pindus, die volle doppen van Nectar, en wemelende Bergen, die my vernielen. Al was ik een Reus, en flapelde een rots, om uw hemel te rammen, al wrong ik myne aderen tot een enkele wal om uw schoot te beklimmen, en myn zegenstandert te vesten op de wyën van Latonas Jagtgodin, ik tuimelde voor Diana's zilv'ren stoet: myn Amaril zouw heerssen over Tityrs vuurige benden; zy zouw de vlammen vernielen myner verbeelding, en daar ik myn legertent had geplant zouw die vlakte verschynen, die uit het ondermeinen der A-

mazoonen begint. Wat doe ik in de bouten van zulk een Cytharé? waarom waag ik myn vuur in de zee? waarom werp ik myn Etna in den Oceaan? in de eeuwige baaren der natuur? keer weder, ô Tityr! in u zelven, of gy wort vernestelt, gy raakt u altoos kwyt, want het kabbelend vogt is meester van 't Heel-Al; een maagt is de ziel der dingen: een Vrouw regeert den Man: de voesteresse van ons leven, zyn, en worden is liefde, waar agter een wortel zit, die Arcadise Goden onze Druiden influisteren, als zy de wouden bewegen met hun dreunende snaaren. Maar hier van genoeg, die stof is te hoog voor myn harders wiek, die langs albaste dreeven slegts heenen scharrelt, naar het Paradys der trekkebekkende Duiven. Wat eêr Trophé bouw ik daar best voor myn zon! zal ik haar al de lauw'ren heffen van Pindus? de Myrteboszen beuren die de huuwelyks koetszen zyn gewyt? of zal ik Palmen vlegten om de ceder der Juffers te zieren? neen haar eigen Hof bewatert haar zelve met karbonkelende stroomen, zy trekt myn saffieren vlammen, in robyne bekers, zy maakt my anders, als anders. Met een woort:

Myn zoete hooningby, uitmelkster van myn bloemen,
  Houw tog uw lippen stil, of gy vermoort een hart,
  't Geen, als een Roozen knop, in Lely geur verwart,
Naauw weet, hoe 't best de jeugt zal van uw lonken roemen.
Ik raak my zelven kwyt, door 't domm'len van uw kuszen;
  Gy zuigt my 't leeven af, en neemt my, wat ik ben,
  Die tans een Etna's straal met watergolven men,
Om Venus min Altaar met dart'lend zog te bluszen.
Maar zagt, al stak Neptuin zyn kop uit Thetys kimmen,
  En dreef de golven voort, door 't bruissen van de Zee,
  Naar het vergode strand van Paphos zilv're ree,
Nog zouw Kupido's toorts dat schuim te booven klimmen.
De jongen is te heet, uit driftig vuur gebooren;
  Hy slurpt de baaren leeg van Vader Oceaan,
  En kan het pekelwoud doen door de vlam vergaan,
Als hy de vonken wekt door 't blaazen van zyn hooren.
Een leger van de min voert niets, als zonnestraalen;
  Al 't volk is uitgedost met Faebus krygsgeweer,
  Hy droogt de bronnen uit, en rukt de wellen neêr,
Om over al het vogt, gelyk een G... te praalen,
Bekoorelyke hel, vol schitterend vermoogen!
  Hoedrenkt uw heete mond myn koelekabbelstroom,
  Met lust, op lust? die 't hart verkwikt, als in een droom,
Waar van men pas ontwaakt, of alles schynt vervloogen.
Vervloogen! neen, ô neen, zo lang myn geest zal duuren,
  Blyft Amarillis beeld, in deze borst geprent,

't Geen 't zuiker, op 't kaneel heeft tot een vreugt geënt,
Die niet verslyten zal, al brak de tyd zyne uuren;
Want liefde heeft geen end, dewylze nooit begonnen,
De wortel is der stof, die wel verwisz'len zal,
Maar de eeuwigheit der min staat op haar bodems pal,
Om dat ze vry van damp is uit haar zelfs geronnen.
Hier duik ik in het diep van ongeziene vormen;
Hier ben ik buiten my, ô poez'lige Amaril!
Wat is die afgrond diep in zyn verborge kil,
Die, niemand pylen kan, om 't eigenwillig stormen.
Was stil te zyn bekent, wy kreegen grooter heem'len,
Maar nu ons spiegel vuil is, met een rook bezwalkt,
En dat myn Midas zelfs, gelyk een Ezel balkt,
Zo moet het eêl verstand, om niet, in aarde weem'len.
Ach! kende ik, wat ik was! ik zouw bevryt van zinnen
Door Amarillis geest neêr ploffen in een ziel,
Waar uit de myne, laas! om uwent wil verviel,
En weêr te vinden was, vergat ik u te minnen.
Dat kan ik niet, ô neen, ik ben aan 't vlees gebonden:
Ik streel u al te veel, en ach! nog niet genoeg,
Om dat gy langs uw schoot my, naar nog zoeler joeg,
Waar in ik met u wens alleen te zyn verslonden.
ô Goden! wat zal 't zyn, als ik niet meêr zal weezen,
Als enkel liefde vuur, en Amaril maar vlam!
Ach! kwam eens de uur weêrom, dat ons die eeuw innam,
Waar uit deze omtrek is zo wonderlyk gereezen!
Wat zouw een enk'le geest ons beide niet ontgeesten!
Wat zouden wy te zaam een zelve welbron zyn!
Houw op! ô losse tong! het hoogste valt te rein,
Voor Bos, en Wildernis, bewoont van woeste beesten.
Verrukking leert ons iets, dat beter is als minnen:
Hier staat het wiltuig stil, hier zyn wy anders niet,
Als 't kleinste veezel stip, by 't ongezien verschiet,
Waar in ik sneuv'len wil, om 't leeven te beginnen.
ô Ruim! en meêr dan ruim van hondert duizent starren!
Ik ben my zelven kwyt, en vind geen Amaril.
Het ongenaakbaar is te ver, voor onzen wil,
Die teere zugten slegts, in ginsteren verwarren,
Om langs een zilv'ren rand van pekelende straalen
Te vlammen, tot een troon voor de Oppermajesteit,
Die door ons diepste val het allerhoogste ryt,
Dog zonder ons penseel zyn zelf het best zal maalen.

Amaril. Wort dan uit de omhelzing van myne wangen de natuurkunde gebooren! en is de snoeplust der jeugt een blik van de geduurige

baaringe der dingen! ô Goden! wat hoort Amaril van haar Tityr? maakt hem de liefde dol? of is de furie der Digters zo wel eigen aan de minnaars, als aan de lyfstaffieren der woedende Poëzy! laaten Stofscheiders, en stookbaazen vry uit een hand vol wind het vyfde weezen der elementen zuigen, myn vryër schept van een kus een werelt vol plaisier, hy ziet agter de gordynen der wel ust de eeuwige Venus, die haar kooper, voor Apollo's goude straalen verruilt. Wat kan ik anders, als myn zilver, door zyn magnetise kragt te laaten vergulden! dewyl myn diamant reets bloost voor het lagghen van zyn vuur. 't Is of het robyn der metallen onze animale geesten cristalliseert, dewyl alle de vegetabilien, op onze adems beweegen; 't is of de uitwaasseming van twee willens een derde verwekken, die afhankelyker is in zyn wording, als wy in onze poging. De lydelykheit is de baarmoeder der verändering, en door ons, in onze doeninge veroorzaakt te begrypen, agterhaalen de Ideën het eerste beelt der werelt. Die flikkering schaft de gedaantens aan de natuur, die in haar binnenste niet anders is, als een Chaös van tekeningen, en die van verscheidene boedseerders wort gevolgt, dewelke uit de bron der wysheit elk, naar hun gestel, en aart, die gedaante formeeren, die de eerste Schilder daar in met zyn zwarte, en witte verwen heeft geschetst. Wat zit, in deze stof een diepte, die de stedelingen niet en kennen? en de dorpelingen vergeeten? zelfs weinige onder de Bos-, en Veltlieden nemen dit waar, dog de Arcadise Woutburgeren begluuren, onder een lommer van eenvoudige bladeren, het moeder zap der levende vrugten. Laat een ander vry aftaffareelen op de basten der boomen, Dametas brandende min, en Kloris kille onbuigzaamheit, wy borduuren de steenen met weeke golven, en maaken de zwakste moerassen hart, door de verheffing van haar binnenste gest. Verwandelt uw groove stof, in fynen geest, gy bloedige zielen, in zwaare lighaamen, en neemt eeuwig u zelven aan, uit onzelvige vezels, dog denkt, dat het een onbegrypelyke wil is die u kneet, tot het geene gy moet wezen. Dieper te zinken, als den Oceaan, schynt ons het naaste pad ter starren, en zig hooger te beuren, als de stof is te vergeestelyken in de oorzaak der dingen. De liefde der tweeheit is tydelyk, dog de ondoorgrondelyke omhelzing van één éénige zelfsheit is onwisselbaar, en standvastig. Tityr, en Amaril zyn oplosselyk in haar aardse min, dog in haar hemelse neiging verduuren zy de eeuwen. Hier in zyn wy geënt op den Philosophisen stam, dit is de wysgeerte der afgescheidene zoonen, en de verborge Digt-

kunst der kwelende Herderinnen. Dat hier de bemuurde wallen van zwygen! en de hooge slooten nimmer van gewaagen? in de afgescheidentheit bloeijen de meinen der waarheit, en op de ledige velden moet men de deugden zoeken. De eigenbaat heeft de reden, en billykheit verdreven, uit de t'zamenwooningen, en die ze weder zouw willen brengen onder de menssen, diende eerst ontmenst te zyn, of zig bloot te stellen voor de gevaaren, die over de hoofden hangen der zulke, die tegens de logenen woelen. Heillige eenzaamheit wat zyt gy gezellig voor vereende zielen! en welke ruimte vinden de kleinste wormen niet in uwen omtrek! zy dartelen in onnozele kuszen, en als ze moede schynen van 't stoeijen, dan rusten ze door te leeven, naar de inblazing van een onbekenden dryver. Men dwarsboomt in herders stulpen over geene meningen, maar wy vinden de dingen, zo als ze waarelyk zyn, om dat ons niemant verkeerde leszen geeft. Wy maaken geen dubb'le uitlegging over een enkele zaak, maar schenken alles zyn regten naam, om dat wy door slinkse oogmerken geene schepzelen zoeken te versteken van hun behoorelyk voordeel. 't Is myn geluk, dat ik voor een ander ben, want alles is voor my geschikt, dog ik begeer het niet, om dat ik niets wil, het geen eens anders is. ô Neen, 't is beter my aan alle te laaten, als dat ik een enkele iets ontneem, en liever wil ik sterven, tot voordeel van duizende, als dat myn geluk zouw groeijen uit het bederf van één gebuur, die ik moet oordeelen my te overtreffen, om dat ik niemand slegter keur als myn zelve. Die kennis heb ik gekreegen door de liefde, en zint ik op een eerelyke wyze heb bemint, is myn hart gesteegen boven de tydelyke vermaaken, tot den onlighamentlyken geest, die myn onstoffelyke ziel heeft doen begrypen, dat myne gelukzaligheit oneindelyk zal blyven, zo Amaril haar Tityr rekent voor den geene, die uit een ander gevloeit zynde, met haar moet verwiszelen tot dat geene, dat de Schepper begeert dat wy zullen zyn, te weeten: gezuiverde vonken van dat altoos levende vuur, 't geen op zyn eigen oli brand.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 32
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een redenvoering verhandelt van Lucianus.

Donderdag den 7. September.

HEer Sanekel, ten Prins van Parnas dubb'le boog,
Door Caesars vryën wil, op Faebus troon verheeven,
Wort hier een digt gemaalt, dat ligt veel hooger vloog,
Zo 't niet gedwarsboomt wiert door 't stadig tegenstreeven
Van maats, die rymvast, los van zwier, en klanken zyn,
En dog voor sprekers gaan, om ieder te verschalken,
Met kwikken, zonder geest, als of de Nectar wyn
Der Goôn in niets bestond, als keurlyk Ezelbalken.
Neen, Musen zyn natuur, en kinderen van 't ligt;
't Zyn vonken van G...svuur, die eeuwig blyven dart'len:
Waar toe dan Helicons, op 't haanen boek gestigt,
Voor Uilen, die naar glans in Davids morsbak spart'len?

Toen de tegenwoordige heillige Vader Benedictus de dertiende, uit een Kardinaal, in een Paus vervelde, was 'er geen één Dominicaan te vinden, die ten minsten niet een paar stoop bacchus traanen, voor een recreatie slurpte, om de overtollige vreugt der gewyde dommekragten met een dronken zoes te temperen, en nu der miraculeus één Digter wort gelauwriert, zo zitten de Nederduitse Poëten zo ingetoogen, als *de rymer Po Pa* scheen, toen hy door het aarsgat van een *Mol* zag, dat eerelyke lieden het hooft schudden over de kreupele lastertoonen van het schuim der vagenbonderende liedjeszangeren. Wat is 'er een onderscheit tussen creatuuren van den kap, en tussen schepzels van het buiten Delstse Beterhuis van onzen Mecchelsen David! de laaste zyn gelukzalig in 't A, B, en vinden in den nieuw verzonnen *Grammatica*

zo veel zoetheit, dat 'er de kwyl by den kin van neêrdruipt, als ze *de lana caprina* der letterrotten eenige jaaren hebbende geharrueert, daar door eindelyk in staat zyn, om op één dag, een twintig of dartig regels te flikken, die onze broeder *Roeland* niet zouw verbeteren, al ging hy alle daag, met een haanenboek van de Beurs naar de Illustre School der woordenknoeijers, om de donkere *Vespers* te hooren lollen van een party zieleloze wysneuzen. Heel anders leeven de Vaders van den roozenkrans, die lacchen beget met waarheit, verstand, wetenschappen, of kunsten, maar valt 'er een Jood, een Geus, of een vetten Ketter aan het spit te steeken, ze bedruipen de kapoen met kroezen, en bekers, tot ze van vermoeidheit geen ja, of neen meêr weeten te zeggen. Ziet daar het verschil tussen een Poëet, en een *galgen Pater*, in de behandeling der patienten. Laat een Syntaxis vlegel vry schreeuwen: *Noli me tangere*, en palyssaderen de omtrek van zyn rudimentäle fortresse, met eenige vooze en doorwormde klanken, die pas droog broot, en water verdienen; myn Inquisitie Ezel speelt *veri, vidi, vici*, zo dra hy zyn klaauw maar vest op een grond, daar het land van beloften uithangt. Men behoeft een bedelmonnik geen driemaal aan den dis te nooden, als 'er een Speenvarkentje wort beluit, nog op de begraafenis van een Os te verzoeken: tast toe. De man kent zyn pligt, en hy was de order niet waart, zo hy niet eêr om den beker riep als de tractant, en de *gratias* prevelde, met de laaste bokaal in de vuist. Men ordineert hier voor zwakke maagen extract van alssem, en de menssen meenen, dat ze door een bekwaame diëet zullen geraken tot beter consumptie van spys, en voedzel, maar in andere plaatssen, daar het ligt van S: Franciscus op den kandelaar staat, plant men maar een minnebroeder in 't oog van een smaakeloos eeter, die buiten zyne getyen van niets en weet, als voor een Egiptise sprink haan te ageeren, die nooit het woort *Satis* durft gebruiken, eêr hy *zo zat is*, als een bloedzuiger, die nimmer zyn post verzaakt, voor hy van vermoeidheit in den blyden *Requiem* valt. Al hadje een maag, als een Cellebroêr, en een Conchientie als een Lojolist, harssens als een Beggaerd, en een buik als een Nonnenbestierder, je zout moet zeggen, zo je de eer had van een der lammeren van Anthonius de Padua te moogen vergasten, in een vette wey, dat het ten minsten zo veel alleen zouw consumeeren, als een half douzyn stier Poëten van Neêrland, die in lang in geen vleeszelyke conjunctie der tanden zyn geweest met een kermis harst van drie pond. De Snyders rygveter is zo nodig aan een rymer, die duidelyk en klaar

zyn onwetentheit te kennen geeft, door zo verstaanbaar te schryven, dat het de minste lezer begrypt, gelyk de hoepelrok dienstig is, voor een vryster, die op het tipje staat om, door het moeder worden, weder in een maagt te verwiszelen. Wy spreeken hier niet van die Heeren, die met malkander, als Digters, betuigen dat ze *Swaanenburgs* werken niet konnen verstaan, schoon hy verzekert, dat hy haare altemaal kan begrypen, neen, men oogt hier op snaaken, die van de fortuin misgedeelt, langs de Jan van Gysens henkstebron steevenen naar de haaven van twee schellingen voor een Verjaar-, Bruilofts- of Begrafeniscedul, die egter doorgaants in trant, en houding nog veel beter valt, als het alleruitgekeurste grol, dat onder den naam van de *Treurende Digtkonst* de ooren van deftige lieden heeft verveelt. Men kan alles begrypen, buiten het geen men wil doorgronden, en om die reden vraag ik naar den bekenden weg, en dat is: hoe of het bykomt, dat 'er onder de faculteit van Parnassus woordenvitters, niet een generale dag wort bestemt, om te zegenvieren over de verheffing van een Digter, tot Prins der Poëten. Ik denk immers niet, dat de jaloezy van de wolven zo groot is, dat terwyl de een in de omarming van Clio zig verzaat, de andere malkander verscheuren, en datze aan een geleert Heer benyden een eer, daar hun botheit tog nimmer toe kan geraaken. Dat zouw te ver geweeken zyn van de wetten van Pindus, want naar my dunkt is het genoeg, dat men den weg ontoegankkelyk heeft gemaakt, door verkeerde leszen, en wetten op te zaagen, byna voor alle, die een trek gevoelen tot het verheevene, al spat men in geen gal, en nyd uit, tot de zulke, die wel zien, dat woorden op voeten en maaten te stellen, en die in een dos van gestoole klanken te steeken, nog in ver na den heldenzanger niet uit en maakt. Het is geen kunst, een anders werk te hekelen, en al wat uitkomt te lasteren, maar handen aan den ploeg te slaan, en het gedaane te verbeteren is leerzaam en nuttig. Daar is tot nog toe geen volmaakt ding onder de zon gemaakt of gevonden, en hoewel het een veel juister is, als het ander, zo hoeft men nooit by het beste, dat 'er tot nog toe is, te blyven, zo men kans ziet om het te verbeteren, en schoon men het niet fraaijer komt te krygen, nog is het lofwaerdig te streeven naar iets, dat alles overtreft. Dit is de grootste reeden van het verval der kunst, dat men niet de natuur zelver behartigt, maar alleen agt geeft op die dingen, die 'er uit gebooren zyn. Een Poëet die goed is volgt het goede, tot

dat hy door dat spoor in den ruimen Oceaan zinkt van Faebus bronnen, waar in geen gronden te vinden zyn, die ons de voorbeelden van andere hebben geleert. Als men buiten de tonnen, baaken, plaaten en banken geraakt, stuurt men de lootzen, die ons den weg hebben geweezen tot in de woeste baaren, en oneindige dieptens, weêr naar den wal. Ik weet niet, dat men in de Spaanse Zee met het dieplootje in de hand gedurig bezig moet weezen, gelyk in 't midden der drooge plaaten, om te zien hoe veel voet water of 'er is, om bekwaamelyk te zeilen. Neen, matroosjes van de binnen Rivieren, stouter Schippers bruiszen de golven door, en in 't midden der stormen is het nog veiliger in een ruimen kom te zwoegen, als met een middelmatige wind tussen de Vlaamse banken te dobberen. Ik geloof, dat de Heer *Frans Sanekel*, binnen weenen gelauwriert, tot die eer nimmer zouw gesteegen geweest zyn, had hy zig bedient van de digtwetten, die men in Nederland zint eenige jaaren heeft uitgetrompet, als zekere Archiven en oude handvesten van Parnas. Ten minsten wy zien hier niets, dat tans ongemeen mag genoemt worden, dewyl de beste die hier opdaagt, een naaaper van Anthonides snaaren schynt te weezen, en nog ver ontbloot van de invloeijingen van Joost van den Vondel, hier en daar zyn Poppewinkel doorkneet, met de beste dreunen van Jan Vos, die men anders verdoemt, om dat hy onnavolgelyk voor de laage Messieurs lykt te zyn, die tot nog niet schynen begreepen te hebben, dat de aloude Schryvers, onder verbloemde naamen, fabulen, gelykenissen, en historien plagten te verbergen die waarheden, die onze beulingen niet vertoonen te verstaan, zo men hunne bladeren doorkruist, waar in men doorgaants op het beste genoomen eenige zedenlessen vint, buiten zommige notulen op natuur- en medicynkundige zaaken, die men vaak van blad tot blad kan toonen, uit wat Autheur, dat ze van onrym in heldenzangen zyn overgebragt. Ik zal my met geene *Geuze* aanmerkingen ophouden, maar alleen dit zeggen dat de grootste Os vaak het hartste bulkt, en dat men zomtyts in een, en het zelve blad, tot walgens toe, zo dikwils een herhaling van gelykluidende woorden uit Antonides moet hooren, dat men verpligt is, om veeltyts eenige zugten te doen, over het bedroefde na copieeren van een anders schilderyen. 't Is immers jammer, dat menssen die een stout vaers konnen opheffen, zo weinig vindingen bezitten, en in een

Poëten rok slegts een vlotten rymer verbergen, dewyl de meeste dingen, die verhandelt worden, uit een Kronyk, of plaats, en landbeschryvinge opwellen, waar op men zo bars is, dat men zig niet ontziet om vaak een groot getal menssen van fatzoen en naam te affronteeren, als of een half volwasse Clio een heele Thalia mogt oversnoeven. Dit zyn de lauwerieren, die men hier uitdeelt onder de Digters, en die wel de voornaamste oorzaaken schynen, dat de konsten verlooren gaan, die elders staan te bloeijen, als de fynste geesten in Holland uitgeroeit zynde, door de onuitsprekelyke botheit der schoolpedanten, in andere gewesten staan wortelen te schieten. Laat een domme kloosterkwant vreugdevuuren branden over de verheffing van een zyner broederen, een Poëet van onze eeuw vreet zyn eigen hart op, als hy niet alles contribueert wat hy kan om zynen mededigters naam, en werken te schenden, en schoon dit niet algemeen moet, nog kan geduit worden, zo is dit egter zeker, dat het de eene bedelaar leet is, dat de ander een stuk krygt, dewyl het hondje van laat dunkentheit doorgaans meêr by een Sophist in rym uithangt, als by een Adeptus van den Helicon, die ze zeggen dat te vinden is in Euripides winkel, die verkooren schynt, als een vergaderplaats der jonge Faenixen, die met het woort *helaas* zo veel wonderen verrigten, als Swaanenburg met teepels van azuur, en prammen van cristal kan uitvoeren. Trouwens dat de een te hoog steigt, duikt de ander te veel naar den grond, waar uit klaar te zien is, dat hy de meeste reden heeft van den hemel te danken, die van niets anders weet, als van het lof des Ezels, en door dat met zyn geduurigen handel en wandel te betoonen aanwyst een zaak te zyn, die meêr rust verschaft als al de kapriolen, die Ryntje de Vos heeft geleert om elk te bedriegen. Och! die zaalige onwetenheit geeft meenigen lekkeren smul, want het schynt, als of de hooren des overvloeds een gevolg is van die zoetheit, die opgeslooten zit in een generale botheit, die vry van alle studien en geleertheit van de blinde fortuin wort verzelt, om zonder oorzaak, of reden van waarom te glorieren in een staat, die beteren niet moogen genieten, op datze tot geen vadsheit vervallende, onledig zouden raaken van vindingen, die het gemeen overtreffen. Dog wy zullen deze party verlaaten, en den lezer met deze vier aan den ander hoorende Klinkdigten zien te vergenoegen, die, op het lauwerieren van den Heer Frans Sanekel, uit een ongedwonge pen zyn gevlooten.

Nu Caesar Princen schept, door Digters te lauwrieren,
Zo duikt myn Swaanenschagt voor 't steig'rend zonnen goud,
't Geen tans wort in den vuist van Sanekel vertrouwt
Om op Apollo's henkst de wereld om te zwieren,
Met spooren van de kunst, in 't oog der Batavieren,
Die, op dien zegen trots, naar 't breet orakel woud
Van Delphos vraagbaak treen, daar 't ligt de schaduw trouwt,
Om met een roemklaroen den Pindus te versieren.
Al stak ik 't vogt in brand van Faebus helicon,
En keerde weêr de vlam tot een voldraage bron,
Om dus een mein van gloed, en meêr dan bergsaffieren
Te heng'len uit het meir van 't waterig gestarnt,
Dat op Parnassus Duin, gelyk een Zeedreun barnt,
Ik zouw slegts, als een wind vergeefs, op wolken gieren.

Myn held is veel te hoog, en ryzig op zyn toon,
En bromt, met stouter staal, dan Maro's krygstrompetten.
Hy kan Vorst Karels vaân op Coelums muuren zetten
En doen de Poolen zelfs, zulk dond'ren ongewoon,
Langs hun gekroeste glas, en diamante kroon,
Straks sidd'ren op hun spil, en staale grendelwetten.
Geen Eccho van kanon kan zynen bas verpletten,
Als hy de sporten naakt van Jupyns wonder troon,
Die Mulciber met kragt heeft aan 't azuur geklonken.
Wat wil ik Myrmidoon, dan met myn vedel vonken!
Wat snoeven van den palm, die Caesar heeft geplant
In Wenens lustprieel, een Paradys der Goden!
Hier zyn de stormen slegts van Eöls zak van nooden,
Die barstend op een rist van duizend klippen strand.

Nog komt die galm te kort, om hem eens te overkraaijen,
Die Thebens wallen stigt van 't duislig paerlenmoer,
Waar langs dat Venus eêr naar Paphos koepel voer,
Om 't wimpelstanderdom van booven te doen zwaaijen,
In 't oog des Oceaans, dat traanen wenst te zaaijen,
Op Thetys blaauwen wang, tot een kristallen snoer
Voor's Keizers Diadeêm, die, als Augustus, 't roer
In Herc'les vuisten grypt, om werelden te maaijen.

Laat Orpheus vry de hel doen huilen, door zyn zang!
Myn Digter Sanekel kneust Hydra's waterslang,
Met een Trojaanse knots van omgekeerde daaken.
Hy volgt Homerus naar, langs 't bloedig pekel puin,
Tot aan het nors Feston van een verzengde kruin
Die op zyn schenkels voelt G...s moort orcaanen kraaken.

In 't midden van dien drang rigt hy een wolktrophé
Van vreê musiek, en dans voor Karels heldendaaden,
Die Mahomets Diaan, ontbloot van praalgewaaden,
Den bruinen Oorlogshals, voor 't regt der kerk, doorsneê.
Borduur vry, Sanekel, op een gewensten Reê,
Voor uw Augustus steets een mantel van cieraaden
Met Pallas zilv're naalt, vol ryk gesponne draaden,
Wy dobb'ren langs uw grond, gelyk een dolle Zee,
Die, al het woelen wars, wenst by uw lier te rusten,
Waar op Apollo vaak zyn Daphne's lippen kusten,
Eêr gy verheeven wierd, tot Prins van Faebus Ryk.
Braveert den toom der zon met eeuwige saffieren!
En knoop onze aardbol vast in bondels van lauwrieren!
Terwyl ik voor uw zweep, als Faëton, bezwyk.

Dit navolgende Vaers is een overblyfzel van de t'zaamenspraaken tuszen TITYR en AMARIL, dat om zyn uit gebreit heit geen plaats hebbende konnen krygen, hier nu wort gestelt.

Dat 's 't eeuwig Element, en goud tinctuur der starren;
Dat 's 't onbegryp'lyk ligt, en zuiv're beeltenis
Van 't ongezien Idé, waar in geen' vezels warren,
Dewyl het vry van stof ver booven wolken is,
En steets zyn zelfs verstaat door 't eigenwillig kennen,
Waar door het alles stelt, het geen Natuur uitbaart,
Om de oorzaak van 't groot-Al met driften naar te rennen,
Die vlugger zyn, als kwik van vooze klei en aard.
ô Ja, een heillig zout is vatbaar voor dat minnen,
Het geen de liefde kweekt, in 't hart van dat geslagt,
Dat wars van eigen keur, en averegtze zinnen,
In 't stilste diep alleen naar 't allerhoogste wagt.

Wat daalt 'er uit dien gloed een Oceaan van straalen!
  Hoe is de ziel gestelt, als zy haar zelf vergeet,
Door 't innig vreugde ligt! dat in haar komt te daalen,
  Gelyk een Zee van vuur, die waterdampen kneet.
Een mist van g...lykheit bedwelmt hier onze reden,
  Hier wort men vatbaar, voor het hoog verheven schoon.
Dat uit een drom van bloed, komt in dat wit gegleden,
  't Geen stromp'len moet voor 't ruim van d'ongeschapen troon.
Ik duik, ik zink, ik smelt, in die verborge plaszen;
  Ik ben het alles kwyt, en ken my zelf niet meêr.
Wat is het wonder hel, daar 't zilver wort gewaszen
  In 't onbegryp'lyk bad van 's Hemels Opperheer!
Een myn van vrolykheit groeit uit die gulde baaren!
  Een nieuwe wereld wast, zo dra onze oude sterft!
't Is lang genoeg gekweelt, op half gebroke snaaren
  Van 't eindeloos plaisier, dat deze boezem derft.
Kom, Tityr, kom, verlies uw Amaril, in beeken
  Van nooit gezien geluk, gelyk als zy u doet,
Zo zullen twee te zaam die andere eenheit kweeken,
  Die door het sneuv'len steets zyn leeven houden moet.
ô Dood! ô laaste snik van 't dierelyk beweegen!
  Waar blyft gy met uw kelk, die ons verkwikken zal?
In niets te zyn, om G..., is al de schat gelegen
  Waar om ik tans verrukt heel van my zelven val.

NB. Wat onderscheit is 'er niet, Lezers, tussen de oude Arcadise Harderen, en onze Hey- Veen- en Waterlandse Boeren!

Lees op pag. 246. op de sesde regel van onderen, voor *staalen*, straalen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 33
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Heldenzang verhandelt Ter gelukwenzinge van zyn Hoogheit Willem, Karel, Henrik, Friso.

Prins van Nassauw Dietz,
Erfstadhouder van Vriesland, enz. enz. enz. tredende, op den eersten September, Anno 1724. in zyn veertiende jaar.
Donderdag den 14. September.

NU Vrieslands staats Atlas naar Coelums schouder tast,
En reets, gelyk Apol, hoe langs hoe steilder wast,
Wyl dartien jaaren zyn geklonken aan den keeten
Van dat volmaakt gelaat, dat niemant uit kan meeten,
Zo ruk ik dezen dag een blixentoon te veld,
Die Neêrlands heillig oor in rep, en roeren stelt,
Door 't dreunen van myn bas, en 't brommen dezer snaaren,
Om op een roemclaroen ter starren in te vaaren,
Met Nassauws gouden naam, die nimmer slyten zal,
Zo lang deze aardbol draait, die op zyn naaven pal
Maar palm, en lauw'ren kweekt, om zulk een Prins te kroonen,
Als ons Oranjens stam, uit Kassels bloet komt toonen,
Dat van metaal gekneet, door vuisten, die het staal
Gebruikten voor haar pop, geen Koninklyke praal
Zo agten, als het vuur van woedende kartouwen.
Men moet een Oorlogsmars uit donderklooten houwen,
Op dat het eeuwig vuur een Hercules braveer!
Gelyk als ik tans doe, die op een held trotsseer,
Die uit een drom gefokt van hemelse Jupynen,
Eêr lang, als Faebus, zal met middags straalen schynen,
Op kommen van de Zee, die Vader Oceaan,
Uit zyn verhoolen kil, weet op het Duin te slaan,
Waar langs myn Eccho gilt: *de Friso's blyven duuren!*
Zo lang de Wereld hangt in d'omkring aller uuren!

Ik deed de zon te kort van Neêrlands flonkerstarren,
Die uit zyn morgengout een middags glans belooft
Van eeuw ig diamant, om 't eigen helden hooft
In een vergode nis van straalen te doen warren;
Zo 'k niet een orgeltoom van duizende trompetten
In deez' myn vuisten greep, om langs den waterkant
Van Gysbregts breden muur, naar Maro's ouden trant,
Den steegen Parnas henkst in rook, en vlam te zetten,
Dewyl Gradivus zoon, uit harnas staal gesprooten,
Reets, als een Hercules, die Hydra's kneuzen zal,
Op zyn Trophé verschynd, om Vrouw Bellona's wal,
Eêr lang, met Mavors knots, tot gruizig puin te stooten.
Alcmenas spruit, pas klein, neep adders in zyn armen,
En joegze van zyn borst, terwyl 't venynig bloed
Langs doek, en luuren droop, verslagen door den moed
Van hem, die in zyn wieg al riep van geen erbarmen,
Daar 't monsters gelden zouw, die met gescherpte schobben,
Als Krokodillen, steets een wereloze schaar,
Aanranden uit hun nest, om Atrops moortaltaar
Met dat ontzielde zog het roest van 't vel te schrobben.
Doe Python wiert gevelt van God Apollo's schigten,
Was 't vroege Chaös pas uit ranken van den nagt
Ontsprongen tot een spons, die van het slym verkragt
Naar zulke toetssen vroeg, die voor geen dampen zwigten.
Hoe drong 's Helds beukelaar de nevels niet ter syën!
En soop de plassen leeg van 't zwoegende gevaart!
Dat Daemogorgon uit zyn schoot had voortgebaart,
Om 't uitgewaassemt zaat, tot teeling te bereijen.
Die in zyn ouden dag zal zap van eikels drinken,
Moet toonen in zyn jeugt, wie of zyn Schepper was,
Cupido speelde jong met Mulcibers rondas,
Die Venus, door Vulcaan, voor Mars had laaten klinken:
Zouw Prins Alcides dan zyn 's Vaders staf niet draagen,
Waar meê hy langs het Duin steets blixems heeft gestort.
Dat was Oranjens roem, en Friso's naam verkort,
Die haast als Atlas zal God Caelums koepel schraagen:
Want hy, van wien deez' kwam, scheen eêr uit donderklooten,
En vreesselyk metaal, dat klippig steenrots beukt,

Het geen den rug naar pek, en zwaavel poelen jeukt,
Als tot een magazyn van kruit, aan een gegooten.
Hy droeg een Etna meê van brullende kartouwen,
Als hy een speelreis deê naar 't ritzig Oorlogsveld,
Waar op een moortorcaan den standert had gestelt,
Om ons den blanken huid met nagels stuk te krouwen.
Hoe snoof hy door het vuur, by 't briessen der Genetten!
Wat ramde hy de hel niet met zyn dolk van een!
Waar vloog die Cerberus niet met zyn klauwen heen,
Die al te bits zyn tand wouw op uw spieren wetten!
Als Nassauws zweep op stoof, by 't balderen der vonken!
ô Volk! dat ik begroet met deez' uw nieuwe Mars,
Die op zyn Stamhuis trotst, gelyk een Leeuw, die bars
De forsse maanen schut, die op den schouder pronken.
't Is nog van 't oude zout, myn brave Batavieren,
Der Reuzen, die voor 't Land hun duurbaar zweet en bloed,
Vergaaten in uw dienst, en schopten 't met den voet,
Alleen'lyk om uw kruin, met palmen te lauwrieren!
't Is nog dezelve geur, die u Oranjes deegen
Schonk! toen uw tuin begrimt van een verwoeden hond,
Uit vrees voor Spanjens wrok volangst te sidderen stond,
Gelyk een blad, dat trilt, op 't minste winds beweegen.
Hoe keek men in de bres, toen Holland heel verlaaten
Geen heul, dan traanen, vond, met een beklemt geweer!
Vrouw Themis stoel, gesloopt, ly in 't Kapel ter neêr,
In 't aanzien van den raat der afgestreede staaten.
Waar bergt men best de kiel, in 't midden der gevaaren?
Riep Neêrlans wyze tong, dewyl het stuur bezweek,
En overal, in noot, by elk om uitkomst keek,
Wyl Alba stroppen spon voor magtelooze schaaren.
De byl was reets gewet om alles neêr te vellen,
Men gaf het laast vaarwel met een bestorven mond!
Hoe scheen de waarheit niet van logenaars gewond,
Om dat een Rooms Monarch onz' Tempels wet wouw stellen:
Geen noot, zei Cadmus, toen 't Serpent kwam aangestooven,
Want Vader Hercules dwong Hecaté tot staan!
Eêr zal ons aardbol los, en uit zyn krammen slaan,
Eêr een verwoede Wolf Gods lamm'ren zal berooven.

Hy grypt een koop're berg van 't noort met beî zyn schagten!
Men blixemt op de hel! men dondert kaffers doot!
De Koning Pluto vlugt met Charons wrakke boot,
Naar 't inquisitie hol der botste dommekragten!
Vorst Jason zwaait de pluim, de wimpel der Olyven!
En pronkt met 't gulde vlies, ten spot der bitsse nyd!
Om dat de stier reets voor zyn kniê gegrendelt lyd,
Die door salpeter gal ons wouw, ten afgrond dryven!
Dit alles, en nog meêr deed Friso's Stam, wiens looten
Zyn, door de gunst der Goôn, in onzen grond geënt,
Die aan de vrugten best den waaren wortel kent,
Waar uit myn jonge Prins komt naar de wolken stooten!
Staat ruim! ô Zon, en Maan! gy starren, op uw troonen!
Want deze Faebus ryst uit kimmen van de Zee!
En polst den dagenraat, die Pegasus beree,
Om haaren ogtendstond met roozen te bekroonen!
't Is of Adonis bloost op Venus marm're boogen!
't Is of Narcissus lagt om 't dart'len van zyn beeld!
Het geen de wellust heeft met vlammen getaffreelt,
In 't hel doorfoelyt glas van Willems flonk'rende oogen!
Dat hem geen Vlietgodin, geen Veld-, of Woudnajaden
Beschouwen, daar hy rust, op een fluweel matras!
Op dat hy niet gerooft, gelyk Kupido was,
Onz' moederlyke strand, in traanen weêr doe baaden.
Myn erfheld is een bag, vol vrolyke robynen,
Die een saffieren lip kan streelen met zyn mond,
Dat hem een Pshiche greep, by Faebus morgenstond,
Haar lampje dat zeeg neêr, door 't teeder minnekwynen.
't Zouw zyn: hier is ons ligt, ô avond myner zinnen!
Hier plukt men van een tros de druiven der natuur!
Prins Friso is een bad van levend water vuur,
Waar door ons wereld zal een and're wereld winnen.
Zag hem de Keizer eens der bovenmaandsche Goden,
Hy dook van 't steil azuur ligt op zyn voogel neêr,
En greep hem in zyn arm, al viel de blixem speer
In 't zand, waar meê hy 't al, wat hem verveelt, kan dooden.
Om aldus hemelwaarts, op adelaare zoomen,
Te gieren, met een buit van dart'lend paerlenmoer,

Dat schoonder is dan dat, waar op Dione voer,
Toen zy naar Paphos ryk voort joeg, met Zephiers toomen.
Kom hier Pygmalion, en roer deze elpenbeenen
Van Pallas pronkgestel met zwakke bytels aan,
En zie, of uw yvoor niet zal aan 't smelten gaan,
Als hy 't slegts maar een glimp van zyn gelaat wil leenen,
't Is afgedrukt op melk van lelyen der daalen,
Door eelder carmosyn, als Juno trotssig draagt,
En net, gelyk de glans, die uit de kimmen daagt
Van Doris dun kristal, en blaauwe pekelzaalen.
Wat Abrikoos! en kars! wat Persik! en Moerellen
Ontknoppen niet eerlang, op struiken van het groen!
Om op myn Willems wang een blyde kus te doen,
Als hy naar 't Egt rondeel zal met zyn wieken snellen!
De uuren naderen al, op zoele Bruilofts zoolen,
Zyn jeugt wort reets gedost in sluijeren van sneeuw,
De vonken gloeijen al van Frieslands wonder leeuw,
Om in een wildernis van straalen te gaan doolen.
Eerlang zo rooft hy zig een Cythare der Hooven,
Of schuimgodes der Zee, die wustig op het bloed
Van Coelum, langs een golf van westen wind voorspoed,
Om Cyprus pronkadoon met snogg're dauw te stooven.
Rek vry uw halzen uit, ô Duif, en witte Zwaanen!
En trekkebekt, en zolt, en huppelt op uw pluim,
Wyl d'Aardbol al te klein voor 't joelend hemel ruim
Van dat genot, de zon schynt met haar floers te taanen.
ô Ja wy domp'len reets den neb, door heillig zwygen,
In beeken, ryk van vreugt, en bidden om dien dag!
Waar in myn jonge Held de Oranje fiere vlag
Zal doen op Venus slot en zilv'ren drempel steigen.
Stolt bloemen tot granaat, gy Flora's lievelingen!
En rypt een Muscadel, ô jongens van het Woud!
Die alles overtreft, wat ooit het Wyngaards hout
Kon uit zyn dorren rank in Bacchus beker dringen,
Op dat de gulle ziel door Nectar mag herleeven!
Die, in een kroes gevat van tintelend koraal,
De zinnen zo bedwelmt, dat uit dat lief onthaal,
Een rist van Eng'len kan op huwlyks spreijen zweeven!

Terwyl de Oranje steng, uit schorre keteltrommen
Het hooft opbeurt, gelyk een Pyrineese naald
Die met zyn kroeze hair ver booven wolken praalt,
Om 't vyandlyk kanon, door donders te verstommen!
Die op een myrtfeston kan blos van wangen kuszen,
En zuigen hemeldauw uit lippen van de zon,
Daar een saffiere beek, van een azuure bron,
Na ond'ren snelt, om 't vuur, door zagt geruis te zuszen;
Kan ook, wanneer hy wil, een steenrots ringelooren,
Die met zyn breeden bult op hooge tinnen schuurt,
En in de fletse maan met verrekykers tuurt,
Wyl een salpeters bas zig laat door nevels hooren.
Al stond Vorst Pluto's reu op Hercules pylaaren,
En bulderde, in den vlam, gelyk een Etna's haart,
Die Galatea's sleep met vuns klaroen vervaart,
Ik zag hem van dien top weêr na zyn morsbak vaaren;
Als slegts een Leeuwenluim, uit Nassauws dapp're spieren,
Op eenen Tyger klom van uitgeholt metaal,
En greep uit Zwedens myn een staaf van gloeijend staal,
Om Mavors naamdag met een kroes van kruit te vieren.
Het Zulphur is de ziel van 't eeuwige beweegen,
En 't zout stolt, door Mercuur, op bodems van den nagt.
Myn Friso is alleen maar hierom voortgebragt,
Op dat Oranjens roem zouw trotssen op den deegen
Van dat vermaart geslagt, dat ons doorknaagde wallen,
In tydt van barren vloed kon dempen met zyn borst.
Wat heeft die yz're stam niet op zyn nek getorst!
Doe 't zeven bondel zwerk op tip stond van te vallen.
Zo lang de wereld staat op spil van eeuw, en uuren,
En dat Jupyn den riem der twaalef tekens sluit
Met diamant, dat vry, uit eigen driften spruit,
Zal Fama haar trompet door twee paar winden stuuren,
Met snorrend mondsgebrom van dubb'le kartouwen,
Tot eêr van Nassauws naam, die, in een nis van goud
Op Caesars heldentroon Augustus ryksstaf houwd,
Om 't onderaards gewelt in ketens vast te houwen,
Door Frieslands erf-Atlas, die uit zyn zaat geklonken
De trappen reets beklimt van 't steig'rend kapitool,

En ligt eerlang, gelaarst met nog doorstikter zool,
Zal op een praaltapeit van grootzer purpur pronken.
Schrik Atrops voor zyn wiel, en Plutus voor zyn waagen!
Want Faebus voert het zeel van Mavors met zyn hand.
'k Zie 't vyand'lyk arduin wel haast in ligten brand,
Zo hy maar éénen vonk op het Tyras wil jaagen.
Trek vry by een, gy Rot, dat nydig om 's Lands kielen,
Ons pekel boszen dreigt met bergen van metaal,
En reets u roszen gord met touwen, om de zaal
Te laaden met een tuil van afgeregte fielen,
Wy leunen op de trouw van 't puik der aardse zoonen,
Die van Maria's bloed, en vrouw Louisa's zorg
Is opgeleit in noot, als voor een waare borg,
Om in een drang van ramp der oud'ren geest te toonen.
Schenk hem, Saturnus reus, uw hamer der Cycloopen,
Op dat de moker deinst van Typhons dolle volk,
Dat steets met Swaveldrom uit de acchereese kolk
Opdringt, om Neêrlands Goôn in 't vuur van Stix te doopen,
Die eenig door hun raat, als Staatskollossen zwoegen,
Om dit moerassig veen te vyslen tot aan 't smalt,
Het geen van Zon en Maan, en gulde baggen bralt,
Om stadig door zyn toorts de Schippers te zien ploegen,
Die langs de baaren treên, als snuggere Oceaanen,
Die Eöls legertrein, gemetzelt op 't Orcaan,
Gestevent door hun kunst in beî de vleugels slaan,
Als of een onweers gits hen moest de weegen baanen
Naar Indus, en Pactool, en Ganges ryke dreeven:
'k Zwyg nu van 't sneeuwig Zuid, en 't glazig Walvis Noort,
Daar 't Zeerioelendom langs harde klippen boort,
Om, door beweging slegts, in kouw te blyven leeven.
Wyl ik myn zeilen moet inkrimpen, voor de wond'ren
Van onzen waterkom, die op den hemel barnt:
Wat is die flaauwe dag by ons volmaakt gestarnt!
Dat Kroon, en Troonen zal van 's Werelds Duinen plond'ren!
Zo dra Achilles is zyn stuurmans spoor ontkoomen,
En maar een dolk opspeurt, waar me hy toonen kan
Dat uit Vorst Nassauw Dietz, en Hessens Zweet, een man
Opdaagt, die met zyn vuist zal Coelums beeren toomen!

Braveer, myn Prins, den roem van Koning Willems daaden!
Die door het meirschuim zwom, naar 't Albions gebiet,
En met Gods Tempelvuur, als Sampson, nederstiet
Den Dagon zyner eeuw, omringt van slinkse raaden,
Die uit oud Babel eerst zyn naar 't Altaar gedrongen,
Dat gy nog de uwe kend, om dat de zuiv're leer
Van 't heillig vreêverbond, op een hervormde speer,
Wort in uw Hof geviert, met onnavolgb're tongen.
Ruk, Faenix Friso, voort langs Vaderlyke spooren!
En vegt voor 't regt der Kerk, daar Arons krygsgeweer,
Met hemelwaarts te zien, uw zy verkiest, tot eer
Van hem, die in een rist van zonnen zit te glooren.
Zo zal het Paradys langs uwen zetel bloeijen,
En 't vuur zyn water kneên, als Venus haar Adoon.
'k Zie 't borstelige zwyn reets uit ons oog gevloôn,
Wyl myn Oranjens mond citroenen zit te snoeijen,
Op rompen van kanon, mortier, en donderklooten!
Tot een Trophé gebeurt voor Willem Friso's naam,
Die Alexanders roem neêrblixemt met zyn faam,
Wyl hy een Herc'les kon van zyn triompboog stooten
Met eenen knots van vuur, gedraait uit hemel starren,
Die steets van verre staan op hun vergulde post,
Om by der hand te zyn, als hy zyn geesten lost
Om slegts in eene beemd van vonken te gaan warren,
Waar in dat diamant der Friesen zo moet praalen,
Als nu Vorst Jupyn doet, die op den Ryksstoel trotst,
Met een robynen staf, en alles nederklotst,
Dat met een zwakke veêr de Goden af wil maalen.
W. v. Swaanenburg.

Zutphan....s.

NB. Wy zouden dezen Heldenzang wel voorlede week gevoeggelyk uitgegeven hebben gehad, dog de Herboore Oudheit voor de deezen uitgekomen, was al byna gedrukt, eêr dit vaars begonnen was.

NB. Wy zullen de Hermetise Liefhebbers, toekomende week, op een schootel mercuriale raapen vergasten, die op een Zulphervuurtje gaar gekookt zynde, wel tienmaal zouter vallen, als de flaauwe kool, die de Schryver van Pythagoras leeven, en gedagten heeft gestooft.

Dewyl ons laaste vares op den Digter *Sanekel* de monster rol passerende door my bevonden wierd op de drukpars veel te hebben geleden, zo verzoeken wy, dat de Liefhebbers op pag. 256. op den eersten regel voor *schep, schept*; op den agtentwintigsten voor *rift, rist*; en op den laasten regel voor *Hercules, Herc'les* gelieven te lezen.

A°. 1724. N°. 34
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Philosophische redenering verhandelt,
Tusschen Ali Puli, en Hai Ebn Jokdhan.

Donderdag den 21. September.

HEt strand des greizen Neils, die 't Priesterlyk gebeent'
Van Hermes gaave kroost, drie maanden 's jaars beweent,
Was outyts ondermynt met donk're letterbeelden,
Waar in de wil, te zaam gedrukt, vermoogens teelde,
Aan kenders van de kunst, om de een of de and're ziel
Te draaijen uit haar romp, door 't in gebooren wiel,
In nieuwer vorm gestel, om dus te blyven zwoegen
Naar de volmaakte rust, door 't wankelbaar te ploegen,
Het geen een diepte heeft, die niemant hier bepeilt,
Als die van 't laage stof naar 't steil der starren zeilt.
Wat Griekenland ooit deê, door drang van Wicchelaaren,
By 't brommen van hun zang, en 't smooken der Altaaren,
Waar door het brein, onthutst, als van zyn wortel sprong,
En langs een dronke zoes van woeste nevels drong
In Kelders, vol van doffe, en bruin bezwoore outheit,
Blykt in 't Latynsche schoon van Romens letter stoutheit,
Dat, trotssig op zyn toon, het capitool beklom,
Toen Vorst Augustus ros, langs zap van lauw'ren zwom!
Met zulk een fiere vlam, als 't eeuwig bloed verligten
Van lampen ons doet zien, in zeltzaam graven stigten
Der wyze Tempeliers, die afgeregt, op 't Zout
Het zilver kwikken deên, door hun natuurlyk gout
In klanken, zelfs gesnaart om geesten te beluist'ren,
Die, geesteloos van geest, altoos in 't eenzaam fluist'ren,

Tot dat een Offeraar, door wustig vuur verhit,
Hen weêr hun ligghaam toont, 't geen in zyn grafsteê zit.
Dit, en nog meêr zal nu myn zee van barre wond'ren,
Op uwe Duinen, volk, met dubb'le toonen dond'ren;
Om dus *Pythagoras zyn wortel leer* te ontleên.
Dat Ezels van myn Dam vry met hun klaauwen treên!
Het gelt van daag kanon, mortier, en staal der Goden.
Ik wil myn Held *Mercuur* op *Sulphur* kroezen nooden,
Hem smaaken doen, hoe *Sal* de vlugge deelen stolt,
En hoe de wereld zelfs op zwier van driften rolt,
Hoe 't steevig *mineraal*, van 't *animaal* gevlooten
Al 't *vegetabal* kan het onderst' booven stooten,
Als het van waan gespoort zyn eigen baarmoêr knotst,
En met een wiek van wind, op zoeler heuvel botst,
Om dus *Hermaprodiet* te zien in 't *water* sweeven,
Het geen door *vonk* gewekt steeds de oorzaak blyft van 't *leeven*.

Ali Puli. Ik heb u reets afgetaffareelt, ô kluizenaar der hemelsse hoolen, hoe de eigenschap van twee wezens, die in een zelve nabyheit van het eeuwige huizen, niet kan gescheiden blyven, door afgelegentheit van tyd, en plaats, veel minder door de drabbigheden der lugt, die geen vat hebben op gezuiverde zielen, dewyl hun circulerende zouten te penetrant zyn, om niet alle beeldelykheden te doorbooren, want even zo eigen als het ons is den ander te verstaan, in een zelve natuurspraak, als de Hermetise wysgeeren gemeen hebben, om dat de uiterlyke toonen alleen toevalligheden zyn van de begrippen, die buiten groove galmen gebooren worden, zo voeggelyk is het ook voor schepzelen, die booven de zinnen steigeren, de verscheidentheit der kringen doorkloutert hebbende, in een oogenblik te geraaken ter plaatsse daar ze wenssen te zyn. Het lighaam der meeste menssen is regent van hun geest, en de ongezuiverde ziel, die naar het aardse hongert is een slaaf der begeerelykheit van het logge vlees, maar zy, die hen zelven behooren, door het elementaare leeven te boeijen, naar de inblazinge der gezonde starren, doen hunne groove hoedanigheden nog snelder beweegen, als de stormen, die door parssingen van alle vogtige verdikkingen vaak tot orcaanen uitbarsten. Men ziet die zelfs aan den aard der mindere gestellen, want die lootagtig, en traag zyn, door de inspiereering van een *Saturniesen* geeft, zyn niet half zo snel, in hun doeningen, als zy die van de warmte van *Sol* leeven, en uit de kwik van *Mercuur*

hunnen aadem genieten. Uit dit gezegde zal 't u ligt vallen te begrypen, wat my bewoogen heeft om langs Duin en baaren t'uwaarts te snellen, en in by na geen tyd te spoeden, om my in uwe eeuwige vermaakelykheden te vergezelschappen. Doe gy doorgedrongen waart, bekoorelyke woestenier, door de bespiegeling van alle wezentheden, tot hem die alle dingen stelt, zo stond gy vlak in de zon, of in de warmen stralen der scheppende vermogens, waar langs ik bezig was my zelven te zien, in de hermaphrodietsen grond, die het algemeene zaat der dingen is, ik begreep dat man, en vrouw een zyn in hun begin, dog dat de scheidinge dier twee door naar den ander te hongeren, en malkander te raaken, de oorzaak alleen bleef der vermenigvuldiging van gedaantens en vormen: ik dagt waarom is een *animalis* gestel geen *mineraal* of een *vegetabele* zaak, het geen ik ben? ik zag dat de lust van zyn, en de begeerte tot wat te wezen den wil wrong om zyn zelven uit te dyën tot een zekeren aart, die met de neigingen stemt. Waarom ben ik *Ali Puli* en geen ander! riep ik uit: waarom ben ik niet algemeen als de adem aller dingen? waarom wil ik gelukkig zyn door my zelven te kennen! waarom laat ik my niet begrypen van hem, die ik niet doordringen kan, om dat het eindige het oneindige niet kan omvangen. Ik viel hier van my zelven! waar was ik starren? doe de nevelen my verslonden! doe ik winden dronk in myn holle schaalen, en dat een eeuwige geest my besprong. Ik wiert verkragt, en ik weet niet van wien, ik omarmde een wolk, en vervloot uit myn beeld en de vattingen der Ideën, in de algemeene bron der wordingen. Ik was nog het een, nog het ander, maar wierd alle dingen teffens, om te leeren baaren de tinctuur der hemelen in aardse kroezen; een vloet, een maagdelyke dauw was meester van den man, en de steigerende wil wiert water, daar zag ik myn *Hai Ebn Jokdhan* op den grond dezer wellen dobberen, als een paerel die zyn oester verlaat, en langs de golven vliet, om de Diadeêm te versieren van *Demogorgon*, die de Vader der Goden is. Hoe lief kreeg myn verrukking uw leidelyke gestalte! hoe vond ik ze naar myn wens! om dat gy keureloos dobberde op den Oceaan der liefde, om eeuwige vonken te fokken. Vertel my heillige man iets van uwe weegen, van uwe verstuivingen, en zalige nietigheden, op dat ik aan uwe wangen verstom, en met u verdwyn, door de ontwording der aardse dingen, tot een onbegrypelyk niet, en waassem van verwondering!

Hai Ebn Jokdhan. Zal ik u schetzen, die naar de eeuwige, en onzienelyke vorm ben gevlooten tot een vezeltje des tyds, wat ik ben, als

ik niets en ben? u schilderen, die een penseel gelykt, in de vuist van myn Schepper, een kunststuk van myn wortel! oneindige werelden ondersteun uwen Jok Dhan! dien Hemel der Aarde! die boven zyn zelven woont, en op meêr dan adelaars pennen zyn droessem ontvlugt! ik ben verbaast voor myn denken, en sidder voor verkeerde beelden. Hoe 'k verder van my vlieg, hoe 'k nader ben aan myn oorzaak. En hoe nader aan myn G... hoe verder van myn Ideën. Kon ik onklankbare galmen vatten, u met stille juigtrompetten uitblazen de eeuwige wond'ren van het oneindige, gy hoorde het geen gy zelver kend, maar neen ik moet valsse toonen verzinnen, om waarheden te noemen. Wy zyn niets, *Ali Puli*, als rook en damp, in onzen heelen omtrek, en ons groote bestek is wind en waan. Ontdoe u van u zelven, ô wereld, zo ziet gy niet wat gy heden zyt, maar wat gy word door uw verliezing. En wat dog? ô zon! sluit my de lippen toe! op dat ik geen verrukkingen stamer, en de eeuwen verschrik! een Oceaan is diep, nog dieper is de Zee der liefde, dies ik smelt voor u weg, ô bronaar van zoet. Ik ben niet meêr *Hai Ebn Jokdhan*. Wat dan? een voedsterling van 't eeuwige vuur, want myn tonder is enkel vonk. Ik heb jaaren aan een door de stoffen gewoelt, in de elementen gegrabbelt, alles gezift, en gepeilt, om het oorzaakelyk te tasten, maar doe de tyd bezweek, en dat het gebouw, het geen ik had geflikt instorte, toen vond ik in een oogenblik, uit het einde aller dingen, het waare begin, het geen zig onmiddelyk openbaart, als de uitterlyke begrippen smelten. Wilt gy weeten, hoe ik was gestelt, toen de eeuwigheit in my heerste. Ik zal u het onnoemelyke zien te zeggen: myn gemoet was een spiegel, en in plaats van een beelt te maalen zo ontfing ik iets ongebeelds, het geen zyn zelve in my zag, om dat ik stil was van beweegen. Toen een ander in my keek, wiert het glas gewaar dat het alleen strekte om te moeten lydelyk wezen voor de werkelykheit van een soeverynen wil, en 't genoot zo veel lust in die onderwerping, dat het al het tydelyke vergat. Kan ik nu zeggen, ô Bossen en Boomen, ô Klooven, en Rotssen wat het is eeuwig te zyn, neen, neen ik verstom. Zo vuur van water leeft, en 't vogt uit vlammen dampt zo leeft myn wezen van het onwezen van die zalige nietigheit, van dat..... ik kan niet meêr.

Ali Puli. Ik twyfel nu niet meêr, nu ik uwe verborge Oraculen zuig, of de eeuwige speen der geesten is in mynen mond, en de melk der starren vliet in myn ad'ren. Ik moet barsten van het goud, zo ik uwe wanden niet vergul, want myn *Mercuur*, die vlot is, verdikt op uwe ziel,

door het *Astralise zout*. Dat ik nu uitdreun! myn Adeptus, gy bezitter der mynen, de keer, en weêr keer der dingen! want de sleutel der Goden past in uwe vuist, om de krammen des nagts te ontgrendelen met straalen van *Apol*. Daar kryg ik vaart, daar begin ik te scheppen, daar vloeit het goud uit myne lippen: alle wezens hebben één ziel, dog niet in dezelve volkomentheit, en al wat bezonder schynt, wort door een, en zelven geest omriemt, en zouw even eens wezen, zo het niet meêr tragten uitwaarts te zwoegen, als naar binnen te keeren. Het *Sulphur* dat in zyn eigenschap hongerig is, en in den donker tast naar zekere kragt om 't onzigtbare te beelden, heeft naauw'lyks een *mercuriale* vlugheit ontfangen, om de algemeene hoedanigheit van 't Heel-Al te kennen, of de porring van zyn heete gestel doet het eerst ontfange kwik gesten, en zig uitdyën tot een hongerigen lust, om alles te verslinden. De eene beweeging veroorzaakt eene ander, en de eene vezel werpt den ander over boort, om weêr een nieuwer te plaatssen, waar door de dingen verbitteren, en uit hun algemeene overeenkomst verwyderen, met een ingezwolgen lust, om een ander te overkraaijen; tot dien einde trekt elk een gedaante uit zyn gestel, om zyn naasten te overbluffen, en in een zekeren form te verduuren, die eigen is aan het soort der beweging, die hem verzelt, want na de meê, of tegen drang der hoedanigheden, die uit de wortels van het *Zulphur* zyn voortgekoomen, is zyne eigenschap gestelt, om een bezondere gedaante te fokken, waar toe de *Mercuur* de behulpzaame hand bied, door den honger, en lusten te verzadigen, met uitbeeldinge van hun wenssen, en tragten. Naauwelyks is het begeerde ontvlamt, of het stremt tot *zout*, en schaft aldus den geest zyn lighaam, waar in hy woelt, om de eeuw, en tyden te verduuren. Dog dit is iets, dat wel volmaakt is, om de wereld in een blyvende beweginge, ofte een *perpetuum mobile* te onderhouden, dog geenzins dienstig om tot den *universelen geest*, of de oorzaak der mindere geesten te steigeren. ô Neen, de zinnen, en de buitenste ademingen dienen inwaarts te zakken, en uit hun steigerende hoedanigheden, en gestolde zouten te keeren in een wateragtige complectie, die, gezuivert van alle vezelen, een vonk uit het eeuwige vuur trekt om den Faenix te verjongen, die van de omgekeerde natuur ontspringt. Deze veelverwigen vogel, die zyn neb in goude beeken verfrist, is de zon gewyd, uit wie hy leeven kreeg, en in de welke hy wenst te sterven, om altoos uit een, en zelve *materie* de *elementen* te oversnoeven. Wat zouw ik hier niet aan mynen *Hai Ebn Jokdhan* van konnen zeggen by aldien de slaaperigheit zyne oogen niet en sloot, voor myne verheeve toonen.

Hai Ebn Jokdhan. Die booven de starren is doorgedrongen, en in het firmament der zalige zielen huist, denkt om het mindere niet, als met weêrzin. De stookkunde der Wysgeeren is onderscheiden, want eenige booren de aderen der natuur door met hunne heete spooren, om de melk der mynen te proeven, dog andere schynen overwaaszemt met een laauwen dauw der hemelen, en dobberen in den Oceaan en oorzaak der elementen. Die dit proeven hygen om niet anders te zyn, als de wortel wil, en uit die overgegevene gelatentheit vloeit eene indaaging van ligt, die onze zinnen verblindende, ons met andere oogen doet zien, als die de onze zyn. Wy weeten niets, als dat wy gekent zyn en beeldelyk worden, om dat de ongebeelde Schepper der dingen, ons ziende, verstaat wat wy zyn, terwyl wy in die gewaarwordinge gelukkig leeven, als een jong geboore kind, dat de boezem zyner moeder drukkende in slaap valt op den ruimen schoot der zalige G...heit.

Ali Puli. Daar is nog iets in de *Alchymie* dat de *Alchymie* overtreft, en nog een *Magia* die de *Magi* niet en kennen, en ik hoop te leeren, door de myne te vergeeten. Ach! was ik *Hai Ebn Jok Dhan*, in steê van *Ali Puli*, zo zouw ik zien dat de ziel der wereld, daar de stookkundige Liefhebbers tans van spreeken, heel ver verscheiden is van die, die de andere heeft gestelt, om ze in de onbekende te verliezen.

Wy zullen deze Hermetise pot toedekken, op dat 'er onze hedendaagse *Adepti*, en *Magi* niet van koomen te barsten, met eene vaste belofte, dat wy, tegens dat hun *mystike* slokdarm weêr een weinig verder is geprepareert, hen met de rest zullen vergasten; neemt ondertussen dit vaarsje voor lief, van ons gemaakt, op de schielyke dood van den Eerw: Godz- en Hooggeleerde Heer W. Vonk: gewezen Predikant binnen Amsterdam.

Zo hort een Ceder neêr, van Libanonse toppen,
  En plast, door zynen val, in Hebers stroom Jordaan,
  Dat Duin, en Struiken zelfs aan 't bange schreijen gaan,
Om dat hun boezem barst van zo veel leets te kroppen,
Als Israël ontmoet, dat overmast door treuren,
  Van Salems gronden ziet, hoe of dien Vreê-gezant,
  Die, als een goude Palm in Vorst Messias hand,
Een drom van harten kon ten hoogen Hemel beuren,
Nu leit om ver gevelt, gelyk een eik, wiens blaâren
  Van donders fel geknot, de laage velden kiest,
  En 't fierste van zyn stal op 't onverwagst verliest,
Door uit onze oogen weg ten grafzark in te vaaren.

Is Zion zonder troost? om dat het hooft der Helden,
Dat Levies Volk, en stoet, heeft met zyn tong gestigt,
Als Choor, en Kerk, verrukt op 't schynen van zyn ligt,
De deuren van 't gemoet van zelver open stelden,
Leit van zyn Priesterrok, en fiere Choorgewaaden
Ontbloot, op 't Lykcipres, en treurig graf lauw'rier,
Gelyk een star, die mat van wolk, en lugt saffier,
Is uitgebrand, om slegts in nieuwer vuur te braaden?
Zo ruk, ô Juda's erf met bange floerstrompetten
De legertenten uit, en sprei u in een rei,
Als bleeke schimmen past, die met een droef geschrei
Den vollen toom op maat van Davids harpen zetten.
De Tempel stander Gods, en 't puik der Aronieten,
Dat Moses stoel beklom met een twee snydent zwaart,
't Geen Adams bekkeneel heeft stuk van een geschaart,
Is als een Palm veroest, die uit den grond komt schieten,
Om eeuwig groen te zyn door 't knaagen van de winden,
Die feller, op hun boog, geen blos, of vrugt ontzien.
Had gy ons tyd vergunt, om u de spits te bien,
Myn Vader was als nog in Bethels muur te vinden.
Gy hebt ons overeilt, ô dood! met uwe schigten;
Een krygsman neêrgevelt, die niemand kon weêrstaan,
En, eêr men 't naauw'lyks wist, zo was de slag gedaan,
Waar door hy neder dook, die voor geen wereld zwigten.
Het reukvat van de ziel, en borstlap, ryk van steenen;
De meiter onzes Gods, ja 't kleet der Majesteit,
Die waaren hier by een, dog waar toe meêr gezeit,
Wyl traanen lippen zyn, die enk'le klanken weenen.
Tapt my het water af, of ziet ik moet verdwynen,
En worden tot een Zee, ô wakkere Amstelaar!
Maar ach! waar dwaal ik heen? daar ieder schynt een baar,
En Gysbregts erf een kom van duizent cristallynen.
Hoe laat gy Noaahs Ark, myn Heer! in 't pekel zinken?
Vergeet gy uwe min, ô zoete Bruidegom!
En, als het Duifje kirt, wort dan de Heiland stom?
Die anders, uit een dauw kan diamanten klinken.
Daar schiet een straaltje neêr, een lonkje van Gods oogen
Hy wenkt my toe: zo vaart Elias naar om hoog,
Met een Orcaan van moed, om op een trotsser boog,

Dan hier beneden praalt, zyn vogt met vuur te droogen.
Hy eet het Manna reets! en drinkt uit Jesus borsten
Een kroes van hooningzeem! een teug van heillig bloed,
Die onder hier de Schaar heeft met zyn melk gevoed,
Zal booven, op myn troon, in eeuwigheit niet dorsten.
De Dudaim geeft reuk, de Roos en Lelies dart'len;
Myn VONK is enkel vonk! de man schynt louter vlam!
Ik trok hem weg, om dat hy naar myn zetel kwam,
Door onder op den grond naar 't bovenste te spart'len;
Ik houw hem in myn hand, ten zegel myner ving'ren.
Hy proeft nu, wat het is te zyn een Kind van God!
Benyd uw Harder niet het zalig Lamm'ren lot,
ô Volk! dat niemand zal uit myne kooijen sling'ren.
De dood is hem geen dood, die stadig in zyn leeven
Op 't einde zag, dat hy u steets heeft afgemaalt.
Hout slegts uwe armen op! want ziet de mantel daalt,
Dien ik hem eertyts schonk, om aan myn volk te geeven.
Eliza is alreets, voor u, by my gekooren,
Om het Prophetendom, dat uwe breuken heelt,
Te zalven met den wyn, en balszem van myn beeld,
Als slegts het doddrig oor wil naar die leszen hooren.
Al waaren zelfs Leviet, en Priester weg geweeken,
Myn geest, die laat ik u, en blyf Samaritaan,
Schoon duivel, vlees en hel haar linkse pooten slaan
Om dit ons eigendom met spiessen te doorsteeken.
Hout moet, myn Sulamith, in 't midden van de door'nen!
En sla uw duiven lonk op 't purpur van myn mond!
Hoe is uw minnaars ziel, ô teêre spruit! gewond!
Om al de straalen gloeds van 's Scheppers uitverkoor'nen!
Schrei niet, myn waarde Kerk, om VONKS ontvonkte vonken,
Die Halelujah zingt, in 't Cherubiense Hof;
Maar trek de zakken uit, gepropt met as, en stof,
En zie op uwe tin in 't kort een ander pronken:
Want schoon dees star bezweek, de zon blyft eeuwig duuren!
Ik ben uw toeverlaat, in 't midden van den noot.
Wat is Jehovah ryk! wat zyn zyn daden groot!
Die zelfs op golven doet de Olyftak zegen vuuren!

NB. Gelieft op pag. 262. op de eerste regel te leezen voor *van noot, van 't noort*.

A°. 1724. N°. 35
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In Minneryen verhandelt,
Tusschen Damon en Cloris.

Donderdag den 28. September.

WY zullen eens een toon, op zwakke snaaren zetten,
En neuren van de min, in steê van Oorlogsspel,
Want deze bagger dam, die laag is van gestel,
Hout niet van Maro's trant, en Pindus steile wetten.
Wat weet men in het veen van muuren te verpletten,
En met een donderram te stormen op de hel;
Een rietmuziek voor Pans is meêr, als dubbelt wel,
Die naar Syringas stem eêr, dan op 't brommen letten
Van 't barsse veltklaroen, dat langs een hoger duin
Meêr wonderen verrigt, dan in 't moeraszig puin,
Dat schrikt, als slegts een bas komt langs het wier te dreunen.
Te schaffen naar den smaak is 't kunstje van den tyd,
Waarom dan niet myn pen den teêm steets uitgebreit,
Die Midas oor vergast met draf van Kermis deunen.

D a m o n .
ô Snoeppig tydverdryf, dat does, door lodderbekken,
Gelyk een lely bloost, die dauw van roozen lipt,
Waar toe hem tot een bei van uwen korf gekipt?
Die met zyn angel speeld, als gy hem komt te wekken
Door 't geuren van uw mond, vol zap van zuikerrieten:
Of houd uw kuszen t'huis, of laat myn veder toe,
Dat zy haar geest verkwist, gelyk als ik tans doe,
Om in een purp're schaal een zilvre beek te gieten.
Dat gy gevoelen kost, wat ik u wens te geeven,

En slegts begrypen woud, hoe of de dingen staan,
Die op Kupido's trom, om u aan 't muiten slaan,
Gy zoud geen Swaanen neb myn Leda wederstreeven,
Maar duiken in het gras van Paphos lustwaranden
En kussen uw Jupyn, die in een Herders vagt,
Naar 't knikken van uw oog, met duizend lonken wagt,
Om op het hooningseem van uwen schoot te stranden.
Daar krygt, en geeft men weêr, door 't onderling verëenen;
Daar wort de tong gelaaft, die nu van dorst, te heet,
Bynaar haar kragt verliest, om dat gy niet naar meet,
Hoe of Deucalion eerst menssen schiep van steenen,
Doe Pyrrha aardig, neen, wist op zyn ja te zeggen,
Gelyk als gy nu doet, om ons te meêr te kneên,
Tot dat verborge spel, het geen wort aangebeên,
Om dat een Juffers woort is av'regts uit te leggen.
Als gy het hooftje schut, dan kryg ik nieuwe nukken,
Als gy het kropje wend, dan word ik enkel vonk:
Ach dat myn oorlogsvaan eens op uw wallen blonk!
Wat zouw ik niet al vreugt, door 't plonder stoeijen plukken!
Ik greep u by den hals, by 't marmer van twee heem'len,
En drukte lip op lip, ja ziel met ziel aan een.
Waar vloode ik met myn lief! waar zy met my niet heen!
Als een, en zelve bron, zouw door twee buizen weem'len.
Hoe twee! neen, neen, wy zyn maar één, en 't zelve weezen,
Schoon gy geeft neen op ja, ik ja op stadig neen:
Een Juffer valt heel ligt naar onze wenssen heen,
Als zy begrypen wil hoe alles is gereezen,
't Geen heden heftig trotst op 's werelds dubb'le boogen,
Uit eenen effen grond, waar op vrouw Venus schreef:
Dat al wat ned'rig duikt, slegts na dien melkweg streef,
Die uit de lonken wast van myn Adonis oogen;
ô Ja het steil yvoor, en 't puilzel uwer borsten,
Groeit, meisjes van de min, en 't dartelen des mans:
Het maagde bloet, hoe jong, wil altyd aan den dans,
Al schynt het na den ernst, in steê van jok te dorsten.
Daar schuilt een addertje in de allerklaarste bronnen;
Al is men nog zo zoet, het hart trekt dog naar 't zuur,
Raakt maar het strootjen eens omtrent het minste vuur,

't Zal toonen, hoe 't Heel-Al is uit één zaat geronnen.
Waar toe nog meêr gezeit? uw flonkerende blikken,
Die wyzen wat ik meen, maar gy verstaat my niet
Kwanswys, om dat gy wilt dat hy, die u verriet,
Door heeten vlam, tot straf, zal op uw boezem stikken.
ô Grafsteê! zo volmaakt! uit trots albast geklonken!
Ik lag met Chairo's rots, en steevige kapel,
En gil: ik geef van daag de wereld zelfs vaar wel,
Om op een diamant, als trots robyn, te pronken.
Waar blyf ik? hoe verrukt is Damon in zyn sterven?
Wat zyn de stuipen lief, die hem versmelten doen!
Kom! kom! myn Engel, kom! geef my de laaste zoen!
Of gun my, dat ik u mag heel en al verwerven!
Daar 's iets, gy weet wel wat ik meen, myn uitverkooren
Dat ik als Jason zoek, die om het gulde vlies
Den Stier den kop in sloeg, dewyl zyn helden spies
Het hooft naar booven stak, gelyk een spitsse tooren,
Waar op hy 't ramsvel droeg, dat nog de Spanjaards eeren,
Dog ik u laaten zal, zo gy u geeft aan my,
Wat is uw Damon, ach! myn Cloris reets al bly!
Nu gy het vraagje weet, en 't antwoort staat te leeren.
Op kus, zo past een kus, aan mond twee schoone lippen,
Op 't hartje voegt een ziel, by 't lyf een ander lyf.
Helaas ik kan niet meêr! de doodt die maakt my styf,
En die nog denken wouw, die voelt zyn geesten slippen.

C l o r i s .

Hoe vlyt een lekk're galm de snaaren onzer ooren!
Wat schenkt een strykstok niet al toonen aan 't gevoel!
Wat merkt men niet al jeugt door 't teerft der ad'ren booren!
Als 't hart eens schynt gestelt, tot Prins Kupido's doel,
Die met zyn boogje mikt, om 't peiltjen af te schieten,
Dat, uit de zon gekneet, zo heet als de Etna is.
Waar zal uw vuur zyn vlam op 't laast' nog heenen gieten?
Nu dat ik schyn gekeert in waterwildernis.
Blyf van myn boezem af, ô moorder van myn zugten
Gy sterft op dezen schoot, zo gy nog langer woelt
Of denkt gy niet eens na? hoe dat het staat te dugten
Dat de Oever slyten zal, als 't zeenat stadig spoelt.

Onz' wellen zyn te breet, te eindeloos van baaren
   En 't dieploots touw te kort, waar me gy peilen wilt
ô Stuurman van de min, Vrouw Thetys schuim Altaaren
   Waar op de westen wind zyn dunnen adem spilt.
Het Spaanse meir heeft niets by d'afgrond van de Vrouwen,
   Want waar een meisje vryt, om 't dart'len van een kus,
Daar moet de vryer steets dat oogje wakker houwen,
   't Geen ik, nu 't open is, vergeefs tot slaapen zus.
Speel my een deuntje voor, een aardig kwikje, guitje
   En wieg my in de rust, ô jonge treuzelaar.
't Zal lukken! Goden! ach! myn Damon krygt zyn fluitje,
   En die niet spreeken kan van lag, die grypt 'er naar,
Myn kykers sluim'ren al, de gitjes die verdraaijen
   Ik droom van zoetigheit, van stoeijen op het dons.
My dunkt, myn lieve haan begint alreê te kraaijen,
   Om dat ik hem omarm, in steê van van my bons.
Zouw 'k haaten, die my streelt? niet minnen, die genegen
   Op by myn lippen dauwt dat lieffelyk cristal?
't Geen uit zyn beker rolt, als aangename reegen,
   Die al het groen verkwikt van 't geurig mirten dal.

D a m o n .
Trekkebekster,
Lustverwekster,
   Lief duifje, dat u doffer kust,
   Waarom,
   Niet stom,
Myn poezel wigtje, met uw tukjes,
En meêr dan lonkjens, zagte rukjes
   Op 't pluimtje, by uw min gerust?

2.
Foei krytsterje,
Pram slytstertje,
   Dat steets, met by uw boutjes tast
   Naar melk,
   Uit kelk
Van roos, of dauw der lelydaalen,
Laat eens uw voedster adem haalen
   Die dag, en nagt, op 't wiegen past.

3.
Snoepig susje,
Ach! ik kusje,
   Om 't rusten van een oogenblik:
   Maar neen,
   Gebeên
Zyn uit, wyl 't meisje valt aan 't kreiten,

Het wil den boezem heel verslyten,
Daar ik slegts naar een slaapje snik.

4.
Weg afmelkster,
Zog uitkelkster
En stoute prei, die 'k niet meêr lief
Is 't niet
Verdriet,
Voor minnemoêr by u te speelen?
Die met gestadig vlytig kweelen
Myn zieltje steelt, of 't hartje grieft.

5.
ô Zoet diefje,
Zuiker liefje,
En honingbytje, dat ons wond,
Ik kyf,
Maar blyf,
Schoon of ik tier, u dog genegen,
Als ik een zoentje slegts mag geeven,
Tot straf daar voor, op uwen mond.

C l o r i s .
Heet dat een vryers deun, en mannen toon!
Een zilv're neb het duifjen aangeboon!
Zo is Vrouw Venus, ach! al zonder zoon!
Want Damons zinnen
Pas eerst verrukt, naar Cloris zoet gelaat,
En frissen mond, veränderen van praat,
Terwyl hy by den wieg te sluim'ren staat,
In steê van minnen.
Een pram, een volle mem is kinder goed,
Het geen een wigtje, dat pas leeft voldoet;
Maar Herderinnetjes die willen ander zoet,
Dan melk van borsten;
En zoeken, ach! ze wenssen ziels venyn,
Uit bolle tepels, ryk van ambrozyn,
En schoonze lurken al het cristallyn,
Ze blyven dorsten.
Een meisjes liefde heeft op aard' geen end,
Als zy de smaak eens is te regt gewent
Van 't nectar, 't geen het huuwlyks Element
Dient steets te geeven
Wilt gy een minnaar zyn! ô brave man!
Zo schenk uw Cloris meerder, dan ze kan
Om spannen, met haar mond, tot datze van
U zeit, myn leeven,

Gy smoort ons al te veel, met kus, op kus,
En dooft myn heele vuur, door 't staâg geblus
Zo dat ik met meêr weet van sus, of dus,
Maar wens te sterven.
Kwam eens die nagt, ik hygde naar geen dag,
Maar hieuw van kirren op, een teêr geklag
En riep met flaauwe stem, myn Damon, ach!
Komt meerder werven,
Ja eeuwig, en altyd, blyf nimmer stil
Maar, laas! of Cloris bid, en snakt, en wil;
De honger van den man moet zyn de spil
Van 't stadig draaijen.
Dog zagt ik schei 'er uit, nu hy begint,
En voor Vrouw Venus web een draatje spint
Gelyk Alcides deê, die teêr bemind,
Zyn haan deed kraaijen,
In Joles eenzaam hol, eêr Faunus kwam,
Die slegts een vuist, op zynen neus vernam,
Om dat hy al te naar, door heete vlam
Kwam boezem tasten.
Neen, pypen stelder neen, begin my maar
Uw Cloris is gereet, en liever klaar,
Al was de vedel los, en zonder snaar,
Dan meêr te vasten.

D a m o n .
Nu dat myn liefje wil, dat ik van spoor verwiszel,
Zo kom, myn ruispyp, kom, en wend den taaijen diszel
Van 't kinderlyk musiek naar 't Elizé der min,
En knikker, als Zephier, in Flora's boezem in,
Na 't kuiltje van dien tuin, dat onder mirten heggen,
Door Venus is, voor haar Kupido blyven leggen,
Tot tydtverdryf, en jok, na hy, de gart ontgroeit,
Op jonge Deerens aast, en in het hondert stoeit,
Door stadig: tikje myn, ik tikje weêr te speelen,
Met wasse popjes, die het joelen nooit verveelen,
Al dobberde eene rei van kuszen op haar schoot,
Die voor de wellust pal, en van den dos ontbloot,
Pas afgekolft, doorkaatst, van mond, en lip geknuppelt,
Geklosbaant door de jeugt, gelyk een draaitol huppelt,
Die 't zweepje peezen voelt, tot duuren van het spel,
En steets het welkom neurt, als 't fluitje blaast vaart wel.
Wat zal ik aan myn ziel op heeden nagtigaalen?
Zal ik Vrouw Paphos tent met melk, en bloed afmaalen?
Haar domm'len op haar wang, het zog van Citharé,
En wyzen, hoe of 't zaat, uit Coelums naavel gleê?

Toen G.... Saturnus eerst zyn Vader kwam te ontmannen,
Waar van Dione sproot, om 't paarlenmoer te wannen,
Dat Faebus Oceaan op Thetys lippen stolt,
Als 't al te heete vuur op Eöls trommel holt.
Om werelden te zien van duizend zeemeerminnen,
Die 't eeuwig levens vlas met dubb'le vuisten spinnen.
ô Neen, die fiere toon is voor myn Cloris niet,
Die, na een and're naalt, voor haar compas om ziet,
Om langs het Swaanendons te streeven naar de starren.
Een teêre Herderin doet roos, en lelies warren?
Of drukt een druifje los, van Bacchus wyngaards trots,
Die bol van muscadel, en schoone purpur blos,
Het oogje staam'ren doet, met Satyrieke blikken,
Naar 't hennip zaat der min, het geen de duifjes pikken,
Als zy, met trekgebek, en onderling gekus,
Slegts wyzen, hoe ik tans myn Cloris vlammen blus.

C l o r i s .
Foei, Damon, foei, hoe weinig bluszen,
Uw mannen lip, en dart'le kuszen,
Ons kropje, heet van dolle min?
Zwyg guitje, zwyg, ik zal u nooit gelooven,
Ten zy gy my niet komt zo lief berooven,
Terwyl ik lurk, myn heele zin.
Tapt uit u kroezen uit een Zee van vlotte stroomen,
Of gun my, dat ik kwyn in 't gloeijend vuur!
Ik kan myn honger niet, myn Damon, meêr betoomen,
Ten zy gy heel en al verandert van natuur!

Gy moet, als Cloris zyn, in 't lieven;
Wy domm'len, moff'len, strooken, grieven,
En geen meêr Damon zyn, myn ziel.
Ik word u nimmer moê, en nooit verzadigt:
Hoe meêr gelikt, omarmt, gestreelt, genadigt,
Hoe meêr dat Cloris van u hiel.
Was Damon me alzo, ô Goon! in 't snoepig mallen!
Dat hy van niets tot my, als staadig stoeijen, sprak;
Wat zouw ik niet van vreugt hem om de vleugels vallen!
Die 't eerste, door zyn stok, myn waterkruikje brak!

Onnoz'le meisjes, slegte slooven,
De byltjes, die het beste klooven
Uw blokjes van de vroege min
Zyn 't allersnelste stomp, door staâg te kappen.
Laat elken hen vry van haar haantje klappen;
'k Wed ieder klokt, als ik het vin.
Men zouw, in het begin, ons wel van drift verscheuren,

En geeven Hemel, Aard, de Zee, ja wat 'er is;
Dog baazen, die haar kolf het hoogste vaak opbeuren,
Zyn uit de baan het eerst, of slaan het klootje mis.

Ja lieven dobber, paerlen duiker,
Gy zwemmer, visser, watersnuiker,
En jagertje van 't pekelwoud;
Gy hebt my door uw hooningzeem bedroogen,
En met één kus, wel duizend voorgeloogen,
En nu ik eis, 't geen gy zo stout
My hebt belooft, is leeg te zyn de ziel der dingen.
Voorwaar een schoon bescheit, voor een verlieft ter doot;
Ach! had ik, hemel! nooit myn vinkje hooren zingen!
Ik was nog ongepeilt door 't touw van Damons loot!

D a m o n .
Myn bekertje! myn kelk! waar in ik alles goot,
Wat ik uit Bacchus kruik kon met myn lippen parssen,
Aan Ceres ryken dis, bied my, uw kriek, en karssen,
Of plant my, als een tulp, op 't bloembedt van uw schoot;
Want ziet, ik bot, ik kleur, en ben, als Damon plagt,
Toen gy zyn ranken eerst zaagt om u bouten sling'ren.
Wat is myn Daphne gul! hoe groeit haar arm! die ving'ren!
Die 'k meêr als Ambrosyn, en Jupyns Nectar agt.
Ach schorsjes van kaneel, met zuiker ingeleit!
Gy balszem heuveltjes van Tempes lustprieelen!
Neemt my myn zelven af! of ik zal u ontsteelen,
Dat korfje dat zo does het eeuwig ja woort zeit.
Die eerst gestadig riep: ei spreek my daar niet van;
Want 'k zal myn muur, nog wand van niemant laaten schild'ren
Die vat het kwastje zelfs (hoe kan een maagt verwild'ren!)
En doet met éénen sprong haar nagtslot in den ban.
Nu lodder niet, myn lief om 't slonk'ren van myn oog;
Uw digter maalt maar iets, op dat gy me zout maalen:
Wie zal de vreugde best van twee, in één bepaalen?
Als die het middelpunt kan treffen met zyn boog,
En 't peiltje mikken doet in d'afgrond der natuur.
Wat is myn Cloris zagt! wat is haar boezem teder!
Ik wert reets, die ik plagt, en vind ons beide weder
Een strengeling van lugt, van water, aard, en vuur.
NB. *Dat hiet, beget, eerst Kermis bout*
Jongens, zonder peper of zout.

In ons voorgaande papier is overal abusievelyk gedrukt voor *Jokdhan, Johdahn*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 36
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Oratie verhandelt, van Sibille Bakbuk.

Donderdag den 5. October.

WEg Kato's uit de Kerk, aan Bakbuk toegewyt,
Die in 't Jeneverchoor voor Bacchus wynstoet pleit,
't Geen naar de kelken tast, met uitgekalkte ving'ren;
Want ik zal borl, en fles, en kan, en glaazen sling'ren,
Tot elk den lust vergaat, die niet van 't zuipen weet,
Of met een vollen kop den vloer en steenen meet,
Om de eêr der dronkenschap ten hoogsten top te zetten.
Daar myn Sibille preekt, dient men braaf op te letten.

De *Bakbukse Sibil*, die den *Rabailesen* driesprong bevogtigt met Nectar van Bacchus, en uitgerookte dampen van Ceres, zal heden op uw bierbank oraculen, ô likkebroêrs, gy helden die Silenus ondersteunt, als zyn Ezel struikelt over de uitgebraakte kalveren der Bremer, en Luiksbierdrinkende Digters, slegts zonnen, die door een pints beker in den avond verrekyken, naar de morgenkimmen van Nantes of Bordaux, die de neuzen der zuigelingen karbonkelen, en de oude Jeneverpullen doen schudden. Staat ruim, gy brouketels, gy vaaten, de dorstige wyfjes geheilligt, die in een smokkelagtige alleenspraak hun zorgen ontlasten in den schoot van een borrel, en hunne zinnen verliezen in de boeteljes die naar mynen naame genoemt, hunne geesten verspreijen onder de Altaarnakers der dronke Bacchanten, want ik moet de werelt verligten met Keulse straalen, en Weesper blikken, en zyn als een Amsterdamse Penelope, die een draatje spind om de Zuid, of agter de Baangragt van Amstels muur, en de vryers vergast, die op den

zwynstal loeren, terwyl haar Ulisses, langs Ooster en Wester golven dobberende vaak in de armen rust van een zwarte Calypso. Waar begin ik, ô meisjes, gy poezele lurksters van Schiedamse tepels, die ja nog neen kunt zeggen, als gy het klok klok hoort slaan van een stortende pypkan, die uwe vuisten versiert. Al was ik volder, als een oude Zondares, die haar natte avondgetyën leest, om haar knagend gemoet met een *Ave* te groeten, ik kwam te kort in droppels om u uit te meten, ô volk, de wond'ren van den wyn, en hoe een jongman tuimelt in den schoot van een dartele vrouw, die haar vuurbaakje ontsteekt om Leanders zorg te dooven. De Syreenen, de zingende Meereminnen, de Straat- en Kruisgodessen loeren op uw beurs, ô jongens: ze kussen uwe wangen, die u verleijen, en terwyl ze uw vlammen genezen zo schaffenze hunne Orviëtaanen het middel om uw zappen te snuiken; de eene vuist omhelst uwen hals, terwyl de andere laager zakkende het beursje luist. Hier is geen Equivook meê gemoeit, want zy, die de gangen van Venus door waaren, weeten wat op dien teerling loopt. Een deern die inneemt ziet op geen droppel, en zal een eerelyk man niet afkaatssen, die met een volle kroes het *avoe* uitwaassemt. Als de glaasjes klinken, de wangetjes bloozen, de vuistjes hantgemeen zyn, dan doet myn ziel zyn wonderen. Het trekkebekken volgt op den wyn, en zy die een stoop binnen hebben zyn met geen mutsje te vreên.

Kon men uit de wyngaartsranken Vrouw Papho's kelk voldoen, G... Bacchus was de eerste der Goden. 't Is waar hy praalt aan den dis, en zy die Minerva een dienst schuldig zyn zullen zyne wetten niet verwerpen, als de Tractant het *Evoë* galmt. Al zat Plato naast Socrates, Cato in zyn zondags pak, Seneca naast Solon, en Kalchas by zyn Druïden; het Peän moet gelden, als Baccherachs heillig de gewyde schaalen worden toegeplengt. Zouw men den kop schudden, als het geele vogt uit Heidelbergse drielingen oracelt! dat zy verre! dat was de eer van Babbuk bespot, die Nymph, die eeuwige maagt, die door bezigen verjongt. De Staatjuffers van Cithare verdorren door het gedurig gekus, maar zy, die my kennen, stoffen op Hebes altoosduurende jeugt. Diones schuim baart krakkeel, en haare wellen vervlieten, maar myn zog teelt vreugt, en is eindeloos. Spreek myne zoonen, gy Munnikken, gy Choortrauwanten, gy *Paternoster lezers*, knoeijers van

het Schapelier, zwetssers van den rozenkrans, en draajers van Franciscus koordeken, wat is een rester zonder drank? een Klooster zonder bier? en een Biegtvaâr zonder wyn? eidelheit der eidelheden, want wie zouw deze booze wereld verzaaken en in een kap duiken, zo het *vanitas vanitatum* niet wiert getempert, met *non datur vacuüm*. De Arke van Romen dobbert best op een plas van mout, en de groote reus die Noachs hedendaagse kiel, naar het leeraaren van den gryzen talmud bestiert, zit dwars over de boot, en roeit met zyn pooten door de baaren. Het zy hoe het zy: vogt is de boodschap, de Begynen grypen 'er naar, en de Nonnen zeggen amen, als de bestierder de kelk vat, ô mysterien, ô verborgenheden!

Maar zagt laat ons de wysheit niet zoeken, daarze niet te vinden is, nog by geen Cellebroêrs vraagen: *quid est sapientia*? dewyl het eerste woort is, *bier en wyn*. 't Is waar 't zyn voorstanders van myn naam, en sinte Bakbuk heeft in alle Tempels haar Kapel, dog zy smooren hunne dronkenschap, de gaaven, die ik hen schenk, binnen hunnen deur, en als ze vol zyn kruipenze in de kooi, zonder langs de straaten te gieren en onze *vespers* publiek te zingen. Wat los heeft Venus van een dronken Paap, die zyn kaarsje onder den deken dompt! en een kuszen o marmt, in steê van een snoepze snol! neen neen ik verlaat hen, schoonze my eeren booven Altaar en Chooren, en wend my in de huuwelyks vermakelykheden, daar vaak de kan, en glaazen uitdrukken, wie ik ben, als de kroeze haan zyn hen daar meê begroet, terwyl de vrouw, met tang, met schop of asbeezems in de vuist haar egteling te keer gaat, als een Amasoon die het ryk der mannen meent te vernielen, ik spreek niet van de buitentogt der wyven, dieze pleegen, om bezwangert te worden, als myne influentien hen bestieren: die stof is te fier voor myn hals, en past beter in haar mond, als in den mynen, die maar het woort DRINKEN voor myn zinspreuk gebruikt, gelyk die van het konstgenootschap *bene vivere & laetari* met dronke vingeren zullen onderschryven. Wat raakt my hoe de kinderen gemaakt worden, en of moêr de vader kent, of niet, 't is my genoeg dat ik weet, dat een lekkere teug meenigen meid doet tasten naar het verbodene, en dat een Kantoorknegt met de lieffelyke droppelen van Bakbuk eêr zyn zoetert zal bepraten, als met een drooge bokking. De smaak verwekt appe-

teit, en Venus mag Bacchus wel zien, als hy den wyngaardstaf zwaait in 't oog van de zon. Zouw ik u zeggen myne drinkelingen hoe men leeft met onze stroomen, als een jonge Weduwenaar, een vryerlyke losbol, een oude kwant, of andere snaak uit zyn dobbelcomparitie by zyn Huisdeern, Governante, of Nigtje, enz. t'huis komt; gy zout verbaazen, en schreeuwen: Sibille Bakbuk is de grootste aller Sybillen. Men dout hem een beker onder de neus, men klout hem den kop, men lippert zyne wangen, men tiktakt met schyven, men verkeert, men schut, men herschut; met één woort: Oom kool raapt kool, terwyl de raapster zo veel raapt, datze jaar en dag, als een gemoffelt zusje werk heeft, om haar gefrommelt voorschootje weêr effen te krygen, zo de goede patriot zyn huuwelyks strykyzer niet bezigt, om haare Regensburgse *Gravamina* af te doen. En was dit nog alles, wat de boetelje verrigt, het was geen noemens waart: maar neen, de half dronke zul voleind veel maal het begonnene, of zyn begindzel wort voleind van een ander, om het Vaderschap te volmaaken, na hy een trouw belofte, met een halven, of heelen zoes heeft opgestelt. Goden! hoe kykt Lubbert! als het wulpse teefje jongen werpt! wat ziet hy naar myn stacitempel nier om! staat by pinten, en kannen! en dryft ons de zorgen uit het brein schreeuwt hy, en die van te vooren een halve drinkert was, die wort een geheelen, na dien lieven egt, en stommelt Eva's beenen, met zyne patrimonieele vuisten vaak zo lange, tot ze aan 't rammelen slaande, op myne lonken verlieven, of in een Weesper trekvaart verzuipen.

Wat Officier, wat Zeeman zouw zyne Soldaaten met spooren noopen, om onbekende vyanden te bespringen, zo hy myne standert niet vellen in 't midden der spiessen. Op 't likken van Ceres vogtige lippen raaken de messen uit de scheê, en zy, die haaters zyn van den Oorlog verpassen voor weinig gelt hun vryheit aan Mars, zo hy de angstige zorgen afspoelt in 't byzyn van een hoertje met een paar mingelen wyns. In dien tyd dat een nathals een half ankertje sluikt, 't geen hem geschonken is van een ritsse Kapitein, zo dobbert de gever in den vyver van zyn party, en terwyl de meid op schildwagt staat voor de aannadering des mans, zo is de knegt in de possessie van een maagdom, die de monstering van haar heer verscheidenmaalen is gepasseert, alleen door myne verrukking. Een Ducaton doet veel op een dienstbaren geest, maar krygt de

meeste klem, als ze door de bril van een cristallen beker vergroot. Ze rekent op geen negen aanstaande maanden, enz. maar op drie gulden, en drie stuivers, en dat is tegenwoordig de gezette prys op een half verslete katje, dat haar kuisheit hondert maal voor de eerste reis verpast. Daar moeten Minnemoêrs wezen voor ryke Joden, en dus werken zy die van een andere gezintheit zyn veeltyts uit, dat haar zaat slaafs aan de zoonen van Levi moet blyven, die doorgaants met hun mes alles kluiven, wat hen voorkomt te bespringen. Een Israëlitise teug bekomt meenige Juffer kwalyk, als ze een paar Orlietten of een fraaije Ring beet heeft, want het geen ze met wellust by Sem heeft als een vryë overgewonnen, gaat ze naderhand by Cham in dienstbaarheit verteeren, die heet op myn diensten en plegtigheden, het diertje den algemeenen last der mannen doet torssen, tot ze in een kwylstoel versmagt, of op een Lazarus klep leeft, gelyk een ouwe koppelabdis die op een heel schot smagterige Nonnen den Ruiterlyken beker pooit, tot haar de oogen verdraaijen, als Goliads liefste in het Amsterdamse Doolhof gebeurt, door 't hooren eenes sermoens, dat de Kermis leeraar der Kinderen op zaagt van Davids overwinningen.

Dog deze dingen zyn gemeen, en alzo min noemens waart, als dat ik wouw zeggen, dat dronke Lakeyen, verzoopelikkebroers, en biervliegen doorgaants hen het meeste ophouden om Staats- en Kerksverschillen te vereffenen. Wie meent gy dat zig het meest bemoeijen met al wat 'er in de werelt omgaat? gy zult antwoorden: de verstandigen. ô Neen, die het minsten te verliezen hebben, zullen het meest doorgaants klaagen over het verval der tyden, en die geen nagel hebben om hun gat te krouwen hebben het meesten tyd gemunt op de lasten van pagten en verpondingen, waarom? om datze door Jenever en Brandewyn overgehaalt zynde, zo vlug zyn, als een Apotheker, die aan het *sal cornu cervi* ruikende vliegende naar zyn kop vat om te voelen, of het doorwaaszemende, ook cristallyne takken schiet op een bodem, die door het lezen van recepten zo snogger is, als een Gelders Kwezeltje dat de Catechiseerstoel zelver laakende, en den bestierder beschimpende zo ver is gevordert, datze over de Poëzy van *Swaanenburg*, en den zin, en meninge deszelven met een onfeilbaare disputeergeest durft oordeelen, om haar *Wym*naam te voldoen, die uit de

leest van Bakbuk schynende ontsprooten, wel een spanriem gelykt nodig te hebben, om haar den stouten bek te snoeren met eenige schoenmakers vermaningen, die men niet ontwaszen is, al weet men, als een Exter te Papegaaijen van eenige geleerde stukken, daar de arbeider zyn loon al van t'huis heeft, door stank voor dank te genieten. Vind men onder schraal duizent hout, eiken spaanders, en uitschot van Zutphense takkenbossen zulke divine waarnemingen, als ze maar een *Wyn*lugtje uit haar letters konnen cyferen, denkt dan eens, liefhebbers, hoe doordringend die helden van oordeel moeten wezen, die hun lighaam emplojeeren, om voor een Herrebergierts vaatje te doen passeren, waar over een dik Bacchusje met zyn beentjes dwars heen zit. Niemant moet denken, dat we onze persoon en stal te veel roemen, onze kruik en zappen te veel verheften, en de lieden die ons verzellen te veel opschikken. Geenzins, wy doen onzen roem te kort, met zwygen, en krenken de eer der drinkelingen door hunne malligheden te verduisteren. Vraag hen zelver naar onzen lof, naar onze verwinningen, naar de daaden, die onze bekers verrigten, naar hun eigen potssen en gangen, zy zullen meêr snoeven op hun zuipen, waaken, en nagtbraaken, als ik zouw durven beginnen. Een dronke Wyf wykt voor geen Minerva, en een nimmer nugteren bol zouw het geen Apollo toegeven, als hy onzen boezem melkende de hemelkringen meet met Characters, die hy op den vloer tekent met stamerende lippen. Het *Palladium* is te vinden op de Parnas toppen van Bacchus; die twee stompjes, die uitbottende hoorentjes van Vader Liber hoeven geen hoed. De wyn dekt zyn zelve met vreugt, en schoon de tepel der natuur inkromp, en dat de eerste begindzelen der wordingen verslensten, het Hermetise *dopje* blyft in wezen om de verzwakten te hulp te koomen. Zo lang de zuigkunst zal duuren, zal Sibille Bakbuk haar Kinderen niet verlaaten. Zet uw *zuiger* op myn speen, en drinkt u vol, ô Venus! van melk, en zog van druiven, op dat alle dingen verdubbelende, de wereld van Keizeren en Koningen krioele! en eeuwen, en tyden verwarren!

Deze taal is voor weinige verstaanbaar, om dat de Bakbukse geeft, die afgeloopen is, als een Horlogie, onopgewonden leit in 't midden der pinten en kannen. Giet my een nieuwen ader in

den hals, ô Bromius! zo zal uwe wyn Papin, op trotzer stelten draaven, als podagreuze heilligen beklimmen. Wy zullen u het wierookvat doen zwaaijen door vuisten, ryk van flerecyn, en doen de kalk uitbotten van knobbels en kneukels uwer Priesteren, die op de geur van onzen naam herleeven, schoonze afgeslooft van zuipen, hand of vingeren konnen roeren. Dat ik hier wilde uitwyen in den lof der martelaaren van Bacchus, en Venus, wat zouw de kwylstoel, en het rustmatras van een jigtige ziel niet tegens malkander pleiten om de oppereer en eerste plaats! die een neus had gehad zouw niet willen wyken voor een krampige stompert, en die op zyn krukken pas kon voortscharrelen zouw een tand of oogenlooze zondares naauwelyks willen bezien. Ik heb myn *& cetera* verlooren door de overrompeling van eenige brakke zinkingen zouw jonker druipstaart gillen, om den kreupelen Baron te oversnoeven, dog geen noot, de vloeken die uit den wyn groeijen zouwden het velt houwden, al spanden al de Viswyven te zaamen, om met hun vermaanende klanken hem te overschreeuwen. Myn adem is sterker als Eolus, die de kielen verslind, terwyl zy Mannen, en Vrouwen nedervelt, en heele legers menssen, of die het gelyken vernielt. Ik breng meêr spaanders alleen in de hel, als Atlas zouw konnen torssen, en Koning Pluto geeft my het jaargeld, dat ik verdien, om dat ik zyne Wilderniszen met beesten vergroot. Coelum zakte in van het gewigt der vroomen zo ik hem niet en stutte met een borrel, want als ik maar myn hals beweeg, zyn al de leerredens der zedenmeesteren te zwak, en die myn woorden proeft, geeft geen agt op deugt of waarheit. Als Charons boot vol overvaart naar de wooningen van Rhadamantus en Minos, zyn 'er ten minsten drie vierde parten likkebroers in, en het is in deze daagen al een buiten kansje, als 'er uit een opgepropte lading zielen één éénige wort gevonden, die het *Eliseum* waardig is. Laat Bellona Etna's keel vry laaven met het bloed der Soldaten, ik stop den weg naar den hemel met kannen, en glazen. Laat Pallas schreeuwen van haar wysheit, die my hoort en gelooft wort zot, en al was hy redelyk door zyn geboorte, myn natuur keert het Lam, tot een Tyger, en het Schaap in een Wolf. Ik ben grooter herschepper, als Naso, want ik keer een Engel in een Duivel, en een lieve Meid, tot een Hecate. De

sterkste Man wort een Kind, en een Reus een Dwerg, als hy myne ingeesting gevoelt. Dog waar toe meer gezeit? *als Sibilla Bakbuk is de eerste der Sibillen*.

Met reden, want en groot, en klein, en reip, en groen,
Die hebben 't zaamen, ach! een klodderfles van doen;
Een Bier, een Wyn-Sibil, een vraag, en spreekoracel,
Een Delphos in den kop, dat door een dwaas gekakel
Al wat na reden schynt, met zotheit overbluft;
Terwyl een nugt're ziel slegts om de wysheit suft,
En als een Ezel wroet, om, door Natuur te meeten,
Iets meêr, dan dronke liên van Bakbuks Kerk te weeten,
Die maar met Brandewyn, en losse Keulenaar,
Met Bremer Hans, en Luiks, met Serpster voor, en naar,
En diergelyke zog haar wynrioelen vullen,
Dog laaten Pindus knaap zyn Parnas kluifje smullen,
Daar hy zo scherp van wort, als de Amersfortse key.
Wat is een dronke snaak niet by een nugt're bly!
Wat vind hy niet, dat niet en was, nog nooit zal wezen!
Wat heeft hy niet al schrift en boeken doorgelezen!
Wat haalt hy niet al om, 't geen nimmer is gehoort!
Wie wort 'er op den naam *boetelje* niet bekoort!
Op my het puikjuweel, en 't wonder der Sibillen!
Daar tans de wereld draait, aârs droog, op natte spillen.

Te Amsterdam by Adam Lobé, is gedrukt en te bekomen, het EUANGELIUM beschreven door JOANNES, verklaard volgens *Moses* en de *Profeten*, door HERO SIBERSMA, Predikant te Amsterdam, in Quarto. Als mede de doorlugtige Bassa Ibrahim, en de volstandige Izabella, wonder geschiedenis, 2 Deelen in Octavo. Nog is by den zelven te bekomen de worderlyke levensgevallen van Roselli, of den ongelukkigen Napolitaan, in Octavo.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 37
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een ernstige luim verhandelt, van Momus.

Donderdag den 12. October.

ZO Momus, zo, dat lykt 'er, beget na,
Dat hiet een man te zyn, die vroeg of spaa
Eens uitgekoot, het huis der Griekse A,
Te Delft ontwassen,
Tans beter preekt, gelyk een celle kwant,
Die met een weikwast, voor den helssen brand,
In Duodecimo, als Foliant
Zig weet te passen;
Om Nonnen van fatsoen, of zulk een soort
Te trekken door zyn teem slegts aan een koort,
Die meisjes zo met dubb'le knoopen spoort,
Dat schoon ze hooren:
Dat eigenbaat de ziel is van den kap,
Zy egter blyven by den slenderstap,
Om klontjes booter, in haar warme pap
Te voelen smooren.
Voorwaar de wereld hoeft geen Democriet,
Of plaister van vermaak meêr, om 't verdriet
Der eeuw te temp'ren: neen, een Heracliet,
Met natte kaaken
Is nog te zwak, tot heeling van den tyd,
Die ei'ren buiten 't nest, als Koekkoek leit,
Om de eidelheit, helaas! die aardig vryt
Met gromte maaken,

Tot nadeel van Astré, een totebel,
Slegts by het graauw, dat al voor lang vaarwel
Heeft aan de deugt gezeit, om met een spel
Die blaas te perken,
Die winden schaft, waar door dat Momus mond
Aan 't blaffen valt, gelyk een blekers hond:
De heele werelt is tans ongezont
Dog kan 't niet merken.

Als de nagel der jonkheit op de Deerens is stomp gekrout, zo tasten de ving'ren naar den boezem van Pallas, en als het Oorlogsstaal van Mars is versleten wort Venus een Kloosternon, die haar roozekransje leest, dat lang van doornen gestooken zo flaauw is, dat een Predik heer zelfs niet eens en sniest, als hy de gewyde cel genaakt, waar in dat muffe heilligdom schuilt voor de aanvegtinge dier Byën, die den angel niet te vergeefs torssen. Ik wil alleen zeggen, dat my dunkt, dat het tyd wort, nu ik, als afgehaspelt door het mallen, geen smaak meêr vind in liflaffen, om eens een behoorelyken dienst te doen aan Kato's huisgouvernante, die 'er al zo stadig uitziet, als een mennist zusje, dat de vryerlyke catechisatie van haar serviteur in het particulier hebbende ontfangen, haar Mama een raport over dat subject brengt, 't geen ze oorbaar oordeelt aan Jan Jaspers Diewertje te communiceren, die zig over haar heillig lootje verwonderende niet eens denkt, dat het maagdelyke zap reets bloessem geschooten hebbende, zo naar is aan het vrugt voort brengen, als een geploegde akker, die halmen in den mond hout. Nu dat is tot daar en toe, ik heb het heden voor het eerst van myn leeven op ernst gemunt, en het zouw jammer wezen, dat 'er niet zo wel gekkinnen, onder Astrea's Bagynen zoude te vinden zyn, als 'er Uilen huizen onder den mantel van Plato, die zo vol stof zit, dat men wel een suffisante pen schynt nodig te hebben, om hem uit te kloppen, dog dewyl ik een liefhebber van rust ben, en om al het goet van de werelt met de Accademibazen geen rusie hebben wil, zo offereer ik myn dienstaan *Molcum Sociis*, met verzekering, dat ik hem niet benyde, al wiert hy, volgens gerugten geinstalleert tot Aanspreeker, Koster, Klokkeluijer, Voorzanger, Doodgraver, en Schoolmeester van die fortresse..... daar hy met zyn lengte van een el, en anderhalf sestienendeel zal pronken, als een Steendog onder de Bulhonden, of om beter te zeggen, als een Snotjongen onder een drang van Boeren, die het ut, re, mi, fa, sol pluizen, dan 'er hooft nog staart aan te vinden is. Of nu onze voorschre-

ven Aardworm dit beter zal opspeuren by het draaijen van een voorlezers handje, als de gewoonte der Dorp Professoren is, die het schreeuwen en bulken voor den eersten regel schatten om veen- en heijongens van Kalveren in Oszen te verwandelen, zal de tyd leeren, en alhoewel halve kenders wel konnen zien, dat de grootste koppen juist altyd de meeste harssens niet bezitten, zo blyft 'er evenwel een gedurige twyfel over, of de knoeijer van een wyven courant wel zo veel capaciteit zal hebben, van over de principien van het A B C beter te oordeelen, als over Heldenzangen, die voor hem, nog geen *snotschrapende Poëten* gemaakt zyn, die wy nooit zullen by naame noemen, schoon ze hunne grootste bekwaamheit het allermeeste vertoonen, door een zekere ingeprente hovaardy, die zo uitschynende is, dat menssen van oordeel den schouder ophalen, als ze den pruikdraagende schoenpotsser der Doctoren hooren harangueren van de existentie van een wind, en de *media*, die dienstig zyn, om een *vacuum* vol te pompen met *arcana* van waan, en verdoemelyke inbeelding. Dat een Geneesheer een weinigje meêr excelleert door zyn verkregen pas, in capprices, en koppigheden, als een ervare Chirurgyn bruit 'er meê heen, en dat een Barbier van dartig, veertig, of meêr jaaren de vlag wat laat waaijen, als het de verbetering der lighaamskwaalen, en toevallen betreft is lydelyk, maar dat de ziel van een Stigtse mug, in een vryerlyk digtgeraamte eenes diapalmsmeerders geslooten in oppositie komt, met zyne pedantery tegens de grondbeginzelen van natuurkundige Poësy, is even zo verdragelyk, als of een zeker Boekzalist, die op den afval der letteren, en de snipzels der Boeken aast, wil oordeelen, over de toonen, en zwieren van een *Arend*, die reets in de wolken verheeven, niet kan zien, hoe wilde Vinken, en Spreeuwen hunne nesten versieren met de pluimtjes, die Jupiters vogel heeft laten vallen, eêr hy van deze aarde vliegende, den ryvogel des donderaars stond te worden. Ik zeg, dat is nog eenigzins in te schikken, dat eert Mecchelaar zyne woordenvittery opdraagt aan *Swaanenburg*, die een gezwooren vyand is van den Dionisiaansen vlegel, maar dat het lancet van een jonge der practiseerende druipneuzen den ader polst van een Onderdaan van Pallas, is een *crimen laesae majestatis*, tegens Apollo, dat niet, als met een eeuwig *silentium*, naar dezen tyd, mag vergeven worden. Het is een van de grootste vervallen der zeden, dat zy die van 's moeders lighaam geschikt zyn tot raspen, de fynste kunsten willen by de hant nemen. Wat weet een Modderman, een Vullisbeer, een gezwoore Nagtwerker, een Ratelwagt, en dito soort

van het Juwelieren en verzetten, en of 'er carbonkels zyn, of niet. Dat een Aanspreker bekwaam is om de dooden te verzellen op de uitterste frontieren, volgens het zant van zyn compas is alzo klaar, als dat een Apotheker geen meêr verstand mag hebben, als tot zyn order behoort, op pene van eenen algemeenen haat der *medici*, maar dit kan niet door den Philosophisen beugel der reeden, dat een onredelyk gedrogt, over oordeel en verstand wil redeneren: en egter geschiet 'er tegenswoordig bynaar niets meêr, om dat de nyd der kwaataardigen zo verre gaat, datze voor Merodeurs der vryë weegen liever willen loopen, als datze den behoorelyken lof van vryë zielen niet zouden rooven. Die tans een *Syllogismus* weet te maaken is, zo hy meent, niet alleen de *logica* ontwaszen, maar hy hout collegie over de *metaphysica*, en zy, die niet waardig zyn, datze met een paar grote plaisters aan de zyde hunnes hoofts haare melaatsheit van den Priester laaten examineeren, zitten Heintje Pik agter het gat, dat hy niet wetende, waar zig te zullen bergen, zomtyts onder de rokken kruipt van die bezweerders haare Vrouwen, die met een vinger wel konnen wyzen een plaats, daar het voorburg der helle geen Paaps *figmentum* is, alzo het de *Paters* met al het weikwasten niet konnen bluszen. En evenwel zyn zy, en dito soort de contramineerders van de boovendryvende Societeit, en zy, die door een reeks van vraagen, en antwoorden een streng trekken die zig dikmaals schaamt, ontzien zig niet, wanneer ze bronssig, en driftig zyn tot disputeeren, om onder den breden en neêrhangenden hoed heenen gluipende op het onvoorzienst hunne verbeteraars te bespringen, en bleef het hier slegts by, men zouw zig troosten met de kwade opvoedinge dier wysneuzen, die de Jordaan in possessie houden, maar de *faemine sex*, die als gebooren schynt, om het mensselyk geslagt te soelasieeren, door het ontfangen en baaren van Kinderen, zit vaak met de werken van ..... op haar schoot, en bewyst, tegens alle regt en billykheit uit pagina zo, en zo veel, dat de miracelen der ouden tyd, dus, en zo moesten, en konden geschieden, wylze agter de verborgentheit der vier elementen naar hun bedunken gezien hebbende, op een prik de beweginge der dingen weeten naar te gaan, in steê, datze met de naars der zuigelingen te potssen, en luijeren te wassen zig zouden bekwaam maaken, om hunne Adammen, met Eva's bekwaamheden te ondersteunen. Het onderzoek der dingen is wel aan geen wyven verboden, als ze een mannelyk verstand bezitten, maar het staat nog Man of

Vrouw toe, om telkens bewoogen te worden door deze of and're nieuwigheden, en het blaauw schorteldoekvaandel in de vuist te neemen als 'er de een of de ander op slaat, die als een nieuwe zon, of een tweede Jan van Leiden de menssen perfors wil doen reizen naar een Kanaan, dat zyn harssenworm verdigt volgens eenige droomen, vlak tegens de waarheit en meninge der gewyde rollen. Van dit werk zouw heel veel te zeggen vallen, maar dewyl deze Lazarusklap nu ten deelen uitgedient heeft, zo wenden wy het liever hooger op, en kyken *Carthesius* onder de oogen, die omtrent dwars over *Aristoteles* heen zit, gelyk de *Paus* over de *Franse Jansenisten*, door de magt, die hem de meeste Accademiesnaaken hebben opgedragen, want terwyl zyne begindzelen alzo overeenkomende zyn met den wortelleer van *Hermes Tresmegistus*, als de genegenheit van een jonge meit met een ouwen Susanna's boef, zo draaft hy, de hedendaagse *Böhmisten* even zo verre voor by, gelyk zy hun patroon, die ze net zo veel verstaan, gelyk de *Ezel*, die van *Sinte Franciscus* de Benedictie ontfing, na hy Broeder *Wolf* voor een lid van zyn Kerk had verklaart, gelyk de Roomse Uilenspiegel uwe eerwaarde kan onderregten. *Het tegenswoordige ras der gecanoniseer den Schoensflikkers, is alzo naar aan de waarheit, of ten weinigsten aan de gedagten hunnes patroons*, als *David* aan de Poëzy is, dewyl deze beide partyen haar buikje zo vol woorden en termen kuipen, dat 'er geen plaats is, om één aas geest in te laaijen. Duizende zyn 'er, die voor Wysgerenspeelen, die buiten de generale benamingen en begrippen der argumenten net zo veel weeten van de circulatie der algemeene geesten, en de subtiele aanrakingen der verscheidene soorten van stoffen, en vezels, als de Schoolmeesters van wysheit, dewyl hun beroep mede brengt zo te moeten wezen, gelyk ons de ondervindinge leert, datze zyn. Men doet zonde, als men na Minerva's Schild zoekt in 't Wapenhuis van Dionisius, daar de jongens plak voor President ageert, en het is een groote fout onder de Kooplieden, en Winkeliers, als ze van de stut hunner lendenen sprekende, zeggen, zo dra hy verkiezinge staat te doen van een faculteit, die hem de kost moet beschaaren: myn zoon is een Philosooph, want hy heeft wel 2, 3 of 4 jaaren by de Professor die en die, zig in die dingen geoeffent, daar het een notoire zaak is, dat een regt Wysgeer, die van de natuur geschikt schynt, tot een vryë bespiegelingen vaak zo wort verfomfait door de grillen van zyn meester, dat hy dikwils botter t'huis komt, als

hy uitging, om dat hy verstaaft geworden zynde aan den schoolteem van zyn *Plato*, meêr agt heeft gegeven op de Physise traditien van hand tot hand, als op de zuivere werkingen der natuur, die klaar genoeg zyn, *waaren 'er geen Orvietaanen in den weg, die den sleutel der kennisse staaken in Judas beursje, om 'er, als Kwakzalvers van te leven, die den groenen kruiderbalszem veilen voor alle gebreken, mits betalende*. Alhoewel ik geen natuurkundige ben, zo kan ik egter wel zien, dat de meeste van die Heeren, die daar voor scheep koomen agter de *arcana caeli* nog niet zyn, ik wil zeggen, dat zy, die haar professie maaken, om uit een mismas van Aristoteles en Carthesius, weder iets nieuws te trekken, door dien weg niet zullen koomen agter de verborgentheit der geestelyke wereld, die de ziel der groove is, dog wat is 'er aan gelegen, als de keuken maar rookt, en dat de jongens ja zeggen, op de teem van haare Socratessen, die werk genoeg hebben, als ze t'huis koomen, datze hunne Xantippes een spreukje van het root kousje vertellen, na ze moe van schreeuwen tegens hunne Kalveren hen in postuur stellen, om op zyn Jupiters Europa te vertoonen, dat een stier zonder hoorenen niet waardig is, dat 'er een vrouwlyn op zitten zouw. Wat zouw men hier niet al konnen zeggen, tot roem der Wysgeerte? en niet konnen uit wyën in den lof des Ezels, was onze geest, als voor dezen, gestelt tot spotterny, en hekelerye: neen gunstige toehoorders. Wy zyn die oude Momus niet meêr, die zyn hof plagt te maaken, met boert, en kwikken, dewyl onze Sik de Spaantse grootsheit abandonerende, de knevels verwiszelt voor de baart van den grooten Turk, om te zien of dat cieraat het serail der Nederlandse Dames kan bekooren, die op vérscheidene plaatsen klaagende over de flaauwe indrukzelen der melkmuilen wel een steviger beitel schynen nodig te hebben, om haar de hoepelrokken te klooven. Sint Vrankryks zon ons met zyne verdreever straalen bescheen, zo wierden de waternymphen van het Y, en de Maas zo warm, dat men wel met een gestadige brandspuit diende in de weêr te zyn, om de laauwe baaren der liefde te dooven. De zoonen van Bato scheenen niet genoeg om de hoorenen des overvloets alleen te torssen, wyl alle Natien kwamen toegevlooten, om te deelen in den buit, die een snoepige schoot tans om een zoet zien, aan de gaande en koomenden man schenkt, wy spreeken niet: alleen van de huwelyks Amazoonen, die hunne heeren ringelooren, nog

van de pas uit den dop gekroopene hairelooze kuikens, die met het krieken des daageraats luisteren naar het haanengekraai haarer wulpse serviteuren, maar zelfs van de Weduwen, de tandeloze geraamtens, de ouwe spinwielen, die hun laaste vlas schynen te verspillen, om de doot te prevenieeren in zyne overrompelinge, door schielyke uitblussinge der weinig overgebleevene vonken. Ik zwyg nu van de dienstbare geesten, die na haar vryheit dorsten, door eens willens te zyn in een onderwerpinge met de heerschappen die haar bestieren. Die schoone dingen hebben de gallen geplant, op de Germanise akkers, waar door de vroege jeugt zo wys schynt, als een Saffo van dartig jaaren, die in alle minnehandelingen van Faön zo ervaaren is, als een Kloosterbestiertster van de Baan gragt, die dikwils meêr Venusgezellen bederft, als de beste Napolitaanse Waarzegger kan doen, die voor twee Ducatons een doosje verkoopt, daar men jaar en dag om moet kwynen. Deze dingen bezie ik met een stadigen bek, dewyl ik merk, dat het spotten myne lezers verveelt, want de eeuw is tegenswoordig zo delicaat datze geen gepeuter kan verdraagen. Men wil nu wel kwaat doen, maar niet dulden dat men zulks bestraft, 't is om die reden, dat ik u alle prys, en my voeg naar de zinnelykheit myner dubbeltjes klanten. Ja vrienden, al zag ik, dat je nog gekkert wiert, als ik zelver ben ik zal u ten gevallen steets roemen op uwe gaaven, om myne nabuuren te overduivelen. Wat hebben andere volkeren met onze gebreken te doen, 't is genoeg, dat wy 'er zelfs het meeste meê gebruit zyn, en of ons Grietjes de booven toon zingen, als zy van de huuwelyks pligten resonneeren wat raakt dat een Mof, of een Waal. Regeeren die met den prengel hunne enkelingen, wy stoppen de onzen den mond met een lepel van een span. Wy hebben het kwaat genoeg, al zwygen wy stil, en die het meeste zwetssen van de vrindelykheit hunner huishennen, haalen altemets het eerste Koekkoeks ei uit het vrouwelyke nest. Dog hier van genoeg, dewyl wy uit de vrugten dagelyks zien, dat de akker van Venus moet bebouwt worden, al zouden de Snyders gezellen ontornen de naaden, en zoomen van hunner meesteren vrouwen broeken. *ô Tempora! ô Mores!* dat u Heraclitus zag, hy keek als Piet snot, met een zwabbertje in de vuist om zyn traanen te droogen. Voor my ik heb werk genoeg, dat ik myn lagh inhouw, dewyl ik van daag voor Tartuffe ageer. Gewyde uijën, en praai. Gy

knoflook, en heillige Goden der Egiptenaaren douw my een Zeeuwse rist onder de neus van uw ruikende knollen, op dat ik voor geen steene *mater dolorosa* der Minnebroeders wykende, myn offer blokje mag vol krygen van den overvloet der zulken, die ik met een huilende tronie beschimp, terwyl ik in die zwarm der Uilen om zie, hoe Astrea, Pallas, en Themis haar niet vermengende met de lasteren die ik bestraf, slegts uitzien naar de dageraat van Caelum, die Apollo voorlopende uitgilt: *post nubila phaebus*, alzo 'er niets zekerder is, dan dat de grootste verbetering voor de deur is, als de zonden te veel vermenigtvuldigt zynde, zo sterk groeijen, dat niet als een generale uitbrandinge dienstig is, om deze pokkige eeuw te genezen. Voorwaar, myne gunstige lezers, al is Momus de beste broeder in ver naar niet, zo kan hy evenwel wel zien, dat de naam deugt tegenswoordig meêr een Theoretisch woort is, dat ter bespiegelinge dient, als een practicale oeffening, dewyl de beste der menssen zig tans doorgaants, eenige weinige uitgezondert, meêr bekommert, om slegts eene definitie van de waarheit te geeven, dewyl men de leugen door zyn wandel naar loopt, waar door de eene hem booven den ander verheffende een Babel formeert, dat door al het bestraffen der getrouwe, en yverige Leeraars naauwelyks kan beteugelt worden. Zy zyn het die nog het zout verstrekken, om de smaakeloze zinnen der werelt te bewaaren voor een totale verrottinge, en schassen in het midden dezer akelige duisternissen nog die hoope aan doorzigtige oogen, datze met de Schepterdragers des aartbodems een lyn trekkende en het hoekje te booven zeilende de byna geheel doorboorde kiel zullen voeren uit de Zee der verwerringen in de Havens der rust:

NB. Daar is een zeer vreemt Kondschap van T R A J A N U S B O K K A L I N U S gearriveert, het geen toekoomende week den lezeren zal mede gedeelt werden.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 38
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Konstschap van Parnas verhandelt, door Trajano Bokkalini.

Donderdag den 19. October.

EEn *Wormpje*, dat een *boek* had door en door geknaagt,
En al de letters, als aan allen kant doorbeeten
Te hebben scheen, wiert eens zo stout van onvertzaagt
Te wisz'len in een *Uil*, om met zyn vlerk te meeten,
Of 't ligt ook branden kon, gelyk het juist geviel,
Want *Faebus Swaan*, gewyt ter lyfstaffier der straalen,
Stont even by de zon, toen de *allerlogste ziel*
Wouw van de deugt eens werks een flaauwe schets afmaalen;
Dat veel te hoog voor 't laag, te steil voor 't nedrigst' was,
Waar door 't te duiz'len kwam, in 't midden van de vlammen,
En als een *vliegje* keek, dat door een kaars, te ras
Geraakt, zyn pootjes, schoon hoe gaauw, straks voelde strammen,
Als of die schoone glans was meester van zyn vuur:
Het zy altoos, hoe 't zy, het kikte nooit van vonken,
Maar hieuw zig zedig, als 't een *beesje* past, dat zuur,
Voor zoet genoot, om als een baak in Zee te pronken,
Die niets kan zelver zien, maar slegts aan stuurliên wyst,
Waar of elk heenen moet, om op geen bank te stooten,
Als men geballast, vol van schat, naar huis toe reist,
Om 't regt van Pindus door den tol zo te vergrooten
Dat dog geen *Republiek* altoos de schade leit,
Die een *Arachne's spin* kan voor geleerden weeven:
Want als men zuiver wit, met av'regts zwart uitbreit,
Wil ik geen halve duit, voor heele uittrekzels geeven.

't Is tegens pligt en eis van eenen *Boekzalist*
Een *brandmerk* op den rug van *Arends* digt te zetten.
Wie kan een letter juist, gelyk 't een *Ezel* gist,
Gestadig naar de maat *van 't Delfs A, B huis* wetten?
Dat mogt de dui...l doen, of 't *uitschot van den plak:*
Dat 's werk voor *Dionys*, maar niet voor Parnashelden.
De wysheit kreeg voor lang een onherstelb'ren krak,
Toen Mydas ooren Pan, ver booven Faebus stelden.
Die keurelyker toest, als *David Mecchelaar*,
Die oogt naar *heid* op *vryt*, veel min naar *brande* op *stranden*,
Maar let of zin, en geest, langs een verheven snaar,
Wel van het aartse kan, ver booven wolken landen.
Hoe zuiverder van duits, hoe schoonder voor het oor;
Hoe beter uitgevoert, hoe trotsser op zyn stelten,
't Is waar. Maar ach! wat loopt 'er vaak altyd te loor,
Eêr me, op die wys 't een woort in 't andere doet smelten!
Dat knoeijen! likken! foei dat vitten, op een spel!
Dat styf en hart geschroef! dat ezelaardig blokken!
Is voor een vlugtig man een Ixionse hel,
Of liever 't regte HOOI, *dat* BUFFELS *gaarne schrokken*.
In 't *Republiek* der zon, daar *Faebus* praesideert,
Wort een Syntaxis slegts gebouwden voor de kind'ren,
Die niet constructy vast, en Rudiment geleert,
In de agterstraatjes zyn, om Digters niet te hind'ren.
Men schrikt, op *Helicon*, als slegts een *rymstier* geeuwt,
Die *vyftig* regels kan op *één dag* t'zaamen lappen
Naar de order van een *work*, en doorgaants meerder schreeuwt,
Als die met *Pegasus* naar dubb'le toppen stappen.
Het *graauw, 't Jan Hagel*, en het *Schorremorrig ras*,
Dat met een *wyven deun van 't zaam geftikte toonen*,
Langs straat, en marten ryd, op een verwrongen as,
Mag in 't Palladium der wyzen nimmer woonen.
Weg *Ravens* van den boom, daar *Arends* pluimen zyn;
Weg *rekels* in uw nest, met zyn gestoole veeren,
Of deze mond, bekent *om 't tep'len van 't robyn*,
Zal u een sprookje van het Papegaaijen leeren
Ik zal u duid'lyk net doen zien, dat ik ook klaar
Kan spreeken, als ik wil *van 't ruigt der Straatpoëten*,

Zo gy, met lastertaal, my ooit weêr, voor, of naar
Als *mag're vlooijen* doen, komt op den huid gezeeten.
'k Heb ook een neeten kam van 't A B C, als gy,
En kan 't *knipluzen* mé, g'lyk *pro patria's baazen*,
Dog niet zo gek, als onze *Stultus* aan het Y,
Die met een *Mollen* bek, zogt in den Ma...s te blaazen
Van een *spier witten Swaan*, die steets de zuiv'ren neb
Naar Jupyns *Arend* zwenkt, daar hy als blixem torsser,
Ons slegts van ver begluurt, terwyl een *Os* den kreb,
Vol hooi gepropt, gaa slaat van zynen lenden dorsser,
Die hem zo boekstaveert, *dat hy 't Orakel wort*,
Waar in Minerva smoort, met al haar lyftrauwanten.
Maar zagt! geen roozen dog voor *Varkens* meêr gestort;
Want op een zwynen drek mag men geen lauw'ren planten.
Vrouw *Daphné* sterft, als zy die *mag're biggen* ruikt:
Ze trekt den schouder in, dien *Faebus* kwam omhelzen,
Tertwyl een bokvoets klerk zyn kam tans voelt gefnuikt,
Daar hy een lietje dreef, tot lust van Rots en Velzen,
Door *Aap* en *Baviaan*, en *zulk een Vee* bewoont,
Dat niets van Digtkunst weet, als teêm, en eeuwig lymen.
My dunkt, dat hy van daag al koddig is gekroont,
Die met een Boekzaals mes een zonneling wouw vlymen.
Een kapje met een bel, een rokje geel en groen;
Een rinkel in de vuist, voor kakstoels lieve jongen,
Is al wat dat men heeft, tot zyn cieraat van doen,
Die op een lullen pyp heeft Arends naar gezongen.

Na men zint eenigen tyd herrewaarts op den Parnas in verscheidene raatsvergaderingen, alwaar Apollo in persoon praesideerde, had overwoogen, of het niet wel nodig zoude zyn, om het nut van het gemeene best der geleerden te bevorderen, door een plakkaat af te kondigen, een generaal verbod aan alle hedendaagse Digteren, van zig na dezen nooit, of nooit meêr met eenige Poëtise gedagten te bemoeijen, voor al eêr ze eerst op een ordentelyke wyze gevisiteert waaren, of ze van alle lettervineryen verlost, ook waardig konden geschat worden, om de zuivere indrukzelen van haare hemelse beelden aan de negen Zanggodessen te communiceren, en dit was verworpen, om het afgryszelyk oproer te sluiten van het rymende graauw, en 't *Mols* gezind kanalje, dat by Euripides uithangbort zwoer, dat zo men in deze illustre voor-

nemens voortvoer, zy het zo zouden aanstellen, door erbarmelyk knoeijen, leebreeken, en alle voorstanders van kennis en verstand te ruineeren, dat men in de eerste hondert jaaren niet meêr één éénig Poëet zouw komen te ontmoeten. Ik zeg na dit heilzaam voornemen om boven verhaalde redenen was van de hand gewezen, en dat men wel zag dat de onnozelheit der Snot jongens en de traagheit der langoorige Ezeldryveren, de overhand te ver genomen hebbende, niet kon geteugelt worden door de opregtigheit der Heliconse raaden, zo bleef het hier by alleen rusten, dat men door deze en geene doorzigtige mannen, de nog hier, en daar overgeblevene voorstanders van de Pindise vryheeden zouw verzoeken, (want NB. de beveelen van Delius hebben uit, als de Zyracusise Schepter van zyn A B C stoel gebiet) datze, zonder zig aan de *Osjes Sluis*, of de Beurs en vergaderplaats der buffelen te stooren, slegts zouden voortvaaren, om onder de hand de publike beestagtige domheit der Schoolpedanten te dwarsboomen, door dan, en dan iets op de baan te brengen, dat door zwier en toon, of rykere vindingen de ooren van eenige bekoorende, moogt dienen, om de blinde werelt de schellen van de oogen te ligten, en waar het mogelyk te doen zien, dat al wat van onder den Dionisiaansen plak, des Mecchelzen verbeteraars van daan komt, een malcontent rot is, dat de oude handvesten vertredende, niet meêr waart schynt, als om voor eeuwig van den Parnas verbannen zynde, in de *Mols* hoopen te huizen, waar uit een valhoeds Kikvors opdaagt, om zyne gebraade peertjes op teventen, zonder naam, waarde, of eigenschap der zelve te kennen, tot verwondering van alle Boekverkoopers, die niet wisten, dat 'er uit het trommelvel van een *Mol* zulke klanken konden spruiten, die geene gemeenschap altoos hebben met courant advisen, of rymregulen, opgepropt van *helaazen* en weêrgaloze droevige gedagten.

In stee dat Pythius zouw agterhaalen het geen zyne Majesteit verhoopte, zo rees 'er nog meêr ongemak, als ooit te voorens, want zekere Societeit, of Kunstgenootschap, door de tweede en derde hand onderrigt zynde, dat eenige van zints waaren, zonder agt te geeven op de verbonden, en t'zaamen spandzelen van de tegenswoordige boovendry vende torren, om als welmeenende wigts hun Koning Apollo by te springen, door zomtyts iets te laaten zien, dat nog een geurtje van de oude vryheit bezat, rezolveerde om deze goede zaak zo veel te belemmeren, als het immer mogelyk was, tot dien einde de handen in een slaande, om zo dra 'er iets uitkwam, dat van hunne factie niet en was

straks uit te kreiten, als schadelyk voor de Rykswetten van *Mecchelsen David*, die trots op zyne omgebragte Philisteinen, ik wil zeggen op de verbetering van een party onnosle straat - en taal gebreeken, zig reets inbeelde een Sultan te moeten wezen van al zyne Turkse adhaerenten. Wat geschiet 'er van tyd tot tyd, de letterspionnen, in de weêr zynde, verneemen, dat 'er een boek van Arends, uit de vervalle ruinen, door de zorg van zeker oudheits kundig Man, van wien we eerlang een volmaakt werk verhoopen te zien, was opgegraaven, en als een *reliquum* der Poëtise fragmenten wiert ter parsse gewyt, en aan de begeerige tydtgenooten medegedeelt, die al van over lang, met zugt voor den zelven ingenomen, verlangde om hun honger met zyne smaakelyke vrugten te verzadigen. Straks trekt'er een Goliat te Veld, die aan den speldenden Dagon hulde had gezwooren, en stelt de heele Boekzaal niet alleen in rep en roer, maar maakt door zyn vervaarelyk en onmenszelyk geschreeuw dezelve zo verdagt, dat waar heitsminnende lezers de schouders ophaalde over de assurantie van zo een groflyvigen Polypheem, die al voor lang de oogen uitgestooken wezende door een zekeren welbekenden Ulysses, in 't hondert gilde, om zyn al te groote blintheit, aan waare zienders te doen merken. 't Is wel waar, dat nietmant der voor by vaarende reizigers zin hadden in dat gebulk en getier van dat vervaarelyke spook, dat Acis met een steen zogt te dooden, dog al de Oszen en bokken, die onder het commando van dezen melkslurpenden Harder waaren, staaken hunne hoorens op, en weêrgalmden, met hunne eccho's de razernye van dat onbandige gruuwel naar dat by de tast wel kon meeten, of een Vaars aan het Kalven zouw slaan of niet. 't Was of de Duivels hoek, en het Frandse pad der rymzotten was uitgelaaten, ja het liep zo ver, dat eerlyke en opregte digtlievers den kop naauwelyks buiten de deur dorsten steeken, om niet onderworpen te zyn aan de vraag van, benje Hoeks of Kabeljaauws? ik wil zeggen, houje het met *David van Mecchelen*, of met Apollo? want by aldien iemant den laasten noemde, zo was hy al zo veeg als Swaanenburg, die buiten reeden, door een beest, der beesten zouw ontmenst geweest zyn, zo menssen niet hadden gezeit, dat het geen eerlyk mens is, die iemant zo lasterlyk buiten reden affronteert. Ik laat alle kenders oordeelen, hoe het in een ryk gestelt is, daar de grote Sophi voor den rebel Meriweitz diende te schuilen, en daar meê party trekt door een grammatica, en syntaxis in te voeren, die wy, nog onze Voorvaderen nooit gekent hebben, om de opperste gezaghebber der keuren en wysheden

te overstemmen. Voorwaar Apollo vond zig iets meêr verlegen in dezen tyd, als toen hy Python te keer ging, want hem dagt, gelyk hy gelyk had, dat een heel leger serpenten zo nadeelig niet is voor een Republyk, als een enkele Ezel, die het commando wenst te voeren over een leger menssen. De eerste kan alles wel vernielen, maar de andere is een herschepper, die de gezonde natuur bedervende het mensdom verkeert in Circes gruwelen. Ik geloof, by aldien Faebus raat had geweeten, om zyn patrimonieele toppen, of het regt zyner heerschappye te verplaatszen, van den Nederlandsen bodem, dat hy het zeker zouw gedaan hebben, al zouw hy de fakkel der zon onder de Hottentotten, of wilde mensseneeters ontstooken hebben gehad. Hy stond wel tienmaal in een uur in bedenken om zyn Kroon en Scepter af te staan, en ze aan Dionisius t'huis te zenden, om het langer ruineren van het verstand des mensselyke geslagts voor te koomen, dag weêr overwegende, dat by aldien hy dit deede, dat men dan binnen kort, door dwang aller Mecchelaaren de ingezetenen zouw zien loopen, met kap en bellen, ja met almagtige groote A B borden op het gat, zo kon hy tot deze dingen niet verstaan, dewyl zyn Majesteit oordeelde, dat 'er niets afschuuwelyker voor een vrygeboore ziel konde zyn, als aan den spelkeeten geklonken, het ab, eb, ib te moeten bulken. Had Apollo dezelve magt gehad, die hy in de Griekse en Latynse eeuwen bezat, hy had dat Boekzalistje, en Anathomiseerdertje van Arends Mengelwerken ten minsten gebartholomiseert als een Marsias, om zyn opperpatroon te doen kyken, als Mydas zaliger toen hy zyn heillig zag villen, maar het aas was te veel gedekt van myrmidonen, en zat zo digt begraven onder de spelvitteryen, dat de fynste pyl van Delius niet magtig was, om aan dat dikhuidige vel eenige schade toe te brengen, want dagt hem, dewyl het zo zot was van de handen te slaan aan de dooden, en afgestorvene, dat het dan naar geen vermaningen van een levendiger geest zouw willen luisteren, en daar had de zon gelyk in, want een *Caput mortuum* is onherstelbaar, 't geen door een letterbeul uitgedampt, zo sappeloos is, als een Pasquillant, Po Pa, die thans Parlepoe slagt, en altoos vreest bekent te worden, om geen loon naar werken te ontfangen.

In 't midden dezer Pinduse allarmen, die uit de Boekzaals gang of de Mecchelse lettersteeg voortkwaamen, zo openbaarde zig in de straat der wyzen en verstandigen, de Republicynen der Geleerden, en kwaamen onverziens met een contrarie advies in de weêr, en zonder dat Jupiters zoon zulks wist opponeer deze hunne regtsse dolken tegens de vil-

meszen der Varkenlubberen, en oordeelden het regtdraats tegens de sentimenten van dien agterstraats tyran, die als een Kermis Jan Pottagie met vriendelykheit kwanzuis op zyn letter leer staande, gestadig riep: 't za wakker Messieurs: hier moetje weezen. Hier is een Kind van drie jaar op de koort, hier doen de Aapen hun exercitie, hier vertoonen we van daag het weêrgaloze tooneel stuk: *Arlequyn, Schoolmeester en Poëet*, met een woort, hier hebje het Mecchelse Beterhuis compleet. Ik wil niet zeggen, dat de Schryver der Republiek van de maanden May en Juny 1724. de ingesloope kleine gebreeken (wie is 'er vry van fouten) heeft ontkent, het contrarie is waar, gelyk uit pag. 540. blykt, maar hy geeft, als billyk is, een Onderdaan van Parnas die eer, die een lieveling der Muzen toekomt. Hy stelt hem in zyn waarde, en vertoont zyn zaaken zo ze zyn, om niet verkortende te weezen in de geregtigheden, die de perzoonen en werken toekoomen, dewelke uitgetrokken staan te worden. Gunt my lezers, dat ik u met dezen brief adviseer, hoe dit werk wiert opgenomen, en welke effecten de welmenent heit dezes Schryvers heeft gekreegen. Het ras van de plak, hieuw het haanenboek een weinig uitschaamte voor de oogen, te meêr, dewyl de Herboore Oudheit Schryver, op zyn fatzoen in N°. 12.met zeer beleefde termen reets de ribben van dat magere dier een weinig had gebezemt, dog staaken de koppen heimelyk by malkander, om zo dra ze kans zaagen hen te revengeeren van dien Republicyn in hem dat in de oogen te doen druipen, om Faebus te kwellen. Ondertuszen, zo waaren de meeste der menssen verlegen, dewylze door contrarie advizen geturbeert, niet wisten wat ze doen zouden, want om dat de grootste hoop der Boeksnuffelaars meest oordeelen naar het sentiment van hun voorzwetssers, en zig gewennen door andermans brillen te zien, om datze hunne oogen niet durven gebruiken, uit vreze van ze te verslyten, zo zaatenze, als Hoeren, die in de vasten het *peccavi* neuren, en dorsten hun eigen begrippen niet voldoen, dewylze by twee Biegtvaders heul zoekende *pro* en *contra* geleit wierden, en op het tipje stonden om door desperatie hun gat, met verlof, aan alle beide te veegen, en van alle lezen, en onderzoek der uittrekzelen te verwilderen. Hier zag men dat het goede oogmerk der Republiekschryveren om de Boekzaalwormen uit het Velt te slaan, geen gewenst effect had, en dat het beter waar in deze verwarde eeuwen, om al de werelt te koolen, de handen in malkaar te slaan, en uit éénen adem alle dingen of te pryzen, of te laaken, of om beter te zeggen in hun waarde te laaten, door niets uit te trekken,

of alleen maar ter neêr te stellen, het zy goet, het zy kwaat, naar het was, om dus doende, de tot nog toe luije onderzoekers te verpligten, om hun eigen toetssteen te gebruiken, en geen goud te verwerpen, of aan te nemen, voor ze eerst zelver hadden gekeurt, of de dingen ook warelyk conform de natuur der Solarise mynen waaren.

Apollo kreeg van de geschapentheit dezer zaaken advies, en alhoewel het hem redelyk vergenoegde, dat het uitvaagzel van den Helicon een weinig was gestuit in zyn Rympogingen, en dat hy wel begreep, dat dit was geschiet meêr tot zyn voor-, als nadeel, zo zag hy nog geen kans om den A B hoek heel te booven te streeven, dewyl de Zuid, en Noortwesten stormen te veel geduurig tegens den ander hortende de Digtkiel zo vol water wierpen, dat de traanen der zwoegende gemoederen genoeg te kennen gaaven, dat 'er weinig middel over scheen om de Saturnusse eeuw in te haalen, waar in een Poëet zo gerust kon leggen in den schoot der wysheit, als een lam by haar ooy, in tegenstellingen des tegenwoordigen tyds, waar in een goet Digter zo secuur is onder een schot vol A B rekels, als een Haan in de klaau wen van een Vos. Wat zal ik doen, zy de Vader des ligts, onder alle deze kinderen der duisternis? als dat ik my zelve zelden in het openbaar laat zien, en terwyl dogt twee honden (zonder comparatie Heeren extractverkoopers) om één been moeten kyven naar het lykt, myn verborgene adhaerenten inblaas, datze hen meêr moeten schuuwen voor de oordeelen der baat zoekende, als voor de plompheit der gemeene, die door aanhitssers van eigenbaat bewoogen, alleenig om Digters en Schryvers laggen, als ze zien, dat de zulke, die by hen gecanoniseerde kenners geagt zyn, de neus aftrekken van stof en zaaken, die te verheeve voor hun lompe vattingen blyven.

De geest van Zoilus heerst in de elementen, en de giftigste dampen vertreeden doorgaants de balzemieke deelen het meest; dog wouw men naar de oracelbaak van Delphos luisteren en mynen driesprong geloven, ik zouw dit in het manifest der gemoederen aller menssen gedrukt zien: dat ze doorgaants het meest agt moeten geeven op die dingen, die het meest van ieder worden bespot, want de waarheit huist by weinigen, de wysheit is verhoolen, en om dat 'er zo veel Poëten zyn, zo zyn 'er naâuw Digters te vinden, en om die heel uit te roeijen, zo zeggen zy zelfs, die zin, woort, klank, en meningen kennen, die ongewoon zyn, ofschynen, datze het geen ze wel verstaan, niet verstaan, dog patsientie, *post nubila Faebus*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1724. N°. 39
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Konstschap van Parnas verhandelt, door Trajano Bokkalini.

Donderdag den 26. October.

HEt ras, dat hulde deed aan Mydas den tiran,
Trekt hier, byna verwoet, met Borden van twee span,
Naar Faebus capitool, om door hun letternooten,
De edele Digtkunst zelfs ten zetel af te stooten,
Die, voor die spooken ang, den standertdrager *Mol*,
Met al zyn stoet erkent voor meêr dan razend dol,
Om datze slaan, op raat van Dionys, aan 't muiten.
Geen lier van G..d Apol kan 't Ezelsbalken stuiten!

Sint myne laaste advisen van Parnas zyn de wanorders, en de gerezene oneenigheden ten hoogsten top gesteegen, want de nog weinige overgebleevene voorstanders van het gemeene best der Digtkunde zyn niet alleen genoegzaam de veeren gesnuikt, maar zyn provisioneel gearresteert, en in gevaar van gedecapiteert te worden, ter oorzaake der uitlekkinge van een zekere onder hen gesmeede alliantie, om met goed, en bloed, den wettigen Koning in het bezit zyner patrimoniele domeinen te houwden, tot nadeel van den Pretendent Midas, die zig op een A B C manifest reets heeft gedeclareert van het oude bloed des gecanoniseerden Ezels te weezen, en dit door zyn ooren te demonstreeren, tot genoegen van het Dionisiaanse ras, dat hier door aan het morren, en gesten geslaagen zynde, perfors begeert, dat Apollo de Historie Davids zal hebben canoniek te verklaaren, naar de, Concilien, en Raadsvergaderingen der woort-, en lettervittende Schoolpedanten, of by foute van dien verstooken blyven van zyne tot nog toe bezetene

heerschappye, en genootzaakt wezen, op een zekere plaats, buiten het bestek van de geuniëerde taalverbeterende Provincien zyn verblyf te neemen, om zig daar naar zyn believen te diverteeren met zyne al te steigerende gedagten, die met de constitutie dezer tegenswoordige tyden niet accordeeren, dog om dit tot meêr contantement ten effecte te zien gebragt, heeft men zig reets meester niet alleen gemaakt van alle de Delphise hantvesten, en die ten deelen verscheurt, en verwoest zyn, maar reets de magazynen van Pindus geplondert, en al de vonken en straalen der zonnelingen uit gedeelt, aan het oproerig A B ruigt, dat hier meê uitgedost, en gewapent wel een leger Kermis jongens gelykt, dat op een brug aan 't vegten slaande, *veni, vidi, vici* galmt, terwyl ze aan beide zyde by den aanval elk om een goed heenen koomen zien, om hun gestoole Syllaben, en Spelgeheimen te maintineeren. In 't midden dezer binnenlandse tempeesten, door het rym Jan Hagel verwekt, zit Faebus byna radeloos, want zyne meeste aanhangeren, zyn als ik gezegt heb, in een civiele gevangenis verzegelt, en de weinige, die zyne Majesteit verzellen ziet men de vreeze des doodts uit de opgen, want wie kan een domme, en woedende gemeente zonder schrik aanschouwen, die ontbloot van instortende hemelse geesten, op het draaijen, en zwenken des plaks zig regts, en links weet te wenden, naar de botheit des bestierders: dog om dit niet verder aan keurelyke bezeffers te melden zullen wy alleen de oorzaak van die schrikkelyken letterorcaan eenigzins aanhaalen; ik zeg eenigzins, want om dit geheel te doen, vereiste 't men wel een paar Folianten schryvens, dan het is al meêr als een dartig, of veertig jaaren geleden, dat de begindzelen van deze tweespalt gelegt zyn, door eenige loome grammaticalisten, die wel voelende, dat hun natuur te stomp was om op vlugtige vlerken te zweeven, met zo een klein verroest byteltje in de weêr kwaamen, om hier en daar een klein kwastje, dat aan den lauwerboom van Daphne scheen te zitten, afteschaaven, en door zo een gewaande gladdigheit, die hortende en snorkende toonen te verzagten, met een zekere moderne manier, die al het antique en het heerelyk verdistrueerende, de wereld zouw mededeelen een rist van eenige duizende woorden, zonder eenige de minste zakelykheit te behartigen, of waar te nemen.

Gelyk nu doorgaants de voddenvaars, en de oude kleerkoopers meêr nering hebben van Jan, en alle Man, als destige Juwelieren, en verzetters der kleinodien, zo kreegen deze gerimpelde voorhoofden

vliegende niet alleen een aanhang van de Poëtise melkmuilen, die hun heele kin, en quylslap volschoolvitteryen hadden gespoogen, maar zelfs zy, die al hadden beginnen zonder lieband te loopen, zetten vliegende een Mecchelsen valhoed op, en waren zo voorzigtig in hun voeten te plaatssen, datze, net, als de kreeften avancerende, eindelyk begonden te penetreren, dat de waare ziel der wetenschappen bestond voor braave lezers, om van Meta af te leeren spelden. Wat is het, zeiden die keurelyke muggesifters, of men zig daar al deftig weet uit te drukken, en de menssen zyne gedagten weet mede te deelen, en men heeft geen manuaal van het A B C. Deze rudimentaale wonderen wierden onder de rest van het volk uitgebreit, dat de muzen scheen hulde gezwooren te hebben, en was niet allen van die klem, dat het by naar generaal wiert aangenomen, maar alle die hier maar eenigzins scheenen te willen tegens opponeeren, of deze buffelse staatregels naar lieten te volgen, wierden voor ketters verklaart, en ter brandstaak verwezen, ik wil zeggen, hunne werken wierden geconfisqueert, en voor ongezont verklaart, en de opstelders der zelven aangezien met een Spaanse bril vol graviteit, als kanailje, niet waardig een pen in de vuist te voeren. Om deze, en diergelyke redenen verviel van tydt tot tydt de voortreffelyke hoedanigheit der zon, en alle de toonen van Clio hadden geen klank, of geluit, op het slappe trommelvelder Nederlandse Kalveren, die de Oszenstem volgende van hunne vaderlyke Bullen de markt, en straaten deden weêrgalmen van de melodieuze haanenboeks regulen hunner Zyracusise voorzwetszers, die van tyd tot tyd de handen slaande, volgens hunne Domminicaanse legenden, aan al wat hen verdagt voorkwam te ruineeren, het zo ver hebben gebragt, datze, als een Jus Patronatus bezitten, om den heelen Helicon te regeeren. De lezer weet, hoe ik over agt daagen heb getoont, wat 'er is gebeurt, dog nu de principien, en de *causa prima* dezer stribbelingen gewezen hebbende, zal ik u melden, de tuszengevallen overslaande, wat gevolgt is na die verschiedene uittrekzels van Arends Mengelwerken, dat zo wonderlyk is, dat het te bedroeft is om te leezen, of te zingen. Een zekere *Swaanenburg*, een Karel die aan Vader Davids buiten Delftse Beterhuis, met verlof, zyn hinderste veegt, is door het schorremorri van de agterstraaten van Pindus ontdekt voor een contamineerder van de Mecchelse Maanbluszers, dewyl hy onder de hand bezig was om, als een Pokmeester hier en daar zyne briefjes uit te strooijen, vol solarise extracten, tot

verbeteringe der blinde *Mollen*, die hy oordeelt, dat, gelyk na de meeninge eeniger natuurkundige Schryveren wort gezegt, als of de muizen wel uit Koeijen mist ontsprooten zouden zyn, ligt wel uit Paarde drek, of str... van Pegasus konden voortgekoomen wezen. Dit zy hoe het zy, want hier omtrent is verschil onder de geleerden, altoos de verklikkers van het spel-, letter-, en woordengilt kreegen hem beet, als een sluiker, dewyl hy bezig was een maartsen Boeksaalist te krouwen met een vaarsje, zonder een Haanenboek op zyde te hebben, daar het geresolveert was by die voornoemde Schooldekens, die alle wysheit zo toedekten, dat men 'er geen tittel meêr van kon zien, van nooit een cedeltje meêr t'huis te brengen, zonder met zo een gequalificeert boek, of plankje verzien te wezen. Wat zouw dat Poëtise schepzel doen in die overrompeling, als zig voor een goeden prys, ten dienste van Mydas, te laaten opbrengen, gelyk geschiede in het witte wambes van Marsias, dat hem afgevilt zynde, voor een *reliquum* van heilligheit wort bewaart by de boksvoeten, enz daar zittende, en ondervraagt wordende, in steê van ontkennen, en zig te excuseeren van ignorantie, zo bleef hy hartnekkig by de oude keuren, en handvesten van Apollo, zweerende, als een dol Poëet (trouwens hy heeft 'er al vry een beetje veel van) dat hy nooit zouw afwyken van die zuivere wetten, en regelen, ten waare dan zaake, dat Faebus, in zyn raat praesiderende, dit toestond, hier by nog voegende, dat hy, en alle braave liefhebbers geregtigt waaren dit uit te breiden, en dat 'er buiten hem nog verscheidene in het ryk zworven, als Missionariszen van den Opper Mufti des Helicons, om de verdwaalde, en verblinde zielen uit het Buiten Delftse Beterhuiste helpen, en van hun A B afgoden te bekeeren en weder te voeren in den schoot der moederlyke wysheit, om Pallas naam wy ten zyt uit te breiden.

Onsterffelyke Goden! wat gaf deze ronde bekentenis een allarm in de vergaderinge, en wat ontzetten zig de Pagters der Digtkunst niet? die toegeschooten waaren, met duizende van hunne cabale, toen ze hoorden, dat 'er nog verscheidene in de weêr waaren, om hun ingebeelde Privilegien te dwarsboomen. Zy wilden hebben, dat hy hen die rebellen, (ziet zo noemt men de voorstanders van Apollo) alle, often deelen zoude noemen, dog dewyl hy zei, geen verklikkers gagie te genieten, en niet van zyn rym werken te suòsiteren, zo wildenze hem vliegende zo een klein schuuringje geeven, om hem tot bekentenis te noopen, dog een stuk twee à drie, wat wyzer, en wat

boosaardiger zynde, stelden voor, dat men met de executie een weinig zou tarderen, en dat men, met dit figuur naar Pythius zouw trekken, om de zelve, geweldiger hand te overschreeuwen, tot nut der ingezetenen, met hen een zelve A B C lyn te trekken, en dezen overvlieger te straffen, of zonder bewilliging hier van hem zelfs te onttroonen, en Mydasin zyn plaats, als een bekwaam subject, te doen heerssen, voor af door een langoorigen Tamboer Majoor aan de buiten het Hof woonende raaden der zon het arrest latende bekent maaken, van op pene des doods niet uit hunne huizen te koomen. Dit kwam de rymende gemeente wonderlyk voor, waarom in het generaal beslooten wiert, dat eenige der hoofden onder hen in ambassade zouden gezonden worden naar Delius, om hun willekeuren aan hem te doen verstaan, zullende Swaanenburg, in triomph als een letter hecelaar worden nagevoert, gepaternostert, tussen een Boekzaals en een Republiek-schryvers substituit, die gegradeert waaren tot deze illustre bedieninge. Hy keek, als een gek, als hy was, zig zo verheeven te zien, van in een rei der geleerden domdeekens te pronken, en dagt Apollo is een snode bol, die zal wel kans zien om my, door het een of het ander loopje, te redden; terwyl de andere vast bezig waaren om de bekwaamste tot hun voorgenomen dessyn onder de rymbeulingen uit te kiezen, waar toe meest in aanmerkinge kwaamen een Schoolmeester, en een Voorzanger; een Apotheker, en een Aansprekter; een Boekverkooper, met een Baardenpotsser; een Linnenweever, met een Schoenlapper; en dan nog eenige Snyders, Droogscheerders, en Glazenmaakers gezellen, benevens een ontallyke hoop Poëten, tot *Mol* in het kluis, die den standertdraagenden dwerg verbeeldende, de Historie van *helaas!* op de agter slip van zyn hembt geschildert had, altemaal met een goud geele koleur, om de zon zo veel nader in houwding, en gevoeggelykheit te koomen.

Na ontfangene instructie van *Mecchelsen David*, die Cancelier van Mydas was, vertrok de rymstoet op den reuk van den vaandeltorssenden *Mol* naar het Hof van Faebus, dog onderweegen overleggende wie het woort zouwde doen, wiert deze commissie gelegt in den mond van een Poëtise Aanspreeker, tot praejuditie van zeker altoos kakelende Schoolmeester, dewyl de meerderheit van stemmen bevestigde, dat die mannen geverseert zyn in Heroike Oratien, inzonderheit als ze een veeg uit de Delftse pan van de

Griekse A weg hebben. Ik had vergeeten te zeggen, dat ieder van deze Plenipotentiarissen een A B bort van een half el op zy had hangen, om aan hun levery te toonen, onder wat Koning datze stonden, dog *Mol* had 'er een van drie vierendeel lang, dat hem met een groene band om den buik geknoopt zynde, en tegens de scheenen stootende eens zo deed vallen, dat hy het woort *helaas!* zo lang gilde, tot dat de rest der toekykers door hun laggen, en spotten hem van schaamte deeden zwygen, zelfs Swaanenburg, die als contrabande waar wiert meê gesleept, en als een corrumpeerder wiert erkent der spelgeregtigheden kon naauwlyks laaten te zeggen: *wat doet dat askat onder dezen grooten hoop?* waar op 'er een riep, met een boeven klok; *dat is de Uil, die al Vogelen zoekt te lokken:* en daar meê was men aan de wooninge der vroolyke straalen genadert, die door deze aankoomende nevelen verschrikt, zo befloerst wierden, dat tot dato dezes het ligt zig heeft verstooken in den duister, om geen deel te hebben aan de verfoeijelyke meeningen der hedendaagse Schoolvoszen. Deze donker viel het kanalje in de hand, want zonder dat zoudenze overrompelt geweest hebbende van het eeuwige goud, niet hebben durven gesprooken hebben, gelyk ze nu begonden, want als de nagt by den dag staat valt hy van zelfs om ver.

Faebus het vaandel van *Mol*, die als een tol heen en weêr draaide, met dat *helaas!* betuurende was schrikkelyk ontstelt, en dagt of Daphné, en haar lauwerook gestorven waaren, maar hoorende de gapert opgaan van dat aansprekend gruuwel, dat een menniste bef aan had van anderhalven span, zo sloeg hy in den circel van het duurende rond een kruis, als of hy bevreest voor den duiv... zig daar meê wilde verschanssen tegens de aanvegtingen van dit Sinte Anthonius Varken, dat al knorrende begon: de Heeren, en vrienden gelieven te hooren naar de voorst.... (NB. hy zag de uuren, die om den gulden zetel staan voor bewindsheeren van Parnas aan) Ach! gilde Apollo, die doodelyke Poëten raatel wyst my genoeg aan, dat myn Dogter Clio, Melpomene, Eurato, of een andere dood is, wat komt myn G...heit over. *Helaas!* zieje wel, riep de standertkruijer *Mol*, dat het woort *helaas!* goed is, want Faebus gebruikt het zelver, hier schooten de dagbeurten, in zulken lag, dat Faebus wel driemaal om audientie moest gillen, terwyl de Legations Secretarius, als woordenvoerder repliceerde;

was dat waar! wel dan was 'er geen zwarigheit, maar dat kreng is zo steg van kop, datze haar van niet een rymer, als wy zyn wil laaten beryen, al gebruiken wy de beste spooren, die een Haanenboeks ruiter bezit, en leeft in spyt van Davids bakkes, dog dit hebben wy dank te weeten, aan uwe verborge uitgezonden Sonspaapen, die met zekere vergrootglaazen, en brillen te verkoopen de menssen zoeken wys te maaken, dat wy, Poëten van Koning Midas, blind zyn. Hoe zei Faebus! als of hy niet en wist, dat dit Ezels ras van dien kant kwam, komje van het hooft der langooren? *wel kan zyn Majesteit dat aan onze A B planken niet zien*, zei een Schoolmeester, die niet langer zwygen kon. De Heeren gelieven gedekt te zyn, sprak Apollo, en daar meê waaren de letterstoppelen onzigtbaar, en zonder agt te geeven op behoorelykheit of niet, zo liep het zo in het hondert, door mallen propooften dezer lymen rymgezellen, dat Faebus zint zyn wieg, luijeren, en kakstoel tot den heedigen dag toe, geen grooter alarm, en onverstand heeft vernomen, als nu, want *Mol*, die maar voor een Baanderheer van den Ezelsstander was meê genoomen, wouw zelfs niet zwygen, al presenteerde hem een zekere Boekverkooper een konkel uit de eerste hand te geeven, om hem te noopen aan een ander tyd van spreeken te vergunnen. Neen, riep onze kool Haas, *Swaanenburg* zal my byget myn eêr weêr geven, en onze persoon, en verdiensten erkennen, of voor in faam verklaart worden, gelyk wy met dezen, en door dezen hem voor inhabiel verklaaren, om over de Poëzy te konnen oordeelen, gelyk ik gedaan heb in myn *treurende Digtkunst*, waar in ik zonneklaar heb beweezen *dat ik nog grooter gek ben, als hy was, door te oordeelen over een zaak die ik niet versta*, maar zagt ik verspreek my, ik wil zeggen. Om de liefde van Jupiter riep G... Delius zwyg tog stil, jongeling, en laat wyzer spreeken, zo ze onder deze A B troep zyn. Men zal u regt verschaffen, alleen, mannen, geeft gehoor, en stelt u in order, als het gezanten van Midas past: dat zyn we, en met eeren, riep een Apotheker, die in een decoctieketel, die hy by zig had, meêr *gravamina* had gaar gekookt, als *Swaanenburg* in een maand zouw konnen slurpen, om genezen te worden van zyne extravagerende orcaanen, en hoozen, die hier in conjuctie scheenen te zaamen getreden te zyn, om de toppen van Parnas totaal te ruineeren.

Na dat dit rymtempeest omtrent twee uuren, een kwartier en

drie minuten had geduurt, begreep men nog niet regt waar over deze Ambassade beleit was, tot dat eindelyk een zeker half eerlyk man, die Snyder en Poeët was, het woort begon te doen, tot de grootste verwondering van alle de uitgezondene, als die niet wisten, dat in een Governeur van den eiz'ren handboom zo veel capaciteit stak, van zo wel voor een Aanspreker, als voor een rymende Kleerenmaker te konnen passeeren. Hy zei, na verscheidemaal, met een Poëtise graviteit gehemt te hebben. Gy Heeren... die... hem, hem, ik wil zeggen, ei, ei, hem... hem, die hier verscheenen zyt... hem... ik wil zeggen... zo by manier... van van... een lid dezer Ambassade..... dat... hem hem... Apollo wel ziende dat hier geen uitscheijen aan zouw wezen, verzogt, dat men dien *hem* geliefde te doen zwygen, het geen gedaan zynde door een Kuiper, die uit zyn stopmes was overgegaan in een Wynkooper, zo rees 'er vliegende een stilstand onder de spreekers, die na eenige rust uitbarste in grooter geschreeuw, dog door de wysheit van Apollo is gestut, gelyk ik u lieden zal verhaalen, dog wyl de post op het vertrekken staat, en myn bestek ten einde is geloopen zo zullen wy de omstandigheden van dit verschil, en het daar op geresolveerde tot nader gelegentheit spaaren, blywende inmiddels, enz, enz.

Postscriptum: zo aanstonts verneemt men met dodelyk hartzeer, dat de woede, die zo even bedaart scheen, zodanig is opgewakkert, dat de ondergang van den heelen Parnas zekerlyk voor handen is, zo Apollo zelfs niet resolveert om met een A B C bort na dezen in 't publiek te verschynen, en *David van Mecchelen* te erkennen, als een stut van zyn troon, die uit zekere Nederduitse Syntaxis zonneklaar heeft beweezen, dat niemant na de aflyvigheit van Faebus, die van dag tot dag, om diergelyke ongerymtheden vervalt, geregtigt is tot de Pinduse heerschappy, als den langoorigen Midas. Hoe dit afloopen zal is de Hemel bekent, terwyl wy in desperate zorgen bedolven bezig zyn om de negen Zanggodinnen te versteeken voor de razernye der rymende zondaaren, die vast zweeren, op zyn Soldaats met de maagdommen dier Juffers te zullen leeven, zo 'er geen *fiat* op hunne begeertens volgt.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 40
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Seneca en Epictetus.

Donderdag den 2. November.

STygt dus de brakke mist dan in Apollo's waagen,
Als men 't Oracel wil op Delphos vuurbaak vraagen?
   En vind zig 't vadzig brein, met geesten geborduurt,
   Als men door 't diepste hol naar steile wond'ren tuurt?
Zo schop ik alles weg, om lyveloos te daalen
In 't eeuwig Choorgeheim van ongeworde straalen;
   Daar 't ligt den duister kleet, door 't brallen van zyn vlam.
   Die eerst, voor tydverdryf, een losse veder nam,
En in de stoffen dook, om stof tot stof te vinden,
Zal nu een schoonder ros in zyn gareelen binden,
   En reizen, langs een wolk, naar Jupyns oppertent,
   Gebout uit diamant, op 't eeuwig element;
En maalen bergen af van eindeloze wond'ren.
Komt, keurders van de deugt, komt, wilt myn pluimen plond'ren,
   Deez' Faenixschagt, die plast en polst een Oceäan,
   De dingen die 'er zyn, die zullen al vergaan;
Maar 't ongeschaapen ruim, het merg van al de zielen
Zwenkt om zyn bodems om, op nooit gedagte wielen,
   En slurpt de vezels in, wanneer de geest verzinkt,
   In 't water van dat vuur, waar in 't Heel-Al verdrinkt,
Als 't op het kantje staat om 't eeuwige te meeten.
Die zig kan, uit zyn zelf, in 't ongezien vergeeten,
   Die wort gekent voor een die alle ding bezit.
   Hoe raakt myn inkt, van daag, aan zulk een blanken wit!

Seneca. Ik weete niet, dat 'er iets in de natuur der dingen is, of kan genoemt worden, dat meêr volmaakte vergenoeginge schaft als de bespiegeling van waarheit en deugt, dewyl uit de zelve de goddelyke wysheit der maten flikkert, dat de geheele ziel met dezelve als ingenoomen, in die straalen zo veel heldere zoetigheit gewaar wort, dat alle overdenkingen, die minder zyn als de reets genoemden, te zwak bevonden worden voor een redelyk verstand, dat zonneklaar beschout, dat alle dingen wiszelvalligheit onderworpen zyn, buiten de oeffeninge der wysbegeerte alleen. Die is het, Epictetus, die ik stel ten doel myner poogingen, en naauwelyks ben ik afgemat van Staats-, en Hofsbeslommeringen, of in deze overpeinzende wonderen vind ik die rust, die andere derven, om datze hen verslaavende aan den tyd, en zinnen nimmer ophouden van den vrugttelozen arbeit, die het gestadig bewegen der driften verzelt. Ik zal aan u, die de steilte dezer gelukzaligheden hebt beklommen de weegen, hier toe strekkende, niet aftaffareelen, nog de voldoeninge, die ons de Philosophise gronden verschaffen, afmaalen, maar alleen u mededeelen den stand mynes gemoeds, in de gewaarwordinge van de vrugten myner geduurige pogingen, om dus te zien, hoe naar myne doeningen de uwe verzellen, en zo spiegelender wyze een geest onder den uwen te vermengen, die altoos wenst van den uwen verbetert te worden, die, als geheel ontbloot van de aarde, boovenzinnelyk schynt geklommen te zyn, booven zynzelven, door ontfankelyk te blyven aan de indaaginge der gezuiverde vonken, die niemant gewaar wort, die met de benedenste beuzelingen zig ophouwdende, onvatbaar is voor het verheevene. Let eens op de uitdrukzelen van myn gemoed in dit volgende vaars, en antwoort my ongeveinst, of ik het oogmerk onzer studie heb agterhaalt, of niet, zonder u aan myn staat te stooren, want in de school van Pallas koomen geen andere dingen te pass, als de wysheit zelfs, en voorde Gooden zyn wy alle dezelven, zo we maar anders een zelve hoedaanigheit met hen deelagtig zyn.

Die in een stille plaats, ontbloot van 't Staatsgewoel,
De wiszelbeurten sloopt, in 't eeuwig ligt aanschouwen
Van 't goddelyk Idé, is hooger, dan 't gevoel
Van 't laage werelds stof kan met zyn brein ontvouwen.
't Is enkel één zyn, met het ongeschaapen één;
't Is worden, 't geen men is, en blyven steets gelaaten,
In de armen van dat vuur, dat zelfs de hartste steen

Kan smelten met zyn vlam, tot zog van hooningraaten.
Daar slurpt men muscadel, terwyl onz' wortel proest
Wat of wy zyn, door 't zyn van hem, die meê wil eeten
Van 't vroolyk zielsvermaak, dat nimmer wiert bedroeft,
Zo 't slegts van niets en wist, als maar van God te weeten.
ô Wonder! zo volmaakt! zo dun, zo lief, en teêr!
Wat doe ik met myn ik? waarom word ik geen ander?
Ach! zink eens uit uw weg, myn geest en blyft niets meêr,
Als 't kwynend myrtenveld van Faebus lauwerstander:
Zo teelt vrouw Pallas lugt, uit Hemels van plaisier;
Zo aast men lelydauw van ongeboore roozen.
Wat doet een Wysgeer met zig zelfs? en waar toe hier
Gewroet? daar 't heillig Al ons heeft voor zig gekoozen.
Weg aart, en klei, weg ik, van hier myn eigen zelf;
Ik hoor myn Jupyn toe, myn ongezienen Vader,
Die mynen vol van deugt, waar naar ik wuftig delf,
En zeker raaken zouw, kwam 't stil te zyn slegts nader.
Ik woel te veel, ik wil, en zoek iets meêr te zyn,
Door driften van myn moed, als eeuwig niets te weezen;
Ach! was ik eens heel dood! ligt wiert ik dan zo rein,
Dat uit myn stuivende as die Faenix kwam gereezen!
Die 't al, in al moet zyn, om dat hy 't alles is,
Dat tyd, en eeuwen kweekt, en eeuwiglyk zal baaren.
Was Faëton maar haast uw baan en spooren mis,
ô Zon, ik zag myn nagt ter starren ingevaaren!
Dat willen wil nog wat, eêr 't niet meêr willen zal,
Dat zus, of zo te doen, dat kiezen, en dat deelen,
Maakt Seneca, ô Goôn! gelyk een ronden bal,
Die zo lang rollen moet, tot dit ook zal verveelen.
'k Houw op, ik wil niet meêr, maar zagt, ik zeg te veel,
Want dooden spreeken niet, als door steets stil te zwygen:
Hy, die de dingen schiep, en entte op zynen steel,
Blyft meêr naar ons, als wy, naar hem geduurig hygen.
Het onuitspreekb're ruim van 't geen ik niet en ken;
Die wyde kolk van geest, en ziel van al de zielen,
Weet dat ik niet mag zyn, als 't geen ik heeden ben,
Die my eeu wormpje keur om voor zyn troon te knielen.
Daar slikt de Zee my in, ik val in d'Oceaan,
Ik weet van dit, nog dat, als maar van 't zalig zinken;
En of de werelt tans wil vallen, of wil staan,
Wat raakt het hem, die 't zout der baaren schynt te drinken,
Waar door de dorst vergroot, die dog niet smarten kan,
Om dat hier de eene drop steets de andere komt verpoozen.
Uw boezem, Goden! ach! zo vol, drukt tans een man,
Die door gelatentheit is tot een Kind bevroozen,

Dat slaapen moet van 't zog, en rusten op uw schoot,
Daar 't droomen van de min, het joelen, laggen, kuszen,
Het lepp'rend duuren blyft, dat nimmer tong verdroot,
Die met een enkel niet zyn honger komt te bluszen,
En dog nog meerder niet wil proeven, met dat niet,
Dat als een flaauwe mist, en nevel van gedagten
Steets de eene ader uit, en de and're weêr invliet,
Om al wat zin'lyk is, met geest klem te verkragten.

Epictetus. Groote man, en Prins der Staatbestierders, die billyk met den tytel van een Wysgeer praalt, om dat gy het overschot van uw weinigen tyd opoffert, naar het schynt, aan Minerva, en haare wyze leszen, ik zal my niet inlaaten, om uwe verdiensten te verheffen, en een zwakken lauwer te planten op uwe gryze haaren, dewyl het stryd tegens de billykheit van een redelyk man, een Philosooph te kroonen met een ander cieraat, als waar meê hy zyn zelfs gevoeggelykst kan hullen. Al wat ik kan doen om uwe gedagten te meiteren met een nederige onderwerping van myn verwonderende toestemming is dit, dat ik, op uw heerelyke snaarenzangen wederom kaatssende deze eccho gil, om de uwe te vereeuwigen:

ô Donker bruine nagt! gelamphert in een floers
Van ongenaakbaar git, en goddelyke neevel,
Wyst een ontzielde ziel, ontschoeit van spoor en steevel,
In 't midden van de Zee die afgeleege koers!
Waar in de groote Pan, en bouwheer van den tyd,
Zyn eigen teepel melkt, om vorm, met vorm te vullen,
En ongeziene mist met straalen gouds te hullen,
Terwylze voor uw troon, gelyk een damp neêrglyt!
Die waassems droppels stort op hoop van 't eeuwig vuur
Te vatten in een kil van pekelende golven!
En 't dagligt eens te zien, dat in zyn zelfs gedolven
Te heillig is van geest, voor 't stofpuin der natuur!
Men moet zyn vezels los, zig zelven warsser zyn,
Als 't Chaös eêrtyts was, doe 't heet naar morgen kimmen,
Door wroeging van het pik, en domm'lig zwaavelglimmen
Den beker proeven mogt van 't slonk'rend kristallyn,
Waar in de wortelkragt van 't baaren was gelegt,
Door 't spreekende Idé van Demogorgons lippen,
Die 't woort van *worden* eerst deed uit zyn grendel slippen,
Doe 't lieffelyk begin was op het ent gehegt
Van de ongeboorene eeuw, die pas den tyd ontfong,
Doe 't Erebeese bed, bezwangert door de driften
Van 't Tartareese bloed, het Zulpher voelde schiften,
Tot vlugge kwik, die zig tot Zout te saamen wrong.
Ik zeg nog eens: men dient in arbeit steets te gaan,
Gelyk de bajaart doet van 't eeuwige beweegen,
Wil men op 's moeders schoot de paerel zien geleegen,

Die uit de wellen stolt van Vader Oceaan.
Scheur streng, en navel los, de gordels van de maan!
En doe uw flonkerkar, die raders van robynen
Eens in myn zwarte groef, en 't roest der zinnen schynen,
Op dat ik klimmen mag, door in den gront te staan!
Maar, ach! ik eis te veel, nu 'k naar de zontoorts oog:
Zouw ik, die donker ben, het zalig ligt genieten!
En d'adem van myn God zien in myn schaalen vlieten!
Daar ik den kelder ben van zyn pylaar en boog!
ô Neen, ik durf niet meêr, het geen ik heftig durf;
Ik ben te vuil, te naar, te ver van 't schoon gevlooten;
Van 't eeuwig al, tot niet, van 't niet, tot iet gegooten,
En daarom waardig, dat ik duizent dooden sturf,
Ach! was ik weêr een nul! of 't allerkleinste klein!
Een nietje van een niet! een niet van alle nieten!
'k Zouw zeggen, kom! wilt al uw groot, in 't kleinste gieten!
En proef dan wat het is, een louter iet te zyn!
Hoe zouw het al dan strax niet smaaken, wat het is
Vervult te zyn van 't al, door alle ding te derven!
Het zouw niet leeven, naar zyn drift, of zinnen sterven,
Maar laaten zig aan dat, het geen ik stadig mis,
Om dat ik hebben wil, daar ik niets willen mag,
Als willeloos te zyn, en zonder keur te blyven;
Of Epictetus slegts moet op, of neêrwaarts dryven,
Was dat niet evenveel, zo 'k op myn Koning zag?
Als de oorzaak zeit, ik wil het zus, of 'k wil het zo,
Zal dan het maakzel, neen, met tegenspart'ling zeggen?
Zal ik vlak in het spoor gaan van myn menner leggen?
En blaazen 't toornig vuur in myn verdorde stroo?
ô Neen, de donker wort door 't eigen brein verwekt;
Zogt men maar naar geen ligt, wat wist men van den duister?
De hel, die was geen hel, maar enkel vreugt en luister,
Zo slegts de ziel naar God bleef willeloos gestrekt.
Zo 't louter was: ik eis geen dag, geen nagt, geen ding,
Maar ben het geen ik ben, en wil dat eeuwig wezen,
Men was geen ietje meêr, wyl 't godlyk al gerezen,
Uit ons ontgeesten geest, dien adem in zig ving,
Waar naar ik stadig heig! dog die 'k door 't woelen derf,
En nimmer houwden zal, voor dat ik heel gelaaten,
Myn Caesar ryden voel, op markt, en al de straaten
Van dees verwonne ziel, die 'k door 't verliezen erf.

Seneca. Al was myn ziel in een donkeren nevel geslooten, en ze hoorde langs die bruine schors slegts het geflikker uwes dageraats ze zouw de kimmen polssen van het eeuwige goud, en verlieven op de zon uwer deugden, die zo doortintelende werkt, dat ik als eenswillens met uw gelaten geest geworden schynde, moet met verwondering zeggen:

Hoe aardig drukt gy uit den aart van 't godd'lyk leeven!
Wat zweemt 'er uit uw taal, een schat van Majesteit?
Hoe diep is Epictteet' in Delphos Choor geleit
Dat hy van niets en weet, als willeloos te sneeven.
Mogt Seneca zyn schat voor zulken hemel geeven!
En deelen in 't genot van 't zoet, 't geen gy verbreit!
Ik was haast zonder my, in 't merg der eeuwigheit,
Om, booven Zon en Maan, naar 't ongezien te streeven.
Daar gelt geen ik, nog myn, geen dit, of dat, ô neen:
Want onze ziel die wort een kerk van elpenbeen,
Waar langs het bloed tinctuur der wyzen komt gedroopen.
Weg aarde, en vooze tyd! weg stof uit dit gemoet!
't Geen naar iets beters tragt, als 't zin'lyk brein voldoet,
Ik wil op hoop van winst myn eigen zelfs verkoopen.

Epictetus. Ach! stont het uw geringsten dienaar vry u te zeggen, op het hooren dezer uwer woorden: dat tussen bespiegelen, en bezitten van waarheit een kloove leit, die grooter is, als die het firmament van het middelpunt des aardbols scheit. Was het genoeg het onderscheit der bovenste en onderste werelden te kennen, om de waare lugt in te ademen van Apollo's gezontmaakende kragt, zo waaren zy die voor leermeesters geschat zyn hier ten deelen toe geklommen, maar neen, de kennis van een zaak is nog geen bezit van de zelve, want de haaven der rust te zien, of daar in te ankeren verscheelt oneindig; de laaste zeggen niet alleen, datze alles wars zyn, om de bezittinge der hemelen, maar ze werpen hun ballast buiten boort, om de goude mynen te zwelgen. 't Is de proef op de som gestelt, als de daaden de woorden evenaaren, en men heeft reeden te denken, dat de waarheit daar huist, daar de leeraar doet het geen hy anderen, als dienstig en nodig aanpryst. Ik zal op het generaal oogende uw grootheit, zo ik hoope, niet verstooren, door te zeggen:

Ik spreek niet veel, om dat ik zie dat veel te spreeken
Juist altyd niet en is het waare doenders teeken,
Want hy, die meest van deugt, en waare liefde praat,
Is doorgaants goed in schyn, dog wreev'lig met 'er daat.
Als 't goud eens wort getoetst der spreekende gezellen,
Die niets en doen van 't doen, waar van ze stadig lellen,
Zoo is 't pas kooper waart, het geen men steets verkoopt,
En met den naam van goud, in steê van kooper doopt!
Ach! Wysgeers, Mannen, ach! wilt eens met doen betoonen,
Dat in een zelve vorm, en tong, en daaden woonen;
Of maak dat al uw doen slegts maar een taal mag zyn,
Die ieder hebben moet, dog zonder valschen schyn.
Het geeven is een deugt, maar waarom niet gegeven?
De dood die moet 'er zyn, maar niemant valt aan 't sneeven;
Ik moet een nietje zyn, dat 's waar, maar 'k zoek het niet:
Het gelt, en eêr, de roem, en schatten zyn verdriet;
En, ach! men tragt 'er naar met afgeregte ving'ren.
Hoe kan een Philosooph de wereld niet steets sling'ren!

Dewyl hy deugt verkoopt, en ondeugt voor zig houd,
En egter zo hy meent vrouw Pallas tempel bouwt.
De wysheit die bezwykt, als haar pylaaren beeven,
Dog heft het hooft om hoog, als doode steenen leeven,
En dat het Choor weêrgalmt op 't trommelen der stem:
Het geen de leeraar doet geeft aan de leeken klem.
Ja, Seneca, gy Prins van 't heillig wonder meeten,
Ach! hadden wy te zaam' ons wetenschap vergeeten!
En deeden al, wat dat wy leeren aan 't gemeen!
Deze aardbol liep met ons naar 's hemels tinnen heen.
De fout, die is aan ons, dat alles gaat verlooren,
Wie wil naar praters meêr, in steê van doenders, hooren;
Men zeit, men schreeuwt, men gilt: ei Vaders, gaat ons voor!
Maar, ach! aan dat oor heeft geen Wysgeer tans gehoor,
Want Epictetus zelfs is van zyn zelfs verstooken.
Ik heb myn eigen damp zo lang voor heen gerooken
Dat ik geen stank meêr vind in and'ren lien hun drek,
Om dat ik het rioel van alle geuten strek.
Erbarm u over my, ô Vader van de Goden!
Ik ben my zelven wars, en door myn praat gevloden
Van 't doen, of 't laaten doen, dies maak my wat gy wilt!
Op dat door zwygkunst eens myn spraaklit blyf gestilt!
Wat wonderlyk geluit zal 't stom zyn dan niet werken!
Wat zullen dooven niet al uit myn zwygen merken!
't Zal zyn: die man leert ons, met een geslooten mond.
Al wat het beste zwetst, is doorgaants 't minst gezont.

Seneca. Ik begryp klaar wat gy zeggen wilt, overgekoome heillig met u zelven te bestraffen, en de gebreek en der voorgangeren te berispen; het geen gy op die duit, kan gevoeggelyk op my gepast worden, en alhoewel ik de waarheit niet en haat, zo heb ik egter gaarn dat men bescheiden in zyne oordeelen te werk gaat, want het bezit der uitterlyke goederen is geen gevolg van de boeijen des geestes, en ik weet niet, of het niet zwaarder valt een volmaakt Philosooph te weezen, voor een die veel bezit, als die misdeelt van de gaaven der fortuin de occasie niet heeft, die de zulke verzellen die ryk zyn. Niets boeit de reden meêr, als de tydelyke dingen, dog die in het midden derzelve los kan weezen van dezelve is meester van de reden en volstrekt volmaakter, als een arm Wysgeer, die zig vaak van binnen kittelt over zyn verkreege deugt, om dat hy meent te verägten, het geen hy niet bezitten kan. De zwakheit van geringe geesten blinkt nooit meêr uit, als dan, wanneerze andere willen meeten met hun korte el, en hoewel dit een waarheit is, dat veele voorgangeren des volks meêr vertellen, als doen, zo past het de gemeente niet die te oordeelen, die niet gestelt zyn om geoordeelt te worden, van zulk slag van schepzelen, die dikwils tot'er dood toe werk vinden om hun eigen doen te onderzoeken door de kennis van hen zelven. Ik zal u myn meening met een vaarsje doen verstaan, om te toonen dat ik de uwe begryp, waar voor ik zeer veel agting over heb, zo ze op den akker van Pallas is gegroeit,

het geen ik aan u onderzoek nuttiger oordeel te laaten als aan het myne, dat zig weinig met andere bemoeit.

Moet Epictetus dan, beroemt, door zyn wysgeeren,
Aan ons natuur, en aart der zwakke menssen leeren?
Die, van fortuin misdeelt, steets schrollen op de geen,
Die meerder zyn van schat, als de armen in 't gemeen,
Wyl hy zeer klaar vertoont, als of van 't niet te praaten
In rykdoms overvloet, en 't steiltst' der hooge staaten
Slegts maar een mode schynt, die weinig stigting geeft,
Om dat een hoorder meêr naar 't doen des spreekers leeft,
Als na een heele rist van uitgekeurde woorden.
Ik dagt, dat gaauwe liên geen vreemde gronden boorden,
En dat die fout alleen was eigen aan dat soort,
Dat om een haverstroo zig aan een splinter stoort;
Maar nu zo merk ik eerst den balk der fynste geesten:
Die vroomer zyn, als vroom, die struik'len dikmaals 't meesten,
Wyl opperheerschappy de ziel is van dien teem.
Al 't mensselyk geslagt is van de zelve leem.
Een kluizenaar, hoe stil door 't eenzaam woestenieren
Voelt tog een prikkeling om and'ren te bestieren,
En schoon hy, gants niet dood, steets van het sterven spreekt,
Zo merkt men gaauw wat in den bloed voor leeven steekt,
Als hy maar iemant naakt, die van de Goôn gezegent,
Juist op een schraale hei geen goude droppels regent,
En door die daad verärmt, den beed'laar zo verrykt,
Dat die het boutje kluift, waar op de geever kykt.
Ik heb, het geen ik heb, dog wilt u gaerne geeven,
Zo gy 'er beter meê, dan ik, zult konnen leeven,
En gy 'er losser van te scheiën meent, tot nut
Van armen, die verminkt slegts de armoê blyft een stut.
Dat hondert duizent liên te zaam het gelt bezaaten,
't Geen ik alleenig heb, ik zag den staat verlaaten
Van 't zuivere bestek waar toe de dingen zyn.
De kleinen zyn graag groot, en grooten niet graag klein.
Wat my betreft, ik heb geen keur, maar ben te vreeden,
En wil nog hoog nog laag, of meêr, of minderheeden
Maar blyven wat ik moet, tot de Oppermajesteit,
Aan Seneca beveelt, wat Epictetus zeit.
Doet ook zo, waarde vriend, en kroon der aardelingen,
Door u heel willeloos in 't willeloos te dringen,
Zo zult gy blyven steets, het geen ik wens te zyn,
Te weeten: groot om God, dog voor my zelven klein.

NB. Het vervolg zal over veertien dagen volgen.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 41
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Konstschap van Parnas verhandelt, door Trajano Bokkalini.

Donderdag den 9. November.

O Meiterdraager van het Vorst'lyk diamant!
Die, op robyn gelaarst, den blaauwen gordelband
Van Coelum slingert om den buik der zee, en aarde,
En door een enk'len wil en zon, en starren baarde,
Ja hemelen uitspant, in 't aanzien van den nagt,
Waar toe hebt gy Parnas, en kruinen voortgebragt?
Waar toe een geest gekneet, in 't merg van duizent zielen?
Daar tans een Drekmol wroet om alles te vernielen,
Wat niet op stoppels aast, en hooi van 't heiïg duin:
Men zoekt uw Pegasus te lubben tot een ruin,
En al wat trotssig draaft zyn zap, en kragt te fnuiken,
Terwyl myn Daphné kwynt op Esmeralde struiken,
En haare lauwren smoort, om 't gieren van 't A, B,
Dat als een Noorden wind der Musen vel doorsneê,
Die, afgezolt van ramp vergeefs, op uitkomst hoopen.
Wat zyn de tyden, Goon! hoe de eeuwen niet verloopen!
Waar in het brein verhit, naar vonken van de zon,
Langs wellen der Natuur, op 't sierlykst zwemmen kon,
En paerlen duiken mogt, om 't zog van Stroomnajaden,
Met geur van amberstoet gestadig te doorbaaden,
Waar door de maagdom bleef van 't jeugdig Negental,
Die nu, door dwang van rym gezolt verslyten zal,
Zo gy niet neder komt, uit uw verheeve daaken,
Om Typhons vadzig ras tot gruizig puin te maaken!

De kinkels zyn te stout, op berg, en schoolse rots,
En voeren, voor een knots, de plak, waar op ze trots,
Als Alexanders zyn, om werelden te dwingen,
Terwyl aan allen kant de rekels t'zaamen dringen
Van 't hondse letternest, om Dionys te zien,
Als Oppervorst eêrlang den Pindus zelfs gebiên,
Tot nadeel van Apol, bynaar van elk verlaaten.
De wysheit struikelt reets op markt en 't ruimst' der straaten,
Wyl zuiv're Digtkunst, lang verwezen van de hand,
Een Ezelstandert schout op Faebus wal geplant,
Waar door langooren stout, en beulser alsze plagten,
Zig niet ontzien, om al wat heillig praalt te slagten.
Maar zagt, dat G...lyk zweet, die plaszen, die men giet,
Die beeken van koraal, dat bloed, 't geen kookend vliet,
En al die mieren zouts, de zullen weêr herleeven:
Want al wat eertyts storf wort beeter aâm gegeven,
Zo 't uit een vryë lugt is, tot een geest gestolt,
Die niet, gelyk het stof, op vooze wielen rolt,
Maar steets naar booven tuurt, waar van de vormen kwaamen.
Die 't eind der dingen meet, kan best 't begindzel raamen.

Gelyk als de oneenigheden, die geslist worden door het overschreeuwent gewelt van 't graauw, doorgaants nadeelig zyn aan den staat van het Gemeenebest, zo is de vreede op Parnas endelyk getroffen tot droefheit der Magnaaten en Grooten des Ryks, dewyl zy, die altoos gewent zyn geweest wetten en keuren, naar billykheit der aloude gronden en hantvesten, voor te schryven, hen voelen overdwarst, door guure driften der booze tyden gedwongen, om het stuur der reeden, en billykheit te bewaaren door het onderdaanig te maaken aan de woede der boovendryvende zotten. Het is een bezondere wysheit zig naar de eeuw te schikken, om door zekere toegeeffelykheit zig te maintineeren in zyn post, en daar door de gelegenheit af te wagten, om capitaal en intrest te betaalen aan zeker soort van menssen, die steets waanen, dat de opperste geschikt zyn, om zig gestadig te voegen naar de verlangens der minderen, die den toom der regeering graag willen dulden, als de menners hen juist leiden op die spooren, en naar die baanen, die hen dunken overeenkomstig te weezen met hun intrest, en plaisieren. De kennis der dingen is de ziel van den Pindus, en schoon de meesten, die hen daar omtrent ophouwden geen oordeel bezitten, en

dien volgende geesteloos moeten geschat blyven, zo is de bron der wysheit egter daar te vinden, voor alle de zulke die vryborstig een afschuuw hebben van alle slaafse neigingen der benedenste wormen waar onder ze verkeeren, dog om hen van hun verkeerde pogingen, waar 't moogelyk, te leiden tot zuiverder begrippen, en doeningen, als zy kennen en pleegen. Ik zal dit niet verder uitpluizen, want wysaarts weeten wat ik zeggen wil, en de dwaazen kunnen, nog hoeven niet te verstaan het onderscheit van een Ezel en een Mens, welke laast genoemde in vroeger eeuwen de eerste plagt te bestieren, maar nu in later tyden, en voornamentlyk, in die Poëtise, die wy tans beleeven, zit een langoor dwars over den stoet van Faebus, gelyk hy meent, en het schynt dogaveregts, want schoon een grammaticalist den booven toon balkt onder de jongens, en zig schynt te stellen, door zyn langdraadige uitlegging, booven de vlugge invallen van een gezonde en rype reeden, zo is de schynende onderdaanigheit van een snelle ziel even de vryheit die hy geniet in den Kerker van een A B tiran.

Dog om tot de Historie, die gepasseert is, over te gaan, zoo weet, dat Apollo *circum circa* hoorende de meeningen der zulken, die hen zelven pas verstonden, die verzekerde hen voldoeninge te zullen schaffen, mits dat hy den aangeklaagden *Swaanenburg* mogt hebben gehoort, die verlof ontfangen hebbende van het Jan Hagelse gezantschap om te spreeken zig met zulke vreemde en ongehoorde gedagten, en woorden excuseerde, dat *Mol* wel tien, en meêrmalen riep, dat 'er geen grooter dwaalgeest in de werelt was, als die Kaerel, die 'er sprak, want hy begreep geen één enkel woort van het geen 'er gezeit wiert, en dien volgende concludeerde hy, gelyk de rest avojeerde, dat het een verägter der Goden moest weezen, die een taal voortbragt, die een man, ik wil zeggen, een snotjongen niet kon verstaan. Faebus wel merkende aan den dikken kop van dat jonge keffertje, dat het nooit uit een bantrekel zouw overgaan, in een Diogenisen hont van fatzoen, vroeg aan den beschuldigden hoe hy zo dwaas kon weezen van zig te bemoeijen met de doeningen der Schoolschrobbers, en inzonderheit met een Kaerel, die zyn aanvertrouwde post, en Dionisiaansen zetel verzuimende, *geen David en was, maar alleen David wezen wouw, om NB. David zonder David te zien krouwen*, en hoe een man, die een innerlyk afgryzen schynt te hebben voor de logge lettervitters zig kon ophouden met hun dodelyke en baatzugtige extracten te overademen, ja wat meêr is, Pythius zwoer by den maagdom van Clio, en dat is een

vervaarelyke eed, dat hy voor alle dingen niet kon begrypen, wat hem moveerde een Mollig gruwel te attaqueeren, dat aan beide zyde mank was, door dien het ruim zo veel zot, als kinderagtig van de heele werelt wiert geoordeelt, en slegts versleeten wiert voor een tregter der pasquillanten, waar door de drek, en afval der kwaataardige gekken, als langs een stinkrioel, naar de ooren der botste lezeren heenen glipte: ik zeg nog eens, Faebus kon niet doorgronden hoe het mogelyk was, dat een persoon van oordeel zyn agterkwartier, men verlof niet te goed keurde om het aan zo een verägtelyk Euripides cedeltje te veegen, dewyl hy voor zig zelven het niet waardig zouw kennen, om het te doen emplojeeren voor een maarswissertje van den Pegaseessen Stalknegt, die immers voor een der minste van het rymende graauw door *David van Mecchelen* is verklaart, die de bekwaamheit heeft om over lorren en prullen beter te oordeelen, als over zaaken, die met zyn professie accordeeren. Ik wenste zy de zon, dat ik mogt zien, dat gy uwe oogen sloot zo dra een Boekzalist in het openbaar verschynt, en als *David van Mecchelen* woorden vit, dat gy dan zonder spreeken, alleen met schouders op te haalen, te kennen gaaft, dat gebrek van reeden en oordeel oorzaak is van de Anathomie van een onredelyk en zonder oordeel geflikt rymwerk eenes onnozelen mans, daar men met een Nederduitse Syntaxis pols over heenen springt. Wat zouw het een eer voor u zelven zyn en een nut voor het gemeen, uw kennis en verstant, volgens raat van myne voorstanders, en inzonderheit van onze geliefden vriend, Cosyn en Bondgenoot Mercurius te besteeden, tot voordeel van weetgierige lezeren, die de krakelen verveelen, en niet moogen zien, dat gy die boekendekoeksdeeken telkens zo een gebrade peertje in den mond steekt, dat hem de oogen verdraaijen. Foei! zei Apollo, zal een Reus een Dwergje kluiven! en zig in gevaar stellen van den drek om zyn wangen te zien stuiven van den rakker der pieren! zal hy, die de naam wil hebben van verheevene gedagten te ontfangen, aazen op een stinkgeut, op een modderschouw, op een A B C rioel der kakstoel beulingen. Niet alzo, myn zoon, sprak Jupiters wettige kind, verlaat dit ras, dit Mollengebroedzel, dit *Pro Patria's* vee, dit mierennest en deze horzel tent van Midas, en vergenoeg u met u zelven, en de weinige, die professie maaken van Digters uit de natuur te weezen, zonder die rudimentale principien nodig te hebben, die ingevoert zyn, zint de fyne geesten vervloogen zynde, men werk heeft gemaakt om de edelste begrippen te kluisteren aan zekere wetten, die om de hardig-

heit van de harten der Poëtise schrobbers zyn toegelaten, die zoveel agt geeven op de uitterlyke syllaben, speldingen, punten en commaas, dat ze de waare ziel vergeeten, die onder dezelve hoort verzegelt te weezen. Hoe de donker grooter wort, hoe de dag meêr begeert zal worden, en hoe keurelyke liefhebbers zig minder bemoeijen met de botheit te ontdekken der Oszen en Ezels, hoe ze van zelver eêr zullen vervallen en vergeeten zyn: want zy, die geen schraapzel van een naagel waardig zyn, worden nog in gedagtenis bewaart door de hekelingen der verstandigen, ja even de verägtinge die gy aan *Mol cum fociis* doet, is oorzaak, dat menssen van oordeel hem de Eer aan doen van hem aan te zien voor een kreng zonder oordeel en verstand; een eer die hy niet verdient, alzo hy geene de minste consideratie waardig is.

Deze woorden van Apollo, met een Delphise vryborstigheit geuit, beviel de heele Ambassade, als die niet anders begreep, of dit was tot haar voordeel, want dagt haar als wyze lieden zig met haar dwaasheit niet meêr mogten bemoeijen, zo zou ze binnen kort de soeveryniteit bezitten, om alle edele wetenschappen te verbannen, en den Ezel tot President op den Parnas te verklaaren; zelfs *Mol* liet zyn vaandel van *Helaas!* slippen, en zwoer by zyn A B C plank, dat Faebus een heillig met eere was, alzo hy hem scheen te excuseeren van alle namaaninge over zyne gepleegde pasquildrukkery. Laat ik weezen wat ik wil, en waar toe ik van Jupiter geschiktschyn, riep Graat Latro onder de Marionetten, als ik maar een rol met eere heb. Een *Mol* is zo wel een beest, als een Swaan, en daar wil ik voor erkent zyn van hoog en laag, of ziet wy zullen wel maaken, dat de Republiek der Beesten zal bloeijen als in den tyd van Esopus, hoogloffelyker memorie. Ik draag myn Spaans riet niet voor niet, datje het meent mannen, neen ik zeker, en daarom zal die onverstaanbare Kaerel my een Matematice demonstratie dienen te geven van de natuur, en kragt van een stok, of ik zal; .....nu dat is tot daar en toe, ik wil zeggen, ik zal zo lang met myn rotting wandelen, tot 'er een generale treves is geslooten tuszen de Digters en de Rymers, onder welke laatste ik, *Helaas!* hoor, als rottenstr..t onder den peper, of als een nul onder de cyfers, en die maaken veel uit, als ze by telbaare gedaantens staan. Na deze verstandige redenen kreeg de aangesprokene eerst een beurt, die rond uit bekende, dat het wel waar was, dat *David van Mecchelen* de pyne niet waart was ter overweginge te koomen van een doorzigtigen geest, en dat een Boeksalist te magere Harderwykse Bokking scheen om van een deli-

caat man gegeeten te worden, en dat die deumis van drie span en een kwart te onnozel leek, om door een schrandere pen gerost te worden, dog dat de geregtigheit hoorde stand te grypen, die zig zelfs tot over luizen en vlooijen uitstrekt, die immers voor het attaqueeren van hun evennaasten worden geknipt en gedood, en alhoewel hy wel kon penetreeren, dat een *Mol* veel meêr schade veroorzaakt aan een schoone bloemtuin, als bovengenoemde bytende Delinquanten aan bedelaars ribben, hy egter van conscientie wegen niet kon nalaaten de beveelen der zon te gehoorzaamen, zo Apollo het verzuim, het geen 'er van kwam, gelyk een inslokkend Lojolist wouw op zyn gemoet neemen. Na dat Delius als een Biegthoorende Paap, die de Nieuwejaarspenning ziet blinken dit had op zig gebeurt, verklaarde Swaanenburg, dat hy al het bovenstaande ras had erkent, nog erkende, en zouw erkennen voor een uitbroedzel van Arachne, dat niet waardig was bezien of genoemt te worden, ja hy deed een eed van consideratie, dat is met de regterhand op zyn linker bil slaande, dat hy dezelve met den afval van dien verklaarde verbeurt te hebben ten profyten der neuzen der lettervitters en snotbeulingen, zo hy ooit, of ooit zig weêr zouw bemoeijen, om hunnen naam of werken te hekelen of te blameeren, alzo hy vast stelde, datze uit een lugt gebooren moesten wezen, die met die van den Parnas niet synpathiseerde. Naauwelyks was dit aangenoomen, en de Societeit door hem erkent in voorschrevene waarde, of de Paternosters wierden hem afgedaan, en hy kreeg in de steê, ten blyk van uitwisseling der Vreedenstractaaten een A B bort van een half el in de vuist, het geen men hem beval te kuszen, als het heilligdom der rymende gezintheit.

ô Onsterffelyke Goden! ondersteunt uwen Bokkalino om uit te drukken de rampen, die uit deze belofte sprooten, en laat myn pen de wereld uitten de jammeren, die deze alliantie verschafte. Het A B C plankje, het reliquium der oude Boksvoeten, het gecanoniseerde wonder der Ezelooren viel uit de handen van Swaanenburg, of om beter te zeggen, hy wierp het voor de voeten der Buitendelfse zotten, en zei: ik, ik beny u uwe dienstbaarheden niet, alleen laat my de vryheit te leeven naar myn zin, en eêr ik hulde zouw doen aan het merkteken van Mydas, zo wil ik liever duizent doden sterven. Sie je wel riep *Mol*, dat de Kaerel niewers in gelooft, want hy scheert den gek met onzen Wierook en Altaaren. Hoe kan een land bestaan, daar men den A B dienst verägt, en daar men zulke schildery en vertreet kan geen Digtkunst groeijen en

bloeijen. *Helaas!* myn lieve plank, troost van Molletjes ziel, wegwyzer naar Parnas, kroon van den Pindus, hoe legt gy vertreden van een Kaerel, die nog voor zyn dood, die duim en vingeren zal likken waar in dat *vade mecum* heeft gestooken. Kom Digter *Pro Patria*, bedroefste van alle bedroefden, beschouwt myn *helaas!* myn standert, de tekenen van myn droefheit! en ruik, ruik aan myne geuren, en ziet waar toe de boosheit zo een onverstaanbaren vent kan noopen. Het was een groot geluk, dat dat Spaanse riet niet by de hand was, dat *Mol* dagelyks draagt, want buiten dat zouw de Parnas opbouwer den stokkendans hebben moeten huppelen, die egter met horten en stooten, eêr hy weêr gevleugelt was, zonneklaar penetreerde, dat hondert rymers vuisten meêr kragt hebben, als twee Delphise pootjes. Ziet zo ver was ik in myn laasten brief gebleeven, toen ik zeide, dat Apollo de zaak had bemiddelt, die op het afgaan der post zo verärgerde, dat de vestaalse Zanggodinnen, die per fors maagden moeten blyven, al een weinig meêr hebben geleert, als Papa Faebus gaarne zouw gezien hebben dog, de wylze, onder ons gezeit, niet hart hebben geroepen volgens de mode der vrysters toen ze geattaqueert wierden, zullen wy deze Palingfuikjes met de mantel van liefde, en bescheidentheit toedekken, en leeven 'er meê, gelyk met een gehoepelde Juffer die haar overgewonne bult preserveert voor de oogen der nieuwsgierige snappers, die niet weeten hoe men met de maagdommen der meisjes tans leeft, als ze, van den zuurdeessem des vleesses besmet zynde, uit dyën tot een Egiptise dienstbaarheit der gaande en koomende mannen. In tyd van tumult is de zedigheit van huis, en als een bok op een haverzak springt, mogt de drommel borg wezen voor het voer: ik wil zeggen, als een oude sloof, of een rykelyk volwasse meid onder de kluiven valt van een nieuwbakken melkmuil, dan onderstut het taaje vel met plaisier de hooftpylaar der eeuwen, met één woort..... hoor, wil je het net weeten zo vraag het een ander als my, of probeert het zelver, want ik heb geen lust om een ander te leeren met een onverstaanbaren styl de dieptens der natuur te peilen, daar ik zelver naar vis, dewyl ik meen te konnen voldoen met deze gevaarelyke avontuur ten einde te brengen, door dezelve niet mede te deelen, want ze is bedroeft genoeg van haar zelve, al ontzenuw ik de Jufferlyke zwak heden niet, en men kan wel begrypen, wat negen Kloosternonnen zyn voor een heel schot A B Munnikken, die van hun leeven zulke gansjes voor hun hansjes niet gezien hebben: want dat is zo waar, als waarheit waar is, dat geene der hedendaagse rymers (ik

spreek van geen Digters) ooit het geluk hebben gehad van de minste dezer Begyntjes, en afgescheidene slooven te moogen kennen of ontmoeten, dog nu door een Poëtise furie als overeilt zynde kreegenze ze beet, en hebbenze, *helaas!* (vergeet dat woort niet mannen) zo gemoffelt, datze provisioneel voor groote negen maanden opgeslooten moeten blyven, om geene ergernisse te geeven aan de vrienden, die zo onnozel zyn, dat ze in deze booze tyden nog in maagdommen gelooven: dat Articul is niet Canoniek voor keurelyke oordeelaars, en daarom is het best dien drek, ik wil zeggen, deze dwalingen niet te roeren. Hoe meêr men tegens de ketteryen schryft, hoe men ze meêr levendig maakt, en de naauwkeurigste onderzoekers der vrouwelyke natuur bekennen al te maal, dat die kraam de pyne niet waart is, om 'er zo veel moeite om te doen, als onze pisbeulingen om dezelve onderstaan, en schoon het een materie is van het minste belang, zo vermindertze nog wel negen en tnegentig per cent, door de geduurige behandelinge der theoretice practisyns, die door uitpluizinge van een *vacuum*, (trouwens daar is tegenswoordig een los dispuut over die stof) zulk een eidelheit causeeren, dat de actien der wyfjes by wyze menssen zo laag daalen, dat niemant in de zelve wil inschribeeren, als domme knevels, die, hun vryheit wars, in een Haanenboek spelden, waar uit ze net zo veel verstand trekken, als *David van Mecchelen* uit de *Leuvese Eudochia* haalde, toen hy zyn schoonen tyd besteede om grollen te ontleden, in steê van zyn beroep gade te slaan, dat wel een dubbelt man meriteert.

Uit de Constructie van een Nederduitse Syntaxis met een vrouwmens, zouw *Mol* zelfs, die over onverstaanbare dingen kan oordeelen, niet wezentlyks konnen trekken, al had hy een Boekzaalschryvers fok op de neus, en dat is in deze eeuw al een bezondere bril, dewylze zo wel verkleint, als vergroot, te weeten naar 'er *intrest* meê gemoeit is. Dat is de balans van de wereld, het goudgewigtje op een aas, waar naar deugden, en lasters geoordeelt worden, de schrupeltjes en gryntjes, waar meê de wysgeeren de vitteryen deelen, met één woort, Bokkalinus is de onderdanigste dienaar van Mevrouwe *intrest*, en beveelt zyn zelve als een minst eerelyk lid van Europa in de genegenheit van die Dame, daar zelfs de Bedelaars en Dieven op verlieven.

ADVERTENTIE. Wy zullen nog maar één Brief over de materie van *Mol*, en zyn soort pennen, om de begonne Historie te volvoeren, en daar na ons met dien stompert en de twee andere Krukken niet meêr bemoeijen, om te toonen, dat het verzoek en de raat van goede vrienden altoos een wet zyn voor bescheidene ooren. VAART WEL!

A°. 1724. N°. 42
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Epictetus en Seneca.

Donderdag den 16. November.

ZIe hier den toets, ô volk, op Epictetus steen
Van 't Senecafe erts, dat niet geheel ontkoopert,
Iets beter is door schyn, als 't stofgoud van 't gemeen,
Dewyl 't ontbloot van pas, op hemelbaanen stroopert.
Een geeft, die 't eêlste lieft, moet vry van 't minder zyn,
En toonen 't door zyn doen, of niemant magt gelooven;
Want zo 'k in de aarde wroet, gelyk een morszig zwyn,
Zo ben ik ver van 't pad, en 't steigeren naar booven.
Terwyl men geld vergaart, verägt men 't immers niet,
En als een Plato zwetst van 't nederige leeven,
Wyl hy bemind, het geen Diogenes steets vliet,
Mag hem een hondsen muil wel eens een blafje geeven.
't Zyn al geen Socrates, of mannen van gedult,
Die een Xantippe t'huis voor Vagevuur genieten:
Neen, schoon een Ezel wiert, met Pallas kap gehuld,
Zyne ooren zouden dog daar dwars door heenen schieten.
Het Delphos praalwoort zeit, met reeden: *kent u zelf*;
Maar, laas die gryze teem is met Apol begraaven;
En schoon ik met myn spaâ weêr naar die woorden delf
Zo zyn ze reets te ver ten afgrond in gedraaven.
Zagt, in het stille diep is 't toppunt van het steil;
In 't zinken naar de kil, ontworden de gordynen:
De boom valt strax om ver, wanneer onze eigen byl
Zig handelen laat van een, waar voor ik wil verdwynen.

Als hoogmoed nederduikt is Epictteet' volmaakt,
En Seneca vergeet door doen zyn Exterklappen,
Zo is 'er kans voor hem, pas aan de deur geraakt,
Den eerentempel, als een Herc'les in te stappen;
Daar 't lomm'ren van de zon de ziel zo aardig streelt,
Dat zy haar zinnen smeult in 't lagchen van die vonken.
Waar toe nog meêr, myn harp, van Jupyns Choor gespeelt?
Daar Prometheus tog blyft aan zyn Kaukaas' geklonken;
Te rug, vuurdief, te rug van 't lonken naar den dag;
Eet duister in uw buik, en smult steets lange nagten,
Tot dat gy wars zo wel van vreugde, als droef geklag,
U voelt, op 't onvoorzienst, door 't ongezien verkragten.
Wat dan? ach! vraag my niets, dewyl ik niets en weet,
Als dat ik stadig wens zo min van 't iet te weeten,
Als een die zelfs zyn naam, en 't eigen zyn vergeet,
Op dat een ander zouw voor hem zyn oorsprong meeten.
Onze oorzaak peilt alleen wat of de wereld is,
En houd zyn eigen geest door dien ons meê te deelen:
Zo dra als ik maar eens myn eigen zelven mis,
Zo zal ik nooit, na deez', als van myn wortel kweelen.
Dan zal myn leeven zyn het leeven van myn heer;
Die adem, dien ik blaas, zal in dien Eoöl ende,
Die in zyn zakken knelt het vinnigst stormgeweer,
Als het verslaagen hart zig zus, nog zo durft wenden.
Spreek van dien Kerker niet, ô fier verrukte pen,
Waar in de driften zyn geheel en al verslonden:
Ach! waar toe ben ik meêr, het geen ik stadig ben?
Te weeten: Ixion, aan 't eeuwig rad gebonden.
Het stil zyn is de spil van 't draaijen van dat wiel,
Dat nooit zig keeren zouw, zo niet de geest vertreder
Het, met een enk'len wil, aan 't stadig hobb'len hiel,
En, in myn ooren riep: daal aanstonts nu ter neder,
En knoop dit nieuw begin aan 't laast uw's Senecaas,
Waar in hy schimpig stak op Epictetus leszen.
Wat speelt een Wysgeer niet gestaâg, ô Goon! den baas,
Als hy alleen meêr schynt, dan and're met hun zeszen!

Epictetus. Wat is het gelukzalig arm, en gering te weezen! dewyl ditde korste weg is, om van het waarzeggen bevryt te zyn, want de

woorden der Kleinen hebben zelden ingang by de Grooten, die de tong der gemeenen maar schynen te bestuuren, om als weereloze lammeren, ja te blaaten, op hunne willenkeuren, waar aan ik my onderwerp, om te toonen, dat de blinde gehoorzaamheit der wysgeeren, aan de order van den souveryn de ziel is der boovendryvende Philosophie, die de afgescheidene, en verborgene, of die geen opgang kan krygen, om dat een weêrbarstig nootlot de harten van Princen, of Vorsten niet kan vermurwen, tot hunne voordeelen en profyt, zo lange de wereld staat, zal onder zoeken te houden, om de Monarchie van 't Heel-Al, op een Babilonis hooft te houden. Ik spreek tegenswoordig meêr als een Priester van Delphos, dan als een Onderdaan van den Roomsen Senaat, want zonder dat zouw ik my niet durven onderwinden, om u verheventheit te toonen, hoe zwygende kleinen vaak verder denken, als zy begeeren, die over alles het stuur genieten, buiten den vryën wil, die ook in de keetenen kan triompheeren, gelyk ik aan my zelven gevoel, dewyl ik kan zeggen, met den goddelyk genoemden Plato: *hier wil ik rusten*. Ja Seneca ik heers, om dat ik onderdanig ben, en, om dat ik naar geen kroonen verlang, zwaai ik den Septer der aarde, en hoop in een beter star, als die van Julius Caesar zelver, verheerelykt te worden, dat is te zeggen, als myn aardse grafnaalt, dit rif, deze tombe myner ziele zal van de wormen doorknaagt zyn, te huizen in de straalen der zon, en de vlammen van het eeuwige ligt. Maar genoeg hier van, want Epictetus de slaaf is den Dienaar van den wysgeerigen Staatsman Seneca, en wenst hem, om niet kwalyk te wenssen, dewyl de Stoïse blokken meêr uit de nederige, dan de verheevene gekapt werden, al wat hy voor zyn zelven het oorbaarst oordeelt, dog antwoorde met deze woorden, op uw laaste vaars:

Kon eigen min geen oog, of zinnen ooit misleiden,
Ik zouw, ô Seneca, my tans veel meêr verblyden,
  Als ik nog immer deê, om dat ik zie een man
  Die doen, en praaten t'zaam, zo 't lykt, verëenen kan:
Dog wyl de zelfskennis voor eeuwen is vergeeten,
En dat de meeste liên met vreemde ellen meeten,
  Het geen dat de eigen vaam dient overal te doen,
  Zo maakt een arme slaaf van daag zyn zelfs zo koen
Te gillen voor uw oor: hoe loopt het al verlooren!
Om dat het al niet wil naar 't stille Nietje hooren.
  De reeden geeft ons niet, het geen de geest verstaat,

Dewyl de geest steets leert, dat reeden wank'len gaat,
Als zy het stuur waarneemt, met onbezielde vonken.
Men zag aan allen kant weêr de eeuwigheden pronken,
Zo 't barnen van den tyd gedempt lei door den wil.
Hoe meêr van 't stil gezwetst, hoe minder doorgaants stil:
Niet waar, niet weeters? die met niet, uw leege nieten,
Zo vol van nieten weet, om alle ding te gieten,
Dat hy, die 't alles is, geen nietje waardig schynt.
Kwam 't niet in 't ootjen eens ik zag het nooit gemeint,
Als van zyn eigen zelfs, 't verborge wonder weezen.
De tyd, de stof, de mens, 't is al uit Niet gerezen,
Dog wil geen niet meêr zyn, gelyk het wezen moet:
Was 't hart ontbloot van zig, het kreeg het eeuwig goed.

Seneca. De vrypostigheit, waar mede gy de waarheit langs myne ooren dondert, doet my zonneklaar peilen, dat gy tot een Monarch gebooren zyt, en was het in myn magt, ik stelde u op dien zetel, dien gy door de verägtinge des werelds, naar het schynt, lykt te vlieden. Het is een groote deugt, ik zeg, een toppunt van volmaaktheit, dat men niet konnende gebieden, toont de verdienste te hebben van het te mogen doen, en zo dit by u geschiet, zonder eenig particulier bezef van grootsheit over uwe nederigheit, zo reken ik u voor de eerste myner tydgenooten, en zal het my voor een eer rekenen, u te verzekeren, dat ik dit liever wil gelooven, als wederleggen, om niet te vallen in die zoete, en ongeveinsde twyffelinge, die gy van myn persoon, en doeningen hebt opgevat: trouwens het heeft zyn reeden, want uw geest gezuiverder dan de myne, door de ontblootinge der vergankelyke dingen, heeft een volmaakt regt verkreegen, om over alle zaaken te oordeelen, en die een nuttig verwyt toe te paszen, ter beteringe dienende, ook zouw ik niet durven beginnen, by aldien ik in uwe diepe nederigheit, en afgescheidentheit al iets meende te zien, dat nog niet had den top des hemels beklommen, om in my zelven die vooroordelen niet te sligten, dat zulks voortkwam uit myn al ten grooten rykdom, waar van u de Goden bewaart hebben, dewylze uwe ledige ziel te waardig hebben geschat om ze met prullen te vullen, die ophoopende met contemplatien waar voor ik verstom, dog met verwondering uitbarst.

Hoe komt in 't kleinste vat zo'n breden Oceaan!
Van waar haalt Epicteet, die Atheneese baaren?
Is dan de heele deugt in één man ingevaaren!

Zo moet ik ledig, Goon! voor zulk een volheit staan!
Stort over, uit uw kruik, in 't schaaltje van myn ziel
Een vonk twee drie van 't vuur, het geen u doet ontvlammen!
Myn half omsloote hart spring uit zyn yz're krammen
En hieuw het voor een eer, zo 't voor uw voeten viel!
Kom leg het taai gebit uw dienaar in den mond!
Hy kust den toom van een, die starren kan gebieden;
Een held, die van den roem, en schatten schynt te vlieden
Is 't toppunt maar alleen van d'allerlaagsten grond.
Een Atlas van het land, die Coelums koepel houd,
En op wiens wenk de wind, en alle geesten beeven,
Hoort ieder het gezag van Caesars byl te geeven,
Schoon hy dat met zyn tong als in het aanzigt spout:
Een and're Monarchy, een niet, dat niemant kent,
Als die, als hy op niet een wereld weet te bouwen,
Is 't al waar van het brein van deze zon wil houwen,
Die in de diepe klei zyn lauwer ceder ent.
Hoe ben ik afgemat van honger, naar dat groen!
Ach! had ik zo een tak! zo'n Daphne in myn armen!
Wouw zig zo'n lieve spruit, op deze heî erbarmen!
Ik had niet meêr alhier, als eeven dit van doen.
Want al wat dat ik zie, is slegts een louter niet,
Dies wil ik, in die Zee van eindeloze nieten,
Al 't Senecase goed, voor Epictetus gieten,
Die voor contanten ons de schoonste nullen biet.
ô Hemel! toont uw zoons de waarheit van hun doen!
En laatze zien, dat hier niets is bevryt van laster!
Die 't allerloste schynt van de aart, is vaak veel vaster,
Aan al den stof geknoopt, als iemant zouw vermoên.

Epictetus. Dat de waare kennis van zig zelf meest openbaar wort in de tegenspoeden is ontwyfelbaar, en niemant kan zig vleijen bevryt te zyn van alle aannemelykheit, als die gewaar wort, dat hy in de verliezinge aller dingen meêr vermaak schept, als in de verkryginge der zelve. Als iemant zyn voet op een anders zeer zet, en zo veel gevoel heeft, dat hy zulks van zig laat verluijen, door den aandoender daar over maar aan te spreeken, al was het nog zo vrindelyk, zo is zulks een klaar teeken van een eigen leeven, dog dit is de hoogste top der volkomenheit, als de ziel, vertrapt en vertreeden, gestooken, en doorpriemt van

scherpe hekelingen, gedwee en lydelyk blyft, en in plaats van buitenwaarts uit te vaaren, in zyn zelve nuttigt de vrugten der bitterheden. Zo de geest geen hooning uit den Leeuw zuigt, en dat de alzem zyn levendigmaakende nuttigheit, ik zeg, die verborge lieffelykheit niet verwekt, en stort in de uitspanningen der gelatene aderen en spieren, zo is de waare rypheit der Hesperidise Appelen nog voor Hercules niet verkreegen. Neen, Seneca, al te gelukkige, om te leeren proeven, wat het is op een ledigheit te dobberen, en de Philosophise onzekerheit, voor het waare zeker te begroeten, door zig blindeling te stellen, onder het bestier van den grooten Jupyn, dien eenigen, dien ik aanbid, om dat ik hem ken door my afhankelyk te kennen, ik was geen Epicteet, geen slaaf, geen worm, geen stof, geen as, geen niet, zo ik anders deed, als ik doe. Myn rol is gering op dit tooneel, dog ik wil 'er geen Koning voor zyn, om niet te zondigen tegens de bestieringe der starren, en was ik Keizer, ik begeerde geen Bedelaar te worden, om niet aan te gaan tegen den Oppersouveryn, wiens leem ik alleen ben: dat my de Pottenbakker vorm, waar toe hy wil! ik blyf den zelven, want een zelve geest heb ik met de Goden gemeen gekreegen, zint de myne den zynen wiert. ô Zalige kennis van my zelven, gy hebt my ontzelft, gy hebt my verändert, en uit my gerukt, in die ruime stilte waar in ik verzink, en altyd in blyven zal, zo de buitenste doornen myne innerlyke roozen bevryden, voor de vingeren der wereld wyzen. Ik dank u, bestuurder van Nero, en stut van Romen voor de krukken, die u ontvallen, om my te schragen, en ik bemin u meêr als ooit, om dat gy my hoe langer, hoe meêr toont, dat de practyk der bespiegelingen zelden by den wysgeer wort gevonden, waarom ik zeg:

Druk vry u zelven uit, door myne ziel te drukken:
Ik kan van alzem, Prins, ook 't zoetste zuiker plukken.
In 't zuurt schuilt innig zoet, in tegenspoet myn lust;
In 't midden van den storm, zo blyft de geest gerust.
Al wiert het hart doorgruist, het zouw nog lekkertanden.
In 't midden van de kouw kan ook een Hekla branden.
Als 't water overloopt, zo zink ik in myn grond;
Hoe 't zog al meêr toeschiet, hoe 'k stiller blyf van mond.
Ik spreek niet, als ik hoor, nog hoor, als ik wil spreeken:
Men tekent niet, als 't al zei: niet dat is u teeken.
Wat raakt het my, of 't zus, dan of het zo moet gaan;
Dewyl ik nooit en val, als ik niet op wil staan.
Dat zinken, dobberen, en dat stadig sterven,

Is 't al, wat dat ik wens, zo 'k wenssen mag, te erven.
Dien roem, waar van gy spreekt, en glanssen, die ik zoek,
Die ken ik niet, als gy, die doorgeleert, en kloek,
Myn scherpe wetsteen zyt, om my heel af te sleipen.
Zo lang men voelen kan, dat ons nog tongen knypen,
Zo is men niet volmaakt, om dat volstrekt te zyn,
Bestaat te wezen doodt, zo wel aan lust, als pyn.

Seneca. Ik bemin u, in weêrwil van myn wil, en alhoewel ik in ver na niet volmaakt ben, zo wenze ik het te zyn, om u te doen begrypen, dat uwe laaste woorden my doen merken, dat het gevoelelooze by u tot nog toe zo ver de overhand niet genoomen heeft, als gy wel wenste, dat ik geloofde: egter ik wil dit ten uwen gevalle gaarne doen, en die allersubtielste zwakheden der fynen gaarne toedekken met den bescheiden mantel der reeden, die my evenwel doet zien, dat de allerbeste van alle stervelingen slegts een mens is, met dit kleine beding, zo een minder wysgeer by zyn meerder bedingen mag, van deze volgende regeltjes eens te overweegen, die u, en my niet alleen particulier betreffen, maar alle Philosophise liefhebbers raaken.

Zo lang 't beweegb're rond, verrukt naar 't eeuwig stil,
Zal zwoegen op zyn as, en doodelyke pennen,
Om zig tot stil te zyn, door 't draaijen te gewennen,
Zo raakt 'er nooit geen end aan d'ingeprenten wil.
De wereld hout haar stand, door 't stadig wiszellot;
De slooping van het een is 't worden van het ander:
Niets blyft 'er stadig pal, als de eeuwige Salmander
Dat ligt van 't heillig vuur, myn ongenaakb're God.
Daar staamel ik maar van, als Epictetus doet:
Men schout hem uit zyn daan, maar wie kan hem omperken?
Al bouwde ik van 't Groot Al een Kerk, voor alle Kerken,
En viel den afgrond af, voor zynen troon te voet;
Ik kwam nog veel te kort, om van dat trotsse steil
Een flaauwe schets, al was 't met Delphos goud te maalen;
Ja schoon ik verder kon, als van my zelven dwaalen,
Nog bleef ik meêr te rug, dan hondert duizent meil.
Dat heillige kleinoot, 't geen niemant keurt, als hy,
Die 't zelver is en was, en eeuwiglyk zal blyven,
Komt my te schoonder voor, om dat het niet t'omschryven
Valt, voor zo een, die net slegts is, als ik, en gy.
Het moet een blyvend beelt van 't vormeloze zyn;

Een afdruk op de ziel van 't merg der geesten weezen;
Het eigen oog, dat dient in ons zyn zelfs te leezen,
  Zal ooit een toets van 't groot gedrukt staan op het klein.
  Die daadeloze daat, ontdoet myn eigen doen,
Die opening van dag verzegelt onzen duister;
Door niets te zyn, om 't al, zo groeit de waare luister,
  En 't hart geniet een vreugt, die zinnen niet vermoên.

Epictetus. De groote verwiszelen van toon, als de kleine, en zwakke aanmerkingen hunner dienaaren hen schynen te verveelen, en de minderen zyn verpligt gestadig de keuren der gezaghebbende wysgeeren te volgen, als ze zien dat het verzoek der Heeren aan hun knegten, is den staf van het commando over dezelve te zwaaijen, om die, en andere reedenen zal ik uwe heerelyke uitbeeldinge van het opperste weezen, met opmerkinge herkaauwen, u zo wel bedankende voor dezelve, als voor de aanwyzinge myner zwakheden, waar aan ik myn zegel, ik wil zeggen, de geringe ketenen myner armoede knoop. Dog dit zegge ik al knielende:

Waar toe niet meêr in 't diep, als in het steil gekeeken?
  Waar toe zo hoog gezogt, 't geen in de laagte bloeid?
  Ach! was myn Seneca zyn toppen eens ontgroeit!
Hy rolde nederwaarts in de ongeworde beeken
Daar schuilt de paerel, daar is 't pronkstuk van de baaren,
  In 't midden van de ziel, die Zee vol godd'lykheit.
  Wanneer men heel uit zig in 's afgronds kil neêrgleit,
Zo komt het eeuwig vuur zyn zelve te openbaaren.
Men kent dan 't al, om dat men 't alles heeft vergeeten,
  Men voelt dan wat het is, ontbloot van stof te zyn,
  Ach! Epictetus, die wort kleinder nog, als klein,
En weet al wat hy wenst, om dat hy niets mag weeten.
ô Duiz'ling in een bad van waaterige zonnen,
  Waar blyft het kleipuin van natuur, als het gemoed
  Gelyk een waaszem dampt, door 't koest'ren van dien gloed,
Waar uit het waare beeld van 't ongebeelt komt ronnen?
Wat schouwt dat niet al schoon! wat is dat niet verwondert!
  Wat drukt het niet al uit, 't geen niet te prenten is!
  Maar zagt, laat vallen het gordyn, eêr dat ik mis,
Of oorzaak ben, dat stof het merg der geesten plondert.

* *De Brieven van Parnas zyn nog niet gekoomen*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1724. N°. 43
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Kondschap van Parnas verhandelt, door Trajano Bokkalini.

Donderdag den 23. November.

AL heb ik op myn neus geen fok van Fokqenbroch,
Nog steek myn schrale neb door zyn beklonte brillen
Als David, die een scheet, kan met zyn adem villen,
'k Zit evenwel, helaas! niet zonder anxtig och;
Want de A B C orcaan, uit Mydas maars gewaait,
Vunst meilen in de lugt, en doed Europa beeven:
Een rook, een muffe damp, wie hoorde van zyn leeven!
Is tans de fiere toon, die van den Pindus kraait!
Men vegt nu met zyn poort, in steê van 't harssen brein;
Het onderst' van den pot is meester van de wereld:
De Parnas is met mist van Pegasus bepeerelt,
En wil eerlang een hoop van Babels naarsgat zyn.
Waar berg ik my, ô Goôn! in 't midden van 't rioel?
Daar ik geen Mollen snuit kan voor myn tant bekoomen.
Of ik al van civet, en muskus leg te droomen
Ik kryg niet, als wat drek voor mynen Swaanen smoel:
Dog zagt, ik stuif'er door, als eertyts Jupyn deê,
En denk den brui is week, 't zyn Boekzalisten drollen;
't Is afval van den staart, en slegts wat fotsse grollen,
Waar op een snottige Uil naar Coelums wallen reê.
Troef op hun bek, myn Ram, uw slegtste donderkloot,
En druk uw darmen uit, om hen slegts te overstinken:
Die uit myn henksten bron wil mist van lauw'ren drinken,
Die wagt maar tot een zot het nagtslot open stoot.

Dan ben ik, als een wind, een feest, en trotsse scheet,
Dan loop ik op het spits van Zyracuse neuzen;
Dan kan ik, met één aâm, myn Davids standert kneuzen,
En geeven, als *Mol* habt, hem stadig beet, op beet.
Victory op een dreet! wel mannen, wat een vreugt!
Wat eer heeft Swaanenburg van met zyn gat te vegten!
Wie wil zo'n vaandel tans op beî zyn koonen hegten,
En zeggen nog als dan, dat digtkunst niet en deugt?
Al was 't *Pro Patrias* baas, een kinkel uit zyn aart,
Een Os, die niets en kent, als droeve Kalv'ren maaken,
Hy zouw verrukt staan voor het pit van zulke zaaken,
Zo hy die amber kreeg in zyn onnooslen baard.
't Sa smult 'er van ô bloet, en eet uw buikje ront;
Dat 's kost, naar uw verstant, en regte spys voor mollen:
Een koolhaas uit de kool vervalt in 't land der knollen,
En zuigt met zyne lip aan eene pram van str..t.

Met de dingen, die by het gemeen geägt zyn, te spotten, is ruim zo gevaarlyk, als aan de verheeve zuilen van Staat, of Kerk te schuuren: de laasten, gemeitert met de bescherming der Goden, en gestut op het regt der grondvesten, maintineren hunne Majesteit door hanthavening van geregtigheit, en billykheden, dog de andere afgodisten van hun opvoeding, en navolgers van eidele meeningen bewaaren het stuur van hun dwaasheit, door den dollen man te speelen, als de reden zig schynt te kanten tegens de onnozele pogingen van ingewortelde vooroordeelen; een ziekte, die by naar de heele wereld besmet. Ik vind de proef op de som, als ik naar ga, wat deze oogen gezien hebben, doe de, in onzen voorigen brief genoemden *Swaanenburg* het heilligdom van Mydas en dien lettervlegel van Dionisius verwierp, die tot een kanon en heilligen regel der Digteren was gewyt. 't Is verstandig zomtyts zot te schynen, en het is niet zonder reeden van staat, dat de vlugste geesten vaak een gulden keeten verkiezen, om die van een yz're armoede te ontloopen; zig aan het generaale intrest van een land te binden, is beter als de particuliere belangen van eenige weinige te bevorderen, en hy, die hoort te weeten, dat alwaar de eigenbaat de ziel is van het woedende graauw, dat daar voor de wysheit, en deugt niets te schaffen valt, diende zig met de uitbreidinge derzelve, niet verder te bemoeijen, als hy merkt dat kan volvoert worden, om door al te groote pooging naar de volmaaktheit geen oorzaak te weezen van de ruïene van een geheel

ryk. Ligt, ik zegge ligt waaren de eeuwige maagdommen nog in hen fleur, had men niet te veel ondertast de natuur, en eigenschap van hun weezen. Had men de geborduurde klederen, die sluiëren zint zo veel jaaren met spelvitteryen, en A B C franjes gestikt, niet opgebeurt, en onder dezelve gekeeken, ligt had de vinger van David niet gepylt de diepte, waar in de gedaantens verjongen. Ach Muzen! slegts straatsletten tans, die met een hakkebort, een bas, of viool op de huuwelyks-zaalen verschynt, om uwe Jufferlyke handen met een ducaton gevult te zien, als gy de Bruid, met een deuntje naar bed danst, waar zyn die oude goude tyden vervaaren! toen de Caesars, Imperatores, en Goden der aarde voor uwe kniën hunne lauweren boogen. Toen kuste de zon zyn Daphné, en geen Boksvoeten mogten naderen aan de Kastalise wel, waar langs de Swaanen van Pindus de uitvaart en wederkeer der wiszelvormingen zongen. Nu leit Clio in de armen van een Apotheker, wiens dodelyke clisteerspuit het vlies der hemelen polst, terwyl Melpomene wort getroetelt van een koppel grolzieke schooltyrannen. Wat zouw ik met konnen vertellen van de struikelingen van Erato, Euterpe, Calliope, enz. en het hinken van Thalia Urania, en Polymnia, wilde ik my inlaaten om de lang wy ligheit te verzellen, maar neen, gelyk een *Mol* duikt voor het ligt der straalen, zo zal ik my zelven versteeken voor my zelven, om de ongeblankte waarheit ten toonele te voeren.

Het was te laat berouw te hebben over een onvoorzigtige daat, toen de Parnas loeide van angst op den echo der verkragte vryheit, en ik meen wel onderrigt te zyn, dat *Swaanenburg*, die eerst op de Oraculen van Faebus zo stout was, stond en lilde als een blad, toen hy begreep, dat de keuren der latere tyden, de wetten der eerste al hadden vertreeden. Hy meende, och armen! dat een en dezelve waarheit altyd eenzelvig hoorde te wezen, en was; dog nu zag hy, in de spiegel van zyn ondervindinge, dat die Daame van kleeren verwiszelde naar de Feestdagen der profytzoekende Munniken, die den rester doen bloeijen door den opschik, dieze hun waardig keuren. De veränderinge is de ziel aller dingen, en gelyk de meeste zaaken doorgaants sneller daalen, als reizen, zo twyffelt geen gezont oordeel, of het zal nog vry wat aanloopen, eêr de Buitendelstse Baas zyne onderdaanige Jongens zal voeren tot dien top van waarze geweeken zyn, toen ze met een microscopium van een spel in 't ootje gluurde, om de nootzaakelykheit van het Haaneboek voor vlugger' geesten te hantvesten. Gelyk de zon de bestierder is van

den dag, zo heeft de nagt zyn eigen staf, en het is een fout, die tegens de billykheit stryd, dat als men zig vind onder de heerschappyen van Luna, dat men dan aan de Apollo wil hulden doen. Vader Faebus is zo goed als vogelvry verklaart, en zig hier tegens te stellen is zyn zelfs persoon, en vrienden te waagen aan de baatzugt der vyanden van het ligt. Niet alzo, myne lezers, want het is beter by den Uil gezeeten, als met de Valk gevloogen, ik wil zeggen, dewyl het tans de manier is de loogen een kaars op te steeken, en dat by naar heel Europa de Kalvermakery bemind, om Jupiters stierschap te vereeuwigen, dat elk aan het bulken valt, om de eeuwigheit der Oszen en Stieren te bevorderen. Wat is 'er aan gelegen of de wysheit of de zotheit den booven toon zingt, als 'er maar gezongen wort, en is het niet even het zelve hoe men aan de eer komt, als men ze maar heeft. By exempel, de weg tot de Poëtisen geest wiert eerstbegreepen door manier van inligtinge en mededelinge van straalen te moeten geschieden, dog deze is op zwaare straffe verbooden, en alle toegangen zyn met A B planken gestopt, tot zo ver dat een school Stier zelfs de wagt houd, om de vliesheeren van Pallas te keeren van den altoos groenende lauwerier: nu is ons Nederland overtuigt, dat rym- en spelkunde wat volmaakters is, als die ondoorgrondelyke dieptens der natuur, en dien volgende kan men dadelyk en wezentlyk erkent worden voor een geheimen Raat des Ezeloorigen Konings, zo men maar tragt de heirbaan van David in te slaan en zyn devotie te verrigten voor het *signum asini*, dat de meeste hedendaagse Poëten van hunne hooftgevels doen uitsteeken, om de Acteonse Ridders te overbluffen. Ik vind geen zwarigheit voor mannen van oordeel, datze hun oordeel gebruiken, profytshalven om het bovendryvend onverstand te ondersteunen. By aldien het een eer was met een brandmerk op het voorhooft te pronken, gelyk het nu een schande wort gerekent, wat man, of vrouw van fatzoen zouw zulks niet verlangen. Even zo leit het met onze Mecchelsen Koolverkooper David, die geen kans ziende om zyne letterstoppelen te dekken, al de wereld wil noopen, neffens hem, de Ezel order te aanvaarden, gelyk met goed succes gedaan wort, als te zien is uit verscheide Autentique bewyzen, en Certificatien, die zonneklaar demonstreeren, dat de transformatie van een mens, in een langoorig dier tegenswoordig zo ver is doorgedrongen, dat hy, die met een *contra* manier zouw willen toonen, hoe men een Ezel hoorde om te keeren in een redelyk schepzel, naauwelyks zyn lyf zouw zeker weezen.

Ik kan niet begrypen, hoe *Swaanenburg*, zo koppig kan weezen van geen beest te willen zyn, daar het beestelyke in mode ver het mensselyke overtreft. Waarom geen Ezel geworden? dewyl de Ezels *Pro Patria* rymen. Waarom niet verstaanbaar geschreeven? daar het onverstaanbare by slegte gezellen voor zot heit, en kettery wort uit gekreeten. Waarom niet gezogt langs den schoolladder ten hemel te steigen? dewylje door den weg van geest en inligtingen 'er niet mogt koomen. Waarom niet gespeelt Aap wat hebje mooje jongen? en ondertussen voor kool aan 't raapen gevallen. Vraagje de waarom? zo hoort; die perfors tot een redelyk man is geschikt, kan door vryën wil, alzo min gek worden, als David van Mecchelen wys. Elk mens staat onder een bezondere constellatie, en die het ongeluk heeft van uit de conjunctie van twee eerelyke starren gebooren te worden moet, of hy wil of niet, eerelyk wezen, al zouw hy daarom langs den weg loopen bedelen. 't Is wel waar, men hoorde zig naar de conjuncturen der tyden te schikken, maar men ziet veeltyts, dat de meest begrypende harssenen dikmaals het onverzettelykst zyn, en dien volgende als ze vallen in een factie, die aan den nederdaalenden kant is, gelyk die van de waarheit, wysheit, en deugt is, zo loopt de stomper met zyn waarheit, wysheit en deugt op twee kakhielen voor den drommel, terwyl een ziel, die met alle winden waait zo in het vet gebraden wort, dat hem Pluto naauwelyks voor een Olikoek waardig agt te schenken aan den Portier zyner domeinen. Uit dit myn schryven is wel te bemerken, dat ik door onderzoek over de verschilpunten op Parnas, vry wat ben overgegaan tot de *Mols*gezinde Societeit, en dat ik zekerlyk, zo ik om zotheit verlegen was, niet alleen by Euripides spitsboeven zouw myn Hof zoeken te maaken, maar zelfs in den lommer van Davids onnozelheden, myn heerelyken tyd zouw zoeken onnut te verslyten in schoolvitteryen, om met'er tyd in een Boekzaallist, of rymzoopjes stooker hervormt te worden.

Had de Vorst van Pindus niet begreepen, dat het beter was de dommigheit te doen aanplecteeren van zyne wysaarts, als hen verbannen of uitgeroeit te zien van zyn Hof, het had te vreezen geweest, dat onder die furie ook de deugden zouden hair gelaaten hebben gehad, dewelke wel expres gewaarschouwt zyn door de uuren, die Apollo verzellen, de minuten niet meêr te tellen, die eerst vervult moeten zyn, eêr de verbeteringe der gebreeken zal geopenbaart worden. Ach! riep Faebus uit, trouwens in zyn cabinet, toen 't Jan Hagel vertrokken was om te

plonderen, waar is Jupiter met zyn vuurigen Ram om de Stormbokken te vernielen, die letter op letter staapelen om alle geesten te verstrikken. Erbarm u over het ligt! ô Vader! want de Durster zit op den stoel der waarheit, en daar eertyts Minerva wiert aangebeden, zit een Syracuser op den troon: en wat voor een? ach! een *David!* hier zweeg de oorzaak der daagen, en dewyl hy vry wat Theewater had gedronken voor gepasseerde allarmen, by zyne negen matressen, die zo slap tans van boezem zyn, als een uitgelurkte Joden min, zo liet hy een regenvlaagje druipen op de magere wyën der onderste volkeren, waar uit de Oszen weiërs een goed Gras- en Hooijaar voorspellen voor Nederlandse Vaarsen en Kalveren. Om kort te weezen de fakkel der zon is in een Philosooph verändert, dewyl hy volgens de principien van *Helmond* uit het vogt met 'er tyd weêr zo veel vuur denkt te melken, dat hy de bedorve aarde zuiverende van het A B Python, de Digtkunst zo vast meent te stellen, dat, al veränderde David in een Licaön, en alle Uittrekzelschryvers in Wolven, ze egter niet zal verscheurt worden. Dog hier is nog vry een weinigje tyd toe van nooden, waarom ondertussen de canibaalen of menssenverslinders kans genoeg hebben, om het zo aan te stellen, datze alle redelyke gewrogten verscheurt hebbende, eindelyk genootzaakt zullen worden malkander te kluiven. Daar geluk toe slaa!

Deze uitwydingen, strydig tegens de steil van een beknopt Historie-schryver zal my ligt te vergeeven wezen, hoop ik, zo men gelieft te considereeren, dat mannen van meêr naam, als ik heb, zig niet ontzien van den Os op den Ezel te springen, de wereld is zonder order, schoon ze geordert is, en niemant moet van my iets vergen, waar in hy zelfs te kort schiet. 't Is wel waar dat dit een generale gewoonte is, dog dit is mede waar, dat de een den ander weegt, en meet, en zo blyft de regtvaardigheit bloeijen, in spyt der barmhartigheit, die nu al een jaar en zes weeken in de Lombart heeft gestaan, en ligt eerstdaags zo het verstaan gelt niet wort afgedaan, zal voor een baggatel aan de eene Kalis of den ander verkogt worden, want NB. het pandje is van de mot door en door gegeten. Ik had gemeent het heele Parnas tumult met dit kundschapje te eindigen, dog ik vind het te vreemt, om 'er nog niet een lapje van een el, en een sestienendeel aan te knoopen. Verwagt dit met de naaste Post, en hoort nu alleen den staat van de verägter der A B borden beschryven, die van agteren wel zag, dat een onbezonne daat vaak het ruiën is van een geheel Ryk. U te verhaalen, hoe hy met een jon-

gens manifest *Pro Patria* een konkel heeft gekreegen in zyn tronie is niet eens te pyne waard, en hoe ze by de straat geroepen hebben het regt of Justicie om een oortje over zyne onverstaanbare werken, is al de werelt zo wel bekent, gelyk reedelyke waarnemers van zaaken hebben begrepen, dat een heele rist van onkundige beurstrappers, en een groot magazyn winkelplakkers dit blindelings hebben geavojeert, want de naam van een Delinkwant of overtreder der gemeene meeningen is genoeg om het oordeel deelagtig te zyn van snaaken zonder oordeel; te meêr, als zy uit de declaratie van een publiek Schryver, zonder naam penetreren, dat hy wat meêr kan, als de gemeene man, te weeten, een vaarsje flikken; een vaars! wel dat is wat te zeggen mannen. De Jongen is een Poeët, hy heeft het woort *helaas*! op zyn duim, ik wil zeggen, op het vygenblad van zyn posterianus gedrukt staan, om 'er zyn naaktheit meê te bedekken, als 'er een woort in een regel ontbreekt. Die lapwoorden koomen effective wel te pas, als 'er niets wezentlyks, als onwezentlykheit uit de pen rolt, dog hier hoort tyd toe, want als de geesten door den tregter van een slokdarm moeten naar booven gepompt worden, uit het vuldzel der ingewanden, zo wort 'er vry wat meêr werk, en lángduurigheit vereist, als dat het uit een vlug brein naar beneden glipt. Wat zegje *Molletje* van dat gebraden peertje? is dat al weêr te onverstaanbaar? al weêr kettery? al weêr tegens de regulen van Mydas? geenzins Heer Bokkalini, wy Mollen hebben niets tegens uw persoon, maar die *Swaanenburg*, die door de Pythagorise verwisselingen van het eene concept in het ander, en van een eerste kostwinninge al in een tiende is overgegaan is de spil, die my als een moolen doet draaijen. Ik ben nu nog, die ik was toen ik uit den couranten dop eerst ben gekroopen, en denk die te blyven, tot ik repatrieer, maar die andere vent onderzoekt alle dingen, ja wat meêr is, hy leest in zyn eigen zelven, en ken zien, (wat een kettery) dat hy en de meeste der menssen blind zyn. Kan dat passeeren Heer Bokkalini in de Republiek der Mollen? spreek tog ..... *helaas*! die zwygt die consenteert.

Ik doe hier de *pro*, en *contra* party spreeken, om als een blinde geregtigheit de balans te voeren, die ik tans laat zakken naar de bovendryvende cabale, want die van de negen Muzen is geen halve blank waardig. Besteet geen geld vrienden aan de waarheit, want je kunt, met gemak om niemendal, met de logen voor den d..vel raaken, ik verspreekme, en wil zeggen, door een paar ryzige Ezelsooren op den kop te torssen, kunt gy leeven als een hoorendraager, welkers Wyfje de nootzaakelykheden van haar man weet op te loopen, door een paar beweegb're aszen de ballast te doen sleepen van een vetten Pol. Wie klaagt 'er over de tyden, daar de eeuw zyn zelve bedruipt? daar het yz're lemmer in een goudescheê woont, daar de Verstandigen om broot loopen, en de Gekken triompheeren. De dingen zyn net, zo als ze weezen moeten, ô Wysaarts! gy beulingen! want de wereld wort kinds! Europa is het moortjaar gepasseert! de meid speelt met een pop, en haare kinderen kwylen in den kakstoel van Faebus. Zet een kap met rinkels op Pindus, zo krygt de Ezelpromotie klem, want myn Apol is het stuur kwyt der heerschappy! hy, die de werelt plagt te verligten, loopt om een duit

vuur by de Buurwyfjes, om zyn vryerlyke zwavelstok te ontsteeken! hy warmt zig by de kouw! by de gryze wetten van David! die Noorder sneeuwvlokken, die *Swaanenburg* wouw veränderen *in vlokken van de zon*! maar hoe is het hem vergaan? hoe is hem die Bruiloftsdans bekoomen? wat zit hem nog een vet om den baart? zo! ja zo moet het alle die gaan, die Midas verägten! die met een ongemeene wys den driesprong van Delphos willen doen oraculen! die willen brommen, en tovervaarzen rinkinken op de gebaande wegen der rymopdissende gezellen! wat weet dat volk van de furie der Goden, en de koppeling der bovenste werelden met den ondersten kloot? die tot een Os is gebooren mag in de wyën der zon niet graazen, en die David heeft verkoozen voor zyn wegwyzer naar Parnas zal nimmer ryken aan den boezem der wolken, die van de starren wort getepelt. Maar zagt, waar dwaal ik heen met het woort *tepel* der hemelen, daar zy die aan de pypkan der aarde lurken slegts lagghen en joelen, als zy de eeuwige robynen zien puilen uit de azuure borsten des boovenste firmaments. Het straatgraauw van den Helicon kent geen amber der starren, om datze op de mist aazen van Pegasus! zy weeten niet hoe de circulatie der vlugge zouten geschiet, en op welke wyze Jupiter de meiren bevrugt door aanrakinge van Saturnus afgesneedene wortels. De maagdom des waters opent zig voor het vuur, als de snelle blixem des donderaars daalt in Danaës zilv're kruik. Verjong u ô eeuwen! bevrugt de tyden! draagt u zat aan kinderen! drukt uw speenen in een gapenden Bok! en laat het Satyrdom bloeijen, op de struik van een Ezel! zo zien we de enten der Hesperidise appelen op de doornen rypen, en Juvenalis eet zig zat van spotterny, en deelt zyn Bokkalino stof om de werelt te steeken!

Waar vervoeren my de geesten der ouden! keer weêr, myn ziel, in u zelve, en denkt voor wie gy schryft. Voleind het begonnene, en zet Mydas in goud, want de zon is pas kooper waard, dies verschopt hem die al de wereld versmaat, en toont door uw daaden dat gy wyzer zyt als *Swaanenburg*, die met een weeken kop op Deucalions steenen botst dat het harszen brein vrugteloos spat op de ondeugende klippen van Europa's kyïge gronden. Strooid geen granen van Ceres, voor Circes wroetende zwynen, nog schenkt den wyn der Goden in den balg der buffels, maar streel, als Europa deed, den Stier in uw armen! koestert den Os! want de Bul is stoots en David kan zo min jok verstaan, als Mol reeden. *Dixi*.

Een Pegasees fooitje voor de liefhebbers.

Het is de mode onder de Toneelpractisyns, dat de wonderen van hun gedagten in het vierde deel slaapen en zo doet dit briefje meê, om de begonne Historie in een vyfde Cedel te ontwarren.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 44
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een Kondschap van Parnas verhandelt, door Trajano Bokkalini.

Donderdag den 30. November.

HIer krygt de blonde Apol, der Digt'ren God, den bof,
En Mydas trost in 't goud der vaderlyke erven,
Terwyl de Poëzy moet op de straaten sterven,
Om datze ruikt de pest der vunze lettersnof.
Of 't Swaanenburgse gat gestaag al speelt: pof, pof,
En smyt zyn drollen neêr, om buffels te doorkerven,
Men zietze dog, als dol, met Lasrus kleppen zwerven,
Dewylze met hun neus afstuiten, op dien dof.
Het ruigt is veel te nors, om voor een scheet te rekken;
Zo'n Wesp kan uit een str..t de zoetste honing trekken,
Een vlieg van Dionys is rakker van de mist:
Daar bikt myn David op, maar niet op helden toonen,
Die in een schoolstoet zit om Ezelen te kroonen,
Is waardig dat een hond zelfs in zyn toffels pist.

Men moet zig verwonderen, hoe het mogelyk kan zyn, dat één éénige wel, of kwalyk geintentioneerde in een Ryk, of een Republiek zo veel wanorders kan causeeren, als we op Parnas hebben zien geschieden door *Swaanenburg*, die tegenswoordig zo vreedenlievend is als een Poolse Starost, die den Beerendans onder de Sabelzwaaijers heeft geleert, want hy is zo ingetoogen, als een Engelse Kwaker, of een Hollandse Mennoniet, die zig voor den spiegel heeft gedresseert, om door schyn van devotie en eerelykheit de heele Beurs te bedriegen, en om met één woort alles te zeggen, hy doet gelyk de heele werelt doet, en maakt professie van Liefde, Eendragtigheit, en Vreede, om den Oor-

log onder den duim te zaaijen, trouwens hy heeft 'er zyn reeden toe, want hy slagt de Franse Camisarts, en is door Dragonders bekeert, of om beeter te zeggen, hy is als een Jansenist van fatsoen, die de Pausselyke Bul amplecteert, om dat hy bang is, dat de gehoorende meiter van Benedictus zo ongezegent op zyn pens mogt horten, dat het totale ruïen van zyn lekkeren keel daar uit spruitende, hen mogt doen patroeljeeren, als een Bedelmunnik van het een, naar het andere Boere Karspel, waar van de bestierder doorgaants met den beschermengel t'zaamen doet, die by slot van reekening hem ordinairie betaalt ziet met nul ik houw één. Och de eigenbaat schuilt zo wel by de Mieren, als by de Olifanten, en een zusje, dat fyn is, zal al zo wel consumeren den afval der natuur, ik meen het zuivel van den ouden Adam, als een Eva, die de verbode vrugt niet alleen kaauwt, maar zelfs herkaauwt, dat 'er de oogen van verdraaijen. Deze ernstige inleidinge zal ons zonder moeite in de plaisierige Ezelvelden konnen voeren, zo je gelieft twee zaaken te hooren verhandelen, te weeten, eerstelyk een verdere beknopte beschryvinge der tweespalt, en dan ten anderen, de vreede die uit dezelve is gevloeit. Wy hebben tot nog toe in het wilt geschermt, maar nu zullen wy, als een Orateur der Minimen, en als een Munnik van de ernstige bediening, voet by stuk zetten, om te toonen, dat Bokkalinus den Schoolslender, of den Academietrant zo wel verstaat, als een Leuvense Biervlieg, die het eerste glas van zyn Sermoen, doorgaants met een totale uitpoojing van alle kannen besluit.

De verkragter van het A B bort de Catechisatie van verscheide affronten hebbende doorgestaan, wiert, na het pleegen van onnoemmelyke disorders op Parnas, in praesentie van Faebus, die gebest was als een Wysgeer, die zyn Xantippe ter aarde bestelt, in devierschaar der reden te regt gestelt, dog dewyl die gemuilbant was, zo nam de onredelykheit het woort, en zonder agt te geeven, op het regt van Apollo zo deed dat gruwel een bek oopen, waar in net zo veel A B C planken zaaten, als 'er tanden hooren te wezen in een gezonden mont van twintig jaaren. Het was ysselyk te zien, dog nog schrikkelyker te hooren, want de harmonie van het discoers was iets slegter, als dat van een groot school vol bescheeten kinderen, die in tegenswoordigheit van de matres hun les van buiten op zeggen. Apollo sloeg de oogen hemelwaarts, dog dorst geen *helaas*! zeggen, want *Mol* keek hem als een Valk naar de lippen, maar deed een professorale zugt, die de heele vergadering over klonk, en die zo kragtig in den snavel van *Mol* zyn operatie deed, dat

hy niet kon laaten te zeggen, deze hemelse adem synpathiseert zo sterk met de onze, als ik myne vroege ogtent carmina offereer aan het briljante weezen van myn zon, dat ik uit kragt van deze overeenkomst alleen moet geloven, dat ik uit het bloed der Goden ben gesprooten. In hoe groote verbaastheit zig *Swaanenburg* bevond onder zyne beschuldigers, die hunne A B borden voor den mond moesten houwden, om hun gezag en agtbaarheit, door het lagghen niet te verklikken, zo kon hy niet laaten luidskeels te gillen: of maakt my vliegende myn proces, of zuivert deze vergaderinge van dit Janpotasie dwergje, dat met zyn waterenbrys troonie alles opkluift wat hem voorkomt. Zouw ik het niet kluiven? zei *Mol*, want alle sollarise extracten zyn gezont, inzonderheit als het goud zyn tinctuur van zig geeft. 't Is Oly, en balszem in myn mond, en van nu af aan houw ik Pythius voor de eenige, en waaren verbeteraar der dingen, dewyl hy zo natuurelyk en met myn doeningen overeenkoomende werkt, dat ik wel wil zweeren, dat ik hem wel durf stellen tot Hoofpatroon en Lyfmedicus aller Nagtwerkers, of Poëten. Deze tussenpoos van woorden, en het daar op volgend gelagh veroorzaakte eenigen stilstant in het opgelooper de, en gallig bloed der beschuldigers die waarelyk in hun gemoet overtuigt wierden, door gewaarwordinge van den Apollisen amber, dat een scheet, met verlof, van een wys man genoeg is om een gek den bek te stoppen, en ik geloof had *W. v. Swaanenburg* dit eerder begreepen gehad, hy had zyn digtproces met minder moeite gewonnen, dog nu was hy aan het teefje vast, en moest 'er by blyven tot hy los was, ik wil zeggen hy moest antwoort geeven op de beschuldiging over zyn gepleegde crimen, het geen hier dan eigentlyk in bestont, naar de A B C gapert voor gaf, dat hy op een verägte, en onwaardige wyze het geapprobeerde, gecanoniseerde en van al de werelt aangenoome middel om tot de goude schyven van Mydas te geraaken had verworpen. Denk, Sinjeur, zei de Annspreker tegens de zon of dit niet verdient ten weinigsten met de koorde gestraft te worden, dat 'er de dood na volgt.

De beschuldigde na zyn hals twee à driemaal heen en weêr gedraait te hebben, om te voelen, naar ik gis, of hy ook al vast was, en wel ziende, dat hy met zig te weeren de zaak zouw verslimmeren, zwoer als een Londense nikker, die de Engelsen by springt in tyd van nood, dat het hem door ongeluk was uit de hand gevallen, al zo hy zint zyn vyf jaarige ouderdom het niet meêr hebbende gebruikt, daar het manuaal om het aan te vatten van had vergeeten. Hoorje wel, myn lieve

Faebusje, zie *Mol*, dat de Kaerel van de oude hantvesten is geweeken. Denk eens, mannen, zint zyn vyf jaar heeft hy niet gespelt, hoe drommel kan hy dan lezen? zo men dit toelaat in een land daar de Justicie vigileert, zo zullen met 'er tyd de wyzen nog vlak over de gekken heen zitten, en dan was het met ons omgekoomen, ik verspreekme: .... zeker het ongeveinsde onverstand, en die opregte gekheit van dat *helaaz*ige dier voldeed al de wereld, en deed Apollo roepen, ach! waaren alle de vervolgers der kunst maar *Mollen*, daar was geen zwarigheit voor den Pindus, maar dien Mecchelsen David ... dat is beget, een man met eeren zei een Schoenlapper, die de muilen van Papa altyd flicte naar de regulen van de Nederduitse *Syntaxis*, en die geen pikdraat zouw geprepareert hebben zonder de *rudimenta* te bezigen, en uit de *grammatica* te zien, of de leest *masculini* of *faeminini generis* was, die stont gebruikt te worden. Hoe wouw zyn excellentie, vervolgde hy, konnen weeten, of het woort *Mol* man, of vrouwelyk moet gebezigt worden, zo 'er geen vaste regels toe gestelt waaren door de onvermoeide zorg van dien taalverbeteraar Hier sprong *Mol* weêr naar zyn start om, dog alzo het A B bort van drie vierendeel hem in den weg was, zo kon hy niet begrypen, of hy voor een jonge of een meid scheep kwam, waarom *Swaanenburg* met een bezondere stemmigheit zei: ik geloof dat dat schepzel *dubii* of *neutrius generis* is, want zyn kin synpathiseert sterk met de baart van een castraat. Hier op vloog dat alikruiks slakje ter deuren uit, zeggende, dat zal ik in myn Auteuren eens gaan naar zien, want ik zouw myn Mollevanger niet durven bezigen, voor ik eerst de proef had laaten nemen van myn staat en gelegentheit.

Ik laat al de wereld oordeelen, of hier niet gelagghen wierd, te meêr, toen hy in 't uitgaan struikelende, en zyn vaandel door den wind opwaaijende, van elk bespeurt wiert, dat zyn *helaas* zo droevig gestelt was, als of het de monstering had gepasseert van een Kattenlubbers vilmes. Wat is de voorzigtigheit de moeder niet van de wysheit zy een practiserend Poëet in Nieuwejaars Gedigten, dewelke uit een digtkundige bescheidentheit het Kind opbeurde, zyn hemtje nederstreek, en zei loop voorzigtig mannetje naat David, en laat hy in zyn *Dictionarium* eens kyken, onder welk geslagt van beesten of je hoort, want naar me dunkt hebje uit de Salmacisse Wel al tamelyk gedronken, en den man in de vrouw verlooren. Regt! Justicie! heer Koning riep ons Quibusje op die woorden, dog de deur wiert hem voor de neus geslooten, en dus raakte de Illustre vergaderinge van dat teuter kwaat verlost, om met ernst ter overweginge van het ontschuldigende antwoort te treeden. Na lang voor en tegen was geredeneert, en dat de partyen in sentimenten verschilde, vroeg Delius, of ze hem wel zo veel wilde vergunnen, dat hy deze zaak mogt bemiddelen, die hem reets zo veel rampen had veroorzaakt, en zyn heele serail had geschonden. Zei zyden van ja, benevens *Swaanenburg*, die handen en voeten had los gegeven. Hier op vervolgde de Monarch der vuurige vlammen: alhoewel de waare ziel van het verstand niet wort gezaait, of gemaait van den A B plank, ja dat de kennis der dingen voor alle dingen is geweest, en dat men kan begrypen,

en zig van andere doen nagaan, buiten de gewoone klanken, zo vind ik het juist niet oneigen, dat men den vluggen geest een weinig kerkert in gestelde spel-, en letterboeijen, op dat hy, niet te snel steigerende booven de starren, gezuivert mag worden door het vagevuur van den Dionisiaansen David, tot dien einde ordineer ik, dat *Swaanenburg* zal gehouwden wezen, in myne tegenswoordigheit, aanstonts uit handen van dat Schoolwambes, dat daar staat, te aanvaarden zyn A B C plank, om daar naar te schikken alle zyne volgende daden, en rymwerken. Wel wat zouw ik dan hebben, zy die schreeuwlelyk, als ik myn brootwinner zouw miszen, ik zal zorg draagen zy Faebus dat myne Zanggodinnen, die met grom zyn in het kort niet als zulke manifesten zullen baaren, want ze zyn van Schoolreuën berekelt. Dat ik nu myn pen kon doopen in louter vreugde en blydschap, ik kwam te kort om u uit te drukken het juigghen der Ezelen. Die melodie kan ik niet vergeeten, zo lang ik zal leeven, want het gebalk der dieren overtrof zelfs de Choorzangen der Bedelmunniken, die anders op het bulken van een Os zig niet ontzien hem tot een Choorkwant te adopteeren.

Heel anders droeg zig in dezen de nieuwgevorderde lastdrager, dewyl hy, na dat de eerste galmen een weinig bedaart waaren zig liet verluiden, dat hy liever duizent dooden wilde sterven, als met een zo A B knuppel, als een Blekers Dog, langs de huizen te waaren. Selderement wat kreeg hy een Poëtisen konkel van een Boekzaals Luizenvanger! op deze heerelyke belydenis van zyn onverschrokke gemoed! en had de Republieks assistent niet voor hem gesprooken, hy had onder de A B borden gesmoort. *Silentum*, mannen, *Silentum* riep Apollo's Swaan, ik zal al doen wat redelyk is, alleen hoor my slegts nog eens spreeken. Wel nouw, was de Eccho, wat hebje te zeggen? Eerwaarde bestierders van het gryze kunstgenootschap, voerde hy hen te gemoet, dewyl het noodlot in het laatste der daagen begeert, dat alle reden en wysheit moet verbannen worden, en dat Apollo *emeritus* is verklaart, ja dat alle kennis der natuur wort omgebragt, waar door de zotten op fluweele muilen wandelen, zo bid ik, dit zeggende knielde hy neder, dat ik mag, zo lange ik leef, liever geslooten zitten in een donkeren nevel, verstooken van de plaisieren dezer eeuw, als dat ik zal moeten met zo een vermaledyd verkeerbort gebruit zyn, dog mag ik ook die genade niet genieten, maar moet ik perfors een Ezel worden, zo vergunt my, ô Staatsmannen van Mydas, dat ik dit teken van myn slaverny, deze keeten van myn verloore vryheit mag doen draagen door een man, die beter spelden kan als ik, ik wil zeggen, vergunt my, dat ik doe, gelyk anderen meêr doen, die hun schriften met een A B schaaf doen effenen van die hun werk hier van maaken, zo zal ik het lof van Mydas trompetten, en de ooren zien bloeijen van den Mecchelsen David. Wie heeft ooit gehoort, dat de Ridderorder van een Vorst wort door de knegten gedraagen, en dat het vlies van Kolchos Baanderheeren aan de Lakeijen wort geschonken was het antwoort. Neen, dat alle Poëten leeren dat de Gottise Attila de heerelykheit der Oude Romeinen verdelgt! de geeszel der eeuwen verbant den standert van Faebus! en het yzer slaat het gout in den Kerker! wil Apollo blyven in zyn titul, en waardigheden, dat hy onze willekeuren bevestig, en zynen troon met A B vaandels

verzier! onze lauwer zal nimmer versterven, dewyl de Ezel lang in een star verwiszelt onze gangen bestiert. Wy doen hulde aan de gewyde ooren, en Vorst Midas is de opvolger van de zon.

Faebus, die het fyn van het fyn kent, en die wel weet dat de veinzery de kwintessens van de staatkunde blyft, zei, om dit verschil te effenen: men geeve my, het geen deze onbezonne verägt, want ik zie zonneklaar, dat de nagt op handen is, en dat het wys is te huilen met de wolven in een Bos, wil men grooter wanorders prevenieren. Momentelyk op het zeggen dezer woorden schoot *Mol* weêr in de Kamer, en dewyl 'er juist geen grooter A B bort voor handen was, als die bloed torste, zo wiert aan Apollo dit gepresenteert, die op het ontfangen van het zelve verdween. Men zogt naar hem in den troon, en om den zetel, dog hoe men keek, of niet en keek, het ligt was geweeken, en de A B plank wiert meester van de zitplaats van Apollo. Daar begon ons Kefduiveltje weêr, heb ik het niet wel gezeit, dat onze kram *probatum* is. Moet Hyntje Pik zinken voor het *signum crucis*, myn drievierendeels heilligdom doet zelfs de dag in een eeuwigen nagt verwiszelen. Kom nu, zei hy tegens zyn wederparty, 'er maar uit, hebje 't hart, nu zal ik je toonen, van wat voor geslagt of ik ben, en daar me speulde hy hokus pokus pas, dat is te zeggen, men zag klaar zelfs in den duister, dat het een zonde was, die tegens de billykheit sproot zig verder te bemoeijen met een wezen waar van Hermes Tresmigistus heeft geoordeelt, dat het zo ellendig is, dat het in geen ander wezen kan verwiszelen, als het nu toont te zyn. Het zouw niet onaangenaam wezen, dat onze Mecchelaar, die Eudochia heeft weeten te ontleden my eens een definitie van zo een *genus*, soort, of geslagt wilde aftaffareelen, als ons in de bespiegeling van *Mol* voorkomt, om in gevolg van tyden te prevenieren, dat de Ezelen die dagelyks gemaakt worden in geen dieper oorlog treeden over diergelyke vodden, prullen, en grollen, die nu in zwang gaan, en gelyk getoont is heerssen, om dat de fakkel, en de lamp der natuur weêr is gezonken in het Chaös, en in die onzigtbaren klomp, waar uit de globen zyn gerolt, die op de draaibank des verborgen wils zyn gevormt.

Ik weet niet of men die Philosophie wel zal maaijen van een dorre letterhei, en daarom wend ik my liever weder straks ruggewaarts tot myn verhaal, dat hier in bestaat, dat dewyl men by alle Waarzeggers, Duivelbaanders, Heidens, Oude Wyven, Droomuitleggers, en Snaaken uit de Bogt, en 't Franse Pad, enz. heeft na vraage gedaan naar Pytheus, en dat 'er niemant opening tot genoegen van heeft gegeven, men van gedagten is, dat hy voor den drommel gevaaren zynde, op de kragt van het Molse zegenteken en de aannadering van dien vermaledyden plank, nooit weder zal verschynen, weshalven de Vorst Mydas met generale stemmen is bevestigt op den Pindusen troon, die een algemeene amnestie heeft laaten afkondigen aan alle die zyn persoon willen hulde zweeren, met bedreiginge aan den anderen kant van die alle voor infaam te verklaaren, die met deze zyne neigingen niet overeenstemmen, tot dien einde is David in alle zyne bedieningen gecontinueert, de Boekzalist voor een onvermydelyk kwaat, en *Mol* voor een publike gek gedeclareert: de negen Zanggodinnen zullen weêr na hun kraamen gecalifatert worden, en door behulp der Mecchelaaren in 't kort weêr voor opgewarmde maagdommetjes de gaande en komende man-

nen ten dienst staan; met één woort daar is geen de minste vreze meêr overig onder de Ezels voor eenige onverwagte opdaging van de ondergegaane zon, daar eenige welmeenende nog al van droomen, dog tegens alle apperentie, zelfs van *Swaanenburg* zelf, die tans wel een Ignatiaan gelykt en de leere van confusius onder de Chineesen preekt, om agter de geheimen det vette Pagodes te geraaken. Hy toont waarelyk in alles, dat hy tot een Jesuiet gebooren schynt, door zyne huichelerye, en geveinstheit tegens zyne wederpartyders, alleen omtrent *Mol* blyft hy een Dominicaan, en wyst de zwakheit van zyn geest aan, door zig te opponeeren in woorden, en schriften tegens een deumisje, dat by publike plakkaten van Midas zelver is voor een formelen zot verklaart.

Wat schiet 'er uit deze t'zaamenhang van zaaken gunstige lezers tegenswoordig anders voor nuttigheit over, als dat wy zien, dat de boovendryvende grooten de daalende kleinen vertreden, en dat de waarheit geen duit waardig is, als de loogen praedomineert. Wil zig iemant waagen voor den dag, die zie welke nagt uit die stribbelingen groeit: 't is beter van zyn regt geweeken, als het tot nadeel van het land en het gemeene best behartigt, en de zotheit omhelst, als by Pallas geslaapen, zo de kinderloosheit de wysaarts versteekt van de erffenissen der vreede en plaisieren. Wat heeft onze worstelaar gewonnen, met al zyn kampen, als dat hy kaal en berooit zomtyts een onverstaanbaar vaarsje kaauwt. De geleertheit bestaat in een mode, dog de deugt is eenzelvig, die huist onder alle gedaantens, en die de minsten schyn heeft is het naast aan de waarheit. Verwerp uwe meeningen, ô volk, en laat uwe zielen verligten van de reeden, zo zult gy zien, dat *Swaanenburg* niet anders kan, als zyn star volgen, die uit de Oosterkimmen daagt, schoon *David van Mecchelen*, die in de Wester nevelen zoekt.

PS. Zyt verzekert, dat zo tegens de verwagtinge van alle Ezelen de zon weêr doorbreekt, dat zulks cito zal geadverteert worden:

ô Ja, zo ooit Apol, als in een damp herschaapen
Door Davids toverkunst, weêr in een G..d verkeert,
En dat die Os, die tans 't A, B, aan Kalv'ren leert,
Geen Ezel meêr en voert, in 't Siracuser waapen;
Zo zie ik 't mensdom haast, in steê van Sim, en Aapen,
Weêr op den top gevoert, die Mydas tans regeert.
Hoe wort de zuiv're geest van rakkers getrotsseert!
Die Clio, tot een Hoer, met speldenvitten maaken!
Men plakt die lieve meid, op een A, B plank neêr,
En of ze gilt, en jankt, of krabt, met tegenweêr,
Ja roept, verkragter, ach! ik ben tot maagt gebooren,
Men gaat zyn boozen gang, en wryft haar in 't gezigt:
Wanneer de duister ryst, zo daalt het eeuwig ligt,
Want ik heb u ten snol van myn plaisier verkooren.
Sta by, Jupyn, sta by! u lieveling die sterft;

Het Bruidje van de zon is door den plak geschonden
Van eenen Dionys, de snootst' der Schoolse honden,
Die met zyn letterkwyl haar zilv're kuisheit verft,
Terwyl dat Faebus, als een Marsias doorkerft,
Staat aan den lauwerstam van Daphné vast gebonden.
Waar is uw donderram? de blixem voor de zonden?
Die Typhon, op den rug van 't Reuzendom verwerft,
Als hy met Berg, op Berg den Hemel wil bedotten.
De negen Muzen zyn in de armen van Piet snotten;
Ze stinken naar Tabak, naar Bier, en Brandewyn,
En loopen met de klep, om s'avonts wat te winnen.
Die outyts tot vermaak een draadje zat te spinnen,
Die moet nu, om een duit, een teef voor rekels zyn.

Met die zelve pen, daar ik Buffels en Ezels me ros, verzier ik ook de kruinen der jonge zonnelingen, ten dien einde schenk ik hier nevens een klein Palmkransje aan den nog geen twintig jaarigen Digter HUBERT GREGORIUS VAN VRYHOFF, voor zyne uitgegevene, en welverdienende Mengelwerken.

Zo zien wy dan verrukt, de bloemtapyten praalen
Van VRYHOFS ed'le vuist, op wanden van Parnas!
Wyl hy ten top gevoert, door Faebus trotssende as,
Gelyk een and're zon komt langs onz' kimmen straalen.
Kon ik met diamant, op eeuwig goud afmaalen,
Wat hy verdient, die jong, myn zilv're pekelplas
Mer fiere lauw'ren kemt, langs Amstels muur tyras,
Men zag de Beeren zelfs van hunne Poolen dwaalen!
Komt Noort, en Zuider Sneeuw, uit uw verkleumde nest,
En warmt den barren neus, by deze ontvlamde test,
Waar in de kunst herbot, tot eindeloze vonken.
Wat my betreft, ik dos my in dit jeugdig vuur,
En gil van daag triomph, op klokken der natuur,
Om als een Orpheus zelfs, met zulk een lier te pronken!
EX TEMPORE.

NB. Verwagt toekomende week een Hermetis ragoetje voor de flaauwe maagen der uitgehongerde Goudmakers.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 45
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Ali Puli en Hai Ebn Jokdhan.

Donderdag den 7. December.

DIe met een brosze kiel de goud Zee wil doorvaaren,
En stranden op de kust van 't eeuwig diamant,
Die moet het werelds stuur vertrouwen, in de hand,
Van die den aardbol stuuwt langs pekelende baaren,
En wezen slegts 't compas, 't geen op de Noorder snaaren
Zyn wiekje danszen laat, naar 't guure beeren land:
In 't midden van het ys groeit zelfs een berg, die brand,
En 't grimmelt in het graf van levendige schaaren;
Waar toe dan 't zeil gevoert van opgeblazen wil?
Als de oorzaak zeit: sta pal voor d'afgrond van myn kil;
Ik voer orcaanen meê, om 't al te ringelooren,
Dat zig niet leiden laat door 't zweepen van myn geest.
Ach! speelde ons Eölus slegts niet te veel den beest!
Ik zag de bloedtinctuur reets uit den steen gebooren:
Want in het laagste stil van een verborgen grond
Daar peilt men eerst de spil van 't stadige beweegen.
Als 't hart slegts op den knie van d'Oceaan geleden
Den teepel vat van 't vuur, met een ontslooten mond;
Die van de liefde is gedommelt, en gewond,
Zo proeft men 't paerlenzog, ten hemel afgesteegen,
Gelyk een Danäe, die Jupyns gulden reegen
Moet zwelgen in den schoot van 't ongebooren rond;
't Idé van 't groot Idé, den boezem aller dingen.
Maar zagt, ik voel een meir in 't dunst der ad'ren dringen;

Myn wezen wort een mein, een mineraal van goud!
Ik zie den bruinen nagt in Faebus armen rusten.
Die blyft, waar dat hy is, die ankert op de kusten,
Waar in het einde weêr met het begindzel trouwt.

Alipuli. Is de ziel van den groote Jokdhan dan eindelyk weder ontwaakt! kan hy veelen, dat Alipuli zyn mannelyke kragt verliest, in den ruimen omtrek der maagdelyke dieptens? die holle vatzels der uitädemende begrippen? zo rolt hy plotzelings uit het bestek der elementen, in de t'zaamenstremzelen van het éénige één, in dien gordel van het viergetal, om het enkele te peilen, dat door een aanraking van begeerte de tweeheit verzadigt, door een onoplosselyken wil van willeloos te blyven. Als de dingen, waar van ik in myn voorgaande t'zaamenspraak tussen ons, gehandelt heb, tot die natuur zyn geraakt, dat een eigen drift, een bezondere keur, of begrip geen vat heeft op de beelding des tydts, maar dat het weezen zig overlaat aan de indrukzels van het eeuwige, zo is het gesteegen tot die algemeenheit, waar uit de bezonderheden gebooren zyn en worden. Alle dingen, tot de minste vezel toe, zyn t' zaamenstoltzels der hooftstoffen, en geen zaak is 'er, hoe gering van aart, of omtrek, of heeft in zig een eigen sleutel, om verändert te worden, of zyn eigen grond te openen, dog dewyl het eene stof zig laat beweegen, door het ander, en dat de fynste aderen door fyndere gevoet worden, die geduurig van buiten op malkander paszen, zo blyven alle de omwendingen der zaaken slegts in die gestalte, van, door oneindige vormen loopende, geduurig te verwiszelen in wiszelbaare hoedaanigheden, waar door de *mineralia* vaak in *animalia*, en die weêr in *vegetabilia* verloopen Het oude gestel baart een nieuw, en door de omwendinge van het eene weezen groeit het ander, en verschilt niets in natuur, als dat het, of meêr wateragtig, of meêr vuurig is, dat is te zeggen, iets meêr van den man, als de vrouw bezit, want NB. lugt, en aarde zyn slegts eigenschappen, die aan de twee eerste verknogt worden, door de zulke, die den waaren aart der zelve niet begrypen. Met vuur, en water uit te beelden kan ik de heele Chymie voldoen, dewyl ik uit de oploszinge der hardste kyën kan toonen, dat het water de wortel is van het vuur, gelyk het vuur de oorzaak van 't beweegen. Met die twee roszen kan men een heele wereld van stookkunde afloopen, en die regt verstaande, begryp ik al wat kan verstaan worden, want de opper oorzaak der dingen kan van niemant, die van de opper oorzaak veroorzaakt is, begreepen worden, dewyl dat alleen over is

voor die zelfsheit, die geen ander keurt voor zyn stam, en wortel, als zyn eigen zelven, die, een Idé van zyn zelve hebbende, alle dingen daar doet, om door dezelve te doen zien, dat de maaker van alles vry scheppende, ons eene vryheit vergunt, om door die dingen, zoekende naar het onbepaalde, uit te gillen, dat wy slaaven zyn van de eeuwige vryheit, en ons laaten aan den Geever, op dat die onsschenke, het geen ieder kan ontfangen, zo hy ontbloot van eigen keur slegts wagt op de indaging van een ander, die zig kent oneindig te zyn, door ons als eindige te beschouwen. Zo dra de ziel haar zelve beziet, als een gewrogt van den eeuwigen adem, zo vervalt haar eigen liefde, en ze ontvlamt op die, die niet anders kan als eigen lieven. Dat is die sleutel, daar ik zo even van sprak, die in de tydelyke dingen verzegelt leit, dog die zig niet grypen laat, ten zy de dingen los worden van hun eigene begeerelykheit. Nu kan dit zo wel niet geschieden in een wezen, dat minder is, dan een volmaakter, ten zy de volmaaktere, te weeten de mens, en onder die een gezuiverder mens zig weet te verliezen in die materie, die hy wil verbetert zien. Hoe dit geschiet zal ik u zeggen: zo dra de wil van een creatuur synpathiseert met de oorzaak der dingen, zo heeft het geen eigen belang, of wenssen meêr, maar zig laat ende bearbeiden van de eeuwige stilte, zo wort het zo gedwee, zagt, en smeltende, zo dun, subtiel en vlug, dat het oogenblikkelyk een materie aanraakende, dezelve van iets particuliers verwiszelt in een algemeene kragt; ik zeg het huuwelyk van zyn geest met den oppergeest, doet de mindere geesten dienstbaar zyn aan de eenswillentheit van het schepzel met den schepper, waar door het ligt is van nagt dag, van water vuur, van aarde, goud te zien. Dat is de steen der wyzen, die tinctuur der ouden, het wedergeboore zout der Arabieren, het geheimenis, dat de *adepti* bewaaren, en dat zo veel duizende knoeijers te vergeefs uit hun dodelyk vuur en flets water tragten te baaren. De eeuwige vonken zyn vuur en water, en die zyn zelve kent, om dat hy Philosophice wort van een ander gekent, heeft in eene vuist die beide elementen verëenigt, tot een onoplosselyken geest, die de stookbaazen der benedenste prullen niet en kennen. De vattinge van een eenheit, door twee verscheide geslagten, is maar een waarneming van de inligtinge der boven *astralise* straalen. Dat uur, dat oogenblik te kennen, dat de verborge wysheit pal staat voor het flikkeren van het ligt, is de bezwangering der jonkvrouwelyke aarde te proeven, en in voor-, en tegenspoet gelaaten te blyven aan de soeveryniteit van den grooten Vader der dingen, is de

baaring van het vyfde weezen, dog dit moet weder getoetst worden, of het ook oplosselyk kan gemaakt worden, door eenige ontmoetingen van tegenspoedige vlammen, dewelke het verduurende, zonder waggeling op de test blyvende, zig zelve doet kennen voor een ontzelft weezen. Dit is de zaalige vrugt der Chymise wysbegeerte, die de ziel smaakt in de gelukkige velden der afgescheidentheit, na datze deze vergetelbeek des werelds en derzelver eidelheden met een doorboorde kiel, of aan een gelapte boot van kruis, en wederwaardigheit doorvaaren hebbende, het anker werpt in een meêr dan Saturnise eeuw, waar in de verscheidentheden der begeertens, in een nest rustende geen Lycaönnen ontmoeten, om dat vreede, geregtigheit, en liefde steets bloeijen, als de eigenheit aan de andere zyde gebleeven niet kan stappen op den oever der stilte.

Hai Ebn Jokdhan. Uw woorden van dezen dag hebben my beter voldaan, als die van laast, dewyl een man, die naar het volmaakte tuurt niet geerne van het mindere hoort. Hy die de eeuwige oorzaak ziet, en al zyn zinnen verliest in de afgescheidentheit van alle beelden, en vormen, weet van geen goud of anderen schat, als slaaf eigen te weezen aan den Monarg der natuur. Zelfs een diamant te zyn, of 'er een te hebben, het Robyn teworden of het te zyn scheelt oneindig; gout te moeten wezen, of het reets te vertoonen door zyn natuur en gaaven, is iets anders, myn Ali Puli, als droomende wysaartstuffen. Toen ik alle dingen zogt te kennen, en te hebben, toen kon ik, toen had ik niets, maar nu ik niets wil hebben, kennen, of zyn, zo stroomen levendige beeken langs myne aderen; de Tagus, en Ganges, het Indus, en Pactool bruist in myne lippen. Ik ben vol van Nectar, en ledig van my zelven, om dat ik my zelver verloor in het zoeken naar wat anders. Vind men zo het oneindige, als men zyn zelven vergeet! waarom niet eeuwig zonder my gezworven? wat doet Hai Ebn Jokdhan met zyn romp, met dat vooze tydverdryf! dewyl het hem verhindert om booven het firmament te streeven. Had myn gezuiverde geest deze schaduw niet om zig, hy was vlugger als de wind, hy bleef niet op den bol der aarde huizen, maar zwenkte in zyn wortel lyveloos in, en was zalig door verslonden te wezen in de kil en bron der geesten. Maar neen ik wil dit niet, dewyl ik niet anders moet willen als ik voel, dat ik moet weezen. Zouw ik gelukkiger willen zyn, als gelukkig te weezen door zo te blyven als ik ben? dat zy verre, want niets let my, als dat ik zomtyts voel, dat ik nog geen niet en ben. Een kleine adem blaast tegens den vollen wind, een

damp, een nevel wil den grooven zak sluiten van den grooten Eölus, en Vader der winden. Neen, Jokdhan, neen, laat u beweegen van één éénige spil, zo zal de vlakke Zee u de gronden toonen van de ryke oorzaak des waters, die vuur spout, als men wil peilen met een dieploot van reeden, het geen ons verstand overtreft. Het zin ken is de ziel van het dryven, de oogen te sluiten voor de werelt, is de hemelen zien, zyn zelven te werpen in den Oceaan, in de baaren van liefde, in die rommelende ingewanden der godheit, is deelagtig te worden een andere natuur, als de onze wil weezen. Het opperste van 't Heel-Al is zo volmaakt, dat niemant het kan naderen, als met verwondering, want die het naaste komt tot de juiste natuur van God, kan 'er het allerminste van zeggen, om dat booven alle zinnen te steigeren het top punt is dier wetenschappen, waar van ik staamer. Ach! kende ik minder zeggen! was ik stom! verloor ik myn Idé! myn kennis! myn afschildering van het eeuwige, door in het eeuwige te verdwynen, en door gedommelt te worden in de verborge nevelen, in de oraculen, en heilligdommen van het ontoegangkelyke, wat zouw ik toonen, dat die Algenoegzaame wonder is, om dat ik niets konnende uitten, zouw te kennen geeven, dat de uitbeeldingen van het oneindige maar schaduwen zyn van die waarheit, die ik omhels. Weg wereld, weg bespiegeling, weg Jokdhan, maak plaats voor uw maaker, en zwyg voor den spreeker der dingen.

Ali Puli. In hoe veel aderen spat de geest van Ali Puli niet uit, die pas ontenkelt, de algemeenheit omvat, met een staamerenden mond! komt eindeloze vormen, komt donkere kelders, en klooven van ledigheit, ik zal u vullen met een zelfstandig niet; ik ben boordenvol van duistere oraculen, en zal barsten van wind, zo ik myn adem niet en stort in uw gaapenden honger: daar krygt myn waaszem vaart, daar damp ik heen, daar slingert de nevel om de zon, daar druipt myn liefde, de speen van myn boezem in den nagt, en doet de starren proeven, hoe het vuur, uit water ontvlamt, de aarde cristalliseert: de takken der maan die bloeijen door Apol, en de hoorens van Diana raaken vol als de zon de stonden van Latona's Dogter verrykt met zyn vlammende kuszen. Heb ik ooit goud gebooren, de aardbol vergult met borduurdzels van *Sol*, het *aurum potabile* geschonken aan de dwaalende elementen, ik zal my zelven delen aan my zelven, de hooftstoffen verslinden in een naauwe balg, in een buik, in een lederen zak vol wind, tot hy borst en scheurt, en zig tot het oneindige deit. Wie is voor zyn zelven, als de oorzaak alleen,

en om dat ik geen oorzaak en ben, wil ik voor myn oorzaak ontworden, op dat hy zig oorzakelyk verklaar op myn versleeten puin! op de ruïnen der eigenheit! op die plant een ander, dien ik blindelings aanbid, zyne zegentekens! dat hy, die zig zelve kent, zig in my ken! is de zugt van dit gemoet! want dit is het einde, het oogmerk des maakers: hier toe zyn wy geworden, om door ontworden van alle eigen drift een eigendom te verstrekken aan de soevereiniteit der opper oorzaak, die aanstonts gekent wort, als wy ons zelve kennen, want zig bespiegelende als een gewrogt is de deur om tot den Schepper te koomen. Die by de stoffen begint, die eindigt in den onstoffelyken, want ten einde van 't begrip zo wort het onbegrypelyke meester van onze meeningen, die, hoe volmaakt ze zyn, dog veel verschillen van dat weezen, dat vry van meeningen zyn eigen gronden peilt, door gewaarwordinge van zyn zelfstandigheit. Het onderzoek hoort aan den mens, maar hy die booven mensselyk is kent alle onderzoek te zwak, om het oneindige te gronden. Dat hoort hem toe, aan wien ik hoor, om dat hy zig onverdient aan my geeft, die een Nietje ben van het eeuwige Al. Die zaalige bespiegeling is myn rykdom, want nooit ben ik volder, als dat ik ledig schyn: als my dunkt, dat het minste der natuur meerder is, als ik ben, en dat ik minder, dan een worm ben voor het al ziende oog, zo voel ik iets, ach! ik kan het niet noemen! druk het voor my uit, ô Hai Ebn Jokdhan, en ondersteun myn verstomming met uwe twyfelagtige toonen, met die verrukkingen, die de geesten verslinden, die magtig zyn de zielen te boeijen aan uwe dreunende Bergen, aan die aardbevingen van u stuivende vuuren! daar opent zig een wereld vol van wonderen! de afgescheidenste man, die slaat op de Poolen der natuur, dat de afgronden beeven, en de hemelen loeijen! hoort toe, hy begint:

Hai Ebn Jokdhan. Als wa ik een enkele stem, een eggho van duizent rotssen, en wrong den donder uit de vuist des blixemtorssers, ja stommelde op de orgelpypen van 't Groot-Al met den hemel, die de Atlas op zyn schouderen torst, een nooit gehoorde dreun, ik deed vergeefze moeite, om uit te drukken de taal der stomme wysgeeren, als ze ten einde der kennis daalen, in de genietinge der armoede, en ontblootinge der creatuuren. Die dit wil weeten, en keenen, die ga my voor in een vernitiging van zyn eigen zelven, die worden armer, als arm, die roemen in zyn zwakheit, die verwondering zig over den rykdom van zyn schepper, die agte de minste, die hy ziet, beter als zyn zelven, die vinde ieder goed, maar zyn zelve kwaat, die doe zelver niets, maar laaten zig aan een ander, op dat hy gemaakt worde, het geen de volmaaktheit begrypt dat hy moet zyn. Ach! in dien staat, raakt een slaaf op den troon, en worm, een mier, een zielelooze mug, een vezelagtig stof geraamte dobbert in goud, in bloed, in het zout der natuur. Het zouw niet grooter, niet beter, niet volmaakter willen zyn, als het voelt dat het moet weezen, om uit te drukken, de wil van den soeverein, die het niet anders begeert, als het is, want zo de oorzaak het anders wilde, zouw het anders worden, nu niet anders te willen worden, als de oorzaak wil dat wy zullen zyn, is de opperste trap der volmaaktheit; dat noemen de zuiv're geesten eens willens te weezen met den volmaakten geest, en ik verzeker my, dat alle die de hoogste top der godkunde in dezen hebben bereikt niet anders begeeren, als de wil te vol-

brengen, of in haar te voelen volbrengen van hem, die dog om geen tegensmorring van een ander zal laaten zyn voorgenoomen bestek te voleinden. Daar was geen ongemak, nog last in de wereld, nog geen ziel kende duister, zo men alles onverschillig op nam, in toeverzigt op zyn Heer en Kooning, maar om dat het arme schepzel bewoogen wort, door de elementen, en in steê van afhankelyk te blyven alle dingen wil stuuren, naar zyn verkeerde, of eigene begrippen, en overleveringe der zinnen, zo zukkelt het gints, en herwaarts, en vind niet, het geen de verliezer van zyn zelve, krygt, door enkel God zoeken. Wat zouw ik hier van konnen vertellen, kon myn zwygen verstaan worden!

Ali Puli. Ei spreek niet meêr, want de mededeelzaamheit van uw geest bezwangert my met uw leeven. Ik ben onderworpen, ik ben lydelyk, en vrouwelyk voor uw bewegende kragten! ik voel een adem in my blaazen, die de myne omsingelt, en myn wind omhelst den man. Ik zie eerdaags uwe eeuwige kind, de Philosophisen steen, de gebaggerde paerel uit de wel der natuur op myn schoot pryken, met *Sol* en *Luna* in de vuist, terwyl de balszem druipende uit de speenen van myn liefde de werelt zal genezen van haar bedorve pest. Welke tyden zyn voor de deur! als de eeuw haar zelve wars zal tasten naar de magneet der starren, om de dingen te keeren in hun begin. Hoe wil Venus Apollo koesteren als Mercuur het zilver van de maan zal vergasten aan Jupiters dis, in spyt van Mars, en Saturnus, die uit de schaalen van Ganimedes slurpende, haar wreevel zullen vergeeten door de muscadellen van Aether. Dan wil Coelum rinkinken op Atlas schouderen als de Tartarus zyn Erebeese hoolen wars zal steigeren booven het firmament, en doen Neptunus vlammen op de boezem des vuurs, waar door de hooftstoffen verëent hun quintessens zullen zien bloeijen van die lauweren waar mede Faebus zyn lokken dekt.

Dit kleine vaers, op den Zeehopman KORNELIS SCHRYVER *gemaakt, wegens het aan strand jaagen van den Algiersen Waterschuimer, op de Tetuaanse kusten, wort den Lezer hier nevens geschonken*.

De water Sultan, bars, op SCHRYVERS zegenpraal,
Stapt, uit zyn meirzerail, langs kabbelende baaren,
Den Keizer van het vuur op zyn triomphaltaaren,
Met golven te gemoet van snorkent bloedcoraal,
Dog neigt den tulleband, voor 't meiter van de zon,
Dat tans het breet toppet, omspant, met diamanten,
Van groots geflepender saffier aan alle kanten;
Als Luna's wereldskloot, op 's aardbols bergen von:
Dan 't eeuwige metaal braakt ons een donderaar,
Die, als een Reus gevormt, door zulpherende rotssen,
Den blixem van de hel durft in het aanzigt trotssen,
Om Neêrlands Leeuw te kneên, op 't steilst' van 't pronkpilaar,
Dat Hercules beklom, met eene knots van staal,

Uit Etna's moortspelonk van Mulcibers geklonken,
Als hun Vulkaan, aan 't smeên, om 't bulderende ronken
Van Mars, hem streelen liet, in Paphos marm're zaal,
In 't aanzien van Jupyn, dien snoever, die om hoog,
In 't midden van de Goon steets stoft op zyne orcaanen;
Als of zyn kwasten slegts, maar starren konden taanen,
Om dat hy eens een Beer van 't Noord, in 't aanzigt spoog,
Toen hy den langsten gits der Typhons tegens kwam,
Die Ossa, op zyn schost, ten hemel op wouw beuren
Om Coelums koepeltent aan vezelen te scheuren,
Door 't botssend storm rondas van een verwoede vlam.
Neen, neen, daar zyn 'er meêr, in onweêrs vagt gedost,
Die Lycaönnen, in een Zee van gloed doen smooren,
Als zy, met ritsig kruit de kielen ringelooren,
Al eêr Eoöl, met wind, den rug der Duinen rost.
Wy hebben hier een held, die uit gehart mortier,
En vreesselyk Kanon is tot een Berg gegooten:
Al wiert Saturnus zoon eens van zyn troon gestooten,
Hy kransten hem, op 't nieuw, met bossen van lauw'rier.
't Is hem geen kunst, om in één togt, twee Hydra's kruins
Te kneuzen met de byl der waterlandse goden;
Waar hy den steeven gonst, is Moor en Turk gevlooden,
Want henksten van Algiers verwiszelen in ruins:
Zy druipen van haar Meêr, met ingekrompen staart,
Als reuën van de hel, voor Alcidese zweepen;
Hun schonken loeijen nog, om de etterige streepen,
Die hy, met schroot van moed heeft op hun bult geschaart.
Voor altoos, in uw nest, Barbaar van 't yz're woud,
Dan 't geen myn Jason deed van daag, doen and're morgen.
De Vorst van 't Y, en Maas, die slaapt vry zonder zorgen,
Wanneer zyn stuur slegts blyft in Mavors vuist vertrouwt,
Die ik een zetel bouw van Peru's gulde kaf,
Door Poolen der natuur, tot een Tropheé geklommen,
Waar langs vier Famen, op trompetten staan te brommen:
Deez' rukte Daphne's pruik van Faebus schedel af,
En stolde tot een star, om aan den RUITERS zy,
Die, als een Faenixzon der wakk're Batavieren,
Wel eêr, met TROMP, en SCHEI van 't West, naar 't Oost kon zwieren,
Te blyven, tot een baak, voor vlaggen van het Y.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1724. N°. 46
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Colombine en Arlequin.

Donderdag den 14. December.

Kom, volk van 't groote gild, met breet getakte toor'nen,
En proeft het dorre hooi van vrouw Europa's schoot:
Want de Oszen hoeven thans wel eens zo steile hoor'nen,
Als toen hun moêr eerst, op een stier, door 't zeeschuim vloot.
Wyl in dien tyd een Bul was Keizer van de wereld;
Maar nu zyn Koeijen Baas, en Meesters van den kloot.
Hoe wort een buffel van zyn Iö niet gepaerelt!
Wanneer hy links, en regts, in 't hondert van zig sloot.

Colombine. Welken vreugde! Goden! hem aan deze wangen te drukken, die ik reets lange meende in de armen van een hennippe star zyne kuisse Penelope vergeten te hebben! dien vroomhart weder te kuszen, die zo veel teekenen van een schielyke dood aan zig had, dat ik het onnodig schatte Barbara's Autaar met kaarszen ten zynen opzigte te bruiën! dien Arlequin te voelen dobberen op een kwynender mond, die sinte Dismas jeugdige verdiensten surpasseert en ligt geen ouden dag staat te haalen om dat zyne jonge pogingen het begrip der grysaarts overtreffen.

Arlequin. Welk een wellust! hemel! weder te vinden, die ik vaststelde, dat in een kwylstoel versmoort den tol der Lelyen en Roozen zouw betaalt hebben aan den Pagter der Achereese domeinen! de vleijeryen van myn Circe te hooren, die zo meenigen jongeling in een zwyn heeft herschaapen! en zo veele uitgerammelde zondaars heeft bekeert, door haar het *vanitas vanitatum* der uiterste pogingen te doen peilen in een vrouwelyken schoot! te stranden op een boezem van wind met een

sprenkeltje vuur! en een meest uitgebrand zwavelstokje te steeken in de schaarsbewaarde tonder van myn Colombine, is iets dat het Eliseum der Digteren te booven streeft!

Colombine. Hoe droeg zig myn minnaar onder de snollen? en hoe groezemoesde Arlequin onder de Wyfjes, toen de huuwelykslippen van Colombiên, verstooken van het zog der natuur, aasden op den afval der Ryken? waar kreegt gy Poen, toen myn beursje van elk geluist, meêr gaapte om een schelling, als outyts om een vuist vol ducaaten? spreek, myn lieveling, spreek verhaal ons uwe gevallen. Hoe leeven de fyne geesten zonder geld? en op welke wyze streeven de Sinjeuriale kalissen hunne magere planeeten te booven? geschiet het door de steenen? of troevense Jas, op Venus menellen? streelenze afgeleefde schimmen? of aazenze de zuigsters van Paphos zilv're speen, met de cornoeljes der Faunen, en Priapen? zing op, verhaal my de gevallen van Ulisses, de daaden der goude torren, het leeven der dwaalende helden, die arm, egter den ruiterlyken beker zwelgen, ten laste van het gemeen.

Arlequin. Zouw ik beginnen by den man, daar de entingen der dingen op de vrouwen hen aanvang genieten? zouw ik u zeggen, hoe een schraale Polden ketel der mercurialisten schuimt, dewyl het Wyf de *causa movens* aller draaijende globen verbeelt? ik zouw verhaalen, dat een jonker zonder duiten op de magneet loert van *Sol*, door *Luna's* stonden te dempen, en dat de dobbel de ziel is van een vent, die dagelyks het vlies van Hymen te koop draagt, dat hy voor jaaren heeft geschonden, daar de meisjes thans een heele Carravaan van zwervende Pelgroms niet alleen *gratis* logeeren, maar zelfs hunne revenuën verkwisten, om den offerstander van Mecha te convojeeren, naar de Mahomet haanse gewelven van Diones verbeelding. Neen, myn zuiker zoete Colombine: ik ben geen vyand van my zelven, nog zoek geen Oorelog met pluggen en kogghels, maar wens my te vervarszen in 't pekel van Amphytrite; uit uwe wellen wil ik de wiszelvormingen viszen, en zo gy, meêr als een Lesbidise Saffo ons opening wilt geeven van Ariadnes Weduwelyken staat, zo zal de druiven staf van Bacchus uwe stranden bevogten met muscadellen van Liber.

Colombine. Moet de hooning des huuwelyks, en de amber der liefde dan altyd vloeijen uit de Poëtise kuipen? en mag een Nederduitse kus niet rollen van een Batavisen mond, op een ongeleerde wang, zonder een rist van antique spreekwyzen te uitten? zo beklaag ik het Jufferdom onzer eeuw, dat de waarheden meêr meet by het gevoel, dan

het gehoor. Op één aas weegen wy de verdiensten der mannen, want de balans der Hollandse Grietjes is daar omtrent Correcter, dan het diamantschaaltje der Juwelieren in de Orientaalse Margareten te keuren. Had ik zo meenigen pistool, als ik de verzoekingen heb door geworstelt der Jupynse stieren! en zo meenigen rozennobel als ik pal heb gestaan voor de verlokzelen der eeuwen! wat zouw ik myn bemindes kruin met andere versierzelen kroonen, als hy nu gedwongen is te torssen! myn hart is nog het zelfde tot u, myn snobbelige guit, dat het geweest is voor u vertrek, al heeft het slakken hoorentje, waar in het huist gestadig te huur moeten zwerven, om den band van ziel en lighaam tot uwe wederkomst onoplosselyk te bewaaren. Ik heb in dezen al gedaan wat de pligt is van een vrouw, die niet zonder man kan duuren, om my niet af te zonderen door een particuliere Kettery van de gewoonte der wyfjes, welkers pilooten vreem de kusten peilen. Nu weet ik hoe een hen bestaat, welkers haan de morgen wekker van het Oosten te gemoet trekt om peper te haalen. Zouden de blanke Matroozen by Westindise spoken gerust slapen, en wy om den anderen avond niet een nieuwen Serviteur op doen, om ons de vaak te verdryven, dat was elendig, en ik weet dat lieden van oordeel, als gy zyt, daar niets tegens zullen inbrengen, als dat het jammer is, dat het nagtsallaris van Cyprus kamenieren zo zeer is vermindert van prys, dat men in deze bedroefde tyden 'er naauwelyks meêr meê kan overwinnen, als een kind, of twee, dog dit geschiet meêr door kladders en beunhaazen der negotie, als door brave Makelaars en Kooplieden der neeringryke Steeden. Waar maar een duit met eeren te verdienen valt, snuivender tegenswoordig duizende op uit. Het getal der loontrekkende Juffers is zo toegenoomen, dat men voor een stooter, waar van een pistool op doet: ja zo myn lieve Arlequin vervallen alle kunsten en wetenschappen: en is 'er al eens hier en daar een gelukkige Dame, die een stuivertje by een man van fatzoen overgaart, wat is het anders, als voor uitzuipers? koomen de Waaltjes en Moffen niet by heele doozynen over, om op Katten te aazen. Als een Hans donder maar zo veel penningen uit zyn patrimonieele goederen kan by een schraapen, dat hy met een kaalgenopt vagenbonderend kleetje kan geraaken op onze bodems, is hy vliegende een groot Sinjoor, en vertoont ons vaak een Ridderorder, die men met zwynen te hoeden in Westphaalen alzo min heeft verdient, als met hier op schildwagt te staan, wanneer de onderhouder van een Snol de Lythanie der Heidense Goden in den Tempel van Venus prevelt, om

zyn uitgerekten adem niet ontvrugtbaar te verliezen.

Arlequin. Hoe gerustelyk schud een man van kennis in vreemde gewesten zyn beursje niet uit, als hy weet dat de spaarpot van zyn matres nimmer ledig staat van kluiten! en wat is het een geneugte voor den reverteerenden bul, als zyn blanke Iö hem de welkomst laat toe bulken, door eenige van haare overgewonne Kalveren, waar van een halve stad den tytel van Vader met een goede conscientie mag voeren. In die tyden, toen de Boeren niet buiten hun Karspel liepen, hieuw Heeroom altyd Boek van de reekeningen der Koeijen, en hy kon aan hupse Deerens op een uur zeggen, wanneerze jongen zouden werpen, maar nu de de reiskunst, en het heen en wedertrekken van Ryken en Steeden naar Ryken en Steeden is ingevoert, is de heele wereld zo aan den ander verzwagert, dat een Heer van distinctie de hand van broederschap dikwils aan een Ratel wagt of Vullisbeer volgens reeden niet mag weigeren. Hoe meenigen dogter joelt in de armen van een Lakey, die vaak den klederbezem van Themis langs zyne lendenen heeft voelen danssen in een ander gewest, en wat stempelt zommige Kantoorknegt al Munsterse daalders en Keulse kopstukken, die elders geregtelyk verbooden, hier voor gangbare munt willen geschat zyn, of by foute van dien hen zelve aan de Hebreën verpaszen, die geen kooren van de moolen wyzen, al waaren de zakken gemerkt met de signetten der Justitie. Ik denk niet myn Engel, dat gy uw geest, met het vlees van Israël hebt doen conjungeeren, want het moet 'er al hart op aankoomen, als de Talmudse nooten van Rabbies gedrukt worden op de kouszenbanden der Kananietise Juffers. Dit zyn de uitterste frontieren der eerbaarheit, en zelden ziet men de kleuters in de armen van Sems geslagt, of ze zyn de monstering van Jafets zoonen al taamelyk gepasseert. Ziet, ziel lief, ik ben van de kwaadste slag van Hoorendragers niet, als je wel hoort, dog het werk der onderlinge liefde en mededeelzaamheit moet zig niet verder uitstrekken, als onder onze geloofs genooten; ik wil zeggen: de zuiglammeren van Roomen hooren hen met de Joodse Wolven niet te vermengen, dewyl onder de Sociteit der eersten overvloedige wol is om de naaktheit van Eva te dekken, al schieten de laasten met hun borstels niet toe, om de noppen te veegen van de sluiëren der dwaalende zondareszen. Ik heb nooit in de vyver van Moses of Aäron gevist, en daarom begeer ik niet, dat het slagtmes van Levi aan myn Vee zal schuuren, ten zy ik van de tienden profiteer, die het Altaar van Paphos verdient, als de zikkige Bok brand in de lommer van een deel uitge-

vlamde of overgeschootene vonken eenes meest doorzengde konfoors.

Colombine. De agtbaarheit van Papa heeft weinig klem, als Mama de kost moet verdienen, en daar de man aast op de winkel van zyn vrouw daar zyn zyne beveelen, net als de verzoeken der Knegten by hunne Heeren te schatten. Wy volgen nooit de Capricen van een tyrannig hooft, als de nederigste valeijen, de puilende bergen, die schraaler vallen als Acteons lauweren, moeten voeden met haar zap. Als een vent, die geen duit en wind, zeit ik verstaa het zus, of zo, dan heerst de doek booven den broek; dan maakt men poppen van Moeders Santeetje, en Jan Goedbloet krygt de kost met het wiegen der kleintjes, die zyn Buurman heeft toegestelt om hem het Vaderlyke regt te doen maintineeren over erven en spruiten, die hy nog gebouwt, of geplant heeft. Een Kaerel die de werelt heeft gezien, als gy, hoort zig te verblyden, als 'er maar een dukaton blonk in de vuist van zyn huisgovernante, zonder zig te bekommeren, of ze *per fas* of *nefas* was geschacchert. Of men met zyn hooft, of zyn staart, met zyn kop of zyn gat de kost wind is dat niet evenveel, als men het maar met eeren doet En wat is eer? spreek..... hoe zwygje? ach! myn onnozele zul, daar is zo veel manier van eêr in de werelt, dat je het niet gelooven zout; en wie is 'er zonder eêr? de Dieven en Bedelaars hebben zelfs een zeker fatzoen onder malkanderen, dat het verstant der wyzen surpasseert. Zyn 'er wel schepzels in Europa, die meêr op haar regt staan, als de Hoeren? of schynheilliger Vrouwen en Dogter, als die veel van deze en geene gemoffelt zyn. Foei! 't is schande, myn Engel, dat gy niet beter dooroeffent zyt in de practyk der eerelyke Vrouwen. Moet ik u zeggen, hoe ik dag en nagt heb getopt, om in u afzyn zo een jong Arlequintje te winnen? wat heb ik meenigen zuuren stoot uitgestaan, eêr ik het zo ver heb gebragt! en al deftige lieden by avond en ontyden aangesprooken, eêr ik een popje verkreeg, dat u gelykt, als of het, naar Tryntje moêrs zeggen, uit uw troonie gesneden was! dat is mirakel boven mirakel, maar daar aan kan myn liefste ziel zien, dat ik met myn genegenheit altyd by u ben gebleeven, schoon ik vaak, uit nood, als in Algierse minneketenen van Barbaren ben mishandelt. Och! als ik nog denk, aan dien zwarten nikker, die myn zilv're kuisheit besprong, schynt het my toe, als of dit hart zal barsten. Ja ziet daar ik moet huilen, al voegt het geen wolk te regenen, als de zon schynt, ik wil zeggen, ik hoorde op uw wederkomst te joelen, en te laggen, in steê van met traanen uw wangen te bedauwen, maar 't is dat ik niet kan vergeeten, dat die pes-

tige vent my! och armen! naakt liet zitten, toen hy my bestruift hebbende beval aan de zorgen van het nootlot. Duizent maal zugte ik om Arlequin! ach! was het dat myn tweede helft slegts kwam, om dit gebak om te keeren! maar neen, ik was als een verlatene Weduwe, die na de dood van haar beminde nog zyn beeltenis moet baaren... helaas...

Arlequin. Nouw zagtjes, Colombientje, zagtjes, want wie kan het gebeeteren, als de vergram de starren in conjunctie treeden om onze gelukzaligheden te stremmen, en wat baat het u, uw verledene ongelukken te herdenken, en my, of ik gewaar wort, dat de lauwer van Acteon een tak vyf zes min of meêr komt te schieten op dezen ryzigen heuvel. Ik verwonder my over deze gevallen niet, want myn Moeder zaliger plagt altyd te zeggen, als ze uit roeijen gaande een zoon zag ter werelt koomen: deze, zo hy anders tyd van leeven hout, zal de Koekoeks order al weêr vermeerderen. Het scheen, of ze een Cumaanse Sybil was, als ze van die materie wicchelde, en ik verzeker u, dat eêr ze uit een Moszelkruister overging in een Vroetvrouw der Grooten, zy myn Vader den Schoenreperateur zodaanig heeft bestooken, dat de beste Amsterdamse Pinxterbloem by die kroonversieringen niet zouw kunnen haalen. Dog hy deed, als ik, en stak het hooft in de wind, en raakte door dien weg alle zyne rampspoeden te booven, ja had het geluk van in fraaije gezelschappen den beeker te pooijen, wyl onnozele drommels, Jan Hennen, en Piet snotten met een scharrebiertje te slurpen de stormbreszen bewaarde, zo ze meende, van hunne huuwelyksfortreszen. Waarom zouw hy, die een ander hoorens plant, dezelve gewigten niet torssen? en om welke reden zouw ik slimmer als een Heiden zyn, door niet te begeeren, het geen ik myn evennaasten schenk. Ik heb te veel van de wysgeerte geproeft, om ondankbaar te wezen, en zint ik een jaartje twee drie buitens Lands heb gezworven, heb ik genoeg geleert, dat alle Natien des werelds zo wel Zwagers zyn van ons, als wy van hen: datje in Vrankryk eens kwaamt, Colombine, je zouwt zweeren in Holland te zyn, want de Kinderen worden daar even zo toegestelt als hier, en in Engeland, want men gebruikt 'er ook zo wel Buffels, als Stieren toe, alleen de witte Koeijen hebben zo geen Argussen als hier, dewyl de mannen daar te Land de welleventheit beter verstaan, als in dit laage gewest, en om de baan niet opschieten, als 'er gekolft zal worden. Het is maar, myn Heer uw dienaar, en daar meê raakt Mars by Venus te kooi, dog hier wil een Os zyn eigen Iö bewaaren, en alle de Kalveren van zyn wei alleen ma-

ken, zonder te penetreren de nootzaakelykheit van Europa's schreeuwende honger. Foei! ik wort kwalyk, als ik aan de jaloesy denk: wat komt dit in den egten staat te pas, inzonderheit by mannen van verdiensten, die 'er dagelyks op uit snuiven, om al sluikende hun kooren, op vreemde wind- en watermoolens te maalen. Zyn we arm, en kaal, myn lief, wy hebben een ryk gemoed, en een mededeelzaam hart. Daar is altyd nog een kruimeltje ten besten voor hongerige zielen, by wel vergenoegde menssen, en schoon gy Arlequins nootdruft wel op moogt, en hy moeite vind uw gaapende driften te vullen, nog deelt hy dan, en dan meêr aalmoessen uit, als iemant wel denkt, en gy zouwt bevroeden, hoewel ik, onder ons gezeit, juist altyd niet onbeloont voor myn goede werken vertrek, want de mode der magere reuën is op vette teeven te aazen. Hoe zouwden de sprinkhaanen van finantie, en de schrale kevers dezer eeuw aan de kost geraaken, zo ze de ryke myrten spryën der onbedreeve, magtelooze, en domme tuin ruspen van Paphos niet in Compagnie bezaaten. Zouw een Mof zulke parade wel konnen maaken, zo hy niet bikte op den haver, dien een milt heerschop in een ledige Venus zak giet? ô neen, alzo min als een rappige knoflooks devotaris het leeven kan rekken, zonder zyn Pelgroms staf met moszels en schulpen te behangen, alzo weinig kan een arme Duitser een duit aan zyn schuldeissers geeven, zo hy op een stoel met zyn sleutel het nagt kabinet niet op en stak van Mevrouws begeerelykheden, en dan is het nog een wonder, als hy splind schiet, want hebben is hebben, en krygen is kunst.

Colombine. Wat dobbert deze treurige ziel, ô Goden, in wellust! nu ze hoort, dat een en het zelve begrip aan twee egtgenooten gemeen is! hoe zelden vind men dit in den huwelyken staat, by lieden van order, en meêr fatzoen, als wy zyn? wat zien ze op malkanders lonken, en wenken? en wat is 'er een leeven als een regtse kus wort slinks besteet? als het wyfje maar eens struikelt is oomkool straks zo verzet, als of 'er zyn zuiglam den bek by zouw inschieten. Ach! de gevoeggelykheit, de gemakkelykheit, en het geduurig toegeven der vrouwelyke zwakheden die bouwen het huisgezin. De Kindertjes groeijen, als van zelfs, als Papa niet te naauw ziende is, en de mannen zyn altyd even vriendelyk, als haar Hen niet te juist let op de spooren van den Haan. Kon ik de werelt, die vergenoeginge doen begrypen! die rust en vreede doen proeven, die uit de eensgezintheit groeit! ze verwierp haar vooroordeelen tegens de Koekoekery. ô Ja, de Acteonse stander zouw op de-

hooftgevelen pronken, ieder zouw de grootste hooren tragten te torfzen, en elk zouw een Arlequin op zyn zelven zyn.

Arlequin. Zo was het in de eeuw van Saturnus, naar myn beste onthouwt, want de onreine Varkens sliepen op roozen, en de blanke Swaanen trekkebekten toen met donk're Raavens; de Godinnen waaren altemaal sluiphoeren, en Jupiter was een hoorenbeest. Niemand der planeeten of starren ging 'er uit zonder met een sontansie, of paruik van harten stoppelen te pronken, en 't streê tegens de mode dier tyden, dat Vulcanus zyn Concubien aan geen Soldaat zouw leenen van fatzoen: de hel verzwagerde zig met den hemel, eêr Coelum zyn ballen verloor, en toen Venus, uit het water groeijende, haar voet op het Landschap Ciprus zette, waaren alle despuiten der natuur zo heet, dat de aardnimphen scheenen te versmagten voor de naderende straalen der liefde. Hoe roezemoesde de man- en vrouwelyke eigenschappen onder een, eêr het zilver van *Luna* de meinen van *Sol* verslond. Nu, nu zit men in een harnas van yzer, want de broek van een sestien jaarigen jongen, zeggenze, past onder geen hoepel rok, dewyl de lantpaalen der vryers worden gestut, en bewaart voor het nederploszen in maagdelyke slooten! de wetten hebben de overhand over de gebreeken, en hy die niet en leest als zyn geburen, pronkt met den tytel van een gek, of een beest.

Colombine. Myn Arlequin! myn Apollo! myn Vraagbaak! myn Oracel! en Drievoet! hoe diep polst gy met uw vuur in den Vrouwelyken Oceaan? en hoe ryst gy uit dat pekel weêr naar den gehorenden Jupiter? wat vind gy al eiëren in dat nest waar in het eene stof het ander pikt? heillige Koekoek, gy broeijes van alle de kuikens! en zoon van Saturnus! die u niet hebt ontzien als bul te loopen, om onze waarde Moeder Europa te vleijen, wat lammeren zal ik offeren langs uwe hoorenen, om u te eeren voor het wederschaffen van myn Osje. Dit butfeltje schynt een afzetzel van den Stier! deze Arlequin strekt een spiegel voor het uitschot der Kaerels, en Colombine is, 't geen ze geene Juffers wenst te zyn.

NB. Verwagt het vervolg dezer t'zaamenspraak, over veertien daagen, dog wil ondertussen de Henxtenpis, die u Faön, en Saffo zullen leveren, eens met een Doctorale graviteit visiteeren, om dus te penetreeren, of de Herboore Oudheidsschryver niet alzo wel een Mecchelsen Gardiaan van nooden heeft, als SWAANENBURG.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boek verkoopers.

Aº. 1724. Nº. 47
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In twee Heldendigten verhandelt tusschen Faon en Saffo.

Donderdag den 21. December.

EEn blixemende drom, of donder van gedagten
Rukt uit deez' vedel voort, op flukse Faenixschagten,
In 't aanzien van de zon, die op zyn kar besterft,
Om dat een bruine nagt zyn kleet met starren verft,
Terwyl hy vraagt: wie durft den toom en blanke maanen
Van myn doorgloeid gespan, met donk'rer uuren taanen,
Dan ik tot lyfstaffiers heb van myn stoet gekeurt?
Is 't niet genoeg, dat reets Parnas den mantel scheurt,
En ziddert voor uw Bok, ô moortorcaan der eeuwen?
Of moet gy, op uw wal, myn Eggho overschreeuwen,
En gieren, met een bas, die niemant kan verstaan:
Dat slegts de wereld groeit, door 't staadig ondergaan?
Wat raakt onz' Diadeêm uw stuurse diamanten?
Zult gy een bet're toorts, op Coelums meiter planten?
Gy vlugger zyn, als ik? die langs een riem van smalt,
Saffieren zwaaijen doe, door 't vuur, dat heftig bralt,
Gelyk een sulpher poel van eeuwige robeinen.
ô Neen, men laat zyn gloor dus door geen damp verkleinen.
Beurt vry uw schobben op, van Mulciber gesmeet,
De peilen zyn reets lang voor Pythons huit gereet:
Wy treffen met één schigt wel hondert duizent spooken.
Zag Jupyn Typhon ooit in Rots en Berg gedooken,
Toen hy te schor van moed wouw van den rykstroon zien:
Hoe of een enk'le wil vier winden kan gebien;

Wy beuken u ter neêr, ô Faëtonse menner,
Terwyl de waare kunst natuur, en haar gewenner,
Op hooger Duinen poot, als hier een Faöns snaar
Taff'reelt, op Saffo's lier, gelyk een woest barbaar,
Die orgelklanken bromt van ongewoone toonen.
De liefde moet men met een tuil van bloemen kroonen,
En niet met bars geluit, waar voor Kupido zwigt:
Dog 't schynt, dat Faebus Swaan ontaart is van zyn pligt,
En 't groot Heel-Al dit rond wil draaijen naar zyn wenken.
Wat kan een losze kruin voor galmen niet bedenken!
En snorren, op een trom van dreunend krygsklaroen,
Een ak'lig veltmuziek, dat niemant naar wil doen,
Als die verbastert van den rei der zonnelingen,
Slegts, op een dolle hoos, naar 't dak der Goden dringen,
Om neêrgestuuwt te zyn, in de Icareese golf,
Die de al te stoute veêr van Dedaals bloed bedolf.
Schrik Pindus aterling voor 't zweepen onzer Roszen!
Moest Salmoneus van zyn wagen hoszeboszen,
Toen Elis brug bezweek voor 't brullen van Jupyn!
Waar zal dan uw gareel op 't laast te vinden zyn?
Als ik myn tonder spoor met onverwagte vlammen.
Daar vat myn zwaavel vonk, om u tot gruis te rammen:
Ik zie het dier gekneust, dat onze lauw'ren stal,
En lag van enk'le vreugt, om 't treuren van dien val.

F a o n .
Ik wil een eertrophé van eeuwig marmer bouwen,
't Geen op zyn brede schoft den steilen hemel torst,
Die d'aardbol voedzel schaft, uit zyn onnaakb're borst,
Voor 't flonk'rend puikjuweel van Lesbos wonder vrouwen,

Die Etna's vlammen schept uit hart bevroore rotssen,
En glinsters wekken kan, daar niet als ys klip groeit
Waar van een greize Beer maar sneeuw, en hagel snoeit,
Om met een barren klaauw de warme zon te trotssen.

Hoe ruk ik best van een uw steigerende bergen!
ô Atlas, die uw bult met duizent bossen dekt,
En my een hinderpaal, naar Jupyns daaken strekt,
Die ik van daag, met goud, zal op myn wallen tergen.

't Groot-Al dat valt te klein voor 't brommen van myn snaaren:
   Deez' bas is veel te nors, als datze zwigten zouw
   Voor Clio's orgelmuur, en Faebus kunstgebouw,
Dewylze heeden moet een Duin van werelds baaren.

Schoon ieder zant ons wiert, op 't buld'ren van myn wenken,
   Een nieuwer firmament der bloeijende natuur;
   Ik greep nog sterker wil door 't woeden van myn vuur,
Om ongeziener stof uit 's afgronds myn te denken.

Myn wortel is te diep in kolken weggedooken;
   Ik ben maar enkel geest, een Orpheus onzer eeuw,
   Die met een heldenknots de tyden overschreeuw,
Dat zee, en baaren zelfs, door onze blixems, rooken.

Stuif Oceaan aan stuk, voor 't brommen der orcanen,
   Wy moeten uit uw kil een and're Thetys zien,
   Die wangen van granaat zal aan Neptunus biên,
Om ons het spoor daar door ter starren in te baanen.

De strengeling van bloed, en melk in zilv're kuipen
   Zyn 't eeuwige begin van 's Chaös dikken romp,
   Waar in ik thans myn ziel, als in een lighaam plomp,
Om altoos in de schulp van Paphos vrouw te druipen.

Uit liefde groeit myn naalt tot eindelozer bogten,
   De Tempel, dien ik plant, is op de min geheit.
   Kupido heeft voor lang ons de eerste steen geleit,
In spyt der bitt're gal der vuilste moortgewrogten.

Al spalkte Typhon zyn verwoeden bek vol vonken,
   Van 't Noort naar 't Zuid, om dit ons kunstgebouw, zo stout
   Ten doel gestelt van al wat storm, en winden spout,
Wy zullen evenwel op Delphos boogen pronken.

Ons Altaarchoor dat bromt van Faebus zangcoraalen:
   Dit trotsse wolk gevaart, dat danst, op kerk muziek,
   Het geen Apollo's Swaan, door 't kleppen van zyn wiek,
Op 't steilst arduin afkaatst, om heemelen te maalen.

Doet uwe poorten op! ô volk van stuure heuv'len!
   Of ik rammey, met bars kanon, uw gevels neêr,
   Op dat die eeren galm zig overal vermeêr,
Dien ik ter keel uitdamp, om ieder ted oen sneuv'len,

Die niet op bom, en trom, en fiere lugttrompetten,
   Uitgilt van waar de zon op staat, tot daar zy daalt:
   Dit is een zeegen zuil, die maar alleenig praalt,
Om dat zy een Godin mogt op haar schouder zetten,

Die Maro's hoflier vest op Vorst Homerus wallen,
   By 't bruissen van de Zee, en 't snorren van dat nat,
   Het geen uit Pegasus langs Parnas lauw'ren spat,
Om 't ongeschaapen ligt te doen in golven brallen.

Weg Trooijen met uw gloed, en Griekse herszenspooken;
   Het branden van uw puin verveelt haar Poëzy,
   Als zy ons straalen schetst van heeter schildery,
Die my het bloed, in aâr, en peezen gaar doen kooken.

Ik sta in held're vlam, en blaauwe zwavel mynen,
   't Salpeter is te bars, het geen dat Saffo stort:
   Waarom myn vleugels niet in eene reis gekort?
Op dat ik, heel doorzengt, tot waater mag verdwynen.

Dan dommelde myn ziel in brakke liefdens zaalen!
   Dan dreef ik al het vuur in Doris pekel kar!
   Dan waart gy myn Auroor! en ik uw avondstar!
Die om het morgenroot zouw eeuwig blyven dwaalen!

Wat dag kreeg dan myn git niet, door uw fiere roozen!
   Wat zouw ik dan al zoet genieten uit uw wel!
   Het zwart en 't wit, dat baart een blyvend wonder spel,
Waar door ik nederdaal, om 't blankste te zien bloozen!

Te rug, ô losse pluim, en schouw de zilv're toomen
   Van Saffo's lugt karos, maar slegts van verren aan
   Die nimmer daalen zal, zo lang 't Groot- Al mag staan,
Al zouw myn afgrond zelfs nog duizend werelds droomen!

En is dit niet genoeg? ik keer het buitenst' binnen,
   En wentel alles om, ja maak de stoffen geest,
   Om dus haar ziel, zo eêl, in een vergoder leest,
Wanneer natuur ontword, op nieuw te doen beginnen!

Hier smelt myn was van een! nu weemelen myn pennen!
   Ik ben de houwding kwyt! en val in d'Oceaan!
   Wat heb ik, Goden, ach! wat heeft uw worm gedaan,
Als dat hy laag van geest zyn Saffo naar wouw rennen?

Stel op myn graf Cipres, en Palm, ô Kunstenaaren!
   En snei op elken bast die lieve woorden maar:
   Hier leit een held geknot, die steig'rende op zyn snaar
Slegts hemels heeft gezien, om in den roest te daalen,

Voor het karbonkel oog van hondert duizent zonnen,
   Dat Faön, naar zyn dood nog stadig zoeken zal;

Al zworf zyn geest, met angst, in 't donk're nevel dal,
Waar uit zyn Saffo is tot diamant geronnen,

Om in de armen der lugt, als Jupyns Bruid te rusten,
Die zyn Semeel' nog eens zal dommelen in 't goud,
Waar uit hy Danees schoot, met wellust zo bedout,
Dat zy te sterven scheen, toen hy haar traanen blusten,

Met spuiten van zyn toorts, en donderende togten,
Die heeter op haar wal de Reuzen nederslaan,
Die met een kroezen kop naar 't dak der starren gaan,
Dog tuimelen, als ik, in 't midden der gedrogten

Daar niet als hoop ons vleid met naderende straalen,
Waar in het maagdenbeelt zal zitten op een schoot,
Gelyk als Faöns is, die Venus zelfs verstoot,
Om in uw lieve kim gelyk Apol te daalen,

Dog egter reizen zal, op dubb'le werelds boogen,
Gelyk een yz're spits, die steile wolken kust.
Wat is het zoet! ô Goôn! als 't vuur in slaap gezust,
Het water der natuur komt met een hel te droogen!

S a f f o .

Men zal uw karszen thans met abrikoozen kuszen,
ô Pronk Adoon der min, om vlam, door vlam te bluszen,
Op 't geurig myrtmatras van Paphos lustgodin,
't Geen ik veel malsser dan de geur der lauw'ren vin,
Die Daphne Faebus schaft, als hy vermoeit van digten,
In 't lommer van haar arm schynt voor den brand te zwigten,
Die een verliefde ziel met heete lonken wekt,
Als 't oogjen, al te snoeps, te driftig trekkebekt,
Door beelding van het zoet, dat ons twee lippen geven,
Die langs een purp'ren mond, als honingbyën zweeven,
Die op den dauw bekoort van Lelien, en Roos,
Neêrzwymen voor de jeugt, waarom ik dartel bloos.
Toets, Faön, met uw vuur het lodd'ren myner zonnen,
Die in een paerlensnoer, tot diamant geronnen,
Reets duiken op den vloer van 't vleezig elpenbeen,
Dat uw Vrouw Venus schonk uit haar corale speen,
En proef met braaf robyn myn hemel van saffieren.
Vrouw Saffo wil van daag uw naamdag zegenvieren,
Met vroolyk wangsgestoei, en dartelend gestreel.
Weg stouten Oorlogstoon, en donderende veel,
Onz' snaaren zyn te slap om Argos togt te dreunen,
Wyl 't eeuwig maagdenbloet wil op een melkstroom leunen,
Of ruissen in een Zee van tintelend yvoor,
Dat ik met wellend zog op 't geestigste doorboor.
Al had gy al het schuim van Vorst Neptunus baaren,

In uwen kruik getapt, in spyt der waterschaaren,
Om my, met kabb'lend zout te dryven van uw wal,
Ik bleef, in 't midden van dien vloet nog even pal,
En zette lip en mond, ja myn albaste stranden,
Als heuv'len der maan, en trotsse starwaranden
Geduurig op u aan, gelyk een Amazoon,
Die al wat mann'lyk is wil met haar flitzen doôn.
Schoon ik al eens bezweek, door 't stuuwen uwer golven,
En dat myn brosse dam wierd door uw dons bedolven,
Ik beurde my weêr op, gelyk een reizig duin,
Het geen een Oceaan kan morsselen tot puin,
Die al te steevig woed, op Eöls ädemtogten:
Wy rukken legers aan van heete vuurgewrogten,
En houden 't slagtvelt in, als Thetys stoet verstomt,
Om dat een Vrouwen moed den pees der helden kromt.
Ik ben een Diteres, een Moeder der Godinnen,
En kan van Etna's hel een drom van hemels spinnen;
Al stond gy in den brand, gelyk een Hercules,
Die naar 't azuurdak streeft, ik laafde u met de fles
Van 't eeuwige cristal, waar uit de vormen leeven.
Kom, Faön, kom wil thans uw nectar schaal ons geeven,
Zo giet ik beken uit van enkel ambrozyn:
Uw Saffo schynt te vol, en wort haar zelfs te klein;
De muscadelle druif barst los uit dop en zoomen;
Een wyngaardtrots trotst best in zilv're heuvel stroomen;
Prins Bacchus nypt een teug, zo hy maar drinken wil.
Hoe nu! is dan myn bron te koel voor Faebus kil!
De Zoon van Vorst Jupyn ziet dan my watertanden
Naar paerlen van dauw, met carmozyne randen,
En lagt om myn granaat! de Oranje der natuur!
Verandert u, ô Meir! in blixems van het vuur,
En steek myn lystrauwant in Mulcibers cartouwen,
Op dat zyn Faenix mag de vrolyke uitvaart houwen!
Op 't amber, dat ik stook, en dampen naar de Zon!
Dan boort hy, door het diep, die eerst pas ryzen kon,
En stort een regen neêr van dartelende plaszen.
Wat aardbol van vermaak wil uit dat vogt niet waszen!
Als zig het pekel stremt tot takken, die geen tyd,
Met schraale roest van tand, of kies, aan stukken byt.
De jeugt, die uit ons aâm zal langs de wereld zwieren,
Zal zyn, als 't heillig groen der ruikende lauw'rieren,
Waar op Apollo stoft, als hy de Muzen kust,
Die op zyn straalen zyn, als ik naar u, belust.
Maak plaats, ô ruime Zee! voor nieuwe Paradyzen,
Voor Hooven van de min, en marm're Staats Paleizen,
Die flonk'rend door 't Porphier, en reizig op hun voet,
Zig zwenken naar de lugt, met een gepluimden hoet,

Die bars op orgeltoon, en dreunende coraalen,
De daden van de min langs witte vaandels maalen,
  Waar op dat Paphos roem gestandert staat in 't goud,
  Het geen de vaale nagt uit donk're mynen spout,
Want Faön schept alreê een tuin van violieren
Om Saffo's blanken schoot met Flora's dos te sieren,
  Terwyl 't citroene woud, door 't gorgelend gesnaar
  Van Philomelas neb weêrgalmt, op het Altaar
Van Cytharé: dit volk hoort Faebus toe door zangen.
Dat ieder vry zyn harp doe aan de palmen hangen!
  Die Parnas boezem schonk, met vreugt, aan deze twee,
  Om dat Kupido op haar lier ten hemel reê.
't Was al van min, van jok, van kuszen, en van dart'len,
Van woelen op en neêr, van jeugdig lonken, spart'len,
  En dingelyke spel, dat haar ten keel uitvloog.
  De wellust teelt het schoont de fierste regenboog;
Want root, en wit zyn 't zaat der blaauw, en groene kringen:
Uit louter vuur, en vogt ontwarren alle dingen.
  De Man, en Vrouw zyn een, zo dra de liefde praalt,
  Voor welkers zilv're knie ook Jupyn zelver daalt.
Veil vry een Pindus op van trotsser bergkristallen,
Als die, waar langs de zon in Maro's eeuw kwam brallen,
  Toen God Augustus blonk op zynen zegentroon,
  Als Vader van het volk, en Caesar van de Goôn,
En snor weêr nederwaarts met staale donderklooten,
Om Vorst Homerus bas van Trojens puin te stooten,
  Ja plant kanonnen vast, op bergen van mortier,
  Of ruk de wereld los van hare praalbanier,
En draait de Poolen stuk, die norsser op hun naaven,
Het altoos blyvend rond doen heen en weder draaven,
  En roep een afgrond uit den nagt van 't Chaös voort,
  Ja blixem zelfs een dreun, die nimmer is gehoort,
Wy waagen 't, op een wolk van strengelende duiven.
Laat vry een Adelaar het spier der lamm'ren kluiven,
  By 't gieren van den moort, en 't bassen van 't klaroen,
  Wy hebben niets als dauw in onze kroes van doen.
Als ik uw beker lip, ô puik der zonnelingen!
En slegts myn dunne geest mag in uw springbron dringen,
  En worden zo gy zyt, om dat gy net, als ik
  Uw draagt, die in een drang der kuszen byna stik.
Zo lag ik met een klip vol ryke Zangodeszen.
Maar zagt, ik wort verstomt, door 't joelig haartsteê lessen
  Van 't onbegryp'lyk vogt, dat ons die wortel schenkt,
  Die men het meest begrypt, wanneer men 't minste denkt.

N a r e e d e n .

Lag, Mydas, lag, ei trek den bek nu tot aan de ooren,
  Om dat een Swaanen neb een and'ren toon verkiest,

Als Uil, en Spreeuwen steets doen uit hun ratel hooren,
Met zo veel barre kouw, dat zelfs het vuur bevriest,
Als het de naare galm moet van die beesjes dulden,
Die langs een Ezelwei, daar worken, in het groen,
Met hunnen kwak den Berg van Pindus zo vergulden,
Dat men tot zuivering meêr borstels heeft van doen,
Als al de Varkens t'zaam ons zouden kunnen schaffen.
Bestont de ziel der kunst, en 't merg der Poëzy,
In, als een Boere dog, op Amstels dam te blaffen,
Ik zag Apollo haast, met al zyn stoet, aan 't Y.
Neen, Bokjes, neen, de ziel der waare Zanggodinnen
Is enkel kwik van geest, die door een nieuwen trant,
Uit Delphos vraagbaak spat, in half verrukte zinnen,
Met zulk een heeten gloed, dat zelfs het ys verbrand.
De Kinderen van 't vuur, en die der kille Poolen
Verscheelen veel in aart, wyl 't dooven van de vlam
Is eigen aan het Noort, maar die in 't Oosten doolen,
Die enten hoog Robein, op een Saffieren stam.
Een fiere diamant moet smelten op zyn naaven,
Als Faebus blixem knots slegts op dien staalromp barnt,
Laat vry een Parnas ruin naar laage wyën draaven,
Wy zetten 't op Gods henkst, met spooren, naar 't gestarnt.
Nog duik ik liever neêr, in 't midden der orcaanen,
Naar 't Paduaanse zog, als schempers spot te zyn:
Want Cygnus zal, ô volk, haast door zyn held're traanen
Verwiszelen in glas van 't eeuwig cristallyn.
Als Jupyn dat aanschouwt, dan bloozen deze kimmen
Van Ganimedes wyn, die Venus lepp'ren zal,
Als Mars van 't purper bloost, om dat de Lelies glimmen
Van 't eeuwig maagden beeld, waar voor ik neder val.
Bulkt Stieren, loeit en bulkt gy buffels in het digten,
Van wulpse vreugt om dat ik schyn van elk verägt,
Die onder Oszen leit zal daarom nimmer zwigten,
Om dat men haast een troep uit Faebus leger wagt.
Dan gelt het Marsias; als leidsheer der Satyren,
Die van zyn vel beroost zal voor een Molik staan,
In 't midden van den Hof der nodermaanse mieren,
Die 'k met één Ganzen veêr kan al te maal verslaan.
Hier hoeft geen goude pen, Heer *Sanekel* geschonken.
Te strekken tot een dolk: neen, de allerslegste punt
Is mans genoeg, om 't schuim, dat in den rym verdronken
Een A B Ceetje slurpt, te stemp'len tot munt,
Waar op zyn heillig praalt, met twee gespitster ooren,
Als zelfs een Ezel voert van Davids Beterhuis,
Het geen alleenig schynt door hem te zyn verkooren,
Slegts tot een magazyn van 't allerplomste gruis.

NB. *Dit laaste vaers gelt geen Digters, maar Woordenvitters, Snotjongens, en Prulpoëten, gelyk de* DIGTER PO.PA. *is*.

A°. 1724. N°. 48
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Arlequin en Colombine.

Donderdag den 28. December.

WIe hoorde of ooit of ooit van grooter onbescheit!
Als dat een Doctor wil by ons voor wysaart speelen!
Vrouw Pallas moeft het brein al schrikkelyk verveelen,
Eêr zy het, uit haar helm zag in zo'n kap geleit.
Dat nog een Digter zig dien naam verbeelt, bruit heen,
Wyl die, voor 't Lasrushuis, als schynen opgewassen;
Maar die op pis en drek, met neus en oogen passen,
Daar van te zwetssen, ruikt naar de Amersfortse steen.

Arlequin. Ik zal als geen Minos, of helse Stedenhouder van Pluto myn Pasiphaë, van den grooten kunstenaar Dedalus, in een Koe gevormt, met myn Osje boe aan spaanderen stooten, om haare liefde op de witte Stieren van den groote Neptunus te straffen, die thans zyn troon en zetel aan het Y heeft gevest, nog dieper tasten met de pols van myn gevoel in de waterige kom der vuurige bewegingen, dewyl ik my, met het nootlot der gehuuwden te vreeden stel, en deze lauw'ren daag op de onoverwinnelyke vesten van myn Ega, die ik thans opening zal geeven van myne omzwervingen. Wat doet een braaf man niet al voor zyn huisgezin, mannen, als hem de min bezielt! en hoe streeft hy heiën en baaren niet door, om moeders akker in een vrugtbaaren staat te bewaaren, als hem de liefde ernst schynt! u is bekent, myn Colombine, hoe ik door myn devotie aan Bacchus, naauwlyks een droppel olie over had voor de schreeuwende lamp van Venus, die door Jonger Kupido's, als ik was, moest gaande worden gehouwden, en hoe ik, om die reeden my wende naar den nieuw overgekomenen Switsersen

Esculapius, om de verschrompelde Buizen te doen kalefateren, die dienen moeten, om de *causa prima*, door de *ultima* in de kanalen der wiszelvormingen te dringen. Goden! wat stont onze baas verbaast! toen hy uit my hoorde, dat ik door ontfangst en uitgave geruineert was! zouw een jong Kaerel geen boek houden van zyn goederen! niet bedenken, dat de Baccheragse teugen te overdadig te zwelgen, als men voor een Leviet van Paphos Tempel wil passeeren, niet door den beugel der reeden kan! **was bist toe führ ein nar?** gilde de vent in myne ooren, als een dronke Munnik, die aan de Inwoonder van een bezeten geraamte vraagt! hoe duivel is uw naam, ô zoone van Belsebub? ik antwoorde met een Arlequins vrypostigheit aan dezen vragenden Rhadamanthus, dat ik, onder het wel nemen van zyn genade: *een gek was*. Dat kan ik, zy hy weêr, wel zien aan uw hoorentje of dopje, waar door de valsse dobbelsteenen, reets van de kwik bedorven, naar de tiktak en verkeerborden der agtergraften gedanst hebben. Foei! je hoortje te schaamen, dat je met zulke *signa stultitiae* durft verschynen onder de oogen van zo een wysaart als ik ben. Wysaart, antwoorde ik, Wysaart, wel wie drommel heeft van zyn leeven van wyzen gehoort in het Koningkryk der Zotten? ei Patroon, je verspreektje, want het stryt tegens alle keuren en regten, dat een gepromoveert Doctor zyn zinnen alle vyf mag hebben. Wat gelooft myn Heer? vervolgde ik, want grooter kettery heb ik van myn geheele leeven niet gehoort. Wysaarts, riep ik, Wysaarts, en dat onder de Doctoren, en daar op gaf ik hem de benedictie met myn gat, en meende te vertrekken, maar hy, zagt! gy moet my reeden van uw zeggen geeven, **oder hool mich ter teybel/ ich wil eug die narre potsen zo potzierelig austreyben:** en daar meê vatte myn wysaart naar zyn Pallas speêr, met meêr coeragie, als een Apotheker naar zyn brootwinner, of klisteerspuit.

Colombine. Wel toen was je altoos wel overtuigt, dat het geen wysaart en was, dewyl hy u door de kling wouw bekeeren! 't zal een verloope Dominicaan geweest zyn, die de Inquisitie regulen hebbende ingezwolgen, met strof en galg den boven toon zogt te zingen, over de waarheit.

Arlequin. Neen de man was niet Rooms, maar hy was algemeen, ik wil zeggen, hy deed net even eens als alle die geene doen, die hun overmeesterende party met scheltwoorden en lasteringen te keer gaan, dog uiten die zwakheit was hy een Reus, als een Kind, en tot in zyn darmen een tweede *Mol*. Dog hoort eens: *quantum er at Romae moles*

condere gentem, en op welke wyze ik my uit deze lugub're avontuur redde. Ik vroeg vriendelyk kan myn Heer geen gekken verstaan? ja **freijelich** / was 't antwoort, want ik penetreer uw reeden door en door; maar wy menssen van den kap laaten ons niet conjonneeren. By aldien de wysheit verlooren was, waar meenje dat men ze vinden zouw, en verkrygen moet, spreek. Dat weet ik waaragtig niet, zei ik. Dan zal ik het je zeggen, hy weêr: by ons en onze soort is die te bekoomen. Zie daar, bezie men dien ceddel eens, waar door ik gepromoveert ben tot een Solon der kranken. Wie durft 'er met een geruste conscientie sterven, zonder onze permissie? en by aldien wy 'er niet waaren, hoe zouden Doodgravers, Klokkeluijers, Kistenmakers, Apothekers, Aansprekers, Poëten, en al die op de dooden aazen, hun holle maagen vullen. Zo een Bul kost al een mooije duit, want om dezelve te verkrygen, heb ik myn Vader en Moeder, ja by naar de geheele Familie geruineert. Daar lopen 'er duizende met een Octrooi van dit, of diergelyk fatzoen, waar voor de Ouders meêr potjebeuling en erwten met hun Kinderen hebben moeten vreeten, als 'er op een Fregat van zes en dartig stukken in drie jaaren worden geconsumeert. En dat zouden geen wyzen zyn! in wat land ben ik, ô hemel, en by wat menssen-eeter sta ik. Men agt geen Doctoren! ach! *Professor Magnificus!* kon je uit je naare spelonk, met je zaalige oogen eens op zien naar dit traanendal! wat zouw je vloeken over de verwoestinge der kappen en keuvels! een pokkigen hond, een uitgerammelde reu bespot den helm van Minerva, waar in de Uil van Pallas plagt te rusten, als de wysheit binnen Athenen een pyp Varinis Tabak zat te smooken. En hy schyt, met verlof, op het Schild dat deze arm draagt, waar voor het leeven zelfs schrikt. ô Tempora! ô Mores! ô Democriet en Heracliet! gy Momus en Qnato staat by! **Hans/ gebt mihr ein glas Waccholder wasser! oder ich sterb**/ was 't laaste woort van deze exclamatie.

Colombine. Brogt hem de Keulenaar weêr by zyn zinnen?

Arlequin. Dat zulje hooren. Na dat hy de werelt als een zot lang had beweent, begon ik ze als een gek te belagghen, en zei, myn Heer, ik meende, dat lieden van andere gewesten en landschappen wyzer waaren, als die van onze contreiën. Ik zagje voor een fatzoendelyk man aan, die nu al lang de stinkrioelen van Galenus niet alleen waart doorkroopen, en alle de schyteryen van Hipocrates, eerst opgeklooven, weder had uitgespoogen, maar die zelfs de nieuwe manier van door vlugge zouten, en dodelyke salvolatilien de zielen te ontbinden

van hun lighaamen, waart gepasseert, ja die reets met al uw vuur in het Helmondse water verzoopen, als een and're Paracelsus stont door te breeken, om van de kleinste ballen der natuur, in een Hermetise pot zelver Granadiers te fokken, die die van Pruissen zouden te booven streeven, en datje, uit kragt van die ondervindende kennis wel zouwt begreepen gehad hebben, dat de allergrootste natuurkenner nog maar een leereling der wysbegeerte is, ja dat de allerwyste doorgaants zyn eigen onvolmaakt heden meest ziende, de waare wysheit zo hoog schat, dat hy niets hier beneden met dien titul doet pronken, als het geene innerlyk met zyn eigen geftel is gesynpathiseert, dewyl hy begrypt dat wys te zyn bestaat om ziel en lighaam in een hemelse harmonie te doen rusten. Verwondertje niet, vervolgde ik, dat een gek u de waarheit zeit, want zint de wyzen malligheden hebben georacelt, hebben de zotten beginnen te leeraaren, en of ik wel een beest in myne doeningen ben, zo heb ik dog een mensselyke reeden, die my doet begrypen, dat Diogenes lantaarn niet nodig is om de mensheit te zoeken, dewylze niet kan gevonden worden, als door de kennis van zyn zelfs! de Doctoor gaapte, als een agtien jaarige mos, die een huuwelyks pil staat te zwelgen, en riep: **was bistoe führ ein braaben nar? om dem hern zu thienen/** zei ik met een Arlequins beentje agter uit, en vervolgde: ziet, al heb ik maar een stukkende rok met lapjes aan ik heb evenwel zo wel een heele ziel als een Doctor, en merk al van over lang, dat kakken, braaken, laaten, en zweeten de universeele remedien der wysaarts niet en zyn, en om die reedenen onze Doctorale snaaken wantrouwende, om myn verzuimde kragten te konnen herstellen, met hun doodende extracten, wende ik my naar zyn genade, als vaststellende, terwyl hy zulke vervaarelyke, of liever te zeggen, ongeloofelyke manifesten liet uitgaan, dat hy op de manier der Arabise geneesheeren my door een *tinctura solis* zouw hebben weeten te cureren, maar toen myn Heer zyn zelve doop te met den naam van een wysaart, toen zag ik wel, dat ik met al zulk een grooten zot gebruit was, als 'er hier in het land een is. Ja, ja riep hy, onder jouw ryke hazen koppen schuilen geene ongehoorde verborgentheden, maar wy kaale Moffen hebben de meinen der zon met schreeuwen ten minsten half gewonnen. Weet men hier van kankers te genezen, van steenen in de blaas te gruizen, van keyën te snyden, van ouwe wyven met grom te maaken, van kinderen in flessen te fokken, en duizent geheimen *der goltmacchende gezellen*. Neen een mixtuurtje, een amandel melkje, een elixirtje, een poeijertje, een

doosje pillen, een conserfje, een scheet, met een dreet zyn de geheimen der Batavise Esculapen, en dan zo een op eiaatje, wat drobbeltjes, een *decoctum*, een balzemtje, en wat moorddadig kwik appliceeren de zielelooze orvietaanen, op de smagterige Venusnonnen der Nederlandse domeinen. Wy hakken 'er met ander geweêr op in, en schoon ik tot nog toe den steen der wyzen niet gevonden heb, zo wil ik jouw Doctoortjes niet eens laaten ruiken, daar ik gezykt heb, neen ik zeker, want al kwam uw beste Chymist met zyn allersnelste peilen des doots, ik heb 'er nog dodelyker, trouwens ik heb een klein snofje uit den doos der roozenkruissers, en druk meêr munt met myn Hermetisen stempel, op een dag, als drie van uw koetsdraavers in een week, want ik heb een cordiaal geinventeert uit de *opera glauberi*, en dat was een adeptus, tot in zyn darmen, zo wel als *Goossen van Vreesweek*, het geen ik miraculeusselyk appliceer, om *Taurus*, met *Virgo* te doen conjungeeren, en by aldien ik wist, dat ik geen zonde zouw doen met de vette klaver der Schaapen aan de Bokken te besteeden, ik zouw u voor een pistool een flesje schaffen, dat met geen duizent guldens kan betaalt worden, en dat geene van uwe water serpenten zouw konnen stooken, uit de materie van dit moeraszige gewest, al staakenze al de huizen in den brand, die op het zelve rustende zyn. Wat zegje? hebje lust om een bacchatel te verspillen, voor een onherstelbere kwaal, en Methusalems jaaren te surpasseren? ha! ha! je lagt? maar hoe zullen de meisjes lagghen, als je met de droppelen van *Sol* in *Luna's* hoorenen zult plaszen! en hoe zal myn naam ryzen, als Arlequin, thans ledig, met een vollen ballast zal daalen in de haven van Cyprus. Schiet kuit, jonge, om myn hom, en wiszel zilver voor dit goud.

Colombine. Ik denk immers niet, Arlequin, dat gy om u zelven te bewaaren my zo veel zouwt te kort gedaan hebben, van hem zo een stuk gelts te geeven, daar ik met fatzoen drie daagen van kon leeven. Wat zyn de mannen ook los, en hoe min estimeerenze de penningen, als het hun particulier voordeel betreft! och je hebt me niet lief, nu weet ik het. Een pistool aan een Doctor te vermallen om zyn jaaren te rekken! een vrouw! een lieve vrouw te berooven van splint. Dagtje wel aan my, ziel lief, doeje in je beurs tastte? ô neen, Arlequin wouw liever leeven, als zyn Wyf niet besteelen. Een fraai man hoorde hem liever te laaten ophangen, als dat hy op zo een wys dat kostelyke splint zouw uit de hand gooijen. Dat je het nog verzoopen, of verhoert had ik zouw denken, het bruit 'er meê heen, 't is een Arlequinse stuip,

een gewoonte der mannen, en zo een ingesloopene gewoonte, dieze alzo min konnen ontwennen, als wy onze gebuigzaamheit en inschikkelykheit voor de verzoekinge des vleesses, maar een pistool aan een vent met een Bul! aan een Doctor gelt te schieten! och! ik ben een bedurve vrouw, met zo een Kaerel! ja al stont ik op de hoogste tooren, ik kan myn leet niet over zien, want hy zal altyd maaken dat hy my overleeft, al zouw hy het gelt dat ik zo zuur moet winnen by deze en geene, voor zyn bast te kosten leggen. Maar zagt het zal 'er zo niet gaan. Daar is Justicie in 't Land: ik wil wettig van zo een tyran gescheiden worden, die per fors wil in spyt van myn bakkes een Nestor wezen onder de Grieken.

Arlequin. Zagt myn bouwtje, zagt myn zuiglam, ontstel u niet te vroeg, nog openbaart de gebreeken der wyfjes niet zonder nootzaakelykheit aan een man, die wel weet dat dit leeven aan zo veel jammeren vast is, dat wyze lieden wel gelt zouden willen toegeeven, om 'er van verlost te worden, inzonderheit als ze door zo een lieve Colombine te trouwen de huuwelyk slasten alleen moet een torssen, die 'er duizent andere op plakken. Myn Planeetleester had my voorzeit, dat ik aan een benaauwde keel stont te sterven, zo het maaken van touw en bindgaaren niet verbooden wiert, en om die reeden, naar een lange alleenspraak in my zelven gehad te hebben, en tragtende die heks tot een logenvertelster te maaken, wende ik my naar dit uithangbort van *Mors*, om door zyne gepriveligeerde handen te sneuvelen, en het zouw geschiet hebben gehad, by aldien hy naar de ordinaire gewoonte, de party voor een paar malle zesjes had willen aannemen, maar wie drommel hoorde ooit van een pistool voor zo een kuur. De Beul zouw 't je in minder tyd klaaren, en voor weiniger poen, en dat *extempore*, als of hy een Poëet van destictie was, die dat woort vaak zetten, als ze over een Klinkdigt vieren twintig uuren hebben zitten blokken. Zouw ik een onnosle sloof van een vrouw zo uitzuipen voor myn zalig einde! neen dan kenje me niet hartje: want uw Arlequin is te trouw voor zyn Colombine.

Colombine. En jy zouwje zo hebben laaten mollen na de regulen der kunst, had het om twee schellingen te doen geweest? en my hebben konnen vergeeten? my, uw kaarsdompertje? uw snuiter, uw tabaks-confoortje, de pyp van uw adem en leeven? wel ik zeg verlaatje op de trouw der bengels. Hemel! hoe zouw ik gehuilt hebben, als je waart dood t'huis gebragt geweest? wat zouw het geweest zyn, myn Arle-

quin zaliger je zouwt zelver hebben moeten lagghen, naar je verscheiden, had je kunnen gluuren hoe ik zouw gebalkt hebben. Ach! daar gaat niet voor de eerste liefde! men krygt alle daagen geen Arlequinen, en de inkomsten der Weeuwtjes vallen doorgaants vry slap, zo ze met hun goud geen stevige vinken lokken.

Arlequin. Wy zullen deze Kinderlyke Romannen niet heel doorlezen, maar het kapittel der uijëns liever overslaan, en u alleen zeggen, wat ik myn Samaritaan bood op zyn cordate eis.

Colombine. Je hebt immers, hoop ik, niet te veel geboden.

Arlequin. Wel neen, dan had je me ooit weêr gezien.

Colombine. Ach! hoe veel presenteerdeje wel? ik schrik het te vernemen.

Arlequin. Een halve gulden.

Colombine. Je had 'er nog wel een stuiver konnen opleggen, als het daar op aangekoomen had, want zo veel min of meér kan my niet verarmen, nog verryken, en ik zouw 'er ook niet op zien, als 'er myn liefstens welvaaren aan gelegen was, te meêr, dewyl ik my zouw troosten, dat de weesjes, die na blyven, niet zouwden hooren: hun gepretendeerde Vader is door Meester Hans geëscorteert naar de Eliseese velden.

Arlequin. Dat is een Vrouw uit duizent één! Goden! wat geluk! ze is, een spiegel voor alle egte wyven, en waart met een baksteen naar den kelder te danssen, ik verspreekme, en wil zeggen voor een zinte Jobs vrouwen tronie, op de uithangborden der kakhuizen geschildert te staan: neen myn *Luna*, myn dwaalstar, myn rat van avontuuren, en waaragtig spinnenwiel van het mensselyke leeven, ik lag 'er maar meê, ik heb hem niets gepresenteert, en verhaal u dit slegts, om door deze predicatie aan uw biegt te geraaken. Zeker het hart van een opregte vrouw leit op haar tong: die duiven zyn de onnozelheit zelver, inzonderheit, als ze op de Kupidose boontjes der liefde pikken, en het hennipzaat van Mars in Venus kropjes aazen Dan zyn ze als fluweele kuszentjes, waar in de knop- en bakerspelden verzinken; dan zyn ze als de kinderen die met rinkelen en bellen speelen, ja als de wigtjes, die een poesionel strooken en dodeinen.

Colombine. Vertel ons wat, 't geen wy niet en weeten.

Arlequin. Luister dan met aandagt toe. **Her keyen fresser/** sprak ik tegens den Sultan der moordenaren: uw genade moet weeten, dat wy Messieurs van de lapjes order zelden of nooit geen gelt bezitten, want ik ben om u te dienen, by dag een Soldaat te voet, en by nagt een Rui-

ter te paart, dat is te zeggen, het geen ik by dag als Janpotagie óploop, moet ik s'nagts in kitten verlikken, om niet te zondigen tegens de gewoonte der lieden, die professie maaken van met grappen en kuuren de onnozelen het gelt uit de beurs te jaagen. Wat is dan uw hantering? sprak myn Ridder van de groene kruiden, ik ben antwoorde ik een Charlathan; en benje getrouwt? hy weêr. Ik antwoorde: zo veel als de manier is onder de vrienden van de blaauwe tent, en de Comedianten van het gros in een dozyn. *Ha, ha*, **bist toe ein Comediant/ oder nar?** wel ja genadige Heer riep ik, konje dat niet zien of hooren? maar waar haalje dan die verstandige redenen van daan, die je flus verhaalde van de kennis der dingen en de waare wysheit? vroeg hy weêr, dat zal ik je zeggen, even daar gy wysaart de zotte woorden en gedagten hebt geput. Hoe kan dat zyn? vroeg myn Baviaan. **Das wol ich dem herren zaagen:** alle dingen zyn eenzelvig, dog worden anders naar den aart en de hoedaanigheit der geesten, die 'er op werken. Valt een gek op een str. t hy komt 'er vuil uit, gelyk uwe genade; maar bikt een gaauwert op een excrement, zyn lippen vloeijen over als de myne van hooning. Ik profiteer van uw dolheit Heer Doctor, riep ik, en kunt gy uit myn raatzels iets leeren? *fiat!* ze zyn tot uwen dienst, want al wat in de wereld is, is anders als het schynt, en om die reeden schuilen de grootste bedriegers onder de fyne kwakers, en de meisjes, die geen pruim durven zeggen, snoeijen hunne buiken doorgaants zo vol van peejen en wortelen, dat de koolakkeren alleen van de mist derzelven jaaren en daagen vrugtbaar blyven. **Ich wil mit den hern broederschaft zauffen**/ riep onze domme Doctorale Mof, terwyl zyn hans met een boetelje van een stoop kwam binnen gestooven, onder welkers consumptie wy in zulk een naauwe vriendschap vervielen, dat zelver Orestes en Pylades geen meêr eensgezintheit gewaar wierden, in hunne wederwaardigheden, als wy in het kluiven der bekers. Om met één woort alles te zeggen: ik nam dienst onder den kap en veranderde door zyn Bul in een Bul, en myn Baas wiert van een Ezel tot een Os, want hy had een hups Wyf, en een bekwaam subject, om door het zelve, het hemelsteken van *Aries* gelyk te worden. Trouwens dat is een onafscheidelyke kwaliteit, die een Kwakzalver moet bewaaren, om van te leeven, als zyn medicamenten geene operatie doen. De decoctie ketel van Venus doet Esculapius groeijen en bloeijen, als de *Tinctura Solis* eclipseert, dog hier van meêr, als ik uitgeslaapen zal hebben, en weder begin te ontwaken.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

A°. 1725. N°. 49
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Epicurus en Pythagoras.

Donderdag den 4. January.

WIe waaren wellust zoekt, moet wys en deugtzaam zyn,
En streeven, door den tyd, naar 't merg der eeuwigheden:
't Heel-Al is uit een niet, het niet uit iet gegleden,
Dat dunner is van glans, dan 't fynste cristallyn,
Dewyl 't een zielbron is van enkel ligt en geest;
En vonk, op vonken wekt, als 't hart voor G..d ontslooten,
Het ondermaandse stof heeft met den voet gestooten,
En starren van 't azuur door zwakke zugten leest.
De zon schiet straalen uit, als het gemoet ontvlamt
Door 't vuur, 't geen 't tonder vat der nederigste kragten:
In 't midden van het laagst', naar 't boovenste te wagten,
Is beter, dan met wind op hemelen geramt.

Epicurus. Wat is het gelukzalig zig zelven te verliezen in de armen der wellust! en te dobberen met de wil op de lippen der liefde! want de omhelzinge der hemelen, en de koestering der starren is het doelwit der wysgeeriger zielen. In de zon ende warme stralen der G..delykheits is de gewaarwordinge der geesten, en men kent de natuur van het gemoet, het was, dat vatbare klei van de baarende oorzaak der dingen niet, voor al eêr de aarde veragt, de drift ontvlamt op het ongeschaapene van den onbegrypelyken *Archeus* der stof en vezelen, die vry van alle deelbaarheden zig vormeloos verstaat. Wy ontfangen het zaat van zyn wezen, in een gewrogten spiegel, en hoe stilder dat het eeuwige water is voor de doeningen van het opperste vuur, hoe klaarder het ondoorgrondelyke zig zelve schetst in de vatzels der overwonne begeertens,

dog hy die was, eêr de wortelen der bewegingen hunne takken schooten, tot vermenigvuldigende gedaantens, koesterde zyn eigen vergenoegen, door te verstaan, wat het is enkel, alleen, en één te zyn. Hoe verdwynen myne veelvuldigheden op dit onstipbare stip! en wat vind ik een wereld verlooren in die heillige lugt! die adem! die waaszem! en dauw der algenoegzaamheit, waar voor ik verstom! .....waar toe blyft Epicurus niet buiten zyn hut? wat doet gy in de tent van u zelven,ô wysaart? waar toe woont gy in een leeme cel? daar gy geschaapen schynt, om in den nagt den dag te kuszen; waar top wedergekeert in den tyd? in de aderen van de maan? en die gapende zenuwen, waar in de planeten hunne doeningen teelen? Is 't niet vlugger te wandelen in de onvattelykheden des ligts! als te botssen met zyn denking op het klierig, of klonterig brein van een schedel, die pal staat voor de wiszelbeurt? dit bekkeneel, welkers spons de begrippen zwelgt, zal rotten, en de spiegelagtige brei zal weder ontdrukt worden van dat pekel, waar in het sulphur zyn mercurium stolt: alleen het vatzel van myn vonk, de blik uit den onkennelyken tonder, die wording uit het ongeworden zal branden op de test van den grooten stoker, die herkneeder der elementen, en verbeteraarder metaalen, als myn kooper verwaafzemt, het goud zal brallen op de magneet der g..dheit. Hoe tingeeren de droppelen des bloeds dit yzer! wat leit myn Mars geboeit in de armen van Venus! en hoe staat Apollo en alle Goden verbaast, nu de dryver der peezen Mulcibers gemaal bevrugt met het bovenzinnelyk genot der eerste hortingen en wellingen der beweegb're aszen! 't is of ik smelt op een vuur, ik wort gebraden! gezengt! verbrand! ik druip weg! ik schyn vernietigt te worden! en ach! ik blyf, die ik ben, myn duuring begon, dog kan niet enden, om dat het begin der dingen my ent op zyn boom. ô Spruitje van den eeuwige stam, onnozel halmtje van een onnoemelyken akker, vezeltje van een Atlas, en gruisje van een werelt draag vrugten van nederigheit, laat uwe citroenen vallen in een dieper Oceaan, dan Neptunus met zyn gaffel egt, en vind u nimmer, op dat gy overschaduuwt van het algenoegzaam den adem verliest in een ruimte van duizent bronnen. Ontwezent te zyn van beelden, ontbeelt te zyn van wezens, te dryven van zyn oever, te zinken in de kil, te viszen naar den nagt, te sterven aan den dag, niet te konnen, niet te willen, niet te moogen, niet te durven is 't hoogste der bespiegeling bereiken. Dat heet leggen rusten op de myrten van Paphos, dat is Zephirus te voelen, zwoegen op den schoot van zyn Flora, dat schynt Leucothoe

te doen wierook dampen door de fakkel van Faebus; dat wort getoest met den naam der verbrandinge van Semeel, door Jupyn. Dus baart Alcmena haar Hercules naar drie nagten, want de uijër van het vuur wort geboezemt van de zee, en het water verdikt door de parszing van den donder. Komt keurders van maagdelyke melk, komt, breekt het marmer der baaren door uw dieploot, polst het vlies der natuur met uw gaapenden honger, eet u zat aan liefde, deit u uit tot onsterffelykheden, en omhelst de dood, door het stervende leven, zo nestelt de Olyf op de Faenixkooi, want, daar de wysgeer vergruist, scheppen de Goden hun Jupyn.

Pythagoras. Vind men in de gelukkige velden der afgescheidentheit den lauwer van Daphné, en groeijen de Hesperidise appelen in de boomgaart van een hemeltorssende ziel, waar toe dan gezworven in de Egiptise grafkelders? en de heillige beenderen van Hermes gekust? ik heb de ruïnen gemeeten van Pharao, en de letterbeelden gevist uit den slym opborrelenden Nyl, maar nimmer de paerel gezien, die uit de wiszelvormingen der gedaantens ontvlamt. De keer en wederkeering der dingen heeft deze bas gedreunt, op vermolmde eiken, en ik heb de zielen by het haer gerukt door Animalise betoveringen, dog nooit den top beklommen, waar in het vuur op zyn eigen oly de eeuwen verduurt. Het onderzoek der stof, en de bespiegeling der geesten, de circel der beweging, en het rat der woelingen ga te slaan is de spil mis geloopen der eeuwige rust. Hondert jaar zoekens heeft niet by dat stip, waar in men het gezogte vind, en hoe vergenoegende het schynt de dingen te verstaan en te kennen, en hun wortel te peilen, zo is het niets in vergelyking van dat zoet, dat hy proeft, die wars van alles te schiften en te deelen, den ondeelbaaren ontfangt in een geringen kroes. De verrukkinge is de ziel der Philosophie, en het al te ontfangen in een niet is booven het peil der zinnen. Ik heb in myn dryvenden honger wel dan, en dan een minuut verkreegen van mattigheit, waar door ik verkwikt wiert, als een afgeslooft reiziger door een droppel wyns, maar telkens my al weêr voortstuuwende, naar myn verkeert begreepen bestek, heb ik byna in de Santheiën van Chairo versmagt. Ik die alles heb doorsnuffelt heb niet opgelet, dat my zelven te verliezen is te agterhalen den oorsprong der dingen. ô Wysaarts! ô Geleerde! wat zyt gy verkeert, dat gy elders zoekt, dat in u schuilt, dog verlooren, of niet verkreegen wort, om dat gy de verre kusten doorzwerft om slegts kooper te vinden, daar uwe eigene mynen van gout overloopen. Men trekt

naar het Oosten, en men baggert in Moorenland om paerlen, daar het dag juweel der zon in de morgenkimmen schuilt van het tasteloos gemoet. Men klimt booven Zon en Maan, naar het oracel van Jupiter, en het Delphos van Apollo huist in de ziel. Men kust den drievoet der meningen, en men volgt de tovervaerzen der Druïden, en Woutpapinnen; en de harder Planeeten, de as der werelden, het onslytbaar diamant der omwentelingen zit in het Tempelchoor des geestes met uitgedoofde kaarszen zyn zelven te beschouwen, als eene verlatene, en eenzame gelukzaligheit, die in de beschouwing van zyn volmaaktheit de onvolmaaktheit dult van de zwervende mensheit, die het natuurlyk ligt te koste leit, aan waan en onzekerheden, om de zekerheit te agterhaalen. ô Jammerlyke staat der Pythagorise dieren, gy snyt my door de ziel, als ik zie dat de reeden, die de mens uitmaakt aan een beestelyken keeten is geklonken. Waarom het deel, dat godelyk is niet aan den Bouwheer geschonken? waarom meester gebleeven van een anders goed? waarom met de zinnen, en het brein het stuur gevat van een wiel, dat de Vader der geesten moet mennen? waar wilt gy voeren, 't geen gy niet en kent, en haalen het geen gy niet en weet? te rug van het spoor met uw toom, de roszen van uw Wil. Sta stil, sterveling met uw drekkar, waar in de vonken smooren, of gy stikt in het slyk, en daalt weder ten graave, zonder den hemel te kennen. Maar ach! waar moeit zig de leermeester meê! wil ik een ander breidelen, daar ik my zelven dryf? den Philosooph uithangen, daar de leereling woont? geenzins, ik houw op, want my ontbreekt den teugel der starren. Dat Epicurus begin! dat hy die op het einde verslingert is, ons het pad en de aanvangzelen der zelve wys, want is de wellust eeuwig toont my den wortel. Waar is de eerste schakel der volmaaktheit aan een eindeloze keeten? waar het einde van het nooit begonnene? waar het middelpunt, daar de stippen niet en gelden? waar daalt Pythagoras, als Epicurus ryst, en als het vormelooze heerst, waar zyn dan de gedaantens verslonden. Ik ben in een bajert verlooren, en schyn een Chaös te zyn!

Epicurus. Is het niet verwonderenswaardig te hooren dat mannen, die vaak een halve eeuw besteeden, om alle dingen te kennen, en de waarneminge der geesten, en de hervormingen der vormen jaaren aan een betragten, niet alleen hen zelven vergeeten, maar hun oorzaak verliezen, door het geschaapene meêr uit te pluizen, als zig ontfankelyk te stellen voor de indaginge van een inligtende geest. Pythagoras, een Vader der Griekse Philosophen, een held, die op den Daemon van

Tresmegistus zo lange waant gereden te hebben, om de wortelen te gronden van de geheele natuur, ja die de Synphatie en de Anthepatie der gewrogten wilde harmoniseeren, door hunne uitgangen weder in hunne principien te jangen, valt uit den zadel der starren, en kust een vergankelyken oever, om van dezelve in den Oceaan der ontoegankkelykheden te buitelen. Waarom niet begonnen by de Goden? en Athene's schutvrouw omhelst? de Minerva der wyzen, die haar uiterlyke *Palladium* op de markte schetst, om dat het innige in de ziel toegescharrelt, door nagtuilen en magere spooken, als verzonken leit, in een nevel van onzekerheden: ik zeg, waarom de wysheit en den maagdom van Jupiters herssenen niet liever uit het hart gegraven van den verborgen gemoeds tempel, als het vadzig geraamte der klei doorbeeten? waar op de onstoffelyke adem zyne uitgangen botst, om de groove elementen in een dunneren dos te steeken. Weg donk're Rotten en Mollen, aardwormen, en gespenssen des nagts uit de klooven en bergspelonken der avondverschyndzelen, om de mynen des ligts te zien glinsteren: gy vind in de bruine reeten en de scheuren der altoos duurende baarmoeders geen fakkel van straalen, ten zy de lamp van *Sol, Luna* belonkt, en dat uwe liefde ontvlamt, op de willelooze ondoenelykheit der eigenzinnelyke vermogens. Het heugt my nog, hoe ik een vezel ontvezelde, tot eindeloze stipjes, om de ziel der bewegingen te vinden, en hoe ik de warmte begreep der op den ander schuurende bezonderheden, als het beweegbaare rat der vermenigvuldigingen, en beurtveränderingen om den Autheur van het Groot-Al na te gaan, zonder te penetreren wat het bleeke water is, waar in het Idé wort geschaapen door den soeverynen Monarch der geesten. Ik wiert omgewentelt door het waarnemen der op en ondergaande vonken, en vlamde zomtyts op de bezeffing van een dun stoffelyk vermogen, ja vont 'er zo veel zoet in, dat ik, ontbloot van rust, het *Perpetuum mobile* zelfs scheen geworden te zyn, en ondertuszen was en bleef ik Epicurus, een dwaalstar van myn zinnen en begeerelykheden, en schoon ik wel niet verslaaft was aan de benedenste eidelheden, bezat ik een *vacuum* van wind en waan, een lederen zak van Eölus, en stormde op de gelaate Zee der verborgene g..dheit, myn verkreege domme orcanen, dog vond, hoe ik al meêr woelde al minder stilte, en hoe ik meêr groezenmoesde in de heete steiltens, hoe ik al minder gewaar wiert het vergenoegen, het geen de Goden hunne lievelingen beneden schenken. Op zekeren tyd, die my een minuut van eeuwen scheen, snelde eens een baar van verwondering

over myn verstant, en als door een duizeling overwonnen, en in een verrukking verslonden, wiert ik zo gedwee, als een stil nederstroomend water, en hoorde in een versmelting van zinnen, een zeker woort, dat ik nimmer uitten kan, maar my zo ontstelde, dat'er niets als een bloote waarneming over bleef in myn gemoet, het welk my deed verstaan, dat het gewordene geen oorzaak kan peilen, als door ontwordinge van zyne aannemelykheit. Let wel op: ik weet niet wat ik gevoelde, maar het was even of'er een waaszem van my uitging, en dat ik myn denkbeelt zag verdunnen in een rook, waar in zig openbaarde een indruk van iets, dat enkel wellust scheen te zyn. Ik had nimmer in alle myne studie zo een diergelyke aandoening geproeft, want het scheen meêr te wezen een ontfanging, dan een geving, en meêr een verkragting van myn geest, als een daadelykheit der zinnen, met één woort, het was iets dat uit geen redenering kan voortkoomen, want by de inademingen van dat ligt verloor ik het onderscheit van myn smaak, ook de keur, of de begeerte van zus of zo te zyn, dewyl de eenswillentheit van myn wezen met een ondoorgrondelyk zoet my een tederheit schonk, die alle plaisieren overtreft. Hier raakte ik buiten myn zelve, en bleef eenigen tyd aangedaan, met iets, 't geen ik niet kan melden, dog..... ik zeg, weder tot de vattelykheden van myne redeneringen koomende, gilde ik uit: *de wellust is het einde der wysbegeerte*. Zint dat uur heb ik alle aardse vermaaken voor ballast gerekent, en de wereldse dartelheden versleeten voor de regte hinderpalen tot de bovenste woningen. De allergeringste spys en drank waaren my liever, als de delicatessen van een Koning, want ik voelde, dat de onthouwdinge der dierse spyze, en de verzakinge der driftige lighamen my den geest vryër maakte van onzuivere pogingen, dan de inzwelging van zappen, waar in ontstooke vuuren, en zwavelagtige salpeters den baas speelen, en de gezonde zouten oversnoeven. Ook hadde ik, om de waarheit te zeggen, geen genoegen in de tydelyke voorwerpen, dewyl ik enkel verslingert op dat onnoemmelyke, myne redeneringen zelver gevangen stelde onder de beveelen der inblazende wysheit. Ik riep uit: ik wil niets kennen, nog onderzoeken, maar ondervinden, gewaar worden, gekent zyn van myn andere Ik, van die zelfsheit, van die bruit, dat beelt van myn beelt, dat vyfde weezen der elementen. dat vyfde van het vyfde, dat wonder, dat myne wonderen ontwondert, en waar voor ik verstom.

Pythagoras. Hoe kan het mogelyk wezen, ô Goden! dat zulk een heillig de lasteringen der eeuwen moest onderworpen wezen? en dat de discipulen van een waar Philosooph zulke valsse weegen hebben gezogt, om zyne gelukzaligheden te agterhaalen? niets brengt u, ô volk, in de jeugdige bouwten van Pallas, als de ontblotinge aller creatuuren. De onderzoeking der dingen is slegts het begindzel der waarheit, maar de verliezing van zyn opgeraapte meening het naaste pad tot de paleizen der liefde. 't Is beter te dobberen op het zog van Lelien en Roozen, als in de doornen te wroeten. Tot wat einde oeffent men de wysgeerte, als om de volmaaktheit te verkrygen, en die het laaste heeft agterhaalt, laat de begindzelen vaaren. Die een diamant bezit hoeftze niet te leeren afbeelden, want de eigen glans openbaart de natuur van den steen. Daar men haerklooft over den aart der innerlyke starren, is het verstant onverligt, maar daar de ziel rust in de hemelse lugt, daar drukken de geesten hunne vuurige meiren in onze dobberende ingewanden. Het firmament van Jupyn is de gordel der ziele, en als het hart willeloos in dien bant rust, kan geen Orcaan door het zelve booren. Al liep de hel uit, en al schooten de booze daemonien ten storm, op een onderworpen gemoet, ze botsten te rug van dat heillig azuur, want het schilt van willeloosheit is sterker als de wrevel der begeerte. Dat voel ik, na zo veel gevoelens verlooren te hebben, en dat weet ik, nu ik beken niets te weeten, als eensgezint te zyn met myn maaker. Heb ik ooit van herscheppingen, van keer- en wiszelbeurten gedroomt, ik ben nu onwiszelbaar, want myn gedaante, deze afdruk hoort myn Schepper toe. Ik draagze om hem, en voor hem, en houwze geerne, tot hy ze te rug roept, en myn ziel beelt met een ongebeelt signet, een character, dat ons deelagtig maakt de eigenschap der bovenste hemelen.

Epicurus. Houwt uwe bekers op, ô Myrmidonen! gy wroeters van klei, want de muscadellen der Goden, stroomen uit een kruik van den Grieksen Ganimedes! myn Pythagoras zwaait den staf van Vader Liber onder de dorstige drinkelingen van Deucalion, in 't gezigt van Epicuur, en die in droogen heiën heeft gezworven, om Ariadne te kroonen, voert den Ezel van Silenus, in de weiën van Europa! bulkt van vreugde, ô Oszen! want de eeuwige Stier gaat reets geballast, met den maag-

dom der natuur. Hy heeft het vlies geschonden der starren, en de firmamenten geopent door zyn hooren! hunne wanden loeijen van bloed, en de melk der geesten sypelt langs de aderen der maan! waarom zouw Coelum niet lagghen? want Luna gaat te bed by haar Endimion, op Lathmus, en reipt de roozen der min door haar leliendauw. Het ryk van Saturnus krygt een einde, want de globen zyns Vaders ryzen uit de baarmoeder der zee weêr in den wortel van AEther. Dekt ze, ô eeuwige nagt! met Erebeese vlokken, en snippers der nevelen! op dat Pallas zwanger van zielen haar beelt van Demogorgon mag verjongen door wellust, in de afgescheidentheit der benedenste elementen! enz. enz.

Slotreeden.

Laat het u niet verdrieten, bescheidene Lezers, dat ik met een verstandige reeden, den dikken huid der eeuwen bombardeer; want wy snellen ten einde ons weekelyks bestek, en hebben naauwelyks in een geheel Jaar, één voet lands gewonnen, op de Barbarise gemoederen der bedorve aardelingen, dewelke waanen alles te weeten, als ze met Jan Pottasie sprongen de wereld beklimmen, daar de waare wysheit iets anders is, als de gewoontens te polssen der benedenste mieren: zig boven zyn zelven te beuren, of in den wortel der dingen te daalen is het eenige, dat wysaarts verkwikt. Dit heb ik u met dit geschreevene willen voortaffereelen, om te toonen, dat ik vaak *nolens volens* Arlequinen, opdis voor myn greetige gasten, als ik in myn stilte, tot myn smaak een deibouwtje van Pallas kluif; dog dat is geen hedendaagse kost, en daarom smult den Adel haare Hoenders en Veltpatryzen, terwyl Boeren en Burgers den bast op vullen met gord, *proficiat*.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh, Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

A°. 1725. N°. 50
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
Door Zamenspraaken verhandelt.
Tusschen Arlequin en Colombine.

Donderdag den 11. January.

DIt Doctoraal pappier raakt Doctors, geen Doctooren,
Die, met verstand, de dood door hun alarmen stooren,
Maar 't geld die maats, die groots, op Kap en Bullen zyn
En Ezels blyven, zelfs in Doctoraalen schyn.

Arlequin. Ik had nog naauwelyks myn pandje in de Bank van Leening gebragt, en den Berg van Mevrouws barmhartigheit (om de Lombart op zyn Brabants te noemen) beklommen, door het verzetten myner aangeboorene Juweelen, of ik was als een lyfeigenen van myn heers intrigues, die my eens op een zekeren tyd vroeg, na dat hy van de moeijelykheden en lasten der aardse zorgen veel had gesprooken, wat of ik dog van zyn liefste oordeelde, en of ze niet een bekwaam subject was, om de ongemakken der eeuw te boven te streeven? ik, die als gy weet, zelfs ongevraagt spreek, antwoorde vliegende, nooit had de ouden Adam der reizende geneesheeren behulpzamer Eva konnen opspeuren, om Kainnen te fokken, en Abels uit te roeijen als gy myn Heer, die een bloem der Orvietaanen zyt, bezit. Het is een bezonder geluk voor een Artszenymenger van jaaren, een jeugdige vyzel te obtineeren, want de knegts durven geruster toeklouwen met den stamper der natuur in een pas gegoten beker, als op een verroest aambeelt te schuuren, dat door veel fatigues versleeten reets jankt, om door den weg der herschepping in een beter vorm te keeren. Als ik de eêr heb, vervolgde ik, van Mevrouw uw bedgenoot in alle haare bezigheden van na by te beschouwen, door myne daadelykheit in eene ondoennelykheit te verliezen, zo kan ik naauwelyks laaten aan haar de schoone

spreuk, die dog, in een anderen zin, op het gordyn van de Amsterdamse Schouwburg pronkt, als ik ze hier uitstamer, toe te passen:

> De Byen storten hier het eelste dat zy leezen,
> Om de ouden stok te voen, en de ouderlooze weezen.

't Is wel waar dat ons mannelyke vuur juist de vrouwelyke schoorsteen van uw genade niet te veel doet rooken, dewyl wy aan den haart slegts passeeren voor blokken, wortels of duivelskoppen, die op den duur en by manquement van beter goed zyn, maar de takkenboszen der liefde, en de duizent houten der min, die vaamen en scheepsladingen der ryzige boszen zyn het, die het vet in uw ketel doen kooken. Dat de malsse boezem van een Operateurs gemalin de zeilsteen der Jan Pottasies is, en dat haar glinsterende oogen de troep beter by een houwden, als het beloofde loon, en de zobere zoepe der omzwervende practisyns konnen verschaffen is ontwyfelbaar; dog zo 'er op die betoverende aanlokkelykheden geen Pelgroms toeschooten, die het offerblokje van Galenus, en de lyf kapel van Hipocrates verrykten met hun giften, waar zouw de lamp van branden, die de Altaaren van Esculapius bewaakt. Zo lange deze oogen in myn kop staan zal ik tot haar eer getuigen, dat wy met alle de wonderen van uw medicynen, al lang voor den drommel zouden geweest zyn, hadden haare doodelyke verborgentheden niet meêr gesynpathiseert met de wortelen des levens, als uwe *sollarise externa* accorderen met de *interna der maan*. Denk niet, myn Heer, riep ik uit, dat een flesje, een purgeer pil, een plaister of een doosje brandzalf, enz. de ziel van ons Theater zyn, ô neen, een ander *arcanum* is de *causa* onzer beweging; laat Drebbel uit de elementen ons den weg naar het *Perpetuum mobile* wyzen, wy vinden in het diep de oorzaak der steiltens. De Bergen Ossa en Pelion worden in de Valeijen van zulk een Paphos gestapelt, eêr Jupiters Ram de pogingen der Arlequinse Reuzen vernielt. Zouw ik onder het vaandel van *Mors* dienst genomen hebben gehad, en den standaartdrager van Atropos voor schiltknaap hebben verzelt, by aldien ik niet had begreepen dat de balans van zyne *Justitia* (ik spreek van uw bedjuweel) zo regtvaardig was, datze zelfs een *caput mortuum* met haarschaal kon doen levend worden, als de dood al te ongenadig zig van een gewigt bediende, datze vertrouwde in de vuist van een man, die blindelings en by de tast, één en zelve medicamenten aan verscheidene onschuldige appliceerde. Ik had nooit uwe *excrementa* geannathomiseert op den stoel der leugen, of op een Kwakzalvers Toneel georakelt van uwe divine onmensse-

lykheden, zint gy u zelve, och armen, men den titel van wysaart had gekroont, had ik niet gemerkt hoe de Stier Europa torste, en hoe een blonde Lucretia in de armen moest leggen van een bruine verkragter der Doctorale vryheit. Ik zag u in 't begin van onze conversatie, en voor ons onderling contract aan, voor een man als een Os in de medicynen, die slegts een Iö verzelde, om onder haaren blanken lommer zyne donkere onwetentheit te verschuilen. My dagt, dat ik een deel van het geheel was, en dien volgende wilde ik participeeren, met myne existentie, aan de circumferentie van een meêr als Luguber *vacuum*: en ik heb in dezen geenzints misgetast, want het dieploot mynes begrips heeft het zinnelyk water element der liefde tot dus verre door het vuur gepeilt, dat *vanitas vanitatum* de eccho is aller voelbaare pogingen.

Colombine. Als ik het spoor van uw leeven naar ga, en het Joernaal hoor opsnyen der Arlequinse gevallen, zo kan ik zeer wel bemerken dat de *zuiker* magazynen der Historien by geen Jan Pottagies te vinden zyn. 't Is al de werelt niet gegeven om op een compendieuse wyze, na ik merk, een Atlas van outheit ten hemel te stapelen, en de letere tyden, aan het begin der wordinge te knoopen. Of men hier met een stuk, en daar met een brok komt aanscharrelen, om den gapenden lezer den bek te stoppen is de zaak niet. Daar moet een and're draat wezen, om den Doolhof der Monarchien te doorvademen, als de Pedantse zever van een taalheillig kan spinnen. In uw nest, Rekels: de plak is aan de jongens geconsacreert, maar het merg der geleerrheit wast op de akker van doorgeoeffender harssenen. Tussen een *Thesaurus Antquitatum*, en een Allemenaks Chroniek is groot verschil, hoewel de laaste meêr wort doorlezen als de eerste. Ik ben maar een wyf, maar ik zouw het uw mannelykheit wel te raade geven, om tegens my op den duur te ageren. De nooten van myn boek zyn wisser, als de Dubieuse Characters van Arlequin, en alhoewel de wyven geen verstant hebben, naar het zeggen der Kaerels, zo wil ik myn smaak wel tegens uw tong zetten. Ons gevoel is veel juister omtrent de toets der waarheit, als het begrip der mannen gelooft, en schoon ik de fynste van myn sex niet en ben, zo kan ik wel hooren, dat gy zeer grof te werk gaat in de manier van uwe Historise verhandelingen. Gy springt van den Os op den Ezel, en zonder behoorelyk agt te geeven op een zuiv're conexie verhaalt gy my, wat 'er gepasseert is, zint gy al lang by uw baas hebt gewoont, in steê van te zeggen, hoe het begin zig heeft toegedraagen. Gy vertelde

korteling, dat uw meester, door u toedoen wiert herschaapen in een Stier, en nu schynt het dat hy al een ouden Os was, eêr uw hoorn op zyn vagt stiet. Ik weet niet wat ik langer gelooven zal, want de kettery is ruim zo ver ingedrongen onder de Historieschryvers en opsnyers, als onder de Poëten: trouwens het is de eeuw der Arlequinen, want naauwelyks heeft de Meester gedaan, of de Gek is op de koord.

Arlequin. Wel onnozele sloof, die, ja die zyn de onrust van het Horologie der Boekverkopers. Wie wint 'er thans gelt met verstant? foei verstant! weg wysheit! weg oordeel! de Uilenspiegels, de blaauwe Boekjes, de jonge Jakkes houwden de pars gaande. Zo een Herboore Oudheit, zo een grol, zo een prul der prullen wort 'er gelezen, terwyl de *Bataafse Protheus*, een werk, dat om de naam alleen, met goud hoorden betaalt te worden, onder de handen der Letterzetters versmagt. Zint de geleertheit heeft moeten bukken voor den inteken Bel, en den bedriegelyken Baal der Boek - en Pappierwormen, zint dien tyd hebben de vlugste geesten de gek geschooren met de domme bottigheit der Actiehandelaars van wind en waan. Op de belofte van een Boekverkooper te vertrouwen, en te meenen, dat pappier, plaaten, letter, bestek, tyd, en wyze, Autheur of Schryvers zullen wezen, gelyk de opgave voorstelde, is net zo veel, als of je uit *W. v. Swaanenburgs* Parnas eenig begrip dogt te krygen. Neen, Colombine, neen, de wereld is enkel bedrog, en naauwelyks is het eene ontdekt, of het anderspeelt den baas. Daar plagt een tyd te weezen, dat men een Oratorise styl beminde, en waar in men op een vast verband van zaaken zag, waar in men zyn begin en einde, door een fraaije koppeling van middel werken deed aan den ander voegen, en waar in men zig bevlytigde zakelyke dingen te schryven en te lezen, dog die is voor by. Nu is het aardig, uit een ontsloten zak logens en waarheden onder een te grabbel te gooijen, nu is het genoeg den smaak der gekken te kunnen vinden, en te voldoen. Nu moet een bekwaam Kaerel zyn bekwaamheit hier in maar toonen, dat hy alle zyne gaaven verlaat, en de zottiezen van zyne landsluiden amplecteert, en speelt Aap wat hebje mooije jongen, om aan de dubbeltjes der gierigaarts te geraaken. Och! myn lieve wyf ik ben nog wel tienmaal gekker, als ik van myn leeven geweest heb, dog die brui leid my geen windeieren. Ik heb daar nog een klein knobbeltje zitten, dat ik als een gek heb overgewonnen, door den allergrootsten gek ten dienst te staan, die 'er ooit is geweest, ik spreek van myn Doctor, die *super magister* der dodelyke faculteit mag genoemt worden.

Colombine. Een knobbeltje! een knobbeltje over te winnen door zotheit! en dat van Arlequin! wie hoorde van zyn leeven! gaf den hemel, myn waarde bedgenoot, dat je de allermalste mogt wezen van den aartbol! mits dat je beurs naar proportie mogt uitdyën! ik zouw u meêr beminnen, als alle de wyzen van Europa. Al moest ik je pap voeren, bakeren en op de pot zetten, ja je hinderste potzen, je zouwt me nooit verveelen. Geenzints, ter contrarie, ik zouw met u leeven, gelyk andere fraaije of verstandige Dogters doen, die een lelyke gek trouwen om zyn kluiten.

Arlequin. Wel hoe doen 'er die me?

Colombine. Zo als ik met jouw doe.

Arlequin. En wat doeje met my?

Colombine. Ik houwje voor een huuwelyks faly, om myn zwakheden, en vleesselyke struikelingen, onder te bedekken.

Arlequin. Wel dan slagtje by myn knobbeltje! (ziet zwaarder eed kan een gek niet doen) myn gewezen Heers gemalin, die de wellusten en plaaisieren der jeugt, onder het governo van zyn greize hoorenen wist te consumeren, terwyl hy by alle zyne malligheden zo wys was, dat hy het point de honeur hoger zogt, als by de benedenste kwartieren van een ritzig wyf. Daar moet een man van eer geen lauweren uit wagten, als hy trouwt, riep hy eens uit, toen wy beide op den nagang kwaamen van madames minnenhandel met een huuwelyks deserteur, die het trommelvel van zyn vrouw abandonneerde, om de stormbres van een Kwakzalvers troep, met een dolk in de vuist te emporteeren. Wy trouwen niet myn zoon, als het kanalje, vervolgde hy, dat een dartig, veertig jaar, ja langer aan den galeiketen zit gekluistert, en de zelve gort en boonen moet vreeten; ô neen, wy veränderen van garnizoen, naar de omstandigheit der zaaken, en sleepen ons *vade mecum* slegts meê, om in tyd van tegenspoeden en buiën te dienen, voor een rozenkrans waar door wy het vette der aarde in onze kuipen, of darmen zien vloeijen. Hoe zouw ik het gestelt hebben met myn Doctorale cedel, had ik niet tot drie reizen al een nieuwe Venus in myn martiale armen genomen, om het hongers zwaart der armoede te keer te gaan. Een schoone vrouw is een onwinbare vest voor een mager nootlot. Op den boezem van een galante meid stuiten de peilen des doods af, want op haar schoot wort het leeven geteelt. Myn Lucretia slagt de oude van dien naam, die haar nooit met den ponjaart zal matssen, zo lang Tarquinius stand houd, en pal staat voor haar betoovering. Als

de Scepter van Jupyn, in de oogen blinkt van Juno, en datze de flits vanden donderaar gevoelt in haar Vorstelyke aders, zo bemoeit zy zig niet om de huuwelyksknoopen te guaranderen der stervelingen. Myn wyf is een Diana, die harten voor haar wagen spand, en om een ducaat met *Sol* in conjunctie treet, 't is waar tot prejuditie van myn kap, maar tot vermeerdering van myn beurs. De jaloezy voegt niemant minder, als een Geneesheer, want wy zyn zelden t'huis, en dien volgende niet bevoegt, om de Koekoeken uit onze Vogelnesten te weeren. Wy vertrouwen het geval onze wyven, gelyk de dood ons de levendigen, en zo het nootlot zyn post zo trouw waarneemt, als wy onze bediening, zo wort 'er altyd in onze afwezentheit een aas, of een gryntje gefokt, als wy een duzent centener meêr, of min ten grave stuuren.

Colombine. Nouw zweer ik, als een Katholyk met eeren, dat ik myn Biegtvaâr nooit meêr zal gelooven, al zwetste hy als Broêr Kornelis van Brugge, om dat hy my heeft bedroogen, door te zeggen, dat de waarheit van de aarde is geweeken, en ten hemel gekeert, daar ik immers uit uw mond dezelve hoor spreeken. Och! verlaatje eens op menssen! de beste is een zondaar, een logenaar, en een eidele schaduw. Myn Arlequin, anders bekent voor een nul in het cyfer der wysgeeren hangt *Veritas*, en stelt booven zyn deur het woort waarheit, dat de patroon der gelooflevers wel eêr op de Leidse Graft gebruikte, om de eenvoudige schimmen te lokken. Hy, die geen crediet heeft, om een zelve loogen, driemaal op dezelve wyze op te snyden, polst tot zyn ellenboog in de zekere mysterien van Galenus, en speelt uit den gogeltas van Hipocrates. De geheimen van Esculapius zyn hem bekent, en hy oracelt in onze ooren de daaden der Theater Practisyns, waar uit een enkel perzoon zig vermaagtschapt aan een algemeene vrouw, en een half dozyn knegts tracteert op de ruime inkomsten van zyn huuwelyks snol. Ik heb altyd wel geweeten dat de meeste Geneesheren de menssen verloszen van de kwale om lang te leeven, en dat de Kwakzalvers den naasten weg naar Stix hebben gevonden, dog nimmer zo wel als nu begreepen, dat de Hoofddekens van het hoorn gilt, onder die Societeit moesten gezogt worden.

Arlequin. Daar, ja daar heb ik de hooftpatroon van het Ramsvlies zien praalen met het huldzel van Acteon, onder een Zwagerschap van smagterige assistenten, waar van ik de voornaamste was. Denk, welke fraaije troep het moet weezen, daar Arlequin den besten rol speelt, en de eerelykste van de Compagnie verbeelt. Ik ben een gek, 't is waar,

maar ik zouw voor geen wysaart willen wyken, zo hy zyn glorie meende te viszen uit een promotiekap, en zyn staat dagt te onderhouwden, met de ruïen van het mensselyke leeven. Ik stoot regts en lings van my, dog heb tot nog toe niemant dodelyk gekwetst, trouwens myn acte is op geen Accademie getekent. De minste pil van een jonge leek geappliceert op een kwynende zuster wort gevaarelyker geschat van het gemeen, als de bedroefde klisteerspuit eenes in het publiek gedeclareerde Geneesheers, die door ouderdom, by zyne patienten zuft, en de vryerlyke pis door zyn afgeleefde bril begluurt. Ik heb wel tinctuur, droppeltjes en salvolatile Oliosum, enz. geapliceert by deze en geene, die hun operatie tamelyk deden, dog ben wel met voeren onder het gat betaalt, als myn uitgerammelde zwerver met een vuist vol gelt t'huis kwam voor eenige Apothekers drek, die by myne ingredienten niet te passe kwam. Men wil geen Doctorale sprongen van vyzelschyters, nog geen recepten zwelgen van ongepermitteerde beunhazen der Galenise kunst, maar den *radix* van een Universiteit geapprobeert wort van elk greetig geslikt, als of de waardy der medicynen, en de toepaszing der zelve juist van een gezegelt manifest afhing. Zouw men niet eerelyk konnen sterven, al repatrieerde men op zyn eigen pas, en zouw Charon geen zielen overvoeren, al had 'er de decoctieketel, de flessen en doozen geen geld aan verdient; dat zouw jammer weezen. Maar wat zal men zeggen? de gewoonte is in dezen de tweede natuur, en de manier, die by alde werelt is goetgekeurt, moet niet gedisapprobeert worden, of *periculum est in mora* om voor een Ketter van de trauwanten des doods uitgekreeten te worden, en zonder assistentie der Domicanen te sneuvelen. Gelyk de *Alexianen*, in Braband de gestorvenen ten graave voeren, zo verzellen de Esculapen hier de levendigen tot aan de dood. Daar de laastgenoemde hier eindigen, beginnen elders de eerste: in summa, de revenuen der geene, die de uitgangen bewaaken zyn ruim zo profytelyk als der zulke, die bevorderaars der wordingen, en der geboortens geschat zyn.

Colombine. Alhoewel dit een zekere waarheit is, dat de meeste menssen in deze contryen hun eigene dood niet sterven, zo moet dit niet generaliter op den Doctoralen schouder geleit worden, dewyl 'er den hemel zy gedankt! nog hier en daar één is, die by het appliceeren zyner medicamenten zorg draagt, datze, zo ze geen goed en doen, ten weinigsten geen kwaat causeeren. De stamboom der natuur moet dagelyks gesnoeit worden, of de overvloedigheit der takken zouw het vrugt

draagen beletten. By aldien dit niet begrepen wiert onder menssen van grooter oordeel, als het onze, myn lieve Arlequin, die studie zouw vervallen, of ligt verboden worden. Het oogmerk en het voorgeeven dezer baazen schynt goed, en by ongeluk wort 'er zomtyts wel eens een wisjewasje geappliccert, dat mirakel verrigt, dog die anders in een Doctorale Lotery in leid, om zyn leeven te rekken, trekt doorgaants een Nul. Men dobbelt by die maats, niet tegens twaalf oogen, maar tegens een oneindig getal nieten, is 'er naauw een enkele prys? en zo je de reeden hier van wilt weeten, zo luistert toe: 't is om dat de natuurkunde verzegelt leit, en datze den meesten tyd verkeerde zaaken appliceeren op kwalyk doorgronde kwalen, of hun gewoone schyteryen, latingen, zwetingen, stovingen, enz. ordineeren, die de dood naauwelyks ruikt, of hy oordeelt, door de gewoonte geoeffent, dat de patient hem toekomt, en zonder agt te geeven op de gerimpelde physionomie van den Geneesheer, of te schrikken voor het zotte tronie van den Apotheker, of te vreezen voor het lancet van een habiel Baardenpotsser maait hy maar alles weg, dat door conserven en siroopen geconfyt, als geconsacreert schynt voor de wormen, die in een of - en defensive alliantie zyn, met de harszenspooken der Galenise Societeit.

Arlequin. De predikatie van een Kwakerin op een wastobbe, of de zusterlyke exclammatie van een verliefde Beefster voor de meêr dan Broederlyke aanrakinge van een *Goedhals*, kan niet haalen by uwe leerredenen, ô Colombine, daar ik niets tegens in te brengen weet, als dat de algemeene Doctorale regel des doods egter een exceptie insluit, die ik u moet zeggen.

Colombine. Laat hooren?

Arlequin. Schoon het Esculapise gild dodelyker is, als de levendige weeten, door de onkunde gecauseert der meeste medicynbrodders en st...tknoeijers, zo is dit egter waar, dat het Europa, dit land, ja deze Stad aan geene geciviliseerde mannen ontbreekt, die leeven en laaten leven, door elk het zyn te geeven: ik wil zeggen, dat 'er gevonden worden, die niet alleen zig bevlytigen, maar het ook verstaan om de lyders te hulp te koomen, door verscheidene wegen, en korte middelen, te lang, te wonderlyk en te vreemt om te verhaalen.

Colombine. Dat hiet met waarheit balszem, op een corrosief te leggen, Arlequin.

Arlequin. Dat hiet de waarheit dubieus te behandelen, Colombine.

Colombine. Dat hiet zyn vinger in den grond te steeken, en te ruiken in wat land of men is, Lezers.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé.

Aº. 1725. Nº. 51
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een redenvoering verhandelt van Hermes Tresmegistus.

Donderdag den 18. January.

IK wil geharnast, met een drom van goude vlammen,
Het kunstslot van den nagt aan duizent stukken rammen,
Om 't zonne woud, daar G..., langs kil van diamant,
Zyn vroege purper op de lelydreeven plant,
Te zien, in 't eerste groen, gelyk het was, by 't worden,
Al zouw ik 't trotssig Al van zynen gordel gorden.
Beef hooftstof voor myn wiek, die de Oosterkim genaakt,
Daar vrouw Aurora's wang van fiere roozen blaakt,
Om 't gloeijen van 't Carmyn, het geen uit pekel stranden,
Als van zyn dons op staat, om op den dag te branden.
Het hel azuur dat lagt myn Faenix veder toe,
Die zyn Kaneel Altaar, en Amber Tempels moê
G...s heillig dak in treet, om 't vuur der zonnelingen,
Met een gesleepen spits, op blank papier te dwingen.
Een ongewooner draf, een bruissent paardenschuim
Vervult de rotssen van het ongeschaape ruim,
En doet den Digter langs de baan der starren rollen,
Daar denknatuur het zaat laat in haar zelve stollen,
En vormt 'er wezens van, met schakelbaar verstant,
Het geen den circul om, naar 't aspunt watertant.
Sta ruim dan al wat is, of immer was, enz. enz.

Zo ik nog de zelven ben, die 'k over zo veel eeuwen was, toen myne ziel gesluijert in een kleet van lugt, vlugtiger was als de adem der zon, zo zal ik de vormeloze vorm der eeuwige Ideën polssen, met den wil

van myn wortel, en zonder my te bemoeijen met de benedenste dingen, in de bovenste kringen de gedaantens meeten, die de beweegbare raderen der tastelyke globen zyn. De heele wereld is stof, en vuur, en water de vermogens der natuur, dog in die twee schuilt eene mogelykheit om bergen te baaren, uit dromende dampen, als hy, die uit zyn zelven is, en geene andere oorzaak kent, als de kennis van te zyn, zig beschouwt in den spiegel van zyn wysheit, als de altoos duurende Schepper der door den ander zweevende verschillentheden. Eén enkele stip draagt het Groot-Al, maar wie dat punt heeft gewrogt weet niemant, als hy, die vry van alle stof, de bronaâr aller geesten zynde, zyn zelven van niets doen verstaan, als van dat geene, dat gezuivert van aarde een zelven geest is deelagtig geworden, als hy bezit, die louter geest is, schoon hy de vezelen stuuwt. Niemant begrypt hoe een onlighamentlyk ligt den donker verstaat, ten zy hy ontduistert van zyn vuur, de waterige vlam omhelst der willeloze gelatentheit. Hy, dien ik niet en ken, als door het vergeeten van my zelven, begrypt vier elementen met eene loslatende liefde, waar door hy stadig geeft, niets wenssende te ontfangen, als de weêromkaatzing zyner giften, zynde die zekere dankbaarheit, die alle vatbare deelen aan den ondeelbaaren schuldig zyn. De gelukzaligheit van den Oppersten Bouwheer bestaat in vry te zyn, en niemant komt nader tot het volmaakte, als die zulk een vrygeest is, dat hy zig van niemant een onderdaan rekent, als van de eeuwige vryheit zelfs, die alle zaaken heeft vry gestelt, die naderhant niet vernoegt met dat ruim bestek der onnozelheit, hen zelve hebben vermaagtschapt aan eigen willige banden, door de een den ander te betwisten een regt, dat elk toekwam, zo de twist uit de werelt gebannen, de eerste harmonie der zaaden, spieren en senuwen weder herstelt wierd. Hoewel dit eene onmogelykheit is, in 't geheele rond, om dat de voortteelingen door strydigheden gebooren worden, zo kan een enkel beeld zig ontwarren van het onderste spinragh, by aldien het alles laatende in den staat der verkeertheit, zig verlieft, of ontademt in den algemeenen geest van den Oppersten Soeveryn, die, begeereloos van natuur, het slaafse gestel der benedenste zielen met verwondering tuurt.

Hoe minder gezuivert dat de begrippen zyn, hoe ze meêr wyken van de edelheit der geesten, en hoe een gemoet hoger streeft in zyn bespiegeling, hoe het minder gewaarwordinge heeft van de boeijens des tyds. Die zig bemoeit met de meening van een ander is nooit vry van

meeningen, en die zyn gedagten aan een voorwerp wil mededeelen, ontbreekt het aan zulke zinnen, als de gezonde Daemonien bezitten, die liever ontfankkelyk blyven de doeningen van den grooten Demogorgon, als dat ze voor tregters verstrekken, waar door het zuiverste element, naar onderen glippende, bezoedelt wort met het drabbege harszenslym der niets als waan verstaande wormen. Als ik eens zo ver wyk van myn bestek, als nu, door agt te geeven op de handelingen der menssen, in plaats van pal te staan voor de straalen des wellusts, en de vlammen der brandende liefde, zo ben ik verrukt over de dikhuidigheit der verstandelyke deelen. 't Is of al de eigenschappen, die gestelt zyn door den volmaaksten Bouwmeester om in de hooningtent van zyn gunst te leeven, als in een poel van alszem verstikt leggen, ik zeg 't is even, als of de ingeprente vryheit, om voor den opperste alleen te leeven, gekluistert zit, in de tirannye van veelvuldige harszenschimmen, en eidele spooken, die dag aan dag, oneindige beuzelingen verzinnen, om de waarheit te bezoedelen, en wat is waarheit? niet anders, als dat afdrukzel des eeuwigen geestes, waar door de mens zig kent een vrygeboore van zyn oorzaak, uit welkers eigenschap hy niet anders kan, als vrywillig te omhelzen die driftige inblazinge zynes Scheppers, die hem noopt alleen voor zyn oorzaak te zyn, door betooning van wel te doen, tegens alle, want die tot de bovenste kringen doorbreekt, kan niet anders als regt schaffen, dewyl de vuilaardige dampen daar niet huizende, slegts behooren tot den zwerm der onder den ander woelende mieren, die vaak hun geheele leeven verspillen, in de keetenen te torssen hunner dryvende Algirynen. Men knabbelt op de basten, op de schors der elementen, op het kaf en stof, door dorsvlegels verwekt, en men raakt het graan der Goden, de kern der Geesten, het pit, het merg, het leeven aller senuwen, en spieren niet eens aan: welken onbescheit, om monsters te kweeken, verwekken zulke daden niet!

Heel anders leeven de Hermetise spruiten, die op den akker der hemelen gegroeit, den dauw der wysheit uit de speenen van Aurora zuigen. De eeuwige boezem van 't verstand stort zig uit in den gapenden honger van 't lipperent gemoet, als 't als een spiegel bloost, om 't lagghen der zon, en als het zo gedwee is, als het was der liefde, zo vat het indrukzels der starren: het voelt de verzwagering van 't heillige bloed met de melk der zielen, het kent het beeld des onbegrypelyken Vaders, in de vatbaarheit van een stille onderwerping, en 't ziet hoe uit die gedaante oneindige botten, dit alle weder keeren in den wortel, waar

uit ze vlooten. Dan meet het de eeuwigheit G...ds, met een vadem van gelatentheit, als het dieploot der reden in den innigen Oceaan verzinkt. Wat dobbert de heele werelt dan niet op de onbegrypelyke zee der almagt! hoe duiken de elementen niet voor den troon der liefde! hoe juighen de naven der natuur dan niet, op de onzigtbaare velden hunner eerste wording! als die flikkerende aandoening, als lighaamentlyk geworden, onverslytbaar is voor de benedenste pogingen. Dat is wat anders, volk, als te zin- en redentwisten over de natuur van het onkennelyke, en te dwarsboomen met letter tegen letter, om tydelyke meeningen te vereeuwigen. Terwyl een ander het Chaös, en zyn wordinge peilt, ende stolling der wateren, door vuur, tot aarde grond, zo treeden de waare wyzen op den nevelen ondoorgrondelyke lugt van hunnen *Adeptus*, die bezitter van zyn zelven, die wysgeerig is door liefde, en alle dingen kent, door zyn geest mede te deelen aan alle dingen, die namaate van hun vatbaarheit, of afgelegenheit ontfankkelyk zyn voor zyne uitademingen die my beroeren. ô Ja ik ben vol van myn oorzaak, nu ik ontdaan van my zelven schyn, en lyk te barsten door den wind die my spoort. Vond ik kruiken, ledige schaalen, naakte zielen, ik schudde my uit, om ze te vullen, zag ik hongerige Baarmoeders, ik zouw ze bezwangeren met heillige orakels, de schoot der aarde zouw hemelen draagen, open deze zig voor myn liefde, maar neen, de klei dobbert in dodelyk zout, en 't zulpher gaapt na den vuilen Mercuur.

Daar is byna niets ledig van den tyd, en daarom loopt de eeuwigheit dwaalen, en om dat het Geheel-Al zo vol blyft van begeerte, zo is willeloos te zyn iets, dat naauwelyks in de werelt gevonden wort. Tussen doen en zeggen, tussen begrypen of begreepen te worden is een onderscheit, dat myne uitstaameringen overtreft Die aan hen zelven niet hooren zyn in de vryheit der hemelen, en staan voor niets pal, als voor de omstraling van het onnaakbaar diamant, dat in geen ander goud gevat is, als in zuiver, en puur te zyn van alle stof. Wie helpt my schilderen den onlighamelyke bron der tintelende zonnen! waar haal ik vormen, om het vormelooze te beelden! waar de omtrek van hondert duizende werelden, om een enkel stip te drukken van een wezen dat ontoetsbaar, zig alleen in de verwondering openbaart van een kwynende ziel! maar wat is die openbaring anders, als die stille gewaarwordinge van iets, dat alles verkleint. Als ons oog dat ziet, zo wort het blind, en by de inspreking van die heillige taal, zo worden de zinnen stom:

alle reden zwymt, als het opgehelderde verstant, bloot van beelden, het Idé voelt werken van hem, wiens Idé bestaat alleen te zyn den wortel van zyn zelfs volmaaktheit. Alle dingen hebben hun begin, en wy roemen op onze wordinge, dog de opper oorzaak rust op zyn eigen grond, op de uitspantzelen van zyn wil, waar meê hy de werelt vat. Te zyn, die hy is, is genoeg om zig te vereeuwigen, door een scheppende daat, die geen andere aanvang heeft by hem, als dat hy altoos heeft begeert werkzaam te blyven door liefde tot openbaarmaking van die wonderen, die in het ruime kabinet zyner verborgenheden beslooten laagen. Hy kende zig, die alle dingen kent, voor de stof en het eerste gruis der elementen, dog ruste niet, voor het Chaös, geroepen, beweegbaar wiert, om te agterhaalen de eindens, waar toe het geworden scheen. Had het groote gestel, deze onze Bajert van verwarringe zig niet vermeenigtvuldigt door verscheidene gedaantens, een vlakke spiegel was ontfankbaar gebleven voor de zuivering, en uitwaaszeming van de eeuwige toorts, die enkel is, en was in zyn zelve, en nooit vermeerdert wort, dewyl de uitbaring van zyn wil, in de onnoemelyke zelfsheit eindigt, stelde alles enkel, puur, louter, verëenigt tot eenen klomp, die vatbaar was het woort der voortteling, uit welkers kragt het vermogt betrekkelyk te blyven in zyne uitgangen, tot de inkeer van hem, die 't werkte, maar in steê van oogende te blyven, als een t'zaamengestremt element, of een bondel der hooftstoffen, naar de stille oorzaak, en zig geestelyk te verlustigen, in een lydelyke beweging, zo schommelde duister en ligt hunne wortelen om, en peilde van het steil in het diep, toen de sulpheragtige deelen gaande wordende, hun dampen uitspoogen, om de bron hunner wordinge, door uitbaaring te agterhaalen.

Maar neen, al klom de afgrond aan 't azuur, en al dooken de starren in den kelder der donkere natuur, ze lootsten nimmer hun wortel, want niemant kent hem in zyn weezen, als die zyn eigen wars, ophout van zelfs te werken. In dat oogenblik, waar in 't verstant, in plaats van aan te doen, aangedaan wort van de eeuwige kennis, krygt hy iets, waar door het geestelyk bezwangert, hemelen baart. 't Arbeit dan niet op stof, niet op vezels, niet op groove lugt, of beeldelyke zinnen, maar 't huist in die kristallyne werelden, in die saffiere globen, en polst de robynen, de bloedige baaren der wyzen, ja 't tingeert den adem der liefde met het goud, dat op de test der g...dheit te gloeijen staat. Welke uitbottende lauweren schieten de stammen van Demogorgon niet uit,

als een maagdelyke gront gaapt voor de Olyven des wellusts. Scheurt u van een, myn ziel, en ontfankt in een wyte van duizent meilen den zaligen stroom van uw verrukking: deit u uit, ô zantje, ô stofje van een Groot-Al, tot een geheele werelt, en laat uw melk de keelen voeden der dorstige hyën: maar neen, Hermes is geboeit aan zyn honger, hy eet zyn zelven op, en knaagt den schraalen bodem van een driftigen wil. Waar toe niet gezonken in u kil, in den oceaan der gelatentheit; daar dobbert men met nietige pluimen op reike stroomen, daar vist men de waare paerlen uit water waranden, en zaalige wilderniszen. ô Eersteling der menssen, gy Prins van de lagghende Bossen en schaterende Velden, hoe bestorven uwe wangen! toen gy u zelve zaagt, door het vergeeten van uw begin, en gy u uitdeiden in beelden, door het verliezen van het beeldeloze. Ach had gy gedoelt, om alles mis te loopen, door het eenige al te vinden! ik en zogt nu niet, dat ik door het zoeken verlies. 't Is of ik gebooren ben om te sterven, dewyl ik het leeven verzaak, door de omhelzinge des doots, en schoon ik zie, dat niet te willen leeven is nimmer te sterven, zo kies ik dog het kwade, als of het goede my verdroot. Hier in slagt ik de heele werelt, die slegts woelt, om zyn eigen zelfs regeerder te weezen, daar hy van regtsweegen gestelt is om een onderdaan te zyn van den oppersten Souveryn.

't Is waar, ik zie de mistallen, die het gros der aardelingen niet beschouwt, en door proef van het verheevene vlam ik vaak, om verlost te wezen van het benedenste puin, maar hoe ver is de volmaaktste hier onder van de volmaaktheit, en schoon ik zomtyts een Hesperidisen appel snoei, en een gelukkig oogenblik geniet in den boomgaard van Atlas, wat heb ik al Hydras koppen te klooven, om dat ik meêr eer stel in Bellona's wagen te stuuwen, als in den Tempel van Janus te sluiten door nederige stilte, onder myn welmeenenden Augustus, die grooten vermeerderaar des Ryks, die steets de vreede in de zielen zouw trompetten, stonden de driften en zinnen niet over ent om de heerschappy der liefde met toorn te overbluffen. Liet men zig aan den Opperbestierder, en waaren we meêr hoorders, als spreekers, meêr lydende, als werkende, meêr arm, als ryk, wat zouw de volheit onze ledigheden vervullen. Maar neen, niets te hebben is schande, want de Zoonen en Dogteren van Deucalion zyn te ryk, om den naam en daat van arm te draagen. De Typhons, en Reuzen konnen nog Bergen staapelen, en daarom schrikkenze voor geen donder, ze willen den hemel beklimmen met brosse stelten, en blazen zwavel tegens de zon, en

ondertuszen voelenze de blixems van het steigerende vuur. Dog zagt, waar bemoeit zig een elendige meé? is het niet genoeg, Tresmegistus, op u zelven tezien, uw eigen Doolhof af te taffereelen, en verkeerde spooren te baanen? wilt gy nuttig zyn voor uw naasten, zo betert u zelven, of sta stil van doeningen, hout op te wezen die gy zyt, of laat u maaken, het geen gy weezen moet.

De armen van een zugtenden geest te slaan om een ongeboore ligt, door mat en moede te zyn van zoeken en vraagen, van willen en poogen, van doen en werken, is een daadelyke gewaarwordinge van de harmonie, die de opper oorzaak heeft gelegt, tussen onze ziel en zyn kragt: want zo eigen als het ons hoort te zyn alle onze pogingen uit te ademen, in de heillige lugt der wysheit, zo eigen is het hem, dien we niet en kennen, als door mededeelzaamheit van zyn wind en beweging, zyn waassem in ons te baaren, zo we anders gaapende zyn naar zyne invloeijende straalen. De wil over te geven, door een vertrouwelyk geloof op den onzigtbaaren, is een wezen te vatten, dat alle redelyke bedenking overtreft, ja 't is zo veel als veranderen van wezen in weezen, of om netter te zeggen, wezentlyk te verëenigen met den Schepper van 't groot, door wederkering uit een groovere lugt in de gewaarwording der liefde, uit welkers natuur de waare wysgeeren het vermoogen verkrygen, om de geheele werelt te gebruiken, met dat deugtzaam regt dat zy hebben die vryë lyfeigenen zyn van de onbepaalde vryheit. In dien gelukkigen staat is de maagdom der ziel ontsloten voor de aannadering der heillige beweging, waar voor de aardse geweeken, geen hinder kan verwekken voor de vrugt, die te bloetjen staat uit de verëeniging der lydelyke en werkelyke deelen. Het stremzel van eens willentheit is de wording van het vyfde wezen, en het zaat van *Sol*, dat *Luna's* zilver belonkende, den steen der wyzen doet botten op den stam van AEther, wort uit de plaszen der zee gebaggert, als Saturnus de globen, wederom van den Oceaan verkreegen, te rug stuuwt, in de begindzels der wording. *Dixi*.

Aan den bescheiden lezer.

Gelyk ons eerste blad, na de inleiding vry wat meêr overweginge verdiende, als tien van onze andere, zo heb ik tot een slot, voor ik met een Nareden dit Jaarelykse Werk toezegelde, my zelven, en eenige verstandigen nog eens tragten te voldoen, met een reden voeringe, die niet gechoeit is op de gemeene leest der dubbeltjes nouvellen, die men nooit beter kan verkoopen, als dat men wat Arlequinse grollen opdist.

Had ik mogenschryven naar myn eigen keur, en het plaisier van eenige deugt en wysheit zoekende lezeren, ik had alle myne pappieren met leerredenen der ouden doorzaait, en schoon wy niet en begeeren, dat iemant aan de zelve geloof sla, of zig inbeelde dat wy zelver al wat wy schryven, toestemmen, zo dienenze dog, om uit de zelve te gronden, de meeningen van veele der afgestorvene mannen, die myns bedunkens van gezonde oordeel en altoos moogen gelezen worden, zo ze niet strydende zyn tegens de Soeveryniteit des Godsdiensts, en het regt der heerschappy: al wat daar van verschilt, het zy by wie, of van wie het ook zy, is verdoemelyk. 't Is om die reeden, dat wy in alle onze Philosophise aanmerkingen daar op hebben zoeken agt te geeven, door geduurig te observeeren, dat wy niets en schreeven, dat eenige overeenkomst scheen te hebben met het verkeert concept van zommige der aloude, die zelfs in hun tyd, onder de hunnen, met den naam van dwalende begroet zyn geweest. Zo iemant vraagt welke of dat waaren? zo weet dat het die geweest zyn, die de eeuwige vezelen verzonnen, een oorzaak geloghent, en de ziel stoffelyk en sterffelyk gekeurt hebben, ja wat deugdelyk was, en hoorden te zyn hebben verbannen; van de zulke hebben wy geen gewag willen maaken, veel minder hunne onhebbelykheden op scharrelen, dewyl wy het niet alleen van onzen pligt hebben geoordeelt de feilen te weeren, en de deugden aan te pryzen, maar onze ingeboore zugt heeft die eigenschap, dat wy niet alleen het verbodene en kwade haate en myden, maar zelfs onze zinnen en genegenheden met liefde verpanden aan de waare wysheit, en de gevolgen die daar aan verknogt zyn, en schoon wy hier en daar in eenige onzer Manifesten wat railjant en los te werk gaan, en de naaktheit der aardelingen vertoonen, zo geschiet zulks doorgaants bestraffender wyze, en meêr om de domme Kalveren den bek voor twee stuivers met hooi te stoppen, als een fyne tong te voldoen, met een stof, die ik met een linkerhant schryf, als ik regts denk. Adieu.

VERWAGT *aanstaanden Donderdag ons afscheit, of het slot, en nareeden van dit éénjarige Boek.*

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.

Aº. 1725. Nº. 52
De Herboore Oudheid, of Europa in 't Nieuw.
In een nareden verhandelt door den Autheur.

Donderdag den 24. January.

AL ben ik maar een Mier der schraalste Myrmidoonen,
Die langs een krekels spoor zomtyts een aasje draag
Van Pegassesen mist, en vlytig daar op knaag,
In een pik bruinen nagt, daar bietebauwen woonen,
En slegts wat plekjes schyt, om anderen te toonen,
Hoe 't snootste dat 'er leeft, al meê een fotse vlaag
Van Pindus kuuren krygt, als tot een straf en plaag,
Om wysheit, voor haar kap, met bellen te beloonen,
En dat ik van dien brui niets trek dan louter wind,
Of net sta als een zot, die kwyl by zever vind,
Als hy, met rinkels wil zyn Las'rus gekken kroonen,
'k Heb evenwel, gelyk een regte Rymers zul,
Die, by het groot getal Poëten, strekt voor nul,
Europa's schoot vereert een blaasje met twee boonen.

Toen de weekelykse Herbarist van oud Severzaat, voor hedendaagse wormen, op zyn Europees Kermis Theater in 't Nieuw verscheen, was hy genoeg overtuigt van zyn bekwaamheit, om een jaar lang zyn vlugge toehoorderen loome gedagten in te boezemen, door behulp van zyn eigen zotheit, en de Jan Pottasie stuipen, die hem gestadig verzellen, dog nimmer dagt hy, dat het volk van deze contrei zo gek zouw zyn geweest van zo veel tyd te verbruiën, om dezelve te slokken. Daar zyn andere uurkortingen in de werelt, mannen, als lettergrollen te pluizen, en de vizevaazen der Uilen en Spreeuwen te kluiven. Die Bacchusen Venus kent, heeft reden met Pallas te spotten, want de

Dolhuizen vallen te klein, om de schrandere bollen te huizen, die met een paar opgetrokke schouderen, geen grooter Aapen begluuren, als die de fratssen der zulke belagghen, die ze zelfs met hun Mydas stempels niet konnen evenaaren. Wat zegje van zo een argument, Heeren? hangt het niet slimmer aan den ander, als het kwyl van uw kin? hoe is 't, zegje, neen? wel zo, daar is waaragtig nog meêr kennis onder myn Landsluiden als ik dagt: trouw ens het zouw jammer wezen, dat ik de eenigste dwaas van onze eeuw zouw zyn. Was 't met een Legioentje te doen, ik zag kans, dat Apollo's snaphaan vuur gevende, het Python zouw mollen; maar! nu ik zegje niet meêr, als legt je vleezige vuist, niet op myn lendenen, maar op je steenen hart, en zo je dan een gek mis tast, moet je onder zekere starren gebooren wezen, die in het Almenaks firmament niet te vinden zyn. Trouwens dat kan heel wel wezen, want de meeste baazen weeten niet eens wat in hun zelven schuilt, ze slagten my, en zoeken Minerva binnen Atheenen, daar ze op de Amsterdamse Beurs te vinden is. Onder de Smousjes en de Mennonieten (een schoone comparatie) schuilen de schatten van Plutus, en dat is thans de Zwaager der waare wysheit, en ik houw hem voor een hoorenbeest, die een andere pop dodeint, als de rykdom. Die meit heeft een boezem, om 'er door voor den d..vel te vaaren, ik verspreek me, om als een speenvarken aan te lurken. Ik heb een bezonder gebrek over me, en daarom ben ik als een Doctor zonder patienten, en dat is, dat ik myn meeningen niet klaar uitdruk: ik slagt *Swaanenburg*, die gooit de toonen te grabbel, en als je een bek vol hebt geproeft, zo benje tot barstens toe vol. Dat de vent dood was, ik zouw zweeren dat zyn hottentottise geest in my was overgegaan, te meêr dewyl de Boekverkoopers, (neemtje hoet af, veel geliefde toehoorders, want we spreeken van keurelyke kenders) onder malkanderen overhoop leggen, of ik een plaats behoor te hebben in het Dolhuis, of in het Lasarushuis. Wie hoorden ooit sprak 'er laast een, (nu dat was een uithaalder in bottigheit) dat men in de Herbore Oudheit, Donquichotten, Sanches en Arlequinen invoert, dewyl voor onzen bedorven tyd, de wereltlingen zelfs van dartig of veertig jaaren zo wys waaren, dat ze wel zes weeken moesten gecatechiseert worden, door afgerammelde totenbellen, eer ze wisten, hoe ze een Dogter van agtien of twintig jaaren de huuwelyks ceremonien verstaanbaar zouden instampen. Die outheit, die outheit, mannen, die weet wat, gelyk ons onze Peeten, onze Bestevaârs, en afgezolde schimmen verhaalen. Och, toen zeverde de kinderen in

de kakstoel al heldenzangen, trots onze hedendaagse Pruidigter *Pro Patria*, en in het lighaam der moederen was het woort *helaas* al geprent, eêr Vader aan het spelden viel van zyn liefstens kouszenbant, toen, ja toen spraaken de beesten, al zo wel als nu, maar altemaal, als Philosophen, in steê datze nu klappen, als Kooplieden. 't Scheelt wat, maar niet veel, en om die reeden willenwegeen Troojaansen Oorlog beginnen, om een stof van die natuur. Wel wyzer zy Jan Goedbloet, toen hy zyn Wyfzag leggen by een Soldaat, als dat ik om zo een wisje wasje oorzaak van krakeel zouw zoeken met een Kaerel, die om vyf stuivers de dood in de maars kruipt. Alleen houw ik staande, met de pen in de hand, en dat is een schrikkelyk geweêr, dat 'er ten allen tyden meêr poessionellen zyn geweest, als Solons, trouwens de rykdom bestont toen in het Vee, gelyk nu in het gelt. Al weêr een fotse conclusie, dog op een gekken neus past geen wyze bril, ik zal hem 'er ook niet op zetten, om geen rusie te krygen met ongemakkelyke zielen, die alle hunne vermogens hebben geconsacreert, om den Ezel te promoveeren, met de rinkels en bellen van Sol.

Ter contrarie, Messieurs, uwe weekelykse dienaar zoekt zyn Hof by uwe dwaasheden, met malligheit te maaken, en krouwt u den huid, daar ze jeukt. Hy weet welk een last het u geweest is, nog is, en altyd blyven zal, een regel verstants te ontmoeten, en daarom zig aan uw belangens op offerende, zo roept hy met een geveinst gemoet: weg met de wysheit, en lang leve de zotheit! ziet dat lykt 'er na, maar ik denk het einde goed, al goed. Had ik lompen hond van den beginnen af, als een beest geschreeven, wat had ik al meenigen dubbeltje beet gehad, dat ik nu heb verzuimt, door zomtyts een mensselyke grap onder myn kuuren te mengen. Foei myner! maar dat gedaan is, kan niet herstelt worden, dog zo de vergiffenis plaats heeft omtrent boetvaardige schultbekenners, zo ziet uw Momus met zulke barmhartige oogen aan, als hy u doet, en denkt van hem, het geen hy van u denkt, te weeten: van een neet elige gront kan men zelden beter als distelen en doornen aazen: 't is wel waar, dat men zomtyts een wilt roosje aan het steekelige hout vind, dog het is de pyne niet waart daar naar te reiken, dewyl 'er thans zo veel kostelyke bloemhooven zyn, die van zo veel keurelyke struiken en planten overvloeijen, dat het zyn zelve schaamt. Dat is een *lapsus pennae*, vrinden, daar ik verzoek niet in behaalt te zyn, dewyl ik dit myn zeggen niet wil toegepast hebben, op zulke schriften, die alleen gerigt zyn, om wysheit, deugt en schrandere kwikken

te vereeuwigen, maar alleen op dat Rasphuis werk eeniger zo genaamde geleerde, die als de bloedeloze dieren, zwarte vliegen, en magere tuinrupzen hun heele leeven verslyten, om uit deze en geene schryveren te viszen, het geen in hun eigen modderwel niet te vinden is. Het schynt thans wat bezonders een heel schrobnet vol wisje wasjes te markt te brengen, en 't is ook wat bezonders, want in de botvasten, die wat meêr in een jaar koomen, als ze plagten, vreeten de goede Catholyken greetig al op, wat ze maar vinden, ook kan men aan een drooge stokvis zo wel smullen, als aan een gevoede kabelauw, als men goede appeteit heeft, en die magere kost met booter en mostert consumeert, onder beneficie van een boetelje ouden Wyn. Wy disapprobeeren geene grollen, myne Heeren, want anders zoudenwe onze twee en vyftig vellen pappier ruineeren, die we wel expres mits dezen opvyzelen, als een kwintessens, en vyfde weezen aller blaauwe boekjes, en Uilenspiegelende lorren.

Ik beken 't is veel gezeit, en de roem is te groot, die we ons en onze werken toeschryven, dog weet dat de zuurdeessem van waan het allermeest by onnozele beulingen huist, en dat geen vaarsen trotsser zyn in Europa, als die op hun moêrs wey kalven, wyl geestiger helden den Parnas met vuur beklimmen. Ziet men niet dagelyks dat de miserabelste Digters, Schryvers, Schilders, Beelthouwers, het trotste draaven, en dat zy die de meeste dieren keelen, en slagten het gestadigst langs de straaten ryden. Je denkt, dat ik van de Doctoren resoneer: wel geraden. Als de Lezer zo voortgaat, zal hy alle myne meeningen nog wel leeren verstaan. Geefje maar aan 't blokken, gelyk een Advocaat en zyn assistenten aan het liegen, zo zulje als vliegen van destinctie de Papegaai nog van myne excrementen ligten. Zo je zegt wat bruit ons jouw drollen, ik repliceer, dienenze je niet, zo byt 'er niet in, of benje ze moê, zo neemt zo veel moeite van van je twee en vyftig dubbeltjes ceedels in wel geproportioneerde briefjes te snyden, om 'er u gezegend agter kwartier aan te potssen, gelyk my zeker waarde en veel geliefde Broeder goedhartig heeft belooft, die wel zo veel kennis alleen nodig heeft, als andere drie, en daar aan toont een eerlyk man te weezen, want de domste zyn doorgaants de opregtste, en meêr te vertrouwen als de vlugge verstanden, al hoewel in dit laaste der daagen vallen de Oszen en Buffels ruim zo stoots, als de beesten van fatzoen, onder reverentie gesprooken.

Ligt zal een goet huisbezorger met een Hollands accent van gierig-

heit ons in den waffel vaaren, door te zeggen, ik kan wel profytelyker kakken, als ik een party hedendaags rymwerk van Jongens en Snotpoëten koop, en *Mol* den penning gun, die over al troepen werft, om *Swaanenburg* te bevegten, en hoefde dan zo veel niet te vermallen aan uw lappery, waar van je, in je eerste blad op zwetste, gelyk alle de Drukkers doen, die een boek by inschryvinge zoeken uit te geven, als of het een nieuw wonder van de werelt zouw zyn, en als het 'er op uitkomt, heeft het dikwils een str..t te beduijen. Ha! al weder wel begreepen! wel wat zyn onze snaaken gaauw, als ze van agteren zien, datze, met oorlof gezeit, bescheeten zyn! wel als je zo begint voort te gaan, zie ik met 'er tyd nog wat van je groeijen, en met eene kans, om alle intekeningen voor den drommel te jaagen, 't geen ik niet en hoop, dan het kon altemets t'avond of morgen gebeuren, dat ik al meê eens een zuiker zoet boekje van drie vellen in Folio uitgaf, op fraaije conditien, want nu ik de smaak van het volk hier te Lande ken, kan ik ligt voor Kok speelen, en alle myne moderne schottelen vullen met brokkige zottiezen der oudheit. Het komt my niet eens vreemt voor, datje bedroogen zyt aan myn t'zaamenspraaken der dooden, want als ik je zelver, met een levendige bek in het oor fluister, datje het, my slagtende, niet vast hebt, wel dan wil je 't niet gelooven. Hoe! wy? zegje, ja, **freylig ihr Herren/** en wil je 't bewezen hebben, my dunkt, het was gemakkelyk aan een vyf of zes onzer eerste placcaten te zien, dat het geen kost was voor credeet en debetstemplers: lyken die ouwe snaken, en zo genoemde wysaarts, die wy hebben ingevoert naar het volk van deze eeuw? wel neen ze waaragtig niet: en konnen de zotten van onze tyd, by de kwyl en zever der eerste Deucalionieten haalen? die gatje bil met de Hoeren der Goden speelden, als hun wyven te huur liepen onder de Planeeten. Men mag nu een Pools of een Molquerents dammetje, in een Koffihuis, een Gravenjasje in een kroeg, een verkeertje in een Comparitie of Societeit speelen, daar men geroepen is, om *quasi* een bankje te helpen accorderen, of een proces af te doen, maar zo een vier en twintig uuren op den duur agter den ander by een Venus te poppen, als Mars zaliger deê, die by de sprongen van Jupiter op Alcmeen nog niet eens kon haalen, zullen onze kwibussen wel laaten; ten bewys, dat in de vroege eeuwen het liegen, en het opsnyën der mannen alzo wel bekent was, als in de tegenswoordige. Dat hangt al weêr niet aan malkander zulje zeggen, dat 's waar, dog zo veel te beeter, want de mode der Schryveren kan niet te los weezen, om uw malle

harssens te binden, ô bedrooge Lesers, die ik evenwel op myn eer, trouwens die is niet veel bezonders, verzeker, dat ik niet zouw misleit gehad hebben, had ik zo veel splint gehad, als gy hooft voor hooft begeert, en daarom is 't een zaak die pardon meriteert, dewyl ze iets beter is, als de verbode dievery. Trek het je niet aan Boekwormen met je intekenpootjes, want wy gestudeerde gekken zyn door de starren als genootschikt, om onder uw onbedreeve parssen te sterven.

Nog voor een oortje couragie, en zo raaken we ten enden van onzen Babilonisen Toorn te bouwen, daar hier en daar nog al een mooije kei aan is besteet, die wel beeter gekant en gehoekt had mogen weezen, dog het byteltje van onzen vriend, die niet meêr als dartig of veertig regulen rym op een dag schaaft, heeft my ontbrooken, en schoon ik het al had gehad, ik zouw het dog niet gebezigt gehad hebben, dewyl 'er, in ons Land, den Hemel zy gedankt! zo veel Lapzalvers en Leezetters zyn, datze vaak uit noot en gebrek van werk, de allerbeste dingen verbrodden, om te toonen, dat de letterbeulen niet vergeefs in de werelt zyn. Waaren 'er geen vlegels, hoe kreeg men het koorn uit het kaf en stroo, en by aldien de bloedzuigers verboden waaren, hoe zouden de Heeren van de Prakt..... nu dat is tot daar en toe: wat my betreft, ik wouw wel dat ik tot een Solliciteur beroepen was, en ik maak staat, dat ik dan wel tienmaal zo veel zouw moeten liegen, als nu, dog het gelt verzoet den arbeit zy de meit, en ze schonk haar maagdom aan 't heerschop, voor een Specie agtentwintig, maar dat is een Historie uit de Oudheit, want in de tegenswoordige eeuw kan men naauwelyks voor hondert ducaten een opregt origineel bekoomen; ook is 'er zo veel vraag niet meêr na, als voor deezen, want zint de kopyen door de keelbeulen zyn ingevoert door 't nabootzen van kunst greepjes en houdingen, is de Karthesiaanse twyfeling in het Venus werk zo ingedrongen, dat het geloof omtrent de Meisjes haar onnozelheit ruim zo veel is versleeten, als het vertrouwen der Dogteren op de opregte beloften hunner Serviteuren.

Ziet Jongens, dat hiet nu Europa in 't Nieuw, dog of de oude zondaaren, in de staatregulen van Paphos niet wel zo ervaaren waaren als onze curateuren van de schoolen der liefde, laat ik ter onderzoek der zulke, die de gedenkpenningen van Saffo, als heilligdommen bewaaren. Dit weeten we, dat ten alleen tyden de deugd weinig looten heeft geschooten, en dat de wysheit zelfs in heete landen, (trouwens dat is al weêr een mirakel voor het oordeel der gekken) met kakhielen mee-

sten tyd heeft gewandelt, om dat de barre adem der baatzoekende mieren zo verkwikkelyk is voor de reden en 't verstant, datze op de minste beweging der zelve, als in een onzigtbaare reet schuilt, om niet heel verslonden te worden. De antepathie van een zot tegens een wysaart is, door geen synpatetise middelen weg te neemen, als alleen door gelt: want even gelyk de verstandige geesten vaak genootzaakt zyn, door politike inzigten hun te voegen, naar de malle stuipen van hun buuren, om een goude bel aan hun kaalen kap te krygen, zo zwermen de domste Uilen zomtyts om de verstandige kaars van een verligt gemoet, zo ze maar eenige zilvere eiëren konnen lokken, uit het agterste der braaven en deugdzaame zielen. Al moestenze met een *Mol*lenbek wroeten tot in den aartsdarm der natuur, ze zouden hen niet ontzien gelt te winnen, en ze hebben gelyk, want ze kennen niets anders, en om die reeden lagghenze al zo veel over den schralen troep der wysaarts, gelyk de andere spotten, met den rykdom der onnozelen.

Onder de laasten wil ik niet hooren, schoon ik onder de eerste niet kan zyn, want met de schatten des tyds te lagghen in een Stad, en in een Land, daar men by naar niets anders zoekt, ruikt naar een vreedebreuk by de geltschraapende Batavieren ô Neen, eêr ik myn oogen sluit voor myn eigen dolheit, en dit Boek opoffer, aan de buiën der alvernielende eeuw, moet ik uitgillen; dat het gelt het eenige is, dat in Europa gezogt wort, en schoon een klein hoopje deugtzaame Lezers hier ligt tegens zal aan woelen, zo maak ik my stout, dat 'er onder het getal van hondert, zo 'er zo veel zyn, altoos ten weinigsten negen en negentig zullen gevonden worden, die zekerlyk, is het niet openbaar, in hun harten zullen gewaar worden, dat de zugt tot de klinkende geltbel in hen zo ver niet verstorven is, of ze zouden met hun opregte pootjes nog al eens toe tasten, zo hy een goud drolletje liet vallen voor hun verstorvene oogjes. Och, myn goeje slokkers in de verzoekinge, en in den proef moet men zyn zelve leeren kennen, want veel zusjes zyn kuis, om dat de broertjes niet toevlooijen, en veele verzaaken met een hoogmoedig hart, het geenze niet konnen door gemaakte nederigheit krygen, maar in 't midden der aardse wellusten zig te ontdoen van de wereld is hemels. Hoe weinig dit wort gevonden weet ieder, en om die reeden zal ik hier van zwygen, hoopende en geloovende, dat 'er ook zulke zyn, alhoewel ik ze nooit gevonden heb, trouwens myn verkeering is niet veel onder de waare wyzen, om dat ik zo een groote gek ben, dat ik de dwaazen naar loop, om kool, voor raapen te verruilen.

Hoe onnozel de Osjes van Europa's wei ook zyn, zo houdenwe van geen raapers, als van hun zelven, en schoonze al te mets al eens een blaatje kool slokken, zo scheitenze dog geen poen, en ze hebben gelyk ook, want dewyl hun heele bestek bestaat in schraapen en raapen, zo zoudenze zondigen tegens hun natuur en opvoeding, by aldienze een duit kwamen te besteden aan Pallas. Laat dat magere beest zyn zelfs bedruipen vrinden, terwyl wy met één hart en één ziele voortvaaren den Tempel van Mydas te vereeuwigen: waar toe zouden de latere eeuwen de ouden oversnoeven, en wat voordeel zouw het ons zyn, by aldien zy, die naar ons kwaamen, ons zouden roemen spruiten van Minerva geweest te zyn. 't Is genoeg dat wy weeten, dat wy afkomstig zyn van Bato, en die kwam weêr van een ander, en zo voort, en die alle zyn dood, en zy, en die naar ons koomen, zullen meê al sterven, dog wie bedenkt de eeuwigheit van zyn wezen, en de duuring van zyn ziei. 't Is waar men zeit, en men gelooft dit, zo men zeit, maar daar de werken spreeken hout de praat op, en om dat ik zo veel vertel heeft ieder reden myn doeningen te wantrouwen, dat ik wel mag lyden, want ik spreek nog schryf nooit iets, om iemant te bedriegen, dewyl het hart van ieder Lezer die post getrouwelyk waarneemt. Ik ben maar een Charlatan van een dubbeltje, dog daar zyn 'er wel grooter, en om die reeden wys ik je daar na toe, want de dingen die veel kosten, en weinig voeden worden voor de beste gekeurt: geloofje me niet? vraag uw Doctoren en Apothekers, maar dat volk is te digt, om u een relaas van hun dodelyke conserven meê te deelen. Die inventien konnen geen dagligt verdraagen, en daarom doen ze hun operatien in het kakhuis, rerwyl ik in 't publiek u mixtuuren verkoop, die u de ooren doen gloeijen, zo ze niet doof zyn voor de toonen van een nar; en welk een nar? een zulke die wysheit orakelt onder de zotten.

Dat 's beget veel gezeit, zulje denken: het doet zeker niet, Lezers, want ik verhandel daar tegens wel ruim zo veel dolheit onder de verstandigen, en dat is kamp. Wat ben ik een ongelukkige d...vel! dat ik het niet van pas kan maaken, ik moet verkeert gevormt zyn, want de een klaagt over myn verheeven styl, en een ander walgt van myne zottiezen. Grooten en Kleinen beklaagen hunne dubbeltjes alzo veel als ik, want nu het jaar om is, heb ik 'er geen een van overgehouden. Gy hebt geen zegen van myn schryven, nog ik van u gelt: Dat gy 'er uitscheide met lezen, en ik met schryven zouw niet kwalyk begreepen zyn, naar my dunkt. *Fiat*! hier op ons eens beslaapen, en van een mooije meid gedroomt zal veelligt het einde schaffen van het verschil. *Vale*.

NARIGT. Op Maandag den 29 dezer, zullen by Adam Lobé, Boekverkoper in de St. Jans-straat, en by andere Boekverkopers van deze Stad, en andere Steeden te bekoomen zyn de Tytel, Tytelplaat, Uitlegging der zelve, Opdragt en Voorreden der Herboore Oudheit, beneffens het geheele Werk compleet.

Te Amsterdam, gedrukt voor den Auteur, en werden uitgegeven by Adam Lobé. 's Gravenhage, L. Berkoske. Delft, R. Boitet. Uitrecht, Besselingh. Alkmaar, van Beyeren, Dordrecht, van Braam. En verders in de Steeden by de Boekverkoopers.